
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 11 05 06 05 007 1

الجزء السادس

من

درر الحكام شرح مجلة الأحكام

كتاب الامانات

مرتبی

علی حیدر

محکمهٔ تمییز اعضاسندن ومکتب حقوق وملکیهٔ
شاهانه مجله معلمی

استانبول

(آ. آصادوريان) شركت مرتبيه مطبعه سی — باب عالی جاده سنده نومرو ٥٢

١٣١٩

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد الامين وهو خير المرسلين وعلى آله واصحابه اجمعين وعلى جميع الائمة والمجتهدين وعلينا معهم يا ارحم الراحمين وماتوفيقى الابالله مالك يوم الدين اياك نعبد واياك نستعين .

كتاب سادس

يعنى مجله‌نك منقسم اولديغى اون آلتى كتابدن آلتنجى كتاب

﴿امانات حقنده اولوب بر مقدمه ايله اوچ بابى﴾ وكتاب كفالات ورهن كبى آلتمش بر ماده‌يى ﴿مشتملدر.﴾

امانتك اقسام ثلاثه‌سى واردر. شويله‌كه انسانك معامله‌سى يا ربى يا عبادى يا نفسى ايله اولور. وبونلرك جمله‌سنده امانته رعايت لازمدر . انسانك ربى ايله اولان امانته رعايتى جميع مأموراتى ايشلمك و بالجمله منهياتى ترك ايتمكله اولور . ايمدى انسانك من‌عندالله مكلف اولديغى هرشى انسان مكلف عندنده واجب‌التأديه امانتدركه بو قسم ساحلى اولميان بر دكز كبيدر. انسانك عباد ايله اولان امانتى دخى انسانك كندى‌اولادى

وزوجه‌سی و ممالکی واصحابی وبالجمله هم جنسی کبی عامهٔ مخلوقاتك حقوقنی محافظه ایلمك وهیچ برشیده آنلره خیانت ایلمامك ایله اولور.
بو کتابده موضوع بحث اولان امانات دخی بو قبیلدندر. یعنی انسانك عباد ایله اولان اماناتی جمله‌سندندر.

انسانك کندی نفسی ایله اولان امانته رعایتی دخی انسان کندوسی ایچون دین و دنیاجه اصلح و انفعی اختیار و دنیاده وعقباده نفسنه مضر اولان شیدن نفسنی حفظ ایتمکدن عبارتدر شیخ‌زاده.

مقدمه

یعنی کتاب سادسك مقدمه‌سی

﴿اماناته متعلق﴾ بعض ﴿اصطلاحات فقهیه بیانند‌ه‌در.﴾
امانات، امانتك جمعی اولوب امانت دخی آتی‌الذکر ماده‌ده تعریف اولنیور.

امانت، فی‌الاصل امین اولمق معناسنه مصدر ایسه‌ده بوراده مفعولی مصدر ایله تسمیه قبیلندن اوله‌رق اسم اولدیغی جهتله جمعلنمشدر شیخ‌زاده.

اماناتك جمع صیغه‌سیله ذکر اولنمسی بوراده موضوع بحث

اولان امانتـك تعدد انواعنه مبنيدركه اوده لقطـه ، وديعه وعاريتدر .

علم جليل فقهه دائر اكثر كتبده هر بري كتـاب عنواني تحتنده مذكور اولان لقطه ووديعه و عاريت حقندهكى مسائلك بعضيلرى اشبو مجلهده بر كتابده جمع ايدلمشدركه اوچنكده امانت اولمق جهتنده متحـد اولملريله برابر قليل المسـائل بولنملرى ملابسهسـيله بر كتابده جمع وكتاب الامانات ديو تلقيب ايتمك مناسب اولور. واقعا مأجور دخى ٦٠٠ مادهده ذكر اولنديغى وجهله يدمستأجرده امانتدر. نته‌كيم مال‌شركت دخى مشاركلر اللرنده امانت اولديغى ١٣٥٠ مادهده مذكوردر . لكن اجاره وشركت مسائلى كثيراولمغله بونلر كتاب مستقل اولهرق ايراد اولنمسى مناسب كورلمشدر .

ابن نجيم اشباهنده كتاب الامانات عنوانى تحتنده لقطـه ووديعه وعاريتى ومتولى يدنده بولنان مال وقف واب وحاكم ويا وصى يدنده بولنان مال يتيم كبى ديكر برطاقم اماناتى وبعض احكامنى بيـان ايلمش اولوب فقط مجلهده بونلردن يعنى مال وقف والخ كبى اماناتدن بحث ايدلميه‌جكدر .

بناءً عليه كتاب امانات عنوانى تحتنده لقطه ووديعه وعاريتى ذكرايتمك‌اصولنى ايلك‌دفعه وضع وتأسيس‌ايدن مجله‌اولمامشدر.

حفظ امانت داريجه موجب سعادت اوله‌جغى كبى امانته خيانت دخى مستلزم شقاوت اولور . صلى الله تعالى عليه وسلم

امانت غنایی جلب وخیانت فقری جر ایدر بیورمشدر تکمله‌ٔ رد محتار.

ماده ٧٦٢

(امانت) لغة مصدر اولوب امین اولمق معناسنه‌در.

اصطلاح فقهاده (امین اتخاذ اولنان کیمسه نزدنده بولنان شیدر.) یعنی مالدر.

سو آل، اتخاذ لغت عربده مصدر اولوب ایدنمك معناسنه‌در. بناءً علیه برکونه عقد وقصد اولمقسزین بر کیمسه‌نك یدینه کچن امانتده اتخاذ یوقدر. زیرا بوکیمسه اول امانتك صاحبی ومالکی طرفندن اول مالده امین اتخاذ اولنمش دکلدر. بو حالده شو ماده‌ده تقسیم، قسم عد اولنیور.

جواب، اتخاذدن مقصود حصراً اول شیئك مالکنك اتخاذ ایتمسی اولمیوب کرك اول شیئك مالکی اتخاذ ایتسون. بیع باطل اوزرینه اذن بایع ایله قبض اولنان مبیع و مأجور و ودیعه ومستعار و مال مضاربه ومال شرکتده اولدیغی کبی. بو احوالده اول کیمسه‌نك نفس الامرده امین ومعتمد اولمسی شرط دکلدر. وکرك شریعت اتخاذ ایلسون. لقطه‌ده وروزکار ایله قومشوسنك خانه‌سنه دوشن مالده اولدیغی کبی. شبهه یوقکه برکونه عقدوقصداولمقسزین بر کیمسه‌نك یدینه غیرك مالی کچدکده

اول كيمسه‌يى شرع شريف اول مالده امين اتخاذ يعنى بالمحافظه اخيراً صاحبنه رد واعاده ايله امر ايلمشدر .

اول شى ﴿كرك وديعه كبى عقد استحفـاظ ايله امانت ايدلسون﴾ وديعه‌دن بشقه عقد استحفاظ ايله امانت ايديلان يوقدر بناءً عليه كبى لفظى مقحمدر ﴿وكرك﴾ بيع باطل ايله صاتيلوب باذن البايع قبض ايديلان مبيع و﴿مأجور ومستعار﴾ ومرهون ومال مضاربه ومال شركت ووكيلك جهت وكالتدن طولايى مأخوذى اولان مال ﴿كبى﴾ ديكر ﴿بر عقد﴾ صحيح وغير صحيح ﴿ضمننده امانت اولسون.﴾ كه مأجور عقد اجاره ومرهون عقد رهن ومال مضابه وديكرلرى دخى عقد شركت وعقدوكالت ضمننده امانت اولمشدر. بو تفصيلاتدن اكلاشلديكه عقدايداع يالكز استحفاظ ايچون ايكن ديكر امانتلر مجرد استحفاظ ايچون يعنى استحفاظ مقصود اصلى اولميوب آنلرده مقصود اصلى بشقه‌شيدر. شويله‌كه مثلا مأجور امانت ايسه‌ده آنده مقصود اصلى حفظ اولميوب بلكه تمليك منفعتدر . وبونده حفظ ٦٠٧ ماده شرحنده دخى ذكر اولنـديغى اوزره عندالامام الاعظم تبعى وضمنيدر. چونكه مستأجر عين ماجوره ايله انتفاع ايده‌بيلمسى ايچون مأجورى محافظه ايلمسى لازمدر ﴿وكرك﴾ اب وحاكم يدلرنده بولنان مال يتيم وملتقط بولوب مالكنه رد ايتمك اوزره اخذ ايتديكى لقطه كبى ﴿بركونه عقد﴾ اولمقسزين بركيمسه‌نك يدينه

امانت‌کچسون ﴿و﴾ کرك برکونه ﴿قصد اولمقسزین برکیمسه‌نك یدینه امانت کچسون.﴾

وصی یدنده بولنان مال یتیم و متولی یدنده اولان مال وقف و برعینك انتفاعیله موصی‌له اولان کیمسه‌نك یدنده موجود عین دخی امانت اولوب یوخسه ودیعه دکلدر بحر.

﴿نته‌کیم روزکار ایله بر کیمسه‌نك خانه‌سنه قومشوسنك بر مالی دوشسه عقد﴾ و قصد ﴿اولمدیغی جهتله اول مال خانه صاحبی نزدنده ودیعه﴾ اولمدیغی کبی مال صاحبی دخی معلوم اولدیغندن لقطه دخی ﴿اولمیوب فقط﴾ یعنی یالکز ﴿امانتدر﴾ شو «نته‌کیم..» فقره‌سی مجله‌نك «وقصد اولمقسزین..» فقره‌سنه مثالدر .

ایضاحات سالفه‌دن آکلاشیلورکه امانت اعم مطلق وودیعه و دیکر امانتلر اخص مطلق اولوب ودیعه امانتدر ومستعار امانتدر ومأجور امانتدر کلاملرنده‌کی حمل، هرانسان حیواندر سوزنده‌کی حمل کبی حمل العام علی‌الخاص قبیلندندرکه حمل مذکور صحیح اولوب اماعکسی یعنی حمل‌الخاص علی‌العام جائز یعنی مثلا هرحیوان انساندر سوزی صحیح اولماز .

مادهٔ اجتماع ومادهٔ افتراق

ایمدی امانت ایله ودیعه اولمق خصوصی عقد استحفاظ

ضمننده ویریلان مالده یعنی ودیعه‌ده اجتماع ایدرلر. یعنی ودیعه هم امانت همده ودیعه اولوب اما روزکار ایله بر کیمسه‌نك خانه‌سنه قوشمشوسنك مالی دوشسه بو مال امانت اولوب لکن ودیعه دکلدر. بناءعلیه امانت ودیعه‌دن بونده افتراق ایدر. تکملهٔ رد محتار.

امانت ایله ودیعه بیننده ایکی درلو فرق واردر.

امانت ایله ودیعه آره‌سنده ایکی درلو فرق واردر که برنجیسی، بالاده ذکر اولندیغی‌اوزره بینلرنده عموم وخصوص مطلق اولمقدر.

ایکنجیسی، ودیعه‌ایله امانتك بعض صورتلرده حکما دخی مختلف بولنمسیدر. شویله‌که ودیعه‌ده مستودع وکذا بیعه‌وایجار واستیجاره وکیل ومضارب ومستبضع وعنانا ویامفاوضة شریك ومستعیر للرهن بعدالمخالفة وفاقه عودت ایتمسیله ضماندن بری اولدیغی حالده سائر امانتلرده بری اولماز. یعنی سائر امانتلرده امین امانته تعدی ایتدکدنصکره بر دها تعدی ایتامك نیتیله تعدی‌یی ازاله ایتسه بیله حکم ضمان زائل وبرکره تعدیله ید۔ امانت یدضمانه تحول ایتدکدن‌صکره مجرد تعدی‌یی ازاله‌ایتمسیله ید غصب یعنی ید ضمان ید امانته منقلب اولمیوب بلکه مالکنه سالماً رد ایدنجه‌یه قدر ید ضماننده قالور. نته‌کیم ۷۸۷ ماده

شرحنده ایضاح اولنور بحر و تکمله رد محتار و مجمع الانهر وردمحتار .

بوکتابده امانات مذکورهنك عمومندن صورت مخصوصهده بحث اولنمیوب بلکه لقطه و ودیعه و عاریت کبی بعض اماناتدن بحث اولندیغی مطالعهسندن آکلاشیلوب فقط باطلاً مبیعك امانت اولمسندن ۳۷۰ مادهده ومأجورك امانت اولمسندن ۶۰۰ مادهده و مرهونك امانت اولمسندن ۷٤۱ ماده شرحندهکی لاحقهده ومال شرکتك امانت اولمسندن ۱۳۵۰ مادهده و مال مضاربهنك امانت اولمسندن ۱٤۱۳ مادهده و وکیلك جهت وکالتدن طولایی مقبوضی اولان مالك امانت اولمسندن ۱٤۶۱ مادهده بحث ایدلمشدر .

﴿ ماده ۷۶۳ ﴾

﴿ودیعه﴾ لغة ردع وزننده بولنان ودعدن مشتق اولوب ودع دخی مطلقا ترکه دینیلور. فعیل وزنی هم رحیم کبی اسم فاعل همده قتیل کبی اسم مفعول معناسنه استعمال اولنورایسهده بوراده اسم مفول معناسنه مستعمل اولدیغی تعریف شرعی آتیسندن مستفاد اولور.

ایمدی فعیل اسم مفعول معناسنه استعمال اولندقده موصوفی تقدم ایدنجه تذکیر وتأنیثی مساوی وبناءً علیه رجل قتیل وامرأة

قتیل دینلمسی صحیح اولمغله بوراده و دیعه لفظنك آخرنده‌کی تاعلامت تأنیث اولمیوب بلکه معنای وصفیتدن اسمیته نقل اولندیغنه علامتدر .

ودع مصدرینك و فعل ماضیسنك استعمالی لغت عربده واقع اولوب حتی حدیث عالیده لینتهین اقوام عن ودعهم الجماعات وارد اولدیغی کبی آیت جلیله‌ده بر قرائتده ماودعك ربك وارداولوب بوقرائته کوره ودعك تخفیف ایله‌در زیلعی[١].

لکن شایع اولان مصدرینك وماضیسنك تفعیل بابندن یعنی تودیع وودع یاخود افعال بابندن یعنی ایداع و اودع اوله‌رق استعمالی اولمغله مجله دخی مادهٔ آتیه‌ده افعال بابندن استعمال ایدیور .

ودیعه اصطلاح فقهاده ﴿حفظ﴾ قصدی ﴿ایچون برکیمسه‌یه ایداع اولنان مالدر﴾ تکملهٔ ردمحتار ودرر.

بعض کتب فقهیه‌ده ودیعه‌تك تعریفنه یالکز قیدی علاوه سیله یالکز حفظ ایچون الخ دیو تعریف ایدیله‌رك بوقیدله عاریت تعریفدن خارج براغلمق استنلمشدر . چونکه عاریت هم حفظ همده انتفاع ایچون ویریلور تکملهٔ رد محتار. فقط مادهٔ آنفه شرحنده

---

[١] هرنقدر امام زنجانی عزی نام کتابنده واما توا ماضی یدع یعنی یدع مضارعنك فعل ماضیسنك استعمالی ترك اولنمش دیمش ایسه‌ده . و لایقال ودعه و انما یقال ترکه و لاوادع و انما یقال تارکه سعدالدین علی العزی .

ذكر اولندیغی اوزره عاریت کبی سائر اماناتده حفظ مقصود ایسه‌ده مقصود اصلی اولمیوب آنلرده مقصود اصلی بشقه شی اوله‌رق حفظ ضمنیدر. بناءً علیه تعریفده‌کی حفظ ایچون تعبیریله سائر امانات خارج قاله‌جغندن مجله تعریفده یالکز تعبیرینک ذکر وعلاوه‌سنه لزوم کورمدی.

سوآل وجواب

سوآل ، ودیعه‌نك شو تعریفی فقهانك تعریفنه موافق اولمامغله برابر تعریف مذکورده تکرار واردر . زیرا فقها ودیعه‌یی « حفظ ایچون ترك اولنان امانتدر » دیو تعریف ایتمشلردر . ایشته فقهانك تعریفنه موافق اولمدیغی آكلاشلدی ومجله تعریفده ایداع لفظنی ذکر ایدوب ایداعك مادۀ آتیه‌ده ذکر اولنان معناسنه کوره بوتعریف «حفظ ایچون برکیمسه‌یه محافظه‌سی احاله اولنان مالدر» جمله‌سنی حاصل ایدر. بوصورتده تعریفده تکرار حاصل اولور .

جواب ، بو تعریفده واقع ایداع لفظنی لغت یعنی امانت قومق معناسنده مستعمل اولمغله بو تعریف فقهانك تعریفنك عینی اولور . یعنی تعریف مذکور شویله اولمش اولور ودیعه « حفظ ایچون بر کیمسه‌یه امانت قونیلان مالدر » نته‌کیم قاموسده دخی ایداع بر نسنه‌یی امانت قومق معناسنده ایدوکی

ذكر اولنمشدر . بو صورتده ایداع لفظی تجریده محمول یعنی بعض معناسنده مستعملدر تعبیر دیکرله ایداع لفظی مجرد دیکره احاله معناسنده‌در دیو جواب ویروب تعریفده غیرمناسب اولان مجازی ارتکاب ایتمکه لزوم یوقدر.

ماده ٧٦٤

(ایداع) و استیداع (کندو مالنك محافظه‌سنی دیکره) صراحةً ویا دلالةً (احاله ایتمکدرکه احاله ایدن کیمسه‌یه) یعنی مال صاحبنه (دالك کسریله) وافعال بابندن (مودع) وکذا دالك کسریله و استفعال بابندن اوله‌رق مستودع (و) احاله‌یی (قبول ایدن کیمسه‌یه ودیع) بو لفظ فعیل وزننده واسم مفعول معناسنده‌در (و دالك فتحیله مستودع) و ینه دالك فتحیله مودع دخی (دینیلور) تنویر ومجمع الانهر وشبلی.

خلاصه ، احاله ایدن کیمسه‌یه مودع ومستودع واحاله‌یی قبول ایدن کمسنه‌یه ودیع و مستودع و مودع اطلاق اولنور ایسه‌ده دفع التباس ایچون مجله برر اسمی ذکر ایله اکتفا و مواد آتیه‌ده دخی شو مقدمه‌ده تعریف ایلدیکی الفاظی استعمال ایلدی.

صراحةً ودلالةً احاله

صراحةً احاله: بو مالمی سکا ایداع ایتدم و امانت ویردم کبی سوزلر ایله اولور.

دلالةً احاله: مثلا یولده بولنان ییرتق برطولم کندولکندن آجیلوب آندن باغ آقمقده ایکن بریسی آنی مالکنك غیبتنده اخذ ایتسه حفظی دلالةً التزام ایتمش اولوب حتی آندنصکره ینه حالیله ترك ایتمکله آقسه‌ده ضایع اولسه آندنصکره آقانی ضامن اولور بحر وتکملهٔ ردمحتار. اما اصلا اخذ ایتمسه یاخود اخذ ایتدیکی صره‌ده مال صاحبی حاضر ایدیسه آخذك اخذی حالنده بر ضرر ترتب ایتمیوبده بعده آقسه‌ده ضایع اولسه ضمان لازم کلمز.

سوآل، طولم مسئله‌سنده احالهٔ محافظه یوقدر. زیرا احاله مالکك فعلیدر. اوت بو مسئله‌ده التزام محافظه واردر. لکن التزام امینك فعلیدر.

جواب، مقصود، شرعك احاله‌سیدر. شویله‌که اخذیله شرعاً حفظی التزام ایلمشدر تکملهٔ رد محتار.

بو کتابده کله‌جك اولان مواده ودیع لفظی استعمال ایدلمیوب مستودع کلمه‌سی قوللانلدیغندن ودیع لفظنك بوراده

ذکر وبیانی شو کتابده لازم اوله‌جغنه‌مبنی دکل ایسه‌ده ١٦٣٧ ماده‌ده ودیع لغتی استعمال قلنمشدر.

اسئله واجوبه

١ سوآل، بوتعریف افرادینی جامع دکلدر. زیرا تعریف مذکورده کندو مالنك تعبیری بولندیغندن مستودعك ودیعه‌یی آخره ایداع ایتمسنه یعنی ٧٩١ ماده‌ده مذکور بولنسان ایداعه متناول اولماز. بناءً علیه اولی اولان شویله دینلمکدر « ایداع، بر مالك محافظه‌سنی آخره احاله ایتمکدر. »

جواب، مستودع ودیعه‌یی ٧٩١ ماده وجهله مودعك اذنیله آخره ایداع ایتدکده مجله‌نك ١٤٦٠ و١٤٦٢ ماده‌لری حکمنجه بونده حقیقةً ایداع ایدن مستودع اولمیوب بلکه مال صاحبیدر. ومستودع آره‌ده رسولدر.

٢ سوآل، مجله‌نك ١٣٧٩ ماده‌سنده ذکر اولندیغی اوزره شریکلردن هربری مال شرکتی ایداع ایده‌بیلوب حالبوکه ایداع ایتدیکی مالك برقسمی کندی مالی دکلدر.

٣ سوآل، مجله‌نك ٧٨٠ ماده‌سنده بیان اولندیغی اوزره مستودع ودیعه‌یی امینه حفظ ایتدیره‌بیلوب بو حفظ دخی ایداع اولدیغی کبی مجله‌نك ٧٨٣ ماده‌سنده ذکر اولندیغی وجهله قابل قسمت اولمیان ودیعه‌یی متعدد مستودعلردن بری دیکرك اذنیله حفظ ایده‌بیلوب بواذن ایسه ودیعه‌یی ایداعدر. بناءً علیه شو تعریف افرادینی جامع اولماز.

بوايكنجی واوچنجی سو آله جواب، بومسائلده مستودعك ايداعی مودعك دلالةً اذنيله اولمغله برنجی جوابده بيان اولنديغی اوزره مودع حقيقةً مال صاحبيدر.

بو اوچ سو آلك جملەسنه ديكر برجواب، تعريف بالمساوی جائز اولديغی كبی بعض علمايه كوره تعريف بالاعمده وتعريف بالاخصده جائزدر. بناءً عليه شو تعريف بوعلمانك قولارينه مبنيدر.

ماده ٧٦٥

﴿ عاريت ﴾ يانك هم تخفيفی همده تشديدی جائزدر. ﴿ مجانا يعنی بلا بدل منفعتی تمليك اولنان مالدركه ﴾ اول ماله عاريت دينلديكی كبی ميملرك ضميله ﴿ معار و مستعار دخی دينيلور. ﴾

عاريت، لفظی عاره منسوب معناسنه اولميوب نوبتلشمك معناسنه اولان عاره لفظنه منسوبدر.

تعريف عاريتده اختلاف فقها

امام شافعی ايله امام كرخی عاريتی ملك غير ايله انتفاعك اباحەسيدر ديو تعريف و عاريتك اباحه اولمسی اوزرينه شو دليللری ذكر ايلمشلردر.

اولا: عاريت اباحه لفظيله منعقد اولور .

ثانياً ، عاريتده بيان مدت شرط اولميوب حالبوكه بدون ذكر المدة تمليك جائز دكلدر. اجارهده اولديغى كبى. « ٤٥٢ » مادهيه باق.

ثالثاً، عاريتده نهى ومنع عمل وتأثير ايدوب حالبوكه اجاره كبى تمليكده نهى وعمل وتأثير ايتمز . بناءً عليه معير ، مستعارى استعمالدن مستعيرى نهى ايتسه مستعير آرتق استعمال ايدهميوب اما موجر مأجورى استعمالدن مستأجرى نهى ايتسه حكمى اولميوب مدت اجارهدهينه استعمال ومعقود عليها اولان منفعتى يامساويسنى يا مادوننى استيفا ايدهبيلور .

رابعاً ، مستعارك آخره اجارهسى جائز اولميوب حالبوكه اعاره تمليك اولسه ايدى مالك مملوكنى آخره تمليك واجاره ايدهبيلمسى لازم كلوردى زيلعى. نتهكيم مستأجر عقد اجاره ايله مالك اولديغى منفعتى آخره ايجار و تمليك ايدهبيلهجكى كبى «٤٢٨» مادهيه وشرحنه باق .

ديكر علما ايسه اعاره تمليكدن عبارت اولديغنه قائل اولمشلردركه مجله دخى بو قولى اختيار ايتديكى شو تعريفدن مستفاد اولور. بونلرك دليللرى شونلردر شويلهكه :

اولا ، عاريت بروجه مذكور اباحهدن عبارت اولسه ايدى مباح له غيره اباحه ايدهميهجكى يعنى مثلا بركمسنهيه طعام اباحه اولندقده او كمسنه آنى غيره اباحه واطعام ايدهـ

میه‌جکی جهتله مستعیر مستعاری آخره اعاره ایده‌مامك لازم کلورکن ٨١٩ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره معارك آخره اعاره‌سی جائزدر زیلعی .

ثانیاً، اعاره تملیك اولوب اباحه اولمدیغنه اعاره‌نك لفظ تملیك ایله انعقاد ایتمسی خصوصی شهادت ایدر بحر.

ایمدی صحیح اولان اعاره‌نك تملیك اولمسنه دائر بولنان قول اولوب عامهٔ اصحاب حنفیه بوکا قائل اولدقلری جهتله مجله دخی بونی اختیار ایلمشدر تکملهٔ رد محتار.

اباحه اولدیغنه قائل اولانلرك دلیللرینه شویله جواب ویریله‌بیلور .

برنجی‌یه جواب، عقودده اعتبار مقاصده اولوب یوخسه الفاظ ومبانی‌یه دکلدر. «٣» ماده‌یه باق.

ایکنجی‌یه جواب، عاریت عقد لازم‌اولمیوب معیر دیلدیکی زمان رجوع ایده‌بیله‌جکندن جهالت مدت باعث نزاع اولماز. ایمدی هر جهالتکه باعث نزاع اولمیه مذکور جهالت فساد عقدی ایجاب ایتمز. تسلیم وتسلمه محتاج اولمیان مجهولك بیعی کبی. «٢٠٠» ماده شرحنه باق . اما اجاره کبی معاوضات لازم اولمغله آنده‌کی جهالت باعث نزاع اوله‌جغندن بونده تعیین مدت لازمدر زیلعی. بناءً علیه مجله اجاره‌ده منفعتی «معلومه» قیدیله تقیید ایتدیکی حالده بوراده بو قیدی ترك ایتدی .

اوچنجی‌یه جواب، عاریت عقود لازمه‌دن اولمیوب ٨٠٦

ماده حكمنجه معيرك ديلديكى زمان رجوعه حق اولديغنه مبنى نهى عمل وتأثير ايدر. يعنى بو نهى اعاره‌دن رجوع اولور.

دردنجى‌يه جواب ، مستعارك آخره اجاره‌سنك عدم جوازى ٨٢٣ ماده شرحنده ايضاح اولنه‌جغى اوزره لزوم مالايلزم ياخود عدم لزوم مايلزم كبى غيرجائز برشيئى ايجاب ايده‌جكنه مبنى اولوب يوخسه تمليك اولمديغنه مبنى دكلدر. حتى اعاره تمليك اولديغى جهتله مستعارك آخره اعاره‌سى جائزدر. «٨١٩» ماده‌يه باق.

تقسيم التمليكات

تمليك اولنان شى يامال يا منفعت اولور على كلا التقديرين يابدل مقابلنده يا مجانا تمليك اولنور.

ايمدى بر مالى بدل مقابلنده تمليك بيع و مجانا تمليك هبه اوله‌جغى كبى بر مالك منفعتنى بدل مقابلنده تمليك اجاره و بلا بدل تمليك دخى اعاره اولنور.

وتمليك العين بحسب التحقق تمليك منفعتدن اخص مطلقدر. زيرا هر نوقت تمليك العين بولنور ايسه تمليك المنفعه دخى بولنور. كورلزميكه بر كيمسه برمالى اشترا يا اتهاب ايله آكا مالك اولدقده اول مالك منفعتنه دخى مالك اولوب اما هرنوقت تمليك منفعت بولنور ايسه هرحالده تمليك عين بولنمسى لازم كلز. اعاره واجاره ووصيت بالمنفعه‌ده اولديغى كبى.

ایضاح قیود

قید اول مجانادر : بوراده‌کی مجانا قیدی تملیکه مربوط اولوب بحسب المعنی موقعی منفعتی قیدندنصکره‌در . ایمدی تعریفده‌کی مجانا قیدیله مأجور خارج قالدیغی کبی منفعتی قیدیله دخی قرض ومبیع وموهوب وعینیله موصابه‌کبی عینلری تملیك اولنان شیلر خارج قالور. لکن مجانا قیدیله قرض و مبیع خارج قاله‌جغندن منفعتی قیدیله اخراجه لزوم یوقدر دینیله‌مز . زیرا تعریف شویله‌در: عاریت منفعتی مجانا یعنی بلابدل تملیك اولنان مالدر .

عاریتك بلا بدل اولمسنه متفرع بعض مسائل

١ مسئله، عاریتده بلا بدل اولمق قیدی معتبر اولمغله بر کیمسه ابنیه یاپوبده آنده ساکن وآندنچقدیغنده ابنیهٔمذکوره عرصه صاحبنه عائداولمق اوزره دیکر کمسنه‌دن برعرصه استعاره ایتسه بو عقد عاریت اولمیوب اجارهٔ فاسده اولور . زیرا مدت واجرت مجهوله‌در. بناءً علیه بنا مستعیرك ملکی اوله‌رق عرصه صاحبی یعنی معیر اجر مثل آلور هندیه فی الباب الثانی من العاریة. ٤٥٠ و٤٦٢ ماده‌لره باق بحر.

٢ مسئله، مستعارك ویركوسی مستعیراوزرینه‌شرط ایدلسه عاریت اولمقدن چیقوب اجارهٔ فاسده اولور . زیرا مستعارك ویركوسی معیر اوزرینه اولوب ٨١٥ ماده‌یه مقیس دكلدر بزازیه فی نوع فی‌الانتفاع بالدابة المستعارة من العاریة .

ویركونك مستأجراوزرینه شرط ایدلسیله برابر اجاره‌نك فاسد اولماسنده حیله شودركه ویركونك مقداری بدل‌اجاره‌یه ضم اولنه‌رق بدل اجاره آكا كوره تسمیه اولندقدنصكره موجر، بدل مذكورك مقدار معیننده‌ن ویركونك اعطاسنی مستأجره امر ایدر. مستأجر دخی بدل مذكوردن بوویركویی اداده وكیل اولور. «١٤٥٩» ماده‌یه باق. تكملهٔ رو محتار .

قید ثانی منفعتدر. بوراده منفعت تعبیری مطلق اوله‌رق ذكر اولندیغندن تكمیل بر مالك منفعتنه شامل اوله‌جغی كبی جزء شایعنك منفعتنه دخی شامل وبناءً علیه قابل قسمت‌اولان وقابل قسمت اولمیان مشاعك اعاره‌سی صحیح اوله‌جغی مستبان اولور . كرك شریكه اعاره ایدلسون وكرك اجنبی‌یه. نته‌كیم بر شیٔ ایكی كشی‌یه اعاره ایتمك دخی صحیحدر . كرك مناصفة قوللانمق اوزره اعاره ایدلسون وكرك ثلث وثلثان اوله‌رق استعمال اولنمق اوزره اعاره اولنسون و كرك كیفیت استعمال تفصیل اولنمیوب اجمال ایدلسون رد محتار فی اول العاریة .

سؤال، مشاعك اجاره‌سی جائز اولمدیغی ٤٢٩ نجی ماده‌ده‌بیان

اولنمشیدی. حالبوکه اعاره‌سی جائز اولیور. اجاره ایله اعاره آره‌سنده بو مسئله‌ده فرق نه‌در ؟

منفعت مستعار: مال مستعارك منفعتی مواد آتیه‌ده بیان اولنه‌جغی اوزره مستعاری قوللانمق وکتاب رهنده بیان قلندیغی اوزره مال مستعاری آخره رهن ایتمك کبی شیلر اوله‌جغی مثللو. مستعاری دیکره ایجار ایلمك کبی شیلر دخی اوله‌بیلور هندیه فی اواخر کتاب العاریه .

تعریف عاریت اوزرینه سوآل وجوابلر

سوآل اول، شو تعریفده بر مالك منفعتی وصیت اولنان مال داخل اولور. شویله‌که برکیمسه بن فوت اولور ایسه‌م شو خانه‌مده زید برسنه مدتله اوطورسون دیدکده بومعامله وصیت بالمنفعه اولوب تعریف عاریت بوکا صادق اولمغله تعریف مذکور اغیارینی مانع اولماز.

جواب، تملیکدن مقصود فی الحال تملیك اولمغله تعریفك مآلی «عاریت . بلا بدل منفعتی فی الحال تملیك اولنان مالدر» دیمك اولوب وصیت مذکوره‌ده ایسه فی الحال تملیك بولنمیوب تملیك مذکور مابعدالموته مضافدر .

سوآل ثانی، منفعتك هبه‌سی شو تعریفده داخل اولیور. شویله‌که بر کیمسه‌نك دیکر کمسنه‌نك عرصه‌سنده رقبهٔطریقدن

تجرد اوله‌رق حق مروری اولوبده اول کیمسه بوحق مروریی عرصه صاحبنه هبه ایتسه صحیح وبو هبه اسقاط ایکن عاریتك شو تعریفنده داخل اولمغله تعریف اغیارینی مانع اولماز .

جواب ، تملیکدن مقصود بطریق الجواز یعنی مملکك دیلدیکی وقت حق رجوعی اولمق اوزره تملیك اولوب یوخسه بطریق اللزوم تملیك دکلدر. حتی ٨٠٦ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره معیرك ایستدیکی وقت بو تملیکدن حق رجوعی واردر. ایمدی تملیکدن بروجه بالا تملیك قصد اولندقده حق مروری ابدا هبه کبی منفعتك هبه‌سی تعریفده داخل اولماز. وبناءً علیه بو هبه‌یی تعریف عاریتدن اخراج ایچون بوراده‌کی تملیك تعبیرینه لاعلی التأیید عباره‌سنی علاوه ایتمك ایجاب ایتمز عبدالحلیم فی العاریة .

ماده ٧٦٦

﴿ اعاره، عاریت ویرمکدرکه ﴾ عاریت ﴿ ویرن کیمسه‌یه معیر دینیلور.﴾ بو تعریف دلالت ایدرکه اعاره مصدر و معیر ایله قائمدر .

سوآل، عاریتك مادهٔ آنفه‌ده‌کی تعریفی نظر مطالعه‌یه آلنه‌رق شو تعریف تفصیل یعنی عاریتك معناسی آنك یرینه وضع اولندقده شویله اولور : اعاره، مجانا یعنی بلابدل منفعتی

تمليك اولنان مال ويرمكدر : حالبوكه كتب فقهيه‌ده اعاره «مجانا يعنى بلا بدل برمالك منفعتنى تمليك ايتمكدر» ديو تعريف ايدلمكده اولديغندن مجله‌نك تعريف مذكورى فقهانك تعريفلرينه موافق دكلدر .

مثلا معير، شو آتمى شكا اعاره ايتدم ديو برآتى مستعيره اعطا وتسليم ايلدكده اعاره فقهايه كوره آتك منفعتنى تمليكدن ومجله‌يه كوره آتى مستعيره ويرمكدن عبارتدر .

خلاصه، اعاره مجله‌نك تعريفنه كوره مال مخصوصى ويرمكدن وفقهانك تعريفلرينه نظرا منفعتى تمليكدن عبارت اولوب مجله‌نك تعريفى كبى اعاره‌يى تعريف ايدن كتابى كورمدم .

ماده ٧٦٧

(استعاره ، عاريت آلمقدركه) عاريت (آلان كيمسه‌يه مستعير دينيلور .)

بوتعريفدن آكلاشيلوركه استعاره مصدر ومستعير ايله قائمدر .

تعريفده‌كى عاريت لفظى ٧٦٥ ماده‌ده بيان اولنان معنايه كوره تفصيل اولندقده استعاره مجله‌يه كوره مجاناً يعنى بلابدل تمليك اولنان مالى آلمقدر . اما فقهايه كوره مجاناً يعنى بلابدل برمالك منفعتنى استملاك ايتمكدر .

باب اول

﴿ اماناته دائر بعض احکام عمومیه بیاننده‌در ﴾

آتی‌الذکر ٧٨٦ ماده‌ده‌کی حکم بوکتابده موضوع بحث اولان عموم اماناته یعنی لقطه وودیعه وعاریته شامل اولدیغی کبی دیکر برطاقم اماناته‌دخی عام اولمغله مذکور ماده حقیقة اماناتك احکام عمومیه‌سندندر « ٧٦٢ » ماده شرحنه باق . اما بو باب اولده‌کی مواد سائره احکامی احکام عمومیه‌دن اولمسی ظاهر اولمیوب ٧٦٩ و ٧٧١ ماده‌لر غصب وبرنوع امانتدن مرکب اولوب ٧٧٠ ماده دخی لقطه‌یه مخصوصدر .

ماده ٧٦٨

امانتده ایکی قاعده واردر .

قاعدهٔ اولی، ﴿ امانت ﴾ امین اوزرینه ﴿ مضمون دکلدر. ﴾ شوفقره‌دن امانت تعدی یا تقصیر ایله تلف اولسه بیله مضمون اولیه‌جغی آکلاشیله‌جغی جهتله بواطلاق مقصود اولمدیغی بیان ایچون بروجه آتی تفسیر ایدیور .

﴿ یعنی امینك صنع ﴾ وتعدیسی ﴿ و ﴾ حفظنده ﴿ تقصیری

اولمقسزین ﴾ امانت امین یدنده ﴿ تلف یا ضـایع ﴾ یا قیمتنه نقصان طاری ﴿ اولدیغی تقدیرده ﴾ امینه ﴿ ضمان لازم کلمز. ﴾ کرك ممکن‌التحرز اولان سببدن طولایی تلف اولسون سرقت کبی . وکرك ممکن‌التحرز اولمیان سببدن‌طولایی تلف اولسون. حریق غالب کبی . وامانت مذکوره ایله برابر امینك مالی کرك تلف اولسـون وکرك اولمسـون وامین اوزرینه ضمان کرك شرط ایدلسون کرك ایدلمسون «٨٣» ماده شرحنه باق .

ایشـته بوندن طولایی امانت غیرمضمون اولان ماله اسم اولوب مثلا ٧٧٧ ماده‌ده ودیعـه ید مستودعده امانتـدر دینلیورکه مضمون دکلدر دیمکدر ردمحتار .

تلف ، فتحتین ایله تباه وهلاك معناسنه اولدیغی کبی ضایع دخی لفظ ترکی اولوب مثلا امانت تلف اولمامش‌ایسه‌ده نره‌ده اولدیغی نامعلوم وبنابرین صاحبنه ردی غیرممکن اولمقله اولور. یوخسه ضایع لفظی ضیاعدن مأخوذ لفظ عربیدر دینیله‌مز . چونکه بوحالده ضایع دخی تلف وهلاك معناسـنه اوله‌جغندن بوتقدیرده عطف تفسیر اولمق لازم کله‌جکی جهتله اومعناسـنه اولان یا ایله عطف اولنمق جائز اوله‌ماز . بوقاعـده اوزرینـه علم فقهك ابواب متفرقه‌سندن مسـائل تفرع ایدرکه بعضیلرینی بروجه آتی بیان ایدرز .

بیوع

١ تسمیهٔ ثمن اولنمیه‌رق سوم شرا طریقیله قبض اولنان مال ید مشتریده امانتدر . « ٢٩٨ » ماده‌یه باق .

٢ سوم نظر طریقیله قبض ایدیلان مال ید مشتریده امانتدر . « ٢٩٩ » ماده‌یه باق .

٣ خیار تعیین ایله مشترینك مقبوضی بولنان ایکی مالدن بریسی یاخود اوچ مالدن ایکیسی ید مشتریده امانتدر. «٣١٨» ماده شرحنه باق .

٤ بیع باطل ایله بیع ایدیلوبده باذن‌البایع قبض‌اولنان مال ید مشتریده امانتدر . « ٣٧٠ » ماده‌یه باق .

٥ بیع الوفا طریقیله قبض ایدیلوبده قیمتی دیندن زیاده اولان مالك دیندن فضله مقداری ید مشتریده امانتدر . « ٤٠١ » ماده‌یه باق .

اجاره

٦ مأجور، ید مستأجرده امانتدر . « ٦٠٠ » ماده‌یه باق .

٧ مستأجر فیه، ید اجیرده امانتدر. «٦١٠» ماده‌یه باق .

رهن

٨ رهنك قیمتندن دیندن زیاده اولان مقداری یدمرتهنده امانتدر . « ٧٤١ » ماده شرحنده‌کی لاحقه‌یه باق .

امانات

٩ ید ملتقطده لقطه امانتدر . « ٧٦٩ » ماده‌یه باق .

١٠ ودیعه ید مستودعده امانتدر . « ٧٧٧ » ماده‌یه باق.

١١ مستودعك امینه ویردیکی ودیعه ید امین مرقومده امانتدر . « ٧٨٠ » ماده‌یه باق .

١٢ مستودع ، امینی یدیله ودیعه‌یی مودعه ارسال ایتدکده بو ودیعه امین مرقوم یدنده امانتدر . « ٧٩٥ » ماده‌یه باق .

١٣ مستودع ، فوت اولوبده ترکه‌سنده عینا موجود اولان ودیعه ورثه‌سی یدلرنده امانتدر . « ٨٠١ » ماده‌یه باق .

١٤ عاریت، ید مستعیرده امانتدر. «٨١٣» ماده‌یه باق.

غصب

١٥ مغصوبك زوائدی ید غاصبده امانتدر. «٩٠٣» ماده شرحنده بومسئله ایضاح اولنور.

اکراه

١٦ شرایه مکره اولان کیمسه غیرك مالنی بالاکراه اشترا وبالاکراه قبض ایدرکن بعد زوال الاکراه مال صاحبنه اعاده ایتمك نیتیله قبض ایتسه بومال مشتریٔ مکره یدنده امانتدر . بومسئله « ١٠٠٦ » ماده شرحنده تفصیل اولنور .

شرکت

١٧ شرکت اموالده مشارکلردن برینك حصه‌سی دیکرینك یدنده امانتدر . « ١٠٨٧ » ماده‌یه باق .

١٨ شریکلردن هر برینـك یدنده مال شرکت امانتدر . « ١٣٥٠ » ماده‌یه باق .

١٩ مضـاربك یدنده‌کی سرمایه امانتـدر . « ١٤١٣ » ماده‌یه باق .

وکالت

٢٠ وکیلك و رسولك جهت وکالت وجهت رسـالتدن طولایی مقبوضی اولان مال بونلرك یدلرنده امانتدر. «١٤٦٣» ماده‌یه باق .

وصیت

٢١ برمالك منفعتی برکیمسه‌یه وصیت اولنوبده بعد موت الموصی اول مال برموجب وصیت انتفـاع ایتمك اوزره اول کیمسه‌یه تسلیم اولنسه مذکور مال آنك یدنده امانتدر بحر .

استثنا

بوقاعده‌دن ٧٧٧ ماده‌نك مثالنده « یاخـود الندن برشی دوشوبده ساعت قیرلسه ضمان لازم کلور » فقره‌سی مستثنادر اشباه .

قاعدهٔ ثانیه ، امانت امینك صنعیله یاخـود امر محافظه‌ده وقوع بولان تقصیرندن یاخود مال صاحبنك شرعا معتبر اولوب مخالفتی جائز اولمیـان امرینـه مخالفتندن ناشی تلف یا ضـایع اولدقده امین ضامن اولور .

بوقاعده اوزرینه دخی فقهك ابواب متفرعه‌سندن مسائل تفرع ایدر . بعضیلرینی ذکر ایده‌لم .

بیوع

١ وفاء مشتری مبیعه تعدی ایدوب تلف اولدقده ضامن اولور . « ٤٠١ » ماده‌یه باق .

اجاره

٢ مستأجر تعدی یا موجرینك معتبر اولان امرینه مخالفت ایتدکده ضامن اولور . « ٥٤٥ و ٥٤٦ و ٥٤٧ و ٥٤٨ و ٥٥٠ و ٥٥١ و٥٥٢ و ٥٥٦ و ٥٥٧ و ٥٥٩ و ٦٠٢ و٦٠٣ و ٦٠٤ و ٦٠٥ و ٦٠٦ » ماده‌لره باق .

٣ اجیر، مستأجرینك امرینه مخالفت یا تعدی ایتدکده مستأجر فیهی ضامن اولور . « ٥٧١ و ٦٠٧ و ٦٠٨ و ٦٠٩ و ٦١١ » ماده‌لره باق .

مثلا برکیمسه حمامه کیروبده ثیابی‌یه البسه‌سنی براغوب ایچرویه کیردکدن‌صکره دیکر برشخص اول کیمسه‌نك البسه‌سنی کیمکده اولدیغنی ثیابی کورمش ایسه‌ده اول البسه کیانك بولندیغی ظننده بولنوب حالبوکه بشقه‌سنك یعنی اول کیمسه‌نك ایدوکی ظاهر اولسه ثیابی آنی ضامن اولور . نته‌کیم حمامی اویومقله البسه سرقت اولندقده اکر قاعدا اویومش ایسه ضامن اولماز . اما مضطجعاً اویوسه ضامن اولور مجمع الانهر .

كفالت

٤ برى نزدنده بركيمسه‌نك امانت مالى اولديغى حالده اول مالدن ادا ايتمك اوزره اول كيمسه‌نك بورجنه كفيل اولدقدن صكره اول مالى صاحبنه رد ايتسه ضامن اولور . « ٦٥٠ » ماده‌يه باق .

رهن

٥ مرتهن ، مرهونه تعدى ايدوب تلف اولسه قيمتنى ضامن اولور . « ٧٤١ » ماده شرحنده‌كى لاحقه‌يه ايله ٧٥٩ ماده‌يه باق .

٦ عدل مخالفت ايتسه ضامن اولور. «٧٥٤» ماده‌يه باق.

امانات

٧ مستودع بالاجر تقصير ايتسه ضامن اولور . « ٧٧٧ » ماده‌يه باق .

٨ مستودع تعدى ايتسه ضامن اولور . « ٧٧٩ و ٧٨٢ و٧٨٣ و ٧٨٤ و ٧٩٤ و٧٩٩ و ٨٠١ و٨٠٢ » ماده‌لره باق .

٩ مستعير تعدى ايتسه ضامن اولور . « ٨١٤ و ٨١٥ و٨١٦ و ٨١٧ و٨١٨ و ٨٢٠ و ٨٢١ و ٨٢٣ و ٨٢٥ و٨٢٦ و ٨٢٧ و ٨٢٨ و ٨٢٩ ماده‌لره باق .

شركت

١٠ شريك ملك تعدى ايتسه ضامن اولور. « ١٠٨٧ » ماده‌يه باق .

١١ شريك عقد تعدی ایتسه ضامن اولور. « ١٣٧٩ و ١٣٨٠ و ١٣٨٢ و ١٣٨٣ ماده‌لره باق .

١٢ مضارب تعدی ایتسه ضامن اولور. «١٤١٥ و ١٤١٦ و ١٤٢١ و ١٤٢٢ و ١٤٣٠» ماده‌لرد باق .

وکالت

١٣ وکیل مخالفت ایسه ضامن اولور . « ١٤٩٤ و ١٤٩٨ و ١٥٠١ و ١٥١٥» ماده‌لره باق .

ماده ٧٦٩

بر کیمسه کادوسنك اولمیان مالی کندوسی ایچون آلسه غاصب اولور هندیه ورد محتار. کرك عن علم آلسون وکرك عن جهل آلسون .

عن علم آلمسنه مثال : بو جهتله ﴿ بر کیمسه یولده یاخود دیکر محلده﴾ صاحبندن ضایع اولمش منقولات و حیوانات کبی ﴿بر شی﴾ یعنی بر مال ﴿بولوبده﴾ اخذ ایتدکده بونده اوچ احتمال واردر .

١ ﴿کندوسنه مال اولمق اوزره اخذ ایتسه غاصب حکمنده اولور.﴾ صاحبی کرك معلوم اولسون کرك اولمسون . « ٩٦ » ماده‌یه باق .

غاصب حکمنده اولمسی کندوسنه مال اولمق اوزره آلمق ممنوع وبروجه آتی موجب ضمان اولدیغندن طولاییدر ردمحتار.

بوراده غاصب اولور دییله وبده غاصب حکمنده اولور دینلمسنك سببی شودرکه کتاب غصبده غصبك تعریفنده ایضاح اولنه‌جغی اوزره غصب ید محقه‌نك ازاله‌سی ویدمبطله‌نك اثباتی ایله حاصل اولوب مذکور شی ضایع اولدیغی یعنی مال صاحبنك یدی اوزرنده بولنمدیغی جهتله آخذ طرفندن ید محقه ازاله یعنی مال صاحبنك یدندن نزع ایدلمش اولماز.

(بونك) یعنی مذکور مالی کندوسنه مال اولمق اوزره اخذ ایتمسی (اوزرینه اول مال) اول کیمسه یدنده (تلف یا ضایع اولدیغی حالده) تلف یا ضیاعنده (کندوسنك صنع وتقصیری) اولدقده ۹۱۲ ماده حکمنجه ضامن اوله‌جغی کبی صنع وتقصیری (اولمسه‌بیله) ینه (ضامن اولور.) ۸۹۱ ماده‌یه باق. بو تقدیرده اول کیمسه مذکور مالی بولدیغی محله اعاده ایتسه ضماندن بری اولمیوب بلکه صاحبنه رد واعاده ایتمدکجه ضماننده قالور «۸۹۲» ماده‌یه باق رد محتار.

عن جهل المسئله مثال اول، برکیمسه، دیکرك سوریسندن کندو سوریسنه فرار ایدن برقیونی کندی سوریسندندر ظنیله اخذ ایتسه‌ده یدنده ایکن تلف اولسه ضامن اولور. بومسئله ۸۸۱ ماده شرحنده ایضاح اولنور.

عن جهل المسئله مثال ثانی، مستودع یدنده ودیعه بولنان البسه‌نك ایچنه کندوسنك برروبه‌سنی قیوبده مؤخرا صاحبنك طلبی اوزرینه ودیعه‌یی ویررکن مستودع روبه‌سنی اونوتوب

مذكور ربه دخی کیدیورسه‌ده صاحب ودیعه آکا مطلع اولدقدن صکره نزدنده تلف اولسه ضامن اولور. ومودعك جهلی عذر دکلدر هندیه و ردمحتار. «٢» ماده شرحنه باق.

فيه بحث وهو انه ان كان موضوع المسئلة ان المستودع دفع ثوب الوديعة الى ربها ناسيا فيه ثوبه فقد دفع المستودع ماله الى غيره فكان هذا من قبيل ٧٧١ مادة حيث دفع صاحب المال ماله الى غيره والغير اخذه باذن صاحبه فكيف يلزم عليه الضمان ولو بعد العلم به الا ان يقال ان المقصود يلزم عليه الضمان لو اخذه بعد العلم به واطلاعه عليه لنفسه واخفاه عن صاحبه فكان هذا من قبيل ٩٠١ مادة او يقال ان المودع اخذ ثوب الوديعة بلا امر من المستودع وكان فيه ثوب المستودع وذهب به فح يلزم عليه الضمان حيث اخذ مال الغير بلا امر من صاحبه.

﴿اما﴾ اولشی ﴿صاحبنه ویرمك اوزره آلدیغی صورتده﴾ ٢ ﴿اکر صاحبی معلوم ایسه یدنده صرف﴾ یعنی لقطه اولمق صفتندن عاری ﴿امانتدر.﴾ یولده کیدرکن سرخوش یا دیکر بر کمسنه‌دن دوشوب دیکر بر آدمك کندوسندن دوشن کمسنه‌یی دخی کوره‌رك آلدیغی مال کبی. نته‌کیم بر کیمسه اشترا ایتدیکی خانه‌نك دیوارنده مدفون پاره بولدقده باقیلور. بایعی کندوسنك ملکی ایدوکنی ادعا ایدر ایسه آنك اولوب مشترینك آکا ویرمسی لازم کلور. اما بایع کندوسنك اولمدیغنی سویلر ایسه اول حالده لقطه اولور رد محتار.

فقرهٔ اولی شرحنده ذکر اولندیغی اوزره اول شیدن مقصود، ضایع اولان شیدر. ایمدی ضایع تعبیریله ایکی مسئلهدن احتراز اولنیور.

مسئلهٔ اولی، صاحبنك قصدا آتدیغی وبراقدیغی شیلر لقطه صاییلمیهجغی کبی مال صاحبی معلوم اولورسه آکا رد ایتمك دخی لازم کلمز. شویله که فی زماننا باغ وبستان بوزدقلرنده اصحابی دوکوتی اوزوملری وقارپوز وسائرهیی ومزروعات تارلالرنده بعدالحصاد بقیه باشاقلری ترك ایتمکده وبونلری اوتهکی بریکی آلمقدهدر. ایمدی مذکور بقیهلری مالکلری کیم استر ایسه آلمق اوزره براقشلر ایسه آلمقده بأس یوقدرکه بونلرك اصحابی معلوم اولدیغی حالده مباح حکمندهدر هندیه. نتهکیم کندوسنه فساد تسارع ایدوب آتلمسی معتاد اولان وقیمتی اولمیان شیلر لقطه صاییلماز. بناءً علیه نهر جاریده بولنان الما وآرمود مثللو اثمار لقطه اولمیوب اصحابی آنلری قصدا آتدقلری واصحابی بونلری طلب ایتمیهجکی جهتله بونلری تملك ایچون اخذ ایتمك جائزدر عبدالحلیم عن الخلاصه. اما نهر جاریده بولنان آغاج وکراسته مثللو کندوسنه فساد تسارع ایتمیان وآتلمسی معتاد اولمیوب ذی قیمت بولنان اشیا لقطهدر. اکر اصحابی معلوم دکل ایسه.

مسئلهٔ ثانیه، ضایع اولمیوبده صاحبی یدنده بولنان شیلر لقطه دکلدر. شویله که بر کیمسهنك جبنده یا خانهسنده بولنان

برمالی ینه آکا ویرمك اوزره دیکر کمسنه خفیا یا جهرا وقهرا بلا اذن المالك آلسه سارق یا غاصب اولور .

بناءً علیه بومالی موجود اولنجه عینا (صاحبنه) وصاحبی فوت اولمش ایسه جمله ورثه‌سنه وورثه‌سی یوغیسه بیت‌الماله رد و (تسلیم ایتمسی لازم کاور.) ٧٩٤ ماده‌یه باق. اما تلف اولمش ایسه بلا تعد ولا تقصیر تلف اولنجه ضمان لازم کلمیوب فقط تعدی یا تقصیر ایله تلف اولور ایسه ضامن اولور. مادهٔ آنفه ایله شرحنه باق .

ایشته بویله صاحبی بللو اولان مال، بعض فقهـایه کوره لقطه دکلدر. بناءً علیه حین اخذده اشهاده وآتی الذکر ٧٧٠ ماده وجهله صاحبنك تحریسی ضمننده اعلانه حاجت یوقدر. دیکر بعض قوله کوره بوده لقطه ایسه‌ده اعلانه حاجت یوقدر. ایمدی مجله فقرهٔ آنفه‌ده «صرف» تعبیریله قول اولی اختیـار ایلمشدر .

اخذ لقطه‌ده اختلاف علماء

ضایع اولان مالی صـاحبنه ویرمك اوزره اخذك حلنده اختلاف اولنوب بعض علمایه کوره بواخذده مال غیراوزرینه بلااذن وضع ید اولمغله ٩٦ماده حکمنجه آنك اخذی حلال اولماز. دیکر بعض علما دخی اخذك حلنه قائل اولمشلردرکه مجله‌دخی

بوراده شو ایکنجی قولی اختیـار ایلمشـدر . یعنی اول مالی صاحبنه ویرملك اوزره اخذایتمك جائزدر. زیراحدیث عالیده من اصاب لقطة فلیشهد ذا عدل وارد اولمشدر. فقط اخذایتامك یعنی آکا اصلا طوقونمامق دخی جائزدرکه بعض علمایه کوره افضل اولانده بودر. زیرا صاحبی ضایع ایتدیکی محل ومکانده آنی آرار فتح القدیر. نته‌کیم قریبا ایضاح اولنور .

لکن فقرهٔ آنفه شرحنده ذکر اولندیغی اوزره لقطه‌شول شی اولسه‌که صاحبی آنی طلب ایتمیه‌جکی معلوم اولور — قارپوز ونار قبوقلری و سبزه سـپورونتیلری کبی — بونلری آتمق اباحه اوله‌جغندن بولان کیمسه مادهٔ آتیه وجهله اعلان واشهاده مجبور اولمیه‌رق بونکله انتفاع ایده‌بیلوب یعنی مثلا طوپلایوب حیوانه یدیره‌بیلوب بومسئله‌ده بین العلماء اختلاف یوقدر. شوقدر وارکه بونلر ینـه مالکك ملکنده قاله‌جغندن مال صاحبی آنی اخذ ایدن یدنده بولدقده استرداد ایده‌بیلور. چونکه بونلری القـا اباحـه اولوب یوخسـه تملیـك دکلدر واباحه‌ده ایسه اباحه ایدیلان مال موجود اولنجه مال صاحبنك ملکندن چیقمیوب حق استردادی باقیدر فتح القدیر .

٣ ﴿واکر صاحبی معلوم دکل ایسه﴾ یدنده — لامك ضمی وقافك فتحیله وبعض رأیه کوره قافك سکونیـله ﴿لقطه‌درکه ملتقط یعنی بولوب الان کیمسه یدنده امانتدر.﴾

لقطه‌یی ایکی شخص بولدقده ایکیسیده تعریف ایدرك لقطه

حكمنده مشترك اولورلر. بوحالده صدر ماده‌ده‌كی برلفظی ایكی یا زیاده كیمسه‌لردن احتراز ایچون دكلدر. بلكه بر لفظی تنكیر وتعمیم ایچون اولیوركه اول كیمسه هركیم اولور ایسه اولسون دیمكدر .

لقطه امانت اولمق ایچون اوچ شرط لازمدر

شو فقره‌ده لقطه‌نك امانت اولدیغی تصریح ایدلمكده‌اولوب فقط لقطه‌نك امانت اولمسنده اوچ شرط واردر.

شرط اول، اخذ ورفع اولنور.كن صاحبی‌ایچون آلنمقدركه بو شرط مجله‌ده فقرهٔ سالفه‌ده « صاحبنه ویرمك اوزره آلدیغی صورتده » عباره‌سیله بیان ایدلمشدر .

شرط ثانی، حین اخذ ورفعده اشهاد اولنمقدركه بو شرط مجله‌ده مذكور دكلدر .

شرط ثالث، بعدالاخذ اعلان‌اولنمقدركه بوشرط آتی‌الذكر ۷۷۰ ماده‌ده مذكوردر. ایمدی لقطه‌نك امانت اولمسی‌اوزرینه شو مسائل تفرع ایدر.

لقطه‌نك امانت اولمسی اوزرینه متفرع مسائل

١ لقطه ید ملتقطده بلا تعد ولا تقصیر تلف یاضایع یا

قیمتنه نقصان طاری اولدقده ضمان لازم کلز. «٧٦٨» ماده شرحنده‌کی قاعدهٔ ثانیه‌یه باق. حتی ملتقط لقطه یدمده بلاتعد ولا تقصیر تلف اولدی دیسه ١٧٧٤ ماده‌یه مبنی تصدیق اولنور.

٢ ملتقط، «٧٨٠» ماده حکمنجه لقطه‌یی برای حفظ امینده اعطا ایده‌بیلور. حتی لقطه امین مرقوم یدنده بلاتعد ولاتقصیر تلف اولسه ٩١ ماده‌یه مبنی ضمان لازم کلز رد محتار.

٣ لقطه، ملتقطك تعدیسی یا تقصیرندن طولایی تلف یا ضایع اولدقده ضمان لازم کله‌جکی کبی ملتقط لقطه‌یی صاحبنه تسلیمه مجبور اولدیغی حالده ویرمیوبده آندنصکره تلف اولسه ضامن اولور. مادهٔ آنفه شرحنده‌کی قاعدهٔ ثانیه ایله ٧٨٧ ماده‌یه باق هندیه.

شو تفصیلاتدن آکلاشلدیکه بولنان مالك صاحبی کرك معلوم اولسون وکرك اولمسون اول مال ایکی صورتده دخی امانت اولوب فقط بینلرنده‌کی فرق شودرکه مال صاحبی معلوم اولورسه اول مال لقطه اولمیوب اما معلوم دکل ایسه لقطه اولور.

تعریف وتفصیل اللقطه

مجله‌نك، شو بیانندن لقطه‌نك تعریفی آکلاشیلوب فقط

بروجه آتی لقطه‌نك تعریفنه وبعض احكامنك بیـانـنه مبادرت اولنور .

١ لقطه، ضایع اوله‌رق یرده بولنوب مالكی معلوم و مباح اولمیان مالدر .

ایضاح القیود

قید اول، ضایع، بو تعبیرایله منازلده‌وحافظی نزدنده بولنانماللر خارج قالدیكه بونلری آلان غاصب یاسارق‌اولورکه غصبك تعریف واحكامی كتـاب ثامنده كلور. بناءً علیه منازل وقرا جوارنده و مرعالرده اولان یاخود چادرلرده اقامت ایتمكده بولنـان كوچه‌لر اطرافنده و قافلهٔ نازله جوارنده بولنـان حیوانلر لقطه دكلدر. بو جهتله بونلر اخذاولنه‌ماز. وبونلری اخذ ایدن غاصب یاسارق اولور. ینه ضایع تعبیری‌ایله صاحبنك قصدا آتدیغی مال خارج قالوب آنفا بیان اولندیغی اوزره لقطه آتمق اباحه اولور. ...ر ردمحتار.

نته‌كیم بر كیمسه بر مالی بر یره آت...

آنك اولسون دیسه بو سوزی اول... ی اوله‌بیلورمی

بالذات ایشتمش ایسه شخص مر...

ایتمكه صلاحیتی اولدیغی كبی بالذر اولان تعریفی مستغنی عنه

قنغی شخصك سمعنه واصل

اخذ وتملك ايتمكه صلاحيتى واردر. كذلك فى زماننا ولتيه‌لرده صاچيلان پاره‌لرك اخذ واستملاكى جائز اولديغى كبى مارين وعابرين ايچمك اوزره قپو اوكنه وضع اولنان صودن دخى ايچمك جائزدر .

وكذلك بر كيمسه‌نك ملكى اولميان بر موضعده يعنى مثلا مغازه‌ده بر شخص ميوه آغاجى غرس ايدرك اثمارينى ناسه اباحه ايتسه آندن يعنى اول آغاجك اثماريندن هركس تناول ايده‌بيلور .

قيد ثانى ، مالكى معلوم اولميان ، بوتعبير ايله مالكى معلوم اولان امانت كبى مال خارج قالور كه مال مذكور صاحبنه رد اولنور. اعلانه حاجت يوقدر . ومجله‌نك شو ماده‌سندن منفهم اولديغى اوزره بو مال لقطه دكلدر عبدالحليم.

قيد ثالث، مباح اولميان: بو تعبير ايله دخى اثناى محاربه‌ده ام‍ حربيدن اغتنام قلنان مال خارج قالديكه بوكا غنيمت اطلاق اولورسه . . وبو مال، لقطه دكلدر.

اولور .
، مالدر : بو تعبير ايله لقيط خارج قالور . يعنى
اولميوبده چوجق اوله‌جق اولور ايسه بوكا
تعريف واطلاق ايديلور . بوكا دائر مسائل كتب

مجله‌نك شو بيساندن لقطه‌نك

ملتقط نه وقت غاصب وضمين ونه زمان امين اولور

٢ ملتقط عادل ایکی شاهد حضورنده ولقطه‌نك حين اخذ ورفعنده يعنى لقطه‌يى بولدیغى يردن قالديره‌جغى زمانده لقطه‌يى بولوب صاحبنه رد ايتمك اوزره آلديغنى اشهاد ايلر يعنى ايكى عادل ومقبول الشهادة كمسنه‌يه سويلر ايسه صاحبنه ويرمك اوزره آلديغى آكلاشيلور تنوير ودرمختار. شاهدلره سويلمكدن مقصد صاحبنه ويرمك اوزره اخذ ايتديكنى لدى الايجاب اثبات ايدلمك اولمغله بو شاهدلر مقبول الشهاده يعنى عادل كيمسه‌لر اولمليدر عبدالحليم.

بنده ضايع برشى اولمغله كيمكه لقطه‌يى آرار اولديغنى ايشيديرسه‌كز بنى كوستريكز ديمكله يعنى شاهدلره بويله سويلمكله اشهاد حاصل اولوركه بوكا اشهاد على اللقطه دينيلور.

لقطه كرك چوق و قيمتدار برشى اولسون و كرك آز وقيمتسز برشى اولسون بو وجهله اشهاد لازم اولوب فقط اشهادده لقطنه ديو تصريح ايتمك امر لازم اولمديغى كبى لقطه آلتون يا كموشدر ديو بيان جنس دخى لازم دكلدر ردمحتار.

اعلان ايله اشهاد يكديكردن مغنى اوله‌بيلورمى

اشهاد ، مادهٔ آتيه‌ده مذكور اولان تعريفى مستغنى عنه

قیلماز. یعنی اشهادایله برابر تعریف مذکور دخی لازم ایدوکی محیطده تصریح ایدلمشدر. فقط امام حلوانی اشهاد اولندقـده آرتق تعریف لازم دکلـدر. یعنی حین اخذ و رفعده اشهاد ایدلدکده آرتق آندن صکره برده مادهٔ آتیـه وجهله تعریف واعلان ایتمك اقتضا ایتمیه‌جکنی بیان ایلمشدر.

نته‌کیم تعریف مذکور یعنی اعلان دخی بو اشهادی مستغنی عنه قیلمیوب بنـاءً علیه تعریف مذکورك اجراسـندن اول، حین اخذ ورفعنده اشهادك لزومی متفق علیهدر. یعنی بعدالاخذ تعریف و اعلان اولندقـده بو تعریف و اعلان اولجـه اجرا ایدلمیان اشهاد ایچون کافی دکلدر رد محتار فی اللقطة.

محل الاشهاد علی اللقطه

٣ اشهاد علی اللقطه بروجه بالا لقطه‌نك بولندیغی محلدن حین اخـذ و رفعنده اجرا اولنمسی لازم اولوب بو موضعده ترك اشهاد ضمانی ایجاب ایدر. حتی ملتقط لقطه‌نك بولنـدیغی محلدن حین اخذنده اشهاده مقتدر ایکن اشهـاد ایتمیوبده محل مذکوری تجاوز ایتسه ضامن اولور بزازیه. مکرکه ملتقط لقطه‌یی مغازه‌ده بولمق کبی لقطه‌نك حین اخذ ورفعنده اشهاد ایده‌جك شاهـدلری بوله‌میه یاخود اشهاد ایتدیکی تقـدیرده بر غاصبك لقطه‌یی ملتقط الندن اخذ ایتمسندن خوف اولنه. ایمدی شو

ایکی سببدن طولانی اشهاد ایده‌مز ایسه ینه بالاجماع ترك اشهاد باعث ضمان اولماز. چونکه اشهاد صیانت اموال یعنی غیرك مالنی بالمحافظه صاحبی ظهورنده آکا رد و اعاده ایچون مشروع قلندیغی حالده بویله غاصبك اخذندن خوفی حالنده اشهاد، مالك ضیاعنه سبب اولور هدایه وفتح القدیر. واسباب مذکوره‌دن طولانی اشهاد ایده‌مدیکی حقنده یمینی ایله سوز ملتقطکدر. یعنی ملتقط فلان سبب مشروعدن طولانی اشهاد ایده‌مدیکنی سویلر ایسه مع الیمین سوزی قبول اولنور. فقط شاهدی بوله‌مامسندن طولانی اشهاد ایده‌مدیکی تقدیرده بعده اشهاد ایده‌جك شاهدلره دست رس اولنجه همان اشهاد ایتمسی لازم کلوب بوندن صکره ترك اشهاد موجب ضماندر.

لکن بلا سبب ترك اشهاد ایکی صورتده موجب ضمان دکلدر

صورت اولی، ملتقط بروجه بالا اشهاد ایتمدیکی حالده صاحب اللقطه ملتقطك التقاطی یعنی لقطه‌یی آلمسی کندوسنه رد ایتمك ایچون اولوب تملك ایچون اولمدیغنی اقرار ایدرسه ضماندن بری اولور. زیرا بونلرك تصادقلری کندی حقلرنده حجت اولور عنایه.

صورت ثانیه، بلا عذر ترك اشهاد ایدن ملتقط التقاطی صاحبنه اعاده ایتمك ایچون ایدوکنی ادعا ایلر و صاحب اللقطه تملك ایچون آلندیغنی درمیان ایدر ایسه امام ابی یوسفه کوره تملك ایچون آلمدیغنه یمینی ایله قول ملتقط قبول اولنور. زیرا

صاحب اللقطه ملتقط علیهنه ضمانی و وجوب بدلی ادعا ایتمکده وملتقط ایسه انکار ایلمکده در که مجله نك ٨ ماده سی حکمنجه سوز برائت ذمتی ادعا ایده نك و٧٦ ماده سی موجبنجه سوز منکر کدر عنایه . و برده انسان کاملك ظاهر حالی معصیتی ارتکاب ایتمیوب حسبه یی اختیار ایده جکنه دلالت و شهادت ایده جکی جهتله آنك اخذی شرعاً حلال اولان صورته محمول اولور که اوده صاحبنه رد ایتمك اوزره آلوب یوخسه نفسی ایچون آلماه قدر. ایشته شو دلیل شرعی اشهاد مقامنه قائمدر. امام ابی یوسفك شو قولی وبه نأخذ عباره سیله ترجیح دخی ایدلمشدر رد محتار . اما امام اعظم و محمده کوره ضمان لازم کلورکه ظاهرهدایه بونك ترجیحنه دلالت ایدر. کرك بوماده ده وکرك مادۀ آتیه ده بوایکی مذهبدن برینك اختیارایدلدیکنه دائر بر اشارت یوقدر.

امام اعظم ایله امام ابی یوسف بیننده کی شو اختلافك محلی

معلوم اولملیدرکه امام اعظم ایله امام ابی یوسف آره سنده واقع اولان شو اختلافك محلی مال صاحبی ایله ملتقط مال مذکورك لقطه ایدوکنه اتفاق ایتدکلری صورتده در. اما ملتقط لقطه اوله رق سکا ویرمم ایچون آلدم دیدیکی حالده صاحبی لقطه یعنی اساساً بندن ضایع اولمیوب بندن غصب ایتدك دیو

اختلاف ایتدکلرنده بلاتفصیل ملتقطه ضمان لازمکلور ردمحتار فی اللقطة وخیریه .

لقطه‌نك بولندیغی محله اعاده‌سی حالنده‌کی احکام

ملتقط، لقطه‌یی اخذ و رفع ایتدکدنصکره ینه محلنه اعاده ایتدکده بونده ایکی احتمال واردر .

احتمال اول ، ملتقط لقطه‌یی صاحبنه ویرمك اوزره آلدقدنصکره ینه بولدیغی موضعه اعاده ایتدکده بونده اختلاف فقهابولنوب خانیه‌ده مذکور اولدیغنه کوره ضماندن بری اولور. کرك بولدیغی یری تجاوز ایتدکدن صکره اعاده ایتسون و کرك تجاوز ایتمدن اعاده ایتسون. ظاهر روایت دخی بودر بحر . وبزازیه‌نك غصبنده بیان اولندیغنه کوره بولدیغی یردن قبل التحویل و التجاوز اعاده ایدرسه ضمان لازم کلیوب اما بعدالتحویل اعاده ایدرسه صاحبنه رد واعاده ایدنجه‌یه قدر آنك ضماننده اولور.

احتمال ثانی، صاحبنه ویرمك اوزره آلمیوب کندوسنه مال اوله‌رق اخذ ایتدکدنصکره آلدیغی موضعه اعاده ایتسه ضماندن بری اولمیوب صاحبنه سالماً تسلیم ایدنجیه قدر تحت مسؤلیت وضماننده قالور خانیه نته‌کیم بو ماده‌نك فقرهٔ ثانیه‌سی شرحنده بیان اولنمشیدی.

لقطه‌یی آلمق می آلمامق می اولادر

مجله‌نك شو فقرۀ ثانیه‌سی شرحنده اشعار اولندیغی اوزره فقرۀ مذکوره‌دن آکلاشیلور که ضایع اولان مالی صاحبنه ویرمك اوزره آلمق جائزدر. بو مال یعنی لقطه کرك بارکیر وطیور کبی حیوان اولسون وکرك آلتون وکموش کبی اشیای سائره وامتعه اولسون . وملتقط نفسنه امین ایسه آنی صاحبنه رد ایتمك اوزره آلمق مندوب وافضلدر. زیرا اوراده ضیاعی متوهم اولمغله صیانةلاموال الناس آنی اخذ وتعریف ایتملیدر . نته‌کیم آنلره ایلشمامك یعنی بولندیغی محلدن لقطه اولمق اوزره آلمامق دخی جائزدر . زیرا صاحبی ضایع ایتدیکی محلده آرار بولور مالنه دسترس اولور فتح . والا یعنی نفسنه امین اولمیوب حرص وطمعی سببیله صرف واستهلاك ایتمسی ملحوظ ایسه اخذ ورفع ایتماملیدر هدایه وعبدالحلیم.

شوقدر وارکه آنلره یعنی مذکور حیوانات واشیای سائره بولندقلری یرده تلف اولملرندن خوف اولنسه آنی بولان ونفسنه امین اولان کیمسه لقط اوله‌رق آلوب حفظ ایتمسی واجب و لازم ایسه‌ده شو لزومك ترکی اثمی موجب اولوب یوخسه ضمانی دعوت ایلمز عبدالحلیم ومجمع‌الانهر. یعنی بوکبی ضیاعدن خوف اولنان لقطه‌یی بولدیغی حالده آکا طوقونمیان

واخذ ایتمیان کیمسه اوزرینه ـ اول لقطه ضایع اولدقده ـ ضمانِ لازم کلمز .

لاحقه

شروط ملتقط حقنده‌در

ملتقطك عاقل اولمسی شرطدر.

بناءً علیه مجنونك وسکرانك ومدهوشك ومعتوهك التقاطی یعنی لقطه آلمسی صحیح دکلدر. حتی مجنون برمالی لقطه اوله‌رق آلوبده یدندن برشخص اخذ ونزع ایتدکدنصکره کسب افاقت ایتسه شخص مرقومدن لقطه‌یی دعوی و اخذ ایده‌مز . اما عاقلك التقاطی صحیح اولوب ملتقطك حر وبالغ اولمسی شرط دکلدر .

بناءً علیه عاقل اولان ملتقط یدندن بر شخص لقطه‌یی جبراً اخذ ایتدکده یاخود ملتقط لقطه‌یی ضایع ایتمکله دیکر برشخص آنی بولدقده ملتقطك آندن ادعا واسترداده صلاحیتی اولدیغی سراجیه‌ده ذکر اولنمشدر . زیرا ملتقطك یدی اسبق اولدیغی کبی ملتقط بعدالتعریف کندوسی فقیر اولنجه حق تملکی دخی واردر ردمحتار فی‌اللقطة .

وعبدك وصبی ممیزك دخی لقطه آلمسی جائز اولوب مأذون

ایسه تعریف یعنی مادهٔ آتیه وجهله اعلان کندوسنه عائداولوب اما مأذون دکل ایسه تعریف مذکوری مولاسی یا ولیسی ووصیسی یاپار رد مختار. حتی صبی مرقوم حین اخذ و رفعده اشهاده مقتدر ایکن اشهاد ایتمسه ضمان لازم کلور رد مختار.

﴿ ماده ٧٧٠ ﴾

(ملتقط برلقطه بولدیغی) لقطه‌یی بولدیغی مکانده واسواق وشوارع وابواب مساجد کبی مجامع ناسده منادیلر واسطه‌سیله (اعلان ایتدیرر.) یاخود بالذات کندوسی اعلان ایدر.

اعلانك محال مذکوره‌ده اولمسنك سببی شودرکه اعلاندن مقصود او مالك صاحبی ظهور ایدوبده آکا تسلیم ایدلمسی ومال صاحبنك مالنه نائل اولمسی اولوب بو مواضعده تعریف اولنمسی مقصود مذکوری زیاده‌سیله تسهیل ایدر.

غزته‌لرله اعلان

فقها عصرنده زمانمزده‌کی اوراق حوادث غیر موجود اولمغله بو واسطه ایله اعلان حقنده کتب فقهیه‌ده بحث یوقدر. لکن اوراق مذکوره ایله اعلان دخی زمانمزده جائزدر. فقط هرکس غزته اوقومدیغی کبی هریرده غزته دخی بولنمدیغی جهتله

ينه فقهانك ديديكى كبى مجامع ناسده منادى واسطه‌سيله اعلان دخى ايدلمليدر .

اعلانك زمانى ومدتى ومقدارى

بو ماده‌ده‌كى اعلان ، وقت اخذده اولمسى لازم دكلدر . بناءً عليه وقت اخذنده اعلان ايدلسه جائز اولديغى كبى قبل هلاك اللقطه اولمق شرطيله وقت اخذدن صكره اعلان اولنسه ينه صحيح و معتبردر . و بونكله ملتقط لقطه‌يى نفسى ايچون آليوب صاحبى ايچون اخذ ايتديكى آكلاشيلور. «٦٨» ماده‌يه باق عبدالحليم .

مدت اعلان نه‌قدر ايدوكنده اختلاف اولنمش ايسه‌ده متون فقهيه‌ده قبول اولنانه و شمس الائمه طرفندن اختيار ايديلانه كوره مدت اعلانك بر سنه اولمق كبى معين بر وقت ايله مخصص اولمامسيدر بلكه شوقدر مدت اعلان ايتديرركه بوندن صكره صاحبى مذكور لقطه‌يى طلب ايتميه‌جكنه كندوسنجه ظن غالب حاصل اوله. «يعنى مدت اعلان اعلان ايتديرمك مجبوريتنده بولنان ملتقطك رأينه تفويض ايدلمشدر » ويا لقطه دها محافظه ايدلسه فساد بولور شيلردن اوله . اطعمه واثمار كبى .

ولوالجيه‌نك بيانه كوره ملتقط بردفعه اعلان ايتدكده دفع

دفع ضمان ايچون كافی ايسه‌ده واجب اولان تعريف واعلان تكرار ايدلمليدر فتح .

﴿ و ﴾ ملتقط لقطه‌يی ﴿ صاحبی ظهور ايدنجه‌يه‌دك نزدنده امانت اولمق اوزره حفظ ايدر . ﴾

لقطه‌يی بمجرد ديانه تسليمی جائز اولان واولميان
صورتلر وبشقه صاحبی ظهور ايتدكده‌كی حكم

لقطه‌نك صاحبنه يعنی بمجرد ديانه تسليمی مجوّز اولان احوال اوچدر .

برنجيسی ، ﴿ وبركيمسه ظهور ايله ﴾ مذكور لقطه ﴿ كندو مالی اولديغنی ﴾ بالبينه حضور حاكمده ﴿ اثبات ﴾ وحاكم دخی برموجب بينه اول كيمسه‌يه تسليم ايله حكم ﴿ ايدرسه ﴾ ملتقط لقطه‌يی ﴿ آكا تسليم ايتمسی لازم كلور . ﴾ يعنی ملتقط بوكا مجبور اولور . وبوحالده يعنی بركيمسه لقطه كندوسنك اولديغنی ادعا وبالبينه اثبات ايدوب آله‌جق اولدقده ملتقط اول كيمسه‌دن كفيل بالمال يا بالنفس طلب ايده‌مز هدايه .

اما بلا بينه وحكم ملتقط تسليم لقطه‌يه اجبار ايديله‌مز . زيرا بونده مدعی صاحب اللقطه اولمغله ٧٦ ماده حكمنجه اقامهٔ بينه ايتمسی لازمدر فتح .

بركيمسه بووجهله بالبينه اثبات ايدوب حكم حاكمله لقطه‌يی

ملتقطدن آلدقدن صـكره ديكر بر شخص دخی چیقوب لقطه
كندوسنك مالی اولدیغنی ادعا واثبات ایتسه ملتقطه آرتق ضمان
لازم کلمز . « ٩١ » مادهیه باق . ومستحقك اول كيمسهدن
دعوى ايتمسی لازم كلور .

ایکنجیسی ، برکیمسه ظهوریله لقطهنك نفس الامره
موافق اولان بالجمله علاماتنی یعنی مثلا پاره اولدیغی تقدیرده
عددینی وجنسنی وکیسهسنی یعنی پارهنك موضوع اولدیغی ظرفی
تعداد وتوصیف ایتدکده ملتقط رضاسیله مذکور لقطهیی
اول کیمسهیه ویره بیلور. یعنی ویردیکی تقدیرده معاقب اولماز.
لكن بوحالده رضاسیله ویرمیهجك اولسه بعض فقهایه كوره
ملتقط ویرمکه اجبار ایدیلهمیوب بینه طلب ایتمکه حقی واردرکه
فتحك ظاهر عبارهسی بونك ترجیحنه دلالت ایدر .

نتهکیم ایکی کیمسه ظهور ایدوبده ایکیسیده لقطهیی
بروجه بالا توصیف ایله برابرهربری لقطه کندوسنك ایدوکنی
بیان ایلر ایسه بلاجبر ایکیسنهده بالاشتراك اعطا ایدهبیلور .

وبوایکنجی صورتده ملتقط لقطهیی تسلیم ایدهجك اولدقده
اول کیمسهدن کفیل طلب ایدهبیلوب کفیل ویرمدیکی حالده
تسلیمدن امتناع ایتمکه حقی واردر .

اوچنجیسی ، برکیمسه ظهوریله لقطه کندوسنك ایدوکنی
بیان وملتقط دخی مذکور لقطه اول کیمسهنك ایدوکنی
تصدیق ایلدیکی تقدیرده اول کیمسه لقطهیی بروجهبالا توصیف

ایتمسه بیله ملتقط ینه آکا تسلیم ایدر. فقط شو اوچنجی صورتده ملتقط لقطه‌یی اول کیمسه‌یه تسلیم ایتمسه تسلیم ایتمکه بعض فقهایه کوره اجبار ایدیلورکه محقق کمال جبر جهتنی ترجیح ایتمشدر عبدالحلیم. وبو حالده ملتقط اول کیمسه‌دن کفیل طلب ایده‌بیلور . ودیکر بعض فقهایه کوره اجبار ایدیله‌مز .

فقط بالاده مذکور ایکنجی واوچنجی مسئله‌لرده ملتقط لقطه‌یی اول کیمسه‌یه ویره‌بیلور دیمك صور مذکوره‌ده ویردیکی تقدیرده معاقب اولماز یعنی غیرك مالنی بشقه‌سنه تسلیم صورتیله بالتعدی اتلاف ایتدی دیه تعزیر ایدلمز ومن جهة الآخرة مسئول اولماز دیمك اولوب یوخسه صاحب حقیقیسنه قارشو ضماندن بری اولور دیمك دکلدر .

بناءً علیه ملتقط بروجه بالا بیان علامت ویا تصدیق ملتقط ایله لقطه‌یی برکیمسه‌یه تسلیم ایتدکدن صکره دیکر برشخص چیقوبده لقطه کندوسنك مالی ایدوکنی بالبینه اثبات ایدرسه لقطه موجود اولنجه ذی‌الیددن عینا اخذ ایده‌بیله‌جکی کبی تلف اولدیغی صورتده اول شخص دیلرسه ملتقطه ودیلرسه اول کیمسه‌یه یعنی قابضه تضمین ایتدیرر . «٩١٠» ماده‌یه باق .

قابضه تضمین ایتدیردکده ٦٥٨ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره قابض ملتقطه تضمین ایتدیره‌میوب اما ملتقطه تضمین ایتدیردیکی حالده ملتقط اول کیمسه‌یه یعنی قابضه رجوع ایده‌بیلورکه صحیح اولانده بودر. زیرا ملتقطك اقرار وتصدیقی

حکم حاکم ایله تکذیب ایدلدی. وکویا بلاتصدیق تسلیم ایلمش وصکره لقطه کندوسنك اولمدیغی آکلاشلمش کبی اولدی فتح. مجله نك «٧٩» ماده سی شرحیله ١٦٥٤ ماده سنه باق.

فقط بعض فقها دیدیلرکه اظهر اولان بیان علامت ایله تسلیم ایتدکده رجوع وتصدیق ایله تسلیم ایلدکده عدم رجوعدر عبدالحلیم. یعنی ایکنجی صورتده رجوع واوچنجی صورتده عدم رجوعدر دیدیلر.

استثنا

ملتقط لقطه یی بر شخص ایچون اقرار ایدوبده برموجب اقراره آکا تسلیم ایله حاکم حکم ایتمسندن طولایی تسلیم ایدلسه‌ده صکره بریسی لقطه کندوسنك مالی اولدیغنی بالبینه اثبات ایتسه ملتقطه ضمان لازم کلمز.

لقطه نك صاحبی ظهور ایتمینجه
اولنه جق معامله

ملتقط، ٧٧٠ ماده‌ده متنا وشرحا مذکور اولان مدت اعلان ایتدیکی حالده صاحبی ظهور ایتمسه وجوه اربعهٔ آتیه ایله تصرفده مخیردر.

١ دیلرسه مدت مذکوره‌دن صکره دخی کندوسی صاحبی ایچون ابدا حفظ ایدر . وکندوسنك فوتندن خوف ایتدکده ورثه‌سی آنی میراثه بالادخال اقتسام ایتمسونلر ایچون آخره وصیت ایدر . یعنی یدنده لقطه اولدیغنی بالبیان فوتندن صکره دخی حفظنی توصیه ایلر فتح .

٢ دیلرسه مدت مذکوره‌دن صکره صاحبنك ظهورنده آکا رد واعاده اولنمق اوزره بیت‌الماله وضع ایدرکه بیت‌المالده دخی اقطانك حفظنه مخصوص بر بیت واردر .

٣ دیلرسه مدت مذکوره‌دن صکره لقطه‌یی حاکمه اعطا ایدر . حاکم دخی قابل اقراض برمال ایسه بر ملی‌یه اقراض ایدرکه بوتقدیرده ملتقط دخی استقراض ایتسه جائز اولور . یاخود حاکم آنی بالمضاربه برملی‌یه اعطا ایلر . وبیعه محتاج بولنان برشی ایسه ملتقط یا حاکم آنی بیع ایله ثمننی حفظ ایدر . واکر حاکم صاتمش ایسه صکره بو بیعی صاحبی فسخ ایده‌مز . اما لقطه قابل فساد برشی ایکن ملتقط آنی صاتمیوبده بوزولسه ضمان لازم کلمز . « ٧٨٥ » ماده‌یه باق .

٤ دیلرسه ثوابی صاحبنه عائد اولمق اوزره برفقیره تصدق ایدرك بووجهله بقدرالامکان حقنی مستحقنه ایصال ایدر . یعنی ملتقط لقطه‌نك عینی صاحبنه ایصاله مجبور ایسه‌ده عینی صاحبنه ایصال ممکن اولمینجه عوضی یعنی ثوابی ـ صاحبی مجیز اولور اعتباریله ـ صاحبنه ایصال ایدر یوخسه غنی‌یه تصدق

ایده‌میه‌جکی کبی برغنینك صغیر ولدینه یا مملوکنه دخی تصدق ایده‌مز هدایه وعبدالحلیم .

وملتقط فقیر اولنجه کندو نفسنه وکندوسنك فقیر ولدینه وزوجه‌سنه دخی تصدق وبیعه محتاج ایسه صاتوب پاره‌سنی اولوجهله صرف ایده‌بیلور . لکن بعض فقهایه کوره ملتقط فقیر اولوبده نفسنه صرف ایده‌جك اولدیغنده حاکمدن اذن آلمق لازم اولوب اذن آلمقسزین نفسنه صرف ایتمك حلال اولماز دیمشلرایسه‌ده متون فقهیه‌نك اطلاقندن آکلاشلدیغنه کوره بوصورتده نفسنه صرفك حلی اذن قاضی‌یه موقوف دکلدر عبدالحلیم .

وبعدالتصدق مال صاحبی ظهور ایتدکده تصدقی مجیز اولور ایسه ثوابی کندوسنه عائد اولوب بو اجازتك صحتنده لقطه‌نك ید فقیرده قیامی شرط اولمیوب مستهلك اولسه دخی اجازت ویره‌بیلور . واقعا تلف اولان شیئه اجازتك لاحق اولمامسی قواعد فقهیه‌دن ایسه‌ده بوقاعده‌دن اشبو مسئله یعنی لقطه‌نك ید فقیرده تلفندن صکره اجازت مسئله‌سی مستثنادر .

شوقدرکه صاحب لقطه قاصر بولندیغی صورتده بونك ولیسی یا وصیسی تصدقی مجیز اوله‌میوب آتیده ذکر اولنه‌جغی اوزره تضمین ایتدیرمسی لازم کلور . « ٥٨ و ٨٥٩ » ماده‌لره باق .

ایشته ملتقط وجوه اربعهٔ مذکوره ایله تصرفه مختار ایسه‌ده بومختاریت مالصاحبنك حقنك ابطالنه باعث اولماز .

بناءً عليه تصدق وبيع صورتلرنده مال صاحبنك حق تضمينی واردر . شویله که :

تصدقده حق تضمین

ملتقط اجنبی برفقیره یاخود کندوسی فقیر اولمغله نفسنه تصدقدن صکره صاحبی ظهور ایتسه تصرف مذکوری حاکمك اذنیله اولسه بیله لقطه عینا موجود اولنجه واضع الیدن اخذ واسترداد ایده بیله جکی کبی مستهلك اولدقده ملتقطه یا فقیره تضمین ایتدیرر هدایه .

ملتقطه تضمین ایتدیرر . زیرا ملتقط دیکرك مالنی صاحبنك اذنی اولمقسزین غیره تسلیم ایتمشدر . «٩٦» ماده یه باق .

سوآل ، واقعا صاحبنك اذنی اولمقسزین تسلیم ایتمش ایسه ده لکن شرعك اذن واباحه سیله تسلیم ایتمش وجواز شرعی ایسه ٩١ ماده حکمنجه ضمانه منافی بولنمش اولمغله ملتقطه ضمان لازم کلاملی ایدی .

جواب ، شارعدن ثابت اولان تصدقه اذن اولوب یوخسه ایجاب تصدق دکلدر . یعنی شارع ملتقط اوزرینه لقطه یی تصدق ایتمسنی واجب قلمامشدر بلکه تصدقه یالکز رخصت ویرمشدر فتح القدیر .

فقیره دخی تضمین ایتدیرر. زیرا فقیر غیرك مالنی آنك اذنی اولمقسزین اخذ ایلدی.

سؤال، فقیر لقطه‌یی ملتقطدن قبض ایتدکده آنده اذن شرعله ملکی ثابت ایکن نصل استرجاع ایدیور. یعنی مال صاحبی فقیردن نصل تضمین ایله کیرو آله‌بیلیور.

جواب، اذن شرعله ثبوت ملك، ثبوت حق استردادە مانع دکلدر. هبه‌ده اولدیغی کبی. «٨٦٤» ماده‌یه باق فتح.

قنغیسی ضامن اولورسه دیکرینه رجوع ایده‌مز. یعنی ملتقط لقطه‌یی آخر برفقیره تصدق ایتدکدنصکره اوده استهلاك ایدوبده بعده صاحبی ظهور ایدرك فقیره تضمین ایتدیردکده فقیر ملتقطه رجوع ایده‌مز.

سؤال، فقیر مغرور من جهة الملتقط اولمغله آکا رجوع ایتملی ایدی.

جواب، غرور عقد معاوضه یاخود نفعی دافعه عائد اولان عقد تبرع ضمننده اولمینجه موجب ضمان دکلدر عنایه. «٦٥٨» ماده شرحنه باق.

نته‌کیم ملتقطه تضمین ایتدیردکده ملتقط دخی فقیره رجوع ایده‌مز. زیرا ملتقط ضمان ایله لقطه‌یه وقت تصدقنه استنادا مالك اولوب کندی مالنی تصدق ایتمش کبی اولور.

کذا لقطه حاکمه ویریلوبده اوده برفقیره تصدق ایتدکدن صکره صاحبی ظهور ایتدکده دیلرسه حاکمه تضمین ایتدیرر.

زیرا حاکم غائبك اموالنی محافظه‌یه مأمور اولوب یوخسه اتلافه دکل فتح. ودیلرسه فقیره تضمین ایتدیرر. وقنغیسی ضامن اولورسه دیکرینه رجوع ایده‌مز. «٦٥٨» ماده شرحنه باق.

بیع ملتقطده وبیع حاکمده حق تضمین

نته‌کیم ملتقط پاره‌سنی، حفظ ایتمك اوزره لقطه‌یی آخره صاتدقده بعده صاحبی ظهور ایتسه باقیلور. ملتقط اکر حاکمك امریله صاتمش ایسه ثمن مبیعی آله‌بیلور. یوخسه بیعی فسخ ایده‌مز. نته‌کیم بالذات حاکم صاتار ایسه ینه حکم بویله‌در. اما حاکمك امری اولمقسزین صاتمش ایسه باقیلور. مبیع یدمشتریده موجود ایسه صاحبی بیعی دیلرسه مجیز اولور. استر ایسه ابطال ایله مالی استرداد ایدر. «٣٧٨» ماده‌یه باق. اما مبیع یدمشتریده تلف اولمش ایسه صاحبی مخیر اولوب دیلرسه بایعه تضمین ایتدیرر که بو تقدیرده بیع نافذ اولور. دیلرسه مشتری‌یه تضمین ایتدیرر. «٩١٠» ماده باق. بو تقدیرده بیع باطل اولوب مشتری ویردیکی ثمن مبیعی بایعدن آلور.

لقطه‌نك جعل ونفقه‌سنی کیم تسویه ایدر

ملتقط، التقاطی مقابلنده جعل یعنی اجرت طلب ایده‌مز.

کرك مکان قریبدن التقاط ایتسون وکرك مکان بعیددن التقاط ایتسون . ولوکه مال صاحبی «شویله بر مالی ضایع ایتدم کیم بولوب بکا تسلیم ایدر ایسه شو قدر غروش اجرت ویره‌یم» دیمش اوله. ٤٤٩ ماده شرحنه باق .

و ملتقط ، خودبخود ایتدیکی انفاقده متبرع اولوب صکره صاحبنه رجوع ایده‌من . زیرا کندوسنك ولایتی قاصره‌در . لکن حاکمك امریله ایتدیکی انفاقده متبرع اولمیوب صکره مال صاحبنه رجوع ایدر . شویله که ملتقط حاکمه بالمراجعه یدنده شویله بر حیوان لقطه اوله‌رق موجود اولدیغی بیانیله مؤخراً صاحبی ظهور ایتدکده آکا رجوع ایتمك اوزره انفاقه اذنی طلب ومذکور حیوان یدنده لقطه اولدیغنی اقامهٔ بینه اثبات ایلر ایسه حاکم دخی اولوجهله انفاقله امر ایدر . لان للقاضی ولایة فی مال الغائب نظراله وقد یکون النظر فی الانفاق هدایه. هرنقدر بینه منکر علیهنه اقامه ایدیلور و بناءً علیه حین اقامهٔ بینه‌ده مدعی علیهك حضوری شرط ایسه‌ده بو بینه کشف حال یعنی مذکور حیوانك لقطه ایدوکی نزد حاکمده منکشف اولمق ایچون اولوب یوخسه برای حکم اولمدیغندن بو بینه‌نك استماعنده خصم لازم دکلدر فتح . فقط ملتقط بو حیوانك لقطه اولدیغنه بینه‌م یوقدر دیسه حاکم ملتقطه شهود ثقات مواجهه‌سنده دیرکه «اکر سوزکده صادق ایسه‌ك آکا انفاق

ايت » حاكمك بو وجهله معلق اولەرق اذن ويرمسنك سببى ايكى ضرردن برينك لزومندن حذردر.

شويله كه حاكم صورت قطعيه‌ده اولەرق انفاقله امر ايتدكده اول حيوانك مغصوب ظهورى تقديرنده مالك اوزرينه ضمان يعنى لزوم نفقه تقرر ايدركه بو حال مالكه ضرردر. وحاكم انفاقله امر ايتمدكده اول حيوانك لقطه چقمسى صورتنده ملتقط انفاق ايتدكده انفاقنده متبرع اولەرق ملتقط متضرر اولور عنايه.

انفاقله صورت امر وبو مصرفه مقابل لقطه‌نك مرهونيتى

شوراسيده معلوم اولمليدركه روايت اصحه كوره يالكز انفاقله حاكمك امرى صحت رجوعده كافى اولميوب بلكه مؤخراً صاحبنه رجوع ايتمك اوزره انفاقله امر لازمدر. زيرا حاكمك امرى رجوع ايله حسبه بيننده متردد اولمغله انفاق مذكورك جهتنده شك حاصل اولوب حالبوكه شك ايله دين اولەماز. «٨» ماده‌يه باق.

• ملتقط حاكمك صورت مشروحه وجهله امرى اوزرينه لقطه‌يه انفاق ايتدكده ملتقط مصرفى لقطه صاحبندن آلور. ملتقط كرك كندى مالندن انفاق ايتسون. وكرك حاكمك امريله استدانه ايدرك انفاق ايتسون حتى صاحب لقطه مذكور مصرفى ويرمكدن امتناع ايتدكده حاكم مذكور لقطه‌يى

صاتەرق مصرفنی تسویه وفضلەسنی لقطەنك صاحبنه رد ایدر. ولقطەنك تلفی شو مصرفك سقوطنی ایجاب ایتمز.

بناءً علیه لقطه ملتقط یدنده تلف اولدقـدنصکره صاحبی ظهور ایتسـه حاکمك امریله ملتقطك صرف ایتـدیکی نفقه ساقط اولمیوب ملتقط شو مصرفیله ینه صاحب اللقطەیه رجوع ایدەبیلور.

فقط ملتقط، لقطەیه ایتدیکی مصرفی برای استیفا لقطەیی یدنده امساك یعنی صاحبنه تسلیمدن امتناعه حقی بولندیغندن بووجهله امساك ایتدکدن صکره تلف اولورسه رهنده اولدیغی اوزره نفقەساقط اولەجغی هدایه وغرر وملتقی ودرمختار وهندیه وبیتینده ذکر اولنمش ایکن شرنبلالینك ویردیکی ایضاحاته کوره بو صورتده سقوط نفقه امام زفرك مذهبی اولوب اما ائمهٔ ثلاثه‌مزك مذهبلرنده بو تقدیرده نفقه ساقط اولماز.

لقطه نفقەسنك صورت تدارکی وانفاقك موقت اولمسی

نفقه اولا بدل ایجـاردن تدارك اولنور. شـویله که لقطه حمار واستر واسب کبی قابل ایجار شیلر اولنجه ملتقط بونلری باذن الحاکم بالایجار اجرتندن انفاق ایلر.

ثانیا ملتقط کندی مالندن موقة باذن الحاکم انفاق ایلر.

شویله که لقطه ایچون مستأجر بولنمیوبده نفقه‌نك یعنی مصرفك حیوانك قیمتنی استغراق ایتمسندن خوف اولنور ایسه یاخود لقطه قیون اولمق کبی قابل ایجار اولمیان حیوان اولور ایسه حاکم ایکی اوچ کون انفاق ایتمسیله ملتقطه اذن ویررده صکره صاتەرق ثمنی حفظ ایدر . زیرا حاکمك امری نظربدر . « ٥٨ » ماده‌یه باق . نته‌کیم بیع لقطه مسئله‌سی آنفا ایضاح اولندی . وبوثمندن حاکم ایکی اوچ کونلك مصرفنی ملتقطه اعطا ایدر . آنجق حاکمك صاتمسی دخی ملتقطك بروجه بالا لقطه اولدیغنی اثبات ایتمسی ایله مشروطدر درمختار و ردمحتار .

غلبه‌لکده آیاق قابك دکشمسی

برکیمسه ، غلبه‌لکده سهوا کندی آیاق قابنی ترکله دیکرك آیاق قابنی آلسه لقطه حکمنده اولمغله صاحبنك تحریسی لازمدر. اما غلبه‌لکده بر شخصك آیاق قابی قصدا آلنوبده آندن ادنی بر آیاق قاب براغلسه اوشخص بو آیاق قابیله انتفاع ایده بیلور. زیرا اعلاسنی آلوبده ادناسنی ترك ایدن اول ادنی ایله غیرك انتفاعنه رضا کوسترمش اولور.

لکن ترك ایدیلن آیق‌قاب آلنانه مساوی یا آندن دها اعلا ایسه لقطه حکمنده اولور رد محتار.

ماده ٧٧١

﴿ بر کیمسه نزدنده دیکرك مالی قضارا ﴾ یعنی بلاتعد ولا تقصیر ﴿تلف﴾ یاخود قیمتنه نقصان طاری ﴿اولدیغی صورتده﴾ بونده ایکی احتمال واردر .

احتمال اول، ﴿اکر﴾ اول کیمسه او مالی ﴿صاحبنك اذنی اولمقسزین آلمش ایسه﴾ کرك بشقه‌سنك مالی اولدیغنی بیله‌رك آلسون وکرك کندی مالی ظنیله آلسون ﴿ بهر حال ضامن اولور.﴾ زیرا ٨٨١ ماده‌دن‌دخی اکلاشیله‌جغی‌اوزره بوخصوص غصب قبیلندن اولمغله بونده «٨٩١» حکمی جاری اولور.

ایضاح القیود

قید اول، آلمش ایسه: بوراده‌کی آلمق لفظی مطلق‌اوله‌رق مذکور اولمسندن آکلاشیلور که « ٦٤ ماده‌یه باق » کرك غیرك مالی اولدیغنی بیله‌رك آلسون وکرك بیلمیه‌رك آلسون ضمان لازم کلور . شویله‌که بر کیمسه دیکرك مالنی کندوسنك ظنیله اتلاف ایتسه ضامن اولور.

مثلا قصار برینه آنك ظنیله غیرك ثوبنی ویروب اوده اتلاف‌ایتسه ایکیسیده ضامن‌اولور. «٩١٢» ماده‌یه باق. وجهل عذر دکلدر . ومال صاحبی ایکیسندن قنغیسندن استر ایسه

تضمین ایندیره‌بیلورکه مستهلکه تضمین ایتدیرر ایسه، مستهلك قصاره رجوع ایده‌مز. «٦٥٨» ماده شرحنه باق. اما قصاره تضمین ایتدیرر ایسه قصار دخی مستهلکه رجوع ایدر تکمله‌ٔ رد محتار.

قید ثانی، بهر حال: بو تعبیر تعمیم ایچون اولوب بو تعمیم یا «کرك قضارا یعنی بلاتعد ولا تقصیر تلف اولسون وکرك تعدی وتقصیرندن ناشی تلف اولسون» دیمکدرکه مثالده قضارا قیدی کتورلمامسی شو تعمیم مقصود اولدیغنه دلالت ایتدیکی کبی ۸۹۱ ماده‌ده مصرح اولدیغی اوزره تعمیم مذکور نفس الامرده صحیح اولدیغنه شبهه یوغیسه‌ده صدر ماده‌ده‌کی بلاتعد مقامنده مذکور اولان قضارا قیدینه ملایم دوشمز. وبو تعمیم یاخود «کرك باقمق وکرك دیکرینه کوسترمك ایچون آلسون کرك قوللانمق کبی بشقه برشی ایچون آلسون» دیمکدرکه بزازیه‌ده مذکور اولدیغی اوزره شو تعمیم دخی صحیح اولوب فقط عباره‌ده بوکا دلالت ایده‌جك برشی یوقدر. وبو تعمیم یاخود «ثمن کرك تسمیه اولنسون وکرك اولنمسون» دیمکدرکه ظهیریه‌ده بیان اولندیغنه کوره بوده صحیح اولور.

احتمال ثانی، (اکر) اول کیمسه یدنده قضارا تلف اولان اول مالی (صاحبنك) صراحة یا دلالة (اذنیله آلمش ایسه یدنده امانت اولمغله) اولوجهله قضارا یعنی بلاتعد ولا تقصیر تلف اولدیغی حالده (ضامن اولماز.) ۷۸٦ ماده‌یه باق. شرحا

اشارت اولنـدیغی اوزره شو فقره‌ده صدر ماده‌ده‌کی قضـارا قیدینك معتبر اولدیغنه شبهه یوقدر . نته‌کیم آتی‌الذکر ایکنجی مثالدن دخی مستفاد اولور .

بو فقره یعنی صاحبنك اذنیله آلنان مال امانتدر فقره‌سی برقاعده اولوب اوزرینه علم فقهك ابواب متفرقه‌سندن مسائل تفرع ایدر. بعضیلرینی ذکر ایده‌لم .

اقراض

١ بر کیمسه دیکر کمسنه‌دن اللی آلتون اودنج استمکله او کمسنه سهوا آلتمش آلتون ویرسه‌ده اول کیمسه اون آلتونی بالافراز او کمسنه‌یه کوتورمکده ایکن یولده تلف اولسـه اون آلتونك بش سدسی قرض اولمغله مذکور بش سدسی ضامن اولور. یعنی بو مقدار بورجی بولنمغله تأدیه‌ایتمسی لازم‌کلور. اماماتباقیسی ودیعه وصاحبنك اذنیله آلنمش اولمغله ضمان لازم‌کلمز انقروی.

ادای دین

٢ بر کیمسه‌نك دیکر کمسنه‌یه اون آلتون بورجی اولمغله اول کیمسه سهواً اون ایکی آلتون ویروبده مؤخرا قابض مطلع اولسـه امام اعظم وابی یوسفه کوره فضله ایکی آلتون امانت اولور خانیه فی‌الغصب.

بیوع

٣ «٣١٨» ماده شرحنده بیان اولندیغی اوزره خیار تعیین ایله قبض ایدیلان ایکی ویا اوچ مالدن بری مبیع ایسه‌ده دیکرلری بایعك اذنیله قبض ایدلمکله امانت اولوب قضارا تلف اولسه ضمان لازم کلمز .

٤ سوم نظر طریقیله قبض ایدیلان مال ید قابضده تلف اولسه ضمان لازم کلمز. «٢٩٩» ماده‌یه باق .

٥ سوم شرا طریقیله تسمیهٔ ثمن اولنمیه‌رق قبض ایدیلان مال امانت اولوب ید قابضده تلف اولسه ضمان لازم کلمز . «٢٩٨» ماده‌یه باق.

٦ باطلا صاتیلان مالی مشتری باذن البایع قبض ایتسه‌ده یدنده تلف اولسه ضامن اولماز. «٣٧٠» ماده‌یه باق.

٧ وفاء مبیع مال صاحبنك اذنیله قبض ایدلمکله امانت اولمغله قابض یدنده قضارا تلف اولسه دیندن فضله‌سنك ضمانی لازم کلمز . «٤٠١» ماده‌یه باق .

اجاره

٨ مستأجر یدنده‌کی مأجوری باذن المالك قبض ایتمکله امانت اولمغله یدنده قضارا تلف اولسه ضمان لازم کلمز. «٦٠١» ماده‌یه باق.

٩ اجیر خاص یدندهکی مال قضارا تلف اولسه ضمان لازم کلمز. «٦١٠» مادهیه باق.

کفالت

١٠ کندی یدندهکی امانت مالدن ادا ایتمك اوزره کفیل اولان کیمسه یدندهکی مذکور امانت تلف اولسه کفیله ضمان لازم کلمز. «٦٥٠» مادهیه باق.

رهن

١١ ید مرتهنده مرهون مال بلاتعد ولاتقصیر تلف اولسه اول مالك دیندن فضلهسی مضمون اولماز «٧٤١» ماده شرحنه باق.

امانات

١٢ بر کیمسه برینك اذنیله خانهسنه داخل اولدقده میدانده طوران قدح ایله صو ایچرکن قضارا یدندن قدح دوشوب قیرلسه ضمان لازم کلمز. «٧٧٢» مادهیه باق.

١٣ ید مستودعده ودیعه تلف اولسه مستودع اوزرینه ضمان لازم کلمز. «٧٧٧» مادهیه باق.

١٤ یدمستعیرده عاریت تلف اولسه مستعیر ضامن اولماز. «٧١٣» مادهیه باق.

شركت

١٥ يد شريكده مال شركت تلف اولسه شريك مرقوم ضامن اولماز. «١٣٥٠» ماده‌يه باق.

١٦ يد مضاربده مال مضاربه تلف اولسه مضارب مرقوم ضامن اولماز. «١٤١٣» ماده‌يه باق.

وكالت

١٧ يد وكيلده جهت وكالتدن طولايى مقبوضى اولان مال تلف اولسه اول وكيل ضامن اولماز. «١٤٦٣» ماده‌يه باق.

(فقط) احتمال ثانيدن درت مسئله مستثنادركه بو مسائلده مال صاحبنك اذنيله قبض ايديلان مالك ضمانى لازم كليور.

برنجى مسئله (سوم شرا صورتنده) آلوبده يدنده تلف اولورايسه عدم ضمان شرط ايدلسه بيله (ثمن تسميه اولنديغى حالده ضمان لازم كلور.) بزازيه فى اول البيع. بو فقره‌نك تفصيلاتى ٢٩٨ ماده‌ده و شرحنده سبق ايلمش اولمغله اورايه مراجعت اولنه.

ايكنجى مسئله، سوم رهن صورتيله قبض ايديلان مالك ضمانى لازم كلوركه ٧١٠ ماده شرحنده‌كى مبحث ثالثده ايضاح اولنمشيدى.

اوچنجی مسئله ، جهت بیع ایله مقبوض مستثنا اولوب بو مقبوض سوم شرا صورتیله مقبوض کبیدر . شویله که بایع خطا ایدرك مبیعك غیریسنی مشتری یه تسلیم ایدوبده مشتری مرقوم یدنده تلف اولسه بدلنی ضامن اولور بزازیه.

دردنجی مسئله، وثیقه طریقیله یعنی رهن صورتیله مقبوض مستثنا اولوب بومقبوضك دینه معادل مقداری دینیله مضموندر.

«٧٤١» ماده شرحنه باق .

١ (مثلا بر کیمسه صرچه جی) یعنی طباق و کاسه کبی اوانیٔ زجاجیه یی صاتانك (دکانندن خودبخود) یعنی صرچه جینك اذنی اولمقسزین (بر کاسه آلوبده النـدن دوشه رك قیرلسه ضامن اولور .) زیرا اول کیمسه دلالةً بوکا مأذون دکلدر خانیه . کرك قضارا دوشمش اولسون کرك تعدی وتقصیرندن طولایی دوشمش اولسون. والقیاس والاستحسان فی هذا واحد و لیس ما وضع للبیع نظیر دخول الرجـل منزل غیره بامره بزازیه فی الثالث فی مسائل الضمان من البیع .

بو مثال، شو ماده نك فقرهٔ اولیسنه مثالدر .

٢ (واکر) اول کیمسه (صاحبنك اذنیله آلوبده نظر ایدرکن قضـارا یره دوشوب قیرلسـه ضمان لازم کلمز.) زیرا آنی صاحبنك اذنیله آلمش اولمغله یدنده امانت اولوب امانت ایسه ٧٦٨ مادهٔ حکمنجه مضمون دکلدر .

بو مثال شو ماده نك ایکنجی فقره سنه مثالدر.

نته‌كيم بر كيمسه ياغ صاتون آلمق قصديله بقال دكاننه كيروبده ياغ كوپنه باقديغنده انفندن قان سيلان ايدوب قضارا ياغ ايچنه آقمغله ياغ دخی مايع اولديغندن متنجس اولسه نظر اولنور . اكر بقالك اذنيله باقمش ايسه ضامن اولماز . والا ضامن اولوب بوتقديرده مذكور ياغ غير مأكول ايسه نقصان قيمتی ومأكول ايسه تكميل بدلنی ضامن اولور.

٣ ‹واول كاسه› يعنی فقرهٔ ثانيه وجهله صاحبنك اذنيله آلنان كاسه ‹ديكر برطاقم كاسه‌لر اوزرينه› قضارا ‹دوشه‌رك قيريلوب آنلری دخی قيرسه بو كاسه‌لرك› يعنی اول كاسه‌نك دوشديكی كاسه‌لرك ‹ضمانی لازم كلور.› زيرا بو كاسه‌لر آنك فعليله بغير اذن المالك تلف ايدلمشدر. «٩١٢» ماده‌يه باق خانيه.

شو ماده‌ده صاحبنك اذنيله واذنسز اخذ اولنانلردن بحث اولنمقده اولوب اول كاسه بونلردن بری اولديغی جهتله شو فقره بوراده استطرادا مذكور اولوب يوخسه بو ماده‌يه مثال دكلدر. بلكه بو فقرهٔ ثالثه ٩١٢ ماده‌ده مذكور اولديغی اوزره «بر كمسنه ديكرك كرك كندوسنده و كرك امينی يدنده بولنان مالی كرك قصدا و كرك من غير قصد اتلاف ايتسه ضامن اولور» مسئلهٔ عموميه‌سنك فرعيدر .

٤ ‹ آنجق › باقديغی ‹ اول كاسه صاحبنك اذنيله آلنديغی جهتله ‹امانت اولمغله ينه› يعنی «واكر صاحبنك اذنيله آلوبده نظر ايدركن ...» فقره‌سنده اولديغی كبی ‹ آنك ضمانی

لازم كلمز. شو مثال رابع ، مثال ثانينك يعنى واكر صاحبنك اذنيله آلوبده نظر ايدركن فقرهٔ مثاليه‌سنك عينى اولديغنه نظراً آيروجه ذكرى تكرار اولوب « ينه » تعبيرينك استعمالنك موقعنده وقوعى شايان تأملدر.

٥ (اما) بر كيمسه (بو كاسه قاچ غروشه‌در ديوب دكانجى دخى شو قدر غروشه‌در آل ديدكدن) واولوجهله ثمنى تقرر ايتدكدن (صكره النه آلوبده قضارا يره دوشه‌رك) يالكز كندوسى (قيرلسه) ياخود هم كندوسى قيرلسه همده ديكر برطاقم كاسه‌لرى قيرسه اول كيمسه جمله قيريلانلرى (ضامن اولور.) شومثال فقرهٔ ثالثه‌يه يعنى فقط سوم‌شرا الخ فقره‌سنه مثالدر .

٦ (كذلك بر كيمسه) شربتجيدن (شربت ايچركن شربتجينك برداغنى) قضارا (الندن دوشوبده قيرلسه) مذكور برداق (عاريت قبيلندن اولمغله) ٨١٣ماده‌يه مبنى (ضمان لازم كلمز) كه بومسئله‌ده ايكى‌عقد واردر برى شربتك بيعى‌ديكريده برداغك اعاره‌سيدر بو صورتده شربتى برداغيله قبض ايدوبده ايچمدن الندن دوشه‌رك برداق منكسر اولوب شربت دخى دوكولسه شربتك‌پاره‌سنى ويرمك لازمدر. «٢٩٤» ماده‌يه باق. اما بالاده ذكر اولنديغى اوزره برداغك ضمانى لازم كلمز .

شو مثال سادس دخى بو ماده‌نك فقرهٔ ثانيه‌سنك آيروجه بر مثاليدر .

٧ (فقط) اول كاسه وبارداق (كندوسنك سؤاستعمالندن ناشى دوشمش) ياخود قصداً آتوب قيرمش (ايسه) ٧٨٧ ماده‌يه مبنى (ضامن اولور.) ٧٦٨ ماده شرحنده‌كى قاعدۀ ثانيه‌يه باق. نته‌كيم اول كاسه ديكر كاسه‌لرى دخى قيرسه آنلركده ضمانى لازم كله‌جكى ٩١٢ مادده مصرحدر.

شو يدنجى مثال بو ماده‌ده‌كى قضارا قيدينك محترز عنهى بيان ايچوندر. بونك مسئلۀ عموميه‌سى ٧٨٧ ماده‌ده مذكور اولديغى اوزره «مستودعك تعدى يا تقصيرى حالنده وديعه تلف ياخود قيمتنه نقصان طارى اولسه ضمان لازم كلور» ماده‌سيدر.

ماده ٧٧٢

(دلالة اذن) حكمده (صراحة اذن كبيدر.) بو جهتله مادۀ آنفه‌نك فقرۀ ثانيه‌سى وجهله صاحبنك اذن صريحيله آلنوبده قضارا آلانك يدنده تلف اولان مالك ضمانى لازم كلديكى كبى دلالة اذنيله آلنوبده بروجه مذكور تلف اولان مالك ضمانى دخى لازم كلمز.

(فقط صراحة نهى) وممنوعيت (وار ايسه دلالة) يعنى دلالة اولان اذنه (اعتبار اولنماز.) ١٣ ماده‌يه باق.

فقرۀ اولایه یعنی دلالة اذن صراحـة اذن کبی اولمسـنه متعدد مثاللر ایراد اولنور .

١ ﴿ مثلا بر کیمسه برینك اذنیله خانه‌سـنه ﴾ یا دکاننه ﴿ داخل اولدقـده میدانده طوران ﴾ یعنی صو ایچمك ایچون قونیلان ﴿قدح ایله صو ایچمکه﴾ اول کیمسه ﴿دلالة مأذوندر.﴾ یعنی آنك اذنیله خانه‌سنه کیرمش اولمسی میدانده طوران مذکور قدح ایله صو ایچمکه مأذون ایدوکنه دلالت ایلر. ﴿و﴾ دلالة اولان شو مأذونیته بنـاءً قدحی آلوبده ﴿صو ایچرکن قضارا یدندن قدح دوشوب قیرلسه ضمان لازم کلمز.﴾ مادۀ آنفه‌یه باق. نته‌کیم مذکور بارداق ایله صـو ایچمکه صراحة اذن ویروبده ایچرکن بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسـه ضمان لازم کلمیه‌جکی کبی . «٨١٣» ماده‌یه باق . لکن صو ایچمك ایچون معد اولمیوب مثلا زینت ایچون وضع اولنـان چینی کاسـه ایله یاخود دکانه بیع ایچون وضع اولنان بارداقلردن برینی بلا اذن آلوبده آنکله صو ایچرکن قضارا دوشوب قیرلسه ضمان لازم کلور ردمحتار عن الولوالجیه .

٢ برکیمسه حمامه داخـل اولوب قورنه طاسـنی آلوب دیکرینه ویرسه‌ده آنك یدندن دوشوب قیرلسه نه ویرانه نه‌ده آلانه ضمان لازم کلمز. چونکه اول کیمسه بوکا دلالته مأذوندر.

٣ برکیمسه‌نك خانه‌سنه کیران جماعتدن بری اول خانه‌ده میدانده طوران آیینه‌یی آلوب باقدقدن‌صکره دیکرینه ویرسه‌ده

بعده ضایع اولسه برینه ضمان لازم کلمز . زیرا آینه‌یه باقمغه دلالته اذن واردر . فقط برشی آلسه‌که آنی آلمق ممنوع اوله غاصب اولور . نته‌کیم آنفا ذکر اولندی .

٤ اب ، ابنك یا ابن ابك یا زوج زوجه‌نك یا زوجه زوجك استریله دکرمنه کتسه‌ده استر قضارا تلف اولسه ضمان لازم کلمز . زیرا بوکا دلالة اذن واردر .

٥ برکیمسه دیکر کمسنه‌یی کندی ایشیچون بریره کوندرمکله مبعوث یعنی اوکمسنه آمرك یعنی اول کیمسه‌نك حیوانی بلااذن صریح بالاخذ راکب اولوب یولده حیوان تلف اولسه باقیلور . اکر آمرایله مبعوث آره‌سنده انبساط یعنی تکلیفسزلك وارایسه ضامن اولماز . واکر انبساط یوغیسه ضامن اولور .

٦ مشترك برحیوان خسته لنمغله بیطارلر لزوم کبی بیان ایتملریله حصه‌دار غائب ایکن مشارك حاضر آنی کی ایتدیره بیلور . بوصورتده حیوان تلف اولسه ضمان لازم کلمز . «٩١» ماده‌یه باق .

٧ راعی ، حیاتندن قطع امید اولنان قیون کبی مأ کول اللحم حیوانی ذبح ایتسه قول صحیح ومفتا بهه کوره استحسانا ضامن اولماز . زیرا بوکا دلالته اذن واردر . فقط اجنبی ذبح ایتدکده برقوله کوره ضامن اولماز . ودیکر قوله کوره ضامن اولور . اما راعی حمار کبی غیر مأ کول اللحم برحیوانی ذبح

ایتسه حال ذبحنده‌کی یعنی حیاتندن امید منقطع اولدیغی حالده‌کی قیمتنی ضامن اولور فصولین .

٨ برکیمسه قصابك کسمك اوزره آیاقلرینی باغلادیغی قیونی ذبح ایتسه ضامن اولمیه‌جغی کبی برآدم برای طبخ اتی تنجره‌یه وضع ایدوبده اوجاغه قویدقدن صکره دیکر کمسنه تنجره‌نك آلتنه آتش قیوب اتی پشورسه ضامن اولماز .

٩ برکیمسه‌نك حیواننك اوزرندن یوك دوشمکله دیکر کمسنه آنی بلا اذن اول حیوانه یوکلتمکله حیوان تلف اولسه ضامن اولماز . زیرا بونلره دلالة اذن ثابتدر .

١٠ برکیمسه دیکر کمسنه‌یه برقاب ایچنده هدیه کوندردکده اول هدیه دیکر قابه بوشالتلدقده لذتی زائل اولور شی ایسه اوکمسنه مذکور هدیه‌یی اوقابده اکل ایده بیلور . زیرا دلالة بوکا اذن واردر . واکر هدیه فوا کهدن برشی اولمق کبی دیکر قابه بوشالتلدقده لذتی زائل اولماز شی ایسه اوکمسنه مذکور قابده آنی اکل ایده‌من . مکرکه اوکیمسه ایله اوکمسنه بیننده انبساط وتکلیفسزلك بولنه .

١١ برکیمسه صدیق یعنی دوست ومحبنك باغنه کیروب صراحة اذنی اولمقسزین برمقدار شی یعنی مثلا اوزوم تناول ایتدکده باغ صاحبی بوکا واقف اولنجه مبالات ایتمیه‌جکی معلوم اولورایسه بونده بأس اولمامق مرجودر تکملهٔ ردمحتار عن الخلاصة فی العاریه .

١٢ ایکی کیمسه سفره کیدوب بونلردن بریسی شول موضعده فوت اولسه که آنده مراجعت ایدیله‌جك حاکم بولنمیه حیاتده بولنان رفیقی متوفانك امتعه وحیواناتنی بالبیع اثمانی ورثه‌سنه کوتوره‌بیلور . زیرا صاتمیوبده عیننی نقل ایده‌جك اولدقده برچوق مصارف نقلیه‌یه حاجت مس ایده‌جکندن بوکبی مواضعده رفیقی دلالة بیعه مأذوندر . انجق بومساغ بایع ومشتری معاقب اولمازلر معناسنه اولوب یوخسه بیع مذکور نافذ اولور دیمك دکلدر « ٣٧٨ » ماده‌یه باق . وبیعه محتاج اولمیان نقود واشیاسنی دخی حفظ ایچون قبض ایده‌بیلور . ویدنده بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلمز علی افندی . « ٩١ » ماده‌یه وشرحنه باق .

(فقط صاحبخانه) یاصاحب دکان (اول قدحه طوقنمه دیو نهی ایتمشیکن) آندن یعنی نهی مذکوردن صکره (النه آلوبده) قضارا یدندن (دوشه‌رك قیرلسه) ٨٩١ ماده‌یه مبنی (ضامن اولور .) اما نهی مذکوردن اول دلالة اولان مأذونیته بناء آلوبده قضارا تلف اولدقدن صکره نهی ایتسه نهیك حکمی یوقدر . « ١٣ » ماده شرحنه باق .

باب ثانی

(ودیعه حقنده اولوب ایکی فصلی شاملدر)

ایداعك مشروعیتی ادلهٔ اربعه‌دن کتاب ایله ثابت اولمشدر. آیت جلیله‌ده ان الله یأمرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها وارد اولمش واداء الامانات آنجق بعدالقبول اوله‌جغی درکار بولنمشدر. بناءً علیه بو آیت کریمه ایداعك مشروعیتنه دلالت ایدر.

بو آیت جلیله عثمان بن طلحه حقنده نازل اولمشدر. شویله که فتح مکه کوننده عثمان کعبه‌یی کلتلدی سطحنه چیقدی رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم آناختاری آرادی عثمانده‌در دینلدی صکره آندن استدی عثمان ایسه اعطادن امتناع ایتدی رسول الله اولدیغنی بلیدم ویرردم دیدی علی رضی الله عنه عثمانك النی بوکدی آناختاری آلدی قپوپی آچدی رسول اکرم کعبه‌یه داخل اولدی ایکی رکعت نماز قیلدی صکره کعبه‌دن چقدی عموجه‌لری عباس کعبه آناختارینك کندوسنه اعطاسنی واولوجهله سقایت ایله سدانه‌نك یعنی خادم الکعبه اولمق شرفنك کندوسنده جمعنی استدی متعاقبا شو آیت جلیله نازل اولدی. رسول اکرم علی‌یه امر ایتدی آناختاری عثمانه رد ایتدیردی وعذر دیلتدیردی عثمان ایسه یاعلی دمینجك بکا اجباروا کراهله

آناختاری آلدك اذا وجفا ایتـدك شـمدی رفق وملایمت ایده كلدك دیدی علی ایسه شو آیت جلیله نك نزولنی خبر ویردی عثمان دخی اشهد ان لااله الاالله واشهد ان محمدا رسول الله دیدی وجبرائل نازل اولدی سـقایت وسدانت ایدا عثمان واولادنده اولمسی امر الهی مقتضاسندن ایدوكنی خبر ویردی عثمان ایسه مؤخرا هجرت ایتمكله مفتاحی برادری شیبه یه ویردی بناءً علیه مفتاح وسـدانه الی یوم القیمة شـیبه اولادنده بولنه جقـدر شیخ زاده .

ویرده قبول ودیعه همجنسـنه حفظله اعانه بابندن اولوب اعانه ایسـه وتعاونوا علی البر والتقوی آیت جلیله سی ایله مندوب بولنمشدر تكملهٔ ردمحتار.

علم فقهك موضوعی نكاح وبیع واجاره وكفالت وحواله ورهن كبی افعـال مكلف اولوب بناءً علیه فقهـا دخی بعض مباحثی عنوان مذكور ایله ذكر ایدرك كتاب النكاح وكتاب البیوع دیدكلری حالده دیكر بعض مباحثی افعـال مكلفه متعلق برشـیئی عنوان بحث اتخـاذ ایله كتاب عاریت وكتاب مأذون دیدیلر . بونك سببی ظاهر دكلدر . ایمدی مجله دخی بوعنوانی بوراده بویله جه یازمش ایسه ده ظاهر وموضوع علم فقهه موافق اولان « ایداع حقنده اولور . » دیمكـدر در منتق وتكملهٔ رد محتار .

فصل اول

﴿ عقد وشرط ايداعه متعلق مسائل بيانندەدر ﴾

مجله بيع واجاره وكفالت وحواله ورهنده شرطى «عقد» عنوانىنه ادخال ايدرك «عقد» تعبيرى ركن ايله شرطه شـامل قلديغى حالده بوراده اسلوبى تغيير ايلمشدر .

ماده ٧٧٣

ايداعك ركنى ايجاب وقبولدر .

بناءً عليه ١ ﴿صراحة ياخود دلالة﴾ يعنى ٢ دلالت قولى و ٣ دلالت فعلى ايله و ٤ كناية ﴿ ايجاب وقبول ايله ايداع منعقد اولور . ﴾ ١٤٩ مادەيه باق .

ايداعده بعد الايجاب قبول لازم اولوب اولميان مسائل

اما يالـكز ايجاب ايله ايداع منعقد اولماز. نته كيم آتى الذكر « واكر دكان صاحبى قبول ايتمز . » فقرەسندن دخى آكلاشيلور. چونكه مستودع اوزرينه وديعەنك حفظى لازم كلەجكندن

بدون الالتزام لزوم اولەماز . فقط ایداعده ایجابدن صکره قبولك لزومی مستودع اوزرینه حفظك وجوبی ایچون اولوب اما مالك امانت اولمق صفتنی اکتساب ایتمسی ایچون یالکز ایجاب کافی اولوب بونده قبول لازم دکلدر . حتی ایجاب مذکوردن صکره مال، مستودع اولەجق کمسنه نزدنده بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلمز .

مثلا مغصوب منه غاصبه ، یدکدەکی مال مغصوبی سکا ایداع ایتدم دیسه غاصب ایجابی قبول ایتمسه وحتی رد ایتسه بیله ضماندن بری یعنی مال مغصوب یدنده امانت اولمق حالنی اکتساب ایتمش اولور بحر وتکملهٔ ردمحتار .

ایداعك انعقادی بش وجهله اولور

بو مادەدەکی صراحة ودلالة لفظلری هم ایجاب وهمده قبوله مرتبط اولمق احتمالنه مبنی انعقاد ایداعده مجله‌یه کوره درت وجه اولەبیلور .

وجه اول ، صراحة ایجاب و صراحة قبول ایله ایداع منعقد اولور. مجله‌نك آتی الذکر برنجی مثالنده اولدیغی کبی. وجه ثانی ، دلالة ایجاب و دلالة قبول ایله ایداع منعقد اولوب بو دلالت دخی ایکی نوع اولوب نوع اول دلالت قولیدر . مجله‌نك آتی الذکر ایکنجی مثالنده اولدیغی کبی . نوع ثانی ،

دلالت فعلیدر. مجله‌نك آتی الذکر اوچنجی مثالنده اولدیغی کبی.

وجه ثالث صراحة ایجاب ودلالة قبول ایله ایداع منعقد اولور. مجله‌نك دردنجی مثالنده اولدیغی کبی. وجه رابع دلالة ایجاب و صراحة قبول ایله ایداع منعقد اولور. مجله‌ده شوکا مثال ذکر اولنمامش ایسه‌ده بوکا بروجه آتی بر مثال ذکر اولنور. شویله که بر کیمسه مالنی بر دکانجینك یاننه براغوب هیچ برشی سویلمدیکی حالده کتمکده ایکن دکان صاحبی ودیعه اولمق اوزره قبول ایتدم دیسه دلالة ایجاب وصراحة قبول ایله ودیعه منعقد اولور.

تفصیلات آنفه‌دن بوماده‌ده تعدد مثالك اسبابی آکلاشلدیغی کبی مجله‌ده‌کی دلالتدن مقصود دلالت قبولی ایله دلالت فعلیدن اعم اولدیغی مستبان اولدی.

وجه خامس، کنایة ایداع منعقد اولور. شویله که بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه شو اون درهمی یاخود شو روبه‌یی بکا ویر دیسه‌ده اوده ویرسه ودیعه اولور. زیرا اعطا یعنی دراهمی یاخود روبه‌یی ویرمك هبه‌یه دخی محتمل ایسه‌ده ودیعه هبه‌دن ادنی اولمغله ودیعه متیقن وهبه مشکوك وبناء علیه لفظ مذکور ایله کنایة ودیعه منعقد اولور درمختار و تکملهٔ رد محتار فی آخر الودیعه.

﴿ مثلا صاحب ودیعه شو مالی سکا ایداع ایتدم یاخود امانت ایلدم دیوب مستودع دخی قبول ایتدم دیسه صراحة ﴾

ایجـاب و صراحة قبول ایله ﴿ ایداع منعقد اولور . ﴾ اما مستودع ایجـابی رد ایتمشیکن صـاحب ودیعه ودیعه‌یی ینه براغوب کیتدیکی جهتله مستودع حفظ ایتمامکله ضایع اولسه ضمان لازم کلمز . بلکه بو تقدیرده مستودع اول مالی کندوسنه مال اولمق اوزره آلوب خانه‌سنه کوتورسه غاصب اولور . « ٧٦٩ » ماده شرحنه باق . فقط مال صاحبنه ویرمك اوزره آلوب کوتورر ایسه ذخیره‌ده مذکور اولدیغنه کوره ینه لایق اولان غاصب اولمقدر . بناء علیه یدنده تلف اولسه لایق اولان ینه ضامن اولور. لکن فصولین صاحبی صاحب ذخیره‌یه اوچ وجهله اعتراض ایدرك ظاهر اولان ضـامن اولمامقدر دیمشدر .

وجه اول ، غصب ید مالکك ازاله‌سندن عبارت ایکن بو بو مسئله‌ده ید مالك موجود و بناء علیه ید مذکوره ازاله ایدلمش اولمامغله غصب اولماز. بوکا جوابا دیرزکه ازالهٔ تصرفده غصبه مساوی اولان حال و کیفیت حکما غصب قیلندن عد اولنور . «٩٠١» ماده‌یه باق .

وجه ثانی ، مستودعك اول مالی آلوب کوتورمسی ضرر قصدیله اولمیوب بلکه نفع قصدیله در. جواب ، غصبك حکمی نیت ایله تخلف ایتمز . بو جهتـله بر کیمسـه سکرانك جبندن ـ ضایع اولمیوب بارین کسب افاقت ایتدیکنده کندوسنه رد اولنمق

اوزره ـ پاره کیسه‌سنی آلسه غاصب اولور. « ۲ » ماده شرحنه دخی باق .

وجه ثالث ، مستودعك ردندن صکره مالکك او مالی ترك ایتمسی ایداع ثانی و مستودعك دخی رفع ایلمسی قبول ضمنی اولوب بناءعلیه ظاهر اولان ضمانك عدم لزومیدر .

جواب مستودع صراحة رد ایلمش و صراحت ایسه ضمنیات و دلالتدن اقوی بولنمش اولمغله صراحت موجود اولان یرده دلالته اعتبار اولنماز . « ۱۳ » ماده‌یه باق .

شو ایضاحات ایله صاحب فصولینك صاحب ذخیره‌یه اعتراضی غیر وارد اولمغله ذخیره صاحبنك لایق اولان ضمان لازم کلمکدر دیدیکی اعتراضدن سالم قالمشدر .

نته‌کیم بر کیمسه دیکر کمسنه‌دن امرسز او کمسنه‌نك خانه‌سنه وضع ایتمش اولدیغی متاعی او کمسنه ، محافظه ایتمامکله ضایع اولسه او کمسنه اوزرینه ضمان لازم کلمز . زیرا او کمسنه حفظی التزام ایتمامشدر . و بدون التزام لزوم یوقدر .

شو قدر وار که او کمسنه مذکور متاعی خانه‌دن طشره آتسه‌ده ضایع اولسه ضامن اولور زیرا بو ، اتلافدر. «۹۱۲» ماده‌یه باق . ۷۶۲ ماده‌ده‌ده محرر « نته کیم روزکار ایله بر بو کیمسه‌نك خانه‌سنه الخ » فقره‌سیله بونك بیننده فرق ظاهردرکه مذکور فقره‌ده مال صاحبنك احاله‌سی اولمیوب

اما بوراده مال صاحبنك قصدا احالهسی وار ایسهده دیكرینك قبولی یوقدر.

لكن بر كیمسه دیكرك دارینه دابهسنی ادخال ایتمكله خانه صاحبی مذكور دابهیی دارندن اخراج ایتسه ضمان لازم كلمز. زیرا دابه داره مضردر. فقط غیرك دابهسی آخورنده بولنوبده آخور صاحبی آنی طشره چقاروب ضایع اولسه ضامن اولور تكملهٔ رد محتار.

٣ ﴿ وكذا بر كیمسه خانه داخل اولهرق خانجییه حیوانمی نرهیه باغلیهیم دیدكده خانجی بر یر كوستروب او دخی﴾ حیوانی ﴿ اورایه باغلسه دلالة ﴾ یعنی هم ایجاب همده قبول دلالت قولی ایله اولهرق ﴿ ایداع منعقد ﴾ و خانجی مستودع ﴿ اولور. ﴾ تكملهٔ رد محتار. حتی بوندنصكره صاحبی كلوبده حیوانی اوراده بولهمامقله صوردیغندن خانجی « آرقداشك صوارمق اوزره كوتوردی » دیسه وحالبوكه صاحب حیوانك آرقداشی اولمسه حفظده تقصیر ایتمش یعنی ودیعهیی بغیر حق الان آدمی كورمش ایكن مانع اولمامش اولمغله خانجی ضامن اولور.

نتهكیم بركیمسه دیكر كمسنهیه شومالكی خانهمك شوراسنه قوی لكن بن حفظی التزام ایتمم دیسهده اوده قویسه اول كیمسه مستودع اولور. زیرا صریحین متعارض اولمغله تساقط ایدرك مال مذكور یدنده ودیعه قالور تكملهٔ رد محتار قیه ان

الثانى رجوع عن الاول فالظاهر ان لايكون ذلك المال وديعة لازم الحفظ الا ان يقال ان بعد الرجوع لما دفع الى داره المال وراى صاحبه و سكت صار قابلا دلالة .

٣ ﴿ كذلك بر كيمسه مالنى بر دكانجينك يانته براغوب هيچ برشى سويلميه‌رك يا بوسكا وديعه‌در ديه‌رك ﴿ كتسه‌واو دكانجى ﴿ دخى كوروب سكوت ايتسه ﴾ بونكله فعلا يعنى هم ايجاب همده قبول دلالت فعلى ايله اوله‌رق ايداع منعقد اوله‌جغى جهتله ﴿ اول مال دكان صاحبى نزدنده وديعه اولور . ﴾ حتى دكان صاحبى وديعه‌يى اوراده تركله كيدرك ضايع اولسه ضامن اولور تكملهٔ رد محتار .

بو مثال ثالثده كوروب دينلدى . زيرا كورمينجه دلالت فعلى يا قولى ايله قبول ايدلمش اولماز. بناء عليه او مالى دكانجى محافظه ايتمامكله ضايع اولسه ضمان لازم كلمز. لكن دكانجى آنى طشره‌يه آتامز. آتار ايسه ضامن اولور . نته‌كيم برنجى مثال شرحنده بيان اولنمشيدى .

٤ كذلك بر كيمسه رعى ايتمك اوزره چوبانه حيوانى ديكر كمسنه يديله كوندروبده چوبان او كمسنه‌يه قبول ايتمم صاحبنه اعاده ايت ديمكله اوده صاحبنه اعاده ايدركن تلف اولسه او كمسنه‌يه‌ده چوبانه‌ده ضمان لازم كلمز . زيرا چوبان قبول ايتمامكله امانت منعقد اولمامشدر. و او كمسنه حيوانى

چوبانه تسلیم ایده‌مدیکی جهتله رسالتی منتهی اولیوب بناء علیه
ید اماتنی باقیدر تکملهٔ رد محتار .

٥ کذلك برکیمســه حمامده صویونوب روبه‌سنی ثیابی‌یه
براقسه اوده کوروب سکوت ایتسه ایداع منعقد اولور . حتی
اول کیمســه حمامدن یعنی مغتســلدن چیقدیغنده روبه‌سنی
بوله‌مینجه ثیابی، بر شخص مذکور روبه‌یی کیوب کتدی بن
آنی کندوسنك ظن ایتدم دیسه سو آل وتفحص ایتمکی ترکله حفظده
تقصــیر ایتمش اوله‌جغندن ضــامن اولور . لکن ثیابی بر آدم
روبه‌کی قالدیررکن کوردم فقط قالدیرانی سنی ظن ایتدم دیدکده
بو تقدیرده کتب فقهیه‌ده ایکی وجه بیان اولنمشدر.

وجه اول ، مستودعه ضمان لازم کلمامکدر. زیرا مستودع
وقتاکه رافعك مال صاحبی بولنمدیغنی ظن ایتمشدر حفظده
تقصیر ایتمامشدر تکملهٔ رد محتار .

وجه ثانی ، مستودعه ضمان لازم کلورکه آنفا شرحا بیان
اولنــان « حتی بوندنصکره صــاحبی کلوبده حیوانی اوراده
بوله‌مامغله خانجی‌یه صوردیغنده الخ » مسئله‌سی شونك نظیریدر.

٦ ﴿ وکذلك بر کیمسه مالنی بر دکانجی یاننــه بو سکا
ودیعه‌در دیه‌رك براغوب کتســه و او دخی کوروب سکوت
ایتسه ایداع منعقد اولور. و اکر دکان صاحبی قبول ایتم دیه‌رك
رد ایتســه ایداع منعقد اولماز . ﴾ زیرا عرفا قبول صریحا رد

زماننده ثابت اولماز . ودلالت صریحه معارضه ایده‌مز . «۱۳»
ماده‌یه و شرحنه باق. تکملهٔ رد محتار .

بناءً علیه بوندنصکره او مال ضایع اولسه دکانجی‌یه ضمان لازم کلمز . شو فقره اوچنجی مثاله مرتبط اولوب « او دخی کوروب سکوت ایتسه » فقره‌نك مقابلی در .

۷ ﴿ وکذلك بر کیمسه مالنی ودیعه اولمق اوزره بر قاچ کشینك یاننه براغوب کتسه و آنلر دخی کوروب سکوت ایتسه‌لر ﴾ بونکله هم ایجاب همده قبول دلالت فعلی ایله اولان ایداع منعقد اوله‌جغی جهتله ﴿ او مال جمله‌سنك نزدنده ودیعه اولور . ﴾ یعنی بو وجهله براغوب کتمك یعنی وضع مرقوم ایداع اولور بناءً علیه بونلرك جمله‌سی بردن او محلدن قالقوب کتملری اوزرینه مذکور مال ضایع اولسه ۷۸۷ ماده‌یه بناءً جمله‌سی بالاشتراك ضامن اولورلر .

بو فقره‌ده «آنلر دخی کوروب» دینلدی . زیرا آنلر کورمسه‌لر سکوت ایله قبول اولمیه‌جغندن او مال ودیعه اولماز . آنفاً ذکر اولندیغی اوزره برکیمسه دیکر کمسه‌نك خانه‌سنه او کمسه‌نك امری اولمقسزین وضع ایتدیکی مالده اولدیغی کبی .

ودیعه‌نك مستودعه تسلیمی ایله مستودعك ودیعه‌یی
مودعه ردی بیاندر

مجله‌نك شو مسئله‌سندن آکلاشیلور که ودیعه‌نك مستودعه

تسلیمی اوکنه قویمقله تمام اولوب النه یا قوجاغنه قویمق شرط دکلدر . نته‌کیم ودیعه‌نك مودعـه رد واعاده‌سی دخی مودعك اوکنه قویمقله تمام اولوب النه یا قوجاغنه قویمق شرط دکلدر. بناءً علیه ابتداء ایداع ایله انتهاء ایداع مساوی اولدی .

مدیون بورجنی داینك قوجاغنه یا یدینه
وضع ایتمسی شرطدر

حالبوکه دینده بویله اولمیوب مدیون بورجنی داینك النه یا قوجاغنه وضع ایتمسی شرطدر . حتی اوکنه قویمقله بورجنی اوده‌مش اولماز تکملهٔ ردمحتار .

﴿فقط﴾ اول کشیلر بروجه‌بالا کوروب سکوت ایتدکلرندن صکره ﴿برر برر اول محلدن قالقوب کتسه‌لر الك صکره قالان کیمسـه حفظه تعین ایتمکله﴾ اول مال حصرا ﴿آنك نزدنده ودیعه اولمش‌اولور.﴾ بحر. بناءً علیه الك‌صکره قالان اول کیمسه دخی اول محلدن قالقوب کتمکله اول مال ضایع اولسه ضمان حصرا اول کیمسه اوزرینـه لازم کلور . بو مسئله اوزرینـه بروجه آتی سوآل ایراد اولنور .

شویله که فقرهٔ اولی وجهـله اول کشیلر جمـلهٔ مستودع اولدقلری جهتله ایچلرندن قنغی بری کیدرسه حصه‌سنی دیکرلرینه ایداع‌ایتمش اوله‌جغندن ۷۹۰ ماده‌یه‌بناء کیدن اوزرینه‌حصه‌سی

مقداری ضمان لازم کلمی ایدی. بناءعلیه طحطاوی بومسئله‌یی قابل قسمت اولمیان ودیعه‌یه حصر ایدرك ٧٨٣ ماده قبیلندن صایوب اما ودیعه قابل قسمت اولور ایسه لایق اولان کیدن اوزرینه حصه‌سنك مقدارینك ضمانی لازم کلمکدر دیمشدر تکملهٔ رد محتار.

ماده ٧٧٤

ایداع عقد لازم دکلدر. یعنی طرفیندن هیچ بری حقنده لازم اولماز. «١١٤» ماده شرحنه باق.

بناءً علیه (مودع ایله مستودعدن هر برینك نه‌وقت دیلرسه عقد ایداعی فسخه صلاحیتی واردر.) عقد ایداع کرك برسنه کبی موقت اولسون کرك اولمسون. وموقت اولنجه وقت معین کرك حلول ایتمش اولسون کرك اولمسون.

مودعك یالکز باشنه اوله‌رق فسخه صلاحیتی اولدیغی ٧٩٤ ماده‌دن دخی مستفاد اولور.

بر مسئله‌ده ایداع عقد لازم اولور

فقط ٧٧٧ ماده‌نك فقرهٔ ثانیه‌سنده بیان اولندیغی اوزره حفظ، اجرت مقابلنده اولدیغی تقدیرده بو عقد ودیعه عقد حفظ اوله‌رق بونده مستودع اجیر مشترك اولدیغی جهتله عقد

مذکور اجاره اولمغله کتاب اجاره‌ده بیان اولندیغی اوزره احد طرفین بوعقدی قبل تمام‌المدة فسخ ایده‌مز. «٤٠٦» ماده‌یه باق انقروی وعنایه.

﴿ ماده ٧٧٥ ﴾

﴿ودیعه‌نك وضع یده﴾ یعنی مستودعك وقت ایداعده آكا وضع ید ایده‌بیلمسنه ﴿ قابل و قبضه صالح ﴾ وقابل ﴿اولمسی شرطدر.﴾ زیرا ودیعه عقد استحفاظ اولوب مستودعك ودیعه اوزرینه یدینی اثبات ایتمدین یعنی ودیعه‌یی قبض ایلمدین حفظ ایتمسی ممکن دکلدر . قبضه صالح عبارەسـنك وضع یده عطفی عطف تفسیردر .

﴿بناءً علیه هواده‌كی قوشـك﴾ و دكزه دوشوب اخراجی ممکن اولمیان مالك وفراری حیوانك ﴿ایداعی صحیح دکلدر.﴾ چونکه وقت ایداعده بونلر وضع یده قابل دکلدر شو جهتله مثلا اول قوش ضایع اولدقده مستودع آنی محافظه ایتمـدی دیو ضمان ایله محکوم ایدیله‌مز .

بالفعل وضع یدمی یوخسه وضع یده
یالکز قابیلتمی شرطدر

زیلعی کبی بعض فقها بالفعل وضع ید شرط اولدیغنه قائل

اولدقلری حالده دیکر بعض فقهـا وضع یده قابل اولمسی کافی اولوب بالفعل وضع ید شرط اولمدیغنه ذاهب اولمشـلردر که مجـله‌نك ٧٧٣ ماده‌سـنك ایکنجی واوچنجی مثاللرندن و کذا بوماده‌نك ظاهر عباره‌سـندن آکلاشیلورکه مجله ایکنجی قولی اختیار ایلمشدر تکملهٔ ردمحتار .

ماده ٧٧٦

﴿ مودع ایله مستودعك عاقل ومميز اولملری ﴾ ومستودعك فضله اوله‌رق مأذون اولمسی ﴿ صحت عقد ودیعه‌ده شرطدر. ﴾ بحر .

اما مودع ایله مستودعك ﴿ بالغ اولملری شرط دکلدر . ﴾ ﴿ بناءً علیه مجنونك وصبی غیر ممیزك ایداع و ودیعـه‌یی قبـول ایتملری صحیح دکلدر . ﴾

ایمـدی مجنونك وصبی غیر ممیزك ایداعی صحیـح اولمـامغله برکیمسه مجنونك یا صبی غیر ممیزك مالنی آنلرك ایداعی اوزرینه ودیعه اولمق اوزره قبول ایتسه غاصب اولور .

ومجنونك وصبی غیر ممیزك ودیعـه‌یی قبـول ایلمسی جائز اولمامغله برکیمسـه مجنونه یا صبی غیرممیزه برشی ایداع ایدوبده اوده استهلاك ایتسـه بالاجماع ضامن اولماز . یعنی بونده ٩١٦

ماده‌ده‌کی حکم جریان ایلمز. فقط بونلركماللرینی وصی وحاکم ایداع ایده بیلور .

(اما مأذون اولان صبی ممیزك ایداعی وودیعه‌یی قبول ایلمسی صحیحدر .) کرك اذن عام ایله مأذون اولسون وکرك بالخاصه ودیعهٔ مذکوره‌نك قبولنه مأذون اولسون . « ۹۶۶ و ۹۶۷ » ماده‌یه باق .

ایمدی مأذون اولان صبی ممیزك ایداعی صحیح اولمغله بر کیمسه آندن بر ودیعه آلسه‌ده بلا تعد ولا تقصیر یدنده تلف اولسه ضامن اولماز . « ۷۷۷ » ماده‌یه باق .

ومأذون اولان صبی ممیزك ودیعه‌یی قبول ایلمسی صحیح اولمغله صبی مرقوم آلدیغی ودیعه‌یی مجهلا فوت اولسه ترکه‌سندن تضمین ایتدیریلور . « ۸۰۱ » ماده‌یه باق . واستهلاکی کبی تعدیسیله یاخود حفظده واقع اولان تقصیری ایله تلف اولسه ضامن اولور . « ۷۸۷ » ماده‌یه باق . زیرا صبی مأذون تضییع ودیعه‌دن طولایی ضمان ایله مؤاخذه اولنور .

صبی ممیزك ودیعه‌یی یااستقراض واستعاره ایتدیکی
مالی اتلاف ایلدیکی حالده لزوم ضمانده‌کی
اختلاف فقها

بوماده‌ده صبینك مأذون ایله تقییدی احترازیدر . زیرا صبی ممیز محجورك ودیعه‌یی قبول ایلمسی صحیح دکلدر . حتی

صبی ممیز محجور ودیعه‌یی قبول ایدوبده محافظه ایتمامکله یدنده تلف اولسه بالاجماع ضامن اولمیه‌جغی کبی صبی مرقوم اول ودیعه‌یی حال صباوتنده استهلاك ایتسه ـ ودیعه طعام اولوبده اکل ایتمك کبی ـ نه فی‌الحال نه ده بعد البلوغ امام اعظم ومحمد حضراتنه کوره ضمان لازم کلمز . زیرا صبی محجورك عادتی تضییع اموال اولوب مودع بوعادتی بیلدیکی حالده آنی صبی‌یه تسلیم ایتمسیله اتلافه راضی اولمش اولمغله ودیعه‌یی استهلاك ایلمسندن طولایی صبی مؤاخذه اولنماز تکمله‌ٔ ردمحتار .

بوجهتله صبی محجور کندوسنه ایداع اولنان مالی آلمق اوزره بر سارقه دلالت ایلسه یاخود برسارق مذکور ودیعه‌یی آلورکن کوروب منعه مقتدر اولدیغی حالده منع ایتمسه ضمان لازم کلمز. حالبوکه مستودع بالغ اولنجه ضامن اولور. «٧٨٧» ماده‌یه باق . اما بعد البلوغ استهلاك ایتسه ٩١٢ ماده‌یه بناء ضمان لازم کلور .

ینه بوجهتله صبی محجوره برمال ایداع اولنوبده قبل البلوغ مجهلا وفات ایتسه ضمان لازم کلمیه‌جکی کبی بعد البلوغ وفات ایلسه ضمان لازم کلمز . مکرکه بعدالبلوغ ودیعه یدنده موجود اولدیغی اثبات اولنه . حالبوکه بالغ اولنجه ضمان لازم کلور . « ٨٠١ » ماده‌یه باق .

بونده معتوه صبی کبیدر .

امام ابی یوسف رحمه‌الله تعالی‌یه کوره صبی محجوره برمالی

ایداع اولنوب اوده استهلاك ایتسه ضمان لازم کلور . امام شافعی دخی بووجهله اجتهاد ایلمشدر .

مجله‌ده بوایکی قولدن برینك ترجیحنه دلالت ایده‌جك برشی یوغیسه‌ده امام اعظم قولی خصوصیله امامیندن بری برابر بولندیغی حالده عند الفقهاء مرجح طوتیلور .

صبی محجوره برمال اودنج یاعاریت ویریلوبده یا بیع وتسلیم قلنوبده صبی مرقوم آنی اتلاف ایتسه بوصورتلرده دخی اختلاف مذکور جاری اولور .

اما صبی محجور من غیرسبق الایداع والاقراض غیرك مالنه تعدی ایتسه ضامن اولور .

بوجهتله صبی غیرك مالنی استهلاك ایتسه ضامن اولور . وصبی محجور اولمسنك بونده تأثیری یوقدر . زیرا حجر اقوالده جریان ایدوب یوخسه افعالده حجر جریان ایلمز . بناءً علیه بومسئله‌ده صبی مرقومه بالاتفاق ضمان لازم کلور . شو شرح ٧٧٨ ماده‌سی شرحیله مجله‌نك ٩١٦ ماده‌سنه منافی دکلدر .

ینه بوجهتله برصبی محجور بلا اذن غیرك مالنی دیکر صبی محجوره ایداع وبووجهله ایداع ایدن ایله قبول ایده‌نك ایکیسیده تعدی ایدوبده تلف اولسه مال صاحبی مذکور صبیلردن یعنی دافع ایله آخذدن قنغیسندن استر ایسه تضمین ایتدیره بیلور تکملهٔ ردمحتار .

من غیرسبق الایداع اتلافیله بعد الایداع اتلاف بیننده فرق

ظاهردر . شويله كه بركيمسه صبی محجوره مالنی ايداع ايتدكده آنفا ايضاح اولنديغی اوزره اتلافنه دلالة اذن ويرمش اولوب اما بلاسبق الايداع اتلاف ايتدكده بونده اتلافه اذن يوقدر .

فصل ثانی

﴿ وديعه‌نك احكامی وضماناتی بياننده‌در . ﴾

ضماناتك احكامه عطفی عطف الخاص علی العامدر . وديعه‌نك باشلوجه اوچ حكمی واردر .

١ مالك يد مستودعده واجب الحفظ امانت اولمسيدركه ٧٧٧ ماده‌ده ذكر اولنيور .

٢ عند الطلب لزوم رد واعاده‌دركه ٧٩٤ ماده‌ده بيان اولنيور .

٣ وديعه‌يی قبولك مستحب بولنمسيدر بحر . بواوچنجی حكم اخروی اولمغله مجله‌ده ذكر اولنميور .

ماده ٧٧٧

﴿ وديعه يد مستودعده ﴾ لازم الحفظ ﴿ امانتدر . ﴾ بوحالده اوچ شی بيلمك لازمدر . برنجيسی حافظ وايكنجيسی

محل حفظ واوچنجیسی کیفیت حفظدر. ایمدی برنجیسی ٧٨٠ ماده‌ده وایکنجیسی ٧٨١ ماده‌ده واوچنجیسی ٧٨٢ ماده‌ده بیان اولنیور .

﴿ بناءً علیه مستودعك صنع وتعدیسی وحفظده تقصیری اولمقسزین ﴾ ودیعه کلا یا بعضا وقسما ﴿ تلف یا ضایع اولسه ﴾ مثلا ودیعه‌نك کلیسی یا بعضیسی سرقت اولنسه ﴿ ضمان لازم کلمز ﴾ یعنی خساری مودعه عائد اولور. «٧٦٢» ماده شرحنده‌کی قاعدهٔ اولایه باق . زیرا صلی الله تعالی علیه وسلم لیس علی المستعیر غیرالمغل ضمان ولا علی المستودع غیرالمغل ضمان بیورمشدرکه غلول واغلال خیانت دیمکدر. وبرده ایداعك مشروعیتی احتیاج ناسه بناء تجویز اولنمشیکن مستودع اوزرینه ضمان لازم کلسه ناس قبول ودیعه‌دن امتناع ایدرلر وبوحالده تعطیل مصالح لازم کلور تکملهٔ ردمحتار .

مستودع ودیعه بندن دوشدی ویا ودیعه‌یی دوشوردم دیمسی بیننده فرق اولمیوب ایکیسیده بلا تعد ولا تقصیر ضایع اولدیغنی ادعادن عبارتدر. ٦٠٧ ماده شرحنه دخی مراجعت اولنه.

ودیعه‌نك امانت اولمسنه متفرع

مسائل عدیده

١ مسئله ، برکیمسه دیکر کمسنه‌یه برمال ویروبده بونی

بو کون فلان شخصه و بر دیمشیکن اول کون شخص مرقومه ویرمامکله یدنده تلف اولسه مستودع یعنی اول کمسنه مذکور مالی شخص مرقومه ویرمکه « یکی » دیمسیله مجبور اولدیغندن ومال مذکوردخی ودیعه ایدوکندن ضمان آنك اوزرینه لازم کلز.

٢ مسئله ، ید مستودعده کی ودیعه استر بلا تعد ولا تقصیر ضایع اولمغله مستودع مودعه « سنك استریکی بولوب اعاده ایدنجیه قدر قوللان» دیوکندی استرینی ویرسه‌ده شو استر مودع یدنده بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسه وصکره مستودع ضایع اولان استری بولوب اعاده ایلسه مودع تلف اولان استری ضامن اولماز .

٣ مسئله ، برکیمسه دیکرندن اللی آلتون قرض استمکله مقرض دخی غلط ایدرك التمش آلتون ویردیکنه مستقرض مؤخرا مطلع اولدیغنده اون آلتونی آلیروب مقرضه اعاده ایدرکن یولده دوشورسه اون آلتونك بش سدسی قرض اولمق جهتیله مقرض ضامن اولوب اما بر سدسی ینه صرف ودیعه اولمغله ضمان لازم کلز . وکذالوهلك الباقی تکملهٔ ردمحتار.

٤ مسئله ، ودیعه‌نك کلیسی تلف اولدیغنی مستودع ادعا ایتدکده « ١٧٧٤ » ماده‌یه مبنی سوز مع الیمین کندوسنك اولدیغی کبی بعضیسی تلف اولدقده تلف اولدیغی مقدارده ینه سوز مع الیمین مستودعکدر . فقط مستودع یمیندن نکول ایتدکده شو نکول ودیعه‌نك عینا موجود اولدیغنی اقرار عد

اولنوب بناءً عليه مستودع وديعه‌يى اظهار ياخود تلفنى اثبات ايدنجيه دكين اجبار وحبس اولنور . وايكيسيده اقامهٔ بينه ايلدكده يعنى مستودع بلا تعد ولا تقصير تلف اولديغنه يا رد واعاده ايلديكنه ومودع مستودعك وديعه‌يى اتلاف ايلديكنه اقامهٔ بينه ايتدكده كذلك مستودعك بينه‌سى ترجيح اولنور .

۵ مسئله ، وديعه مستودع يدنده ايكن بلا تعد ولا تقصير قيمتنه نقصانلق طارى اولسه مستودعه ضمان لازم كلميه‌جكى كبى وديعه‌يى آخر برشخص استهلاك ايتسه ينه مستودعه ضمان لازم كلميوب بلكه ضمان شخص مرقومه لازم كلور . « ۹۱۲ » ماده‌يه باق .

٦ مسئله ، مودع مستودعه بنم اذنمسز وديعه‌يى سن استهلاك ايتدك ديو ومستودع مودعه سن استهلاك ايتدك ياخود سنك امركله فلان كمسنه استهلاك ايتدى ديو اختلاف ايتدكلرنده سوز مستودعكدر .

۷ مسئله ، والى كرى نهر ايچون يعنى ۱۳۲۱ ماده‌ده محرر اسباب مثللو مشروع برسببدن طولايى بركيمسه‌دن پاره آلوبده اول پاره‌يى برشخصه ايداع ايدرك مستودع يدنده بلا تعد ولا تقصير ضايع اولدقده والى اكركندى ياخود كرى نهر نامى ايله ايداع ايتمش ايسه عمومك مالندن تلف اولور . واكر اول كيمسه‌نك ناميله ايداع ايتمش ايسه « ۱٤٦۰ ماده‌يه باق » خسارى خاصة آكا عائد اولور هنديه .

٨ مسئله ، بر كيمسه‌نك ديكر كمسنه‌يه بيك غروش دينی اولوبده اول كيمسه اولا بيك غروش ثانيا بيك غروش دها ياخود دفعة ايكی بيك غروش ويردكدن صكره بيك غروش آله‌جغكه طوت ديوب آله‌جق ايچون شو بيك غروشدر ديو تعيين ايتمدين مذكور ايكی بيك غروش داين نزدنده تلف اولسه امانة تلف اولور . اما شو بيك غروش سنك الاجغك ايچوندر ديو تعيين ايلمش ايسه بيك غروش اله‌جغی ايچون آلمش عد اولنوب ديكر بيك غروش امانة تلف اولور هنديه.

مستودعه ضمان لازم كلمز دينلمسندن اوچ حكم مستفاد اولور

بوماده‌ده عدم ضمان مطلق اوله‌رق ذكرندن اوچ حكم مستفاد اولور .

حكم اول، وديعه بروجه مذكور يعنی بلا تعد ولا تقصير تلف اولديغی صورتده ضمانی شرط ايدلسه بيله شرط مذكور باطل اولوب ينه ضمان لازم كلمز . « ٨٣ » ماده شرحنه باق .

حكم ثانی، وديعه يالكز اوله‌رق يعنی مستودعك مالی برلكده اولميه‌رق ضايع اولمسيله يعنی مثلا وديعه چالنسه ايدی مستودعك مالی برلكده اوله‌رق چالنور ايدی مادام كه مستودعك مالی چالنمدی وديعه دخی چالنمامشدر ديو مستودع اتهام وضمان ايله محكوم ايديله‌مز .

حکم ثالث، کرك ممکن التحرز اولان سببدن طولایی تلف یا ضایع اولسون وکرك ممکن التحرز اولمیان سببدن طولایی تلف یاضایع اولسون ایکی صورتده دخی ضمان لازم کلمز. «٦٠٧٥» ماده شرحنه باق بحر.

بناءً علیه مستودع ودیعه ضایع اولدی اما نصل ضایع اولدیغنی بیلمم دیسه سوز مع الیمین کندوسنك اولوب ضامن اولماز. زیرا امیندر.

فقط مستودع ودیعه‌یی یانمه قویدم صکره اونوتدم قالقدم دیسه امر محافظه‌ده تقصیر ایتمش اولدیغنی اقرار ایلمش اوله‌جغندن ضمان لازم اولور تکملهٔ ردمحتار.

(فقط) بر مال (اجرتله حفظ ایچون ایداع ایتمش ایسه سرقت کبی ممکن التحرز اولان بر سببله تلف یا ضایع اولدیغی صورتده) اول مال مستودع اوزرینه (مضمون اولور.) لکن ممکن التحرز اولمیان بر سببله تلف اولورسه حریق غالب کبی ینه ضمان لازم کلمز.

بو فقره‌دن آکلاشیلورکه مودع ودیعه کندی مالی اولمسه بیله حفظ ودیعه مقابلنده مستودع ایچون اجرت شرط ایتسه صحیح ومودع اوزرینه مذکور اجرتك اعطاسی لازم کلورکه اجارهٔ آدمی قبیلندن اولور.

حتی غاصب مال مغصوبی آخره ایداع ایدوبده حفظ

مقابلنده اجرت شرط ایتسه صحیح اولوب اجرتك ایفاسی غاصب اوزرینه لازم کلور .

اجیر مشترك ایله مستودع بالاجر آره‌سنده‌کی فرق

سؤال ، اجیر مشترك یدنده مستأجر فیه تلف اولدقده امام اعظم رحمه الله تعالی حضرتلرینه کوره ضمان لازم کلمیه‌جکی ٦٠٧ ماده و شرحنده بیان و ٤٨٢ ماده‌سنده‌کی «و بو وجهله حبس ایدوبده یدنده مال تلف اولسه الخ» فقره‌سیله ٦٠٩ ماده‌سنده «اما آنك آرقه‌سی صره الخ» فقره‌سنده ضمان لازم کلمه‌سی امام مشارالیهك مذهبی اولوب اما امامین حضراتنه کوره مذکور فقره‌لرده ضمان لازم کله‌جکنه نظراً مجله‌نك کتاب الاجاره‌سنك باب ثامننك اوچنجی فصلنده اجیر مشترکك عدم ضماننه متدائر مسائل امام اعظم مذهبنه مبنی ایدوکی بیان اولنمشیدی. ایمدی شو فقره‌ده ضمان لازم کله‌جکی یازلمسی اجیر مشترکده‌کی امام اعظم مذهبنه مخالف و امامین مذهبنه موافق ایدوکی یعنی مستودع بالاجرده دخی سالف البیان اختلاف جاری بولندیغی ظن اولنور که زیلعی وهدایه وبزازیه‌ده بروجه مذکور یعنی بونده دخی اختلافك جریانی محرردر. یعنی مذکور کتب فقهیه‌ده اجرتله حفظ ایچون برمال ایداع اولنوبده ودیعه

مستودع يدنده تلف اولدقده بونده دخی مذكور ٦٠٧ ماده شرحنده بيان اولنان اختلاف جاری اولديغی ذكر اولنمشدر.

شو حالده كتاب الاجاره‌ده اجير مشتركك عدم ضمانته دائر اولان مسائل امام اعظم مذهبی اوزرينه بنا اولنديغی حالده شو فقره‌ده امامين مذهبی قبول اولنمش و بناءً عليه بر بر مسئله‌ده يكديكره مخالف ايكی مذهبك ايكيسی دخی اختيار ايدلمش اولور.

جواب، اجير مشتركده‌كی اختلاف مستودع بالاجرده جاری اولميوب مستودع بالاجر ممكن التحرز اولان شيله تلف اولان وديعه‌يی بالاتفاق ضامن اولور. مستودع بالاجر ايله اجير مشترك بيننده فرق شودركه اجير مشتركده عند الامام معقود عليه عمل اولوب مستأجر فيهك حفظی تبعاً واجبدر. اما اجرتله مستودعده حفظ مقصود و بدل مقابلنده واجبدر. بو جهتله مستودع بالاجريدنده ممكن التحرز اولان بر سببله وديعه تلف اولسه آنی بالاتفاق ضامن اولور.

ايمدی بركيمسه حمامه كيروبده ناطوره البسه‌سنی براقدقده يدندن سرقت اولننجه نظر اولنور. اكر البسه‌سنی محافظه ايچون اجرت شرط ايتمش ايسه ضامن اولور. و الا اولماز. واقعا حمامه كيرن اول كيمسه حمامجی‌يه براجرت ويره‌جكسه‌ده بو اجرت حمام ايله انتفاع مقابلنده اولوب يوخسه محافظهٔ ثياب مقابلنده دكلدر تكملهٔ رد محتار.

ودیعه‌نك مضمون اولمدیغنه مثاللر

مثال اول ، ﴿ مثلا بر کیمسه‌نك یدندن قضـارا ﴾ یعنی بلاتعد ولانقصیر ﴿ ودیعه اولان ساعت دوشوبده قیرلسه ضمان لازم کلمز . ﴾

مثال ثانی ، مستودع ودیعه‌یی حرز مثلنده وضع و محل مذکوری کلیدلیوب آناختارینی بر شخصه اعطا ایدرك بر یره کتدکدنصکره کلدیکنده ودیعه‌یی بوله‌مســه ضمان لازم کلمز . یعنی ودیعـه‌نك محفوظ بولندیغی محلك مفتاحنی غیره ویرمك تعدی ویا تقصیر عد اولنماز .

مثال ثالث ، مستودع ودیعه اولان اوراقی صندیغه وضع ایتدکدنصکره صندوق اوزرینــه ایچیله‌جك صو قابی قویمغـله صو تقاطر ایدرك کاغدلری افساد ایتسه ضمان لازم کلمز .

﴿ اما ﴾ ودیعه مستودعك صنع وتعدیسی یاحفظده تقصیری ایله تلف ویا ضایع اولسه ضمان لازم کلور . نته‌کیم ۷۸۷ ماده‌ده تصریح ایدلمشدر . مثلا مستودع ﴿ ساعتی ﴾ قضارا ﴿ چکنه‌سه یاخود ﴾ قضارا ﴿ الندن ﴾ ساعت اوزرینه ﴿ برشی دوشوبده قیرلسه ﴾ تعدی ایدلمش اوله‌جغندن ﴿ ضمان لازم کلور . ﴾

چکنسه تعبیرندن یعنی فعل تعدینـك مستودعه اسنادندن مستفاد اولور که مستودعه ضمان لازم کلمسی تعدی‌یی مستودع ایقاع ایتدیکی صورتده اولوب اما مستودعك غیری بر کیمسه

ودیعه‌یه تعدی ایسه ضمان آنجق تعدی ایدنه لازم کلور که بو مسئله ٧٧٨ ماده‌ده تصریح اولنیور .

شو شرحدن آکلاشیلور که بو اما ساعتی چکنه‌سه الخ فقره‌سی بو ماده‌ده‌کی «ضع و تعدیسی و حفظده تقصیری اولمقسزین الخ» قیدینك محترز عنهی اولوب مذکور محترز عنه بو ماده‌ده مذکور اولمدیغی حالده ٧٨٧ ماده‌ده مسطور بولنمشدر .

ودیعه اولان ساعت قضارا دوشوب قیرلسه
ضمان لازم کلمز ایکن اول ساعتی مستودع
قضارا چکنه‌سه ضمان لازم
کلیور فرق نه در

سوآل اول، بومثالك فقرهٔ اولیسیله فقرهٔ ثانیه‌سی بیننده فرق نه در ؟

جواب ، مستودع ساعتی حفظ و امساکه مأذون یعنی امساك دخی حفظ اولوب فساد ودیعه یعنی و دیعه‌نك تلفی مستودعك مأذون اولدیغی فعلدن یعنی امساکدن تولد ایتمکله مستودعه دخی ضمان لازم کلمز . «٩١» ماده‌یه باق . اما فقرهٔ ثانیه‌ده‌کی فساد یعنی تلف مستودعك مأذون اولدیغی فعلدن متولد اولمیوب بلکه غیر مأذون اولدیغی فعلدن نشأت ایتمشدر .

ودیعه‌یی قضارا چکنه‌سه ضمان لازم کلور کن
عاریتی قضارا چکنه‌سه ضمان لازم کلمیور
فرق نه در ؟

سؤال ثانی، ٨١٣ ماده‌ده ذکراولندیغی اوزره عاریت آینه قضاراً مستعیرالندن دوشمکله یاخود مستعیرك آیاغی قایوبده کندوسی آینه‌یه چارپمغله قیرلسه ضمان لازم کلمیه‌جکی کبی عاریت کیجه اوزرینه قضارا بر شی دوکولمکله لکه‌لنوب قیمتنه نقصان کلسه ضمان لازم کلمز ایکن ودیعه‌ده ضمان لازم کلور . یعنی بر فعل ودیعه‌ده موجب ضمان اولدیغی حالده عاریتده مستلزم ضمان اولمیور فرق نه‌در ؟

جواب ، عاریتده مستعیر شو فعله مأذون یعنی مستعیر مثلا عاریت کچه‌یی یایوب اوزرینه کزمکه حسب العاریه صلاحیتی موجود ایکن مستودع ودیعه‌یی چکنمکه مأذون دکلدر . تعبیر دیکرله باعث تلف اولان فعل عاریتده مأذون فیه ایکن ودیعه‌ده مأذون فیه دکلدر اشباه و شرحی تنویر الاذهان .

(کذلك بر کیمسه مالنی دیکره ایداع و حفظ ایچون آکا اجرت اعطا) یعنی آنکله اجرت مقاوله (ایتدکدن صکره اول مال سرقت اولنمق کبی ممکن التحرز اولان بر سببدن ناشی ضایع اولسه مستودعه ضمان لازم کلور .) شو فقره « فقط اجرتله حفظ ایچون الخ » فقره‌سنك مثالیدر .

اما حریق غالب کبی ممکن التحرز اولمیان بر سببله تلف اولورسه اجیره ینه ضمان لازم کلمیه‌جکی کتاب اجاره شرحنده بیان اولنمشیدی .

ودیعه غیرك مالی اولدیغی ظاهر اولنجه ید مستودعده بلاتعد تلف اولسه بیله ضمان لازم کلور

شوراسیده خفی اولمیه‌که بوحکم یعنی ودیعه ید مستودعده امانت اوله‌رق بلا تعد ولا تقصیر تلفی تقدیرنده ضمان لازم کلمامسی ودیعه مودعك مالی اولدیغی صورتده اولوب یوخسه ودیعه غیرك مالی بولندیغی ظاهر اولسه مستودع ایله مودعدن هر بری مسؤل اولور . شویله که مثلا غاصب مال مغصوبی بر شخصه ایداع ایدوبده شخص مرقوم یدنده ولوکه بلاتعد ولاتقصیر تلف اولسه مغصوب منه مخیر اولوب دیلرسه غاصبه تضمین ایتدیرر که غاصب مستودعه رجوع ایده‌مز. زیراغاصب ضمان ایله بطریق الاستناد وقت غصبده مالك اوله‌جغندن کندی مالنی ایداع ایتمش اولورکه شو ۷۷۷ ماده حکمنجه ودیعه ید مستودعده امانتدر . مکر که مستودع آنده تعدی یا تقصیر کبی بر شی ایقاع ایدوبده تلف اوله . اوحالده غاصب دخی مستودعه رجوع ایدر . و دیلرسه مستودعه تضمین ایتدیررکه

بو تقديرده مستودع مودعك غاصب اولديغنى بيلمديكى صورتده مودعه رجوع ايدر . «٦٥٨» ماده شرحنه باق . و بيلديكى تقـديرده بعض فقها ينه رجوع ايدر و بعض فقها رجوع ايده‌مز ديمشلردر . غاصبه تضمين ايتديره‌بيلمسى ٨٩١ ماده‌يه مبنى اوله‌جغى كبى مستودعه تضمين ايتـديره‌بيلمسى دخى مستودع مذكور مالى مالكك يعنى مغصوب منهك رضـاسى اولميه‌رق اخذ ايتديكى جهتله‌در .

ماده ٧٧٨

مستودعك غير بر كيمسه وديعه‌يى اتلاف ياخود آكا تعدى ايدرك ايراث نقصان ايتسه ضمان متلف ومتعدى اولان كيمسه‌اوزرينه‌در . يوخسه مستودع اوزرينه دكل . زيرا ٨٩ ماده حكمنجه برفعلك حكمى فاعلنه مضاف قلنور . «٩١٢» ماده‌يه باق . متلف ومتعدى كرك صغير اولسون و كرك كبير اولسون كرك مستودعك عيالنده بولنانلردن برى اولسون و كرك اجنبى اولسون . شو مسئله‌ده صغير متلفه و متعدى‌يه ضمان لازم كله‌جكنده ائمهٔ حنفيه متفق اولوب ٧٧٦ ماده شرحنده‌كى اختـلاف بوراده جارى اولماز . ومتلف ومتعدى صغيرك مالى يوغيسه حال يسرينه انتظار اولنوب يوخسه صغيرك فعلندن طولايى وليسنه تضمين ايتديرلمز . ٩١٦ ماده‌يه باق .

مثلا (مستودعك خدمتكاری یدندن ودیعه اوزرینه برشی دوشوبده ودیعه تلف اولسه خدمتكار ضامن اولور.) بو وجهله اجنبی بر شخص ودیعه‌یی اتلاف ایتدكده ضامن اولوب مستودع بونده ملتفه خصم اوله‌جغندن بدلنی طلب وادعا ایده‌بیلور. «١٦٣٧» ماده‌یه باق.

٧٨٧ ماده‌سنده «وكذا مستودعدن بشقه بركیمسه مذكور آلتونلری اولوجهله قارشدیررسه اول كیمسه ضامن اولور» فقره‌سی شو ماده‌نك فرعیدر.

ایضاحات آنفه‌دن آكلاشلدیكه بو ماده مسئلهٔ عمومیه‌نك بر مثالی اولدیغی جهتله مجله‌ده معتاد اولدیغی اوزره مسئله‌نك صورت عمومیه‌ده ذكرندنصكره بوماده‌نك مثال اوله‌رق اتیانی مناسب ایدی.

ماده ٧٧٩

(ودیعه حقنده صاحبنك راضی) وشرعا جائز (اولمدیغی شیئی یاپمق تعدیدر.) عنایه. شو ماده ایله مستودع اوزرینه ضمانی ایجاب ایدن تعدی تعریف اولنمقده اولوب بو تعریفدن آكلاشیلوركه تعدی تقصیردن بشقه اوله‌رق مستودعك فعل مخصوصیدر. یعنی تعدی مستودعك فعلی اولوب بوده ودیعه‌یی اتلاف ایتمك وامینی اولمیان كیمسه‌یه برای حفظ ودیعه‌یی ویرمك

وودیعه‌یی آخره ایداع ایتمك یا استعمال ایلمك وودیعه اولان ساعتی قضارا چكنمك وساعت اوزرینه قضارا برشی دوشورمك كبی شیلردر .

تقصیر ایسه ودیعه‌یی سارق سرقت ایدركن كوروبده منعه مقتدر ایكن منع ایتامك وحفظی معتاد اولمیان محلده حفظ ایلمك كبی خصوصلردر .

بناءً علیه ٧٨٧ ماده‌سنده تقصیر تعدی‌یه عطف اولنمشدر.

شو حالده مستودعك مودعه مجرد «ودیعه‌یی بكا هبه یابیع ایتمشیدك دیمسی و مودعك انكار ایلمسی تعدی اولمیوب بو سوزدن صكره ودیعه تلف اولسه ضمان لازم كلمز بحر . مكركه مودع ودیعه‌نك كندوسنه اعاده‌سنی طلب ایتدكدن صكره مستودع اعاده‌دن امتناع ایدوب بعده تلف اوله. «٧٩٤» ماده‌یه باق.

نته‌كیم باغلی كیسه ومقفل صندوق ایداع اولنوبده مستودع بونلری كشاد ایتسه‌ده درونندن كندوسی برشی آلمیه‌رق ضایع اولسه ضمان لازم كلمز . یعنی اولوجهله كشاد تعدی یا تقصیر دكلدر .

تعریف مذكورده «٧٨٤» ماده شرحنده تفصیل اولنه‌جق احكام اربعه داخل یعنی تعریف مذكوره كوره احكام اربعهٔ مذكوره‌نك هربرینه مخالفت تعدی اولمق لازم كله‌جكندن بوتعریف اغیارینی مانع اولمامش اوله‌جغندن دفع اشكال ایچون شرحا «وشرعا جائز» قیدی علاوه اولندی .

تعدی یا تقصیردن معدود اولان
واولمیان بعض مسائل

بو ماده زیاده ایضـاح اولنمق ایچون ضمانی ایجـاب ایدن تعدی یا تقصیر حقنده بعض مسائل بروجه آتی ذکر اولنور .

١ مسئله، «٧٨٠» ماده شرحنده ذکر اولنه‌جغی اوزره ودیعه امین اولمیان بر کیمسه‌یه برای حفظ اعطا ایتمك تعدی اولدیغی کبی ٧٨١ ماده شرحنده ذکر اولنه‌جغی اوزره مستودع کندو مالنك محافظه ایتمدیکی «اجنبی بر شخصك کندو مالنی محافظه ایتمکده اولدیغی» محلده ودیعه‌یی حفظ ایتمسی تقصیردر.

٢ مسئله ، ٧٨١ ماده شرحنده ذکر اولنـه‌جغی وجهله مستودع سفره کیدوب یول امین اولمدیغی حالده ودیعه‌یی برابر کوتورمسی تعدیدر.

٣ مسئله، ٧٨٣ ماده‌نك فقرهٔ رابعـه‌سی و ٧٨٤ ماده‌ده بیان اولنان حکم اول وثانی خلافنده حرکت تعدی اولدیغی کبی ٧٨٨ ماده ایله ٧٩٠ و ٧٩٢ ماده‌لرك فقرات ثانیه‌لری و ٧٩٣ ماده ایله ٧٩٤ ماده‌نك فقرهٔ ثالثه‌سی تعدیدر.

٤ مسئله ، ٧٩٦ ماده‌نك فقرهٔ ثانیه‌سـنه مخالفت تعدی اولدیغی کبی ٧٩٩ ماده‌نك فقرهٔ ثانیه‌سی و٨٠١ ماده‌ده بیـان اولندیغی اوزره تجهیل الودیعه تعدیدر .

٥ مسئله ، مستودع ودیعه‌یی خانه‌سندن بشقه بر محلده اوکومه قویوب اوطوردقدنصکره قالقدیغمده اونوتدم دیسه ضامن اوله‌جغی کبی برای بیع دلاله ویریلان مالی دلال بر دکانه قویدم اما قنغی دکانه قویدیغمی اونوتدم دیسه ضامن اولور .

٦ مسئله ، مستودع ودیعه‌یی خانه‌مه‌می محل آخره‌می قویدم بیلمم دیسه ضامن اولور هندیه وتکملهٔ رد محتار.

٧ مسئله ، درزی‌یه تعمیر ایتدیرمك اوزره بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه البسه ویروبده اوکمسنه دخی بردرزی‌یه ویردیکی حالده قنغی درزی‌یه ویردیکنی اونوتسه ضمان لازم کلمیه‌جکی کبی مستودع ودیعه ضایع‌اولوب اولمدیغنی بیلمم دیسه موجب‌ضمان دکلدر . فقط ضایع ایدوب ایتمدیکمی بیلمم دیمسی مستلزم ضمان ایدوکی فصول عمادیده ذکر اولنمشدر.

٨ مسئله، «٩٠١» ماده‌ده‌بیان اولندیغی‌اوزره مستودعك مودعك طلبنه قارشو ایداعی انکار ایله برابر حال انکارنده منقول ودیعه‌نك بولندیغی یردن دیکر محله نقل ایتمسی تعدیدر. زیرا مستودعك انکاری رفع عقد اوله‌رق بونکله عقد ودیعه منفسخ اوله‌جغندن آندنصکره عقد جدید اولمقسزین عقد ودیعه عودت ایتمز بحر . انکار ودیعه‌نك تعدی اولمسی درت شرطله مقید ومشروطدر .

شرط اول، مودعه‌قارشو انکار ایتملیدر بناءً علیه مودعك

غیریسنه قارشو انکاری تعدی اولمیوب بلکه حفظ اولدیغی کبی حال جحودنده بولندیغی مکاندن نقل ایلمسه یاخود ودیعه عقار اولوبده نقلی قابل اولمسه امام اعظم ایله ابی یوسفه کوره ضمان لازم اولمیوب فقط امام محمده کوره ضمان لازم کلور بحر.

مثلا اجنبی بر کیمسه فلانك سنده شویله بر ودیعه‌سی وارمی دیو سؤال ایلمسی اوزرینه مستودع یوقدر دیسه تعدی صاییلمیوب بلکه سائلك بر سؤ قصدندن ودیعه‌یی محافظه ایلمش اولور.

شرط ثانی، مودع ودیعه‌یی آلمق فکریله طلب ایلدیکنده انکار ایلملیدر اما مودع، مستودعك محافظه‌سنی تذکیر وتشکر ایتمك ایچون ودیعه‌نك حالنی صورمسی اوزرینه مستودع بنده سنك ودیعه‌ك یوقدر دیمسی امام ابی یوسفه کوره انکار وجحوددن معدود دکلدر بحر. بو مسئله ۷۸۷ ماده شرحنده دها زیاده تفصیل اولنور.

شرط ثالث، مستودعك انکاری سبب شرعی‌یه مبنی اولمامیدر. بناءعلیه مودع، ودیعه‌یی طلب ایلدیکی صرده بر عدو حاضر بولنسه که آنك یاننده مستودع ودیعه‌یی اقرار ایلسه عدو مرقوم ودیعه‌یی جبراً آلمسندن خوف اولنه بو صرده مستودع ودیعه‌یی انکار ایتسه‌ده آندنصکره ودیعه تلف اولسه مستودع ضامن اولمازه زیرا مستودع بو انکار ایله حفظ قصد ایلدی بحر.

شرط رابع، مستودع بعدالانکار ودیعه‌یی احضار ایتمملیدر

بناءً علیه مستودع ودیعه‌یی انکار ایتدکدنصکره احضار ایدرك مودعه ویرمك استدکده صاحب ودیعه مستودعه یدکده ودیعه اولمق اوزره قالسون دیدکدنصکره مذکور ودیعه تلف اولدقده مودع اول صره‌ده ودیعه‌یی اخذه مقتدر اولدیغی صورتده مستودع مذکور ودیعه‌یی ضامن اولماز. زیرا بو، ایداع جدید اولور. اما مودع اول صره‌ده ودیعه‌یی اخذه مقتدر دکلسه مستودع ینه ضماندن خلاص اوله‌ماز. زیرا رد واعاده تمام اولمامشدر بحر.

۹ مسئله، مستودع ودیعه‌یی سارقه دلالت ایتمکله سارق مرقوم اول ودیعه‌یی سرقت ایلسه مستودعه ضمان لازم کلور. شوقدر وارکه بو وجهله دلالتدن صکره سارق ودیعه‌یی اخذ ایدرکن مستودع منع ایتدیکی حالده سارق جبرا وقهرا آلسه ینه ضمان لازم کلمز رد محتار.

۱۰ مسئله، ودیعه حقنده‌کی معاملاتك بعضیلری تعدی اولوب اولمامسنده عرف وعادت معتبردر. «۳۶» ماده‌یه باق. شویله‌که مستودع ودیعه اولان حیوانی عرفا تعدی عداولنه‌جق محله باغلایوب مستودعك کوزندن غیبوبت ایتدکدنصکره تلف اولسه ضامن اولور.

نته‌کیم بر دکانجی نزدنده‌کی ودیعه‌یی قپوسی آچیق دکانده براغوب یاخود دکانك قپوسنه بر آغ کره‌رك ترك ایدوب دیکر بر ایش ایچون بر یره کتدکدنصکره ودیعه ضایع اولدقده

عرف وعادت بويله يعنى دكانده بكجى اولمديغى حالده دروننده امتعه بولنان دكان قپوسنى آچيق براقمق عادت اولنجه ضمان لازم كلمز. زيرا مستودع وديعه‌يى بونده جيرانيله وكندى مالنى محافظه ايتديكى كبى محافظه ايتمش اولوب يوخسه جيرانه قصدا ايداع ايتمش اولمازكه حتى ٧٩٠ ماده‌يه مخالف دوشسون تكملهٔ رد محتار. اما عادت بويله اولمينجه ضامن اولور. دكانده حفظه مقتدر اولميان برصبى‌يى براقمق دكانى خالى براقمق كبيدر تكملهٔ رد محتار .

كذلك مستودع وديعه‌يى برخان اوطه‌سنه قويه‌رق قپوسنى يالكز قپامقله اكتفا ايتسه يعنى آناختار ايله كليدلمسه‌ده وديعه سرقت اولنسه بو مثللو مواضعده يالكز قپوسنى قپامق توثيق وحفظ عد اولنورسه ضمان لازم كلمز . واكر اغفال و تضييع عد اولنور ايسه، ضمان لازم كلور .

١١ مسئله، وديعه‌اولان بقرى بلااذن صحرايه صاليويرمك تعديدن معدود اولمغله صحراده ضايع اولسه ياقورت تلف ايتسه مستودع ضامن اولور . شوقدر واركه مذكور حيوان صحراده حتف انفه تلف اولنجه بعض فقها ينه ضمان لازم كلور ديدكلرى حالده ديكر بعضيلرى ضمان لازم كلمز ديمشلردر.

١٢ مسئله، وديعه‌اولان قوشك قفسنى ياخود وديعه‌اولان حيوانك بولنديغى آخورك قپوسنى آچمق تعديدر.

بناءً عليه مستودع بونلرى آچوبده دروننده‌كى قوش

وحیوان فرار ایدوبده ضایع اولسه ضامن اولور . کرك قپو آچیلنجه درحال فرار ایتسونلر وکرك براز مدت طوردقدن صکره فرار ایتسونلر.

١٣ مسئله ، اکراه غیر ملجی اوزرینه مستودع ودیعه‌یی آخر کمسنه‌یه ویرسه تعدی ایتمش اولوب اما اکراه ملجی اوزرینه ویرمه‌سی تعدی دکلدر. «١٠٠٧» ماده‌یه باق.

بناءً علیه برکمسنه مستودعه شو ودیعه‌یی بکا ویرمز ایسه‌ك سنی برآی حبس ایدرم دیو اکراه ایتمسی اوزرینه مستودع ودیعه‌یی اوکمسنه‌یه ویرسه ضامن اولوب اما برکمسنه شو ودیعه‌یی بکا ویرمز ایسه‌ك سنی قتل ایدرم یا عضوکی کسرم دیو اکراه ایتمسیله مستودع دخی بوودیعه‌یی آکا ویرسه اکراه واقع شرائطنی جامع اولنجه ضمان مستودعه لازم کلیوب مجبره لازم کلور .

کل مالك یعنی قدر کفایه کیروده قالمیه‌جق صورتده مستودعك مالنك جمیعسنك اتلافیله تهدید دخی بوبابده اکراه ملجی وبعض مالك یعنی مستودعه مقدار کفایه مال قاله‌جق صورتده اتلافیله تهدید اکراه غیر ملجی عد اولنمشدر . زیرا کل مالك اتلافی تلف نفسه مؤدی اولوب اما قوت کفایه کندوسنه مال براغیله‌رق باقیسنك اتلافیله تهدید اولندقده بو اکراه معتبر دکلدر . آنجق قدر کفایه‌دن مقصود کفایهٔ شهر یا یوم یا عمر غالب‌میدر ؟ ظاهر اولان کفایهٔ شهر یایومدر تکملهٔ رد محتار .

١٤ مسئله ، ودیعه اولان نقودك برای حفظ مغازه‌ده دفن اولنمق تعدی اولدیغی کبی ودیعه‌نك آخره بیع و تسلیم اولنمسی دخی تعدیدر . اما یالکز بیع اولنمسی تسلیم اولنمدقجه تعدی صاییلماز .

بو جهتله مستودع ودیعه‌یی آخره صاتوب پاره‌سنی آلدم دیمسی موجب ضمان اولمیوب اما آخره بیع و تسلیم ایتدم دیمسی مستلزم ضماندر. «٧٩٠» ماده‌یه باق.

١٥ مسئله، ودیعه‌اولان حیوانه معالجه‌ایتدیرمك تعدیدر. بناءً علیه مستودع بر شخصه امر ایدوبده یدنده بولنان ودیعه حیوانه معالجه ایتدیرمسیله بوندن طولایی حیوان تلف اولسه مستودعه ضمان لازم کلور . نته‌کیم اول شخصه دخی ضمان لازم کلور. شویله‌که مودع مخیراولوب دیلرسه مستودعه تضمین ایتدیرر که بو تقدیرده مستودع اول شخصه رجوع ایده‌مز. ودیلرسه معالجه تضمین ایتدیرر که بو تقدیرده معالج یعنی اول شخص دخی مذکور حیوان مستودعك ملکی اولدیغی ظننده ایسه اوده مستودعه رجوع ایدر. «٦٥٨» ماده شرحنه باق .

١٦ مسئله، مستودع ودیعه‌یی بر مکانده وضع ایتمشیدم لکن نره‌ده وضع‌ایتدیکمی بیله‌مم اونوتدم‌دیسه ضامن اوله‌جغی کبی مستودع‌ودیعه اولان‌اقچه‌یی جیبمه‌قویدم ظنیله یره‌دوشوردم ضایع اولدی دیسه ضامن اولور .

١٧ مسئله، مستودع ودیعه‌یی یاننه قویوب یاصلانوب

اویومقله سرقت اولنسه ضامن اولور. مکرکه بو حال سفرده وقوعبوله. اولحالده ضامن اولماز. اما یاسلانمیه‌رق اوتوردیغی یرده اویوقلاسه‌ده ضایع اولسه ضامن اولماز.

۱۸ مسئله، مستودع صوینوب ودیعه‌یی البسه‌سیله دکز کنارنده براغوب دکزه کیرمکله صویه طالدیغنده یعنی ودیعه کوزندن غیبوبت ایتدیکنده چالنسه ضامن اوله‌جغی کبی اوراده اونوتسه‌ده ضایع اولسه ضامن اولور.

ماده ۷۸۰

(مستودع) مطلق اوله‌رق ایداع اولنان یعنی ۷۸٤ ماده وجهله تقیید اولنمیان (ودیعه‌یی کندو مالی کبی) یعنی کندو مالنی بالذات یا امینی ایله حفظ ایتدیکی کبی ودیعه‌یی دخی (بالذات حفظ ایدر. یاخود امینی اولان) یعنی کندوسنک مالنی ایناننه‌بیله‌جکی وحفظه مقتدر اهل بر (کیمسه‌یه حفظایتدیرر) اما امیننه ویرمکدن مودع نهی ایتمش ایسه باقیلور آکا ویرمکده مجبوریت وار ایسه نهی معتبر اولمیوب ینه ویره‌بیلور. زیرا اضطرار ممنوع اولان شیلری مباح قیلار. ومجبوریت یوغیسه نهیی معتبر اولوب ویره‌مز. «۷۸٤» ماده‌یه باق بحر بو امین دخی بالذات حفظ ایده‌جکی کبی امیننه دخی حفظ ایتدیره‌بیلور بحر.

شو « یاخود فقره‌سی » بالذات کلامنه معطوفدر . یعنی مستودع کندی مالنی بالذات حفظ ایده‌بیله‌جکی وامیننه حفظ ایتدیره‌بیله‌جکی کبی ودیعه‌یی دخی بالذات حفظ ایدر یاخود امیننه حفظ ایتدیرر . یعنی مستودع اوزرینه بروجه مذکور ودیعه‌یی حفظ ایلمسی لازم کلور. بو وجهله محافظه ایتمکده ایکن ضایع اولسه مستودع مسؤل وضامن اولماز. زیرا مستودع کندی مالنی حفظ ایلدیکی کبی ودیعه‌یی حفظ ایلمش وودیعه‌یی کندی مالی کبی قیلمش اولمغله مستودع اوزرینه بوندن زیاده شی واجب اولماز تکملهٔ رد محتار .

اما بلا عذر ترك حفظ ضمانی ایجاب ایدر. لکن بعذر اولان ترك حفظ ینه ضمانی ایجاب ایتمز. شویله‌که بر کیمسه امتعهٔ معلومه‌سیله یوکلی حمارینی برمحله قاطرلریله کیتمك اوزره بولنان قاطرجی‌یه تسلیم ایدوب محل مذکورده فلانه کوتورمسنی امر ایتمکله کوتورمکده ایکن اثنای طریقده کندی قاطری دوشمکله آنکله مشغول ایکن ودیعه اولان حمار کیدوب ضایع اولسه مذکور حمارك آرقه‌سی صره کتدیکی تقدیرده کندی قاطری واموالی ضایع اوله‌جغی معلوم اولدیغی تقدیرده مذکور حمار ومتاعك ضمانی لازم کلمز. نته‌کیم اجاره‌ده دخی حکم بویله ایدوکی ٦٠٩ ماده‌ده وشرحنده ذکر اولندی.

مجله‌ده امینی اولان کیمسه‌یه حفظ ایتدیرر دنیلمسندن مستبان اولورکه امین مرقومه برای حفظ اعطا ایده‌بیلوب

يوخسه امين مرقوم وديعه‌يى نفسنه صرف ايتمك ايچون طلب ايتـديكى حالده مستودع دخى ويرسه مستودع مرقوم ضـامن اولور تكملهٔ رد محتار .

مستودع حفظ ايچون بلا مقاوله

اجرت آله‌بيلورمى

مستودع بوحفظ مقابلنده مودعدن اجرت طلب ايده‌مز . مكركه مقاوله اولنه. زيرا غير ايچون امانة عامل اولان ايچون اجرت يوقدر. مكركه وصى وناظر اوله رد محتار .

﴿و﴾ وديعه يد مستودعده بلا تعد ولا تقصير تلف ياضايع اولديغى تقديرده «٧٧٧» ماده‌ده بيان اولنديغى وجهله كندوسنه ضمان لازم كلديكى كبى ﴿امينى عندنده تعدى وتقصيرى اولمقسزين وديعه ﴿تلف ياضايع اولسه﴾ ٩١ ماده‌يه مبنى ﴿كرك مستودعه﴾ و٧٧٧ ماده‌يه مبنى ﴿كرك امينـه ضمان لازم كلمز.﴾ اما امين مرقوم عندنده تعدى وتقصيرندن طولايى تلف ياضايع اولدقده امين مرقومه ضمان لازم كلور. يوخسه بوندن ناشى مستودعه ضمان لازم كلمز .

مثلا بر جامه‌شوى البسه‌يى ياپقايوب دكاننده آصه‌رق براى حفظ دكاننده ابن اخى يعنى برادر زاده‌سنى براغوب كتدكدن صكره ابن اخ دكانك بودرومنه كيرديكى صره‌ده البسه دكاندن

سرقت اولندقده ابن الاخ اكر جامه‌شویك چراغی و اجیری وبالغ یا صبی مأذون ایسه باقیلور. بودرومدن دكانده‌كی البسه كورینور حالده ایسه جامه‌شویه‌ده ابن اخه‌ده ضمان لازم كلمز. جامه‌شویه ضمان لازم كلمامسی آنی عیالنده اولان امینی ایله « مجله‌نك اختیار ایتدیكی قوله كوره علی‌الاطلاق امینی ایله » محافظه ایتدیكنه مبنی اولدیغی كبی ابن اخه‌ده ضمان لازم كلمامسی كیردیكی یردن البسه‌یی كورمكده اولدیغی جهتله حفظی ترك ایتمدیكندن ناشیدر. واكر كیردیكی یردن البسه كورونمز ایسه اوحالده یالكز ابن اخه ضمان لازم كلور. زیرا واجب اولان حفظی ترك ایتمشدر . اما جامه‌شویه ضمان لازم كلمز. زیرا جامه‌شوی البسه‌یی امینی ایله محافظه ایتمشدر. فقط صبی غیر مأذون ایسه آكا ضمان لازم كلمز. زیرا صبی محجور استهلاك وتضییع ودیعه ایله مؤاخذه ایدلمز جامع احكام الصغار. نته‌كیم ٧٧٦ ماده شرحنده ایضاح اولندی .

امینده اختلاف فقها ومجله‌نك اختیار ایتدیكی قول

بو امین مستودعك عیالنده اولمسی شرطمیدر؟ بونده اختلاف فقها واقع اولوب بعض فقها بو امینك مستودعك

عیالنده اولمسی یا عیالی منزلنده بولنمسی شرط اولدیغنه قائل اولمشلردر بحر .

عیاله مثال، مستودع ودیعه‌یی عیالنده بولنان امین وبالغ یا صبی مأذون اوغلنه حفظ ایتدیره‌بیلوب بنابرین مستودع ودیعه‌یی مستودعك عیالنده بولنان والحالة هذه غائب عن البلد اولان اوغلنه برای حفظ اعطا واوغلی دخی حاضر بولنان شو شخصه تسلیم ایلدیکنی ادعا ایتدکده ابن مرقومه ویردیکی حقنده سوز یمینیله مستودعك اولور. وکویا مستودع ابن مرقوم قلنه‌رق ودیعه ابن مرقومدن سوآل ایدیلورده حکم شرعی ابن مرقوم حقنده اجرا اولنور تکملهٔ رد محتار .

بو صورتده مستودع ودیعه‌یی عیالنده بولنان شو امینی اوغلنه ویردیکنی ادعا ایتدیکی حالده اوغلی انکار ایتدکدنصکره وفات ایدوب اب آکا وارث اولسه ودیعه ابنك ترکه‌سندن تضمین ایدیلور .

عیالی منزلنه مثال ، بر کیمسه خانه‌سنك بر اوطه‌سنی دیکر کمسنه‌یه ایجار ایدوب ودیعه‌یی بو مستأجره تسلیم ایتدکده باقیلور. اکر موجر ایله مستأجرك آیرو آیرو کلیدلری اولمیوب هر بری دیکرك اقامتکاهنه بلا منع داخل اولیور ایسه ضمان لازم کلمز. زیرا بو مستأجر عیالی منزلنده‌در. واکر هر برینك آیرو آیرو کلیدلری وار ایسه مستودعه ضمان لازم کلور. زیرا

بو مستأجر مستودعك عيالنده اولمديغى كبى عيالى منزلنده دخى دكلدر تكملهٔ رد محتار .

شو قول فقهايه كوره مستودع عيالنده اولميان بر كيمسه‌يه وديعه‌يى ويرسه بو كيمســه مستودعك امينى اولسه بيله وديعه تلف اولنجه مستودع ضامن اولور .

عيالك تعريفى ايچون ۷۲۲ ماده شرحنه مراجعت اولنه .

ديكر بعض فقهايه كوره مستودع وديعه‌يى امينى اولان بر كيمسه‌يه حفظ ايتديردكده بوامين مستودعك عيالنده اولمســه بيــله شو حفظ جائز اولوركه قول مذكوره كوره مســتودع وديعه‌يى امينى اولان وكيلنه و مفاوضة يا عنانا شريكنه الحاصل كندوسنك مالنك محــافظه‌سنى اينانه‌بيله‌جكى بر شخصه حفظ ايتديره‌بيلور. ولوكه مثلا وكيل عيالنده بولنميه. زيرا بووجهله حفظ مستودعك كندى مالنى حفظ ايتمسى كبى اولوب مستودع اوزرينه بوندن زياده‌سى واجب ولازم اولماز . فتوى بو قول اوزره اولديغى كبى على افندى نام فتاواده دخى بووجه اوزره افتا ايدلمكله مجله‌ده‌كى امين لفظى على الاطلاق يازلمســندن بو قول اختيار ايدلديكى آكلاشيله‌جغى كبى ۷۸٤ ماده‌ده ياخود كندى مالنى حفظ ايده‌كلان كيمسه‌يه عباره‌سندن و كذا ۷۲۲ ماده‌سنده « رهنى مرتهن بالذات حفظ ايدر ياخود عيــالى ويا شريكى ويا خدمتجيسى كبى امينى اولان كيمسه‌يه حفظ ايتديرر» دنيلمسندن قول مذكور اختيار اولنديغى مستبان اولور. زيرا

هر فعلكه آندن طولايى مستودعه ضمان لازم كاور او فعلدن ناشى مرتهنه دخى ضمان لازم كلوب اما هر فعلكه او فعل سببيله مستودعه ضمان لازم كلمز مذكور فعلدن ناشى مرتهنه دخى ضمان لازم كلمز شو قدركه وديعه تلف اولسه مضمون اولماز زيلعى ورد محتار .

امينى اولميانه حفظ ايتديرلمك

سالف الذكر ايكى قوله كوره دخى مستودع وديعه‌يى عيالنه حفظ ايتديرمسنده اول عيالك امين اولمسى شرطدركه مجله دخى امين لفظيله بوكا اشارت ايلمشدر بناءعليه امين اولميان كيمسه مستودعك عيالندەبيله اولسه بوكا حفظ ايتديرلمك جائزاولماز.

امينده احوال ثلاثه

الحاصل امينده اوچ حال واردر .

١ مستودع ، ايداع ايتديكى كمسنه‌نك امين اولديغنى بيلور.
٢ ياخود حالنى اصلا بيلمز. ٣ ياخود غير امين اولديغنى بيلور.

ايمدى صورت اولاده ايداع اولنه‌بيلوب اما صورت ثالثه‌ده ايداع اولنه‌ماز. صورت ثانيه‌يه‌كلنجه بوكادخى ايداع اولنه‌بيلوب بناءً عليه مستودعه ضمان لازم كلمز طحطاوى وتكملهٔ ردمحتار.

بو صورتده بر كيمسه وديعه‌يى ديكر محله‌ده ساكنه بولنان

امینه‌زوجه‌سنه حفظ ایتدیره‌بیلورایسه‌ده امینه‌اولمیان زوجه‌سنه حفظ ایتدیره‌مز .

نته‌کیم قول ثانی‌یه کوره مفاوضه شریکنه دخی حفظ ایتدیره‌بیلوب فقط بو شریکك امین اولمسی شرط اولمغله امین دکل‌ایسه حفظ ایتدیره‌مز. حتی ایتدیررسه‌ده بعدالمفارقه ولو بلاتعد تلف اولسه مستودع ضامن اولور.

بوراده‌کی بعدالمفارقه قیدینك فائده‌سی ۷۹۰ ماده‌شرحندن آکلاشیله‌جغندن اورایه مراجعت اولنه .

امینده‌کی ایکی قول بیننده‌کی فرق

تقریر مشروحدن مستبان اولورکه مارالذکر ایکی قول بیننده عموم وخصوص مطلق اولوب قول اول اخص مطلق وقول‌ثانی اعم مطلق اوله‌رق هرنه‌وقت قول اولجه مستودعك بشقه‌سنه ایداعی و حفظ ایتدیرمسی صحیح اوله قول ثانی‌جه دخی صحیح اولور .

غیر امینه حفظ ایتدیرلمکده‌کی حکم

مستودع، امینی‌اولمیان برکیمسه‌یه ودیعه‌یی حفظ‌ایتدیروبده اول کیمسه یدنده ودیعه تلف اولسه مودع مخیر اولوب دیلرسه مستودعه ودیلرسه اول کیمسه‌یه تضمین ایتدیرر . « ۸۹۱ »

ماده‌یه باق. آنجق ٧٨٣ ماده شرحنده ایضاح اولنه‌جغی اوزره امام اعظمه كوره اول كيمسه يدنده وديعه بلاتعد ولا تقصير تلفی تقديرنده اول كمسه‌یه ضمان لازم كلماملیدر . اما مستودع اوله هر حالده ضمان لازم كلور.

امينه حفظ ايتديرلمسی ايله غيره ايداع
آره‌سنده‌كی فرق

بو فقره وجهله مستودع وديعه‌يی امينه حفظ ايتديردكده آكا ايداع ايتمش اولور. حالبوكه ٧٩٠ ماده‌ده مستودع وديعه‌يی آخره ايداع ايده‌میه‌جكی مصرحدر . بناءً عليه شو ايكی ماده بيننده تنافی حاصل اولور . جواباً دينيلوركه مارالذكر ٧٩٠ ماده بو ماده ايله مقيد بولنمشدر. يعنی مستودع وديعه‌يی آخره يعنی امينی اولميانه ايداع ايده‌مز ديمكدر در منتقی و تكمله‌ٔ ردمحتار و علی افندی.

ماده ٧٨١

(مستودع كندو) سنك وديعه‌يه مماثل اولان (مالنی نره‌ده حفظ ايدرسه وديعه‌يی دخی اوراده حفظ ايده‌بيلور.)

مكان حفظ

نره‌ده حفظ ايدرسه تعبيرندن مستبان اولوركه محل حفظ

مأجور ومستعار دخی اوله‌بیلور . بو جهتله مستودع ودیعه‌یی کندی ملکی اولان خانه‌سنده و اوطه‌سنده و دکاننده حفظ ایده‌بیله‌جکی کبی ودیعه‌نك حفظی ایچون برمحل معینی استیجار یااستعاره ایدوبده اوراده‌دخی حفظ‌ایده‌بیلور. ولوکه‌مستودعك کندو مالی اوراده بولنمیه.

نته‌کیم مستودع ودیعه اولان اقچه‌یی جبنه قویه‌بیلور. حتی جبنه قیوبده مجلس فسقه حاضر بولنمغله اوراده سرقت اولنسه یا بشقه صورتله ضایع اولسه ضمان لازم کلمز . زیرا مستودع کندو مالنی استیجار واستعاره ایتدیکی محلده و پاره‌سنی جبنده حفظ ایده‌جکی کبی ودیعه‌یی دخی اولوجهله حفظ ایده‌بیلور . شوقدرکه مستودع سرخوش وزائل‌العقل اولوبده مذکوراقچه ضایع اولدیغی صورتده بعض فقها ضمان لازم کله‌جکنه قائل اولمشدر .

شخص آخرك مالنی محافظه ایتدیکی محلده
مستودع ودیعه‌یی محافظه ایده‌مز

اما مستودعك ودیعه‌یه مماثل اولمیان مالنی حفظ ایتدیکی محلده ودیعه‌یی حفظ ایده‌میه‌جکی مادهٔ آتیه‌ده محرر اولدیغی کبی مستودع کندو مالی بولنمیان « بر شخص آخرك کندی مالنی محافظه ایتمکده اولدیغی » محلده ودیعه‌یی حفظ ایده‌مز . زیرا

محل مذكور مستودع يدنده بولنميوب شخص مرقوم النده بولنمقدن ناشى اول محله وضع ايلمسى وديعه‌يى غيره يعنى امينى اولميان شخصه تسليم ديمك اولوب بو ايسه ٧٩٠ ماده‌حكمنجه ضمانى مستلزمدر بحر.

وديعه‌نك محل حفظى محافظه‌لى بر محل اولمسى شرطدر

بو ماده‌ده وديعه‌نك محل حفظى بيان اولنيور.

وديعه‌نك محل حفظى محافظه‌لى بر ير اولمسى شرطدر. حتى بر كيمسه وديعه‌يى بر خانه‌ده براقسه كه آنك اطرافى آچيق اولوب ديوارله محاط اولمديغى كبى اوطه‌لرينك دخى قپوسى يوقدر وكندوسى مذكور خانه‌دن چيقوب بر محله كتسه‌ده اوراده ضايع اولسه ضامن اولور. وقد سئلت عن خياطة فى دار بهذه الصفة خرجت منها هى و زوجها ليلا لعرس جارتها فسرقت اثوابها منها فافتيت بالضمان والحالة هذه لان مثل ذلك يعد تضييعا تأمل تكملهٔ رد محتار.

وديعه‌يى سفره كتورلمك

مستودع سفره يعنى يقين يا اوزاق بريره كيده‌جك اولدقده يول امين اولنجه امام اعظمه كوره وديعه‌يى برابر كوتوره بيلور. وديعه

كرك حمل ومؤنته محتاج اولسون كرك اولمسون بحر . نتـه‌كيم ٧٧٩ ماده شرحنده افاده اولنمشيدى. زيرا امر بالحفظ مودعدن مطلق اوله‌رق صادر اولوب بناءً عليه زمان ايله تقيد ايتميه‌جكى كبى مكان ايله دخى تقيد ايلمز. « ٦٤ » ماده‌يه باق . بو حالده وديعه تلف اولسه ضمان لازم كلمز. «٩١» ماده‌يه باق.

حمل ومؤنته محتاج اولان شى شول شيدركه آنك حملنده يعنى نقلنده ظهره ياخود اجرت حماليه‌يه محتـاج اولور تكمله‌ٔ رد محتار .

ومؤنت رد مودعه عائد اولوب مسافهٔ سفردن رد واعاده مؤنتى زياده‌اوله‌جغندن سفره كوتورمك مودعه ضرر در دينلمز. زيرا بومؤنت مودعك امرينك صحتنك لوازم ضروريه‌سندندر.

فقط مستودع وديعه‌يى بووجهله سفره كوتوردكده مونت حمله احتياج وارايسه مؤنت مذكوره مودعه‌مى يوخسه مستودعه‌مى عائد اولور طحطاوى. لعل مودعه عائددر. زيرا منفعت حفظ مودعه راجعدر. « ٨٨ » ماده‌يه باق . لكن مستودع بلا امر مذكور مصرفى اختيارايدرسه متبرع اولوب صكره مودعه رجوع ايده‌من .

اما يول امين دكل ايسـه بو تقديرده باقيلور . مجبوريت اوزرينه سفره كيديور ايسه ينه كوتوره‌بيلوب اماسفره كتمكده مجبوريت اولمينجه بو حالده اهليله برابر سفره كيديور ايسـه ضامن اولماز. واكر يالكزباشنه كيديور ايسه ضامن اولور بحر.

ودیعه‌یی سفر بحری‌یه کوتورمك

مخاطره‌لی سفردن بریده سفر بحریدرکه آنده تلف وهلاك غالب اولدیغنی صاحب بحر ذکر ایلمشدر . آنجق زمانمزده واپورلر ایله اموال تجاریه‌نك نقلی متعارف اولوب غالب‌احوال سلامت اولمغله لایق اولان سفر بحری ایله بری آره‌سنده فرق اولمایوب مستودع ودیعه‌یی براً سفره کوتوره‌بیله‌جکی کبی بحراً دخی کوتوره‌بیلور تکملهٔ ردمحتار .

متقدمین فقها زماننده واپورلر غیر موجود وسفر بحری یلکن کمیلری واسطه‌سیله اجرا ایدلمکده ایدی بناءً علیه سفر بحری‌یی مخاطره‌لی و غالب حالی هلاکه مقارن عد ایدرلردی اما الحالة هذه شدید فورطنه‌لره مقاومت ایده‌جك سفن جسیمه موجود اولمغله بونلر ایله سفرده مخاطره یوقدر . بو صورتده مستودع ودیعه‌یی یلکن سفینه‌سیله نقل ایدرسه صاحب‌بحرك دیدیکی کبی مخاطره‌لی اما واپورله نقل ایدرسه بسلامتلی عد اولنملیدر.

مودع مکان حفظی تعیین یا سفردن نهی ایلمش ایسه مستودع ودیعه‌یی سفره کوتوره‌مز.

لکن مودع ودیعه ایچون مکان حفظ تعیین ایلمش ایسه مستودع ودیعه‌یی سفره کوتوره‌میه‌جکی کبی ودیعه‌یی سفره

كوتورمكدن نهى ايلمش ايسه ينه كوتورەمز. نته‌كيم وديعه‌نك حفظى مقابلنده اجرت شرط اولنمش ايسه ينه كوتورەمز. زيرا اجرتله استحفاظ عقد معاوضه اولمغله مكان عقدده تسليم ايدلمك لازم كلور قطلوبغا فى الوديعة وفيه تفصيل المسئلة.

ماده ٧٨٢

وديعه‌نك اختلافيله محل حفظ دخى مختلف اولور. زيرا (وديعه‌نك امثالى وجهله محافظه‌سى) مستودع اوزرينه (لازمدر.) يعنى هر وديعه حرز مثلنده محافظه‌سى لازم اولوب بر نوع وديعه‌يه حرز اولان ديكر نوع وديعه‌يه حرز اوله‌ماز.

بو صورتده وديعه بر محله وضع وحفظ ايدلسه‌كه اومثللو وديعه او محلده حفظ ايدلمز شو وضع وحفظ تقصيردر.

وديعه‌ده‌كى حرز ايله سرقتده‌كى حرز بيننده فرق.

اما سرقتده بويله اولميوب بر نوع ماله حرز اولان ديكر نوع ماله دخى حرز اولوب بناءً عليه نقود و مجوهرات مثللو غالية الثمن اولان اموالى آخوردن سرقت ايدن كيمسه اوزرينه حد سرقت لازم كلور تكملهٔ رد محتار.

حرز مثلی اولمیانده حفظ ایدلمکده‌کی حکم ایله آکا متفرع بعض مسائل

﴿بناءً علیه﴾ ودیعه اولان حیوان آخورده حفظ اولنه‌بیلوب آنده ضایع اولسه ضمان لازم کلمز ایکن ﴿نقود ومجوهرات﴾ وغالیة الثمن بوغچه شال ﴿ مثللو اموالی آخور وصمانلق ﴾ وباغچه وعرصه ﴿کبی یرلرده طوتمق حفظده تقصیر اولمغله بوحالده ﴾ اموال مذکوره او کبی یرلرده طوتیلوبده ﴿تلف یاضایع اولسه ضمان لازم کلور.﴾ تکملهٔ رد محتار.

ینه بو جهتله مستودع برچوق کیمسه‌لرك کیروب چقمقده اولدقلری خانه‌سنه ودیعه‌یی قویسه باقیلور. اول ودیعه اول کیمسه‌لرك کیروب چقمقده اولدقلری حالده اول خانه‌ده حفظ اولنور شی ایسه مستودعه ضمان لازم کلمز. دکل ایسه ضمان لازم کلور.

ینه بو جهتله ودیعه‌یی بر خانه‌یه قیوب قپوسنی آچیق براقسه‌ده خانه‌ده کمسنه بولنمامقله ضایع اولسه ضامن اولور.

ینه بوجهتله مستودع ودیعه‌یی حمامده یاطریقده یامسجدده براقسه‌ده غائب اولوب ضایع اولسه ضامن اولور. زیرا حفظده تقصیر ایتمش اولور تکملهٔ رد محتار.

ینه بو جهتله ودیعه فاره‌نك کزدیکی محله قونمغله فاره ودیعه‌یی افساد ایتسه باقیلور. مستودع محل مذکورده فاره‌نك

کیرمکده اولدیغنی مودعه بیلدیروبده آنك امر واذنیله قویمش ایسه ضمان لازم کلمز. واکر مستودع، فاره‌لرك کزدیکنی بیلدیکی حالده مودعه اخبار ایتمدیکی کبی کندوسی دخی دلیکلری سد ایتمدیکی جهتله ودیعه‌یی فاره افساد ایتسه مستودعه ضمان لازم کلور.

مستودع ودیعه‌یی امثالی وجهله محافظه ایدرکن
ضایع اولدقده حکم

اما مستودع ودیعه‌یی امثالی وجهله محافظه ایتمکده ایکن ضایع اولسه ۷۷۷ ماده‌یه مبنی مستودعه ضمان لازم کلیه‌جکی کبی ۱۷۷٤ ماده حکمنجه بو بابده‌کی قولی دخی مع الیمین قبول اولنور تکملهٔ رد محتار.

ماده ۷۸۳

ودیعه بردن زیاده کیمسه‌لره دخی ایداع اولنه‌بیلور. بو صورتده (مستودع ، متعدد) یعنی ایکی یا زیاده (اولدقده اکر ودیعه قابل قسمت دکلسه) یعنی اصلا تقسیمی ممکن دکل ایسه — ودیعه بر حیوان اولمق کبی — یاخود قابل تقسیم ایسه‌ده تقسیم اولندیغی صورتده عیبلنه‌جق اولور ایسه — ودیعه بر روبه اولمق کبی — مستودعلردن (برینك اذنیله

دیکری حفظ ایدر.﴾ تکملهٔ رد محتـار . زیرا مودع متعدد مسـتودعلرك کیجـه وکوندز حفظده اجتماع ایتمیه‌جـکلرینی بیلدیکی حالده بویله قابل قسمت اولمیـان برمالی بووجهله بردن زیاده کیمسـه‌لره ایداع ایتدکده هر برینك ثبوت یدینه راضی اولمش اولور . « ۷۷۲ » ماده‌یه باق . بوجهتله شوحکم ۷۹۰ ماده‌یه منافی دوشـمز . چونکه مذکور ماده شرحنده بیـان اولنه‌جغی اوزره اوراده بلا اذن قیـدی معتبر اولوب بوراده ایسه دلالة اذن موجوددر .

﴿ یاخود بالمناوبه﴾ یعنی مهایئه طریقیله ﴿حفظ ایدرلر﴾ که بومهایئه من حیث الزمان حفظده مهایئه اولور بحر .

ایکی فقره بیننده فرق

بوفقره‌نك فقرهٔ اولایه « یاخـود » ایله عطف ایدلدیکنه نظرا ایکی فقره آره‌سـنده فرق واردر . ظاهرفرق شـودرکه مستودع مثلا ایکی کیمســه اولدقده بوفقرهٔ اولی وجهله بری دیکرینك اذنیـله دائمی صـورتده حفظ ایده بیلور . یعنی فقرهٔ اولاده بیـان اولنـان دائمی صورتده حفظدر . واقعـا حموی بوصورتك جوازنده بیـان اشـتباه ایدرك دیورکه قابل قسمت اولمیان مالده مستودعلر مهـائیه طریقیله حفظه قرار ویروب بری کندو نوبتندن زیاده مدت دیکری نزدنده براقسـه بونك

حكمی نظر وتأمله متوقفدر انتهی. لكن مجله بوصورتی تجویز ایتمش دیمك اولور .

﴿ وبو حالده ﴾ یعنی صورت اولاده برینك اذنیله دیكری دائمی صورتده حفظ ایتدیكی وصورت ثانیه‌ده بالمناوبه حفظ ایتدكلری حالده ﴿ ودیعه بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسه برینه ﴾ یعنی نه الانه ونه‌ده ویرانه ﴿ ضمان لازم كلمز . ﴾ ٩١ ماده‌یه باق . اما تعدی یا تقصیر ایله تلف اولدقده « ٧٨٧ » ماده حكمنجه تعدی یا تقصیر ایدن ضامن اولوب دیكرینه نسنه لازم كلمز . شو فقره‌نك حكمنده ائمهٔ حنفیه متفقدر .

﴿ واكر ودیعه ﴾ دراهم ودنانیر وسائر مثلیات كبی ﴿ قابل قسمت ایسه مستودعلر آنی بینلرنده سویا تقسیم ایله هر بری ﴾ كندوسنه اصابت ایدن ﴿ حصه‌سنی حفظ ایدر . ﴾ تكملهٔ ردمحتار . یعنی مثلا مودع اوتوز آلتونی ایكی كشی‌یه ایداع ایتدكده هر بری اون بشر آلتونی واوچ كشی‌یه ایداع ایتدكده هر بری اونر آلتونی حفظ ایدرلر .

﴿ وبریسی ﴾ تكمیل ﴿ حصه‌سنی ﴾ یاخود حصه‌سنك برازینی ﴿ مودعك اذنی اولمدقجه مستودع آخره ویره‌مز . ﴾ زیرا مالك بوكبی قابل قسمت ودیعه‌ده متعددك حفظنه راضی اولوب یوخسه یالكز بعضیسنك حفظنه راضی اولامشدر ومثلا ایكیسنك حفظنه رضاسی برینك حفظنه رضاسنی استلزام ایلمز تكملهٔ ردمحتار .

بومسئله امام اعظم مذهبی اولوب امام مشارالیه شو مسئله ایله امثالی حقنده شوقاعده‌یی ذکر ایلمشدر . « مثلا ایکی کشینك فعلی تجزی‌یه قابل بولنان برشیئه مضاف قلندقده بعضه تناول ایدر. یوخسه کله تناول ایتمز . وبنابرین بری دیکرینه تسلیم ایتدکده بوکا مال‌صاحبنك رضاسی اولمیه‌جغندن ضامن اولور . »

شوقاعده آتی الذکر مسائلده دخی جاریدر . شویله که متعدد مرتهن ووکیل بالشرا ورهنده عدل اولنلر ووصیلر ومستبضعلرده دخی حکم بویله‌در. یعنی بونلردن بری یعنی مثلا متعدد مرتهنلردن بری کندی حصه‌سنی دیکر مرتهنه تسلیم ایتسه‌ده آنك یدنده تلف اولسه ضمان غصب ایله ضامن‌اولور. نته‌کیم ٧٢٠ ماده شرحنده بیان اولنمشیدی .

اما امامین رحمهماالله تعالی‌یه کوره ودیعه کرك قابل‌قسمت اولسون وکرك اولمسون بریسی دیکرك اذنیله حفظ ایده‌بیلور. زیرا مودع آنلرك امانتیله راضی اولمشدر بحر .

بوفقره‌ده اذنی اولمدقچه دینلدی . زیرا مودعك اذن سابقیله مستودعك ایداعی جائز اولدیغی کبی اذن لاحقیله دخی ایداعی جائزدر. نته‌کیم ٧٩٠ ماده شرحیله ٧٩١ ماده‌ده بیان اولنور .

ومستودعلردن بریسی ودیعه‌دن حصه‌سنی مودعك اذنی اولمقسزین مستودع آخره (ویروبده آخرك یدنده ایکن بلا تعد

ولا تقصیر تلف یا ضایع اولسه) قابضه یعنی (آلانه) اول حصه‌نك (ضمان) ی (لازم کلز .) زیرا امام اعظمه کوره الان مستودع المستودع اولوب مستودع المستودعه ایسه ضمان لازم کلز . « ٧٧٧ » ماده‌یه باق بحر وتکمله‌ٔ ردمحتار (اما ویرن کندو حصه‌سی ضامن اولور .) ٧٩٠ ماده‌یه باق .

مثلا آنفا شرحا ذکر اولنان برنجی مثالده ویرن اون بش آلتون وایکنجی مثالده اون لیرا ضامن اولوب اما الان اوزرینه اصلا ضمان یوقدر .

شرحا اول حصه‌نك دنیلدی . زیرا شو ماده‌ده مقصود بالذات اودر . اما دیکر حصه‌نك عدم ضمانی ٧٧٧ ماده‌یه مبنیدر .

ماده ٧٨٤

(عقد ایداعده) یعنی عقد ایداع اثناسنده یاخود بعد عقد الایداع مودع طرفندن (ایراد اولنان شرط اکر) هم (ممکن الاجرا) یعنی اول شرطك ایفا واجراسی قابل (و) همده (مفید) یعنی مودعه نافع (اولور ایسه معتبردر .) بناءً علیه مستودعك اول شرطه رعایت ایتمسی لازم کلوب حتی رعایت ایتمیوبده ودیعه تلف یا قیمتنه نقصان طاری اولور ایسه ضامن اولور . « ٧٨٧ » ماده‌یه باق . اکر ممکن الاجرا ومفید (دکل ایسه لغودر .) بناءً علیه مستودعك اول شرطه رعایت

ایتمسی لازم کلیوب بوندن طولایی ودیعه تلف یا ضایع اولسه ضامن اولماز . « ٨٣ » ماده شرحنه باق .

شو ماده تحلیل اولندقده احکام اربعه حاصل اولور . چونکه مثبت طرفندن ایکی منفی وجهتده دخی ایکی حکم واردر .

حکم اول ، عقد ایداعده ایراد اولنان شرط ممکن الاجرا ایسه معتبردر .

حکم ثانی ، عقد ایداعده ایراد اولنان شرط مفیدر اولور ایسه معتبردر .

حکم ثالث ، عقد ایداعده ایراد اولنان شرط ممکن الاجرا دکلسه لغودر . ولوکه مفید اوله .

حکم رابع ، عقد ایداعده ایراد اولنان شرط مفید دکلسه لغودر . ولوکه ممکن الاجرا اوله .

اشبو احکام اربعه‌نك هر بری آتی مثاللر ایله نشر علی غیر ترتیب اللف اوله‌رق ایضاح اولنمشدر .

﴿ مثلا مستودعك خانه‌سنده حفظ اولنمق شرطیله برمال ایداع اولنمشیکن حریق وقوعیله ﴾ فقط بو حریق مستودعك خانه‌سنی محیط حریق غالب اولمسی شرط اولوب اما حریق مذکور مستودعك منزلنی محیط دکل ایسه بو تقدیرده ودیعه‌نك محترق اولمسندن خوف اولنمیه‌جغی جهتله اجنبی‌یه تسلیم ایتمسی ایله مستودعه ضمان لازم کلور بحر وتکملهٔ ردمحتار . اول مالك ﴿ دیکر محله نقلنه مجبوریت کلدکده ﴾ شرط مفید اولمامغله اول

﴿ شرطه اعتبار اولنماز . ﴾ حتی مستودع بوحالده ودیعه‌یی آخر یره نقلیله حریقدن قورتارمغه مقتدر اولدیغی حالده قورتارمسه ضامن اوله‌جغی ۷۸۷ ماده‌ده مصرحدر .

﴿ بوصورتده ودیعـه دیکر محله نقـل اولنوبده ﴾ اوراده ﴿ بلا تعد ولا تقصیر تلف یا ضایع اولسـه ضمان لازم کلمز . ﴾ ۹۰ ماده‌یه باق .

بوماده حکم رابعك مثالیدر .

فی‌الحقیقة بوصـورتده مسـتودع شرط مذکوره رعایت ایتمسی ممکن ایسه‌ده رعایت ایدرك ودیعه‌یی آخر یره نقل ایتمامسی مودع حقنده مفید اولمیوب ودیعـه‌نك محـترق اولمسی جهتیله مضر اولور . لکن مستودع ودیعـه‌یی آخر یره نقل ایدوبده اوراده تلف اولمسی اوزرینه بوکبی مجبوریتی ادعا ومودع انکار ایتدکده مسـتودع بلا بینه تصدیق اولنه‌ماز . زیرا بووجهـله آخر یره نقل حد ذاتنده موجب ضمان اولوب ضرورتی دعوی ایتمك بعد وجود السبب مسقط ضمانی دعوی اوله‌رق بلا بینه تصدیق اولنه‌ماز . شـوقدر وارکه مستودع خانه‌سـنده حریق وقوعندن طولایی محل آخره نقل ایتمك مجبوریتنده بولندیغنی ادعا ایتدکده حقیقة خانه‌سـنده حریقك وقوعی معلوم ایسـه مستودع یمینیله تصدیق اولنور بحر وتکمله‌ٔ ردمحتار .

خلاصهٔ کلام، مستودعك خانه‌سنده حریقك وقوعی بالبینه

ثابت اولدقده ودیعه‌نك احراقی خوفندن ناشی آخره ویردیکنی اثباته حاجت قالماز تکمله‌ٔ ردمحتار .

﴿ مودع مستودعه ودیعه‌نك ﴾ بنفســه وبالذات ﴿ حفظنی امر وشرط ایدوبده زوجه‌ســنه یا اوغلنه یاخــود خدمتکارینه یاخود کندو ﴾ یعنی مســتودعك ﴿ مالنی حفظ ایده‌کلان ﴾ و ٧٨٠ ماده وشرحنده مذکور اولدیغی اوزره وکیلی ومفاوضة شریکی کبی اجنبی اولان ﴿ برکیمســه‌یه ویرمکدن نهی ایتدکده اول کیمســه‌یه ویرمکده مجبوریت ﴾ واحتیاج ﴿ وار ایســه ﴾ بو نهی وشرط ممکن الاجرا اولمــامغله ﴿ نهی ﴾ وشرطی ﴿ معتبر اولماز . ﴾

سو آل، مودع طرفندن ودیعه‌نك حفظی مستودع اوزرینه شرط ایدلمسی امر لازم اولمیــوب ٧٧٧ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره عقد ودیعه ایله مستودع اوزرینه حفظ لازم کلور . بوحالده بوفقره‌ده امر وشرط ایدوبده دینلمکه لزوم یوقدر .

جواب، مقصود شرحا ذکر اولندیغی اوزره بنفســه یعنی بالذات حفظنی شرط ایدوبده دیمکدر.

اول کیمسه ویرمکه مجبوریت
نه زمان حاصل اولور

اول کیمسه ویرمکه مجبوریت شول زمانده اولورکه ودیعه

اول کیمسه‌نك یدیله محافظه ایدیلور شیلردن بولنور. ودیعه مجوهراتدن اولوبده زوجه‌سنه ویرمکدن ویا آت اولوبده سائسنه اعطادن نهی کبی تکملهٔ رد محتار وزیلعی.

(بو صورتده مستودع ودیعه‌یی اول کیمسه‌یه) فقط اول کیمسه‌نك امین اولمسی شرطدر (ویروبده) یدنده (بلا تعدو لا تقصیر تلف یا ضایع) یاخود قیمتنه نقصان طاری (اولسه ضمان لازم کلمز .) زیرا بو صورتده مودعك شرطنه مراعات ایله برابر حفظی غیرممکن اولمغله شرط مذکور مفید دکلدر بجر . ظاهر اولان ممکن الاجرا دکلدر دیمکدر .

مثلا بر کیمسه دیکر شخصه بر حیوانی ایداع ایتدیکی حالده خادمنه ویرمکدن نهی ایتدکده او شخص مذکور حیوانی بالمجبوریه خادمنه ویرسه یعنی مستودعك آندن بشقه ودیعه‌یی حفظ ایتدیره‌جك امین کمسنه‌سی بولنمامغله آکا ویرمکه مجبور اولسه‌ده یدنده ضایع اولسه ضامن اولماز . اما آندن بشقه ودیعه‌یی حفظ ایتدیره‌جك امین خادمی وار ایکن آکا ویروبده تلف اولسه ضامن اولور .

کذا مودع ودیعه اولان عقد جوهرك مستودعك زوجه‌سی فلانه‌یه ویرمکدن نهی ایتدکده مستودعك مذکور ودیعه‌یی محافظه ایده‌جك دیکر امینه مثلا بر زوجه‌سی دها وار ایسه نهی معتبر در . یوغیسه معتبر دکلدر تکملهٔ رد محتار وزیلعی.

ودیعه‌نك كندوسنه اعطادن نهی ایدیلان
كیمسه‌ده ایكی احتمال واردر

احتمال اول ، اول ودیعه‌نك اول كیمسه ایله محافظه اولنه‌جق شی اولمسیدر . ودیعه جوهر اولوبده زوجه‌سنه یا ودیعه فرس اولوبده سائسنه ویرمكدن نهی كبی .

احتمال ثانی، اول ودیعه اول كیمسه‌ایله محافظه اولنمیه‌جق شی اولمسیدر . ودیعه جوهر اولوبده خد متكارینه وفرس اولوبده زوجه‌سنه ویرمكدن نهی ایتمك كبی . زیلعینك ایضاحنه كوره مجله‌ده بیان اولنان اولكی صورت اولوب اما ایكنجی صورتده نهی مذكور مفید اولمغله آكا مخالفت موجب ضماندر تكملهٔ رد محتار وبحر .

شو مثال ، حكم ثالثك مثالی اولوب آنجق آتی «واكر یوق‌ایكن الخ» فقره‌سی اعتباریله حكم ثانی‌یه دخی مثال‌اولور.

حكم ثالث مذكوره ایكنجی مثال ، مستودعه بولنان قادینه حال وقات تقرب ایتمكله مزبوره ودیعه‌یی قومشوسنه دفع و تسلیم ایتدكده اكر مزبوره‌نك یاننده دفع ودیعه جائز اولان امینی یوغیسه مزبوره‌یه ضمان لازم كلمز خانیه تكملهٔ رد محتار .

حكم ثالث مذكوره اوچنجی مثال ، مودع ودیعه‌یی فلان اوطه‌ده حفظ ایتمه زیرا اوراسی مخوفدر دیدیكی حالده مستودع

اول اوطه‌ده حفظ ایتسه‌ده ضایع اولسه اکر اول اوطه‌دن بشقه محافظه‌لی یری یوغیسه مستودع آنی ضامن اولماز . واکر محافظه‌لی یری بولنوب اورایه نقله مقتدر ایدیسه مثال آتی حکمی جاری اولور .

حکم ثالث مذکوره دردنجی مثال ، مودع ، مستودعه ودیعه‌یی الکله حفظ ایدوب کیجه و کوندز الکدن براقمه دیمسی یعنی بو شرط ممکن الاجرا اولمدیغندن لغودر .

(و اکر) اول کیمسه‌یه ویرمکده (مجبوریت) واحتیاج (یوق ایکن ویررسه) ده ولوکه بلاتعد ولاتقصیر تلف یاضایع اولسه بوتقدیرده‌کی نهی مفید اولمغله مستودع (ضامن اولور.) ثانی اکر مستودع اولك مستودع ثانیدن مفارقت وکوزندن غیبوبت ایتدکدنصکره واقع اولور ایسه. بو صورتده‌کی ضمانده «٧٩٠» ماده شرحنده ذکر اولنه‌جق تفصیلات جاری اولور . بو صورتده ضمانك سببی شودرکه انسانلر امانت ، کیاست ودیانده شین ویره‌جك شیلری معرفتده مختلفدرلر . بناءً علیه شرط مذکور مفید اولور .

اما ودیعه‌نك تلف و ضیاعی مستودع اول هنوز مستودع ثانیدن مفارقت ایتمدین وقوعبولورسه چونکه بو حالده ودیعه مستودع اولك حفظنده دیمك اولمغله بلا تعد ولا تقصیر تلفی حالنده مستودع اول یا ثانی اوزرینه ضمان لازم کلمز .

ودیعه‌نك غیره ویرمكده مجبوریت اولمامق ایكی وجهله در

مجبوریت یوق ایكن دنیلیور كه مجبوریت اولمامق ایكی وجهله اولور .

وجه اول ، ودیعه قیون ساعتی و یوزوك كبی شی خفیف اوله‌رق مستودع بنفسه استصحاب و محافظه ایتمكه مقتدر ایكن امینه ویرمسیدر . بو تقدیرده ودیعه بوكبی امینه ویرمكه مجبور اولمقسزین حفظ ایده‌جك شیٔ خفیفی مستودع بشقه‌سنه ویره‌میوب بالذات كندوسی حفظ ایتمسی لازم كلور .

وجه ثانی ، مودعك ویرمكدن نهی ایتدیكی امیندن بشقه ودیعه‌یی محافظه ایده‌جك امینی بولنمسیدر بحر .

﴿كذلك﴾ ودیعه ﴿خانه‌نك فلان اوطه‌سنده حفظ اولنمق شرط اولنمشیكن﴾ كرك بشقه اوطه‌ده حفظ اولنمسندن نهی ایدلسون كرك ایدلمسون ﴿مستودع آنی اول خانه‌نك دیكر اوطه‌سنده حفظ ایتدیكی صورتده اكر اول اوطه‌لر امر محافظه‌ده مساوی ایسه‌لر﴾ یاخود اول دیكر اوطه حفظده دها اقوی ایسه بو تقدیرده بو مثللو شرط مفید اولمامغله ﴿اول شرطه اعتبار اولنماز .﴾ زیرا خانه‌نك كلیسی حرز واحددر . بوكا دلیل شودركه سارق مالی بر اوطه‌دن آلوب دیكر اوطه‌یه نقل ایتسه سارقه حد سرقت لازم كلمز تكملهٔ رد محتار .

نته‌کیم ودیعه آقچه فلان کیسه‌یه قویمق شرط اولمشیکن دیکر کیسه‌یه قونسه‌ده ضایع اولسه ضمان لازم کلمز. کذا کیسه‌یه قویمق شرطیله ایداع اولنان پاره صندیغه وضع اولنه‌بیله‌جکی کبی صندیغه قویمق شرطیله ایداع اولنان پاره اوطه‌ده حفظ اولنه‌بیلور. زیرا بوشرطلر ممکن‌الاجرا ایسه‌ده مفید دکلدر.

﴿ و بو حالده ودیعه تلف اولسه کذلك ﴾ یعنی حکم رابع و حکم ثالثك مثاللرنده ضمان لازم کلدیکی کبی بونده دخی ﴿ ضمان لازم لازم کلمز . ﴾ شو مثال حکم رابعك بشقه‌جه مثالیدر .

کذلك ودیعه‌یی صاغ الیکه آل صوله آلمه یا ودیعه‌یه صاغ کوزیله باق صول کوزیله باقمه کبی شرطلر لغو اولملریله بونلره مخالفت موجب ضمان دکلدر .

نته‌کیم بر کیمسه دیکر کمسنه‌نك خانه‌سنه کیروبده بلااذن براوطه‌سندن آلدیغی روبه‌یی دیکراوطه‌یه نقل‌ایسه‌باقیلور. اوطه‌لر حرزده مساوی ایسه ضمان لازم کلمیوب فقط مساوی دکل ایسه ضمان لازم کلور .

﴿ اما اوطه‌لرك بری ﴾ یعنی آنده حفظی شرط اولنان اوطه ﴿ کارکیر و دیکری ﴾ یعنی مستودعك خلاف شرط حفظ ایتدیکی اوطه ﴿ اخشاب اولمق ﴾ یا بری زقاق اوستنده اولمیوب دیکری زقاق اوزرنده بولنمق ﴿ کبی بینلرنده ﴾ امر محافظه‌ده ﴿ تفاوت بولنسه شرط ﴾ مفید اولمغله ﴿ معتبر اولوب

مستودع آنی مشروط اولان » وکارکیر بولنان یازقاق اوستنده اولمیان « اوطه‌ده حفظ ایتمکه مجبور اولور و » بناءً علیه « حفظده اول اوطه‌نك مادونی اولان اوطه‌یه قیوبده » ودیعه « تلف اولسه ضامن اولور . » بو مثال حکم ثانی مثالیدر تکملهٔ رد محتار .

نته‌کیم شو صندقده حفظ اولنمق شرطیله ایداع اولنمشیکن دیکر صندقده حفظ ایتسه ضمان لازم کلمیوب فقط صندقلرك بری تخته ودیکری تیموردن معمول قاصه اولنجه تخته صندقده حفظ ایتدیکی حالده تلف اولورسه ضمان لازم کلور .

شو « کذلك خانه‌نك فلان اوطه‌سنده الخ » مثالنده واقع « اول خانه‌نك » قیدی بعض فقهایه کوره احترازیدر . زیرا فلان محله‌ده‌کی شو خانه‌ده حفظ اولنمق شرطیله ایداع اولنان مال اول محله‌ده دیکر خانه‌ده حفظ اولنه‌ماز . ولوکه اول دیکر خانه اولکندن احرز اوله . چونکه غالبا ایکی خانه حرزده مختلف و بناءً علیه شرط مذکور مفید اولور . دیکر بعض فقهایه کوره دیکر خانه حفظده او خانه‌یه مساوی یا آندن محافظه‌لی اولنجه مذکور دیکر خانه‌ده حفظ اولنه‌بیلور . شوقول ثانی‌یه کوره « اول خانه‌نك » قیدی احترازی دکلدر تکملهٔ رد محتار و هندیه .

نته‌کیم شو بلده‌ده حفظ اولنمق شرطیله ایداع اولنمشیکن دیکر بلده‌ده حفظ اولندقده ضمان لازم کلور ٧٨٧ ماده‌یه باق .

تفصيلات محررەدن شو مادەدە تعدد امثلەنك اسبابی ظاهر اولدی .

٧٨٥ ماده

(ودیعەنك صاحبی غائب اولوبدە) بولنديغی مكانی و (حيات ومماتی معلوم اولمسە) يعنی مفقود اولسە (مستودع آنی صاحبنك وفاتی تبين) و ورثەسی تحقق (ايدنجيەدك حفظ ايدر .) يعنی بو زمانە قدر حفظ ايتمسی لازم كلوب يوخسە وديعە صاحبنك فقد وغيبوبتی اوزرينە كمسنەيە تصدق يا ورثەسنە اعطا يا امورينـە صرفلە استهلاك ياخود بيت المالە رد ايدەميەجكی كبی بيت المال مأموری دخی آنی مستودعدن طلب ايدەمز . زيرا رسـالهٔ مفقود نام اثرمزدە يعنی ١١ مسئلەسـندە ذكر اولنديغی اوزرە مستودعك يدی مفقودك يدی مقامنە قائمدر . بناءً عليه امين بيت المال بالذات مفقودك يدندە بولنان مالی اخذ ايدەميەجكی كبی مستودع يدندەكنی دخی اخذ ايدەمز .

(فقط وديعە طورمغلە بوزيلەجق شيلردن) يعنی مثلا يوكاكی برشی (اولديغی حالدە حاكمك اذنيلە صاتوب ثمنی) اصلی كبی (نزدندە امانت اولەرق حفظ ايدەبيلور.) يعنی مستودعە لايق اولان وديعهٔ مذكورەنی بروجە محرر اذن حاكملە صاتمق وثمنی

حفظ ایتمك اولوب فقط بلده‌ده حاكم بولنمسه ودیع كندوسی صاتارق ثمنی حفظ ایدر. اما حاكمه مراجعت ایتمك ممكن ایكن بدون المراجعه صاتار ایسه بیع فضولی وبناءً علیه بونده بیع فضولی احكامی جاری اولور.

﴿اما صاتمیوبده طورمغله بوزولسه ضمان لازم كلمز.﴾ زیرا مستودع مأمور اولدیغی وجه اوزره ودیعه‌یی حفظ ایلمش وودیعه‌یی صاتمامسی مأمور اولدیغی وجهدن زیاده ایولك ایتمكدن امتناع بولنمش اولمغله التزام ایتمدیكی ایشی یاپمامسی وكذا ودیعه‌نك بوزولمسی تعدی اولمدیغی كبی تقصیر دخی دكلدر.

مثلا ودیعه صوفدن و كووه‌نك افساد ایده‌جكی برشی اولوبده مستودع اذن حاكمله صاتمدیغی كبی یازین آنی كونشه وهوایه دخی عرض ایتمامكله آنی كووه افساد ایتسه ضمان لازم كلمز.

غائبك وفاتنك تبینی ایكی وجهله اولور.

مجله‌ده غائبك وفاتی تبین ایدنجیه‌دك دینیلیور كه غائب مرقومك وفاتی رساله‌ٔ مفقود نام اثرمزده بیان اولندیغی اوزره ایكی وجهله‌در.

وجه اول، مفقودك حقیقة وفاتنك تبین ایتمسیدر. حقیقة وفاتنك تبینی شهادتله ثابت اولور. شویله كه مفقودك یدمستودعده

مالی یاخود بر کیمسه‌ده آله‌جغی بولندقده وارثی مستودعدن ودیعه‌یی یا مدیوندن دینی طلب و ادعا ایده‌بیلور. یعنی مثلا مفقودك اوغلی پدرینك مدیوننددن پدرم فوت اولمغله سنك ذمتکده‌کی شو قدر غروش آله‌جغی بکا میراث قالدی ویر دیو ادعا ومدیون دخی بورجنی اقرار ایله برابر پدرینك وفاتنی انکار ایدوب ایکی شاهد ایله موتی اثبات ایتدکده مفقودك حقیقة موتی ثابت اولور. نته‌کیم غائب ومفقود مرقومك وارثی مورثنك فلان وقتده وفاتی جهتیله ودیعه حصرا کندوسنه موروث اولمغله تسلیمنی دعوی وبینه ایله موتی اثبات ایتدکده غائب مرقومك موتی ثابت اوله‌رق شوحالده ٨٠٢ ماده وجهله معامله اولنور.

وجه ثانی، مفقودك حکما وفاتنك تبین ایلمسیدر. شویله‌که مفقود حین ولادتندن اعتباراً طقسان یاشنی اکمال ایتدکده وفاتیله حکم اولنور زیرا بو وقتدنصکره حیات نادر اولوب مجله‌نك ٤٢ ماده‌سنده بیان اولندیغی اوزره نادره اعتباریوقدر. آنجق مفقودك حکما وفاتی طقسان یاشنی اکمالندنصکره حکم حاکم ایله حاصل اولور. یوخسه حاکمك حکمی اولمقسزین مجرد طقسان یاشنی اکمالیله حکما وفات ایتمش عد اولنماز.

ومفقودك وارثی وجه اول اوزره مفقودك حقیقة وفاتنی بالبنیه اثبات ایتدکدنصکره مورث حیا کلیرسه مخیراولوب دیلرسه اول وارثه واستر ایسه اول شاهدلره تضمین ایتدیرر. یوخسه

مستودعه تضمين ايتديزه‌مز. زيرا مستودعك بوحالده وديعه‌يي وارثه ويرمسي جائز وبلكه حكم حاكمه بناءً بوكا مجبور اولوب جواز شرعي ايسه ٩١ ماده‌يه بناءً ضمانه منافيدر.

لكن مفقودك وفاتنه وجه ثاني ايله حكم اولنه‌رق وديعه وارثه اعطا اولندقدنصكره حيا كليرسه وارثيدنده عيناً موجود اولاني اخذ ايدوب اما تلف اولاني تضمين ايتديره‌مز رساله‌ٔ مفقود.

ماده ٧٨٦

(آت واينك كبي نفقه‌يه محتاج اولان وديعه‌نك نفقه‌سي صاحبنه) يعني مودعه (عائددر.) ٨٨ ماده‌يه باق. بو تقديرده مودع وديعه‌نك نفقه‌سني مستودعه براقديغي جهتله مستودع دخي مالندن انفاق ايتمامكله وديعه تلف اولسه مستودعه ضمان لازم كلمز. اما مودع نفقه‌يي براقمش ايكن مستودع انفاق ايتمديكي كبي فسخ عقد وديعه ايله وديعه‌يي مودعه تسليم ايتمسه‌ده يدنده تلف اولسه ضامن اولور تكمله‌ٔ رد محتار.

(صاحبي غائب اولدقده) بوراده‌كي غائبدن مقصود مفقودمي يوخسه ٧٩٩ ماده‌ده‌كي غائبده اولديغي كبي مسافهٔ سفرده بولنان كيمسه‌مي يوخسه على الاطلاق مستودعك مقيم بولنديغي بلده‌ده اقامت ايتميوب ديكر بر بلده و قصبه‌ده اسكان

ایلیان کیمسه‌نی بو مسئله‌یه دسترس اوله‌مدیغی جهتله تحری‌یه محتاجدر (مستودع اولان کیمسه حاکمه مراجعت ایدوب) انفاقه اذن و رخصت طلب ایدنجـه مذکور مال یدنده ودیعه اولدیغنی وصاحبی غائب ایدوکنی اثبات ایتـدکده (او) یعنی حاکم (دخی صاحب ودیعه‌حقنده اصلح وانفع اولان صورتك اجراسـنی) مستودعه (امر ایلر.) زیرا ٥٨ ماده حکمنجه رعیه اوزرینـه تصرف مصلحته منوطدر (شویله‌که) ودیعه اسب واستر کبی شی اولمق مثللو (ودیعه‌نك ایجاری ممکن ایسه مستودع آنی رأی حاکمـله ایجار ایدوب اجرتنـدن انفـاق و فضله‌سـنی مودع ایچون حفظ ایدر.) واقعـاً ٧٩٢ ماده‌ده مستودع ودیعـه‌یی آخره ایجار ایده‌میه‌جکی محرر ایسـه‌ده او مسئله‌دن بو مسلهٔ شرعیه مستثنادر (یاخود) آنی رأی حاکمله (ثمن مثلیله صاتار)ده ثمن مذکوری مودع ایچون حفظ ایدر. وبو بیع بیع فضولی اولماز.

(و) ودیعه‌نك (ایجاری ممکن دکلسه کذلك رأی حاکمله همان) یعنی فقرهٔ آتیـه وجهله اوچکونه قـدر کندی مالندن انفاق ایتمکسزین (یاخود) مالك حاضر اولور امیدیله بر یا ایکی ونهایت (اوچکونه قدر کندو مالندن انفاق ایتـدکدن صکره ثمن مثلیله صاتوب) صاحبی کلدکده نهایت (اوچکونالك مصرفنی دخی صاحبندن استر.) اوچکونه قدر انفـاق ، مالك حاضر اولور امیدیله‌در . اوچکوندن زیاده انفـاق ایله امر اولنـه‌ماز

تكملهٔ ردمحتار. وزياده مصرف ايتسه زياده‌سنى مودعدن طلب واخذ ايده‌مز .

فقط وديعه حيوان اولنجه شو مصرف حيوانك قيمتنى تجاوز ايده‌ميوب ايتدكده مستودع يالكز قيمتنى استيه‌بيلور يوخسه اندن زياده‌سنى طلب ايده‌مز .

﴿اما﴾ مستودع ﴿حاكمك اذنى اولمقسزين﴾ وديعه‌يه مذكور اوچكونده يا دها مقدم ﴿ مصرف ايدر ايسه ﴾ تبرع اولوب بومصرفى ﴿مودعدن آله‌ماز.﴾ ٧٢٥ماده شرحنده بيان اولنان قاعده‌يه و ١٥٠٨ ماده‌يه باق .

انفاقه اذنى طلب ايدن مودعدن بينه‌نك طلبى

شرحا ذكر اولنديغى اوزره مستودع انفاق يا بيع وديعه ايچون حاكمه مراجعت ايتدكده او مال كندو يدنده وديعه وصاحبى غائب اولديغنه حاكم مستودعدن بينه طلب ايدر. زيرا او مال يدنده وديعه اولميوب مغصوب ياخود مال‌صاحبى حاضر بولنمق محتملدر . بو بينه استكشاف حال ايچون اولوب يوخسه حكم ايچون اولمديغى جهتله بونده خصمك حضورى شرط دكلدر . «٧٧٠» ماده شرحنده بيان اولنديغى اوزره لقطه‌يه انفاقده دخى حكم بروجه مشروحدر .

٧٨٧ ماده

«مستودعك تعدی»سی «ويا تقصيری حالنده وديعه تلف ياخود قيمتنه نقصـان طاری اولسـه ضمان لازم كلور.» يعنی وديعه بروجه محرر تلف اولديغی تقـديرده بدلنك اودهمسی مستودع اوزرينه لازم كله‌جكی كبی قيمتنه نقصان طاری اولدقده نقصان مذكورك ضمانی لازم كلور. «٨٠٣» ماده‌يه باق.

بو ماده‌ده درت حكم واردر. برنجيسی ، مسـتودعك تعديسی حالنده وديعـه تلف وايكنجيسی مستودعك تقصيری حالنده وديعه تلف واوچنجيسی، مستودعك تعديسی حالنـده وديعه‌يه نقصان قيمت عارض اولمق و دردنجيسی ، مستودعك تقصيری حالنده نقصان‌قيمت عارض اولمقدركه جمله‌سی موجب ضمان‌اولوب مجله‌نك آتی‌الذكر مثاللرندن برنجی وايكنجی مثالی برنجی حكمه مثـال اولديغی كبی اوچنجی مثالی دخی ايكنجی حكمه مثالدر.

تعدی و تقصيره دائر بعض مسائل ٧٧٩ ماده شرحنـده بيان اولنديغی كبی بعض مسائل دخی شوماده‌ده ذكر اولنيور.

امانات ایکی قسم اولوب بعضیسنده بعدالتعدی
وفاقه عودتله ضمان زائل اولور
وبعضیسنده اولماز

عاریتده بو ماده مقامنده بولنان ٨٦٤ ماده‌ده « مستعیرك بر کونا تعدیسی یا تقصیری واقع اولدقده آرتق هر نه سببله اولور ایسه اولسون عاریت تلف اولسه یاخود قیمتنه نقصان کلسه ضمان لازم کلور » دینلدیکی حالده بو ماده‌ده تعدی یا تقصیری حالنده دینیله‌رك تعدی یا تقصیرك موجب ضمان اولمسی ودیعه حال تعدی یا حال تقصیرده تلف یاخود قیمتنه نقصان کلمسیله مشروط اولدیغنه اشارت اولندی. بوجهتله شو مسئله‌نك ایضاحنه بروجه آتی مسارعت اولنور . شویله که امانات ایکی قسمدر .

قسم اول، شول اماناتدر که امین اتخاذ اولنان کیمسه‌نك اول امانات اوزرینه وضع یدینك نفعی یعنی حفظ عملنك فائده‌سی مال صاحبنه عائد وامینك یدی مالکنك یدی مقامنه قائم اولور. ودیعه کبی. زیرا ودیعه‌ده مستودعك وضع یدینك نفع وفائده‌سی مال صاحبی بولنان مودعه عائد اولوب مستودع ایچون بو وضع یدده بر کونا نفع دینوی یوقدر .

بو قسم اماناتده امین تعدی ایتدکدنصکره وفاقه عودت

ایتسه ضماندن بری اولور . چونکه بو امینك یدی تقدیراً مال صاحبنك یدی اولدیغی جهتله بعدالتعدی وفاقه عودت ایتدکده تعـدی ایله مغصوب حکمنی آلان امانت وفاقه عودتله مال صاحبنك یدینه اعاده ایدلمش حکمنده اولور.

ایمدی غاصب مال مغصوبی مال صاحبنه حقیقة رد واعاده ایتدکده ۸۹۲ ماده وجهله غاصب بری اولدیغی کبی امین دخی بعدالتعدی وفاقه عودت ایتدکده تعدینك حکمندن بری اولور درمختار وتکملهٔ ردمحتار وبحر .

بو قسم اول امانتـلر شونلردر ۱ ودیعـه ۲ برای رهن استعاره اولنوبده هنوز رهن اولمیـان مال ۳ شرکت عنـان یا مفاوضه ایله شریك یدنده‌کی مال شرکت ٤ مضارب یدنده‌کی مال‌مضاربه ٥ مستبضع یدنده‌کی‌بضاعه ٦ بیعه یاایجاره یااستیجاره وکیل‌اولان کمسنه یدنده‌کی مال تکملهٔ ردمحتار. بومسائل ۸۱٤ ماده شرحنده تفصیل اولنه‌جقدر.

ایمدی مستودع ودیعـه‌یه تعدی ایدوبده مذکور تعدیدن طولایی ودیعه‌یه برکونا ضرر ترتب ایتمدین بردها تعدی‌ایتمامك نیتیله تعدی‌یی ترك‌ایدوبده صکره بلاتعد ولاتقصیر تلف اولسه یعنی بعد التعدی وفاقه عودت ایلدکدنصکره ۲ ماده موجبنجه ضمان لازم کلمز.

برکونا ضرر ترتب‌ایتمدین دینلدی. زیرا تعدی واستعمال سببیله نقصان ترتب ایتمش ایسه اول نقصانی ضـامن اولور .

چونكه بو نقصانی مال صاحبندن علی وجه التعدی حبس ایتمش اولور تكمله ٔ رد محتار وبحر .

ایشته ودیعه ده بعدالتعدی ازاله ٔ تعدی ایله ضمان زائل اولدیغی حالده قریبا ایضاح اولنه جغی وجهله عاریت ومأجورده بعدالتعدی ازاله ٔ تعدی ایله ضمان زائل اولماز . زیرا ضماندن برائت ودیعه نك وامانتك مال صاحبنك حقیقة یا حكما یدینه اعاده سیله حاصل اولوب حالبوكه مستعیر ایله مستأجرك یدلری كندولری ایچون وعمللری نفسلری ایچون اولمغله مجرد ترك خلاف ایله مال صاحبنك حقیقة یدینه واصل اولمیه جغی كبی حكما دخی آنك یدینه واصل اولمش اولماز . اما ودیعه ده بویله دكلدر. زیرا مستودعك عمل وحفظی مودع ایچون اولمغله آنك یدی مودعك یدی حكمنده در بحر وتكمله ٔ ردمحتار.

مثال .

بعدالتعدی ، ازاله ٔ تعدی ایله ضماندن برائتی حقنده كی مسئله ٔ آنفه یی مثال ایله ایضاح ایده لم:

مثلا مستودع ، ودیعه یی اولان حیوانه بلا اذن بینوب اولوجهله استعمال ایتدكده تعدی ایلمش و غاصب حكمنده اولمش اولور. فقط بووجهله استعمال ایتدكدنصكره اول حیوانه بركونا ضرر ترتب ایتمدین یعنی تلف اولمدیغی كبی قیمتنه دخی

نقصان کلمدین بر دها تعدی ایتمامك یعنی بینامك اوزره بینمکی ترکله کمافی السابق حفظ ایتسه ضماندن بری وید ضمان کماکان ید امانته منقلب اولوب حتی بوندنصکره مذکور حیوان بلاتعد ولاتقصیر تلف یا ضایع اولسه ضمان لازم کلمز.

اما مثلا بر کون بیندکدنصکره اقشام اولمغله صباحلین ینه بینمك اوزره یعنی بینمك نیتیله آخورده باغلاسه‌ده اوکیجه سرقت اولنسه یاحتف انفه تلف اولسه مستودع ضامن اولور.

«۲» ماده‌یه باق بحر.

مستودع، ودیعه اولان البسه‌یی کیدکدنصکره چیقارسه ویا ودیعه اولان خالی‌یی فرش ایتدکدنصکره قالدیرسه یاخود ودیعه‌یی «او مثللو ودیعه اوراده حفظ اولنه‌ماز» بر محله وضع ایتدکدنصکره اورادن قالدیرسه‌ده دیکر برمحل مأمنده صاقلاسه یاخود ودیعه‌یی امینی اولمیان برکیمسه‌یه حفظ ایتدیردکدنصکره آندن آلسه‌ده صکره بلاتعد ولاتقصیر یدنده تلف اولسه حکم منوال مشروح اوزوه‌در.

ازالهٔ تعدیده اختلاف

شوحالده تعدی ازاله اولنوب اولنمدیغنده اختلاف اولنسه باقیلور. مودع ازالهٔ تعدی‌یی اقرار ایدرسه فبها. انکار ایلر ایسه مستودع اوزرینه اقامهٔ بینه ایتمك لازمدر. ایشته علمانك اعتماد ایتدکلری بروجه مشروح اولوب فقط بعض فقها وفاقه

عووث ایتدیکی حقنده سوز مستودعك اولوب مستودع اقامهٔ بینه‌یه مجبوز دکلدر . زیرا مستودع نفسندن ضمانی نفی ایدیور دیمشلردر تکملهٔ رد محتار .

مثلا،، امینی‌اولمیان برکیمسه‌یه ودیعه‌یی حفظ ایتدیردکدن صکره یدیمه اعاده ایلدمده آندنصکره تلف اولدی بناءً علیه ضمان لازم کلمز دیو ادعا و مودع یدیکه اعاده ایلمدین تلف اولدی بناءً علیه ضمان لازم کلور دیو ادعا ایتدکده سوز مودعك اولوب مستودع دفعنی اثبات‌ایتمکه مجبوردر. «۱۶۳۲» ماده‌یه باق .

نته‌کیم مستودع ودیعه‌یی امینی اولمیان برکیمسه ایله مودعه ارسال ایلدیکنی وواصل اولدیغنی ادعا ایلدیکی حالده مودع وصولنی انکار ایتسه‌ده اثبات اولنه‌مدیغی کبی مودع دخی یمین ایتسه ضامن اولور. ومستودع رسول‌مرقومك ایصالنی‌تصدیق ایلمش ایسه اول رسوله رجوع ایله تضمین دخی ایتدیره‌مز . شوقدر وارکه ودیعه ید رسولده موجود ایسه استرداد ایده بیلور .

استثنا

ودیعه‌ده بعد التعدی ازالهٔ تعدی ایله ضماندن برائتی مسئله‌سندن آتی‌الذکر مسائل مستثنادر.

مسئلهٔ اولی ، مستودع ، مال صاحبنك ودیعه‌نك رد

واعادەسنی طلب ایتمسی اوزرینه ودیعەیی انکار یعنی بکا ایداع ایتمدك دیمك ایله یعنی مودعه قارشـو جحود ایله برابر منقول اولان ودیعەیی زمان انکارده بولندیغی مکاندن نقل ایتدکدن صکره اول ودیعەیی اقرار ایلسه وبعدالجحود ودیعەیی احضار ایتمسه ودیعهٔ مذکورەیی صاحبنه اعاده وتسلیم ایتمدکجه ضماندن بری اولماز . یعنی جحود مذکور تعـدی ایکن بعد الجحود مجرد اعتراف ایتمسـیله تعدی‌یی ترك ایتمش عـد اولنماز . زیرا مودع ودیعەسنی طلب ایتمسـیله ایداع منتهی و منفسخ اولەرق آندن صکره منع ایتمسـیله مستودع غاصب اولوب آنك یدی مالکك یدی کبی اولمیەجغندن اندن صکره اقرار ایله مالکك یدینه نەحقیقة نەده حکما رد حاصل اولماز تکملهٔ ردمحتار .

ایضاح قیود مسئله

١ « ودیعەنك رد واعادەسـنی طلب ایلمسی اوزرینـه » دینلدی . زیرا مودع مستودعدن ودیعەنك حالنی‌سو ٔال ایلمسی یعنی ودیعەم نەحالدەدر دیمسی اوزرینه مستودع ودیعەیی انکار ایتسـەده صکره ودیعه تلف اولسـه ضمان لازم کلمز . چونکه بوانکار حقیقة انکار اولمیوب بلکه حفظدر . شـو سببله که ودیعەیه سارق وغاصب کیملرك آکاه اولملرینی موجب اولەجغندن جحود حفظ بابندندر تکملهٔ ردمحتار .

٢ « ودیعـەیی انکار یعنی بکا ابداع ایتمـدك دیمك ایله »

دینلدی. زیرا مستودع آنی مال صاحبی بکا هبه ایتدی یا صاتدی دیو ادعا ایدوبده مال صاحبی بیع یا هبه‌یی انکار ایتدکدن صکره اول مال مستودع دنیلان کیمسه یدنده تلف اولسه ضمان لازم کلمز. چونکه بو مسئله‌ده یدده اتفاق وجهتده اختلاف ایتملریله محقق اولان امانته حمل اولنور. نته‌کیم ۷۷۹ ماده شرخنده بیان اولندی.

۳ «زمان انکارده بولندیغی مکاندن نقل ایتسه» دینلدی. زیرا بولندیغی مکاندن بعدالانکار نقل ایتمسه‌ده اوراده تلف اولسه بونده اختلاف اولنمشدر. بعض فقهایه کوره ضمان لازم کلمزکه درمختار صاحبی دخی خلاصه‌دن بووجهله نقل ایلمشدر. دیکر بعض فقهایه کوره مستودع بعدالانکار بولندیغی مکاندن نقل وتحویل ایتمسه بیله بعدالانکار اوراده تلف اولسه ضامن اولور. اصحاب متونه بوایکنجی قولك صحتی ظاهر اولمدیغی جهتله بوقوله اعتماد ایتمدکلرینی خیر رملی ذکر ایلمش ایسه‌ده مجله‌نك ۹۰۱ ماده‌سنك ظاهرندن بوایکنجی قول آکلاشیلور تکملهٔ ردمحتار.

٤ «منقول اولان» دینلدی. زیرا ودیعه عقار اولوبده مستودع اولوجهله انکار ایتسه‌ده بعده تلف اولسه بونده اختلاف فقها بولنوب بعض فقهایه کوره ضمان لازم کلمز. یعنی عقار جحود ایله مضمون اولماز. چونکه عقارده غصب تصور اولنماز. ودیکر بعض فقهایه کوره ودیعه عقار اولسه دخی

مستودع انكار ايله ضامن اولورکه بوقول امام محمد رحمه الله تعالینکدر تکملهٔ ردمحتار. بومسئله انشاء الله تعالی ٩٠٥ ماده شرحنده تفصیل اولنور تکملهٔ ردمحتار .

٥ « مودعه یا وکیلنه قارشو جحود ایله » دینلدی . زیرا مودعک یا وکیلنک غیری برکیمسه‌نك ودیعه‌یی طلب ایتمسی اوزرینه مستودع آنی انکار ایتسه‌ده بعده تلف اولسه ضمان لازم کلمز. چونکه بوانکار، سائلك ودیعه‌یی جبرا آلمق فکرنده بولنمسی کبی بر مقصد غیر مشروعی منع ایچون اوله‌جغندن انکار مذکور حفظدر .

٦ « بعدالجحود ودیعه‌یی احضار ایتمسه » دینلدی . زیرا بعدالجحود مستودع ودیعه‌یی احضار یعنی مودعه ویرمك اوزره حاضر ایتمکله مودع براق ودیعه اوله‌رق طورسون دیدکده نظر اولنور . اکر مستودعك احضار مذکورنده مودع ودیعه‌یی آله بیله‌جك برراده‌ده یعنی احضار مذکور مودع قابض عد اولنور درجه‌ده ایسه مستودع ضامن اولماز . زیرا بو، ایداع جدیددر . واکر احضار مذکور مودع قابض عد اولنور درجه‌ده دکل ایسه مستودع ضامن اولور. زیرا رد واعاده تمام اولمامشدر درمختار .

قسم ثانی ، شول اماناتدرکه امین اتخاذ اولنان کیمسه‌نك آنلر اوزرینه وضع یدینك نفعی وحفظ عملنك فائده‌سی مال صاحبنه عائد وامینك یدی مالکنك یدی مقامنه قائم اولمیوب

كندينـه يعنى امينه راجـع وامينك حفظه مأموريتى مقصـود اولميوب تبعاً اولور . بو اماناتده امين تعدى ايتدكدن صـكره وفاقه عـودت ايله امين برى اولمـاز . زيرا بعدالتعدى ترتب ايدن ضماندن برائت اماتى صاحبنك حقيقة يا حكما يدينه رد واعاده‌سى ايله حاصل اولوب مجرد ترك تعدى حقيقةاعادهاولمديغى كبى مثلا مستأجرك ومستعيرك يدلرى وعمللرى نفسلريچون اولمغله حكما اعاده دخى حاصل اولماز. مثلا مستأجر مأجورى محـافظه ايدر لكن مأجورك منفعتنه مالك اولمغـله اسـتيفاى منفعت يعنى كندى فائده‌سى ايچون محافظه ايلر هدايه وكفايه فى‌الاجاره .

مأجورك بو ضـابطه اوزرينه صورت تفرعى ٥٤٥ ماده شرحنده ايضـاح اولنديغى كبى مسـتعارك دخى كيفيت تفرعى دخى ٨١٤ ماده شرحنده ايضاح اولنه‌جقدر .

﴿مثلا مستودع كندوسنده وديعه اولان نقودى امورينه﴾ يعنى مستودع كندى امورينه ياخود مستودع اول نقودى بلا امرالمودع مودعك امورينـه ﴿ صرف ايله استهلاك ايتسـه ﴾ ياخود بشقه‌سـنه ويروب استهلاك ايتديرسـه تعدى اولديغندن ﴿ ضامن اولور . ﴾

بعض وديعه‌يى استهلاك

مستودع، نقود مذكوره‌نك برمقدارينى صرف ايتديكنى

اقرار ایتدکده تعیین مقدارده سوز زیاده اولمدیغنه یمینیله مستودعکدر . « ٨ » ماده‌یه باق .

و مستودع مذکور ودیعه‌نك مثلا نصفنی‌اولوجهله استهلاك ایتدکدن صکره دیکر نصفی دخی یدنده بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسه یالکز استهلاك ایتدیکی نصفی ضامن اولوب دیکر نصفی ضامن اولماز . زیرا مستودعك تعدیسی یالکز نصفده اولوب ضمان ایسه جنایت مقداریله‌در تکملهٔ ردمحتار .

فقط شو حکم یعنی نصف ودیعه استهلاك اولندقده یالکز نصفك ضمانی ودیعه‌یه تبعیض مضر اولمدیغی تقدیرده‌در . دراهم ودنانیر ومکیل وموزون کبی .

مثلا ودیعه اللی آلتون اولوبده مستودعك یکرمی بش آلتونی استهلاك ایتمسی کبی .

اما ودیعه‌یه تبعیض مضر ایکن مستودع بروجه محرر بعضیسنی استهلاك ایتدکده ودیعه‌نك جمیعسنی‌می ضامن اولور یوخسه باقی قالانك نقصانیله برابر استهلاك ایتدیکی مقداری‌می ضامن اولور تحری اولنملیدر تکملهٔ بحر .

٩٠٠ ماده‌یه توفیقاً شو سوآله بروجه آتی جواب ویریله‌بیلورمی ؟ باقینك نقصانی ربع قیمتدن دون ایسه استهلاك ایتدیکنك تمامنی‌ضامن اوله‌جغی کبی باقینك نقصانی دخی‌ضامن اولوب اما ربع قیمته بالغ یا آندن زیاده ایسه مودع مخیردر . نته‌کیم مذکور ماده ایله شرحنده تفصیل اولنور .

مستودعك تعديسی يا تقصيريله تلف مودعك امريله اولديغنی ادعا ايتمسی حقنده‌كی احكام

مستودع ، نقود مذكوره‌نك ياخود ديكر وديعه‌نك اولوجهله امورينه صرفله استهلاك ايلمسی ياخود آخره استهلاك ايتديرمسی مودعك اذنيله ايدوكنی ادعا ايتسه مودع اقرار ايدرسه فبها . انكار ايلديكی تقديرده مستودعدن بينه طلب اولنور . اثبات ايدرسه فبها . ايده‌مديكی صورتده مودعه يمين ويرر . « ٧٦ » ماده‌يه باق . مودع يمين ايدرسه مستودع ضامن اولور . « ١٦٣٢ » ماده‌يه باق تكملهٔ ردمحتار .

ايضاح قيود مثال اول

مجله‌ده « امورينه » دينلدی . قيدمذكور احترازی دكلدر . زيرا مستودع كندوسنده وديعه اولان نقود ايله بلا امر مودعك جنس وديعه‌دن اولان بورجنی ادا ايتسه مودع مجيز اولمينجه ضامن اولور . «٧٩٣» ماده‌يه باق . بوتقديرده مستودع اداى دينده متبرع اوله‌جغندن اول اقچه‌يی دايندن استرداد ايده‌مز . فقط حاكمك امريله من‌له‌النفقه‌يه اعطا ايده‌بيله‌جكی ٧٩٩ ماده‌ده محرردر .

« صرفله استهلاك » دينلدی . زيرا مستودع وديعه اولان

آقچه‌یی امورینه صرف ایتمك اوزره آلوب صرف ایتمدین ینه یرینه یعنی حرز مثلنه قویدقدنصکره ضایع اولسه ضمان لازم کلمز . چونکه بو ، مجرد تعدی‌یه نیت اولوب بوکا ضمان ترتب ایتمیه‌جکی ایکنجی ماده شرحنده ایضاح اولنمشیدی .

مثلا بر کیمسه دیکر کمسـنه‌نك مالنی غصب ایتمسـنی نیت ایدوبده غصب ایتمدیکی حالده او مال صاحبی یدنده تلف اولسه مجرد نیت ایدنه ضمان لازم کلمز .

نته‌کیم مستودع ودیعـه اولان نقودك بر مقدارینی صرف ایتمك اوزره آلدقدنصکره صرف ایتمدین یرینه اعاده یعنی دیکر ودیعه‌نقودیله خلط ایتسه ضمان لازم‌کلمز حاشیهٔ‌اشباه پیری زاده عن النهایه.

«یاخود بشقه‌سنه استهلاك ایتدیرسه» دینلدی . بو تقدیرده مودع مخیر اولوب دیلرسـه مستودعه تضمین ایتـدیرر . زیرا مستودع ، تعدی یا حفظده تقصیر ایتمش اولور. واستر ایسـه استهلاك ایدنه تضمین ایتدیرر .

مثلا ودیعه اولان‌حیوانه برمرض اصابت ایدوبده‌مستودع بیطاره تداوی ایتدیرسـه‌ده بو تداویدن طولایی حیوان تلف اولسه مالك مخیر اولور. دیلرسـه مستودعه تضمین ایتدیرر . زیرا مستودع کندوسنه امر اولنمیان شیئی یاپمقله تعدی ایتمش اولور. بو صورتده مستودع بیطاره مراجعت ایده‌من. «٦١٠» ماده‌یه وشرحنه باق. دیلرسه بیطاره تضمین ایتدیرر. و بیطار

اول حیوان بشقه‌سنك مالی اولدیغنی بیلمیور ایدیسه مستودعه رجوع ایدر. والا ایده‌مز. «٦٥٨» ماده‌یه وشرحنه باق. فقط جامع الفصولینك بیاننه کوره بیطار اول حیوان غیرك اولدیغنی کرك بیلسون وکرك بیلمسون رجوع ایدر. شوقدر وار که مستودع اول حیوان بنم دکلدر دیمکله برابر معالجه ایله امر ایدوبده اوده معالجه ایتسه‌ده بوندن طولایی تلف اولسه معالج مستودعه رجوع ایده‌مز درمختار وتکملهٔ رد محتار.

مستودع استهلاك ایتدیکی ودیعه‌نك یرینه مثلنی قویمسیله ضماندن خلاص اوله‌ماز

﴿بو صورتده﴾ مستودع ﴿نزدنده امانت اولان نقودی اولوجهله صرف ایدوبده بعده کندو مالندن یرینه قویدقدن صکره﴾ یرینه قویدیغی پاره ﴿تعدی وتقصیری اولمقسزین ضایع اولسه ضماندن قورتیله‌مز.﴾ زیرا بروجه مذکور قویدیغی نقود، کندوسنك یعنی مستودعك ملکنده باقی اولوب مودعك اول نقودی قبضی وقوعبولمدقجه ودیعه‌یه محسوب ایدیله‌مز بحر. و شخص واحد هم مؤدی وهمده قابض یعنی هم مسلم همده متسلم اوله‌ماز. کورلمزمیکه بر کیمسه‌نك دیکر کمسنه‌یه جهت قرضدن اون آلتون بورجی اولوبده اول کیمسه اون آلتونی آییروب او کمسنه‌یه ویرمك اوزره حفظ ایتمکده ایکن آکا

ویرمدین یدنده تلف اولسه خساری کندیسنه یعنی اول کیمسه‌یه عائد اولور. بونك نظیری دخی ٩٥ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره مدیون، داینه ویرمك اوزره کتوردیکی پاره‌یی داینك امریله صویه آتسه مدیون دیندن بری اولماز.

نته‌کیم مستودع، امانت اولان نقودك مثلا نصفنی استهلاك ایدوبده یرینه کندی مالندن وباقیسنك جنسندن نقود کتوروبده باقی قالان نقوده علاوه ایتسه یعنی شول وجهله خلط ایتسه‌که تمییزی ممکن اولمیه و بعده کلیسی ضایع اولسه کلیسنی ضامن اولور. انفاق واستهلاك ایتدیکنی استهلاك سببیله ضامن اولدیغی کبی باقیسنی دخی خلط ملابسه‌سیله ضامن اولور. چونکه کندو مالنی غیرك مالیله خلط ایتمك استهلاکدر. «٧٨٨» ماده‌یه باق.

خلاصهٔ کلام، بو تقدیرده یعنی بعض ودیعه‌یی استهلاك ایتدکدنصکره یرینه اوجنسدن قویه‌رق خلط ایتدیکی صورتده مادهٔ آتیه‌نك حکمی جاری اولور. شوقدر وارکه کندی مالندن علاوه ایتدیکی نقوده علامت وضع ایدوبده مذکور علامت ایله تمییز ایتمك ممکن ایدیسه یالکز استهلاك ایتدیکی مقدارك ضمانی لازم کلور.

﴿وکذا مستودع بدنده ودیعه اولان حیوانه بلااذن بینوبده کیدرکن کرك فوق العاده سورمکله وکرك دیکر سببله و کرك بلاسبب تلف اولسه ویاخود اثنای راهده سرقت اولنسه مستودع اول حیوانی ضامن اولور.﴾ زیرا مستودعك بلااذن

وديعه اولان حيوانه بينمسى تعدى اولديغندن اول حيوان شو تعدينك وقوعى صره‌سنده آرتق نه صورتله تلف اولورايسه اولسون آنك ضمانى ايجاب ايدر.

ايضاح قيود مثال ثانى :

١ «حيوانه» بو تعبير احترازى اولميوب مستودع وديعه اولان روبه‌يى بلا اذن كيوبده حال استعمالنده ضايع اولسه ضامن اولور .

نته‌كيم مستودع وديعه اولان طبقى كوپنك اوزرينه وضع ايتمكله دوشوب قيرلسه شو وضع على وجه الاستعمال اولنجه ضمان لازم كلور. اما على وجه الاستعمال دكل ايسه ضمان لازم كلمز. كوپده برشى يوق ايسه ياخود كوپده‌كى شى اورتمكه محتاج دكل ايسه بووضع على وجه الاستعمال اولميوب اما كوپده صو واونكبى اوزرى اورتمكه محتاج برشى وارايسه وضع مذكور على وجه الاستعمالدر .

٢ «كيدركن واثناى راهده» قيدلرينك فائده‌سى صدر ماده‌ده ويريلان ايضاحاتدن آكلاشيلور.

٣ «بلااذن» دينلمسى ايله اكلاشيلوركه ٧٩٢ ماده شرحنده ذكر اولنديغى اوزره اذنيله بينه‌بيلور .

٤ «بينوبده» دينلمسى ايله اشارت اولنيوركه مثال اول

شرحنده ایضاح اولندیغی وجهله بینمك اوزره آخوردن چیقاروبده هنوز بینمدین تلف اولسه ضمان لازم كلمز .

﴿كذلك حریق وقوعنده مستودع ودیعه‌یی﴾ آخر شخصه ولوكه اجنبی بولنه دفع وتسلیمه یا ﴿دیكر محله نقله مقتدرایكن﴾ دفع وتسلیم یا دیكر محله ﴿نقل ایتمیوبده محترق اولسه﴾ حفظده تقصیر ایتمش اوله‌جغندن مستودعه ﴿ضمان لازم كلور.﴾

بو مثالدن چوق مسائل فقهیه معلوم اولور . بعضیسنی ذكر ایده‌لم .

۱ مسئله ، مثلا ازمیرده معین بر شخصه ویرمك اوزره مستودعه ویریلان امانت ایله ازمیره سفینه ایله كیدركن واپور زده‌لنمكله باتمق اوزره اولدیغی جهتله دیكر راكبلر ایله برلكده مستودع نفسنی بر قایغه آتوب قورتاروب فقط اول اماتی برلكده قایغه آلمغه یاخود دیكرواپوره نقل‌ایتمكه مقتدراوله‌مامغله امانت تلف اولدیغی تقدیرده ضمان لازم كلمز ایسه‌ده لكن امانت مذكوره‌نك دیكر محله‌نقلیله دكزه باتمقدن محافظه‌ایدلمسی ممكن ایكن محافظه ایتمسه ضامن اولور تكملهٔ ردمحتار . نته‌كیم مستأجر فیهده دخی حكم بویله ایدوكی ٦۰۹ ماده‌ده محرردر .

۲ مسئله، اماتی‌سفینه‌ده ترك‌ایدرك كندوسی یعنی‌مستودع اسر یا قتلدن خوفا دكزه آتیلوب یوزه‌رك قورتلسه ضمان لازم كلمز.

۳ مسئله، مكاری یوك كوتورركن لصوص یعنی خرسزلر

قارشوسنه چیقمقله یوکی اتوب حیوان ایله فرار ایتدکده باقیلور . مکاری ایچون هم یوك همده حیوان ایله فرار ممکن اولمیوبده یوکی برابر کوتورسه لصوص آرقه‌سندن یتیشه‌رك هم حیوان همده یوکی آله‌جقلری معلوم اولسه مکاری‌یه ضمان لازم کلمز .

٤ مسئله، ودیعه‌یی اجنبی بر کمسنه اخذایدرکن مستودع کوردیکی ومنعه مقتدر بولندیغی حالده منع ایتمسه ضامن اولور. ولوکه مستودع، اول ودیعه آخذك مالی بولندیغنی ظن ایتمسندن طولایی منع ایتمامش بولنه . « ٧٢ » ماده‌یه باق. زیرا بو حال حفظ ودیعه‌ده تقصیر اولور.

مثلا مستودعك یدنده ایکی شخصك آیرو آیرو ودیعه‌سی بولنوبده مودعلردن بری مستودعك اذنیله سهوا دیکرك ودیعه‌سنی اخذ ایلسه مستودعه ضمان لازم کلور. امامنعه مقتدر اولمدیغی حالده ضمان لازم کلمز . « ٧٧٩ » ماده شرحنده‌کی طقوزنجی مسئله‌یه باق .

٥ مسئله، مستودع ودیعه‌یی خانه‌سنده براغوب زوجه‌سی غیر امینه اولمغله زوجهٔ مزبوره اول خانه‌ده بولنوب مذکور ودیعه‌یی اخذ واضاعه ایتسه مستودعه ضمان لازم کلور. زیرا مستودع حفظ ودیعه‌ده تقصیر ایلمش اولور تکملهٔ ردمحتار .

ماده ۷۸۸

«ودیعه‌یی صاحبنك اذنی اولمقسزین دیكر مال ایله یكدیكردن تفریق اولنه‌میه‌جق» یعنی تفریقی متعذر یعنی تفریقی اصلا ممكن اولمیه‌جق یاخود تفریقی متعسر بولنه‌جق یعنی تفریقی ممكن ایسه‌ده تفریقنده عسرت اوله‌جق «صورتده قاریشدیرمق تعدیدر .» یعنی موجب ضماندر . زیرا مستودعك فعلندن طولایی مودع ایچون عین حقنه وصول امكانی مفقود ومتعذر اولدی .

قارشدیرمغك معناسی

مجله‌ده قارشدیرمق دینیلوب فاعلی یعنی قارشدیران ذكر اولنمامسی تعمیم ایچوندر. یعنی قارشدیران كرك مستودع اولسون وكرك اجنبی بولنسون وكرك مستودعك عیالنده بولنان صغیر یا كبیر اوغلی كبی دیكر كمسنه اولسون. وضمان هرحالده قارشدیران اوزرینه لازم كلور.

یعنی قارشدیران مستودع ایسه ضمان آكا لازم اولدیغی كبی قارشدیران مثلا مستودعك صغیر اوغلی ایسه ضمان اول صغیره لازم كلور. «۷۷۸» ماده‌یه باق. یوخسه صغیر مرقومدن طولایی مستوعه ضمان لازم كلمز. «۹۱۶» ماده‌یه باق. ایمدی بو وجهله

مستودعك غيری بر كيمسه قارشديرسه‌ده ضمان آنك يعنی خالطك اوزرينه لازم كلسه مخطلو مذكور خالطك مالی اوله‌رق مذكور مخلوطه نه مستودع نه‌ده مودع مداخله ايده‌مز .

خالطك انتفاعی

خالط كرك مستودع اولسون وكرك مستودعك امينی اولسون وكرك اجنبی اولسون مخلوط بروجه محرر خالطك مالی اولور ايسه‌ده خالط مخلوطی مال صاحبنه ضامن اولمدقچه مخلوط ايله انتفاع ايتمسی مباح اولماز. شويله‌كه بر كيمسه نزدنده وديعه اولان اون كيله بغدايی كندی بغداينه قارشديرسه مخلوط بغدای خالط اولان مستودعك ملكی اولوب فقط مخلوط بغدايك بدلنی مودعه ادا ايتمدكجه مستودع اول مخلوط ايله انتفاع ايتمسی مباح اولماز تكملهٔ ردمحتار. بو تقديرده خالط مودع ايله مستودعك غيری بر كيمسه اولوبده اول كيمسه مثلا مودعك آرپه‌سنی مستودعك بغداينه خلط ايتدكدنصكره كندوسنه مراجعت ممكن اولميه‌جق صورتده غيبوبت ايتدكده مودع ومستودعدن بری ديكرينك بدلنی بالاعطا مخلوطی آلمق استيوبده ديكريده راضی اولورسه كوزل اولور. بو وجهله تراضی ايده‌مزلر ايسه مخلوط رضالريله بيع اولنوب حاصل اولان ثمنه صاحب حنطه‌نك غير مخلوط حنطه‌سی قيمتی ضرب اولنه‌جغی كبی صاحب شعيرك

دخی غیر مخلوط شعیری ثمنیله ضرب اولنور . وحاصل ضرب مخلوطك مجموع ثمننه تقسیم اولنەرق خارج قسمت مضروب صاحبنك حصەسی اولور تکملهٔ رد محتار.

فیه نظر و هوان الخلط یوجب انقطاع حق المالك عن المخلوط ویقتضی کون المخلوط ملکا للخالط فکیف یسوغ لهما التصرف بهذا الوجه فی مال الغیر والجواب بان التصرف فیهما بهذا الوجه اجازة للخلط من الخالط لایجدی نفعاً اذا کان الخلط اتلافا فان الاجازة لاتلحق الاتلاف علی ما سیجیٔ فی شرح ١٤٥٣ مادة .

مجلەده «دیکر مال ایله» دینلمسیله آکلاشیلور که مستودع کرك کندی مالیله قارشدیرسون و کرك بشقەسنك مالیله قاریشدیرسون. حکمده فرق یوقدر .

حتی مستودع کندوسنك نزدنده ودیعه بولنان بر مالی دیکر بر شخصك کذلك کندوسنك نزدنده ودیعه اولان مالیله خلط ایتسه ایکی ودیعەیی دخی ضامن اولوب مخلوط کندویه قالور تکملهٔ رد محتار.

﴿ بناءً علیه مستودع کندوسنده ودیعه اولان بر مقدار یوزلك آلتونلری کندوسنك ﴾ یاخود بشقه برینك ﴿یوزلك آلتونلریله بلا اذن﴾ المودع ﴿قارشدیردقدنصکره ضایع اولسه یاخود سرقت اولنسه﴾ یاخود مخلوطا موجود بولنسه ﴿ضامن اولور.﴾ زیرا خالط ودیعەیی استهلاك ایتمش اولور بحر.

ایضاح القیود

۱ «کندوسنك الخ» بوتعبیر احترازی اولمیوب بشقه‌سنك مالیله قارشدیرمق دخی حکما بویله‌در. نته‌کیم آنفا شرحا بیان اولندی.

۲ «ضایع اولسه یاخود سرقت اولنسه» بوتعبیر قید احترازی اولمیوب مخلوط عینا موجود بولنسه ینه ضمان لازم کلورکه تنویر ایله شرحنده کتاب غصبده بروجه مشروح مذکوردر. بو تعبیرلر یعنی ضایع اولسه یاخود سرقت اولنسه تعبیرلری هدایه، تنویر، ملتقی وکنز کبی متون فقهیه‌ده مذکور دکلدر. نته‌کیم مجله‌نك آتی الذکر مثالنده دخی مذکور اولمدیغی کبی.

۳ «بلا اذن» بو تعبیر احترازی اولوب محترز عنهی آتی‌الذکر ۷۸۹ ماده‌ده ذکر اولنیور.

﴿وکذا مستودعدن بشقه بر کیمسه مذکور آلتونلری﴾ یعنی مستودعك یاخود کندوسنك یاخود بشقه بر آدمك آلتونلریله مودعك ودیعه اولان آلتونلری ﴿اولوجهله﴾ بلااذن ﴿قارشدیرسه اول کیمسه ضامن اولور.﴾ مذکور آلتونلر کرك ضایع یا سرقت ایدلسون وکرك مخلوطا موجود بولنسون خلط مذکور ضمانی ایجاب ایدوب آتیده تفصیل اولنه‌جغی اوزره امام اعظم رحمه‌الله تعالی‌یه کوره مخلوطدن مودع ایله مستودعك حقلری منقطع اولەرق مخلوط مذکور خالطك مالی اولور.

خلطك وجوه اربعه‌سیله احکامی

خلطك تفصیلاتنه بروجه آتی مبادرت اولنور . شویله‌که خلط ، یعنی قارشدیرمق درت وجه ایله اولور .

وجه اول ، خلط بطریق المجاوره مع تیسر التمییزدر .

یعنی قارشدیریلان ایکی مالك تفریق و تمییزی یعنی افراز و فصلی بالسهوله ممکن اولور . جوزی بادم ایله یاخود آلتونی سیم مجیدیه ایله یاخود تکمیل سیم مجیدیه‌لری نصف یا ربع سیم مجیدیه‌لر ایله یاخود تکمل یوزلك آلتونلری نصف یا ربع آلتونلریله ویاخود عثمانلی یوزلك آلتونلری انکلیز یا فرانسز آلتونلریله خلط کبی .

بووجهله اولان خلط بالاجماع موجب ضمان اولمیوب مخلوط تفریق اولنه‌رق ودیعه قسمی صاحبنه اعاده قلنور . وقبل التفریق مخلوط تلف اولسه قبل الخلط کبی امانة تلف اولنور تکملهٔ رد محتار .

مجله بو مسئله‌یه « تفریق اولنه‌میه‌جق » عباره‌سیله اشارت ایدیور .

وجه ثانی ، خلط بطریق المجاوره مع تعسر التمییزدر .

یعنی قارشدیریلان ایکی مالك تفریقی بالعسره یعنی کوچلکله

ممكن اولور . حنطه‌يى شعير ايله قارشديرمق كبى .

بو وجـه اوزره اولان خلط موجب ضمان اولوب اولمديغى حقنده اختلاف اولنمشدر. بعض فقهايه كوره موجب ضمان اولور كه درمختار و هدايه‌ده شو قول ترجيح ايدلمش اولمغله برابر نهايه‌ده شو وجهله مخلوطك تفريقى دخى متعذر ايدوكنى ايضاحاً دينلمشدر كه « مخلوط مذكور صويه آتلدقده بغداى ترسب ايدوب آرپه يوزه چيقه‌جغى جهتله تفريقى ممكن اولور ديو ايديلان سوآله جواباً بو تقديرده مخلوط ايصلانمغله عيبلانه‌جغى كبى هر بغدايده جزئى آرپه و هر آرپه‌ده جزئى بغـداى دانه‌لرى بولنمسى طبيعى اولديغندن ينـه قابل تفريق اوله‌ماز » بناءً عليه مجله‌نك شو ماده‌سى شو قول اوزره شرح ايدلمشدر . ديكر بعض فقهايه كوره بو وجهله خلط ايدلدكده مالكك مخلوطده‌كى حقى منقطع اولميوب وجه رابع آتيـده امامين قوللرنده اولديغى كبى مالك مخير اولور تكملهٔ ردمحتار .

وجه ثالث، خلط بطريق الممازجة للجنس بخلاف الجنس در. بوده بر نوع مايعك ديكر نوع مايع ايله خلط ايدلمسيله اولور. سركه‌يى ياغ و طحنى بكمز ايله خلط ايتمك كبى .

بو وجهله اولان خلط بالاتفاق موجب ضماندر قهستانى .

وجه رابع ، خلط بطريق المجاورة للجنس بالجنسدر .

بغدايى بغداى ايله يا جوز ياغنى جوز ياغيله ياخود سودى سود ايله ياخود آلتونى آلتون ايله خلط كبى .

بو وجه اوزره خلطده اختلاف فقها واقع اولمشدر .

امام اعظم رحمه الله تعالی یه کوره خلط مذکور، مخلوطی استهلاك اولمغله مخلوطدن حق مالك منقطع و مخلوط خالطك مالی اولوب خالطـه ضمان یعنی مخلوط مثلیاتدن ایسـه مثلی وقیمیاتدن ایسه یوم خلطده‌کی قیمتی لازم کلوب یوخسه آرتق مالك مخلوطه مشارکت ایده‌مز . شو قدر وارکه خالط ضامن اولمدین مخلوط ایله انتفاع ایتمسی مباح اولماز بحر .

فقط مودع خالطی ابرا ایتسه هم دین همده عیندن حقی ساقط اولور تکملهٔ رد محتار .

امامین رحمهما الله تعالی یه کوره مودع مخیر اولوب دیلرسه خالطه تضمین ایتدیرر . دیلرسه مخلوطده حصه‌سی مقداری مشـارکت ایدر . لانه لا یمکنه الوصول الی عین حقه صورة و امکنه معنی بالقیمة فکان استهلاکا من وجه فیمیل الی ایهما شاء وهذا لان القسمة فیما لا تیفاوت احاده افراز وتعیین حتی ملك کل واحد من الشریکین ان یأخذ حصته عینا من غیر قضاء و لا رضاء فکان امکان الوصول الی عین حقه قائما معه زیلعی .

فقط مودع خالطی ابرا ایتسه مشارالیهمایه کوره مودعك مخیرلکی ساقط اولوب مخلوطده شرکت تعین ایدر .

مجله‌ده بو ایکی مذهبـدن قنغیسی اختیار ایدلدیکنه دائر بر قید و اشارت یوقدر. زیرا لزوم ضمان امام اعظم مذهبنده اولدیغی کبی امامین مذهبنده دخی واردر .

شـو قدر واركه امام اعظم مذهبنجه ضمان متعين ايكن امامين مذهبنجه ضمان متعين دكلدر .

فقط مجله‌نك شو بيانى امامين مذهبنه حمل اولنسه مذهب مذكورك يالكز بر قسمى بيان ايدلمش وديكر قسمندن سكوت اولنمش اوله‌جغى جهتله امام اعظم مذهبنه حمل دها اولى اولور.

﴿ ماده ٧٨٩ ﴾

وديعه‌ده تعدى عد اولنان تصرفى مستودع مودعك امريله ياپسـه مستودعه ضمان لازم كلمز . زيرا ١٥١٠ ماده‌ده ذكر اولنديغى اوزره بر كيمسـه‌نك امرى كندى ملكى حقنـده جارى اولور .

بو جهتله مسـتودع ، باذن المودع وديعه‌يى آخره ايداع و اعاره ورهن وايجار وبيع وهبه ايده‌بيلور . «١٤٥٢» ماده‌يه باق . و كندوسى استعمال ايليه‌بيلور . « ٧٩٢ » ماده‌يه باق . و اقراض و مودعك دينى ادا ايده‌بيلور . «٧٩٣» ماده‌يه باق وامينى اولميان ايله رد ايده‌بيلور. «٧٩٩» ماده‌يه باق. ومودعك اهل و عيـالى كبى نفقه‌سى اوزرينـه واجب اولانه صرف ايليه‌بيلور . «٧٩٩» ماده ايله شرحنه باق .

ينه بو جهتله ﴿ مستودع اكر وديعه‌يى صـاحبنك اذنيله مادهٔ آتفه‌ده بيان اولنديغى اوزره ﴾ يعنى يكديكرندن تفريق

١٢

اولنه‌میه‌جق صورتده ﴿ دیکر مال ایله قارشدیرسه یاخود کندوسنك ﴾ یعنی مستوعك مدخل و ﴿ صنعی اولمقسزین ایکی مال بربریله کذلك یکدیکردن تفریق اولنه‌میه‌جق صورتده قارشسه مثلا ﴾ بوتمثیل « یاخود کندوسنك صنعی اولمقسزین الخ » فقره‌سنك تمثیلیدر ﴿ بر صندق درونده ودیعه اولان ﴾ عثمانلی ﴿ آلتون کیسه‌سی یرتیلوب ایچنده‌کی آلتونلر دیکر ﴾ عین وزن و مقدارده بولنان عثمانلی ﴿ آلتونلرله قارشسه ﴾ یعنی مثلا بهری یوزر غروشلق اون عدد ودیعه عثمانلی آلتون بهری کذلك یوز غروش قیمتنده بولنان دیکر بش عدد عثمانلی آلتونیله قارشسه‌ده تمییز و تفریقی ممکن اولمسه ضمان لازم کلیوب ﴿ مجموعنده ﴾ یعنی مخلوطده ﴿ مستودع ایله صاحب ودیعه حصه‌لری مقدارنجه ﴾ شرکت ملك ایله وقارشدیرمق صورتنده شرکت اختیاریه و قارشمق تقدیرنده شرکت جبریه ایله ﴿ شریك اولورلر ﴾ زیرا ودیعه‌نك بلاتعد ولاتقصیر تلفی تقدیرنده ضمان لازم کلیه‌جکی ۷۷۷ ماده‌ده محرر اولمغله آرتق شو ماده وجهله قارشمقله ضمان لازم کلماسی الویتله معلوم اولور .

بلا صنع قارشدقده ضمان لازم کلماسی شو وجهله دخی اثبات اولنورکه بلاصنع اولان قارشمقده مستودعك صنع وتعدیسی یوقدر بحر .

مثلا ودیعه اولان آلتون اون و دیکر آلتون بش عدد

اولوبده بروجه مذكور يكديكره قارشسه مذكور اون آلتون اتلاثا مشترك اولوركه تلثانى صاحب وديعه‌نك و ثلثى ديكرينك اولور .

﴿ بوحالده ﴾ قاريشان آلتونلرك كليسى يا بعضيسى ﴿بلا تعد ولاتقصير تلف و ﴾ يا ﴿ ضايع اولسه ﴾ تلف يا ضايع اولان وديعه‌نك كلا يا بعضا ﴿ ضمان ﴾ ى مستودع اوزرينه ﴿ لازم كلمز . ﴾ و قاريشان آلتونلرك بعضيسى تلف اولنجه ۱۰۶۱ ماده حكمى جارى اولور .

اذنيله خلطده اختلاف الائمه

خفى اولميه كه شو ماده‌ده صاحبنك اذنيله مستودع قارشديرديغى صورتده مستودع ايله مودعك شريك اوللرى امام محمد رحمه الله تعالينك مذهبى اولوب امام اعظم رحمه الله تعالى بو صورتده دخى مادۀ انفه‌نك حكمى جارى اولديغنه يعنى مخلوط خالطك ملكى اولوب خالط مستودعك حصه‌سنى ضامن اوله‌جغنه قائل اولمشدر . نته‌كيم امام ابى يوسف رحمه الله تعالى اقلى اكثره تابع قلمش يعنى كيمك مالى زياده ايسه مخلوط آنك ملكى اولوب ديكرينك حصه‌سنى ضامن اولور.

مجله‌ده « يكديكردن تفريق اولنه‌ميه‌جق الخ » دينلمسيله اشارت اولنيوركه يكديكردن تفريق اولنه‌جق صورتده قارشسه

شركت ثابت اولميوب بالتفريق هر برينك مالى صاحبنه ويريلور.
مثلا وديعه اولان بشيوز غروشلق بر عدد آلتون ديكر
بهرى يوزر غروشلق بش عدد آلتونلر ايله قاريشمق كبى .

مستودعك وديعه‌يى مودعك
اذنيله قارشديرديغنى ادعا
ايتمسى

فقط مستودع وديعه‌يى مودعك اذنيله قاريشديرديغنى ادعا
ايتدكده مودع اقرار ايدرسه فبها . انكار ايلر ايسه مستودع،
اذنى اثبات ايتمكه مجبور اولوب ايده‌مديكى حالده مودعه يمين
تكليف ايده‌بيلور. مودع يمين ايدرسه مستودع ضامن اولور.
اجنبى‌يه ايداع ايتسه يا استهلاك ايتديرسه‌ده مودعك اذنيله
اولديغنى ادعا ايتسه حكم منوال مشروح اوزره‌در جواهرالفقه.
« ٧٨٧ » ماده شرحنه باق . نتـه‌كيم بونك نظيرى مادهٔ آتيه
شرحنده دخى كلور .

ماده ٧٩٠

﴿ مستوديع ﴾ ١ ﴿ وديعه‌يى ﴾ ٢ بلا عذر ٣ بلا اذن
٤ قصدا ٥ ﴿ آخره ﴾ يعنى امينى اولميان كيمسـه‌يه ﴿ ايداع
ايده‌مز . ﴾ ٩٦ ماده‌يه باق . زيرا صـاحب وديعه مستودعك

غیریسنك ید و حفظنه راضی اولمامش اولوب ایادی اما نتیجه مختلف اولور .

و برده برشی کندی مثلنی تضمن ایده‌مز . مضارب مال مضاربه‌یی مضاربه وجهله اعطا ایده‌میه‌جکی کبی .

طقوز شی وارکه انسان آکا مالك ایکن آخره تملیك ایده‌مز

طقوز شی واردرکه انسان آکا مالك ایکن آنی آخره تملیك ایده‌مز که برنجیسی‌ده بو ماده‌ده بیان اولنیور . یعنی مستودع ایداع ایده‌مز . تعبیر دیکرله مستودع ، حفظه مالك ایکن حفظی آخره تملیك ایده‌مز . ایکنجیسی، مرتهن رهن ایده‌مز . « ۷٤۳ » ماده‌یه باق . اوچنجیسی وکیل بالبیع بیعه آخری توکیل ایده‌مز. ۱٤٦٦ ماده‌یه باق. دردنجیسی مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیئك مستأجری مأجوری آخره ایجار ایده‌مز . « ٤۲۷ » ماده‌یه باق . بشنجیسی، مستعیر ، مستعملینك اختلافیله مختلف اولان معاری آخره اعاره ایده‌مز. « ۸۲۰ » ماده‌یه باق . آلتنجیسی ، مزارع ارضی مزارعه طریقیله آخره ویره‌مز . یدنجیسی ، مضارب ، مال مضاربه‌یی آخره مضاربه طریقیله ویره‌مز . « ۱٤۱۵ » ماده‌یه باق . سکزنجیسی ، مستبضع ابضاع ایلیه‌مز . طقوزنجی مساقی بغیر اذن آخره مساقات ایده‌مز تکملهٔ رد محتار .

ايضاح القيود

١ «وديعه‌يى» بوتعبيردن آكلاشيلوركه وديعه‌نك بولنديغى اوطه‌نك مفتاحنى آخره ويرمك اول اوطه‌يى آكا تسليم ايتمك اولمديغندن بونكله وديعه آخره ايداع ايدلمش اولماز . و بناءً عليه مستودعه بو قدرله ضمان لازم كلمز بحر .

٢ «بلاعذر» دينلدى. زيرا ٧٨٤ ماده‌ده ذكراولنديغى اوزره مستودع خانه‌سنده حريق وقوعيله اول‌ساعتده وديعه‌يى بالذات ياخود امينى ايله محافظه‌يه مقتدر اوله‌مامقله قومشوسنك خانه‌سنه وضع ايتسه‌ده اوراده تلف اولسه شووضع قومشوسنه ايداع ايكن ضمان لازم كلمز .

آنجق بوكبى‌اعذاره بناء آخره ايداع ايتمكه مجبوراولدقدن صكره عذر زائل‌اولديغى‌حالده استرداد ايتمسه قاضيخانك بيانه كوره مستودع اوله ضمان لازم كلمز . «٩١» ماده‌يه باق . فقط امام‌محمد رحمه‌الله تعالينك بيانته كوره مستودع وديعه‌يى اول آخردن استرداد ايلمسى لازم كلور. زيرا ٢٢ ماده حكمنجه ضرورتله ثابت اولنلر ضرورت مقداريله تقدير اولنه‌جغندن وبعدزوال‌الحريق‌ضرورت مرتفع اوله‌جغندن اجنبئ مرقومدن استرداد ايتمديكى حالده اجنبئ مرقومه ابتداء وبلا ضرورة ايداع ايتمش‌حكمنده اوله‌جغندن بعد زوال‌العذر وقبل‌الاسترداد

اجنبیٔ مرقوم یدنده تلف اولسه مستودع اوله ضمان لازم کلور تکملهٔ ردمحتار .

نته‌کیم مستودعك بولندیغی سفینه غرق اولمق تهلکه‌سی حاصل اولوب کندوسی محافظه‌یه مقتدر اوله‌مدیغی کبی اوراده ودیعه‌یی تسلیم ایده‌جك امینی دخی بولنمامغله نزدنده‌کی ودیعه‌یی سفینهٔ اخراده‌کی اجنبی‌یه ویرسه ضامن اولماز . «۲۱» ماده‌یه باق تعلیقات ابن‌عابدین علی‌البحر وتکملهٔ ردمحتار .

۳ « بلا اذن » دینلدی . زیرا مستودع مودعك ابتداء اولان اذنیله ودیعه‌یی آخره ایداع ایده‌بیله‌جکی کبی بلا اذن ایداع ایتدکدن صکره مودع مجیز اولسه ینه جائز اولور . مادهٔ آتیه ایله شرحنه باق .

بووجهله مستودع ودیعه‌یی مودعك اذنیله آخر کمسنه‌یه ایداع ایتدکده مستودع اول آره‌دن چیقارق اوکمسنه مستودع اولور . « ۱٤٥۲ و ۱٤٥۹ » ماده‌لره باق خلاصه .

حتی مستودع ودیعه‌یی مودعك اذنیله آخر کمسنه‌یه ایداع ایتدکدن صکره بلا اذن اوکمسنه‌دن کیرو آلسه‌ده یدنده تلف اولسه بوتلف بلا تعد ولا تقصیر اولسه دخی ضامن اولور تکملهٔ ردمحتار .

تعيين شخصده سوز مستودعكدر

وتعيين شخصده سوز مستودعك اولور. شويله كه مستودع مودعك امريله وديعه‌يى آخر شخصه اعطا ايتدكدن صكره مودع ، اول شخصه اعطا ايله امر ايتميوب فلان آدمه اعطا ايله امر ايتمشيدم ديو ومستودع اول شخصه اعطا ايله امر ايتمشيدك ديو اختلاف ايتدكلرنده سوز مستودعك اولور . زيرا طرفين اصل اذنده اتفاق ايتدكلرى جهتله مستودع امين اولمغله سوزينك قبولى لازمدر . « ١٧٧٧ » ماده‌يه باق .

فقط مستودع امركله فلان شخصه ويردم ديمسيله يعنى مجرد بوسوزله اول شخصك آلمش اولديغى ثابت اولماز . « ٧٨ » ماده‌يه باق. شويله كه مودع، مستودعه امر ايتمكله مستودع دخى آكا ويردم ديديكى حالده شخص مرقوم آلمدم ديديكى كبى مودع دخى ويرمدك ديسه برائت نفسى حقنده سوز مع اليمين مستودعك اولور . « ١٧٧٤ » ماده‌يه باق . لكن شخص مرقوم اوزرينه ايجاب ضمان حقنده مستودعك شوسوزينك تأثيرى اولمامغله اول شخصك آلديغى اثبات اولنه‌مديغى تقديرده اول شخصك مسؤليتى لازم كلمز .

نته‌كيم مودع، سندن قبض وديعه ايتمسنى فلان شخصه امر ايتدكدن صكره نهى ايتدم ديديكى حالده مستودع اول شخص كلدي امرك موجبنجه وديعه‌يى بندن آلدى ديوب شخص

مرقوم ایسه مستودعك یاننه واردم اما ودیعه‌یی آلمدم دیسه مستودع بری اولور .

٤ « قصدا » دینلدی . زیرا ایداع تبعی جائزدر. شویله که برکیمسه حمامه داخل اولدیغنده روبه‌سنی چیقاروبده نزدنده‌کی ودیعه‌سیله برابر حمامجی اوکنه وضع ایتسه‌ده بعده سرقت اولنسه انسب اولان ضمان لازم کلمامکدر چونکه بونده ودیعه آخره ایداع اولنمش اولیور ایسه‌ده شو ایداع ضمنی اولوب قصدی دکلدر. « ٥٤ » ماده‌یه باق .

٥ « آخره » دینلدی. زیرا مستودع ودیعه‌یی امیننه ایداع ایده بیلور . « ٧٨٠ » ماده‌یه باق .

بناءً علیه برکیمسه دیکر کمسنه‌یه ویرمك اوزره برشخصه مال ویروبده اوشخص دخی مذکور مالی اوکمسنه‌یه ویرمك اوزره بر آدمه ویردکدن صکره مذکور مال ضایع اولسه اول آدم اوکمسنه‌نك امینی‌ایسه اوکمسنه‌یه ضمان لازم کلمز. اما امینی دکل ایسه ضامن اولور ردمحتار .

مستودع ودیعه‌یی بلا اذن آخره ایداع ﴿ ایدوبده ﴾ عینا موجود اولسه مستودع مرقوم آنی استرداد ایده بیلور . واسترداد ایتمیوبده ﴿ بعده ﴾ یعنی بعد الایداع مستودع ثانی یدنده بلا تعد ولا تقصیر ﴿ تلف اولسه ﴾ تلفی اکر مستودع اولك مستودع ثانیدن مفارقتندن صکره اولورایسه مستودع اول

(ضامن اولور .) زیرا مستودع اول ودیعه‌نك حفظنی ترك ایتمشدر تکمله‌ٔ ردمحتار .

صورت ضمان ودیعه مثلیاتدن ایسه مثلنی وقیمیاتدن ایسه مستودعك ایداع ومستودع ثانی‌یه تسلیم ایله تعدی ایتدیکی کونده‌کی قیمتنی اعطادن عبارتدر. «٨٠٣» ماده‌یه باق .

لزوم ضمانده‌کی ایکی قید وشرط

قید اول ، بوتقدیرده ضمان لازم کلمسی شرحا اشارت اولندیغی اوزره اول ودیعه مستودع اولك مستودع ثانیدن مفارقتی وقوعبولدقدن صکره تلف اولدیغی صورتده‌در . اما قبل المفارقه تلف اولورایسه برینه ضمان لازم کلمزکه مستودع ثانی‌یه ضمان لازم کلمامسی مستودع ثانی مالی ید امیندن قبض ایلمش اولمسندن ناشی اولدیغی کبی مستودع اوله ضمان لازم کلمامسی دخی مستودع اول ودیعه‌یی مستودع ثانی‌یه اعطا ایتدکدن صکره مستودع اول مستودع ثانیدن مفارقت ایتمدکجه ودیعه‌نك حفظنده ینه مستودع اولك رأیی حاضر وموجود اوله‌رق حفظی ترك ایتمش عد اولنماز. اما بعدالمفارقه مستودع اول التزام ایتدیکی حفظی ترك ایتدیکی جهتله ضمان لازم کلور. نته‌کیم ٧٨٤ ماده شرحنده ایضاح اولنمشیدی .

کذا برکیمسه دیکر کمسنه‌یه قدسده امتعه ویروبده مذکور امتعه‌یی اوکمسنه کندی حیوانیله واجرت معلوم ایله حلبه نقل

ایتمك اوزره مقاوله ایدوب اوده حیوانـنـه تحمیل ایتدکدن صکره دیکر شخصه ویرسه‌ده بعد المفارقه تلف اولسه ضامن اولور .

کذلك برکیمسه فلان آدمه ایداع ایتمك اوزره دیکر کمسنه‌یه برمال ویروبده اوکمسنه دخی فلان کیمسه شومالی سکا ودیعه کوندردی دیه‌رك مذکور مالی اول آدمه تسلیم واول آدم دخی قبول ایتدکدن صکره اول آدم مذکور مالی ینه اوکمسنه‌یه اعاده ایتسه‌ده یدنده تلف اولسه اول آدم ضامن اولور .

مستودع ثانی‌یه لزوم ضمانده اختلاف الائمه

بالاده ایضاح اولندیغی وجهله مستودع ودیعـه‌یی بلا اذن آخره ایداع ایدرك مستودع ثانی یدنده تلف اولدقـده امام اعظمه کوره ضمان یالکز مستودع اوله لازم کلوب یوخسه مستودع ثانی‌یه لازم کلمز . زیرا مشار الیهه کوره مستودعك مستودعی ودیعه‌یی یدامیندن قبض ایتدیکی جهتله ضامن اولماز . اما مودع الغاصب ضامن اولور . چونکه مودع الغاصب دخی غاصبدر بحر .

اما امامین ایله ائمهٔ ثلاثه مودعی مخیر قلمشلراولوب مودع دیلرسه مستودع اوله ودیلرسه مستودع ثانی‌یه تضمین ایتدیره‌جکنی بیان ایلمشلردر. بونلرك مذهبلرنجه مستودع

ثانی‌یه تضمین ایتدیردیکی صورتده ٦٥٨ ماده شرحنده‌کی ایضاحاته مبنی آنکده مستودع اوله رجوعه حقی بولنوب اما مستودع اوله تضمین ایتدیردیکی تقدیرده مستوع اول مستودع ثانی‌یه رجوع ایده‌مز . زیرا مستودع اول ضامن اولمسیله ودیعه‌یه مالك اولمغله کندی مالنی ایداع ایلمش اولدی «٧٧٧» ماده‌یه باق . مکرکه مستودع ثانی یدنده تلفی تعدی یا تقصیر ایله اوله .

مجله‌ده فقرهٔ آنفه‌ده «مستودع اول ضامن اولور» دینیلوبده مستودع ثانی‌یه دخی تضمین ایتدیریله بیله‌جکی بیان اولنمدیغنه وامامین قولنه حمل ایدیله‌جك اولسه مسئله‌نك برقسمی بیان اولنه‌رق دیکرقسمی مسکوت عنه قالمسی لازم کله‌جکنه و٧٨٣ ماده دخی بوجنس مسائلدن ایکن اوراده «الانه ضمان لازم کلمز» دینلمسی امام مشار الیهك مذهبنه مبنی ایدوکنه نظرا مجله‌ده امام مشارالیهك قولی اختیار ایدلمش اولیور .

قید ثانی، ودیعه بعدالایداع تلف اولدقده ضمان لازم کلمسی مستودع ثانی یدنده تلف اولدیغی صورتده‌در. اما مستودع ودیعه‌یی بلا اذن ایداع ایتدکدن صکره ینه استرداد ایدوبده بعده یدنده ایکن تلف اولسه ضامن اولماز . زیرا ٧٨٧ ماده شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره مستودع بعدالمخالفه وفاقه عودت ایتدکده ضمان لازم کلمز .

شوحالده مودع ودیعه مستودع ثانی یدنده تلف اولدیغی

بیانیله بروجـه بالا ضمانی ادعا ایتدیکی حالده مسـتودع اول ، مستودع ثانی ودیعه‌یی کندوسـنه رد واعاده ایتدکدن صـکره تلف اولدیغنی ادعا ایتسـه بلابینه تصدیق اولنه‌ماز . وسـوز مع‌الیمین مالککدر . چونکه مستودع، کندی اوزرینـه ضمانی اقتضـا ایتدیرن سببی یعنی بلا اذن غیره ایداعی اقرار ایتمکده اولوب بوندن صکره دعوای برائتده بینه‌سز تصدیق اولنه‌ماز بحر وتکملهٔ ردمحتار. « ۷۸۷ و۷۸۹ » ماده‌لر شرحنه باق .

اما ودیعه، مستودعدن غصب اولندقدن صکره مستودع، ودیعـه بکا رد واعاده اولنوب بعـده یدمده تلف اولدی دیو ومودع غاصب یدنده تلف اولدی دیوادعا واختلاف ایتدکلرنده سـوز مستودعکدر . زیرا مستودع ضمانی ایجـاب ایدن برشی یاپمدیغی جهتله کماکان امین اولمق اوزره قالور .

مستودع الغاصب بالاتفاق ضامندر

خفی اولمیه که امام‌اعظم ایله امامین بیننده‌کی سالف‌الذکر اختلاف مستودع المسـتودع حقنده اولوب یوخسـه مستودع الغاصب حقنده اختلاف یوقدر. شویله‌که غاصب مال مغصوبی برشـخصه ایداع ایتدکدن صـکره آنك یدنده تلف اولدیغی صـورتده مغصوب منه مخیر اولوب دیلرسـه غاصـبه تضمین ایتدیررده بوتقدیرده غاصب مستودعه رجوع ایده‌مز . مکرکه

مستودع يدنده تلفی آنك تعدیسی یا تقصیری ایله اوله. ودیلرسه مستودعه تضمین ایتدیررده مستودع دخی غاصبه رجوع ایدر «٦٥٨» ماده شرحنه باق. مستودع مودعك غاصب اولدیغنی كرك بیلسون وكرك بیلمسون تكملهٔ ردمحتار وبحر.

لكن مودع الغاصب ودیعهٔ مذكوره‌یی مودعنه رد واعاده ایتسه بری اولور. نته‌كیم غاصب‌الغاصب مغصوبی غاصب اوله رد ایتسه بری اولدیغی كبی تكملهٔ ردمحتار. «٩١١» ماده‌یه باق.

مستودع الغاصبك بعدالتضمین غاصبه مراجعت ایتمسنده اختلاف فقها

ایشته درر وبحرده بو وجه اوزره بیان وجزم ایدلمش اولوب لكن قهستانینك عمادیه‌دن نقلنه وباقانی وبرجندینك ذكرینه كوره مستودعك غاصبه رجوعی مستودع، مودعك غاصب اولدیغنی بیلمدیكه صورتده‌در «٧٧٧» ماده‌شرحنه باق.

﴿واكر مستودع ثانینك تعدی وتقصیری ایله تلف اولمش ایسه﴾ مستودع آنی استهلاك ایتمسی كبی ﴿مودع﴾ مخیر اولوب ﴿دیلرسه مستودع ثانی‌یه تضمین ایتدیرر.﴾ بوحالده مستودع ثانی مستودع اوله رجوع ایده‌مز. غاصب الغاصب غاصب اوله رجوع ایده‌میه‌جكی كبی. «٩١٠» ماده‌یه‌باق. ﴿ودیلرسه مستودع

اوله تضمين ايتديروب او دخی مستودع ثانی‌یه رجوع ايدر.》
زيرا مستودع اول ضامن اولمسيله وديعه‌يه مستودع ثانی‌يه تسليم
ايتديکی زمانه استنادا مالك اولمشدر .

﴿ ماده ٧٩١ ﴾

《مستودع وديعه‌يی》 بلااذن 《آخر کمسنه‌يه ايداع ايدوبده》
مؤخرا وديعه مستودع ثانی يدنده موجود ايکن 《 مودع 》 بو
ايداعی 《مجيز اولسه مستودع اول آره‌دن چقوب》 مستودع
ثانی يعنی 《 اول کيمسه مستودع اولور . 》 يعنی طوغريدن
طوغری‌يه مودع طرفندن او کمسنه‌يه ايداع اولنمش حکمنده
اوله‌رق مستودع اول، آره‌دن بالکليه چقمش اولور. شوحالده
مادهٔ آنفه‌ده بيان اولنان ضمان مستودع اول اوزرينه لازم کلمز.
زيرا اجازت اقواله لاحق اولديغی کبی افعاله دخی لاحق اولور
مسئله‌سی برقاعدهٔ فقهيه‌درکه شوماده قاعدهٔ مذکوره اوزرينه
متفرع بر جزئيدر . «١٤٥٣» ماده‌يه باق .

اما مستودع وديعه‌يی بلااذن آخره ايداع ايدوب مستودع
ثانی يدنده تلف اولدقدنصکره مودع اول، بوايداعی مجيز اولسه
جائز وبو اجازته بناء مستودع اول ضماندن بری اولورمی ؟
«٧٩٣» ماده شرحنده بر نظير مذکوردر .

کذا مستودع وديعه‌يی مودعك ابتداء اذنيله آخره ايداع

ایتسه حکمك بر منوال مشروح اولمسی بطریق الاولیدر.

ماده ۷۹۲

(مستودع ودیعه‌یی صاحبنك اذنیله) ۱ (استعمال ایده‌بیله‌جکی کبی) ۲ (ایجار و) ۳ (اعاره و) ٤ (رهن) و ٥ بیع وتسلیم و ٦ هبه وتسلیم و ۷ کندی آلاجنی ایچون اخذ ونقاص ومحسوب (دخی ایده‌بیلور) که بونلر بروجه آتی تفصیل اولنور.

۱ استعمال، مستودع ودیعه‌یی صاحبنك اذنیله استعمال ایتدکده بو استعمال استعاره قبیلندن اولور. «۷٦٥» ماده‌یه باق.

۲ ایجار، مستودع ودیعه‌یی ایجار ایتدکده بوایجار یاموودع ایچون اولورکه بو تقدیرده مستودع وکیل بالاجاره اولور. یاخود بوایجار مستودع ایچون اولورکه بوده اعاره اولور. یعنی موودع مستودعه اعاره ایلمش ومستودع دخی ودیعه‌یی آخره ایجارله انتفاع ایلمش اولور. «۷٦٥» ماده شرحنه باق

۳ اعاره، مستودع ودیعه‌یی مودعك اذنیله ومودعك نامیله اعاره ایدرسه مستودع وکیل یعنی رسول بالاعاره اولور. «۱٤٦۰» ماده‌یه‌باق. واکر مودعك اذنیله کندی نامیله اعاره ایدرسه بوده جائز اولور.

٤ رهن، مستودع وديعه‌یی صاحبنك اذنیله كندی یعنی مستودعك بورجی ایچون رهن ایتسه رهن مستعار قبیلندن اوله‌رق تفصیل احكامی ٧٢٦ ماده ایله مواد لاحقه‌سنده متن وشرحده بیان اولنمشیدی . اما مودع ایچون رهن ایدرسه مودع طرفندن وكیل یعنی رسول بالرهن اولمش اولور. «١٤٦٠» ماده‌یه باق .

٥ بیع، مستودع وديعه‌یی مودعك اذنیله بیع ایتدكده مودع طرفندن بیعه وكیل اولمش اولور . ١٤٥٢ ماده‌یه باق . بو تقدیرده مستودع عقد بیعی مودعه مضاف قیلار ایسه حقوق عقد مودعه عائد اولدیغی كبی مستودع عقد بیعی نفسنه مضاف قیلارسه حقوق مذكوره مستودعه عائد اولور ١٤٦١ ماده‌یه باق .

٦ هبه وتسلیم، مستودع وديعه‌یی مودعك امر واذنیله ١٤٦٠ ماده وجهله آخره هبه وتسلیم ایده‌بیلور. ١٤٥٩ ماده‌یه باق .

٧ تقاص واجرای محسوب، بر كیمسه‌نك دیكر كمسنه ذمتنده جهت قرضدن اون عدد عثمانلی آلتونی آلاجغی اولوبده او كمسنه اول كیمسه‌یه ودیعه طریقیله اون عدد عثمانلی آلتونی اعطا وتسلیم ایتدكده او كمسنه‌نك اذن و رضاسیله اول كیمسه مذكور آلتونلری آلاجغنه تقاص ومحسوب ایده‌بیلور . وحین تراضیده ودیعه بولنان مذكور آلتونلر مستودعك النده ایسه

تجدید قبضه حاجت اولمیه‌رق تقاص واقع اولور . اما حین تراضیده ودیعه بولنان مذکور آلتونلر مستودعك یدنده بولنمیوبده بلکه خانه‌سنده بولنسه اول کیمسه تجدید قبض ایتمزدن اول تقاص واقع اولماز . ٢٦٢ ماده شرحنده‌کی قائده‌یه باق . لکن بلاتراض تقاص واقع اولماز .

﴿اما صاحبنك اذنی اولمقسزین﴾ ١ استعمال و ٢ ﴿آخره ایجـار﴾ و٣ ﴿یا﴾ آخره ﴿اعاره و﴾ ٤ ﴿یا﴾ آخره ﴿رهن﴾ و٥ آخره بیع وتسلیم و ٦ آخره هبه و تسلیم و٧ آلاجغنه تقاص و محسوب ایده‌مز که بو تصرفلردن برینی یاپسه ضمان لازم کله‌جکی فقرهٔ آتیه‌ده بیان اولنیور .

تفصیل الاسباب

استعمال ایده‌مز . زیرا استعمال مذکور غیرك مالنده بلا اذن تصرف اولوب بو ایسه مجله‌نك ٩٦ ماده‌سی حکمنجه جائز دکلدر . ایمدی صاحبنك اذنی اولمقسزین مستودع ودیعه‌یی بالذات استعمال ایده‌میه‌جکی کبی آخره دخی استعمال ایتدیره‌مز . بو فقره‌ده استعمالك عدم جوازی ذکر اولنماسی ٧٨٧ ماده‌نك ایکنجی مثالنده مذکور بولنمسنه مبنیدر .

استثنا

ودیعه‌نك بلا اذن استعمال ایدیله‌مامسی مسئله‌سندن آتی

الذكر مسئله مستثنی بولنمشدر. شویله‌که بر کیمسه‌یه کتب علم ایداع اولندقده مستودع اول کتبه نظرو آنی مطالعه‌ایده‌بیلور. اکر نظر واوراقنك تقلیبی کتب مذکوره‌یه مضر دکل ایسه. وبو نظرغیرك حائطیله استظلال و آتشیله استضائه قبیلندن‌اولور. نته‌کیم مستودع ودیعه اولان مصحف شریفدن قرائت ایده‌بیلور. بناءً علیه حال قرائتده تلف اولسه ضمان لازم کلمز. زیرا مستودعك بو وجهله تصرفه ولایت واقتداری اولوب جواز شرعی ایسه ضمانه منافیدر درمختار وتکملهٔ رد محتار.

٢ آخره ایجار ایده‌مز. زیرا اجاره عقد لازم‌ایکن‌ایداع عقد غیر لازم اولمغله مستودع اجاره‌یه مالك اولسه یالزوم مالا یلزم لازم کلور. یعنی عقد ودیعه عقد لازم دکل ایکن لازم اولمسنی موجب‌اولور. یاخود عدم لزوم مایلزم لازم‌کلور. یعنی اجاره لازم ایکن لازم اولمامسی لازم کلور.

ایمدی مستودع ودیعه‌یی کندی منافعی‌ایچون بلااذن ایجار ایده‌میه‌جکی کبی مودع ایچون دخی ایجار ایده‌مز. «٩٦» ماده‌یه باق.

٣ اعاره ایده‌مز. زیرا مستودع ودیعه‌نك منافعنه مالك اولمیوب‌اعاره‌ایسه‌تملیك‌منافعدن عبارت‌اولمغله بر کیمسه‌نك مالك اولمدیغی بر شیئی آخره تملیك ایتمسی ممکن دکلدر.

٤ آخره رهن ایدمز. زیرا رهن ایفای حکمی اولوب

بر كيمسه ديكر كمسه‌نك ماليله مال صاحبنك امرى اولمقسزين كندى بورجنى ايفا ايده‌مز .

ايمدى مستودع وديعه‌يى بلا اذن كندى بورجى يا اجنبى بر آدمك دينى ايچـون رهن ايده‌ميه‌جكى كبى مودعك بورجى ايچـون دخى بلا اذن رهن ايده‌مز . زيرا رهن عقد لازم اولوب وديعه ايسه عقد لازم دكلدر .

٥ بيع و تسـليم ، مستودع وديعه‌يى بلا اذن آخره بيـع و تسليم ايده‌مز . « ٩٦ » ماده‌يه باق . ايدر ايسه بيع فضولى اولور . « ٣٦٨ » ماده‌يه باق .

٦ هبه و تسـليم ، مستودع وديعه‌يى بلا اذن آخره هبه وتسليم ايده‌مز . « ٩٦ » ماده‌يه باق . زيرا ٨٥٧ ماده حكمنجه واهبك مال موهوبه مالك اولمسى شرطدر .

٧ تقاص ومحسوب ، مستودع وديعه‌يى كندوسنك مودعده اولان الاجغنه مقابل اخذيله تقاص ومحسوبنى اجرا ايده‌مز . ولوكه وديعه ايله الاجغى جنس واحدن بولنه . شـويله كه بر كيمسـه‌نك ديكر كمسنه ذمتنده اللى آلتون الاجغى وار ايكن اول كمسنه اوكيمسـه‌يه اللى آلتون ايداع ايلسه بلا تراض دينه مذكورله تقاص واقع اولماز .

بلا اذن استعمال يا ايجـار يا اعاره يا رهن وتسليم يا بيع و تسليم يا هبه و تسليم ﴿ ايدوبده وديعـه ﴾ حال استعمـالنده مستودع يدنده ياخود ﴿ مسـتأجر يا مستعير ياخود مرتهن ﴾

یاخود مشتری یا موهوب له (یدنده) ولوکه بلاتعد ولا تقصیر (تلف یا ضـایع اولسه یاخود قیمتنه نقصـان کلسه مستودعه ضمان لازم کلور .) زیرا بونلر غیرك ملکنده بدون الاذن تصرف اولمغله موجب ضماندر. «٩٦» ماده‌یه باق .

تفصیل الضمان

١ استعمال، مستودع ودیعه‌یی بلااذن ایدوبده حال استعمالنده تلف اولنجه ضمان حصرا مستودعه لازم کلور. بو استعمال مسئله‌سی ٧٨٧ ماده مثالنده صراحته کوسترلدیکی جهتله بوراده ذکر اولنمامش ایسه‌ده حسن مقابله ایچون شرحا ذکر اولندی .

٢ ایجار، مستودع ودیعه‌یی بلا اذن آخره ایجار وتسلیم ایتـدیکی صورتده ودیعه ید مستـأجرده تلف اولدقده مودع مخیر اولوب دیلرسه غاصب حکمنده اولمق ملابسه‌سیله مستودعه تضمین ایتدیرر. بوصورتده مستودع مستأجره رجوع ایده‌مز. اکر ید مستأجرده تلفی بلا تعد ولاتقصیر وقوعبولمش ایسه . « ٦٠٠ و ٦٠١ و ٨٣١ » ماده‌لر باق. ودیلرسه غاصب الغاصب حکمنده اولمق جهتیله مستأجره تضمین ایتدیرر . ومستأجرك موجری بولنـان مستودعه مراجعت ایلسی مسئله‌سی ایچون ٦٥٨ ماده شرحنه مراجعت اولنه .

٣ اعاره، مستودع ودیعه‌یی بلا اذن اعاره ایدوبده مستعیر

يدنده تلف اولدقده مودع مخيردر . ديلرسه مستودعه تضمين ايتديرر كه بو حالده مستودع ، مستعيره مراجعت ايده‌مز . اكر بلا تعد ولا تقصير تلف اولمش ايسه. زيرا مستودع ضمان سببيله مستعاره مالك اولوب مستعار ايسه ٨١٣ ماده حكمنجه يد مستعيرده امانتدر. وديلرسه مستعيره تضمين ايتديرركه بو حالده دخی مستعير مستودعه مراجعت ايده‌مز . «٦٥٨» ماده شرحنه باق .

٤ رهن ، مستودع وديعه‌يی بلا اذن آخره رهن وتسليم ايتدكده مودع مجيزاولمديغی تقديرده وديعه موجود ايسه عيناً مرتهندن استرداد ايده‌بيله‌جكی كبی تلف اولمش ايسه مودع مخير اولوب ديلرسه مستودعه تضمين ايتديرر . بو صورتده مستودع ، مرتهنه بالغـا مابلغ قيمتنی تضمين ايتديره‌ميوب وديعه‌نك يد مرتهنده تلفی بلا تعد اولمش ايسه آنجق ٧٤١ ماده شرحنده‌كی لاحقه‌ده ذكر اولنديغی اوزره دين ساقط اولور . وديلرسه مرتهنه تضمين ايتديرر . مرتهنه تضمين ايتديرر ايسه اوده مستودعه رجوع ايدر . « ٧٠١ » ماده شرحنه باق .

٥ بيع وتسليم ، مستودع وديعه‌يی بلا اذن آخره بيع ايدوبده بعدالتسليم يد مشتريده تلف اولنجه مودع مخيردر . ديلرسه مستودعه تضمين ايتديرر و او حالده بيع نافذ اولور.

واسترایسه مشتری‌یه تضمین ایتدیررده اوده مستودعه رجوع ایدر . «٦٥٨» ماده‌یه باق .

٦ هبه وتسلیم ، مستودع ودیعه‌یی بلا اذن آخره هبه وتسلیم ایدوبده موهوب‌له یدنده تلف اولدقده مودع مخیردر. دیلرسه مستودعه تضمین ایتدیرر. بوصورتده مستودع موهوب لهه رجوع ایده‌مز . ودیلرسه موهوب لهه تضمین ایتدیرر . بو تقدیرده موهوب له مستودعه رجوع ایده‌مز . «٦٥٨» ماده شرحنه باق .

٧ تقاص ومحسوب، مستودع ودیعه‌یی الاجغنه تقاص ایچون اخذ ایتدکده یدنده موجود اولنجه مودع استرداد ایدرایسه‌ده مستودع استهلاك ایتمش ومستهلك دین جنسندن بولنمش اولنجه آرتق مقدار دین‌ایله تقاص واقع اولوب تضمینه محل قالماز.

ماده ٧٩٣

﴿ مستودع ، امانت آقچه‌یی ﴾ ویاخود مثلیاتدن بولنان امانت دیکر بر مالی ﴿ بلا اذن آخره اقراض وتسلیم ایدوبده صاحبی ﴾ یعنی مودع مذکور ودیعه‌یی ید مستقرضده عیناً موجود اولدیغی حالده ﴿ مجیز ﴾ اولور ایسه اجازت جائز و ﴿ اولمسه مستودع اول آقچه‌یی ﴾ ویاخود اومالی ﴿ ضامن اولور. ﴾ ده بوتقدیرده اول قرض ، مستودعك ملکی یعنی ضمانی سببیله مستودع آکا مالك اولور .

ايضاح القيود

١ آقچه ، بوتعبير احترازى اولميوب اقراضى صحيح اولان عموم مثلياتده‌كى حكم منوال مشروح اوزره‌در. يعنى امانت آريه. بغداى كبى مكيلات ودقيق وصمان كبى موزونات وجوز ويمورطه كبى عدديات متقاربه‌ده دخى حكم بويله‌در .

٢ صاحبى مجيز اولمسه ، زيرا صاحبى مجيز اولور ايسه قرض صحيح ومقرض رب المال يعنى مودع اولوب اول قرضك مستقرضدن استيفاسى مودعه عائد اولور . « ١٤٦٠ » ماده‌يه باق . فقط بو اجازتك صحتنده اول وديعه‌نك يد مستقرضده عينا موجود اولمسى شرط اولوب مستقرض آنى استهلاك ايتدكدنصكره مودع بو اقراضى مجيز اولسه اجازت صحيح اولمديغندن مودع ينه مستودعه تضمين ايتديرر .

نته‌كيم مودعك ابتداء امريله مستودع آنى آخره اقراض ايتسه جائز اولديغى كبى . «١٤٥٩» ماده‌يه باق .

٣ مستودع . ضامن اولور . بو تعبير قابضدن احتراز ايچون دكلدر . زيرا مودع اول آقچه‌يى يا ديكر مالى قابضه دخى تضمين ايتديره بيلوب بو حالده دافع يعنى مستودع برى اولور . « ٩١٠ » ماده‌يه باق .

نته‌كيم مذكور آقچه يا مال يد مستقرضده عينا موجود اولسه مودع آنى عيناً استرداد ايده‌بيلور .

فقط مذكور آقچه قابض يدنده عينا موجود ايكن صاحبى

مستودعه تضمین ایتدیره بیلورمی؟ « ١٦٣٥ » ماده‌یه باق.

(کذلك) مستودع (کندوسنده ودیعه اولان آقچه ایله صاحبنك) یعنی مودعك (آخره اولان دینی ادا ایتدکده صاحبی) یعنی مودع (راضی اولمسه ضامن اولور .) یعنی صاحبی مخیراولوب دیلرسه ادا وقضایی مجیز اولور . بوصورتده مودع مستودعدن بر شی طلب ایده‌مز . واستر ایسه مجیز اولماز . بو تقدیرده مستودعه ودیعه‌سنی تضمین ایتدیرر . بو حالده داینه ویریلان پاره آنك اولور . یعنی آلاجغنی استیفا ایلمش اولورده مستودع بو مبلغ ایله بورجکی ایفا ایتدم دیه مودعه رجوع ایده‌میه‌جکی کبی داینه دخی مراجعتله استرداد ایده‌مز . زیرا مستودع ادای دین ایله متبرع اولور ولو الجیه فی الفصل الخامس من ادب القاضی. «٧٨٧» ماده شرحنه باق.

بو فقره‌ده ایکی مسئله‌یه اشارت واردر .

مسئلهٔ اولی، ادا ایتدکده عباره‌سی دلالت ایدرکه مستودع رضاسیله ادا ایتمشدر . اما داینك الاجغی اکر اول ودیعه جنسندن ایسه داین مرقوم ظفر بولدقده الاجغنه کافی مقداری مستودعدن جبراً اخذ ایده‌بیلور. هرنقدر مستودعك ویرمسی جائز دکلسه ده کفایه فی الودیعه . و بو حالده مستودعه ضمان لازم کلمز .

مسئلهٔ ثانیه ، صاحبی راضی اولمسه عباره‌سیله اشارت اولنیور که صاحبی یعنی مودع بر حیاتدر . اما صاحبی فوت

اولمش ایسه مستودع اول ودیعه‌یی متوفای مودعك داینی بولنان شخصه دین مذکور معروف ایسه ادای دین ایچون ویره‌بیلور. زیرا مستودع برفعلی یاپمشدر که آنی متوفانك وصیسی یاپاجق ایدی ولوالجیه فی الفصل الخامس من ادب القاضی ٨٠٢ ماده شرحنه دخی باق. لانه قضی الی من له الحق وهو غریم المیت ولیس للابن میراث حتی یقضی الدین تکمله ٔ ردمحتار .

نته‌کیم متوفانك برکمسنه ذمتنده اون آلتون آله‌جغی وبر شخصه اون آلتون بورجی اولوبده اوکمسنه متوفانك بنده اولان الاجغی ایچون وآنی ایفا مقصدیله شو اون آلتونی متوفانك داینی بولنان شو شخصه ویریورم دیه ویرر ایسه جائز اولور . والامتبرع اولوب متوفانك ترکه‌سنه دخی بورجی ویرمسی لازم کلور من المحل المزبور .

﴿ ماده ٧٩٤ ﴾

« ودیعه‌یی صاحبی » یاوکیلی یارسولی « طلب ایتدکده » رد وتسلیمه مقتدر ایسه بعینها اول ودیعه‌نك « کندوسنه » یا وکیلنه یا رسولنه « رد وتسلیمی لازم کلور. » زیرا صاحب ودیعه طرفندن ودیعه‌سنك کندوسنه تسلیمی طلب اولنمسی عقد ودیعه‌نك فسخی دیمك اولوب عقد ودیعه ایسه عقود غیر لازمه‌دن اولمغله مودعك بوکا صلاحیتی درکاردر .

ایضاح القیود

١ طلب ، بوراده صاحبنك طلبی مطلق اولەرق ذکر اولنمسندن مستبان اولورکه کرك بالذات طلب ایتسون و کرك وکیل یا رسول کوندروبده وکیل یا رسول مرقوم ایله طلب ایتسون رد ایتمسی لازم کلور . نتەکیم آتیده تفصیل اولنور تکملهٔ رد محتار .

٢ کندوسنه ، وکیلنه یا رسولنه دخی رد اولنەبیلوب بناء علیه بو تعبیر وکیل یا رسولدن احتراز ایچون دکلدر . شویله که صاحب ودیعه، ودیعەیی فلان کیمسەیه ویرمسنی مستودعه امر ایتدکده آکا ویرمسی لازم کلور . و اول کیمسەیه ویردکده مستودع اول بری اولوب صاحبی آنی استرداد ایتمك استدکده مستودع اولی استرداد مذکوره مجبور ایدەمز .

مودعك عیالنه یا منزلنهٔ رد

فقط صاحب ودیعەنك اوغلی و زوجەسی کبی عیالنه و منزلنه بلاامر المودع ودیعه رد اولنوب اولنمامسندە ایکی قول واردرکه بر قوله کوره رد اولنەبیلوب بو وجهله عیال المالکه رد مالکه رد کبی اولوب بو رد ایداع اولماز. بخلاف الغاصب اذا رد العین الی من فی عیال المالك فانه لایبرأ .

بو تقدیرده ودیعه بونلرك یدنده تلف اولسه مستودعه ضمان لازم کلمز. بوقوله کوره بو ماده‌ده کندوسنه دینلمسی عیالندن احتراز ایچون اولماز ایکنجی قوله کوره عیالنه یا منزلنه رد اولنه‌ماز . بو تقدیرده رد اولنوبده بونلرك یدنده تلف اولسه مستودع ضامن اولور تکملهٔ رد محتار . نتهکیم مادهٔ آتیه شرحنده تفصیل اولنور .

صورت رد ودیعه

رد وتسلیم ودیعه دخی مستودعك ودیعه‌یی تخلیه ایتمسیله یعنی قبض ایده‌بیله‌جك حاله کتوروبده قبضه رخصت ویرمسیله حاصل اولور . اوکنه یعنی قبض ایده‌بیله‌جك بر محله قیوبده قبض ایت دیمك کبی .

٣ مجله‌ده رد دینلمسیله اشارت اولنیورکه مودع ودیعه‌نك کندوسنه حملنی یعنی مثلا خانه‌سنه نقلنی طلب ایتمکله مستودع نقل ایتمسه یعنی نقلدن امتناع ایتسه‌ده بعده تلف اولسه ضمان لازم کلمز . زیرا مؤنت رد مالك اوزرینه اولوب مستودع اوزرینه تخلیه‌دن بشقه نسنه لازم کلمز تکملهٔ رد محتار .

٤ مقتدر ایسه دنیلدیکه بونك محترز عنهی آتیده مجله‌ده مذکوردر .

٥ شرحاً بعینیها دنیلدی.زیرا مثلا مستودع یدنده بولنان

آقچه کاسد اولسه عیناً اول آقچه‌نك صاحبنه ردی لازم کلوب یوخسه صاحبی مذکور آقچه کاسد اولمغله آلمام بدلنی استرم دیه‌مز . حتی ودیعه مثلا قوائم نقدیه اولوبده مودع غائب اولدیغی بر زمانده قوائم مزبوره‌نك تداولی منع ایدلسه مودع رائج ایکن استبدال ایتمدك دیه تضمینی طلب ایلیه‌مز . نته‌کیم مستودع ودیعه‌یی عینا ویرمیوب مثلنی ویریرم دیسه التفات اولنمیوب موجود اولنجه عینا ویرمکه مجبوردر . مثلا مستودع یدنده‌کی ودیعه آلتونلری بالتوقیف آنك امثالنی مودعه ویره‌جك اولدقده مودعك آلمامغه و عین ودیعه‌یی طلب ایتمکه حقی واردر . زیرا ٢٤٣ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره نقود اماناتده تعیین ایله تعین ایدر .

مودعك طلبی ومستودعك انکاری

ودیعه‌یی مودع طلب ایتدکده مستودع کندوسنه اویله بر مال ایداع اولندیغنی انکار ایتسه سوز مع الیمین مستودعك اولور . « ٧٨ » ماده‌یه باق . بو حالده مستودع یمیندن نکول ایتسه ضمان لازم کله‌جکی کبی مودع اقامهٔ بینه ایده‌جك اولسه ینه ضمان لازم کلور . ٩٠١ ماده‌یه باق .

ودیعه‌نك قیمتنده ومقدارنده ووصفنده اختلاف اولندقده سوزینه مستودعکدر . « ٧٨ » ماده‌یه باق . نته‌کیم بر کیمسه

دیکر کمسنه‌یه کیدلی بر صندق ایداع ایدوبده بعده قبض ایتدیکنده مذکور صندقده شو مقوله اشیام نقصاندر دیه او کمسنه‌دن دعوی واوکمسنه اومقوله اشیا مذکور صندقده بولندیغنی بیلمم دیسه اوکمسنه‌یه ضمان یا یمین لازم کلمز . بلکه اول کیمسه اومقوله اشیا ایداع ایتدیکنی یاخود او کمسنه‌نك استهلاك وتضییع ایلدیکنی ادعا ایلمسی لازم کلور .

کذا بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه کیسه ایچنده اوله‌رق وصابیلمیه‌رق پاره ایداع ایدوبده مؤخرا مودع پاره شوقدر زیاده ایدی دیو ادعا ایتسه مستودعه برشی لازم کلمز. مکرکه شوقدر زیاده ایدی اول زیاده‌یی سن تضییع یاخود شو وجهله خیانت ایلمشیدك دیو ادعا ایده . مستودع ودیعه‌یی قبض ایتدیکنی اقراردنصکره شو اقرارنده کاذب ایدوکنی ادعا ایتسه مستودع تحلیف اولنور « ١٥٨٩ » ماده‌یه باق .

مستودعك رد ایتدیکنی یا تلف اولدیغنی ادعاسی

مستودع ودیعه‌یی رد ایلدیکنی یاخود یدنده بلا تعد ولاتقصیر تلف اولدیغنی ادعا ایتسه یمینیله تصدیق اولنور . « ١٧٧٤ » ماده‌یه باق . ویمین ایتمدین فوت اولدقده وارثنه یمین ویریله‌مز .

﴿ورد و تسلیم﴾ ودیعه‌ن ﴿ك مؤنتی یعنی کلفتی و مصرفی

مودعه عائد اولور . ﴾ ۷۹۷ ماده‌یه باق . زیرا قاعده درکه بر مالك قبضی کیملك منفعتی ایچون ایسه اول مالك رد واعاده‌سی آكا عائد اولور. چونکه ۸۸ ماده حکمنجه غرامت غنیمته کوره‌در.

ایشته ودیعه‌نك قبضی مودعك منفعتی ایچون اولدیغی جهتله شو قاعده‌یه بناء مؤنت ردی مودعه عائد اولدیغی کبی مستعارك قبضی مستعیرك منفعتی ایچون اولدیغی اجلدن قاعدهٔ مذکوره‌یه مبنی آنك مؤنت ردی ۸۳۰ ماده‌ده ذکر اولنـدیغی اوزره مستعیره عائد اولور .

۵۹٤ و ۵۹۵ و ۸۹۰ ماده‌لر شو قاعده اوزرینـه متفرع اولدیغی کبی ۷۲۳ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره رهنك مؤنت ردی مرتهنه عائد اولمسی دخی بو قاعده اوزرینه تفرع ایدر .

بوجهتله مودع مستودعه ودیعه‌یی بوکون بکا کتوریویردیوب مستودع دخی پکی دیدیکی حالده اول کون کتورمیوب فرداسی کون بلاتعد ولا تقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلمز . زیرا مستودع اوزرینه لازم کلان تخلیه‌دن عبارت اولوب یوخسه بر مکاندن دیکر مکانه نقل اولمدیغندن پکی دیمسی تبرع اولمغله انفاذینـه اجبار ایدیله‌مز.

﴿ ومودع ﴾ یاوکیلی یا رسولی ودیعه‌یی مستودعدن ﴿طلب ایتـدکده مستودع﴾ بونلره ویرمکه مقتـدر ایکن ﴿ویرمیوبده ودیعه تلف یاضایع اولسه﴾ تعدی اولمغله ﴿ضامن اولور.﴾ بحر.

وبو تقدیرده یعنی بعدالطلب ویرمدیکی صورتده مستودع ودیعه‌یی صاحبنه سالما رد واعاده ایتمدکجه ضماندن بری اولماز. نته‌کیم «۷۸۷» ماده شرحنه‌باق.

طلب ودیعه اوچ درلو اولور

خلاصه، طلب ودیعه اوچ درلو اوله‌بیلور.

۱ بالذات مودعك طلب ایتمسیدر. بو تقدیرده مستودعك رد ایلمسی لازم کلوب رد ایتمیوبده تلف اولدیغی صورتده ضامن اولور. بو جهتله مودع ودیعه‌یی طلب‌ایتدکده مستودع «شمدی احضار ایتمکه اقتدارم یوقدر» دیمسی اوزرینه مودع براغوب کتسه رضاسیله براغوب کتمش ایسه عقد ودیعه مجددا انشا ایدلمش اوله‌جغندن بوندنصکره ودیعه تلف اولسه مستودعه ضمان لازم کلیوب امارضاسی اولمیه‌رق براغوب کتسه مستودع ضامن اولور.

شوقدرکه ودیعه‌یی طلب ایدن مودعك وکیلی اولنجه وکیل‌مرقومك انشای عقدودیعه‌یه مأذونیتی اولمامغله هرحالده ضمان لازم کلور بحر.

نته‌کیم ایکی کیمسه بیننده مشترك‌اولان برآت حصه‌داراندن بری یدنده بولنمغله دیکر کندی نوبتنده انتفاع ایتمك اوزره استیوبده ویرمکه مقتدر ایکن ویرمیوب یدنده تلف اولسه حصه‌سنی تضمین ایتدیره‌بیلور.

٢ مودعك وكيلنك طلب ايلمسيدر .

بو صورتده دخی مستودعك رد ايلمسی لازم كلور . رد ايلميوب يدنده تلف اولسه ضامن اولور .

مثلا مودع مستودعه وديعه‌يی خدمتكاريمه وير ديدكدن صكره خدمتكار مستودعدن اول وديعه‌يی طلب ايتديكی حالده ويرميوبده تلف اولسه ضامن اولور .

فقط وكيلك وكالتی بنيه ايله ثابت اولمليدركه تا آكا دفعه مستودع مجبور اولسون . اما وكالتی بنيه ايله ثابت اولميوبده مستوعك تصديقی ايله ثابت اولورسه مستودع آكا تسليمه مجبور اولمديغی كبی مستودع وكيلم ادعاسنده بولنان كيمسه‌نك وكالتنی تصديق يا تكذيب ايتميوب سكوت يا تكذيب ايتسه بالاولی رده مجبوراولمامغله بوحالده ويرميوبده تلف اولسه ضامن اولماز تكملهٔ رد محتار .

خلاصه بر كيمسه مستوعه كلوب مودع جانبندن قبض وديعه‌يه وكيل ايدوكنی بيان و مستودع دخی اول كيمسه‌نك وكالت مذكوره‌سنی تصديق ايتسه بيله وكيل مرقومه رد ايله امر اولنه‌ماز رد محتار .

نته‌كيم وكالتی تكذيب يا سكوت ايتسه دفع ايله جبر اولنه‌ميه‌جغی كبی .

لكن بر كيمسه قبض دينه داين طرفندن وكيل اولديغی بيانيله دينی مديوندن طلب ايدوب مديوندخی وكالتی تصديق

ایتسه ایفای دین ایلمسی لازم کلور. یعنی مدیون بوکا جبرا اولنور.

فرق شودرکه مدیونك دینـده کی شو وجهله اقراری کندی ملکنده اقرار اولمغله صحیح اولوب اما ودیعه ده اقرار غیرك ملکنده بولنمغله اقراری صحیح اولماز.

ولو اقربا لوکالة و انکر المال لایصیر خصما ولا تقبل البنیة علی المال الاان تقع البنیة علی الوکالة ولو اقربا لمال و انکر الوکالة لایحلف الوکیل المطلوب علی العلم بوکالة اذ الحلف یترتب علی دعوی صحیحة ولم تصح اذلم تثبت وکالته فلم یصر خصما الا اذا قامت البنیة علی الوکالة والمال یقبل عند ابی خیضة بنـاء علی ان وکیل قبض الدین یملك الخصـومة عنده تکملهٔ رد محتار فی آخر الودیعة.

کذلك مودع معلوم اوچ وکیلمدن قنغیسنی کوندرر ایسه‌م ودیعه‌یی آکا ویر دیوبده وکیللردن بریسی ودیعه‌یی استدیکی حالده مستودع دیکر وکیله اعطا ایده‌جکم دیه طلب ایدن وکیله ویرمسه‌ده ضایع اولسه ضامن اولور. زیرا مودع یا وکیلی ودیعه‌یی طلب ایتدکده آرتق آندنصکره مستودعك ودیعه‌یی امساك ایتمسنه رضاسی بولنماز. وطلب مذکور مودع طرفندن فسخ عقد ودیعه عد اولنور مجمع الانهر.

٣ مودعك رسولنك طلب ایتمسیدر.

بوصورتده دخی رسولك رسالتی ثابت اولنجه مستودعك آکا رد ایلمسی لازم کلوب حتی مستـودع بالذات مودعه

ویره‌جکم‌دیه رسول مرقومه ویرمسه‌ده‌ودیعه‌یدنده تلف اولسه ضامن اولور تکملهٔ رد محتار .

اما مستودع رسولم دیانك رسالتنی انکار یاخود رسول اولدیغنی بیلدیکنی بیان ایتسه‌ده اوده رسالتنی اثبات ایده‌مامکله ویرمسه ضامن اولماز من المحل المزبور .

نته‌کیم مودع ، مستوعه « سکا شویله بر علامتی کیم خبر ویررسه آکا ودیعه‌یی ویر دیوبده بر شخص مستودعه اویله بر علامتی خبر ویرمکله مستوع تصدیق ایتمدیکی جهتله ودیعه‌یی ویرمسه ضمان لازم کلمز . زیرا جائزکه مودعك رسولندن بشقه بر کمسنه اویله بر علامتی خبر ویره انقروی . مکر که مذکور علامت مودعك ایدوکنی شخص مرقوم اثبات ایده تکملهٔ رد محتار وفیه تفصیل المسئلة .

مستودعك رسوله ویردم
دیمسی

مستودع مودعه « سنك رسولك کلدی ودیعه‌یی آکا ویردم » دیوبده مودع آنك کندی رسولی ایدوکنی انکار ایتدکده مستودع اثبات ایدرسه فبها . والا مودعه یمین ویرر . یمیندن نکول ایدرسه رسالت ثابت اولوب اما یمین ایدرسه مستودع ودیعه‌یی ضامن اولور . و مستوع رسولك رسالتنی

تصديق ايلمش ايسه ضامن اولديغى شيله رسوله مراجعت يعنى رسول مرقومه تضمن ايتديره مز . آنجق آتى الذكر اوچ صورتده تضمين ايتديرر .

صورت اولى ، مستودع رسولى تكذيب يعنى رسول اولمديغنى بيانيله برابر وديعه‌يى اول رسوله ويررسه مستودع دخى بعدالضمان اول رسوله رجوع ايدر.

صورت ثانيه ، مستودع رسولى تكذيب وتصديق ايتميه‌رك وديعه‌يى اول رسوله ويررسه مستودع دخى اول رسوله رجوع ايدر .

صورت ثالثه ، مستودع اول رسولى تصديق يعنى مودع طرفندن كوندرلمش اولديغنى بيانيله برابر شايد مودع انكار برله كندوسنه تضمين ايتديرر ايسه كندوسيده اول رسوله تضمين ايتديره‌جكنى شرط ايلر ايسه ينه اول رسوله رجوع ايدر تكملهٔ رد محتار وفيه تفصيل و ايضاح .

مستودع رد وديعه‌دن
ايكى مسئله‌ده امتناع
ايده‌بيلور

﴿فقط﴾ مستودع رد وديعه‌دن ايكى مسئله‌ده امتناع ايده‌بيلور.
مسئلهٔ اولى، مستودع رد وديعه‌دن عجز حسى يا معنوى ايله عاجز اولور ايسه رددن امتناع ايده‌بيلور .

عجز حسی ، ﴿ حین طلبده ودیعه اوزاق محلده بولنمق ﴾ وعجز معنوی وقت طلب وقت فتنه اولمغله مستودع نفسندن یا ودیعه کندی مالیله مدفون اولمق مثللو مالندن قورقمق ﴿ کبی بر عذردن ناشی ویره‌میوب ﴾ یعنی اعذار مذکوره‌دن طولایی ویرمکدن عاجز اولوبده ویرمیوب آندنصکره ودیعه یدنده ﴿ تلف یا ضایع اولمش ایسه اولحالده ضمان لازم کلمز ﴾ تکملهٔ رد محتار .

مسئلهٔ ثانیه ، صاحب ودیعه ودیعه‌سنی طلبده ظالم ایسه مستودع رددن امتناع ایده‌بیلور .

بو جهتله ودیعه مثلا قلیج اولوبده مودع برینه اورمق اوزره قلیجی استسه مستودع اعطادن امتناع ایده‌بیلور . مودع قلیجله برینه اورمق رأینی ترکله وجه مباحله انتفاع ایده‌جکی معلوم اولنجیه دك مستودع رد ودیعه‌دن امتناعده دوام ایده‌بیلور . حتی وجه مباحله انتفاعمی ایده‌جك یاخود رأی اولی وجهله برینه‌می اوره‌جك بونده مستودع شك ایلسه ینه رد ودیعه‌دن امتناع ایدر تکملهٔ رد محتار .

ینه بو جهتله بر قادین زوجندن الاجغنی آلدیغنه ویاخود فلان مال زوجنك اولدیغنه دائر اقرارنی مبین بر سند تنظیم ایدوب خسته‌لندیکی صره‌ده فوتندن صکره زوجنه ویرلمك اوزره مذکور سندی بر شخصه ایداع ایدوبده بعده کسب عافیت ایتمکله مذکور سندی اول شخصدن آلمق ایستسه زوج

مرقومك حقی ضـایع اولمسون ایچـون شخص مرقوم زوج مزبورك اذنی اولمقسزین مودعه اولان زوجه‌یه اعاده‌دن امتناع ایده‌بیلور .

مستودعك تناقضی

موجب ضماندر

مودع ، ودیعه‌یی طلب ایتـدیکنده مستودع یارین ویره‌یم یا یارین آل دیونده بعده مستودع ودیعه‌نك بلا تعد ولاتقصیر تلف یا ضایع اولدیغنی ادعا ایتدکده نوقت تلف یا ضایع اولدیغی مستودعدن سوآل اولنـور . اکر یارین آل یا یارین ویره‌یم دیو اقرارندن صکره ضایع اولدیغی سـویلر ایسه ضمان لازم کلمز . زیرا تناقض یوقدر . اما آندن اول تلف اولدیغنی بیان ایلر ایسـه ضمان لازم کلور . زیرا یارین آل دیمسی اولوقت ودیعه‌نك موجود اولدیغنی اقرار اولوب مؤخرا ضایع اولدی دیمسی تناقضدر تکملهٔ رد محتار .

و مودع ، ودیعه‌یی طلب ایتـدیکنده مستودع انکار ایتدکدنصکره بعدالانکار المذکور اعاده ایتـدیکنه اقامهٔ بینه ایتسه قبول اولنور . نته‌کیم قبل الانکار اعاده ایتدیکنه اقامهٔ بینه ایدوبده انکارمده خطا ایتدم یا اونوتدم دیو تأویل ایتسه ینه قبول اولنور .

اما مودع ، ودیعه‌یی طلب ایتـدیکنده مستودع سن بکا

اصلا بر شی ایداع ایتمدك دیدکدنصکره اوت بکا ایداع ایتـدك ایدی لکن سکا ردایتدم یا یدمده بلاتعدولاتقصیر تلف اولدی دیو ادعا ایتسه قبول اولنماز. آنجق سنك بنده هیچ برشیئك یوقدر دیدکدنصکره بروجه مذکور صاحبنه ردی یا تلفی ادعا ایتسه قبول اولنور . زیرا بعدالرد یاخود بعدالتلف ودیعه مستودع یدنده اولمیه جغندن مستودع مذکور سوزنده صادقدر .

ومستودع ، ودیعه یی انکار ایتمکله مودع اقامهٔ بینه ایتدکدن صکره مستودع ضایع اولندیغنی بالادعا اثبـات ایتسه بیله ینه ضامن اولور . زیرا شهود هلاکه شهادت ایتمش اولوب هلاك ایسه مطلقدر شویله که قبل الجحود هلاکه محتملدرکه بوصورتده ضمان یوقدر وبعد الجحود هلاکه محتملدرکه بو تقـدیرده ضمان واردر . چونکه مضمونك هلاکی تقرر ضمانی ایجـاب ایدر یوخسه سقوط ضمانی اقتضا ایلمز. بوحالده وقوع ضماندن صکره سقوطنده شك واقع اولمش دیمك اولوب شك ایله ایسه یقین زائل اولماز قطلوبغا فی الودیعة .

ماده ٧٩٥

﴿ مستودع ، ودیعه یی بالذات یاخود ﴾ ١ حفظه مقتدر ٢ ﴿ امینی ایله ﴾ ٣ کندوسنه یعنی مودعه ﴿رد وتسلیم ایدر.﴾ زیرا مستودع ودیعـه یی ٧٨٠ ماده حکمنجه کندی امینیله

حفظی جائز اولدیغی کبی آنك یدیله ردی دخی جائزدر.

ایضاح القیود

١ حفظ مقتدر دینلدی . زیرا مستوع ودیعه‌یی حفظه مقتدر اولمیان صغیر ایله رد ایدوبده صغیر مرقوم یدنده تلف اولسه مستودعه ضمان لازم کلور .

٢ امینی لفظی مطلق اوله‌رق ذکر اولنمسیله آکلاشیلورکه امین مرقومك مستودعك عیالنده اولمسی شرط دکلدر. نته‌کیم ٧٨٠ ماده شرحنده تفصیل اولندی .

مستودع شو وجهله رد ایتدکده مسؤلیتدن خلاص اولوب حتی بوندنصکره ودیعه بالاستحقاق ضبط اولنـدقده مستودع مستحقه قارشو مسؤل وضامن اولماز. فقط مستودع، مودعك امریله ودیعه‌یی رسوله ویروبده ید رسولده تلف اولندقدنصکره مستحق چقسه مستحق مرقوم مخیردر. دیلرسه مودعه ودیلرسه رسوله تضمین ایتدیرر. « ٩١٠ » ماده‌یه باق .

امینی دینلمسنك سببی شودرکه مستودع ودیعـه‌یی امینی اولمیـان برکیمسه ایله رد ایدوبده قبل الوصول تلف اولسـه ضامن اولوب بوتقدیرده مستودع امینم اولمیان فلان ایله ارسال ایتـدم وصولبولدی دیو ادعا و مودع وصولی اقرار ایدرسـه فبها انکار ایتـدکده سوز مودعـك اولوب ضمان لازم کلور مکرکه مستودع وصولنی اثبات ایده «٧٨٩» ماده شرحنه باق.

صورت رد وديعه

مستودعك ردى وديعه‌يى تخليه‌دن عبارت اولوب يوخسه مستودع وديعه‌يى مودعك خانه‌سنه نقله مجبور اولمديغى مادۀ آنفه شرحنده ايضاح اولنمشيدى .

۳ مودعه دينلدى. مجله‌ده وديعه كيمه رد اولنه‌جغى يعنى بالذات مودعه رد ايدلمك لازم اولديغى ياخود هم مودعه همده عيالنده بولنانلره رد جائز ايدوكى بيان ايدلمامشدر . بناءً عليه بونك ايضاحنه مبادرت اولنور. شويله‌كه بو مسئله‌ده ايكى قول واردر .

قول اول، بالذات مودعه رد ايدلمك لازمدر. يعنى وديعه مستعاره يعنى ۸۲۹ ماده‌يه مقيس اولميوب بالذات مودعه رد ايدلمك لازم كلوركه صاحب بحر دخى كتابنك بر موضعنده بونى ترجيح ايدرك ديمشدركه مودعك منزلنه يا عيالنه رد ده عرف جارى اولمامشدر. وبوصورتده مودعك بو رده رضاسى يوقدر چونكه اكر بونلره رده رضاسى اولسه ايدى مودع وديعه‌يى بومستودعه ايداع ايتمز ايدى. جامع الفصولين صاحبى «وبه يفتى» عباره‌سيله بوقولى ترجيح ايلمشدر . جواهر الفقه نام كتابده دخى بو قول قبول ايدلمشدر .

قول ثانى، بالذات مودعه ومالكه ردايدلميوبده آنك عيالنده بولنانه دخى رد ايدلمك جائزدركه بحرك نقلنه كوره خلاصه

صاحبی دخی والفتوی علیه قولیله بو قولی ترجیح ایلمشدر . نته‌کیم ٧٩٤ ماده شرحنده دخی ذکر اولنمشیدی.

﴿و﴾ مستودع ودیعه‌یی ﴿امینی ایله﴾ صاحبنه ﴿رد وارسال ایتدیکی صورتده قبل‌الوصول﴾ یعنی صاحبنه وارمدین ﴿ودیعه بلاتعد ولاتقصیر﴾ امین نزدنده ﴿تلف یاضایع اولسه﴾ مستودع وامیندن برینه ﴿ضمان لازم کلمز.﴾ ٩١ ماده‌یه‌باق تکمله‌ٔ ردمحتار.

مستودعك بالذات یا امینی ایله ردی ادعاسی ومودعك انکاری

مستودع ودیعه‌یی کندم یا امینم فلان ایله سکا رد ایتــدم دیدیکی حالده مودع انکار ایتســه ١٧٧٤ ماده حکمنجه سوز مع‌الیمین مستودعك اولوب یمین ابدا نفی اوزرینه ایکن بونده‌کی یمین اثبات اوزرینه اولور. شویله‌که مستودع ودیعه‌یی صاحبنه ردایتدیکنه یا یدنده بلاتعد ولاتقصیر تلف‌اولدیغنه یمین ایدرسه بری اولور .

فقط مستودع ودیعه‌یی مودعه رد ایلدیکنی یاخود بلاتعد ولا تقصیر تلف اولدیغنی ادعا ایتدکدنصکره یمین ایتمدین فوت اولدقده وارثه یمین ایتدیرلمز. «٨٠١» ماده‌یه وشرحنه باق .

نته‌کیم مودع وفات‌ایتمکله وارثی ودیعه‌یی مستودعدن‌طلب ایتدکده حیاتنده مودعه یا بعد وفاته وصی‌یه رد ایتدیکنی ادعا ایتسه سوز مع الیمین مستودعك اولور .

ماده ۷۹۶

(ایکی) یازیاده (کیمسه مشتركماللرینی) دیکر (بر کیمسه‌یه ایداع ایتدکدنصکره اول شریکلردن بریسی کلوبده) یعنی حاضر اولوبده (آخرك غیابنده) بونده‌کی غیابدن مقصود مفقودیت دکلدر (حصه‌سنی مستودعدن طلب ایتدکده ودیعه اکر مثلیاتدن ایسه مستودع آنك حصه‌سنی کندوسنه ویرر.) بو ، امامین مذهبی اولوب مجله بو قولی اختیار ایلمشدر. امام اعظمه کوره بونده‌کی حکم دخی فقرهٔ آتیه‌ده‌کی حکم کبیدر که مستودع مال مشترکی تقسیمه مالك اولمامغله بو وجهله اعطا ملك غیره تعدیدر .

امامینك دلیلی شودرکه حاضر بالخاصه کندوسنك مستودعه ویردیکی حصه‌سنی طلب ایتمکده اولمغله اوده آنك حصه‌سنی ویرمکه مجبوردر . نته‌کیم ۱۱۱۷ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره مثلیات مشترکه‌ده متشارك بولنانلردن هر بری دیکرینك غیابنده و آنك اذنی اولمقسزین کندی حصه‌سنی اخذ ایده‌بیلور. یعنی بو وجهله مثلیاتدن اولان برمال مشترك مودعك یدنده بولنسه مشارك دیکر آنك غیابنده حصه‌سنی آله‌بیله‌جکی کبی مستودع یدنده بولنور ایسه ینه آلمغه حقی اولور. دین مشترکه‌کی حکم بروجه محرر ایدوکی ۱۱۰۰ مادده‌ده مذکور بولنمشدر .

مجله‌نك شو فقره‌سیله فقرهٔ آنفه‌دن آكلاشیلور كه امام اعظم ایله امامین بیننده‌كی شو اختلاف مثلیاتده اولوب یوخسه قیمیاتده دكلدر . واقعا بعض مشایخ اختلاف مذكور قیمیاتده دخی جاری ایدوكنی ذكر ایلمش ایسه‌ده بو طوغری دكلدر.

شرحا دخی اشارت اولندیغی وجهله بوماده‌ده‌كی ایكی قولی احترازی اولمیوب اوچ یا درت كیمسه اولور ایسه حكم ینه بویله‌در. شویله‌كه مثلامودع اوچ كیمسه اولوب بریسی یاایكیسی كله‌رك دیكرك غیابنده مثلیاتدن اولان ودیعه‌دن حصه‌لرینی آله‌بیلورلر . وبو وجهله حصه‌سنی طلب ایدن شریك حاكمه مراجعت ایتسه حاكم حصه‌سنی ویرمسیله مستودعه امر ایدر. حتی اوچ كیمسه بر آدمه مثلیاتدن بر ودیعه ویروبده اوچمز حاضرومجتمع اولمدقجه ودیعه‌یی بریمزه ویرمه دیو تنبیه‌ایتدكدن صكره یالكز بری كلوبده حصه‌سنی مستودعدن آلسه امام‌ابی‌یوسفه كوره مستودعه ضمان لازم كلمز خانیه.

مثلیاتدن اولان ودیعه‌دن متعدد مودعلردن
بریسی حصه‌سنی آلدیغی
تقدیرده‌كی احكام

بو ماده‌نك فقرهٔ مذكوره‌سی وجهله مستودع مودع حاضرك حصه‌سنی آكا تسلیم ایتدكدنصكره مذكورحصه قابضك

يدنده تلف اولسه خساری بالخاصه كندوسنه عائد اولوب ديكر مودع حاضر اولديغنده مستودع يدنده كی حصه يی تماماً كندوسی اخذ ايدرك اولجه حصه سنی آلمش اولان مودع بوكا مشاركت ايده مز. اما مستودع حصه سنی طلب ايدن مودعه دفع وتسليم ايتدكدن صكره ديكر حصه مستودع يدنده بلاتعد ولاتقصير تلف اوله رق بعده شريك غائب حاضر اولنجه امام ابی يوسفه كوره حكم آتی جريان ايدر. شويله كه شو دفع وتسليم حكم حاكم ايله اولور ايسه آلديغی حصه قابضـه قالوب كيمسه يه ضمان لازم كلمز . واكر بلا حكم الحاكم ايسه غائب حاضر اولدقده مخير اولوب ديلرسه آلديغی حصه ده قابضه مشاركت يعنی آلديغی حصـه نك نصفنی قابضدن اخذ ايلر. ديلرسه حصه سنی مستودعه تضمين ايتدير. بوده «۹۱» ماده نك مستثناسی اولمش اولور. بوتقديرده مستودع ضامن اولديغی مقدار ايله قابضه رجوع ايدر تكملهٔ ردمحتار.

حموی ديمشدر كه مودعك مثلا ايكی كيمسه اولمسی ايكيسيده وديعـه يی حامل اوله رق ايكيسيده معا مستودعه ايداع ايتملريله حاصل اولوب اما ايكی كيمسه دن يالكز بريسی وديعه يی مستودعه ايداع ايتدكده اوبرينك حين ايداعـده حاضر بولنمسی آنكده وديعه ده شريك اولمسنی اقتضا ايتمز. زيرا جائز كه اوبريسی مثلا شاهد اوله انتهی .

مودعك ايكی كيمسـه اولمسی صورت مذكوره يه منحصر دكلـدر . زيرا مثلا وديعه يی ايكی كشيدن يالكز بريسی حامل

اولوب اول ایکی کشی مستودعه «بو مال ایکیمزك اولوب سکا ودیعه اولمق اوزره اعطا ایدیورز» دیه تسلیم ایتدکاری صورتده دخی مودع ایکی کشی اولمش اولور .

﴿و﴾ دیعه ﴿اکر قیمیاتدن ایسه﴾ مستودع آنك حصه‌سنی کندوسنه ﴿ویره‌مز﴾ ویرر ایسه تلف اولنجه ضامن اولور . حتی حاضر حاکمه بالمراجعه حصه‌سنی طلب ایتدکده حاکم ویرمسیله حکم ایده‌مز . وبلکه متعدد مودعلردن بری ودیعه‌نك کلیسی کندوسنك اولدیغنه یاخود آرقداشنك وقت ایداعده مذکور ودیعه‌نك کلیسی کندوسنك ایدوکنی اقرار ایلدیکنه اقامهٔ بینه ایده‌جك اولسه قبول اولنماز.

ودیعه مثلی اولنجه حصه‌سنك احد مستودعینه
ویرلمسی جائز ایکن قیمی اولدقده ویرلمسی
جائز اولمیور بینلرنده‌کی فرق نه‌در

مثلیله قیمتی بیننده فرق شودر که ١١٧ و ١١٨ ماده‌لرده ذکر اولنه‌جغی اوزره مثلیده افراز وقیمیده مبادله‌جهتی غالب اولوب مستودعك مبادله‌یه یعنی یدنده‌کی مال مشترکی بین المشارکین تقسیمه مأذونیتی اولمامغله قیمی‌یی ویره‌مز .

بو مثالده مشترك ماللرینی دینلدی . زیرا ایکی کیمسه‌دن هر بری کندی مالنی بشقه بشقه اوله‌رق بر شخصه ایداع

ایتدکدنصکره بریسی کلوب کندی مالنی آلمق استدکده مستودع رد و اعاده ایتمکه مجبور اولوب ایکیسی‌ده مجرد بر مجلسـده ایداع ایتدکلری جهتله دیکری حاضر اولمدقچـه ویرمم دیه‌مز فیضیه .

ماده ٧٩٧

﴿ودیعه‌یی﴾ صاحبنه رد و ﴿تسلیمده مکان ایداع معتبردر.﴾ ولوکه حمل ومؤنتی بولنمیه. ومستودع اوزرینه لازم کلان ٧٩٤ و ٧٩٥ ماده‌لر شرحلرنده ذکر اولندیغی وجهله تخلیه اولوب یوخسه بر مکاندن دیکر مکانه نقل وایصال دکلدر. یعنی تسلیم تخلیه ایله تحقق ایدر.

﴿ مثلا استانبولده ایداع اولنان متاع استـانبولده ﴾ برای ﴿ تسلیم ﴾ تخلیه ﴿ اولنور . ﴾ یوخسه ﴿ ادرنه ﴾ یه نقل ایله اورا ﴿ ده تسلیم ایتمك اوزره مستودعه جبر اولنه‌ماز. ﴾ زیرا ادرنه‌ده تسلیمه جبر ایدلسه مؤنت رد مستودعـه عائد اولمق لازم کلور . حالبوکه ٧٩٤ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره مؤنت رد مودعه عائددر.

خلاصهٔ کلام، مودع ودیعـه‌یی مکان ایداعده اخذ ایتمکه مجبوردر. حتی برکیمسه دیکرکمسنه‌دن بنم‌سنده شویله برودیعه‌م واردر آنی ویر دیو دعوی ایتـدکده ١٦٢١ ماده وجهـله

مذكور وديعه‌يی مجلس محاكمه‌يه كتورمك اوزره اول كيمسه‌يه وير مسيله او كمسنه‌يه امر اولنور. يوخسه مذكور وديعه‌نك مجلس محاكمه‌يه احضار ايله او كمسنه‌يه اجبار اولنه‌ماز .

وديعه‌نك تسليمنده مكان ايداعك معتبر اولمسی مطلقدر . يعنی وديعه كرك حمل ومؤنته محتاج اولسون وكرك اولمسون.

مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه استانبولده اللی آلتون وديعه ويروبده مؤخرا ايكيسيده ادرنه‌ده برلشدكلرنده مودع مبلغ مزبوری استانبولدن كتوروب بكا تسليم ايله ديو مستودعه جبر ايده‌مز . چونكه مودع ادرنه‌دن استانبوله كلوب آنی ادرنه‌يه نقله ياخود مكتوبله استيوب پوسته پاره‌سنی ويروب كتورتمكه مجبور اولوب بوحالده متضرر اولور . ضرر ايسه ١٩ ماده حكمنجه ممنوعدر .

ماده ٧٩٨

﴿ وديعه‌نك منافعی ﴾ يعنی وديعه‌دن متولد بولنان منافع ﴿ صاحبنكدر . ﴾ زيرا منافع مذكوره صاحبنك يعنی مودعك ملكنك نماسيدر . بوجهتله امانت اولان حيوانك ياوريسی وسودی ويوكی صاحبنه عائد اولديغی كبی وديعه اولان حيوانك سودندن يا وديعه بولنان باغ وباغچه‌نك يمشندن برمقدار حاصل ومجتمع اولوبده فسادندن يعنی بوزلمسندن خوف اولنمغله

صاحبنك اذنى اولمقسزين مستودع صاتسه غاصب اوله‌جغى جهتله ضامن اولور .

منافع وزوائد وديعه‌نك فسادندن خوف اولندقده حكم

وصاحبى غائب اولنجه مستودع حاكمه مراجعت ايدر . وحاكمك امريله صاتدقده اوحالده ضمان لازم كلمز . « ۹۱ » ماده‌يه باق . اما مستودع بلا امرالقاضى صاتدقده اكر شهرده ياخود قبل الفساد حاكمه مراجعت ايتمك ممكن اولور موضعده ايسه ينه ضامن اولور. ۹٦ ماده‌يه باق . فقط مغازه‌ده بولنمق كبى قبل‌الفساد حاكمه مراجعت ايلمك ممكن‌اولمامغله بيع ايتسه جائز اولور . زيرا ۲۱ ماده حكمنجه ضرورتلر ممنوع اولان شيلرى مباح قيلار .

مع‌ذلك مستودع مذكور زوائدى صاتميوبده طورمغله بوزلسه ۷۸۵ ماده‌ده مذكور اولديغى وجهله اصل وديعه‌ده ضمان لازم كلمديكى كبى بونده دخى ضمان لازم كلمز . حاكمه مراجعت ايتمك كرك ممكن اولسون وكرك اولمسون تكمله‌ٔ ردمحتار .

مودعه عائد اولميان منافع

شرحا اشارت اولنديغى اوزره منافعدن مقصود وديعه‌دن

متولد اولان منافعدر. اما ودیعه‌دن متولد اولمیان منافع مودعه عائد اولماز. بدل ایجار کبی. شویله‌که مستودع ودیعه اولان مالی بلا اذن المودع آخره بالایجار اجرتنی آلدقده شو اجرت مستودعك ملکی اولوب مودع مداخله ایده‌من. «٤٤٧» ماده شرحنه باق. هرنقدر مستودعه دخی طیب اولماز ایسه‌ده.

نته‌کیم مستودع یدنده ودیعه اولان نقودی سرمایه اتخاذ ایله بلاامرالمودع اعمال واترباح ایدرك برمقدار کارایتسه کاری مستودعه عائد اولوب مودع آکا مداخله ایده‌من. ومستودع بالکز رأس مال بولنان ودیعه‌یی مودعه ضامن اولور.

ماده ۷۹۹

(صاحب ودیعه غائب اولوبده) آنك یعنی ودیعه‌نك صاحبنك (اوزرینه نفقه‌سی واجب اولان کیمسه‌نك حاکمه مراجعتی) یعنی غائب مرقومك مثلا ودیعه اولان اقچه‌سندن کندوسیچون نفقه تقدیر ایدلمسنی طلب ایلمسی (اوزرینه) مستودع غائب مرقومك کندی نزدنده ودیعه‌سی بولندیغنی ومدعی ایچون غائب اولان مودع اوزرینه نفقه‌نی ایجاب ایدن سببی اقرار ایدرسه (حاکم) دخی طالب نفقه‌نی اصول مشروعه‌سنه توفیقا تحلیف وآندن کفیل بالمال اخذ ایتدکدن صکره (اول غائبك ودیعه اولان اقچه‌سندن) یاخود آرپه وبغدای والبسه‌لك

كبى نفقه‌يه صالح و وديعه بولنان ديكر مالندن (اول كيمسه‌يه نفقه تقدير) ياخود مودع كندوسى اوزرينه نفقه‌سى واجب اولان كسانه صرف ايتمك اوزره مستودعه امر واذن اعطا (ايتدكده مستودع كندو يدنده وديعه اولان اقچه‌دن) ياخود آريه وبغداى والبسه‌لكدن (اول كيمسه‌نك نفقه‌سنه صرف) واعطا (ايتسه ضمان لازم كلز .)

سوآل وجواب

سوآل ، مودعك غيبتنده مالندن آنك اوزرينه حاكم نفقه تقدير ايتدكده غائب عليهنه حكم اولوب بوايسه ١٨٣٠ ماده حكمنجه جائز دكلدر .

جواب ، مودع اوزرينه مذكور نفقه قبل‌القضا دخى واجب اولوب حاكمك نفقه ايله قضاسى وحكمى من‌له النفقه‌يه اعانه‌دن بشقه برشى دكلدر.

ايضاح القيود

١ غائب ، بوراده‌كى غائبدن مقصود مدت سفر مسافه اوزاق بولنان كيمسه‌در. اما مدت سفرمسافه‌دن آزاوزاق اولان مودعه مراجعت و آنك حضورحاكمه احضارى سهيل اوله‌جغى

جهتله بونك غيابنده وديعه‌دن نفقه تقدير اولنه‌ماز بحر ومجمع الانهر .

٢ وديعه‌يی ونفقه‌يی ايجاب ايدن سببی اقرار ايدرسه دينلدی . زيرا بومثللو يد مستودعده يا يد مضاربده بولنان مالدن نفقه تقدير اولنه بيلمسی مستودع مثلا وديعه‌يی اقرار ايتمسی شرطيله مشروط اولوب وديعه‌يی اقرار ايتمديكی تقديرده مستودعه يمين لازم كلميه‌جكی كبی طالب نفقه بولنان شخصك آتيده بيان اولنه‌جق اسباب نفقه‌دن قنغيسندن طولايی نفقه‌يه مستحق اولمش ايسه آنی دخی مستودعك اقرار ايلمسی شرطدر .

٣ طالب نفقه‌نك تحليفی، طالب نفقه بولنان كشی مثلا غائب مودعك زوجه‌سی اولدقده نفقه تقدير اولنمق لازم كلديكنده زوجی غائبك كندوسنه نفقه براقمديغنه وكندوسی ناشزه بولنمديغنه يمين ويريله‌جكی كبی طالب نفقه مثلا غائبك اوغلی اولديغی صورتده دخی بروجه مشروح غائب پدری كندوسنه نفقه براقمديغنه يمين ويريليركه بو يمين بلاطلب، حاكم طرفندن ويريلان بش يميندن بری اولوب متباقی دردی مجله‌نك ١٧٤٦ ماده‌سنده مذكوردر .

٤ كفيل بالمال، طالبهٔ نفقه مثلا زوجه اولوب نفقه‌نك تقديری لازم كلديكی حالده زوج غائب اولان مودع كلديكنده لدی المحاكمه غائب من بورا اوزرينه نفقه لازم كلميه‌جكی آكلاشيلورسه

اخذ وصرف ایتدیکی ودیعه‌یی مستودعه اعاده وضامن اوله‌جغنه ثقه بر کفیلی حاکمك آلمسی لازم کلور.

٥ یاخود مودعك امری اولمقسزین دینلدی. زیرا مودعك امری اولنجه مستودع بلا تقدیرالحاکم دخی صرف ایده بیلور که بومسئله قریبا ایضاح اولنور.

٦ ودیعه، بوحکم ودیعه‌یه مخصوص اولمیوب غائبك مضاربی نزدنده یا مدیونی ذمتنده بولنان مالی دخی بوحکمده ودیعه کبی ایسه‌ده بوراده ودیعه‌یه تخصیص ایدلمسی بحث ودیعه‌یه متعلق اولدیغنه مبنیدر.

٧ آقچه، بوتعبیر شرحا ایضاح اولندیغی اوزره احترازی اولمیوب نفقه جنسندن بولنان طعام وکسوه کبی نفقه‌یه صالح شیلر دخی بویله اولوب اما نفقه‌یه صالح اولمیان آت وکتاب مثللو ودیعه‌لردن نفقه تقدیر اولنه‌ماز. چونکه بونلر ایله نفقه‌لنمك ایچون بونلری بیعه محتاج اولوب حالبوکه غائبك مالی انفاق ایچون بیع اولنه‌ماز.

تقدیرالنفقه اوزرینه ودیعه صرف اولندقده بوکا مترتب احکام

ایشته مستودع نزدنده ودیعه بولنان بش یوز غروشدن اوچیوز غروشی بروجه بالا تقدیرحاکم اوزرینه نفقه‌یه صرف

ومتباقى ايكى يوز غروشى مودعه رد ايتدكدن صكره وديعه‌دن
هيچ برمقدارى يدنده حبس ايتمديكنه لدى‌الايجاب يمين ايتسه
قبول اولنه‌رق يميننده صادق اولور.

ومستودع حاكمك بووجهله تقدير نفقه‌سندن صكره
وديعه‌يى « من‌له‌النفقه‌يه » ويرديكنى ادعا ايتسه سوزى قبول
اولنور . « ١٧٧٤ » ماده‌يه باق .

٨ حاكم نفقه الخ دينليور . فقط مستودع ابوين يا زوجه
يا ولددن برى اولنجه بلا تقدير الحاكم مذكور وديعه‌دن كندو
نفقه‌لرينه صرف ايتسه‌لر ضمان لازم كلمز. زيرا بونلرك نفقه‌سى
مودع اوزرينه قبل‌القضاء دخى لازم اولمغله حقلرينى استيفا
ايلمش اولورلر.

شو حالده مثلا مستودع اب اولمغله ابنك وديعه‌سندن
نفسنى انفاق ايتدكده ابن ، پدرينه سن غنى ايكن وديعه‌مى
صرف ايتدك ضامن اول ديو وپدرى فقير ومعسر ايكن صرف
ايتدم ديو اختلاف ايتدكلرنده پدرك يوم‌خصومتده‌كى حالنه
باقيلور . اب وقت مذكورده معسر ايسه سوز نفقهٔ مثلنده
كندوسنكدر. اما موسر ايسه سوز ابنكدر. « ٥ و ١٠ » ماده‌لره
باق . وايكيسيده اقامهٔ بينه ايتدكلرنده ابنك بينه‌سى ترجيح
اولنور .

لكن مستودع ابوين واولاد ايله زوجه‌دن غيرى اولنجه
بغير قضاء ولارضاء صرفندن طولايى ضامن اولورلر .

٩ نفقه نقدير، تقدير نفقه مجله‌ده مطلق اوله‌رق ذكرندن آكلاشيلوركه مستودع ، مثلا زوج غائب وديعه‌دن زوجه‌سی شوطالبهٔ نفقه‌يه برشی ويرمامسيله كندوسنا امر ايتديكنی درميان ايتسه بيله حاكم بوسوزينه التفات ايتميوب وديعهٔ مذكوره‌دن تقدير نفقه ايدر . ومستودع بعد التقدير نفقهٔ مذكوره ايچون ويرسه ضامن اولماز.

﴿ فقط حاكمك ﴾ امری آلنمق ممكن ايكن ﴿ امری ﴾ وبروجه مذكور نفقه تقديری اولمديغی كبی مودعك دخی اذن وامری ﴿ اولمقسزين صرف ايدر ايسه ﴾ كرك مودعك ابوينه يا زوجه‌سنه يا اولادينه صرف ايتسون وكرك بونلرك غيری برينه صرف ايتسون ﴿ ضامن اولور . ﴾ زيرا غيرك مالنده بلاولاية ولانيابةعنه تصرفدر. چونكه مستودع مودعطرفندن حفظده نائب اولوب يوخسه بشقه شيده نائب دكلدر . «٩٦» ماده‌يه باق . «٧٩٣» ماده‌يه دخی مراجعت اولنه .

بو تقديرده يعنی مستودع بروجه محرر ضامن اولدقده اول آقچه‌يه يعنی مودعك اوزرينه نفقه‌سی واجب اولان كيمسه‌يه صرف ايتديكی پاره‌يه بطريق الاستناد مالك اوله‌جغندن كندو مالنی تبرعا ديكرينه ويرمش اوله‌جغی جهتله صرفيات مذكوره سيله اول كيمسه‌يه دخی مراجعت ايده‌مز. مستودع كرك مذكور آقچه‌دن كندوسی انفاق ايتسون وكرك آقچه‌يی آنلره تسليم

ایدوب آنلر انفاق ایتسونلر لزوم ضمان ایله عدم رجوعده حکم بردر .

امریله صرفك ایضاحی

شو فقرهٔ اخیره شرحنده ذکر اولندیغی وجهله مستودع اول آقچه‌یی مودعك امریله دخی صرف ایده‌بیلوب بو حالده مستودع مودعك امریله اول آقچه‌یی صرف ایتدیکنی ادعا ایتدیکی حالده مودع امری انکار ایدنجه اثبات ایدرسه فبها . ایده‌مز ایسه امر ایتمدیکنه مودعه یمین ایتدیرر . نکول ایدر ایسه امری ثابت اولور . یمین ایدرسه مستودعه ضمان لازم کلور .

بلاامر صرفدن صکره اجازت

مستودع بلا امر بروجه محرر صرف ایتدکدنصکره مال صاحبی یعنی مودع مجیز اولسه اجازت مذکوره ضماندن ابرا معناسنی تضمن ایده‌جکی جهتله آرتق مستودع اوزرینه ضمان لازم کلمز .

مستودع ودیعه‌یی مودعك امریله فقرایه تصدق یاخود فلانه هبه ایتدیکنی ادعا ایتدکده حکم منوال مشروح اوزره‌در .

حاكمك امرى استحصال ايدلمك غير ممكن اولمغله صرف ايتدكده‌كى حكم

مجله‌ده حاكمك امرى اولمقسزين صرف ايتدكده ضامن اوله‌جغى مطلق اوله‌رق ذكر اولنمش ايسه‌ده شرحا اشارت اولنديغى اوزره حاكمك امرى استحصال اولنمق ممكن ايكن استحصال اولنمديغى صورتده ضامن اولور .

اما حاكمك رأيى استحصال اولنمق ممكن اولمديغى جهتله استحصال اولنميه‌رق صرف ايتديكى تقديرده استحسانا ضمان لازم كلميه‌جكى نوادردن نقل اولنمشدر بحر فى النفقة .

مودعك مثلا زوجه‌سى وديعه آقچه‌دن نفقه طلب ايتديكنده مستودع وديعه‌يى انكار ايسه‌ده بعده اقرار ايدوب ضايع اولديغنى بيان ايلسه ضامن اولور .

نفقه‌يى ايجاب ايدن احوال ثلاثه

صاحب وديعه اوزرينه كيملرك نفقه‌سى لازم كلور وحاكم طرفندن نصورتله نفقه تقدير اولنور بونك تفصيلاتى كتب فقهيه‌ده باب النفقه عنوانى تحتنده مذكور اولوب بوراده بو مسائل حقنده تفصيلات اعطاسى مقامه مناسب دكلدر . آنجق

معلومات مجمله اولمق اوزره شوراده بوقدر دینیلورکه نفقه‌یی ایجاب ایدن احوال اوچدر .

برنجیسی، زوجیتدر. یعنی زوجه‌نك نفقه‌سی زوجی اوزرینه لازم كلور .

ایکنجیسی، قرابتدر. مثلا فقیر بر چوجغك نفقه‌سی باباسی وفقیر بابانك نفقه‌سی ولدی اوزرینه لازم كلور .

اوچنجیسی ملکدر. مملوکك نفقه‌سی مالکی اوزرینه لازم كلور. نته‌کیم ١٣٢٠ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره مشترك بر حیوان صاحبلرندن بری اول حیوانی بسلمکدن امتناع ایتدکده دیکر شریکك حاکمه مراجعت ایلمسی اوزرینه حاکم امتناع ایدن حصه‌داره یا حصه‌کی آخره صات یاخود مشترك حیوانی بسله دیو امر ایدر .

﴿ ماده ٨٠٠ ﴾

﴿ مستودعه جنون عارض اولوبده صحو وافاقتدن یأس کلدکده ﴾ یأس نقدر مدت جنوندن صکره کلور ٩٤٤ ماده شرحنده ایضاح اولنه‌جغی اوزره جنون، مطبق درجه‌سنه کلدکده صحو وافاقتدن یأس کلمش اولورمی ﴿ قبل الجنه اخذایتمش اولدیغی ودیعه ﴾ عینا موجود اولورسه موجود اولان مال کندوسنك ودیعه‌سی اولدیغی صاحبی بولنان مجنونك ولیسی یا وصیسی

مواجهه‌سنده بالبنیه اثبات ایتدکده صاحبنه رد اولنوب و﴿عینا موجود اولمسه صاحبی﴾ ودیعه‌یی طلب ایتدکده مجنونك ولیسی یا وصیسی وار ایسه آنك مواجهه‌سنده یوغیسه حاکم شو مجنون ایچون بر وصی نصب ایدرك مودع بو وصی مواجهه‌سنده بالمخاصمه مدعی ایداعی و ودیعه قیمیاتندن ایسه قیمتنی اثبات ایلیه‌رك اولوجهله ودیعه‌نك تضمینی لازم کلنجه صاحبی ﴿بر معتبر کفیل﴾ یعنی مجنونك مالندن تضمین ایتدیره‌جك شیئك فقرهٔ آتیه وجهله لدی الایجاب تکرار مجنونه ضامن اولمق ایچون قوی بر کفیل کوستره‌رك مجنونك مالندن تضمینه صلاحیتی واردر﴾ یعنی ودیعه مثلیاتدن ایسه مثلی وقیمیاتدن ایسه قیمتی مجنونك مالی وار ایسه آندن استیفا ایدر. اما مجنونك مالی یوغیسه ولی یاوصینك مالندن ضمان لازم کلمیوب حال یسرینه انتظار اولنور. «٩٢٦» ماده‌یه باق.

﴿فقط﴾ صاحب ودیعه اولوجهله تضمین ایتدیردکدن ﴿صکره کندویه﴾ یعنی مستودعه ﴿افاقت کلوبده﴾ یعنی جنونی زائل اولدقده ﴿ودیعه‌یی صاحبنه رد ایتمش یاخود بلا تعد ولا تقصیر ودیعه﴾ یدنده ﴿تلف یا ضایع اولمش ایدوکنی﴾ ویاخود ودیعه نه اولدیغنی بیلمدیکنی ﴿بیان ایدرسه﴾ ١٧٧٤ ماده‌یه مبنی یمینیله تصدیق اولنه‌رق ﴿اخذ اولنمش اولان آقچه‌سنی﴾ یعنی بدل تضمینی صاحب ودیعه‌دن یاخود کفیلندن ﴿استرداد﴾ وطلب ﴿ایلر﴾ ٩٧ ماده‌یه باق.

ماده ٨٠١

﴿مستودع فوت اولدقده ودیعه﴾ ده ایکی احتمال واردر . احتمال اول، اول ودیعه ﴿عینا ترکه‌سنده﴾ موجود بولنمقدر. ایمدی ودیعه عیناً ترکه‌سنده موجود ﴿بولندیغی صورتده﴾ ودیعه‌نك ید مستودعده ایکن حکمی نه ایسه ﴿وارثی﴾ یا وصیسی ﴿یدنده دخی﴾ حکمی اودر. بو جهتله صاحبنه رد ایدنجیه دکین ید وارثده ﴿امانت اولمغله﴾ وارث یاوصی مستودع کبی محافظه‌یه دوام ایدر. و صاحبی طلب ایتدکده ﴿صاحبنه رد﴾ واعاده ﴿اولنور﴾ ده مستودعك داینلری ودیعه‌یه مداخله وتقسیم غرمایه ادخال ایده‌مزلر. زیرا دین متوفانك ترکه‌سنه تعلق ایدوب بو ایسه ترکه‌دن معدود دکلدر . مال مضاربه‌ده دخی حکم بویله‌در . ایمدی ودیعه عینا موجود اولنجه مستودع ودیعه‌یی بیان ایتمسه وورثه دخی آنی بیلمسه بیله بونده تجهیل یوقدر. بناء علیه مودعك مستودعك ترکه‌سنه غرامته داخل اولمسی لازم کلمز.

ینه بو جهتله مستودع حیاتنده ودیعه بلا تعد ولا تقصیر یدنده تلف اولدیغنی ادعا ایتدکده «١٧٧٤» ماده‌یه مبنی سوزی قبول اولنه‌جغی کبی بعد وفاته وارثنك یاوصیسنك دخی بروجه مذکور عینا موجود بولنان مذکور ودیعه حقنده بو سوزی قبول اولنور. نتـه‌کیم آتی الذکر «وکذا وارث بز

ودیعه‌یی بیلورز شویله ایدی الخ» فقره‌سنده بیان اولنیور.

مثلا مستودع، ودیعه‌یی زوجه‌سنه ویردکدنصکره مزبوره یدنده موجود ایکن مستودع وفات ایتمکله زوجهٔ مزبوره‌دن طلب اولندقده ودیعه ضایع اولدی یا سرقت اولندی. دیسه ۱۷۷٤ ماده‌یه مبنی سوز مع الیمین زوجه‌نك اولوب کمسنه‌یه ضمان لازم کلمز. آنجق زوجه، مذکور ودیعه‌یی متوفی زوجنه برحیات‌ایکن رد ایتدیکنی ادعا ایتدکده سوز مع‌الیمین زوجه‌نك اولوب متوفی طرفندن تجهیل بولندقده آنك ترکه‌سنده دین اولور.

ترکه‌ده موجود مالك ودیعه

ایدوکنك لزوم ثبوتی

ودیعه‌نك عینا وجودی یعنی موجود اولان مالك مدعی طرفندن متوفایه ایداع اولنمش مال ایدوکنك ثبوتی یا شهادت عادله ایله اولور یاخود متوفانك ترکه‌سی مستغرق دیون دکلسه کبار اولان ورثه‌نك اقرارلریله ثابت اولور. یوخسه مجرد مودعك سوزیله‌نسنه ثابت اولماز. نته‌کیم وصینك وصغار اولان ورثه‌نك اقرارلری دخی معتبر دکلدر. « ۱۵۷۳ » ماده‌یه باق.

ودیعه ید مستودعده بولندقده حکمی نه ایسه مستودعنك وفاتیله بوماده وجهله مستودعك ورثه‌سی یا وصیسی یدینه

انتقال ابتدکده حکمی ینه اودر دنیلمشیدی. آنجق شو حکمدن مسئلهٔ آتیه مستثنادر. شویله‌که مستودع ودیعه‌یی سارقه ارائه ودلالت ایتمکله سارق آنی سرقت ایلسه حفظده تقصیر ایتمش اوله‌جغندن مستودعه ضمان لازم کلدیکی حالده وارث ودیعه‌یی سارقه ارائه و طریق سرقته دلالت ایتدیکی جهتله سارق سرقت ایلسه وارثه ضمان لازم کلز درمختار. زیرا مباشر ایله متسبب اجتماع ایتدکده حکم مباشره مضاف قلنور.

(اما) احتمال ثانی، ودیعه عینا ترکه‌سنده موجود بولنمامقدر. ایمدی مذکور ودیعه (عینا) متوفانك (ترکه‌سنده) موجود (بولنمدیغی) ومودع دخی مستودعك مجهلا وفات ایتدیکی ادعاسیله آنی دردنجی فقره وجهله ترکه‌دن تضمینی طلب ایتدیکی (صورتده) بونده اوچ وجه واردر.

وجه اول، (اکر مستودعك حال حیاتنده اول ودیعه‌یی صاحبنه رد ایتدم یاخود بلا تعد (ولاتقصیر) ضایع اولدی دیمش کبی (شرعا ضماندن برائتی ایجاب ایدر) برصورتده ودیعه‌نك حالنی بیان وتقرر ایلدیکنی (مودع اقرار ایدر یاخود مودع انکار ایدوبده) وارثی اثبات ایدر ایسه (ترکه‌سندن ضمان لازم کلز.) بو فقره‌ده اقرار یا اثبات اولنان مستودعك «رد ایتدم یا ضایع اولدی» دیمش اولمسیدر. اما بو ماده‌نك صوك فقره‌سنده اثبات ایدیلان تلف وضیاع اولمغله بو فقره، فقرهٔ اخیره‌دن افتراق ایدر.

ایمدی بو فقره وجهله مستودعك بو سوزینی ورثه‌سی اثبات ایتدکده ضمان لازم کلز . چونکه مستودع بر حیات اولوبده بو سوزی سویلسه ١٧٧٤ ماده حکمنجه ضماندن قورتلدیغی کبی بو سوزی بعد وفاته بینه ایله ثابت اولدقده «٧٥» ماده حکمنجه بینه ایله ثابت اولان عیانا ثابت کبی اوله‌جغندن ینه ضمان کلز .

ایضاح القیود

١ دیمك ، ورثه رد ایتدم کبی سوزی اثبات ایده‌میوب فقط ودیعه‌یی حال حیاتنده مورثلری رد ایلدیکنی یاخود بلا تعد ولاتقصیر تلف اولدیغنی ادعا ایلسه فقرهٔ آتیه‌ده ذکر اولندیغی اوزره بلا بینه تصدیق اولنماز . یعنی مستودعك بلا تعد ولاتقصیر تلف اولدی یا رد ایتدم دیمسی قبول اولندیغی حالده مجهلا فوتندنصکره ورثه‌سندن بوادعا قبول اولنماز تکملهٔ رد محتار . لکن قال فی منیة المفتی مانصه وارث المودع بعد موته اذا قال ضاعت فی ید مورثی فان کان هذا فی عیاله حین کان مودعا یصدق وان لم یکن فی عیاله لاتکملهٔ رد محتار .

٢ کبی ، کبی لفظی ذکر ایدلدی . زیرا ضماندن براتی ایجاب ایدر صورتده ودیعه‌نك حالنی بیان وتقریر مجله‌ده محرر ایکی صورته منحصر اولمیوب مثلا مستودعك ورثه‌سی، «مودع

ودیعه‌نك آخره بیعنی مستودعه امر ایتمش اولمغله شو امره بناء مستودع ودیعه‌یی ثمن مثلیله فلان شخصه صاتوب ثمنی اول شخص ذمتنده بولندیغنی » مستودع بیان واقرار ایتمشیدی دیو ادعا وامر ایله مذکور اقراری اثبات ایتدکلرنده ینه بری اولورلر. « ۷۵ » ماده‌یه باق علی افندی .

۳ اثبات ایدر ایسه ، اثبات ایدر ایسه دنیلدی . زیرا بلا اثبات وارثك مع الیمین اولان سوزی قبول اولنه‌ماز اشباه .

٤ رد ایتدم الخ یعنی مجله‌ده رد ایتدم الخ دیو مسئله ضماندن برائتی ایجاب ایدر صورتده تصویر اولندی . زیرا مستودع برحیات ایکن ودیعه‌یی امینه بولنان زوجه‌سنه ویردیکنی ادعا ایتدکدنصکره وفات ایتمکله زوجه‌سندن طلب اولندقده زوجنك کندوسنه ودیعه‌یی ویردیکنی انکار ایتسه سوز مع الیمین زوجه‌نك اولوب زوجهٔ مزبوره‌یه ۷۸ ماده‌یه مبنی برشی لازم کلیوب ضمان تجهیل سببیله متوفانك ترکه‌سندن لازم کلور.

متوفی مستودعك رد ایتدم الخ سوزینی
وارثی اثبات ایتدکده یمین
لازم کلورمی

مستودع برحیات ایکن ودیعه‌نك صاحبنه ردی ویا بلاتعد

ولاتقصیر تلفی ادعاسی مسموع اولوب ۱۸۷٤ ماده حکمنجه سوز یمینیله کندوسنك یعنی مستودعك بولنمش ایسه‌ده مستودع وفات ایتدکده مذکور ادعانك کندوسندن صدوری ممکن اولمدیغی جهتله آنك بو سوزینه بروجه بالا شاهد استماعی لازم کلوب آنجق شهادت مذکوره ایله متوفی مستودعك شو سوزی اثبات اولندقدن صکره مورث مستودع بر حیات ایکن آکا لازم کلان و ۱۷۷٤ ماده ده ذکر اولنان یمین کبی بر یمین لازم کلورمی ؟

عمادیه‌نك ضمانات بحثنده نوادردن نقلنه کوره ورثه اوزرینه « مورثلری متوفانك اوزینه ودیعه‌نك رد یاضمانی لازم کلدیکنی بیلمدکلرینه » یمین لازم کلور . حالبوکه انقرویده مذکور اولدیغنه کوره یمین لازم کلمز که عباره‌سی شودر «ادعی المودع رد الودیعة او هلاکها ومات قبل ان یحلف لایحلف وارثه نص علیه فی الجامع الکبیر» انتهی .

وجه ثانی ، ﴿ کذلك ﴾ مستودع ودیعه‌نك حالنی وارثنك بیلدیکنه مطلع اولدیغی جهتله حال حیاتنده ودیعه‌نك حالنی بر وجه بالا بیان ایتمیوب بناء علیه ﴿ وارث ﴾ی ﴿ بز ودیعه‌یی بیلورز شویله ایدی بویله ایدی دیو﴾ ودیعه‌نك نفس الامرده‌کی اوصافنه موافق صورتده ﴿ توصیف وتفسیر ایدرك مستودعك وفاتندن صکره بلا تعد و لاتقصیر ضایع اولدیغی ﴾ یاخود کندوسی یعنی وارث صاحبنه رد وتسلیم ایتدیکنی ﴿بیان ایتسه﴾

مجله‌ده بيان ايديلان صورتده «١٧٧٤» ماده موجبجه‌ (يمينيله تصديق اولنه‌رق ضمان لازم كلمز) زيرا وارث مستودع كبي اوله‌رق بو وجهله تفسير ايتديكي صورتده وديعهٔ مذكوره وارث مرقوم يدنده دخي امانت وهلاك وضياعنده دخي قولي مقبول اولورده وجه اولده اولديغي كبي شو وجه ثانيده دخي تجهيل يوقدر . اما مستودع فقرهٔ آتيه وجهله مجهلا وفات ايتدكدنصكره وارثي مستودعك حياتنده وديعه ضايع اولديغني ادعا ايتسه سوزي قبول اولنه‌ماز . زيرا امينك سوزي قبول اولنور ايسه‌ده ضمينك سوزي قبول اولنميوب ضمين اولان كيمسه اقامهٔ بينه‌يه محتاجدر .

بوفقره‌دن مستفاد اولوركه وارث، وديعه‌نك حالني بيلوبده مورث يعني مستودع دخي وارثنك بومعلوماتنه واقف اولنجه فقرهٔ ثانيه‌وجهله وديعه‌نك حالني بيان وتقرير ايلملك مستودعه لازم كلمزبز ازيه. يعني بوتقديرده بيان وتقريردن سكوت ايدلمكله تجهيل حاصل اولماز تكملهٔ رد محتار .

بوفقره‌ده توصيف وتفسير ايدرك دنيلدي . زيرا توصيف وتفسير ايتمسه‌سوزي قبول اولنه‌ميه‌جغي فقرهٔ اخيره‌ده مذكوردر . ايمدي فقرهٔ اخيره شو فقره‌نك متممي اولمغله بوراده « اما وارثك وديعه‌ي الخ » ديه‌رك بيان ايدلسه ايدي اولي اولوردي .

فائده

مستودع بالاجر اولمدیغی صورتده بو مسائلده تصدیق اولنهجغی درکار ایسهده مستودع بالاجر اولوبده ممکن التحرز اولان برسببله تلف یاضایع اولدیغی حالده ده «٧٧٧» مادهنك فقرۀ اخیرهسنك حکمی جاری اولمسی لازم کاور .

وجه ثالث ، ﴿واکر﴾ اول ودیعه عینا ترکهسنده موجود اولمدیغی کبی ﴿ مستودع ﴾ حال حیاتنده اول ودیعهنك حالنی وارث بیلدیکنیوبیلمدیکی حالده اول ﴿ ودیعهنك حالنی بیان ایتمامش ایسه مجهلا ﴾ میمك ضمی وجیمك کسری وهانك تشدیدی ایله تجهیلدن مأخوذ اسم فاعلدر ﴿فوت اولمش دیمك اولمسیله ﴾ متوفانك حال صحتنده ذمتنه ترتب ایدن ﴿ دیون سائره ﴾ سی یعنی دیون صحتی ﴿ کبی ترکهسندن استیفا ﴾ یعنی ودیعه قیمیاتدن ایسهقیمتی ومثلیاتدن ایسه مثلیاخذ ﴿اولنور﴾ یوخسه شو دین دین مرض قبیلندن دکلدر . ولوکه ودیعهتازه اوزوم و قارپوز کبی طول مدت طورمیوب چوری ییجی شی اوله . زیرا وقتاکه حالی معلوم دکلدر مستودع آنی اتلاف ایلمشدر دینیلور انقروی وتکملهٔ رد مختار .

دیون سائره کبی دنیلمسیله اشارت اولنیور که ترکه غریم اولدیغی صورتده مودع دخی غرمایه داخل اولوب یوخسه

مودعك سائر غرمادن بركونا امتيازى يوقدر تكملهٔ رد محتار.
لان اليد المجهولة عند الموت تنقلب يدملك ولانه لما مات ولم يبين صاربالتجهيل مستهلكالها تكملهٔ رد محتار .

نته‌كيم مستودع وديعه‌يى استهلاك ايتدكدن صكره فوت اولدقده مودع غرمايه داخل اوله‌جغى كبى. شبهه يوقكه قيمت وديعه‌نك اثباتى مودع اوزرينه لازم اولوب مودع اثبات ايده‌مز ايسه مقدار قيمتده سوزمع اليمين ورثه‌نكدر تكملهٔ رد محتار. «٧٦» ماده‌يه باق.

مستودع ، دكانمده شويله بركيسه درونده قاچ عدد اولديغنى بيلمم براز مجيديه اولديغى حالده فلان كيمسه‌نك بنده وديعه‌سيدر ديو بيان ايلمش ايكن بعدالوفات دكانده اويله برشى ظهور ايتمسه بوده تجهيل اولمغله ضمان لازم كلور.

سالف الذكر فقرهٔ ثالثه ايله فقرهٔ رابعه اوزرينه آتى الذكر مسئله تفرع ايدر.

شويله‌كه : ايكى كيمسه برشخصه بيك غروش ايداع ايدوبده شخص مرقوم بر اوغلنى ترك ايدرك وفات ايتدكدن صكره اول ايكى كيمسه‌دن بريسى ابن مرقوم وديعه‌يى استهلاك ايتديكنى ادعا وديكرى وديعه نه اولديغنى بيلمديكنى ادعا ايتدكده ابنك استهلاكنى ادعا ايدن او شخصك حين وفاتنده وديعه‌نك عينا موجود بولنديغنى اقرار ايتديكى جهتله اوچنجى فقره وجهله تركه‌دن برشى آله‌ميوب ابن مرقومه تضمين ايتديرر. ديكرى ايسه شوفقره وجهله حصه‌سنى تركه‌دن آلور .

تجهیلده ایکی شی آرانور

ایضاحات مذکوره‌دن آکلاشلدیکه تجهیل الودیعه‌ده ایکی شی آرانوب برنجیسی مستودع ودیعه‌نك حالنی بیان ایلمامسیدر. بناءً علیه مستودع ودیعه‌نك حالنی حال حیاتنده بیان ایتسه ودیعه موجود اولنجه ضمان لازم کلمیه‌جکی کبی بونده دخی ضمان لازم کلمز . بالاده ایکنجی فقره‌ده بیان اولنان ایشته بودر .

ایکنجیسی، مستودعك وارثی ودیعه‌نك حالنی بیلمامسیدر. یعنی مستودع حیاتنده ودیعه‌نك حالنی بیان وتقریر ایتمیوب فقط ودیعه وارثك معلومی اولوب مستودع دخی ودیعه وارثنك معلومی اولدیغنی بیلنجه حال ودیعه‌یی بیان ایلمامسندن طولایی ینه ضمان لازم کلمز. فقرهٔ ثالثه‌ده بیان اولنان ایشته بودر . بووجهله وارث بن ودیعه‌یی بیلورم دیوبده مودع دخی بونی یعنی وارثك معلوماتنی تصدیق ایتسه ودیعه عینا موجود اولمسه بیله ترکه‌دن ضمان لازم کلمز .

قسما تجهیل ودیعه

تجهیل ودیعه قسما دخی اولور. شویله‌که ودیعه‌نك برقسمی عینا موجود اولدیغی حالده دیکر قسمنده تجهیل بولندقده یالکز تجهیل بولنان قسمك ضمانی وترکه غریم اولدیغی صورتده

مودعك غرامة حصه‌سنه دوشنی اخذ ایلمسی لازم کلوب دیکری عینا رد اولنور .

مثلا ودیعه یکرمی آلتون اولوب اون بشی عینا موجود اولدیغی حالده بشی موجود بولنمسه یالکز بش آلتونك ضمانی لازم کلوب متباقی بش آلتون عینا رد اولنور .

سائر اماناتده تجهیل

تجهیل ودیعه بروجه بالا موجب ضمان اولدیغی کبی مال مضاربه ، مال شرکت ، مال بضاعه ، مال مأجور ، مال مستعار ، وکیل بالقبض یدنده‌کی مال مثللو سائر اماناتك تجهیلی دخی مستلزم ضماندر . وبونده قاعده شودر « هر امینکه امانتك حالنی مجهلا وفات ایده ضمان لازم کلور » تکملهٔ ردمحتار .

وودیعه‌ده اولدیغی کبی بووجهله مجهلا وفاتندن صکره ورثه‌سی بلا تعد ولا تقصیر تلفی یاخود مال صاحبنه رد واعاده اولندیغنی ادعا ایتسه بلا بینه تصدیق اولنه‌ماز . مثلا احد شریکین یدنده مال شرکت بولنوبده مذکور مالك حالنی بیان ایتمدین مجهلا فوت اولسه صاحبنك نصیبنی ضامن اولور . شرکت کرك مفاوضه اولسون وکرك عنان اولسون تکملهٔ ردمحتار .

نته‌کیم رهنك دیندن زیاده‌سی امانت اولدیغی ٧٤١ ماده شرحنده ذکر وایضاح اولنمش اولوب مرتهن بوزیاده‌یی مجهلا

وفات ایتدکده ضمان لازم کله‌جکنی حموی اشباه شرحنده بیان وبعض ارباب فتوانك بروجه مذکور افتـا ایلدکلرینی اتیان ایلمشدر .

استثنا

بالاده تجهیل امانت حقنده ذکر اولنـان قاعده‌دن بعض مسـائل مستثنا بولنمشـدرکه بونلرك تفصیلاتی درمختار ایله حواشیسـنده مذکوردر . آنجق مقامه مناسب اولان بعضیلر بروجه آتی بیان اولنور.

١ ناظر وقفك غلاتنی قبض ایتدکدن صکره مجهلا وفات ایتـدکده بوغلات ایچون مستحق بولنمیوبده مسجده مشروط اولور ایسه ضمان لازم کلمز. اما غلات مذکوره‌نك مستحقلری بولنوبده مسـتحقلر آنی طلب ایلمشلر ایکن ویرمسـه‌ده بعده مجهلا فوت اولسه ضمان لازم کلور .

فقط ناظر، عین وقفی یعنی مثلا دراهم ودنانیر موقوفـه‌یی یاخود بر وقف عقـار دراهم ودنانیر ایله اسـتبدال اولندقده دراهم ودنانیر مذکوره‌یی مجهلا فوت اولسه ضمان لازم کلور.

٢ حاکم اموال ایتامی بریسنه ایداع ایدوبده کیمه ایداع ایتدیکنی بیـان ایتمدین مجهلا فوت اولسـه حاکمه ضمان لازم کلمز . اما حاکم اموال ایتامی کندی خانه‌سـنه وضـع ایتمشیکن آنی مجهلا وفات ایتسه ضمان لازم کلور .

٣ اميرالجيش بعض غنايمی قبل‌القسمه بر غازی‌یه ایداع ایدوبده کیمه ایداع ایتدیکنی بیان ایتمدین فوت اولسه ضمان لازم کلمز .

٤ روزکار برکیمسه‌نك خانه‌سنه برمالی القا ایدوبده اول کیمسه بونی مجهلا فوت اولسه ضمان لازم کلمز .

٥ برکیمسه مالنی صاحب خانه‌نك معلوماتی اولمقسزین اول خانه‌یه وضع ایتسه‌ده صاحب خانه بونی مجهلا فوت اولسه ضمان لازم کلمز .

٦ برکیمسه صبی‌محجوره برمال‌ایداع ایدوبده صبی‌مرقوم آنی مجهلا فوت اولسه حفظی التزامه اهل اولمدیغی جهتله ضمان لازم کلمز. نته‌کیم صبی مرقوم بوندن صکره بالغ اولوبده بعده فوت اولسه ینه ضمان لازم کلمز. مکرکه بالغ اولدقدن صکره ودیعه‌نك یدنده بولندیغی اثبات اولنه . اول‌حالده ضمان لازم کلور .

خلاصه ، صبی بعد البلوغ فوت اولوبده ودیعه نه وقت هلاك اولدیغی وحالی نه ایدوکی معلوم اوله‌مسه ترکه‌سندن ضمان لازم کلمز ایسه‌ده مدعی ، مذکور ودیعه‌نك بعد بلوغ الصبی یدنده بولندیغنی اثبات ایتسه بوصورتده ضمان لازم کلور.

جنون ودین وسفه وعته وغفلت یعنی ٩٤٦ ماده وجهله ابله اولمق سببیله اولان محجورینك احکامی دخی صبی محجور کبیدر .

اما صبی یاخود معتوه تجارته یاخود قبول ودیعه‌یه مأذون اولوبده اولوجهـله قبول ودیعـه ایتدکدن صکره قبل البلوغ والافاقه مجهلا فوت اولسه ضمان لازم کلور . « ٧٧٦ » ماده‌یه وشرحنه باق .

٧ اب یا جد ابننك یا حفیدینك مالنی مجهلا فوت اولسه ضمان لازم کلیه‌جکی کبی وصی‌الاب ووصی الجد ووصی‌القاضی دخی مال‌صغیری مجهلا فوت اولسه ضمان لازم کلمز. بومسائل حقنده ابیات آتیه ذکر اولنمشدر.

وکل امین مات والعین یحصر وما وجدت عینا فدینا تصیر
سـوی متول الوقف ثم مفاوض ومودع مال الغنم وهوالمؤمر
وصاحب دار القت الریح مثل ما لو القـاه ملاك بها لیس یشعر
وکذا والد جـد وقاض وصیهم جمیعا ومحجور فوارث یسطر
درمختار .

﴿ وکذلك وارثك ودیعه‌یی ﴾ وجه ثانی وجهله ﴿ توصیف وتفسیر ایتمیه‌رك مجرد بز ودیعه‌یی بیلورز ﴾ مستودعك حیاتنده یا وفاتندن صـکره بلا تعد ولا تقصیر تلف یا ﴿ ضایع اولدی ﴾ یاخود مستودع حیاتنده رد ایتـدی بناءً علیه تجهیل یوقـدر ﴿ دیمسی ﴾ مودعك انکارینه قارشـو ﴿ معتبر اولمیوب ﴾ سـوز مودعك اولمغله ﴿ اولوجهله ضایع اولدیغنی اثبـات ایده‌مدیکی صورتده ترکه‌دن ضمان لازم کلور . ﴾ بوصورتده مودع تجهیلی دعوی ایتدیکی حالده وارث مستودعك وفاتنده ودیعه معروف

وموجود ایکن مؤخرا تلف اولدیغنی ادعا ایتسه سوزطالبکدر.
اما وارث بونلری یعنی مثلا مورثنك حیاتنده ودیعه‌یی رد ایتدیکنی ویا ودیعه تلف اولدیغنی اثبات ایدرسه ضماندن بری اولور .

بوفقره یوقارووده وجه ثانی عنوانی تحتنده بیان اولنان فقره‌ده‌کی توصیف وتفسیر ایدرك عباره‌سنك محترز عنهی بیان اولدیغی جهتله انسجام عباره‌نك حصولی ایچون آنك عقبنده اتیان ایدلمك مناسب ایدی .

صورت اثبات

ورثه‌نك « مورثلرینك وفاتی زماننده ودیعه عینا موجود اولوب مورثلری بومال فلانكدر بنده ودیعه‌در یاخود بومالی فلان طرفندن بطریق الوکاله یا بطریق الرساله وآکا دفع وتسلیم ایتمك اوزره آلمشیدم آکا دفع ایدیکز دیدی لکن صکره بزم یانمزده ضایع اولدی» دیو واقع اولان دفعلری شهودك شهادتلریله ثابت اولدقده متوفانك ترکه‌سندن ضمان لازم کلیه‌جکی کبی ورثه‌یه دخی ضمان لازم کلمز تکملهٔ ردرمحتار.

مجله‌نك اوچنجی فقره‌سنده وارثك سوزی قبول اولندیغی حالده شوفقرهٔ اخیره‌ده قبول ایدلمامسنك سببی شودرکه فقرهٔ مذکوره‌ده یعنی فقرهٔ ثالثه‌ده مستودعك وفاتنده ودیعه معروف

اولمغله برابر وارث آنی تفسیرایدوبده شوتفسیر نفس الامرده کی معروفه مطابق اولنجه وارث تصدیق اولنوب اما بومسئله‌ده ودیعه معروف اولمدیغی جهتله وارثك معروف اولدیغنی وکندوسی بیلدیکنی ادعا ایلمسی مسموع اولمدی .

بیان ودیعه وقت موته مخصوص دکلدر

معلوم اولملیدرکه ودیعه‌نك بیانی وقت موته مخصوص اولمیوب مستودع ودیعه‌نك حالنی صحت وافاقتنده بیان ایتدکده تجهیلدن قورتلمش اولور .

بناءً علیه مودع « مستودع وقت وفاتنده ودیعه‌نك حالنی بیان ایتمیه‌رك فوت اولدی » دیو تجهیلی دعوی ایتسه وقت موتده عدم بیان آندن اول دخی نفی بیانی مستلزم اولمیه‌جغندن دعوای مذکوره صحیح اولماز . بلکه مجهلا وبلا بیان وفات ایتدی دیو دعوی ایتملیدر .

مقدار مجهولك ردنی بیان صورتیله ودیعه‌نك حالنی بیان وتقریر

مستودع، مودعه ودیعه‌نك بعضیسنی قبض ایتمشیدك دیدکدن صکره وفات ایدوب ودیعه‌دن نه قدر قالدیغی بیلنه‌میوب مودع هیچ برشی آلمدم ومستودعك ورثه‌سی ودیعه اولان مثلا بیك

غروشدن يوز غروش دها قالدی ديدكارنده مودع وديعه‌نك بعضيسنی قبض ايتمش اولمغله نقدر قبض ايتديكنی تعيينه مجبور اولوب نقدر اقرار ايدر ايسه اوقدرك قبضی ثابت اولور. آنجق ورثه دهازياده قبضی ادعا ايتدكارنده آنی قبض ايتمديكنه مودعه يمين ويريلور. بو تقديرده مودع يوز غروش آلدم ديديكی حالده مستودعك ورثه‌سی طقوز يوز غروش آلدك ديدكارنده سوز مع اليمين مودعكدر.

هنديه‌ده ذكر اولنمشدركه مودع بعض وديعه‌يی قبض ايتدم ديو اقرار ايتدكده مقدارينك تعيينده سوز مع اليمين كندوسنكدر. مستودع كرك برحيات اولسون وكرك اولمسون. هنديه‌نك شو مسئله‌سيله مجله‌نك ١٧٧٤ ماده‌سی آره‌سنده فرق بولمق يا توفيق ايتمك ايجاب ايدر.

خلاصهٔ مسائل تجهيل

الوديعه

تجهيل الوديعه مسائلنك خلاصه‌سی شودركه:

١ مستودع حياتنده وديعه‌نك حالنی بيان ايدوب وفات ايتدكدنصكره وديعه تركه‌سنده بولنمسه ضمان لازم كلمز. ايكنجی فقره‌ده بيان اولنان بودر.

٢ بيان ايتمينجه وارثی وديعه‌يی بيلوب بيلديكنی دخی

مودع تصديق ایتدیکی حالده ترکه‌ده بولنمسه بیله ضمان لازم کلمز. اوچنجی فقره‌ده بیان اولنان بودر .

٣ وارثی ودیعه‌یی بیلمدیکی حالده مستودع دخی بیان ایتمسه‌ده فوت اولسه ودیعه اکر ترکه‌ده عینا موجود وموجود اولان ودیعه اولدیغی بینه یاخود مستودعك وارثنك اقراری ایله ثابت اولور ایسه صاحبی آنی اخذ ایدر . برنجی فقره‌ده بیان اولنان بودر .

٤ وارثی ودیعه‌یی بیلمدیکی حالده مستودع دخی بیان ایتمسه‌ده فوت اولسه وودیعه ترکه‌ده عینا موجود اولمسه مجهلا فوت اولمش اولمغله ودیعه ترکه‌نك دینی اولور. دردنجی فقره‌ده بیان اولنان بودر تکمله‌ٔ رد محتار .

ماده ٨٠٢

﴿ مودع ، فوت اولدقده ودیعه وارثنه ﴾ یا وصیسنه ﴿ویریلور.﴾ ووارث ودیعه‌یی مستودعدن طلب وادعا ایده‌بیلور. زیرا وارث مورث مقامنه قائمدر .

بوحالده مستودع ودیعه‌یی حال حیاتنده مودعه یا بعد وفاته وصی‌یه ویردیکنی ادعا ایتدکده « ١٧٧٤ » ماده حکمنجه سوز مع الیمین کندوسنکدر .

بو ماده‌ده وارثنه دینلمسیله اوچ مسئله‌یه اشارت اولنیور.

مسئلهٔ اولی، وارث اولمیان شخصه ویریله‌مز. ولوکه متوفی مورثنك امری بولنه.

بناءً علیه مودع ودیعه‌یی وارث اولمیان برشخصه ویرمسیله مستودعه امر ایدوبده بعد وفاته مستودع، امر مذکوره بناء اول شخصه ویرسه ضامن اولور. چونکه مودعك وفاتیله اول شخصك قبض ودیعه‌یه اولان وکالتی باطل ومودعك امری کان لم یکن اولور. «١٥٢٧» ماده‌یه باق.

وارثه تعبیری مودع متوفانك وصیسندن یاخود دایندن احتراز ایچون دکلدر. «٧٩٣» ماده شرحنه‌باق تکملهٔ ردمختار.

مسئلهٔ ثانیه، وارث واحد اولدیغنه اشارت اولنیور اما وارث متعدد اولنجه ودیعه یالکز بریسنه یعنی بعضیسنه تسلیم ایدیله‌میوب شاید تسلیم اولنوبده تلف اولسه دیکر ورثه تسلیم مذکوری مجیز اولمیوب مستودعه تضمین ایتدیره‌بیلورلر.

بناءعلیه ودیعه قابل قسمت اولوبده وارث مثلا ایکی اوغلندن عبارت اولنجه نصفی بر اوغلنه ونصف دیکری اوبر اوغلنه ویرلمك لازم کلور. واکر قابل قسمت دکل ایسه ایکیسنه معا تسلیم اولنمق ایجاب ایدر. «٧٩٦» ماده‌یه باق.

حتی بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه بر مالی ایداع ایدوبده بن فوت اولور ایسه‌م فلان اوغلمه ویر دیوب اول کیمسه وفات ایتمکله اوکمسنه ودیعه‌یی اول اوغلنه ویرسه دیکر وارثی اولدیغی صورتده اوکمسنه آنك حصه‌سنی ضامن اولور. زیرا آنفا ذکر

اولندیغی اوزره مودعك فوتندنصکره ودیعه جمله ورثه‌یه موروث اولوب بناءعلیه بعض ورثه‌یه ویریله‌مز . ولوکه مورثك امری بولنه علی افندی .

مسئلهٔ ثالثه ، ودیعه امین بیت‌المـاله ویریله‌مز . بناءعلیه مودع فوت اولدقده ورثه‌سی آخردیارده اولمغله ترکه‌سنی امین بیت‌المال قبض ایتدیکی جهتله مستودع ودیعه‌یی امین مرقومه ویرسه ورثه کلدکلرنده مجیز اولمیوب مستودعه تضمین ایتدیره‌بیلورلر .

مستثنا

ودیعه‌نك وارثه ویرلمسی لازم‌کله‌جکی مسئله‌سندن آتی‌الذکر بر مسئله‌سی مستثنا بولنمشدر . شویله که بر کیمسه دیکر کمسنه ذمتنده شوقدر غروش آله‌جغی اولدیغنه دائر اولان بر صکی بر شخصه ایداع ایتـدکدنصکره مودع فوت اولدقده مستودع مبلغ مذکورك بر مقدارینك اودنمش اولدیغنی بیلنجه مودعك وارثی مورثنك قبض مذکورینی اقرار ایتمدکجه مذکور صکی ابدا حبس ایده‌بیلور . زیرا مذکورصکی وارث مرقومه ویرسه مدیونی اضرار اتمش اولور . ضرر ایسـه ١٩ ماده حکمنجه ممنوعدر درمختار وتکملهٔ ردمحتار .

﴿فقط ترکه مستغرق بالدین ایسه حاکمه مراجعت ایدیلور﴾ده آنك امریله شرعا اعطاسی اقتضـا ایدن طرفه اعطا اولنور .

﴿واكر حاكمه مراجعت ايتمكسزين مستودع آنى وارثه‌ويروب اودخى استهلاك ايتسه مستودع﴾ غرما ايچون ﴿ضامن اولور.﴾ زيرا دين ارثدن مقدم اولديغى جهتله وديعه‌يه حق غرما تعلق ايلمشدر هنديه .

مستثنا

شوقدر كه وارث مرقوم امين اولديغى صورتده وديعه‌يى مستودعدن اخذيله اداى دين ايده‌بيلور .

استهلاك ايتسه دينـلدى . زيرا مذكور وديعه يد وارثده عينا موجود اولسه غرما آنى عينا استرداد ايدرلر .

نته‌كيم داين متوفانك تركه‌سى مستغرق بالدين اولنجـه مديون دينني وارثه ويرسه برى اولماز تكملهٔ رد محتار.

وارثه قيدى بعض داينلردن احتراز ايچون دكلدر . زيرا تركه مستغرق بالدين اولنجه مستودع وديعـه‌يى بعض داينلره دخى ويره‌مز . ويرر ايسه ديكرلرك حصه‌سـنى ضامن اولور . چونكه غريم اولان تركه‌ده بعض داينلرك بعض آخر اوزرينه رجحانلرى اولميوب هرداينك الاجنبى نسبتنده تركهٔ مديوندن حصه‌دار اولمسى لازم كلور.

فقط وارثه قيدى وصـيدن احتراز ايچوندر . شويله كه تركه‌ده دين بولنديغى تقديرده مستودع وديعه‌يى وصى‌يه ويره‌

بیلوب بناءعلیه وصی‌یه ویردیکنی ادعا ایتدکده «١٧٧٤» ماده حکمنجه مع‌الیمین سوزی قبول اولنور.

نته‌کیم مودعك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه‌سنی امین بیت‌المال قبض ایتدیکی جهتله مستودع حاکمك امریله ودیعه‌یی امین مرقومه ویرسه جائز اولور. بوندنصکره مودعك وارثی ظاهر اولسه وارث مرقوم ودیعه‌یی مستودعدن طلب ایده‌میوب امین بیت‌المالدن اخذ ایدر.

مجله‌ده بیان اولندیغی اوزره ودیعه‌نك اعاده‌سنده حاکمه لزوم مراجعت ترکه مستغرق بالدین اولدیغی صورتده‌در. اما ترکه مستغرق بالدین دکل ایسه یعنی ودیعه داخل اولمیه‌رق ترکه‌نك بشقه مالی بورجه کافی بولنور ایسه ضمان لازم کلمز.

مستودع الغاصبك حکمی

معلوم اولملیدرکه مستودع الغاصب ودیعه‌یی عینا غاصبه اعاده ایتدکده بری اولوب آرتق مال صاحبنه یا صاحبی فوت اولمش ایسه وارثنه قارشو مسؤل اولماز. یعنی ضمان لازم کلمز درمختار وتکمله‌ٔ ردمحتار.

ماده ٨٠٣

﴿ ودیعه‌نك تضمینی لازم کلدکده مثلیاتدن ایسه مثلی

و قیمیاتدن ایسه ضمانی موجب اولان شیئك یوم وقوعنده‌کی قیمتنی ویرمك لازم کلور. »

بو ماده ایکی حکمی مشتملدر.

حکم اول، ودیعه مثلیاتدن ایسه مثلی لازم کلور. شویله‌که مستودع، نزدنده ودیعه اولان حنطه‌یی زمن غلاده استهلاك ایتمکله وقت رخاده مثلی‌ویره‌جك اولدقده‌مودع یوم‌استهلاکده‌کی قیمتنی طلب ایتسه حاکم مثلیله حکم ایدر. یوخسه وقت استهلاکده‌کی قیمتله دکل.

مثلیاتدن اولان ودیعه‌نك مثلی لازم کلمسنك سببی ۸۹۱ ماده شرحنده ایضاح اولنور.

حکم ثانی، ودیعه قیمیاتدن ایسه قیمتی لازم کلور. زیرا ضمانی موجب اولان شیئك یوم وقوعی زمان غصب اولوب ۸۹۱ ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سنده بیان اولندیغی اوزره وقت مذکورده‌کی قیمت لازم کلورکه بو ماده‌نك مسئلهٔ عمومیه‌سی مارالذکر ۸۹۱ ماده‌در.

نته‌کیم ودیعه‌نك نقصان قیمتنك تضمینی لازم‌کلدکده‌ضمانی موجب اولان شیئك یوم وقوعنده‌کی نقصان قیمت لازم کلور.

قیمیاتدن اولان ودیعه‌نك ضمانی موجب اولان شیئك یوم وقوعنده‌کی قیمتی لازم کله‌جکی بروجه آتی مثاللر ایله ایضاح اولنور. شویله‌که مستودع ودیعه‌یی مجهلا وفات اتمسندن طولایی ضمان لازم کلدکده یوم وفاتنده‌کی قیمتی ویرمك لازم کلور.

نته‌یم مستودع ودیعه‌یی بلا اذن بر آی استعمال ایدوبده تلف اولسه ابتدای استعمالندکی قیمتی لازمکلور. استعمالنك ایکنجی یا اوچنجی کونی قیمتی تناقص ایتدکده ینه ابتدای استعمالنده‌کی قیمتك تضمینی اقتضا ایدر .

کذا مستودع ودیعه‌یی انکار ایتدیکی حالده مودع ایداعی و وقت انکارده‌کی قیمتی اثبات ایتدکده مستودع مذکور قیمت ایله محکوم ایدیلور . اما شاهدلر ودیعه‌نك قیمتی اصلا بیلمدکلری حالده مستودع یوم انکارده ودیعه‌نك قیمتی نه‌قدر ایدوکنی اقرار ایدرسه اولقدر ایله محکوم ایدیلیر تعلیقات ابن عابدین علی البحر .

الەجق سندینك وحساب

دفترینك قیمتلری

حساب دفتریله الاجق سندینك قیمتی اول کاغد یازیلی اولدیغی حالده‌کی قیمت اولوب یوخسه دفتر یا سندك حاوی اولدیغی مبلغ بونلرك قیمتلری اولماز .

مثلا بر کیمسه دیکر کمسنه ذمتده اولان آلاجغنی مشعر معنون ومرسوم برسندینی دیکرشخصه ایداع‌ایدوبده اوشخص دخی آنی استهلاك ایتسه اول سندك مکتوبا قیمتی هر نه ایسه آنك ضمانی لازم کلوب یوخسه اول سندك حاوی اولدیغی

مبلغك ضمانی لازم کلمز فیضـیه. زیرا اتلاف و اسـتهلاك کاغده مصادف اولوب یوخسـه حاوی اولدیغی مبلغه مصادف اولماز. ودین سندی ضایع اولمسـیله دینك سقوطی لازم کلمز. اما بو صورتده داین اثبات دین ایده مامکله مدیون دخی یمین ایدرك داینك آلاجغی تلف اولسـه بو تلف مدیونك انکار ویمین ایتمسـنه مضاف اولور.

خاتمه

ایکی مبحثی حاویدر

مبحث اول

ایکی کیمسه نك بر ودیعه ده نزاعلرینه دائردر

١ بر کمسنه یدنده بولنان یوز آلتون ایچون ایکی کیمسه دن هر بری مستقلا کندوسـنك اولوب کندوسی ایداع ایتدیکنی ادعا ایتدکلری حالده او کمسنه بونلردن هر بریسی ایچون انکار ایتدیکی تقدیرده او کمسنه ایکیسی ایچون دخی تحلیف اولنور. بدأ یمینده حاکم مختـار اولوب قنغیسندن استر ایسه آنك یمینیله بدأ ایده بیلور. شوقدر که اول کیمسه لر بوبابده یعنی بدأ یمینده نزاع ایتدکلری تقدیرده ابتداء کیمه یمین ویره جکنی قرعه ایله تعیین ایدر.

ایمدی او کمسنه ایکیسنك یمیندن دخی نکول ایدرسه مدعا به یوز آلتون ایکی مدعی بیننده مشترك اولوب او کمسنه دیگر بر یوز آلتونی دخی بونلره ویرمسی واولوجهله هر برینه یوزر آلتون اعطا ایلمسی لازم کلور. زیرا یالکز بریسی ایچون حکم ایتمکده الویت یوقدر. او کمسنه ایکیسی ایچون دخی یمین ایدر ایسه اول کیمسه‌لر او کمسنه‌دن نسنه آله‌مازلر. زیرا حجت یوقدر. و او کمسنه بریسی ایچون یمین ایدوب دیگری ایچون نکول ایدر ایسه نکول ایتدیکی ایچون حکم اولنوب دیگری ایچون برشی حکم اولنه‌ماز. زیرا حجت بریسی ایچون بولنوب دیگری ایچون بولنمدی.

۲ مسئله آنفه وجهله ایکیسی ایچون دخی یمین تکلیف اولنه‌جق اولدقده اولا بریسی ایچون یمین تکلیف اولنمغله نکول ایتسه حکمده تعجیل اولنمیوب دیگری ایچون دخی تحلیفی لازم کلور. حتی اولا بریسی ایچون تکلیف اولنان یمیندن نکول ایتمکله دیگری ایچون یمین تکلیف ایتمدین حکم ایتسه حکمی نافذ اولماز.

۳ مدعی علیه مبلغ مذکوری ایکیکزدن بری ایداع ایتدی اما هانکیکز اولدیغنی بیلمیورم دیدکده مدعیلر مبلغ مذکوری آلمقده اتفاق ایدوب آله‌بیلورلر. و آرتق مدعی علیه اوزرینه مسئلهٔ اولی وجهله ضمان یوقدر. و مدعیلر بو وجهله اتفاق ایدوب آله‌جق اولدقلرنده مدعی علیه آنلره تسلیمدن امتناع

ایده‌مز. ومدعیلر اتفاق ایده‌مدکاری تقدیرده هر بری مدعایه کندوسنك بولنمدیغنه دائر مدعی‌علیهه یمین تکلیف ایده‌بیلورلر. یمین ایدر ایسه مدعی علیه ایکیسنك دعواسندن دخی بری اولور. ونکول ایدر ایسه مسئلهٔ اولی وثانیه وجهله معامله اولنور بحر .

مبحث ثانی

مودع ایله مستودع آره‌سنده‌کی بعض اختلافاته دائردر

٥ مودع مستودعه بنم سنده شویله برمال ودیعه‌م واردر دیدیکی حالده مستودع مذکور مال بنم ملکمدر دیسه سوز مستودعکدر. «٧٦» ماده‌یه باق .

نته‌کیم بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه بنم سنده بیك غروش ودیعه‌م وار ایدی بکا ویردك دیدیکنده مقرله یعنی او کمسنه سنك بنده ودیعه‌ك یوق ایدی ویردیکم پاره بنمدر کیرو ویر دیسه سوز مقر لهکدر .

کذا بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه بنم سنده شویله بر عاریت حیوانم وار ایدی بعدالاستعمال بکا اعاده ایتدك دیدیکی حالده او کمسنه مذکور حیوان بنم ملکمدر دیسه امامینه کوره حکم

بویله‌در . یعنی بونده دخی سوز مقر لهك یعنی او کمسه‌نك اولور . اما امام اعظمه کوره بونده سوز مقرکدر .

٦ مستودع بکا ودیعه ویرمدك دیو انکاری اوزرینه مودع ایداعی اثبات ایتدکدنصکره مستودع ودیعه‌نك تلف اولدیغنی اثبات ایده‌جك اولسه قبول ایدلمیوب ضمان لازم کلور . مستودعك شاهدلری ودیعه‌نك تلفی کرك بعدالجحود اولدیغنه شهادت ایتسونلر وکرك قبل الجحود اولدیغنه شهادت ایتسونلر . اما مستودع بنده سنك ودیعه‌ك یوقدر یا سنك ودیعه‌ك بنم اوزریمه لازم دکلدر دیو انکار ایتدکدن صکره قبل الجحود تلف اولدیغنه اقامهٔ بینه ایتسه قبول اولنور ایسه‌ده بعدالجحود تلف اولدیغنه اقامهٔ بینه ایتسه ینه ضمان لازم کلور . « ٧٩٤ » ماده شرحنه باق تنویرالابصار والدر المختار وتکملته .

وقبل الجحود تلف اولدیغنه اقامهٔ بینه ایده‌میوب مودعك یمینی طلب ایتدکده قبل الجحود تلف اولدیغنی بیلمدیکنه تحلیف اولنور .

شوقدرکه مستودع بنده ودیعه‌ك یوقدر دیو انکارندنصکره تلف اولدیغنه اقامه ایتدیکی شاهدلر مطلقا تلفه شهادت ایدوب قبل الجحود تلف اولدیغنه شهادت ایتمسه‌لر ضمان لازم کلور .

٧ مستودع ودیعه‌یی سکا ویردم دیدکدنصکره ویرمدم ضایع اولدی دیه‌جك اولسه ضمان لاز کله‌جکی کبی ضایع اولدی

دیدکدنصکره رد ایتمشیدم لکن ضایع اولدی دیه سویلدیکم سوزده خطا ایتدم دیسه ینه ضمان لازم کلور .

٨ مستودع سندن بیك غروش ودیعه آلمشیدم یدمده بلا تعد ولا تقصیر تلف اولدی دیو ومودع ودیعهٔ آلمیوب غصبا آلدك دیو اختلاف ایتدکلرنده مستودع ضامن اولور.

اما مستودع سن بکا بیك غروش ودیعه ویرمشیدك بروجه مذکور ضایع اولدی دیو ومودع غصبا آلدك دیو اختلاف ایتدکلرنده مستودعه ضمان لازم کلمز. نته‌کیم مستودع ویردیکك پاره ودیعه ایدی بلا تعد ولا تقصیر ضایع اولدی ضمان لازم کلمز دیو ومودع اودنج ایدی دیو اختلاف ایتدکلرنده ضمان لازم کلمز .

٩ بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه بیك غروش اودنج وبشقه بیك غروش ودیعه ویرمکله مستودع مودعه سکا ویردیکم بیك غروش آلاجغکه مقابل ایدی ودیعه ضایع اولدی دیسه سوز مع الیمین مستودعکدر .

والله سبحانه وتعالی اعلم

و استغفرالله العظیم

باب ثالث

يعنى كتاب سادسك مشتمل اولديغى اوچ بابدن اوچنجى باب

﴿ عاريت حقنده اولوب ايكى فصلى شاملدر ﴾

عاريت ايله وديعه بر كتابده كتورلدى. زيرا ايكيسنك امانت اولمقده اشتراكارى واردر.

وعاريت وديعه‌دن تأخير اولندى. زيرا عاريتده هم تمليك يعنى تمليك نفع همده ايداع موجود ايكن وديعه‌ده يالكز ايداع بولنوب تمليك بولنمامغله وديعه مفرد وعاريت مركبدر. بو جهتله بو معامله‌ده ادنادن اعلايه ترقى واردر. ياغمورك اولى طامله ايكن صكره بوشاتير بحر وتكملهٔ رد محتار.

عاريتك ادلهٔ مشروعيتى

عاريتك مشروعيتى كتاب وسنت واجماع امت ايله ثابت اولمشدر طحطاوى.

كتاب ويمنعون الماعون آيت كريمه‌سى اولوب ويمنعون مايتعاورون ديو تفسير اولنمشدر.

تعاور تناوب فی الانتفاع دیمك اولوب دیلدیکی وقت بالاسترداد نوبت انتفاعی کندوسنه اعاده ایلمك اوزره ملکی ایله انتفاعی غیری ایچون قلمق معناسنه‌در .

ایمدی عاریت تناوب فی الانتفاع اولمق جهتیله مکیلات و موزونات مثللو استهلاك العین ایدلمکسزین انتفاع ممکن اولمیان شیلرده اعاره جائز دکلدر . واجب تعالی و تقدس منع ماعونی یعنی عدم اعاره‌یی ذم بیورمسیله اعاره محموده اولدیغی آکلاشلدی .

اعاره‌نك محاسنی ، اجابت مضطرده نیابت عن الله تعالیدر . زیرا اعاره قرض کبی آنجق محتاج ایچون اولور . بناءً علیه صدقه‌نك ثوابی بره اون ایکن «ای لقوله تعالی من جاء بالحسنة فله عشر امثالها» قرضك ثوابی بره اون سکزدر . یعنی اعاره مضطره اولوب معیر دوچار اضطرار اولان مستعیره اعانه ایلدیکندن بو اعانه‌ده کویا الله تبارك و تعالیدن نائبدر . اما معیرك فعلی الله تعالیدن اولمغله حقیقتده نیابت یوقدر بحر و تکملهٔ رد محتار .

سنت دخی فعل الرسولدن عبارتدرکه علیه الصلاة والسلام حضرتلری ابی طلحه رضی الله تعالی عنهدن بر فرسی استعاره بیوروب آکا راکب اولمشلردر .

امت دخی اعاره‌نك جوازنده متفق اولوب فقط اکثر علما مستحبه ایدوکنه قائل اولدقلری حالده دیکر بعض علما ایسه واجبه بولندیغنه ذاهب اولمشلردر رد محتار .

عاریت مشددة الیاء اوله‌رق عاره‌یه منسوب دیمك اولوب عاره دخی اعاره‌دن اسمدر. یوخسه طلب عاریت عاراولمغله عاره نسبت ایدلمش دکلدر. زیرا بالاده بیان اولندیغی اوزره استعاره نبی عالیمقام علیه الصلاة والسلامدن صادر اولوب حالبوکه موجب عار اولان فعلی ارتکاب بیورمازلر ایدی وعلوقدر ورفعت شانی باعث عار اولان افعالدن ابعد ایدی .

عاریت ، لفظی مخفف اوله‌رق دخی قرائت اولنمسی جائز ایدوکنی جوهری ذکر ایلمشدر درمختار و رد محتار .

فصل اول

﴿عقد و شرط اعاره‌یه متعلق مسائل﴾ ﴿بیانند‌ه‌در﴾

شروط اعاره‌نك انواع اربعه‌سی

شروط اعاره درت نوع اولوب برنجیسی مستعاره وایکنجیسی معیره و اوچنجیسی مستعیره و دردنجیسی قبضه عائد اولور. ایمدی برنجیسی ۸۰۸ و۸۸۱ ماده‌لرده واوچنجیسی ۸۰۹ ماده‌ده و دردنجیسی دخی ۸۱۰ ماده‌ده مذکوردر .

۸۰٦ و ۸۰۷ ماده‌لر شو عنوان تحتنده داخل مسائلدن

اولمدیغی جهتله بونلر فصل ثانی عنوانی تحتنده یازلمق مناسب ایدی .

ماده ٨٠٤

﴿ اعاره ، ایجاب و قبول ایله وتعاطی ایله منعقد اولور. ﴾
ایجاب و قبول لفظه مخصوص اولدیغی ١٠١ و ١٠٢ ماده‌لردن مستفاد بولندیغی او ماده‌لر شرحنده ایضاح اولنمشیدی . بناءً علیه بو ماده‌ده ایجاب و قبول سوزیله و تعاطی تعبیری مستدرك اولماز. شوحالده رکن اعاره ایجاب وقبولدن وتعاطیدن عبارت اولمش اولور . «١٤٩» ماده‌یه باق .

احکام مستفاده

بو ماده‌ده اعاره‌نك انعقادی ایجاب وقبول ایله اوله‌جغی ذکر اولنمسیله اوچ حکم استفاد اولور .

حکم اول ، بلا ایجاب ولاقبول اعاره منعقد اولماز .

بو جهتله بر کیمسه دیکر کمسنه‌دن بر مال استعاره ایتمك ایچون بر شخصی رسولا کوندروبده شخص مرقوم اوکمسنه‌یه واردیغنده خانه‌سنده بوله‌مدیغی جهتله او مالی خانه‌سندن آلوب اول کیمسه‌یه ویره‌رك برشیده سویلمیوب مستعر یدندن اومال تلف اولسه او کمسنه مخیردر . دیلرسه رسوله دیلرسه رسول

مرقومدن قبض ایدن اول کیمسه‌یه تضمین ایتدیررده قنغیسی ضامن اولورسه دیکرینه رجوع ایده‌مز. «٨٩١» ماده ایله ٦٥٨ ماده شرحنه باق .

حکم ثانی ، یالکز ایجاب ایله منعقد اولماز . ایجاب ایدن ولوکه معیر اولسون . و بلکه مستعیرك مال کندوسنه اعاره اولندیغنه علمی لاحق اولمسی شرطدر .

بو جهتله بر کیمسه شو حیوانمی یاخود شو روبه‌می فلان کمسنه‌یه اعاره ایتدم دیوبده او کمسنه اوراده حاضر و معیرك بو سوزلرینی ایشتمش دکل ایکن مذکور حیوانی یا روبه‌یی آلوبده یدنده تلف اولسه ضامن اولور . زیرا ایجاب وقبولده استماع شرط اولدیغی ١٦٧ ماده شرحنده بیان اولندی .

اما معیرك بو سوزینی کندوسی یعنی مستعیر یا رسولی استماع ایلسه ویاخود فضولیٔ عدل استماع ایدوبده مستعیره یعنی او کمسنه‌یه اختیار ایتسه‌ده مستعیر بعده آلسه ضامن اولماز تکملهٔ رد محتار . زیرا بوندنصکره آلمق فعلا قبولدر .

حکم ثالث ، بلا ایجاب دخی عاریت منعقد اولماز .

بو جهتله من غیر سبق الاستعاره بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه شو حیوانمی آل استخدام و استعمال ایت دیسه‌ده اوده آلسه عاریت اولمیوب بلکه عقد ودیعه اوله‌رق مودع طرفندن مستودعه انتفاع ایتمك اوزره اذن ویرمش اوله‌جغندن اول حیوانك نفقه‌سی صاحبی یعنی اول کیمسه اوزرینه اولور بحر

و تكملهٔ رد مختار . يوخسه ٨١٥ ماده قبيلندن اولماز .

١ ﴿ مثلا بر كيمسه برينه شو مالى سكا اعاره ايتدم ياخود عاريت ويردم ﴾ ياخود شو مالك منفعتنى بلا عوض سكا تمليك ﴿ ايتدم ديوب اودخى قبول ايلدم ديسه ﴾ ٢ ﴿ ياخود بر شى سويلميه‌رك قبض ايتسه ﴾ ٣ ﴿ و ياخود برى ديكرينه شو مالى بكا عاريت وير ديوب او دخى ويرسه ﴾ ده مستعير دخى قبض ايتسه ﴿ اعاره منعقد اولور . ﴾

احكام مستفاده

بو مثالدن آتى مسئله مستفاد اولور .

مسئلهٔ اولى، «مثلا» دينلمكله عقدعاريت بوالفاظه منحصر اولمديغى مستبان اولور .

بو جهتله بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه بوحيوانى استعمال ايتمك اوزره سكا قرض ويردم ديوبده اوده قبول ايتسه بو معامله عاريت اولوب يوخسه قرض فاسد اولماز . زيرا قرض فاسد ، حيوانى استهلاكله انتفاع و صكره مثلنى رد ايتمك اوزره اخذ اولوب بو ايسه قيمتيله مضمون اولور بحر .

روبه‌مى بر كون كيمك ايچون سكا اقراض ايتدم ويا شو خانه‌مده بر سنه ساكن اولمق اوزره آنى سكا اقراض ايلدم ديوبده مستعير دخى قبول ايتسه اعاره منعقد اوله‌جغى كبى

معیر شو حیوانمی قوللانمق و آکا بم ویرمك اوزره سکا ویردم دیسه عاریت اولور تکملهٔ رد محتار .

لکن اجاره لفظیله انعقاد اعاره‌ده ایکی قول بولنوب قول اوله کوره اجاره لفظیله اعاره منعقد اولور .

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌یه شو خانه‌می بر آی مدتله مجانا ایجار ایتدم یاخود بر آی لفظی سویلمیوبده شو خانه‌می مجانا ایجار ایتدم دیسه بو قوله کوره اعاره منعقد اولور . «٢» ماده ایله شرحنه باق .

قول ثانی‌یه کوره اجاره لفظیله اعاره منعقد اولمیوب بلکه لفظ مذکور ایله اجارهٔ فاسده منعقد اولورکه هندیه‌نك ظاهرندن بو ایکنجی قوله اعتماد ایتدیکی آکلاشیلور تکملهٔ رد محتار . «٤٠٥» ماده شرحنه باق .

مسئلهٔ ثانیه ، ایجاب معیر و قبول مستعیر طرفندن اوله‌بیله‌جکی کبی عکسیله یعنی ایجاب مستعیر و قبول معیر طرفندن دخی اوله‌بیلور . نته‌کیم بیع واجاره‌ده دخی حکم بویله ایدوکی اوراده بیان ایدلمشیدی .

مسئلهٔ ثالثه ، رکن عاریت اوچدر .

برنجیسی ، هم ایجاب وهمده قبول لفظی وقولی وایکنجیسی ایجاب وقبولدن بری لفظی وقولی ودیکری فعلی واوچنجیسی ، هم ایجاب وهمده قبول فعلی اولورکه بونلردن یالکز اوچنجی

صورت تعـاطی اولوب اما برنجی ایله ایکنجی صورت تعاطی اولماز .

ایمدی مستعیرك یا معیرك قبولی قولا اوله‌بیله‌جکی کبی فعلا دخی اوله‌بیلور. معیرك شو مالی سکا اعاره ایتدم دیمسی اوزرینه مستعیرك مستعاری قبض یا مستعیرك بو مالی سندن استعاره ایتدم دیمسی اوزرینه معیرك او مالی آکا تسلیم ایلمسی کبی.

مجله‌ده‌کی مثالك برنجی فقره‌سی ایجاب و قبول لفظی و قولی‌یه و ایکنجی فقره‌سی ایجاب و قبول فعلی‌یه مثالدر.

شو ماده‌ده تعاطی‌یه مثال وارمیدر .

تعاطی ، مفاعله بابنـدن یعنی معا طاتدن مأخوذ اولوب تناول دیمك اولورکه بر طرفدن اعطا و دیکر جانبـدن قبض ایله حاصل اولور . بنـابرین بر طرفدن قولا ایجـاب و دیکر جانبدن فعلا قبول یعنی قبض تعاطی صایلماز . نته‌کیم مجله‌نك ١٧٥ ماده‌سـندن دخی آکلاشیلور . شو حالده « .. یاخود برشی سویلمیه‌رك قبض ایتسه » فقره‌سی تعاطی‌یه مثال دکلدر. فقط آندنصکره کلان « یاخود بری دیکرینـه الخ » فقره‌سنده تعاطی‌یه مثال واردر دینیله‌بیلور. شویله‌که مجله مثالنده اودخی ویرسـه عباره‌سی بر طرفدن اعطایه دلالت ایتـدیکی کبی بو عباره‌دنصکره مستعیر قبض ایتسه لفظی مقدر اعتبار اولنوب شـو حالده معیر طرفدن اعطا و مستعیر جانبندن دخی قبض بولنه‌رق تعاطی ایله اعاره منعقد اولور . بو صورتده مجله‌ده‌کی

شو مالی بکا عاریت ویر دیوبده عبارەسی اعطانك علی سبیل العاریه اولمسنه قرینــه اولمش اولور . زیرا اعطا علی سبیل الهبه دخی اولور ایسەده هبه اعلا واعاره ادنی اولمغـله اعلایه دلیل اولمدقجه ادنایه مصروف اولور .

مسئلهٔ رابعه ، وعد ایله عاریت منعقد اولماز .

بناءً علیه برکیمسه دیکر کمسنەیه یارین ایچون شو حیوانی بکا عاریت ویر دیوبده او کمسنه دخی یارین ویریرم دیســەده اول کیمسه او کون «یارین» واروب بلا اذن آلسه غاصب اولور. زیرا بو مسئلەده عاریت منعقد اولمیوب مجرد وعددن عبارت قالدی .

فقط برکیمســه دیکر کمسنەدن یارین ایچون بر حیوانی استعاره ایدوبده او کمســنه دخی اعاره ایتمکله مستعیر اول کون واروب حیوانی آلسه اعاره تمام اولور . زیرا بو مسئلەده یارین ایچون بو کون اعاره منعقد اولدی .

مسئلهٔ خامسه ، منافع مملکەنك جهالتی اعارەیی افساد ایلمز . شو جهتلەکه اعارەده جهالت منافع باعث نزاع اولماز. وهرجهالتکه باعث نزاع اولمیه اوجهالت فساد عقدی ایجاب ایلمز . بو جهالتك باعث نزاع اولمامسی شوندرکه اعاره عقد لازم اولمامغله معیر «اکر مستعیرك استیفایه ابتدار ایتدیکی منفعته» راضی دکل ایســه استدیکی ســاعت و دقیقەده فسخ عقد ایله معاری استرداد ایدەبیلور . اما عقود معاوضه لازمه اولمغـله

آنده‌کی جهالت باعث نزاع اولور . بیع و اجاره کبی زیلعی .

مسئلهٔ سادسه، مثالده‌کی شومالی تعبیرندن مستفاد اولورکه عین مستعارك معلومیتی صحت اعاره‌ده شرطدر. «٨١١» ماده‌یه باق بحر و تکملهٔ زد محتار .

مسئلهٔ سابعه ، مالی لفظی دلالت ایدرکه مستعار معیرك ملکی اولمسی شرطدر . زیرا اعاره تملیك منفعتدن عبارت اولوب تملیك ایسه آنجق مالکدن اولور تکملهٔ رد محتار .

بو جهتله ٨٢٢ ماده‌ده ذکر اولندیغی وجهله زوجه ، زوجنك آتنی بلا اذن الزوج بر کمسنه‌یه اعاره ایده‌میه‌جکی کبی مستعار مال مغصوب چیقسه مال صاحبی دیلرسه معیره ودیلرسه مستعیره تضمین ایتدیرر. نته‌کیم ٨١٣ ماده شرحنده ایضاح اولنور .

شوقدر وارکه معیر مستعارك رقبه‌سنه مالك اولمسی شرط اولمیوب منفعته مالك اولمسی دخی صحت اعاره‌ده کافیدر .

بو جهتله مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیان مأجوری مستأجر آخره اعاره ایده‌بیله‌جکی کبی ٨١٩ و ٨٢٠ ماده‌لرده ذکراولندیغی وجهله مستعیر دخی مستعاری آخره اعاره ایده‌بیلور.

ماده ٨٠٥

﴿ معیرك سکوتی ﴾ مستعیر طرفندن وقوعبولان ایجابی

﴿ قبول صايلماز ﴾ بحر. يعنى مستعيرك ايجابى اوزرينه معير سكوت ايتسه اعاره منعقد اولماز.

زيرا مادهٔ سابقه‌ده بيان اولنديغى اوزره اعاره ايجاب وقبول يا تعاطى ايله منعقد اولوب سكوت ايسه بونلردن برى دكلدر. وبرده ساكته سوز اسناد اولنميه‌جغى ٦٧ ماده‌ده بيان اولنمشيدى.

﴿بناءعليه بركيمسه برندن﴾ معلوم ﴿برشى عاريت استيوبده صاحبى سكوت ايلمش اولديغى حالده﴾ اول كيمسه اول شيئى ﴿آلسه غاصب﴾ و بنابرين اول شى او كيمسه يدنده تعدى يا تقصير ايله وياخود تعدى وتقصيرى اولمقسزين تلف اولدقده ضامن ﴿اولور.﴾ ٨٩١ ماده‌يه باق.

﴿ ٨٠٦ ماده ﴾

عاريت، عقد لازم دكلدر. بلكه تبرعاتدندر

بناءعليه احد طرفينك فسخ اعاره‌يه حقى واردر. «١١٤» ماده شرحنه باق.

بو جهتله ﴿ معير استديكى وقت ﴾ ولوكه مستعير عاريتى هنوز قوللانمامش اولسون ﴿ اعاره‌دن رجوع ﴾ ايله معارى استرداد ﴿ايده‌بيلور.﴾

اعاره كرك موقته يا مقيده اولسون كرك اولمسون تكملهٔ رد محتار. ومستعار كرك بنايا زرع ايچون اعاره اولنمش عرصه

یا ارض اولسون وکرك بشقه شی اولسون. ومعیرك رجوعنده مستعیره کرك ضرر بین بولنسون کرك بولنمسون.

٨٣٢ ماده‌سی شو ماده‌نك مستثناسی اولمدیغی مذکور ماده شرحنده ویریله‌جك ایضاحاتدن آکلاشیلور.

عاریتدن جواز رجوع ایکی درلو اثبات اولنمشدر.

برنجیسی، دلیل شرعیدرکه اوده «المنحة مردودة والعارية مؤداة» حدیث شریفیدر عنایه.

ایکنجیسی، دلیل عقلیدر. شویله‌که منافع شیئا فشیئا حادث اولوب منافع مذکوره‌ده ملك منافعك حدوثیله ثابت اوله‌جغندن «چونکه معدومده ثبوت ملك مستحیلدر» اعاره‌دن رجوع، هنوز ثابت اولمیان منافعك تملیکندن امتناع اولوب بوکا ایسه معیرك صلاحیتی واردر زیلعی. حتی اجاره‌ده دخی رجوع وفسخ جائز اولملیدی دیو ٤٠٦ ماده شرحنده برسوآل وجواب ذکر ایدلمشیدی.

اعاره‌دن رجوعك کراهتی

اعاره‌دن رجوع جائز ایسه‌ده اعاره موقت اولنجه قبل تمام الوقت رجوعده خلف وعد بولنمغله مکروهدر تکمله رد محتار.

اعاره‌دن رجوع اولندقده عقداعاره باطل ومنفسخ اولور.

۸۲۵ ماده ایله ۸۳۱ ماده‌نك فقرهٔ ثانیه‌سی بو ماده‌نك فرعیدر.

مستعیر، خانهٔ مستعارده بلا امرالمعیر بناء حائط کبی بعض انشا آتده بولندقدنصکره معیر اعاره‌دن رجوع ایتدکده مستعیر مصرفنی معیردن طلب ایده‌مز. ولیس له ان یهدم الحائط ان کان البناء من تراب الارض بحر.

ینه بو جهتله بر کیمسه بر خانه‌یی استعاره ایدوبده معیر اول کیمسه‌یه کندی یعنی مستعیر ایچون بعض ابنیه یاپمغه اذن ویرسه‌ده صکره معیر خانه‌یی جمیع حقوقیله صاتسه مستعیر بناسنی هدم ایتمسی لازم کلور. بعدالطلب رده مقتدر ایکن رد ده تفریط ایتسه ضامن اولور.

ینه بو جهتله بر کیمسه خانه‌سی دیوارینی دیکر شخصه کیریش قویمق ایچون اعاره ایتدکدنصکره اول کیمسه خانه‌سنی بر آدمه صاتسه اول آدم اوشخصه کیریشنی رفع ایتدیره‌بیلور. مکرکه بایع حین بیعده اول کیریشك مذکور دیوارده بقا وقرارینی شرط ایده. او حالده رفع ایتدیره‌مز تکملهٔ ردمحتار. اما مستعیر، حین بیعده مذکور کیریشك بقاسنی شرط ایتسه بو شرط معتبر دکلدر.

ینه بو جهتله بر کیمسه خانه‌سی دیوارینی دیکر کمسنه‌یه کیریش قویمق ایچون اعاره ایدوب او کمسنه دخی کیریش وضع ایتدکدنصکره معیر فوت اولسه وارثی کیریشی رفع ایتدیره‌بیلور. ولو که کیریشی قویدیغی وقت قراری شرط ایدیله. بناءعلیه

بشرط القرار بيع ايله ارث بيننده فرق واردر در مختار وردمحتار وتكملهٔ رد محتار .

ينه بو جهتله بر كيمسه كندى عرصه‌سنده نفسيچون بنا ياپمق اوزره وارثنه اذن يعنى عرصه‌سنى اولوجهله آكا اعاره ايدوبده وارث دخى بنا انشا ايتدكدن صكره معير وفات ايتسه ديكر ورثه‌سى مذكور بنايى رفع ايتديره‌بيلورلر . مكركه ورثه تركه‌يى اقتسام ايدرك مذكور عرصه ابنيه ياپان وارثك حصه‌سنه اصابت ايده .

ينه بو جهتله بر كيمسه بر دارى استعاره ايتمكله مستعير بلا اذن المالك ياخود كندى نفسيچون بنا ياپمق اوزره اذن آلسه‌ده آنده بنا ياپدقدن صكره مال صاحبى دارى صاتسه مستعير بنايى هدم ايله دارى مشترى‌يه رده مجبوردر .

ينه بو جهتله اراضئ اميريه‌ده بنا ياپمق اوزره صاحب ارضدن اذن آلوبده هنوز بنا ياپمدين صاحب ارض اذننىدن رجوع ايدرك آنى بنا ياپمقدن منع ايده‌بيلور .

ينه بو جهتله مستعير دخى عقد اعاره‌يى فسخ ايده‌بيلور . بناءً عليه بو ماده‌ده معير تعبيرى احترازى دكلدر . مثلا مستعير مستعار عرصه‌ده ابنيه ياپدقدنصكره ديلديكى وقت ابنيه‌يى قلع ايده‌بيلور . اعاره كرك موقته اولسون كرك اولمسون . شوحالده مستعير دخى ديلديكى وقت عقد اعاره‌يى فسخ ايده‌بيلور .

نته‌کیم معیر ومستعیر اتفاق ایدرك عاریتی فسخ ایتدکلرنده عاریت منفسخ اوله‌جغی کبی .

عاریتك اوچ وجهله
انفساخی

خلاصه ، عاریت اوچ وجهله فسخ اولنه‌بیلور .

١ یالکز معیرك فسخیله ٢ یالکز مستعیرك فسخیله ٣ معیر ومستعیرك بالاتفاق فسخیله عاریت منفسخ اولور رد محتـار . بناءً علیه شو مسئله‌ده عاریت ودیعه‌کبیدر. ٧٧٤ ماده‌یه باق .

عاریتك لازم اولدیغی
مسئله

استثنـا

وصیتده عاریت لازم اولور .

شـویله که برکیمسه عاریت ایله وصیت ایدوبده ثلث مالی مساعد اولمغله برابر موصی‌له بعد موت الموصی قبول ایدیجك معیرك ورثه‌سی رجوع ایدمز . عاریت کرك مطلقه اولسون وکرك مقیده اولسون تکمله‌ٔ رد محتار .

ماده ٨٠٧

﴿ معیر و مستعیردن هر قنغیسی فوت اولسه عقد اعاره منفسخ اولور. ﴾ بیع وهبه وصدقه کبی تصرفات احد عاقدینک وفاتیله منفسخ اولمدیغی حالده اعاره‌نك انفساخنك سببی شودرکه مادهٔ آنفه شرحنده بیان اولندیغی اوزره معدوم محل ملك اولمامغله مستعیرك کندوسنه تملیك اولنان منافعه ملکنك ثبوتی اول منافع موجود اولدقجه حاصل اولوب قبل الوجود ملك یوقدر. منافع آتیه‌نك وجودندن اول ، مستعیر فوت اوله‌رق ملکه اهلیتدن چقدقده منافع آتیه ده اعاره منفسخ اولور . نته‌کیم منافع آتیه‌نك وجودندن اول معیر فوت اوله‌رق مستعار ورثه‌سنه انتقال ایتدکده ورثه اعاره ایتمش اولمدقلرندن اعاره‌نك حکمی قالماز .

انفساخ اعاره اوزرینه
متفرع مسائل

وفات احد طرفین ایله انفساخ اعاره اوزرینه آتی الذکر ایکی مسئله تفرع ایدر .

مسئله اولی، معیر وفات ایتدکده مستعیر آرتق اول عاریت ایله انتفاع ایده‌میوب ایدر ایسه غاصب اولور «٩٦٥» ماده‌یه باق.

مسئلهٔ ثانیه، معیر وفات ایتسه وارثی مستعاری استعمال ایلیه‌مز. زیرا مستعیر مستعاری وارث مرقومه اعاره ایلمامش اولمغله وارث مرقومك استعمالی بلا اذن اوله‌رق ٩٦ ماده موجبنجه استعمالی غیرجائز وغصب حکمنده اولور. بوصورتده استعمال ایدر ده تلف اولورسه ضامن اولور تکملهٔ رد محتار.

معیر ومستعیر ایکیسیده معاً یا متعاقباً فوت اولسه اعاره منفسخ اوله‌جغی بوماده‌دن مستفاد اولنور .

تجهیل العاریه

مستعیرك وفاتی جهتیله عقد عاریت بروجه مشروح منفسخ اولدیغنه مبنی معار ترکه‌سنده موجود اولمسه یعنی مستعیر مجهلا وفات ایتسه ودیعه‌ده اولدیغی کبی ترکه‌سندن ضمان لازم کلور . « ٨٠١ » ماده‌یه وشرحنه باق .

مثلا بر کیمسه بر قلیجی استعاره ایتدکدنصکره قلیجك حالنی بیان ایتمدین مجهلا وفات ایدوب ورثه دخی قیلنج نه اولدیغی بیلمدکارینی بیان ایتسه‌لر اونك قیمتی متوفانك ترکه‌سندن آلنور .

ماده ٨٠٨

﴿ مستعارك ﴾ ١ عینی استهلاك ایدلمکسزین ﴿ انتفاعه

صالح اولمسی ﴾ ٢ وعقد عاریتده عوض مشروط و ٣ مستعار تحت وصایتده بولنان صبی اولمامسی ﴿شرطدر . ﴾

ایضاح القیود

١ عینی استهلاك ایدلمكسزین الخ دنیلدی .

﴿ بنـاء علیه ﴾ دراهم ودنانیر و آرپه وبغدای وعددیات متقاربه كبی انتفاع، استهلاك عینه متوقف بولنـان شیلرك اعاره واستعـاره‌سی صحیح اولمدیغی مثللو ﴿ فراری حیوانك اعاره واستعـاره‌سی صحیح دكلدر . ﴾ یعنی باطلدر · حتی مجرد بو اعاره اوزرینه‌مستعیر فراری‌حیوانی طوتوب بلا اذن استعمال ایتسه غاصب اوله‌جغی كبی مستعیر معار بولنان فراری حیوانی طوتوب محافظه ایتمدی ضایع‌اولدی دیومعیر آندن‌تضمینات‌طلب ایده‌مز .

مثلیاتك اعاره‌سی قرضدر

بو كبی دراهم ودنانیر و جوز وبیض و مثلیات سائره‌نك اعاره واستعاره‌سی عند الاطلاق قرض معنـاسنده مستعملدر . مناسبت دخی قرض ایله عاریتـك ایكیسیده عقد تبرع اوله‌رق عاقدیندن ایكیسنكده حق رجوعی اولمسیدر تكملهٔ رد محتار . « ٦١ » ماده‌یه باق .

بو جهتله بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه شو قدر کیله‌دن عبارت بولنان شو آرپه‌یی سکا اعاره ایتدم دیسه قرض اولور .
« ٢ » ماده‌یه باق .

بونلرك اعاره‌سنك قرضه محمول اولمسنك سببی شودر که اعاره بونلرله انتفاعه اذن اولوب بونلرله انتفاع آنجق اعیانك استهلاکیله اولوب استهلاك ایسه ملکه توقف ایده‌جکندن بالضرورة عيننك تمليکنی اقتضا ایلدی . تمليك عين ایسه هبه ایله اوله‌بیله‌جکی کبی قرض ایله دخی اولوب حالبوکه قرض ضرر جهتنجه هبه‌دن ادنادر . چونکه قرض رد مثلی ایجاب ایدرکه بو مثل اقراض اولنان عين مقامنه قائم اولور تکمله‌ٔ رد مختار .

استثنا

مثلیاتك اعاره‌سی بروجه مشروح قرض ایسه‌ده بونلرك عينلری باقی اولمق اوزره استعمال اولنمق ایچون بر منفعت بيان ایدیلور ایسه ینه عاریت اوله‌جغنه شبهه یوقدر . زیرا بو حالده مع بقاء العين تمليك نفع معناسنه اولان اعاره ایله عمل ممکن اولوب حقیقت ممکن ایکن مجازه کیدلمز . « ١٧ » ماده‌یه باق .

مثلا بر کیمسه کندو آلتونی عیار ایتمك اوزره دیکر کمسنه‌دن بر آلتونی یا دکانی تزيين ایلمك ایچون بعض اموالی استعاره ایلسه بو معامله حقیقة عاریت اوله‌جغی جهتله مستعیر

بونلری استهلاك وتعیین قلنان صورتدن بشقه درلو انتفاع ایده‌مز تکمله‌ٔ رد محتار .

قیمیاتك استهلاکی اوزرینه وارد اولان اعاره

قرض فاسددر

وقیمیات، استهلاك ایدلمك اوزره عاریت ویرلدکده قرض اولور . شویله که برکیمسه بناسنه قویمق یعنی انشا ایتمکده اولدیغی ابنیه‌ده قوللانلمق وصرف ایتمك اوزره بر آغاج یاخود کرپیج ویاخود البسه‌سنه الك یاپمق اوزره بر مقدار قوماش استعاره ایتسه حقیقة استعاره اولمیوب قرض ایدوکندن صکره بدلنی یعنی مستعیرك استهلاك ایتدیکی مالك قیمتنی ضامن اولور. لکن بعده ینه کیرو اعاده ایتمك اوزره استعاره ایتسه ینه عاریت اولور تکمله‌ٔ ردمحتار.

نته‌کیم برکیمسه دیکر کمسنه‌یه شوطباق طاتلی‌یی سکا اعاره ایتدم دیسه‌ده اوده اخذ واستهلاك ایتسه قرض اوله‌رق اوکمسنه ضامن اولور. مکرکه بینلرنده شول درجه بسوطت وتکلیفسزلك اوله که اباحه‌یه دلالت ایده . اوحالده بومعامله اباحه اولور.

۲ عوضك عدم شرطی لازم ایدوکی ذکر اولندی. زیرا ٧٦٥ ماده شرحنده دخی ایضاح اولندیغی اوزره اعاره‌ده عوض شرط ایدیلورسه اعاره اولمیوب اجاره اولور. چونکه

اجاره اعاره لفظیله منعقد اولور بحر وتکملهٔ ردمحتار . « ٣ » ماده‌یه باق .

٣ مستعار تحت وصایتده وولایتده اولان صبی اولماسی شرطدر دینلدی . زیرا منافع صغیرایله تبرع جائزدکلدر تکملهٔ ردمحتار . « ٥٨ » ماده‌یه باق . نته‌کیم ٥٩٩ ماده ایله شرحنده ایضاح اولنمشیدی .

بوجهتله اب ابن صغیرینی آخره اعاره ایده‌مز . شوقدرکه تعلیم صنعت ایچون استاده اعاره ایله آکا خدمت ایتدیره بیلور تکملهٔ ردمحتار .

ماده ٨٠٩

﴿معیر ومستعیرك عاقل اولملری﴾ صحت اعاره‌ده ﴿شرطدر﴾ بیع واجاره وایداع مثللو هرعقدده شرط اولدیغی کبی .

اما معیر ایله مستعیرك ﴿ بالغ اولملری ﴾ صحت اعاره‌ده ﴿ شرط دکلدر . ﴾ نته‌کیم ودیعه‌ده دخی حکم بویله ایدی . « ٧٧٦ » ماده‌یه باق .

﴿ بناءً علیه مجنون ایله صبی غیرممیزك اعاره واستعاره‌لری جائز اولماز . ﴾ بوفقره شوماده‌نك فقرهٔ اولیسنه متفرعدر .

محجورينك اعاره واستعاره‌لرينك عدم جوازينه
متفرع مسائل

شو حالده يعنى بونلرك اعاره‌لرى جائز اولمينجه بركيمسه مجنوندن بر مال استعاره واخذ ايتسه غاصب اوله‌جغى كبى استعاره‌لرى جائز اولمينجه بركيمسه مجنونه برمال اعاره وتسليم ايتسه‌ده حفظ ايتميوب ضايع اولسه مجنون مسؤل اولماز .

صبينك صبى‌يه اعاره‌سى

وبر صبى بر مالى ديكر صبى‌يه اعاره ايدوبده مستعار ديكر بر شخصك مالى اولوب صبى مستعير يدنده تلف اولنجه دافع اولان صبى مأذون اولديغى تقديرده ضمان آنك اوزرينه لازم اولوب مستعير اوزرينه برشى لازم كلمز . «٩١٦» ماده‌يه باق .
اما مستعير محجور اولديغى كبى معير دخى محجور اولنجه مال صاحبى اول ايكى صبيدن قنغيسندن استر ايسه تضمين ايتديرر .
٩٦٠ ماده شرحنده ايضاح اولنه‌جغى وجهله صبى محجور برمالى كبيردن استعاره واستهلاك ايتسه ضمان لازم كليوب اما بلا استعاره ديكرك مالنى اتلاف ايتسه ضامن اولور . نته‌كيم .

ودیعه‌ده دخی حکم بویله ایدوکی ٧٧٦ ماده شرحنده ایضاح اولندی .

بالولایه وبالوصایه اعاره

اب بالولایه و وصی بالوصایه صغیرك مالنی آخره اعاره ایده‌مز. زیرا بواعاره تجارتدن یا تجارت توابعندن اولمیوب بدلسز اوله‌رق تبرعدر بحر ودر مختار. ایدوبده تلف اولسه ضامن اولور .

﴿اما صبی مأذونك اعاره واستعاره‌سی جائز اولور.﴾ زیرا بواعاره واستعاره تجارك عاداتندندر تکمله‌ٔ رد مختار. شو فقره بو ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سنه مثالدر .

شو حالده بو اعاره واستعاره اوزرینه بو بابده ذکر وبیان اولنان احکام عاریت ترتب ایدر . «٩٥٧ و ٩٦٦ و ٩٦٧» ماده‌لره باق .

مثلا برصبی دیکر صبیدن بر مال استعاره ایتدکده معیر مأذون واو مال دخی کندوسنك ایسه مستعیره ضمان لازم کلیوب اما اول مال صبی مأذون معیرك دکل ایسه معیر ضامن اولوب لکن مستعیر صبی محجور اولنجه مستعیرك یدنده تلف اولمسی معیرك تسلیطندن حاصل اولمغله مستعیر ضامن اولماز . وصبی محجور ایسه مال صاحبی دیلرسه غاصب اولمق جهتیله معیره

واستر ايسه غاصب الغاصب اولمق اعتباريله مستعيره تضمين ايتديرر تكملهٔ رد محتار .

تفصيلات آنفه‌دن آكلاشلديكه اب صغيرك مالنى اعاره ايده‌مديكى حالده صبى مأذون اولنجه كندو مالنى اعاره ايده‌بيلور. زيرا صبى مرقومك اعاره‌سى تجارتك توابعندن اولوب اما ابك اعاره‌سى توابع تجارتدن دكلدر بلكه تبرع محضدر .

مستعار ، مستعيرك صغير ولدى
طرفندن ديكره اعطا ايدلمك

يد مستعيرده بولنان مستعارى مستعيرك صغير محجور ولدى آخره ويروبده ضايع اولسه ضمان ولد مرقوم ايله مدفوع اليه يعنى آخر اوزرينه در . يعنى معير ايكيسندن قنغيسندن استر ايسه آكا تضمين ايتديرر . « ٩١٠ » ماده‌يه باق .

ماده ٨١٠

﴿ عاريتده ﴾ مستعيرك مستعارى معيرك صراحة يا دلالة اذنيله ﴿قبض﴾ ايتمسى ﴿ شرط اولوب قبل القبض ﴾ عاريتك ﴿ حكمى يوقدر . ﴾ چونكه مستعير مستعارى قبض ايمدين آندن انتفاع ايده‌مز. وعاريت دخى تبرعاندن اولوب ٥٧ ماده حكمنجه تماميتى قبضيله‌در .

صراحة اذن بو مالمی سکا اعاره ایتدم قبض ایت دیمسیله حاصل اوله‌جغی کبی دلالة اذن دخی ایجـاب عاریتدن عبارت اولوب معیرك ایجابی قبضه دلالة اذندر .

صراحة و دلالة اذنك احکامی

صراحة اذن ویرلدکده هم مجلس عقدده و همده مجلسدن بعد التفرق قبض جائز اولدیغی درکار ایسه‌ده دلالة اذن مجلس عقد ایله تقید ایدرمی ؟ هبه‌ده تقید ایتـدیکی کبی . « ٨٤٤ » ماده‌یه باق. یوخسه ایتمزمی؟ برکیسه دیکر کمسنه‌یه یارین ایچون سنك فلان ثورکی استعاره ایتدم دیوب اوده بنده اعاره ایتدم دیدکدنصکره یوم آتیـده مستعیر واروب ثوری قبض ایتسـه اعاره صحیـح اوله‌جغی رد محتـارده مذکور اولمغله شو مسئله‌یه کوره اعاره ده قبضه دلالة اذن مجلس عقد ایله تقید ایلمز . « ٨٠٤ » ماده شرحنه باق . بو حالده هبه ایله اعاره بیننده بو مسئله‌ده فرق بولملق لازمدر. واقعا هبه‌ده هم ملك وهمده منفعت مالکدن بالکلیه زائل ایکن عاریتده یالکز منفعت موقة زائل اولمق صورتیله فرق واردر .

ماده ٨١١

(مستعارك تعیینی) یا معیرك مستعیری تخییری (لازمدر.)

زیرا عین مستعارك جهالتی صحت اعاره‌یی منع ایدر . اما منافع مستعارك جهالتی صحت اعاره‌یی اخلال ایلمز .

بناء علیه زمان ومکان ومنفعت و منتفع تعیین اولنمقسزین اعاره صحیحدر . نته‌کیم ۸۱٦ ماده‌دن مستفاد اولور .

﴿ مثلا تعیین یا ﴾ خود ﴿ تخییر اولنمقسزین ایکی بارکیردن بری اعاره اولنسه صحیح اولمیوب معیر هر قنغیسنی اعاره ایده‌جك ایسه تعیین ایتمسی لازمدر. ﴾ حتی بووجهله بلا تعیین ولاتخییر واقع اولان اعاره اوزرینه مستعیر بر بارکیری اخذ ایتسه یعنی مثلا معیر «آخورمده ایکی بارکیرم بولنوب وارده برینی آل» دیسه ده مستعیر دخی واروب برینی آلسه غاصب اولور .

﴿ فقط ﴾ معیر ایکی بارکیردن ﴿ هرقنغیسنی آلور ایسه‌ك آل دیو مستعیری تخییر ایتسه اعاره صحیح ﴾ وبو تخییر اوزرینه مستعیر مذکور ایکی بارکیردن برینی عاریت اولمق اوزره اخذ ایتسه جائز ﴿ اولور. ﴾ ده شو اخذ غصب حکمنده اولیه‌جغی جهتله مأخوذ مذکور ید مستعیرده تلف اولسه ضمان لازم کلمز .

شو « فقط الخ » فقره‌سی ایله مثالده « وتخییر الخ » فقره‌سنك محترز عنهی بیان اولنیور .

اعارهٔ مشاعك

جوازی

اما مستعارك مشاع اولماسی لازم دکلدر .

بناء عليه مشاعك اعارەسى صحيحدر ، كرك شريكه اعاره ايدلسون كرك اجنبى‌يه اعاره قلنسون . نتـه‌كيم برشيئك ايكى كشى‌يه اعارەسى دخى جائزدر. كرك منـاصفته اعاره اولنسون وكرك ثلاثا اعاره اولنسون . وايكى كيمسه‌يه اعاره كرك اجمالا اولسون . بو مالى ايكيكزه اعاره ايتدم ديو اعاره ايتمك كبى. وكرك تفصيلا اولسون . سـكا شو مالك نصفنى اعاره ايتـدم وبوكا بو مالك ديكر نصفنى اعاره ايتـدم ديو اعاره كبى تكملهٔ رد محتار .

مشاعك اجارەسى جائز دكل ايكن اعارەسى جائز اولمغله فرق نه‌در ؟

مشـاركك غيريسـنه مشارعك اجارەسى جائز اولمديغى ٤٢٩ ماده ده مذكور اولمغله اجاره ايله اعاره بيننده فرق بولمق اقتضـا ايدر . اجاره عقود لازمه‌دن اوله‌رق موجر تسليمدن امتناع ايتديكى تقديرده تسليمه جبر ايدلمك ايجاب ايدوب مأجور مشـاع اولنجه غير مأمور حصه ايله برابر تسليم اولنمغه جبر اولنمق لازم كلوب بو ايسـه صحيـح دكلدر . اما اعاره عقود غير غير لازمه‌دن اولديغى جهتله معير رضاسيله غير مأجور حصه‌يى دخى تسليم ايدرسـه اعاره تمـام اولوب اما تسليم ايلمز ايسه اعارەنك حكمى اوليه‌جغندن معارك تسليمنه جبر لازم كلمز.

فصل ثانی

﴿ عاریتك احكام وضماناتی بیاننده . ﴾

احكام، حكمك جمعی اولوب حكم دخی اثر مترتب معناسنده اولمغله شو حالده بو عنوانك معناسی عاریت اوزرینه مترتب آثار دیمكدر. ضمانات دخی احكام جمله‌سندندر .

ماده ٨١٢

﴿ مستعیر ﴾ مجانا یعنی ﴿ بلابدل عاریتك منفعتنه ﴾ ومعیر دخی همجنسنه ایولك ایتدیكی جهتله نیت خالصه‌سیله ثوابه ﴿ مالك اولور . ﴾ وشرط اعاره مجانا اولمق ایدوكی ٧٦٥ ماده شرحنده ایضاح اولندی. بناءعلیه اعارده بدل شرط ایدیلورسه اجاره‌یه منقلب اولور . « ٤٣٤ » ماده شرحنه باق .

خلاصه ، مستعیر عاریت ایله انتفاع ایتدكده بو منفعت كندوسنه مجانا قالور .

﴿ بناءً علیه معیر بعدالاستعمال ﴾ یعنی مستعاری بر مدت قوللاندقدن صكره اعاره‌سنه نادم اولمغله اول مدت ایچون

﴿مستعیردن اجرت طلب ایده‌مز.﴾ طلب ودعوی ایدر ایسه دعواسی رد اولنور.

اعاره‌ده واجاره‌ده اختلاف

بو ماده طرفین عقدك اعاره اولدیغنی متفق اولدقلری تقدیرده‌در. اما مال صاحبی اجاره دیگریده اعاره‌ایدی دیو یعنی مثلا بر کیمسه، حیوان ایله بر محله کیدوب کلدکدنصکره حیوان صاحبی اول‌حیوانی سکا ایجار ایتمشیدم بناءعلیه اجرتنی استرم دیو وراکب اعاره ایتمشیدك اجرت آله‌مازسین دیو اختلاف ایتدکلرنده سوز راکبکدر. زیرا راکب‌اجرتی انکار ایدیور. «۸۰و۷٦» ماده‌لره باق.

ماده ۸۱۳

﴿عاریت، مستعیر یدنده امانتدر﴾ یعنی‌عاریت مستعیر یدنده کرك بر معتاد وبروجه مشروط استعمالندن یعنی مأذون فیه اولان عملندن طولایی وحال استعمالنده تلف اولسون وکرك بلا استعمال تلف اولسون ﴿بلا تعد ولا تقصیر تلف یا ضایع اولسه یاخود قیمتنه نقصان کلسه ضمان لازم کلمز.﴾

بو مسئله ایکی وجهله اثبات اولنمشدر.

وجه اول، ليس على المستعير غير المغل ضمان حديث شريفى وارد اولمشدر .

وجه ثانى ، مستعار صاحبنك اذنيله لا على وجه الاستيفا « احترز به عن الرهن » ولا على سبيل المبادله « احترزيه عن سوم الشراء على طريق تسمية الثمن » اخذ ايدلمش اولمغله ضمان لازم كلمز. چونكه اذنيله تعدى تصور اولنه‌ماز. «٧٧١» ماده‌يه باق. كورلمزميكه بر كيمسه كندى مالنك اتلافنه ديكر كمسنه‌يه اذن ويرسه‌ده اوده اتلاف ايتسه متلفه ضمان لازم كلمز.

بو ماده‌دن ايكى مسئله مستفاد اوله‌جغى

بو ماده‌نك اطلاقندن ايكى مسئله مستفاد اولور .

مسئلهٔ اولى ، عاريتك تلفى كرك ظاهر اولسون وكرك خفى اولسون على كلا تقديرين ضمان لازم كلمز . حتى مستعير حال صحت يا مرضنده مستعار بلا تعد ولا تقصير يدنده تلف اولديغنى ادعا ايتسه سوز مع اليمين كندوسنكدر . «١٧٧٤» ماده‌يه باق .

مسئلهٔ ثانيه ، ضمان شرط ايدلسه بيله ضمان لازم كلمز . شويله‌كه مال مستعار بلا تعد ولا تقصير يد مستعيرده تلف اولديغى تقديرده مستعير ضامن اولمق شرطيله عقد عاريت ايدلسه بيله

بوشرطك حكمی اولميوب بروجه‌مذكور تلفی تقديرنده مستعيره ضمان لازم كلمز . رهنده بلاتعد ولا تقصير تلفی حالنده ضمان شرطی كبی . «٨٢» ماده شرحنه باق بحر .

عاريتده شرط ضمانله مضمونيتده اختلاف فقها

ابن نجيم اشباهنده العادة محكمة قاعده‌سنك فروعاتنی ذكر ايتديكی صره‌ده « عاريتك بلا تعد تلفی تقـديرنده ضمان شرط اولندقـده علی رواية شرط مذكور صحيح اوله‌جغی زيلعی ايله جوهره‌دن نقلا ذكر ايلمش ايسه‌ده صحيح ومفتابه اولان شرط مذكورك حكمی اولماسی ايدوكی قاضيخاندن نقلا حموی بيان ايلديكی كبی آنفا ذكر اولنديغی اوزره مجله‌ده عدم ضمان مطلق اوله‌رق ذكر اولنديغنه نظراً ٦٤ ماده موجبنجه شرطك حكمی اولميه‌جغی حقنده‌كی قول اختيار قلنديغنه دلالت ايتمكده اولمغله شو ماده بروجه مشروح شرح وايضاح اولندی .

عاريتك مضمون اولمديغنه متفرع مسائل

بو جهتله (مثلا عاريت آينه قضارا مستعير الندن دوشمكله ياخود آياغی قايوبده كندوسی آينه‌يه چارپمغله قيرلسه) وعاريت

استر بر معتاد استعمالندن طولایی طوپاللانسه (ضمان لازم کلمز.)

ینه بو جهتله مستعیر، مستعار استری بر معتاد ایپ ایله باغلامغله بوغولسه ضمان لازم کلمز. زیرا شو معامله معتاددر.

ینه بو جهتله قصاع الحمام یعنی حمامه کیرن کیمسه‌نك قورنه باشنده صو دوکمك ایچون النه آلدیغی طاس وچناق قضارا یدندن دوشوب ازلسه وقیرلسه ضمان لازم کلمز.

ینه بو جهتله شربتجینك یارداغی شربت ایچنك النـدن قضارا دوشوب قرلسه بارداغك ضمانی لازم کلمز. اما شربتك پاره‌سنی ویرمسی لازم کلور قهستانی. « ٢٩٤ » ماده‌یه باق.

ینه بو جهتله بر کیمسه اثنای محاربه‌ده دوشمنله مقاتله ومحاربه ایتمك اوزره بر سلاح استعاره ایدوبده مقاتله ایدرکن یعنی مثلا مستعار سیف ایله دشمنه اوررکن سیف منکسر اولسه ضمان لازم کلمز شبلی.

ینه بو جهتله بر کیمسه عاریت البسه‌یی لابس اولدیغی حالده سورچوب دوشمکله البسه یرتلسه ضمان لازم کلمز.

ینه بو جهتله (کذلك عاریت لکه اوزرینه قضارا برشی دوشمکله لکه‌لنوبده قیمتنه نقصان کلسه ضمان لازم کلمز.)

ینه بو جهتله عاریت حیوان ایله بر معتاد محل مسمایه واریلوب کلنمکله حیوان زبون اولسه یاخود حیوان کبه اولمغله حملنی اسقاط ایتسه مستعیره ضمان لازم کلمز.

ینه بو جهتله مستعیر مستعاری معیره کتوردیکنده معیر،

مستعیره «شورایه قویویر» دیمکله مستعیر دخی قویارکن من غیر تقصیر الندن دوشوب قیرلسه ضمان لازم کلمز .

خلاصه ، بر معتاد استعمالندن طولایی عین مستعار تلف یا قیمتنه نقصان طاری اولسه ضمان لازم کلمز .

بو ماده‌ده مذکور اولان بلاتعد ولا تقصیر قیدینك محترز عنهی مادهٔ آتیه ایله بیان اولنیورکه تعدی یا تقصیر ایله تلف اولدقده ضمان لازم کلور .

عاریت مضمون اولمامسندن ایکی مسئله‌نك
استثناسی لازم کلور

١ مسئله ، عاریت موقته‌ده بعد مضی الوقت مستعیر مستعاری رد ایتمیوبده امساك ایتدکده کرك استعمال ایتسون و کرك ایتمسون یدنده بلاتعد ولاتقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلور . « ٨٢٦ » ماده‌یه باق . بومسئله‌یی محشی الدرر عبدالحلیم بروجه محرر مستثنا عد ایلمشدر .

فقط بعد مضی الوقت امساك تعدی عد اولنمق دخی ممکن اولوب بو اعتباریله بو مسئله مستثنا عد اولنماز تکملهٔ ردمحتار .

٢ مسئله ، عاریتده شو حکم یعنی عدم ضمان مستعار نفس الامرده معیرك ملکی اولدیغی تقدیرده اولوب اما عاریت دیکر بر شخصك ملکی بولندیغی تبین یعنی مستحق ظهور

ایتدکده مستعیره ضمان لازم‌کلور. زیرا استحقاق مذکور ایله تبین ایلدیکه اول مال عاریت دکلدر. چونکه عاریت تملیك منفعتدن عبارت اولوب تملیك ایسه آنجق مالکدن اولور نته‌کیم ودیعه‌ده دخی حکم بوبله ایدوکی ۷۷۷ ماده شرحنده ذکر اولندی .

یعنی شخص مستحقـه نسبتله معیر غاصب اوله‌جغی کبی مستعیر دخی غاصب الغاصب اوله‌جغنـدن ۹۱۰ ماده‌ده محرر اولدیغی اوزره مستحق دیلرسه معیره ودیلرسه مستعیره تضمین ایتدیروب قنغیسنه تضمین ایتدیرر ایسه ضامن اولان دیکرینه رجوع ایده‌مز . معیره تضمین ایتدیرر ایسـه آنك مستعیره رجوع ایده‌مامسـنك سببی شودرکه معیر ضمان ایله مستعاره وقت اعاره‌یه مستندا مالك اولمغـله کندی مالنی اعاره ایتمش اولدی. عاریت ایسه بو ماده حکمنجه مضمون دکلدر. مکرکه ید مستعیرده تلفی آنك تعدیسی یا تقصیری ایله اوله.

مستعیره تضمین ایتدیرر ایسه معیره رجوع ایده‌مامسنك سببی شودرکه عاریت، نفعی قابض بولنان مستعیره عائد برعقددر. « ٦٥٨ » ماده شرحنه باق. اما مستودع ضـامن اولدیغی شیله مودعه رجوع ایدر ایدی. «۷۷۷» ماده شرحنه باق بحر.

نته‌کیم ایکی کیمسه بیننده مشترك اولان مالی بری دیکرینك اذنی اولمقسزین برشخصه اعاره ایدوبده بلاتعد ولاتقصیر تلف اولسـه کرك مستعیره و کرك معیره دیکرك حصه‌سـنك ضمانی لازم کلور.

ایشته مستحق ، مستعار کندوسنك ملکی اولدیغنی اثبات ایتدکده بشقه‌سنه صاتمدیغنه یاهبه ایتمدیکنه بینه طلب اولنه‌ماز.

فقط معیر مذکورمالی کندوسنه بیع یاهبه وتسلیم ایتدیکنی یاخود آخره اعاره‌یه اذن ویردیکنی ادعا ایتدکده معیر اثبات ایده‌مدیکی تقدیرده مستحق تحلیف اولنورده نکول ایدرسه مستحقه قیمتی تضمین ایتدیره‌مز تکمله‌ٔ رد محتار.

لاحقه

بر مالده اعاره یا غصب حقنده اختلاف

مستعیر، حیوانکی بکا اعاره ایتمشیدك بلاتعد ولا تقصیر تلف اولدی دیو و معیرین اعاره ایتمدم سن غصبا آلدك دیو اختلاف ایتدکلرنده مستعیر حیوانه راکب اولمامش ایسه ضامن اولماز.

ماده ٨١٤

هر امینکه امانته بر کره تعدی و مخالفت ایده آندنصکره وفاقه عودت ایتسه بیله امین اولمق صفتی عودت ایتمش اولمیوب بناءعلیه آندنصکره یعنی وفاقه بعدالمعاوده دخی امانت تلف اولدقده

ضامن اولور . ولوكه بلاتعد ولاتقصير تلف اوله . بو قاعده اوزرينـه ابواب فقهدن متفرع بعض مسائل بروجـه آتى بيان اولنور .

مسئلهٔ اولى ، مستأجردركه ٥٤٥ ماده شرحنده تفصيل اولندى .

مسئلهٔ ثانيه، رهنك غيرى بر ايش ايچون مستعيردر .

شويله‌كه ١ ﴿ مستعيرك بر كونه ﴾ ٢ ﴿تعديسى يا تقصيرى واقع اولدقده﴾ بوحالده مستعير غاصب‌حكمنده اوله‌رق يداماتى يد ضمانه تحول ايده‌جكندن ٣ ﴿آرتق هرنه سببله اولور ايسه اولسون﴾ يعنى كرك اول تعـدى ويا تقصيردن طولايى وكرك ديكر برسببدن طولايى وكرك حتف‌انفه ﴿عاريت﴾ ٤ ﴿تلف﴾ يا ضايع ﴿ اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ﴾ ٥ وقت تعدى يا تقصيرده‌كى تمام يانقصان ٦ قيمتنك ﴿ضمان﴾ى ﴿لازم‌كلور.﴾ يعنى تلف اولديغى تقديرده مثلياتدن‌ايسه مثلنى وقيمياتدن ايسه تمام قيمتنى ونقصان تقديرنده نقصان قيمتنى ضامن اولور.

ايضاح القيود

١ مستعيرك تعديسى دينلدى. زيرا تعدى مستعيرطرفندن واقع اولميوبده شخص آخر جانبنـدن واقع اولورسـه ضمان بالخاصه او شخصه لازم كلور . « ٨٩ » ماده‌يه باق . شويله‌كه

مثلا مستعاری مستعیرك صغیر ولد محجوری آخره اعاره طریقیله ویرسه‌ده ضایع اولسه ضمان صبی دافع ایله مدفوع الیه اوزرینه‌در. «٩١٠» ماده‌یه باق.

٣ تعدیسی یا تقصیری دینلدی. بو قیدایله اشارت اولنیورکه مجرد یعنی بلا فعل، تعدی‌یه نیت موجب ضمان دکلدر. «٢» شرحنه باق.

مثلا بر کیمسه بر آتی استعاره ایدوبده اعاده ایتامکی نیت ایتسه‌ده بعده بو نیتی ترك ایتدکده عندالنیه حیوان اوزرینه راکب وسائر ایسه بعدالنیه تلف اولنجه ضمان لازم کلور. زیرا نیت فعله مقارن اولدی. اما عندالنیه واقف اولوبده نیتی ترك ایتدکدنصکره سائر اولسه‌ده صکره حیوان تلف اولسه ضامن اولماز تکمله‌ٔ رد محتار. زیرا نیت فعله مقارن اولمدی.

تعدی یا تقصیر بروجه آتی ایضاح اولنور.

مستعار حیوانی لجام ایله کبح یعنی حیوانی لجام ایله کندویه جذب ایتمك ایله تلف ایتمك یاخود بالضرب کوزینی چیقارمق ویاخود برای رکوب استعاره ایلدیکی حیوانی خانه‌سنده حبس ایلمك ویاخود جهت معینه‌یه کیتمك ایچون استعاره ایتدیکی حیوانی برای سقی جهت اخرایه کوتورمك یاخود حیوانه یوکلنمیه‌جکی معلوم اولان مقدار یوکی یوکلتمك یاخود کیجه‌لی وکوندزلی قوللانلمیه‌جق حیوانی کیجه‌لی وکوندزلی استعمال ایتمك ویاخود بر ارضی نطس ایتمك اوزره استعاره ایتدیکی

حیوان ایله دها قاتی دیکر بر ارضی نعلس ایلملک کبی افعال تعدی اولدیغی کبی مستعار حیوانی زقاقده ترك ایدوبده مسجده یا خانه‌یه کیرسه‌ده کوزندن غائب اولدقنصکره ضایع اولسه حفظده تقصیر ایتمش اولور . کرك قپویه باغلاسون و کرك باغلامسون . زیرا مستعیر حیوانی کوزندن غیب ایتدکده آنی تضییع ایتمش اولور اما کوزندن غیب اولمامش ایسه ضمان لازم کلمز .

کذلك مستعیر عاریت حیوانی اوتلاغه صالیویروبده تلف اولسه عاریت حیوانك اوتلاغه یعنی مرعایه صالیویرلمسی عادت اولنجه ضمان لازم کلمز ایسه‌ده عادت اولمدیغی یا عادت مشترك اولدیغی حالده ضمان لازم کلور بحر . «٤١» ماده‌یه باق .

ایمدی موجب ضمان اولان تعدی بالاده ایضاح اولنمش وآتی‌الذکر مجله‌نك اوچ مثالنده مذکور بولنمش اولدیغی کبی آتی‌البیان ٨١٥ و ٨١٦ و ٨١٧ و ٨١٨ و٨٢٠ و٨٢١ و ٨٢٣ و ٨٢٥ و ٨٢٦ و ٨٢٧ و ٨٢٨ و ٨٢٩ ماده‌لرده دخی محرر بولنمشدر بحر .

٣ آرتق هرنه سببله اولورایسه اولسون دینلدی . یعنی مستعیر مستعاره برکره تعدی یا حفظده تقصیر ایتدکدن صکره مستعار کرك تعدی یا تقصیردن طولایی تلف یا قیمتنه نقصان طاری‌اولسون وکرك شوتعدی یاتقصیردن‌طولایی تلف یاقیمتنه نقصان طاری‌اولمدین مستعیر تعدی‌یی ترکله وفاقه‌عودت‌ایدوبده

بعـده بلا تعد ولا تقصير يدنده تلف يا قيمتنه نقصان طـارى اولسون مستعير ضامن اولور .

مثلا مستعير فلان محـله كتمك اوزره اسـتعاره ايلديكى باركير ايله اول محله واروب آنى تجـاوز ايتدكدن صكره ينـه محل مذكوره عودت ايتســه ضماندن برى اولميوب صـاحبنه سـالما اعاده ايدنجيه قدر يد ضماننده اولهرق تجاوز مذكوردن صكره يدنده تلف اولسه ضامن اولور .

نته كيم بركيمسه آخره رهن ايتمك اوزره استعاره ايلديكى برمالى استعمال ايدوب صكره استعمالى ترك ايتسهده قبل الرهن والتسليم يدنده تلف اولسه ضامن اولور تكملهٔ ردمحتار .

اعارهده موجب ضمان اولان حال حقندهكى قاعده

مستعيرك ضمانى ايچون شـوقاعدهٔ كليه ذكر اولنمشـدر « عاريت اجاره كبيدر هرشيكه اجارهده ضمانى ايجاب ايده اعارهده دخى ضمانى اقتضا ايلر » ضمانات فضيليه فى اجارة الدواب .

٤ تلف دينلدى . زيرا مستعير تعـدى يا تقصير ايتديكى حالده مستعاره بركونا ضرر ترتب ايتمدين سـالما صاحبنه اعاده ايديلنجه مسـتعير برى اولوب حتى آندن صكره صاحبى يدنده تلف اولسه ضمان لازم كلمز .

٥ وقت تعدی وتقصیرده‌کی الخ دینلدی . شونی برمثال ایله ایضاح ایده‌لم: مستعیر درت کون قوللانمق اوزره استعاره ایتدیکی حیوانی درت کون تمامنده اعاده ایتمسه ٨٢٦ ماده موجبنجه تعدی اولمغله آندن صکره اون بش کون امساك ایدوب بعده تلف اولسه وقت اعاره‌دن بدأ ایله بشنجی کونك قیمتنك ضمانی لازم کلور . زیرا دردنجی کونك ختامنه قدر مستعیرك برکونا تعدی وتقصیری اولمامغله صرف امانت اولوب تعدی وتقصیری دردنجی کونك ختامنده اعاده ایتمامسیله باشلار . شومسئله ودیعه‌ده یعنی ٨٠٣ ماده‌ده ذکراولندیغی حالده عاریتده ذکر اولنمامسی کتاب غاصبدن منفهم اوله‌جغنه مبنیدر .

٦ قیمتنك دینلدی . معیر ایله مستعیر مقدار قیمتده اختلاف ایتدکارنده سوز مع الیمین مستعیرك اولوب اما بینه معیرکدر . «٨ و ٧٦» ماده‌لره باق .

﴿ مثلا مستعیر ایکی کونده واریله‌جق محله عاریت حیوان ایله برکونده کیدوبده ﴾ یاخود تحملندن زیاده یوك تحمیل ایتمکله یاخود عنف وشدت اوزره سورمکله ﴿ اول حیوان تلف اولسه یاخود زبون ﴾ یاخود طوپال ﴿ اوله‌رق قیمتنه نقصان کلسه ضمان لازم کلور . ﴾

کذا ، مستعیرعاریت چفت اوکوزله تارلا سوردکدنصکره ایپ ایله صالیویروبده بوغولسه ضمان لازم کله‌جکی کبی بینمك ایچون برحیوانی استعاره ایدوبده مستعیرکندوسی بینمکله برابر

دیکر برشخصی ارداف ایتسه یعنی ترکنه آلسه‌ده حیوان تلف اولسه اول حیوانك ایکی آدمی قالدیرمغه تحملی وارایسه مستعیر، نصف قیمتی ضامن اولور. زیرا تلف مأذون وغیرمأذون فعل ایله اولمغله قیمت بوایکی فعله انقسام ایدوب مأذون فعله اصابت ایدن هدر اولور . اما حیوانك ایکی آدمی قالدیرمغه تحملی یوغیسه مستعیر کل قیمتی ضامن اولور .

﴿ کذلك برمحله قدر ﴾ کتمك اوزره ﴿ استعاره ایتدیکی حیوان ایله اول محله واروبده دها ایلرویه تجاوز ایتدکدن صکره ﴾ محل مذکوره عودت ایلمشیکن یاهنوز عودت ایتمدین ﴿حتف انفه ﴾ یعنی آفت سماویه ایله ﴿ تلف اولسه ضمان لازم کلور ﴾ زیرا تجاوز مذکور تعدی اولمغله اولوجهله مستعاره تعدی واقع اولدیغی آنده غصب اوله جغندن آندن صکره تلف تصور تله اولورایسه اولسون موجب ضماندر. بوحالده تلف حتف انفه اولنجه مستعیرك نه قصوری وار دینلمز .

بعد التعدی رد یا تلفده واقع اولان اختلاف

مستعیر تجاوز مذکوردن صکره حیوانی سالما معیره رد ایتدیکنی ادعا ایتدیکی حالده معیر تجاوز مذکور وقوعبولدیغی محلده تلف اولدیغنی ادعا وایکیسیده اقامهٔ بینه ایتدکلرنده معیرك بینه‌سی ترجیح اولنور .

مستعاره واقع اولان دیکر بعض تعدیلر

کذلك ، مستعیر، الندہ حیوانی یولاریله طوتمقده اولدیغی حالده اویویوبده برکیمسه یولاری قطع ایله حیوانی اخذ ایتدکده بوحال کرك حال سفرده اولسون وکرك حال حضرده بولنسون مستعیر ترك حفظ ایتمدیکی جهتله ضامن اولماز ایسه‌ده یولارینی سارق الندن آلوب سرقت ایتسه اکر حضرده مضطجعاً اویومش ایسه ضامن اولور. زیرا یولار الندن النديغی حالده کندوسی بوکا واقف اوله‌میه‌جق مرتبه اویومسیله عاریتی تضییع ایلمش اولور .

والا یعنی حضرده جالساً اویومش ایسه ضامن اولماز . زیرا جالسا اویویوب مقود یعنی یولار النده بولنمیوب فقط حیوان اوکنده بولندیغی تقدیرده ضمان لازم کلمز ایکن بوراده ضمان لازم کلامسی بطریق الاولیدر تکمله‌ٔ ردمحتار .

نته‌کیم برکیمسه استعاره ایتدیکی بقری آندن ایکی قات قوتلی بقره عملده اش ایتمکله تلف اولسه بوحال معتاد اولنجه ٤٣ ماده‌یه مبنی ضمان لازم کلمز ایسه‌ده معتادك خلافی اولدیغی حالده ضمان لازم کلور تعلیقات ابن عابدین علی البحر .

وکذلك برمحله قدر استعاره ایتدیکی حیوان ایله بشقه محله کتسه‌ده حیوان تلف یا قیمتنه نقصان طاری اولسه کتدیکی

محل، مسهادن اقصر اولسه بيله ضمان لازم كله‌جكى كبى مذكور حيوان ايله بر يره كتميوبده خانه‌سنده امساك ايتسه‌ده تلف اولسه ضامن اولور. زيرا ذهاب ايچون اعاره ايدلمشيدى يوخسه امساك ايچون دكل بحر . وحيوانك آخورده بلاعمل امساكى مضردر . نته‌كيم اجاره‌ده دخى حكم بويله ايدوكى ٥٤٦ ماده شرحنده ايضاح اولنمشيدى . «٨١٧» ماده شرحنده بومسئله تفصيل اولنور .

﴿كذلك بركيمسه بركردانلق استعاره ايله بر صبينك بوينه طاقوب و﴾ صبينك ﴿يانـنده كوزه ديجيسى اولمديغى حالده براغوبده سرقت اولندقده اكرصبى، اوزرنده‌كى اشيايى حفظه قادر ايسه ضمان لازم كلمز .﴾ زيرا بومستعيرك عاريتى آخره اعاره ايتمسى حائز ايدوكى ٨١٩ ماده‌ده مذكور اولوب جوازشرعى ايسه ضمانه منافى بولنمشدر.

بورايه قدر بو ماده‌نك مثالى اولميوب بومثالك شو ماده‌يه مثال اولمسى فقرهٔ آتيه اعتباريله‌در.

﴿ اما ﴾ صبى اوزرنده‌كى اشيايى حفظه ﴿ قادر دكل ايسه ﴾ مستعير اوزرينه اول كردانلغك ﴿ ضمان ﴾ ى ﴿ لازم كاور . ﴾ زيرا حفظه قادر اولميان صبى‌يه طاقمسيله عاريتى تضييع يعنى حفظده تقصير ايتمش اولور . شبهه يوق كه سارق دخى ضماندن قورتلماز . بناءً عليه معير مخيردر . ديلرسه تضييع ايلمسندن طولايى مستعيره تضمين ايتديرر. ايشته مجله‌ده بيان اولنان

بودر . بوحالده مستعیر دخی سارقه تضمین ایتدیرر . ودیلرسه سارقه تضمین ایتدیرر. بوحالده سارق مستعیره رجوع ایده‌مز. « ٩١٠ » ماده‌یه باق .

نته‌کیم معیر ، مستعار اولان یوك حیوانڭ یولارسز طوتلمیه‌جغی جهتله یولاریله چکلمسنی ویولارسز براغلمامسنی تنبیه ایتدیکی حالده مستعیر یولارسز سورمکله زیاده یورییوب دوشه‌رك آیاغی قیرلسه ضامن اولور. زیرا مستعیر شرط مفیده مخالفت ایتمش اولور .

کذلك مستعیر ، مجهلا وفات ایتدکده عاریت ترکه‌سندن تضمین ایتدیریلور . « ٨٠١ » ماده‌یه وشرحنه باق .

وکذلك مستعیر عاریتی اوکنه قویوبده جالساً اویوسه‌ده سرقت اولنسه بوحال کرك سفر وکرك حضرده وقوعبولسون مستعیره ضمان لازم کلمز ایسه‌ده مضطجعاً اویوسه‌ده سرقت اولنسه بوحال، حضرده وقوعبولور ایسه ضمان لازم کلوب اما سفرده وقوعبولدیغی صورتده ضمان لازم کلمز . مستعار کرك باشی آلتنده ویا اوکنده بولنسون وکرك حافظ عد اولنور صورتده حوالیسنده بولنسون .

ضمانی ایجاب ایدن تصرفی باذن المعیر واقع اولدیغی ادعاسی

هرتصرفکه اوتصرف ضمانی ایجاب ایدر مستعیر، اوتصرفی

ایقاع ایتدکده تصرف مذکور معیرك اذنیله اولدیغنی وبناءعلیه ضمان لازم کلیه جکنی ادعا ایتدیکی حالده معیر، بونی اقرار ایدرسه فبها. «١٥٨٧» ماده‌یه باق. انکار ایدرسه مستعیردن بینه طلب اولنور. اثبات ایدرسه فبها. ایده‌مزایسه معیر تحلیف اولنه‌رق یمین ایدرایسه مستعیره ضمان لازم کلور. «١٦٣٢» ماده‌یه باق تکملهٔ ردمحتار.

مستثنیات

بوماده‌نك ابتداسنده شرحا بیان اولنـان قاعده‌دن بعض مسائل مستثنادرکه بونلرده امین تعدی ومخالفتدن صکره وفاقه عودت ایتدکده بری اولور.

١ مستودعدرکه تفصـیل احکامی ٧٨٧ ماده شرحنده کچدی.

٢ مستعیرالرهندر. شویله‌که برکیمسه رهن ایتمك اوزره برمالی اسـتعاره ایدوبده قبل‌الرهن آنی استعمال ایتسه تعدی ایتمش اولوب فقط صکره استعمالی بالترك بروجه مشروط رهن وتسلیم ایتسـه کماکان امین اولور. حتی راهن مستعیر، رهن مسـتعارك مقابلی اولان بورجی تأدیه ایتدکدن یا قبل التـأدیه ید مرتهنده تلف اولسه راهن مستعیر اوزرینـه ضمان غصب لازم کلمز بحر وتکملهٔ ردمحتار.

٣ مضاربدر. «١٤٢١» مادهده ذکر اولنـدیغی اوزره

مضارب مأذونيتك خارجنه چيقدقده وشرطه مخالفت ايتدكده غاصب اولورايسه‌ده صكره وفاقه عودت ايتسه ضماندن برى وكاكان مضارب اولور . شويله كه مثلا رب المال مضاربه استانبولده آلش‌ويرش ايت ديمشيكن مضارب آلش‌ويرش ايتمك اوزره بروسه‌يه كتسه غاصب وحتى سرمايه اوراده ولو بلاتعد تلف اولسه ضامن اولور. فقط اوراده آلش‌ويرش ايتمدين استانبوله سرمايه ايله عودت ايلسه‌ده صكره بلا تعد ولا تقصير استانبولده تلف اولسه ضامن اولماز بحر.

٤ مستبضعدر . مبضع ، مستبضعه فلان بلده خارجنه چيقمه ديمشكن مستبضع ديكر بلده‌يه مال بضاعه‌يى كوتورسه غاصب اولوب بناءً عليه اوراده تلف اولسه ضامن اولور . فقط سرمايه تلف اولمدين عينا مشروط اولان بلده‌يه نقل ايتدكده ضماندن برى اولوب آندن صكره بلا تعد ولا تقصير تلف اولنجه ضامن اولماز .

٥ وكيل بيعدر . برمالى بيعه وكيل اولان كيمسه آنى استعمال ايتسه غاصب اولوب فقط تعدى بولنان استعمالى تركله وفاقه عودت ايتسه امين اولمق صفتى عودت ايدر. حتى آندن صكره ضايع اولسه ضامن اولماز .

٦ وكيل حفظدر .

٧ وكيل اجاره‌در، بركيمسه شو آتى فلان كمسنه‌يه ايجار ايتمك اوزره برآدمه ويروبده اول آدم دخى آتى بالذات استعمال

ایتدکدنصکره ترك ایتسه‌ده صکره تلف اولسه ضامن اولماز تکملهٔ رد محتار .

٨ وکیل استیجاردر. برکیمسه دیکر کمسنه‌یه کندوسی ایچون بر خانه استیجار ایتمك اوزره بش آلتون ویروبده او کمسنه خلاف مأذونیت اول کیمسه ایچون بر دکان استیجار ایدرك اول آلتونلری آکا ویردکدنصکره مذکور آلتونلری عینا استرداد ایدوب یدنده تلف اولسه ضامن اولماز من المحل المزبور.

٩ شریك عناندر . بو شریك تعدی ایتدکدنصکره یعنی مثلا فلان بلده‌ده اخذ واعطا ایتمك اوزره شرکت مقید ایکن شریك بلا اذن المشارك بلدهٔ اخرایه سرمایه‌یی کوتوروب بعده اوراده صرف ایتمدین بلدهٔ اولایه عودت ایتسه امین اولمق صفتی عودت ایدر .

١٠ شریك مفاوضه‌در. بودخی بعدالتعدی وفاقه عودت ایتسه شریك مرقومك امین اولمق صفتی عودت ایدر .

فرق

مستأجر ایله مستعیر بعدالمخالفه وفاقه عودب ایتمسیله بری اولمدقلری مستودع کبی دیکر بعض امینلر بعدالمخالفه وفاقه عودت ایتملریله بری اولورلر . بینلرنده‌کی فرق ٧٨٧ ماده مراجعتیله معلوم اولور .

ماده ٨١٥

﴿ مستعارك نفقه‌سی مستعیر اوزرینه‌در . ﴾ عاریت کرك آتی ٨١٦ ماده وجهله مطلقه اولسون وکرك ٨١٧ ماده وجهله موقته اولسون . زیرا مستعیر عاریتك منافعنه مجانا مالك اولمغله غرامت غنیمته کوره‌در قاعده‌سنه یعنی ٨٨ ماده‌سنه مبنی نفقه‌سی دخی آنك اوزرینه اولور . وبرده عرف وعادتده مستعارك نفقه‌سی مستعیر اوزرینه در . « ٣٦ » ماده‌یه باق .

بو جهتله بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه شو حیوانی استعمال ایلمك وآکا یم ویرمك اوزره سکا ویردم دیسه عاریت اولوب یوخسه یم ویرمك خصوصی بدل اجاره عدیله بوعقد، اجاره اولماز .

مستعیر انفاقه اجبارمی اولنور

بو ماده‌نك معناسی مستعیر، مستعاری انفاقه اجبار اولنور دیمك دکلدر. زیرا ٨٠٦ ماده‌یه ایضاح اولندیغی اوزره مستعیر دیلدیکی وقت عقد عاریتی فسخ ایده‌بیله‌جکی جهتله شو اجباره محل یوقدر . بلکه بونك معناسی شودرکه مستعیره دینیلورکه

دیلر ایسه‌ك مستعاره انفاق ایتده منفعتی استحصال ایله دیلر ایسه‌ك عاریتی ترکله معیره رد واعاده‌ایدوب انفاقدن وارسته‌قال.

﴿ بناءً علیه مستعیر عاریت ﴾ حیوانی یدنده امساك ایله برابر مذکور ﴿ حیوانه علف ویرمیوبده تلف اولسه ضامن اولور . ﴾ شو مثالده امساك ایله برابر قیدینك فائده‌سی آنفا شرحا ویریلان ایضاحاتدن آکلاشیلور .

ماده ۸۱٦

﴿ اعارهٔ مطلقه‌ده یعنی معیرك اعاره‌یی زمان و مکان وبر نوع انتفاع ﴾ و ۸۱۹ ماده وجهله شخص منتفع وشرط مفید ﴿ ایله تقیید ایتمدیکی صورتده عاریتی مستعیر دیلدیکی زمان ومکانده دیلدیکی وجهله استعمال ایده‌بیلور. ﴾ وبشقه‌سنه دخی بالاعاره استعمال ایتدیره‌بیلور. زیرا مستعیر ، ملك غیرده یعنی معیرك ملکنده تصرف ایتمکده اولوب بناءً علیه اول غیرك ویردیکی اذن اوزره یعنی علی الاطلاق استعمال و تصرف ایده‌بیلور . « ٩٦ » ماده‌یه باق .

سوآل، بوماده وجهله واقع‌اولان اعاره‌ده تملیك ایدیلان منافع، مجهول اولوب تملیك اولنان شیئك جهالتی بیع واجاره کبی عقودده فسادی ایجاب ایدردی . « ۲۱۳ و ٤٥١ و ٤٦٠» ماده‌لره باق .

جواب ، «٨٠٤» ماده شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره اعاره عقود لازمه‌دن اولمیوب معیرك استدیکی زمان حق رجوعی اولمق اعتباریله منافع مملکه‌نك جهالتی باعث نزاع اولمامغله فساد اعاره‌یی ایجاب ایتمز. یعنی مستعیرك استیفایه تصدی ایلدیکی منافعك استیفاسنه معیر راضی اولماز ایسه همان اعاره‌دن رجوع ایله معاری استرداد ایده‌بیلور . فقط بیع واجاره کبی معاوضات عقود لازمه‌دن اولمغله آنلرده جهالت باعث نزاع اولور زیلعی .

بوراده «نوع انتفاع ایله تقیید ایتمدیکی صورتده» دیمك مستعار حیوانه راکب اول یاخود یوك یوکلت ومستعار خانه‌ده ساکن اول ویا آنده اشیاکی وضع ایت دیمك کبی بر صورتله تقیید ایتمدیکی صورتده دیمکدر . تعبیر دیکرله بوراده انتفاعجه اطلاق نفس منفعت اعتباریله دیمکدر . اما ٨١٩ ماده‌ده‌کی اطلاق منتفعه نظرله‌در . بناءً علیه شو ایکی ماده تداخل ایتمز.

دیلدیکی زمان ومکانده دیلدیکی وجهله دیمك بوکبی اعاره‌ده مستعیر ، معیرك انتفاعی کبی انتفاع ایده‌بیلور .

شوقدر وارکه مستعیر مستعاری آخره ایجار یارهن ایده‌مز. نته‌کیم ٨٢٣ ماده‌ده بیان اولنیور جواهرالفقه .

اعاره‌نك اون آلتی
قسم اولمسی

ایمدی بوماده ایله ٨١٩ و ٨٢٠ ماده‌لردن مستفاد اولورکه اعاره باشلوجه اون آلتی قسمدر . زیرا اطلاق و تقییددن عبارت بولنان ایکی شی زمان و مکان و انتفاع ومنتفع وشرط مفیددن عبارت بولنان بش‌شی بیننده دوران ایدیورکه ایکینك بشه ضربندن اون قسم حاصل اوله‌جغی کبی طرفینك مرکبا اخذندن دها درت قسم و جمله‌سنده اطلاق ویا جمله‌سنده تقییدن دخی ایکی قسم حاصل اولور . شویله که :

١ زمانده اطلاق، مکان و انتفاع و منتفع وشرط مفیدده تقییددر .

٢ مکانده اطلاق ، زمان و انتفاع و منتفع و شرط مفیدده تقییددر .

٣ انتفاعده اطلاق ، زمان و مکان و منتفع و شرط مفیدده تقییددر .

٤ منتفعده اطلاق ، زمان و مکان و انتفاع و شرط مفیدده تقییددر .

٥ شرط مفیدده اطلاق، زمان و مکان و انتفاع ومنتفعده تقییددر .

٦ زمانده تقیید ، مکان و انتفاع ومنتفع و شرط مفیدده

اطلاقدر . « ٨١٧ » ماده‌نك برنجی مثالیله بو قسمه اشارت اولنیور .

٧ مکانده تقییده ، زمان و انتفاع ومنتفع وشرط مفیدده اطلاقدر . مجله‌نك ٨١٧ ماده‌سنده « و بر محله کتمك اوزره استعاره ایتدیکی حیوان ایله الخ » دینلمسی بو قسمه اشارت ایچوندر بحر .

٨ انتفاعده تقیید ، زمان ومکان و منتفع وشرط مفیدده اطلاقدر . « ٨١٨ » ماده‌سنده موضوع بحث اولان عاریت بو قسم ثامندر . زیرا مذکور ماده‌ده انتفاعده تقیید مذکور اولمغله زمان و مکانده دخی تقیید قصد اولنسه ٨١٧ ماده‌نك عینی و مستدرك اولمسی لازم کله‌جکندن زمان ومکانده اطلاق قصد اولنمسی لازم کلورکه اوحالده، بو قسم ثامن حاصل‌اولور.

٩ منتفعده تقیید ، زمان ومکان و انتفاع وشرط مفیدده اطلاقدر . « ٨٢٠ » ماده‌یه باق .

١٠ شرط مفیدده تقیید، زمان ومکان وانتفاع ومنتفعده اطلاقدر . ایمدی معیر استعمالی شرط مفید ایله تقیید ایتدکده شرط مذکور دخی معتبر اولوب مستعیر آکا مخالفت ایده‌مز. شویله‌که معیر حیوانی اعاره ایتدیکنده مستعیره « یولارینی اخذ ایت صالیویرمه زیرا آنجق بویله طوتیلور » دیوبده اوده بکی دیدکدن برمدت صکره یولاری صالیویرمکله یعنی کوشتمکله

حیوان سرعتله یوریمکه باشلادیغی جهتله دوشوب تلف اولسه ضامن اولور تکملهٔ رد محتار .

١١ زمان و مکانده اطلاق ، انتفاع و منتفع و شرط مفیدده تقییددر .

١٢ زمان و مکان و انتفاعده اطلاق ، منتفع و شرط مفیدده تقییددر. اما زمان و مکان وانتفاع و منتفعده اطلاق، شرط مفیدده تقیید قسمی اوچنجی قسمدن عبارتدر .

١٣ زمان و مکانده تقیید ، انتفاع و منتفع و شرط مفیدده اطلاقدر. مجله‌نك ٨١٧ ماده‌سنده موضوع بحث اولان عاریت بوقسم ثالث عشر عاریتدر. زیرا مذکور ماده‌ده زمان و مکانده تقیید مذکور اولمغله انتفاعده دخی تقیید قصد اولنسه ٨١٨ ماده‌نك عینی ومستدرك اولمسی لازم کله‌جکندن انتفاعده اطلاق قصد اولنمسی لازم کلور . نتیجه‌کیم شرحنده تفصیل اولنور .

١٤ زمان و مکان و انتفاعده تقیید ، منتفع و شرط مفیدده اطلاقدر. بونك حکمی ٨١٩ و ٨٢٠ ماده‌لرده موضوع بحث اولمشدر . اما زمان و مکان و انتفاع و منتفعده تقیید و شرط مفیدده اطلاق قسمی بشنجی قسمدن عبارتدر .

١٥ جمله‌سنده اطلاقدر. مجله‌نك بوماده‌سیله ٨١٩ ماده‌سنك مجموعندن بو قسم میدانه کلور .

١٦ جمله‌سنده تقییددر کفایه شرح الهدایه مع الایضاح.

مجله‌ده شو اون آلتنجی قسم ذکر اولنمامش ایسه‌ده ٨١٧ و ٨١٨ و ٨٢٠ ماده‌لرك مجموعندن بو قسم استنباط اولنور شویله‌که اعاره ٨١٧ ماده وجهـله زمان و مکان ایله و ٨١٨ ماده موجبنجه بر نوع انتفاع ایله و ٨٢٠ ماده موجبنجه منتفع ایله تقیید اولندقده مستعیر آکا مخالفت ایده‌مز یعنی زمان و مکان ایله تقییده اصلا مخالفت ایده‌مز و منتفع ایله تقییدده مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلرده مخالفت ایده‌مز نته‌کیم بروجه آتی ایضاح اولنور .

تقییدات خمسه‌یه موافقت
لازم اولوب اولمدیغی

ایمدی بو بش شیدن زمان و مکان و شرط مفیدله معیر طرفندن تقیید اولندقده مستعیرك هر حالده آکا موافقتی لازم اولوب مخالفت ایده‌مز .

من حیث الانتفاع تقییده کلنجه: مافوقنه تجاوز صورتیله مخالفت ایده‌مز . اما مافوقنه تجـاوز ایتمیوبده خیره مخالفت ایدرسه جائز اولور . « ٨١٨ » ماده‌یه باق .

ومن حیث المنتفع تقییده کلنجه بونك حکمی ٨٢٠ ماده‌سنده ذکر اولندیغی اوزره مستعملینك اختـلافیله مختلف اولان شیلرده معتبر اولوب مختلف اولمیان شیلرده معتبر دکلدر .

بو مادەده «دیلدیکی زمان و مکانده» تعبیری زمان و مکانده‌کی اطلاقه ناظر اولدیغی کبی دیلدیکی وجهـله تعبیری انتفاعده‌کی اطلاقه ناظر اولمغله لف ونشری مرتبدر .

﴿ فقط ﴾ اعارۂ مطلقه‌ده اطلاقك معتبر اولمسی صراحة یاخود دلالة تقیید دایلی بولنمدیغی تقدیرده اولوب اما صراحة تقیید اولمسه بیله اعارۂ مذکوره دلالة یعنی ﴿ عرف و عادت ایله تقید ایدر . ﴾ ٤٥ مادەیه باق . بناءً علیه مستعیر عاریتی عرف و عادت بلدەیه مخالف صورتده استعمال ایدوبده تلف اولسه ٨١٤ مادەیه مبنی ضامن اولور .

شو قدرکه مجرد بو وجهله عرف و عادت بلده ایله تقید ایتمسیله اعاره ، اعارۂ مطلقه قسمندن چقمش اولماز .

﴿ مثلا بر کیمسه بارکیرینی اولوجهله ﴾ یعنی زمان ومکان و انتفاع وکذلك منقتع جهتنجه ﴿ مطلق اوله‌رق اعاره ایتـدکده آکا ﴾ ١ ﴿ دیلدیکی وقت بنر ﴾ زمانده‌کی اطلاقه شاملدر ٢ ﴿ و دیلدیکی محله کیدر ﴾ مکانده‌کی اطلاقه مثالدر. و دیلرسه کندیسی بنر و استر ایسه بشقه‌سنی ارکاب ایدر .

بو محل کرك داخل شهر اولسـون و کرك خارج شهر اولسون حکمده مساویدر جواهر الفقه .

کیده بیلور تعبیری کلمکدن احتراز ایچون اولمیوب کتدیکی محلدن راکب اولوب کلمك یاخود یوك یوکلتوب کتورمك دخی جائزدر . حتی بر کیمسه چکمجـه‌یه قدر بر حیوان استعـاره

ایتدکده اورایه کیدوب کله‌بیلور . و بر کیمسه بو وجهله مطلق اوله‌رق استعاره ایتدیکی بارکیر ایله بر محله کیدوبده اوراده بر آی امساك ایتدکدن صکره بارکیره بر معتـاد یوك یوکلتسه‌ده تلف اولسه ضامن اولماز . اما اجاره‌ده یالکز کیده بیلوب لکن کله‌مز .

فرق ایکی وجهله در . وجه اول، ۸۲۸ ماده‌ده بیـان اولندیغی اوزره عاریتـده رد واعاده مستعیر اوزرینـه اولوب مسـتعیر ایسه آنجق کلمکله رد ایده‌بیـلور . اما اجاره ده رد مأجور موجر اوزرینه در . « ۵۹٤ » ماده‌یه باق ،

وجه ثانی ، اعاره تبرع اولمغـله آنده تسامح جاری ایکن اجاره معاوضه بولنمغله آنده مضایقه مرعیدر تکملهٔ رد محتار .

﴿ فقط عرف وعادت اوزره ایکی سـاعتده کیدیله‌جك محله ﴾ عاریت بارکیر ایله خلاف معتـاد اوله‌رق ﴿ بر ساعتده کیده‌مز . ﴾ نته کیم یوك ایچون حیوان استعاره اولنوبده یوك تعیین اولنمامش ایسه مستعر دیلدیکی شیئی یوکلته بیلوب فقط حیوانك طاقتندن زیاده یوکلته‌مز . زیرا مطلق اذن متعـارفه مصروف اولوب فوق الطاقه یوك متعارف دکلدر . وبر کیمسه فوق الطاقه یوکی کندی حیوانه بیله یوکلته‌مز تکملهٔ ردمحتار .

﴿ کذلك ﴾ اولوجهله ﴿ مطلق اوله‌رق اعاره اولنـان بر خان اوطه‌سنده مستعیر دیلرسه ﴾ کندوسی ﴿ ساکن اولور . ودیلرسه امتعه وضع ایدر. ﴾ شومثال انتفاعده اطلاقه مثالدر.

﴿ فقط عرف وعادتك خلافى اولەرق ایچنده ﴾ بنایه وهن وضرر کتورەجك مثلا ﴿ تیمورجیلك ایدەمز . ﴾

ماده ٨١٧

﴿ اعاره ﴾ انتفـاعده و منتفعده اطلاق اولنـدیغی حالده ﴿ زمان ومکان ﴾ یاخود شرط مفید ﴿ ایله تقیید اولنـدقده قید ﴾ وشرط ﴿ معتبر اولوب مسـتعیر آکا ﴾ یعنی زمان و مکان یاخود شرط مفید ایله اولان قیده ﴿ مخالفت ایدەمز ﴾ ایدرایسه غاصب حکمنده اولەجغندن ضامن اولور. زیرا مستعیر ، غیرك ملکنده تصرف ایتمکده اولمغله اول غیر آکا نه وجهله اذن ویرمش ایسه آنجق اولوجهله استعمـال ایدەبیلور . یعنی اعاره زمان ومکان یاخود شرط مفید ایله مقید اولدیغی حالده انتفاعده ومنتفعده مطلق اولنجـه مستعیر تعیین قلنـان زمان و مکانده وذکر اولنـان شرط دائرەسـنده اولمق اوزره دیلدیکی کبی انتفاع ایدەبیلور. تعبیر دیکرله مستعار ایله آنجق اول وقت ومکان معینده اول شرط دائرەسنده انتفاع یا آنی بشقەسنه اعاره ایدەبیلور.

خلاصـه ، یالکز زمان ومکان ایله مقید اعاره من حیث الانتفاع ومن حیث المنتفع علی اطلاقها باقی اولمغله مستعیر آتی علی الاطلاق استعمال و انتفاع ایدەبیلور. یعنی دیلرسه بالذات انتفاع ایدر ودیلرسه بشقەسنه انتفاع ایتدیرر . مستعار، کرك

مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شـیلردن اولسون و کرك اولمسون .

شرحا اشـارت اولندیغی اوزره مجله‌ده زمان و مکان ایله تقیید تعبیری احترازی دکلدر . چونکه معیر استعمالی شرط مفیدایله تقیید ایتدکده‌شرط مذکور دخی معتبر اولوب مستعیر آکا مخالفت ایده‌مز . نته‌کیم ٨١٦ ماده شرحنده مثالی ذکر اولندی :

عمداده سهواده مخالفت ایده‌مز

مجله‌ده مخالف ایده‌مز دیه مسئله‌نك على الاطلاق ذکرندن اکلاشیلور که عمدا مخالفت ایده‌میه‌جکی کبی سهوا دخی مخالفت ایده‌مز .

عمدا مخـالفته مثال : ﴿ مثلا اوچ سـاعت بینمك اوزره استعاره اولنان حیوانه﴾ اوچ ساعت بینیله‌رك مراد اولنان محله کیدیله‌بیلور . ودیلرسـه کندوسی بینر واسـتر ایسه بشقه‌سنی بیندیرر. اما ﴿درت ساعت بینیله‌مز.﴾ مستعیر درت ساعت بینوبده حیوان تلف یا قیمتنه نقصان طاری اولسه ضامن اولور . اما هیچ بر ضرر کلیوبده سـالما صـاحبنه تسلیم ایدر ایسه ضمان لازم کلمز .

و ٨٢٦ ماده‌ده بیـان اولنـدیغی اوزره بو زماندنصکره

حیوان امساك دخی ایدیله‌مز. امساك ایدیلوبده حیوان تلف اولسه ضامن اولور. نته‌کیم اجاره‌ده دخی حکم بویله‌ایدوکی ٥٤٨ ماده‌ده مصرحدر. یعنی شوقدر مدت استعمال ایدلمك اوزره استیجار ایدیلان حیوان اول مدتدن زیاده استعمال ایدیله‌مز. بوجهتله اجاره ایله اعاره متحد ایسه ده دیکر جهتده فرق واردر ۰

شویله‌که اعاره ده «٨٢٦» ماده ده ذکر اولندیغی اوزره بوزماندنصکره امساك ایدیله‌میوب صاحبی کلوب استمسه بیله ردی لازم کلدیکی وبناء علیه رد ایتمسه‌ده تلف اولسه ضمان ایجاب ایتدیکی حالده اجاره ده بو زماندنصکره استعمال ایدیله‌میوب اما صاحبی کلوب آلمدیغی جهتله یدنده امساك ایسه‌ده تلف اولسه ضمان لازم کلمز . سبب فرق شودرکه ٥٩٤ ماده حکمنجه اجاره‌ده رد موجره عائدایکن اعاره‌ده ردواعاده «٨٣٠» ماده موجبنجه مستعیره راجعدر .

مجله‌نك شو مثالی زمانده تقییدك مثالیدر.

﴿ و بر محله کتمك اوزره استعاره اولنان حیوان ایله ﴾ اول محله کیدوب کله‌بیلور و اول محله کیدوب کلمك اوزره بشقه‌سنه اعاره ایده‌بیلور واقعات. اما ﴿ بشقه محله کیدیله‌مز. ﴾ حتی حیوانی صوارمق اوزره دره‌یه کوتوروبده تلف اولسه ضامن اولور . نته‌کیم ٨١٤ ماده شرحنده بیان اولنمشیدی . اما حیوانه هیچ بر ضرر کلمه‌دین صاحبنه رد واعاده اولنسه نسنه لازم کلمز .

شو مثال، مكانده تقييدك مثاليدر .

مكان ايله تقييد صورتنده مكان مساوي‌يه يا مكان اقصره كيتمك ويا خانه‌ده امساك ايتمك

معلوم اولمليدر كه بو ماده وجهله اعاره مكان ايله تقييد اولندقده مستعير، مكان ومحل مسمادن اقصر بر محله كيده‌جك اولسه ضمان لازم كله‌جكي كبي بر محله كيتميوبده خانه‌سنده امساك ايده‌جك اولسه ينه ضمان لازم كله‌جكي بعض كتب فقهيه‌ده ذكر اولنمش و حيوانك آخورده امساكي حيوانه مضر ايدوكي بيان ايدلمشدر. نته‌كيم بر محله كيدلمك اوزره استعاره ايديلان حيوان ايله مسافه‌جه اول محله مساوي ديكر بر موضعه كيديلوبده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كله‌جكي خانيه‌ده ذكر اولنمشدر رد محتار و تكمله. «٨١٤» ماده شرحنده بو مسئله اجمالا ذكر اولنمشيدي .

حالبوكه ديكر بعض كتب فقهيه‌ده آتي البيان ٨١٨ ماده‌سنك فقرهٔ اخيره‌سنده محرر مسئلهٔ فقهيه‌يه تمسكله شو ايكي صورتده يعني مكان مسمادن اقصر بر محله كيديله‌جك اولنجه يا هيچ بر محله كيدلميوبده حيوان آخورده امساك ايديلنجه ضمان لازم كلميه‌جكي بيان اولنمشدر .

سنك ايچون ٦٤ مادهيه تمسكله مجلهده يعنی و برمحله كيتمك اوزره استعاره اولنان الخ فقرهسنده اولكی قول اختيار اولنمشدر ديمك واردر. اجارهده دخی حكم بو وجهله ايدوكی ٥٤٦ ماده ايله شرحنده بيان اولنمشدر.

سهوا مخالفته مثال: بركيمسه فلان محلهقدر كيتمك ايچون برندن بر حيوان استعاره ايتمك اوزره معيره برشخصی رسول كوندروبده اوشخص خطا ايدرك ديكر برموضعه كيتمك اوزره استعاره ايتمشيكن رسول، مرسلنه بونی بيان ايتامكله مرسل اول موضعه كيتدكده ضمان لازم كلمز ايسهده اول محله كيدوبده حيوان تلف يا قيمتنه نقصان طاری اولسه ضامن اولور. ومرسل ضامن اولديغی شيله رسولنه رجوع ايدهمز.

﴿ ماده ٨١٨ ﴾

﴿اعاره﴾ زمان و مكانده اطلاق اولنديغی حالده ﴿بر نوع انتفاع ايله تقييد اولندقده مستعير مأذون اولديغی انتفاعك مافوقنه تجاوز ايدهمز﴾ زيرا مافوقنه تجاوزله اول مستعاردن انتفاع ايتمك غيرك مالنده بلا اذن تصرف اولوب بو ايسه ٩٦ ماده حكمنجه جائز دكلدر. تجاوز ايدرده مستعار تلف يا قيمتنه نقصان طاری اولور ايسه ضامن اولور.

﴿اما﴾ بعينه اول منفعتی استحصال ايدهبيلهجكی كبی

﴿ آكا مساوی يا اهون صورتله استعمال ايله مخالفت ايده بيلور. ﴾ يعنی اعاره ، زمان و مكانده مطلق اولديغی حالده انتفـاعده مقيد اولنجه اطلاق قسمنی بر وجه محرر مطلق اولەرق استعماله صلاحيتی وار ايسەدە قسم مقيده مافوقنه تجاوز طريقيله و تعبير ديكرله شره عدول ايله مخالفت ايده من. فقط آنك مثلنه تجاوزله مخالفت ايده بيله جكی كبی خيره عدول ايله دخی مخـالفت ايده بيـلور. زيرا معيرك تقييدی آنجق مفيد اولورسـه معتبر اولور تكمله ٔ رد محتار .

مكانده مطلق اولەرق حيوان استعـاره اولنسه يعنی مثلا بر كيمسه ديكر كمسنه يه شو آتمی بر آی قوللانمق اوزره اعاره ايتـدم ديسه بو اعاره مصره محمول اولەرق مستعير اول حيوان ايله ايله خارج شهره چيقـامز . چيقوبده تلف اولسـه كرك استعمال ايله چقسون كرك بلا استعمال چقسون ضـامن اولور. نته كيم بو وجه اوزره البسه استعاره ايتسه شهره محمول اولمغله اول البسه يی بالاستعمال شهرك خارجنه چقسه ضـامن اولور . فقط استعمـال ايتميه رك شهرك خارجنه چيقـارر ايسه ضامن اولماز. زيرا بو تقديرده مستعير خارج مصرده دخی مصرده اولديغی كبی البسه يی حافظ عد اولنور واقعات .

خلاصـه ، اعاره انتفـاع ايله تقييد اولنـدقده بو تقييد يا منفعته كوره در يعنی انتفاعك نوعنه نظرادر . ايشته بو ماده ده بيان اولنان بودر .

وبو تقييد معتبردر . مستعار كرك مستعملينك اختلافيله مختلف اولان شيلردن اولسون آت والبسه كبي وكرك اولمسون اوطه كبي .

مثلا بركيمسه اوطورمق اوزره استعاره ايتديكي اوطه‌ده تيمور چيلك ايده‌مز . نته‌كيم اجاره ده دخي حكم بويله ايدوكي ٤٢٦ ماده‌ده بيان اولنمشيدي .

ياخود بو تقييد منتفعه كوره‌در . ايشته ٨١٩ ماده ده بيان اولنان شودر . منتفع ايله تقييدك معتبر اولمسي مستعملينك اختلافيله مختلف اولميان شيده‌در . ايشته منفعت ايله تقييد ايله منتفع ايله تقييد بيننده فرق واردر . نته‌كيم اجاره‌ده دخي حكم بويله ايدوكي ٤٢٧ و ٤٢٨ ماده‌لرده مذكوردر .

فقرهٔ اولايه برنجي مثال ، « مثلا بغداى يوكلتمك ايچون استعاره اولنان حيوانه » وزنده بغدايه مساوى اولسه‌بيله « تيمور ياخود طاش » يا كرپيچ يا پموق يا صمان يا اودون ياخود خورمه « يوكلديله‌مز . » زيرا هر نقدر وزنده مساوات اولسه‌بيله مثلا تيمور حيوانك ظهرنده محل واحده اجتماع ايدر وپموق ايسه حيوانك ظهرنده چوق يرى اخذ ومحل حملي تجاوز ايلر .

فقرهٔ ثانيه‌يه برنجي مثال ، « اما » بغداى يوكلديله‌جكي كبي « بغدايه مساوى ياخود آندن دها اخف بر يوك تحميل ايده‌بيلور . » بو اخفت وزنده اولمديغي آنفا ويريلان ايضاحاتدن آكلاشلدى . « ٥٥٩ » ماده‌يه وشرحنه باق .

فقرۀ ثانیه‌یه ایکنجی مثال ، فلان تارلایی نطاس ایتمك اوزره استعاره ایتدیکی اوکوز او تارلایی یاخود دها یموشاق دیکر تارلایی نطاس ایده‌بیلور .

فقرۀ اولایه ایکنجی مثال ، اما اول تارلادن دها قاتی ونطاسی آغیر دیکر تارلایی نطاس ایدمز . ایدوبده تلف اولسه ضامن اولور .

فقرۀ اولایه اوچنجی مثال ، مستعیر بالذات انتفاع ایتمك یاخود فلانه ایتدیرمك اوزره‌دیه تقیید اولندقده رکوب حیوان کبی مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلرده بوتقیده مخالفت جائز دکلدر .

فقرۀ ثانیه‌یه اوچنجی مثال، اماسکنی وحمل کبی مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیان شیلرده بووجهله تقیید معتبراولمامغله مستعیر بنفسه وبغیره دیلدیکی وجهله انتفاع ایده‌بیلور .

فقرۀ اولایه دردنجی مثال ، ﴿ وکذالك بینمك ایچون استعاره اولنان حیوانه یوك یوکلدیله‌مز . ﴾

فقرۀ ثانیه یه دردنجی مثال ، ﴿ اما یوك ایچون استعاره اولنان حیوانه بینله‌بیلور . ﴾ نته‌کیم اجاره ده دخی حکم بویله ایدوکی ٥٥٠ و ٥٥٨ ماده‌لرده بیان اولنمشدر .

معير طرفندن تعيين اولنان انتفاعه
مخالفت اوچ قسمدر

شو ماده‌نك ايضاحنه بروجه آتی مبادرت اولنور .
شويله كه : مسمايه يعنی معير طرفندن تعيين قلنان انتفاعه مخالفت بروجه آتی اوچ قسمه تقسيم اولنور .

قسم اول، مخالفت مثلده اولمقدر كه بو مخالفت جائزدر . شو يغين بغدايدن بش كيله يوكلتمك اوزره استعاره اولنان حيوانه بويغين بغدايدن بش كيله ياخود فلان آدمك بش كيله بغدايني يوكلتمك اوزره استعاره اولنان حيوانه بشقه بر آدمك بشقه بغدايني يوكلتك كبی .

الحاصل ، بونده تعيين معتبر اولمامغله بوكا مخالفت جائز اولديغی جهتله بوندنطولايی حيوانه بر ضرر ترتب ايتسه ٩١ ماده‌يه مبنی مستعيره ضمان لازم كلمز . زيرا معيرك تقييدينك معتبر اولمسی مفيد اولمغله مشروطدر بحر.

قسم ثانی ، مخالفت جنسنده اولمسيدر . بو تقديرده نظر اولنور . مخالفت خيره ايسه يعنی يوكلديلان يوك ضررجه تسميه قلنان يوكدن اكر خفيف ايسه شو مخالفت جائزدر . بش كيله بغدای يوكلتمك اوزره استعاره اولنان حيوانه بش كيله آربه يوكلتمك كبی . بوصورتده حيوان تلف اولسه مستعيره

ضمان لازم كلمز . «۹۱» ماده‌یه باق . و مخالفت مذكوره شره یعنی آندن شدید ایسه بو مخالفت جائز دكلدر . ایدر ایسه ضمان لازم كلور . مجله‌نك مثاللرنده اولدیغی كبی . نته‌كیم اللی قیه بغدای یوكلتمك اوزره استعاره ایتدیكی حیوانه اللی قیه صمان یوكلته‌مز . زیرا صمان قبا اولمغله حیوانك ظهرندن محل حملدن زیاده محل اخذ ایتمك صورتیله حیوانه مضردر تكمله‌ٔ رد محتار .

لكن بش كیله بغدای یوكلتمك اوزره استعاره ایدیلان حیوانه بش بچق كیله آرپه یوكلتوبده فقط بو بش بچق كیله آرپه وزنا بش كیله‌یه مساوی اولنجه ضمان خصوصنده اختلاف فقها واقع اولمشدر. تنقیحده عدم ضمان مصرح اولدیغی كبی ولوالجی دخی عدم ضمانك صحیح ایدوكنی ذكر ایلمشدر . هدایه و نهایه‌ده ایسه بو مخالفت شره عد اولنه‌رق ضمان لازم كله‌جكی بیان وشعیر دایه‌نك ظهرندن حنطه‌دن زیاده محل اخذ ایده‌جكی جهتله حیوانه مضر ایدوكی اتیان اولنمشدر بحر .

قسم ثالث، مخالفت قدرده یعنی زیاده‌ده اولمقدر . زیادده دینلدی . زیرا نقصانه مخالفت، مخالفتدن صاییلمیوب موافقت اولدیغی مجله‌نك ۱۷۸ ماده‌سندن مستفاد اولور . اللی كیله بغدای یوكلتمك اوزره استعاره اولنان حیوانه قرق كیله بغدای یوكلتمك كبی.

شو مخالفت جائز دكلدر . بناءً علیه بو وجهله مخالفت

وقوعبولدقـده نظر اولنور . يوكلتيلان يوكه حيوانك تحملى وار ايسـه تسميه قلنان يوكدن زياده مقدارى نسبتنده مستعير ضامن اولور. شويله‌كه : مثلا بش كيله بغداى يوكلتمك اوزره استعاره اولنان حيوانه آلتى كيله بغـداى يوكلتيلوبده حيوان تلف اولسه حيوانك آلتى كيله بغدايى قالديرمغه تحملى اولنجه مستعير اول حيوانك يالكز سـدس قيمتنى ضامن اولور. زيرا ضمان ، مأذون فيـه اولان مقدار ايله غير مأذون فيـه اولان مقداره توزيع اولنوب مأذون‌فيه اولان مقدارده ضمان ساقط اولور. واكر تحملى يوغيسه مستعير، حيوانك كل‌قيمتنى ضامن اولور . زيرا بو تقديرده مستعير ، اول حيوانى استهلاك ايتمش اولور .

بو مسئله‌نك نظيرى اجاره‌ده يعنى ٥٥٩ ماده و شرحنـده تفصيلات لازمه‌سيله مرور ايتمشدر.

مخالفتده ديكر اقسام

مخالفت هم مثلده همده قدرده وكذا هم جنس وهمـده قدرده اولمق صورتلرى اوله‌بيله‌جكنه كوره مخالفت بش قسم اولمسى لازم كلورسه‌ده بوايكى صورتك برنجيسى اوچنجيسنده داخل اولديغى كبى ايكنجيسى‌دخى ايكنجى‌ايله اوچنجى قسمده داخل اولمغله آيروجه قسم عد ايدلمكه شايان دكلدر.

اون كيله طحن ايچون حيوان
استعاره اولنوب اون بر كيله
طحن ايدلسه

معلوم اولمليدركه بر كيمسه اون كيله بغدايك طحنى ايچون حيوان استعاره ايدوبده اون بر كيله طحن ايتسه‌ده حيوان تلف اولسه‌جميع قيمتنى ضامن اولور. زيرا وقتاكه اون كيله‌يى طحن ايلدى اذن تمام اولوب آندنصكره اون بر كيله‌نك طحننده استعمال، بلا اذن المالك وبناءً عليه غاصب اولور. فقط حمل بويله دكلدر چونكه حمل دفعهٔ واحده‌ده وقوعبولور. بوجهتله حملده بعضا يالكز زياده مقدارك ضمانى لازم كلديكى حالده طحنده جميع قيمتك ضمانى اقتضا ايديور.

ماده ٨١٩

﴿معير، اكر منتفعى تعيين ايتمكسزين مطلق اوله‌رق اعاره ايتمش ايسه مستعيرك آنى اطلاق اوزره استعماله صلاحيتى واردر.﴾ اطلاقك معناسى بروجه آتى تفسير اولنيور تكملهٔ ردمحتار.

مطلق اوله‌رق عباره‌سى منتفعى تعين ايتمكسزين عباره‌سيله تفسير اولندى. زيرا ٨١٦ ماده‌ده دخى براطلاق وارايديسه‌ده آنده‌كى اطلاق بشقه معناده ايدى تكملهٔ رد محتار.

معلوم اولمليدركه بو عبارەده ايكى اطلاق واردر.

برنجيسى مطلق اولەرق عبارەسندەكى اطلاقدر. بو اطلاقك معناسى بروجه آتى ايضاح اولنور.

معار ايكى نوعدر. نوع اول، مستعملينك اختلافيله مختلف اولميان معاردر. خانەكبى نوع ثانى مستعملينك اختلافيله مختلف اولان معاردر. البسه وركوب ايچون آت كبى.

اطلاقده يعنى مجلەنك مطلق اولەرق عبارەسندەكى اطلاقده آندن اولكى عبارەدن قطع النظر ايكى احتمال واردر. احتمال اول، نص على الاطلاقدر. يعنى معير، مثلا شو حيوانمى ديلديككى اركاب ايتمك اوزره سكا اعاره ايتدم ديمكدر. معير، بو وجهله اطلاق اوزره نص ايتديكى تقديرده مستعيرك آنى اطلاقى اوزره استعماله صلاحيتى واردر. معار كرك مستعملينك اختلافيله مختلف اولان شيلردن اولسون وكرك اولميان شيلردن اولسون.

اجارەده اطلاق بو معناده يعنى نص على الاطلاق معناسنده ايدى. «٥٥٢» مادەيه باق.

احتمال ثانى، سكوته شامل اولان اطلاقدر. يعنى معير، شو حيوانمى سكا اعاره ايتدم ديمكدر. كرك ديلديككى اركاب ايتمك اوزره ديسون كرك ديمسون يعنى بو تعبيرى علاوه ايلمسون.

بو احتمال ثانى ايله اولان اطلاق ايله نوع اول مستعار

آخره اعاره اولنه‌بیله‌جکنه اشتباه یوغیسه‌ده نوع ثانی اولان مستعار آخره اعاره اولنه‌بیلمسنده اختلاف فقها واقع اولمشدر.

شویله که زیلعی اعاره اولنه‌میه‌جغنه دائر ادارهٔ کلام ایتمش ودیمشکه « ینبغی ان یحمل هذا الاطلاق الذی ذکره هنا فیما یختلف باختلاف المستعمل کاللبس والزراعة علی ما اذا قال علی ان ارکب علیها من اشاء کما حمل الاطلاق الذی ذکره فی الاجارة علی هذا » و هدایه صاحبی دخی اعاره اولنه‌بیله‌جکنی بیان ایتمش ودیمشدرکه «لو استعار دابة ولم یسم شیأله ان یحمل ویعیر غیره الخ». ایمدی مجله‌ده مذکور مثالدن مستفاد اوله‌جغی اوزره مجله زیلعینك بیاننه التفات ایلمیوب صاحب هدایه‌نك تصریحنی قبول ایلمشدر. شو حالده اعاره ایله اجاره بیننده فرق بولمق ایجاب ایدرکه اجاره‌ده نص علی الاطلاق لازم ونص علی الاطلاق ایدلمدیکی کبی راکب دخی تعیین ایدلمسه اجاره فاسد اولوردی. «٥٥٢» ماده‌یه باق. اعاره‌ده ایسه سکوت کافی اولیور. فرق، ٨٠٤ ماده شرحنده‌کی مسئلهٔ خامسه‌یه مراجعتله سکا ظاهر اولور.

ایکنجیسی، اطلاق اوزره استعماله صلاحیتی واردر جمله‌سنده‌کی اطلاقدرکه بو اطلاق مجله‌ده بروجه آتی تفسیر اولنیور.

﴿یعنی﴾ مستعیر ﴿دیلرسه آنی﴾ بشقه‌سنه استعمال ایتدیرمدین ﴿کندوسی استعمال ایدر. ودیلرسه﴾ کندوسی استعمال ایتمدین

يالكز (بشقه‌سنه اعاره ايله استعمال ايتديرر .) زيرا اعاره « ٧٥٦ » ماده‌ده ذكر اولنديغى اوزره تمليك منافعدن عبارت اولمغله مستعيرك آنى اعاره‌سى جائزدر. چونكه مالكك، مالك اولديغى شيئى آخره تمليكه اقتدارى واردر. مستأجرك ايجاره مالكَ اولمسى كبى. «٥٨٧» ماده‌يه باق بحر.

مجله‌ده «ديلرسه وديلرسه» دنيليور. يعنى مستعيرك بو ايكى منفعتدن يالكز بريسنى اختياره صلاحيتى اولديغى اشعاراولنيور. زيرا مستعملينك اختلافيله مختلف اولان عاريتده مستعير ايكيسنك بينى جمع ايده‌مز . نته‌كيم شرحا يالكز قيديله بوكا اشارت اولندى .

بناءً عليه بركيمسه ركوب ايچون برحيوان استعاره ايدوبده هم كندوسى راكب اولسه همده ديكرينى اركاب ايتسه يعنى تركنه آلسه‌ده حيوان تلف اولسه ايكيسنى قالديرمغه حيوانك تحملى وارايسه نصف قيمتنى ضامن اولور. زيرا تلف ايكيسنك ركوبندن حاصل اولوب بريسى مأذون فيه اولمغله آكا اصابت ايدن مقدار هدردر تكملهٔ رد محتار .

اما حيوانك ايكيسنى دخى قالديرمغه تحملى يوغيسه كل قيمتنى ضامن اولور. «٥٥١» ماده شرحى لاحقه‌سنه باق. امامستعملينك اختلافيله مختلف اولميان شيلرده ايكيسنك بينى جمع ايده‌بيلورمى؟ ٤٢٨ ماده شرحنده ايضاح اولنديغى اوزره اجاره‌ده جمع ايده‌بيلوردى .

﴿ عاريت ، كرك اوطه كبى مستعملينك اخلاقيله مختلف اولميـان شيلردن اولسون و كرك بينـك آتى كبى مستعملينك اختلافيله مختلف اولان شيلردن اولسـون. ﴾ يعنى اشبو ايكى صورتده دخى مستعير، مستعارى آخره اعاره ايده‌بيلور.

بوفقره‌ده بينك آتى ديئلديكه بو آت مستعملينك اختلافيله مختلف اولان شيلردن ايدوكى ٤٢٧ ماده‌شرحنده بيان اولندى. اما يوك آتى مستعملينك اختلافيله مختلف اولميان نوعدندر . «٥٥١» ماده شرحنه باق .

﴿ مثلا بر كيمسه اوطه‌مى سـكا اعاره ايتـدم ديديكى ﴾ و مستعير دخى اعاره‌يى قبول ايلديكى ﴿ صورتده مستعير آنده ديلرسه كندو اقامت ايدر. وديلرسـه بشقه‌سنى اسكان ايدر. ﴾ اما هم كندوسى ساكن اولسه وهمده بشقه‌سنى اسكان ايتسـه جائز اولورمى؟ اجاره‌ده جائز ايدى «٤٢٨» ماده شرحنه باق.

بومثال، مستعملينك اختلافيله‌مختلف‌اولميان مستعاره‌مثالدر.

﴿وكذا﴾ بر كيمسه ﴿شو﴾ بينك ﴿آتى سكا اعاره ايتدم ديديكى﴾ ومستعير دخى قبول ايتديكى ﴿صورتده مستعيرديلرسه اول آته كندو بينر و ديلرسه بشقه‌سنى بينـديرر.﴾ زيرا معير مستعيره مطلقا انتـفاع ايله امر ايدوب مطلق ايسـه ديلديكى انتفاعه استديكى وقته عام‌وشامل‌اولور «٦٤» ماده‌يه‌باق. وتعيين جهتى كندوسنه يعنى مستعيره عائددركه بوده يعنى تعيين دخى مستعيرك فعليله اولور .

بو مثال ، مستعملينك اختلافيله مختلف اولان مستعاره مثالدر .

اما هم کندوسی راکب اولوب همده دیلدیکنی ارکاب ایده‌مز .

مستعار آته یوك یوكلتمك مسئله‌سی

شو مثالده‌کی آته مستعیر کندی یوکنی یوکلتمك یاخود یوك یوكلتمك اوزره آخره اعاره ایلمك صلاحیتی وارمیدر ؟ باقیلور . اول آت عرب قصراقلری کبی یالکز بینمك اوزره معد ایسه بو مثال وجهله علی‌الاطلاق اعاره ایدلسه بیله یوك یوكلتمك جائز دکلدر. زیرا عادة بونلره یوك یوكلتیلمه‌میوب عرفا معروف اولان شی ایسه مشروط کبیدر . «٤٣» ماده‌یه باق .

بو جهتله مستعیر آکا یوك یوكلتدکده ولوکه حیوانك طاقتی قدر یوكلته ضمان لازم کلور تکملهٔ ردمحتار .

نته‌کیم بر کیمسه شو البسه‌یی سکا اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر دیلرسه اول البسه‌یی کندو کیر و دیلرسه بشقه‌سنه کیدیرر جواهر الفقه.

مطلق اعارەدە فعل معیر ایله
تعیندن صکره دیکره انتفاع
ایتدیرمکده اختلاف فقها

معلوم اولملیدرکه بو ماده وجهله مطلق اولەرق اعاره ایدلمش ومستعملینك اختلافیله مختلف بولنمش اولان برمالدەکی انتفاع، مستعیرك فعلیله تعیین ایتدکدن صکره آرتق بشقەسنه انتفاع ایتدیرمك یعنی مثلا مجله مثالنده مذکور آته اولا مستعیر، راکب اولدقدن صکره بشقەسنی ارکاب ایتمك یاخود اولا مستعیر بشقەسنی ارکاب ایتدکدن صکره کندوسی راکب اولمق حق وصلاحیتی حائز بولنمدیغنی بعض فقها بیان ایلمش وکافیده وزیلعیده بو قول صحیح ایدوکی ذکر اولنمشدرکه قول مذکور مجلەنك ٥٥٢ مادەسنك فقرۀ اخیرەسنه موافق بولنمشدر. ایمدی بوقوله کوره مستعیر مثلا اولا کندوسی راکب اولدقدن صکره دیکرینی ارکاب ایتسەدە حیوان تلف اولسه ضمان لازم کلەجکی کبی اولا دیکرینی ارکاب ایتدکدن صکره کندوسی راکب اولسەدە حیوان تلف اولسه ینه ضمان لازم کلور. زیرا فعلا راکب تعین ایتدیکی جهتله آندنصکره آکا مخالفت تعدی اولور.

حالبوکه دیکر بعض فقها مستعیر، مذکور حق وصلاحیتی

حائز اولدیغیدن مثلا مجـله مثالنده مذکور بولنـان آته اولا مستعیر راکب اولدقدن صکره بشقه‌سنی ارکاب ایتسه‌ده حیوان تلف اولسه ٩١ ماده‌یه مبنی ضمان لازم کلمیه‌جکنه قائل اولمشلردر. زیرا برکیمسه مستعیردن مذکور آتی عاریت آله‌رق آکا راکب اولوبده حیوان تلف اولسه اول کیمسه اول آتی مستعیرك اذن وتملیکی ایله اسـتعمال ایتمش اولمغله ضمان لازم کلمیه‌جـکی کبی مستعیر اولا اول آته بشقه‌سنی ارکاب ایتدکدن صکره کندوسی راکب اولوبده حیوان تلف اولنجـه ضمان لازم کلـامسی بطریق الاولویه‌در. چونکه مسـتعیر، منافعه مالك اولمق جهتیله استعمال ایلمشدر مالك اولمسـه ایدی بشقه‌سنه تملیك ایده‌من ایدی تکملهٔ ردمحتار وقاضیخان.

ایمدی مجله‌ده شوایکی قولدن قنغیسی اختیار ایدلدیکنه دائر اشارت یوغیسه‌ده ملتقی کبی متون فقهیه‌ده وهدایه‌ده قول اول اختیار اولنمش وبالاده ذکر اولندیغی اوزره کافی وزیلعی قول مذکوری صحیح عد ایلمش اولمغله قول مذکورله عمل اولنمق اقتضا ایدر. حالبوکه اجاره‌ده مسئله قول ثانی‌یه موافق صورنده قبول ایدلمشدر. «٥٥٢» ماده‌یه‌باق. بناءً علیه بومسئله‌ده اجاره ایله اعاره آره‌سنده فرق بولمق ایجاب ایدرکه فرق دخی اجاره معاوضاتدن اولمغله مماکسه اوزرینـه مبنی واعاره ایسـه تبرعاتدن بولنمغله مسامحه اوزرینه مبتنی بولنمشدر.

بوماده‌ده منتفعی تعیین ایدلمکسزین دینلدی. زیرا منتفعی

تعیین ایدرایسه مستعیر بشقه‌سنه انتفاع ایتدیره‌مز . نته‌کیم مادهٔ آتیه‌ده مذکوردر .

مثلا معیر ، مستعیره بالذات کندك استعمال ایتمك یاخود سنك اجیرك فلان استعمال ایلملك اوزره دیو منتفعی تعیین ایتسه معتبر اولوب مستعیر خلافنه کیده‌مز .

﴿ ماده ٨٢٠ ﴾

﴿ منتفعك تعیینی ﴾ اجاره‌ده یعنی ٤٢٧ ماده‌ده اولدیغی کبی ﴿مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلرده معتبردر . ﴾ زیرا معیر ، تعیین ایتدیکی شخص معینك استعمالنه راضی اولوب یوخسه بشقه‌سنك استعمالنه دکل تکملهٔ ردمحتار .

رکوب دابه ولبس ثوب کبی .

بناءً علیه مستعیر تعیین مذکوره مخالفت ایده‌مز . بوصورتده تعیینك معتبر اولمسنك سببی شودرکه فعل ثانی یعنی مستعیردن مستعیرك فعلی مستعیر اولك فعلندن زیاده ضررلی اولمق احتمالی ومعیر مستعیرك استعمالنه راضی اولوب دیکرینك استعمالنه غیرراضی اولمغله معیردن زیاده ضررك دفعی ایچون تعیینك معتبر اولمسی لازم کلدی کفایه وهدایه .

﴿ و ﴾ اجاره‌ده یعنی ٤٢٨ ماده‌ده مذکور اولدیغی کبی مستعملینك اختلافیله ﴿ مختلف اولمیان شیلرده معتبر دکلدر . ﴾

چونکه بو شیلرده تقیید فائده‌سزدر . حمل دابه وسکنی الدار کبی .

بناءً علیه مستعیر بوکا مخالفت ایده بیلور. ولوکه مالك یعنی معیر بنفسه انتفاع ایتمسنی شرط ایتمش بولنه مجمع‌الانهر .

﴿ فقط ﴾ بوتفصیل معیر مستعاری بشقه‌سنه ویرمه دیو نهی ایتمدیکی صورتده اولوب اما ﴿ معیر آنی ﴾ یعنی مستعاری ﴿ بشقه‌سنه ویرمه دیو ﴾ مستعیری ﴿ نهی ایتمش ایسه ﴾ نهی معتبر اولوب تصریح مقابله‌سنده دلالة اعتبار اولنمیه‌جغنه یعنی ۱۳ ماده‌یه مبنی ﴿ مستعیر بهرحال ﴾ یعنی مستعار کرك خانه کبی مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیان شیلردن اولسون وکرك بینك آتی کبی مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلردن اولسون ﴿ بشقه‌سنه استعمال ایتدیره‌مز ﴾ ایتدیروبده تلف اولسه ضامن اولور بحر .

﴿ مثلا ﴾ معیر ﴿ سنك رکوبك ایچون بو آتی سکا اعاره ایتدم ﴾ ومستعیر دخی قبول ایتدم ﴿ دیدیکی صورتده مستعیر اول آته اوشاغنی ﴾ یا شخص اجنبی‌یی ﴿ بیندیره‌مز . ﴾ بیندیروبده اول آت خسته‌لنه‌رق هلاك اولسه ضامن اولور. زیرا عسکرینك بینمسی سوقینك بینمسی کبی دکلدر .

نته‌کیم هم کندوسی راکب اولوب همده غیریسنی ارکاب ایده‌مز . یعنی معا راکب اوله‌مازلر . معا راکب اولوبده حیوان تلف اولدقده باقیلور. حیوانك اکرایکیسنی قالدیرمغه تحملی وار ایسه

نصف قیمتنی ضامن اولور . زیرا سبب تلف ایکیسنك ركوبی اولوب بریسنك ركوبی مأذون فیه اولمغله آندن طولایی ضمان لازم کلمیوب دیکرك ركوبندن طولایی نصف قیمت لازم کلور بحر . فقط صبی یی ارداف ایتسه ثقلتك مقدارینك ضمانی لازم کلوب یوخسه تام نصفك ضمانی لازم کلمز . «٥٥١» ماده شرحنده‌کی لاحقه‌یه باق تکملهٔ ردمحتار .

کذا بر کیمسه بالذات سنك کیمك ایچون شو البسه‌می سکا اعاره ایتدم دیو دیکر کمسنه‌یه البسه اعاره ایتدیکی حالده مستعیر اول البسه‌یی بشقه‌سنه کیدیره‌مز . زیرا البسه‌یی بر تاجرك کیمه‌سیله قصابك یا لغمجینك کیمسی بیننده فرق واردر .

مجله‌نك شو مثالی ایله شرحا ذکر ایدیلان مثال بوماده‌نك فقرهٔ اولیسنك مثالیدر .

آخره اعاره‌سی جائز اولمیان مال اعاره اولنوبده تلف اولسه نه حکم ثابت اولور

بویله آخره اعاره‌سی جائز اولمیان عاریتی مستعیر بلا اذن آخره اعاره ایدوبده مستعیر ثانی یدنده تلف اولسه ضمان لازم کلور . ومعیر مخیر اولوب دیلرسه مستعیر اوله تضمین ایتدیرر . وبوحالده مستعیر اول ثانی‌یه رجوع ایده‌مز . مکرکه مستعیر ثانی یدنده تلفی آنك تعدیسی یا تقصیرندن ناشی اوله .

ویدیلرسه مستعیر ثانی یه تضمین ایتدیرر . وبوحالده مستعیر ثانی اوله رجوع ایده‌مز . ولوکه یدنده ثانی بلا تعد ولا تقصیر اوله . «٦٥٨» ماده شرحنه باق .

نته‌کیم برکیمسه مستعیره کلوبده «سنده عاریت اولان حیوانی صاحبی فلاندن استعاره ایتدم سندن قبض ایتمکلکمی امر ایتدی» دیوب اوده آنی بالتصدیق ویردکدن صکره یدنده تلف اولسه‌ده معیر یعنی حیوان صاحبی امری انکار ایدوب امر اثبات اولنه‌مامقله یمین ایتسه مستعیره تضمین ایتدیرر .

بوصورتده مستعیر ، قابضه یعنی اول کیمسه‌یه رجوع ایده‌مز . زیرا مستعیر ، ضمان ایله مستعاره مالك اوله‌رق کندی مالنی اعاره ایتدیکی آکلاشیلورکه عاریت امانت اولمغله بلا تعد ولا تقصیر تلفی حالنده ضمان یوقدر . «۸۱۳» ماده‌یه باق .

اما مستعیر آنی یعنی اول کیمسه‌یی تصدیق ایتمیه‌رك یا تکذیب ایدرك یاخود تصدیق ایله برابر ضمان شرط ایدرك ویرسه‌وصکره مستعیر ثانی یعنی اول کیمسه یدنده تلف اولسه مستعیر اول دخی ضامن اولدیغی شیله اول کیمسه‌یه رجوع ایدر «۸۲٥» ماده شرحنه دخی باق .

(اما سنك اقامتك ایچون بو اوطه) یاخانه (بی سکا اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر) کندوسی اقامت ایده‌بیله‌جکی کبی کندوسی اقامت ایتمیوبده بطریق الاعاره (بشقه‌سنی دخی اسکان ایده بیلور .) اما بطریق الاجاره بشقه‌سنی اسکان ایده‌میه‌جکی ۸۲۳ ماده‌ده مذکور بولنمشدر .

شومثال ، بومادەنك فقرۀ ثانیەسنك مثالیدر .

﴿ فقط ﴾ معیر ، مستعیره ﴿ بشقەسنی اسکان ایتمه دیمش ایسه ﴾ مستعیر بشقەسنی بطریق الاعاره دخی اسکان ﴿ ایدەمز . ﴾ شومثال ، بومادەنك فقرۀ ثالثەسنك مثالیدر .

لاحقه

معیر ایله مستعیرك زمان یا مکان یا نوع انتفاعده تقیید یا اطلاقدەکی اختلافلرینه دائردر

معیر ایله مستعیر زمان یا مکان ومسافه یاخود نوع انتفاع ایله تقیید واطلاقده اختلاف ایتدکلرنده سوزمع الیمین معیرکدر جواهرالفقه . زیرا معیر مال صاحبی اولمغله مالنك منفعتنی آخره نه یولده تملیك ایتدیکنی دها ایو بیلور . وبرده اصل اعارەده سوز آنك اولدیغی کبی صفتنده دخی آنك اولور .

مثلا معیر ، فعل مخصوص ایله مقید انتفاع ایله اذن ویردیکنی ادعا ومستعیر اطلاقی درمیان ایتدکده تقییدده سوز معیرکدر . شویله که معیر ، بش کیله آرپه یوکلتمك اوزره اعاره ایتمشیدم دیو ومستعیر بش کیله بغدای یوکلتمك اوزره اعاره ایتمشیدك دیو اختلاف ایتدکلرنده سوز مع الیمین معیرك اولدیغی کبی معیر استانبولدن چکمجەیه قدر بینمك اوزره اعاره ایتمشیدم دیو

ومستعير چتالجه‌یه قدر بینمك اوزره اعاره ایتمشیدك دیو اختلاف ایتدكلرنده سوز مع الیمین معیركدر.

ماده ٨٢١

﴿ برمحل معینه ﴾ كتمك اوزره ﴿ دیو حیوان استعاره اولندقده ﴾ اورایه كیدن ﴿ یوللر متعدد اولسه ﴾ ومعیر كیده‌جك یولی تعیین ایتمسه ﴿ مستعیر عادت اوزره ناسك سلوك ایتدیكی یوللردن هرقنغیسیله دیلرسه ﴾ اول محله ﴿ كیده بیلور . ﴾ زیرا ٣٦ ماده وجهله عادت محكمدر و ٣٧ ماده موجبنجه ناسك استعمالی برحجتدركه آنكله عمل واجب اولور . وعرف ایله تعیین نص ایله تعیین كیبدر .

بوتقدیرده یولده حیوان تلف اولسه مستعیراوزرینه ضمان لازم كلمز . «٩١» ماده‌یه باق .

﴿ اما معتاد اولمیان یولدن ﴾ كیتمك جائز اولمامغله ﴿ كیدوبده حیوان تلف ﴾ یا ضایع ﴿ اولسه ضامن اولور . ﴾ زیرا ٨١٦ ماده‌ده ذكر اولندیغی اوزره مطلق اذن، متعارفه مصروف اولور. و ٤٥ ماده حكمنجه عرف ایله تعیین نص ایله تعیین كیبدر تكمله‌ٔ ردمحتار و واقعات .

﴿ كذلك معیرك تعیین ایتدیكی یولك غیری بر یولدن ﴾ اول محله ﴿ كیدوبده حیوان تلف اولدقده اكر مستعیرك سلوك

ایتدیکی یول ﴾ ابعد یعنی ﴿ دها اوزاق ویا ﴾ اخوف یعنی ﴿ غیرمأمون ویاخود ﴾ غیر مسلوك یعنی ﴿ خلاف معتاد ایسه مستعیره ضمان لازم کلور . ﴾ چونکه شره مخالفتدر. وبرشیئه اذن آنك مافوقنه اذنی تضمن ایلمز .

مجله‌ده‌کی « دها » تعبیرندن آکلاشیله‌جغی اوزره مستعیرك کتدیکی یول ، معیرك تعیین ایلدیکی یوله مساوی یعنی طول وسهولت کبی خصوصانده ایکی یول آره‌سنده فرق یوق ایسه ویا مستعیرك کتدیکی یول دها اسهل ایسه مستعیره ضمان لازم کلمز . زیرا خیره یا مثله مخالفت موجب ضمان دکلدر . چونکه برشیئه اذن آنك مساویسنه یا دها خیرلوسنه اذندر .

بومسئله اعاره ایله اجاره بیننده مشترکدرکه اجاره‌ده یعنی ٥٤٧ ماده‌ده عینیله مرور ایتدی .

﴿ ماده ٨٢٢ ﴾

معیرك اعاره ایتدیکی مالك منفعتنه مالك اولمسی شرطدر.

« ٨١٥ » ماده شرحنه باق .

یعنی مالك اولورسه اعاره صحیح اولور.

بوجهتله ﴿ برکیمسه بر قادینه‌دن زوجنك ملکی اولان برشیئی عاریت استیوب واو ﴾ قادین ﴿ دخی بلااذن ﴾ الزوج اول شیئی عاریت ﴿ ویروبده اول شی ﴾ یدمستعیرده بلاتعد ولا تقصیر تلف

يا (ضايع) ياخود قيمتنه نقصان طاری (اولديغی صورتده اكردرون خانه‌ده علی جری العاده زوجه‌نك يدنده بولنان اشيادن ايسه) شو اعاره جائز اولور . زيرا زوجه اول شيئی مستعيره اولوب مستعير ايسه مستعاری آخره اعاره ايده‌بيله‌جكی ٨٢٠ ماده‌ده مرور ايتدی . و بوحالده (كرك اول قادينه و كرك مستعيره ضمان لازم كلمز .) ٩١ و ٨١٣ ماده‌لره باق .

اما معير معارك منفعتنه مالك دكل ايسه اعاره صحيح اولماز . « ٩٦ » ماده‌يه باق .

بو جهتله علی جری العاده زوجه‌نك يدنده بولنان اشيادن (دكل ايسه مثلا آت) و اوكوز (كبی) قادينلر يدنده بولنميان (برشی ايسه) شو اعاره جائز اولميوب زوجه غاصبه اوله‌جغی كبی مستعير دخی غاصب الغاصب اوله‌جغی جهتله ٩١٠ ماده‌يه مبنی (زوج ديلرسه زوجه‌سنه و ديلرسه مستعيره تضمين ايتديرر .) بحر و تكملهٔ رد محتار .

و ٨١٢ ماده شرحنده يعنی عاريته مستحق چيقديغی صورتده بيان اولنديغی اوزره قنغيسنه تضمين ايتديررسه ضامن اولان ديكرينه رجوع ايده‌مز . زيرا زوجه‌يه تضمين ايتديردكده بطريق الاستناد اوماله مالك اوله‌جغندن كندی مالنی اعاره ايتمش اولوب عاريت ايسه مستعير يدنده امانتدر . ومستعيره تضمين ايتديردكده عقد عاريت نفعی مدفوع اليه‌ه عائد بر عقد اولمغله ٦٥٨ ماده شرحنده ذكر اولنديغی اوزره مستعير دخی معيره رجوع ايده‌مز ،

ماده ٨٢٣

﴿ معيرك اذنى اولمقسزين مستعير عاريتى آخره ايجار ياخود رهن ايده‌مز. ﴾ چونكه اعاره عقود غير لازمه‌دن اوله‌رق رهن وايجارك مادونى وبونلر عقود لازمه‌دن اولوب اعاره‌نك ما فوقى اولمغله بر شى مافوقنى تضمن ايده‌مز تكمله ٔ ردمحتار. ايمدى ٤٠٦ ماده‌ده ذكر اولنديغى اوزره عقداجاره لازم اولديغى ومعير ايسه ٨٠٦ ماده حكمنجه عاريت عقد غير لازم اوله‌رق ديلديكى وقت اعاره‌دن رجوع ايده‌بيله‌جكى جهتله اجاره تجويز اولنسه مستعير ايله مستأجر بيننده‌كى عقد اجاره تمام اولمدين معيرك حق رجوعى اولمامق و بناءً عليه معير متضرر اولمق اقتضا ايدر. وياخود مقام اثباتده ديرزكه عاريتك اجاره‌سى جائز اولسه يا لزوم مالايلزم لازم كلور كه اوده عاريتدر. زيرا اجاره جائز اولسه مدت اجاره‌ده استردادك عدم امكانه مبنى عاريتك دخى لزومى لازم كلور بو ايسه عاريتك موضوعاتنه مخالفدر. ياخود عدم لزوم مايلزم لازم كلوركه اوده اجاره‌در. اجاره‌نك عدم لزومى موضوعاتنه مخالفدر. بحر وتكمله ٔ رد محتار.

عاريتك رهننك عدم جوازي دخى بروجه مذكور

اثبات اولنور . شویله‌که رهن بعدالقبض جهت راهندن لازم بر عقد اولمغله بوده اجاره کبیدرکه رهن جائز اولسه یالزوم مالایلزم لازم کلور . اوده عاریتدر . یاخود عدم لزوم مایلزم لازم کلور . اوده رهندر .

و دیکر صورتله دخی اثبات اولنمشدر . شویله که رهن ایفا اولوب غیرك مالیله آنك اذنی اولمقسزین مستعیرك کندی بورجنی ایفایه حقی اوله‌ماز .

بو ماده‌نك اطلاقندن مستفاد اولورکه عاریت مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلردن اولسه ایجار و رهن جائز اولمدیغی کبی مختلف اولمیان شیلردن اولدقده ینه ایجار ورهن جائز دکلدر . ایمدی مستعملینك اختلافیله استعمالی مختلف اولمیان عاریتی مستعیر آخره اعاره ایده‌بیلدیکی حالده ایجار ایده‌مامستك سببی بالاده ایضاح اولندی .

باذن المعیر ایجار ورهن مستعار

بوماده‌ده اذنی اولمقسزین تعبیرندن دخی مستفاد اوله‌جغی اوزره معیرك اذنیله مستعیر ، عاریتی آخره ایجار و رهن ایده‌بیلور . نته‌کیم ایجار مسئله‌سی ٧٦٥ ماده شرحنده ذکر اولندیغی کبی رهن دخی یعنی معیرك اذنیله مستعارك آخره

رهن اولنمسی مسئله‌سی کتاب رهنك باب ثالثنك ایکنجی فصلنده متن و شرحده بروجه تفصیل مرور ایتمکله اورایه مراجعت اولنه .

﴿ و بر بلدهٔ معینه‌ده‌کی بورجنه رهن ایتمك اوزره استعاره ایتدیکی مالی آخر بلده‌ده‌کی بورجنه رهن ایده‌من . ﴾

بو فقره «٧٢٨» ماده‌ده « مال صاحبی فلان بلده‌ده رهن ایدلمك اوزره دیو مقیدا اذن ویردکده مستعیر دخی آنجق آنك قید و شرطنه موافق اوله‌رق رهن ایده‌بیلور » دیو مذکور اولان حکمدن فضله برشی افاده ایلمز ایسه‌ده فقرهٔ آتیه‌یه توطئه و تمهید ایچون بوراده تکرار ایدلمشدر .

﴿ ایدوبده ﴾ یعنی معیرك اذنی اولمقسزین مستعیر عاریتی آخره ایجار یاخود رهن ویاخود بر بلده‌ده‌کی بورجنه رهن ایدلمك اوزره استعاره ایتدیکی مالی دیکر بلده‌ده‌کی بورجنه رهن ایدوبده ﴿ عاریت تلف یاضایع اولسه ﴾ مستعیر اول‌ایله مستعیر ثانی یا مرتهن اوزرینه وقت تسلیمده یعنی بونلرك زمان تسلیملرنده‌کی قیمتلرینك ﴿ ضمان ﴾ ی ﴿ لازم کلور . ﴾ زیرا تسلیم مذکور ایله مستعیر متعدی اوله‌جغندن بو ایجار ورهن و تسلیم غصب قبیلندن اولور . اما تلف اولماز ایسه معیرك استرداده حقی واردر .

ایجارك ایضاحی : معیرك اذنی اولمقسزین مستعیر بووجهله مستعاری آخره ایجار ایتسه بو اجاره فضولی اولوب مجله‌نك ٤٤٧ ماده‌سي حکمی جاری اولور . بو صورتده قبل‌الاجازه

مدت اجاره مرور ایتدکده اجرت آجر بولنان مستعیرك اولور . فقط بو اجرت سبب خبیث اولان استعمال مال غیردن حاصل اولمش اولمغله آکا حلال اولمیوب تصدق ایلمسی لازم کلور شبلی .

ضمانك ایضاحی

بروجه محرر مستعار آخره بالایجار مستأجر یدنده ولوکه بلا تعد ولاتقصیر تلف اولدقده معیر مخیردر . دیلرسه موجر بولنان مستعیره وقت تسلیمده یعنی مستعیرك مستأجره تسلیمی زماننده‌کی قیمتی تضمین ایتدیرر . زیرا آنفا ذکر اولندیغی وجهله مستعیر ایجار و تسلیم ایله متعدی و غاصب اولور . بو تقدیرده مستعیر ضامن اولدیغی شیله مستأجره مراجعت ایده‌مز . اکر ید مستأجرده تلفی بلا تعد ولاتقصیر ایسه . چونکه مستعیر ضمان ایله مستعاره مالك اوله‌جغی جهتله کندی مالنی ایجار ایتدیکی تبین ایدر . مأجور ایسه ٦٠٠ ماده حکمنجه ید مستأجرده امانتدر . فقط مأجور ید مستأجرده مستأجرك تعدیسی یا تقصیرندن ناشی تلف اولدقده بروجه محرر معیر مستعیره تضمین ایتدیردیکی تقدیرده مستعیر دخی مستأجره رجوع ایدر . «٦٠٢» ماده‌یه باق . و دیلرسه مستأجره تضمین ایتدیرر . زیرا مستأجر معیرك مالنی آنك اذنی اولمقسزین

اخذ و قبض ایلدیکی جهتله غاصبدن مستأجر حکمنده اولور . بو صورتده مستأجر ، عین مأجور ید موجرده امانت اولدیغنی بیلمز ایسه کندی نفسندن ضرر غروری دفع ایچون ضامن اولدیغی شیله مستعیر بولنان موجرینه مراجعت ایدر . «٦٥٨» ماده‌یه باق تکملهٔ رد محتار .

اما مستأجر ، عین مأجور ، ید موجرده امانت اولدیغنی بیلیور ایسه رجوع ایده‌مز . زیرا بو صورتده مستعیر ، مستأجری آلداتمش اولماز. بناءً علیه بو مستأجر غاصب یدنده بولنان مالی مغصوب اولدیغنی بیله‌رك استیجار ایدن کیمسه کیبدر بحر وجواهرالفقه .

مستعارك بلا اذن رهن و تسلیمنك ایضاحی : مستعیر مستعاری بلا اذن المعیر آخره رهن و تسلیم ایتدکده مستعیر غاصب و مرتهن غاصب الغاصب حکمنده‌در . زیرا مرتهن غیرك مالی‌اذنی اولمقسزین اخذ ایلدی. بناءً علیه مرتهن یدنده مستعار تلف اولدقده معیر مخیر اولوب دیلرسه راهنه یعنی مستعیره تضمین ایتدیرر . بو صورتده راهن مستعیر آکا مالك اوله‌جغندن ٧٤١ ماده شرحی لاحقه‌سی وجهله دین ساقط اولور . و دیلرسه مرتهنه تضمین ایتدیرر. و مرتهن ضامن اولدقده مرهون مرتهنك ملکی اولمق اوزره تلف اولمش اولوب بناءً علیه مرتهن الاجغنی راهندن استر . زیرا تبین ایتدیکه بو الاجغه مقابل رهن یوقدر . اما مرتهن ضامن اولدیغی شیله راهنه رجوع ایده‌مز . مرتهن راهنك

مستعیر اولدیغنه کرك واقف اولسون کرك اولمسون . زیرا رهن بر عقد تبرعدرکه نفعی مدفوع الیه اولان مرتهنه عائددر. «٦٥٨» ماده شرحنه باق تکمله‌ٔ رد محتار .

فقط بر مرتهن یدنده‌کی رهنی بلااذن الراهن دیکر مرتهنه رهن و تسلیم ایدوب آنك یدنده تلف اولدقده راهن اول بولنان مال صاحبی مخیردر. دیلرسه مرتهن اول بولنان راهن ثانی‌یه تضمین ایتدیرر . و دیلرسه مرتهن ثانی‌یه تضمین ایتدیرر . ومرتهن ثانی‌یه تضمین ایتدیردکده اوده مرتهن اوله رجوع ایدر ابوالسعود المصری . نته‌کیم ٧٤٣ ماده شرحنده تفصیل اولنمشیدی .

ماده ٨٢٤

﴿ مستعیر، ﴾ آخره اعاره‌سی جائزاولان ﴿عاریتی آخره﴾ یعنی امینی اولان کیمسه ﴿ ایداع ایده‌بیلور . ﴾ زیرا ٨٢٠ ماده شرحنده بیان اولندیغی اوزره مستعیر، آنی آخره اعاره ایده‌بیلوب مستعار مستعیر ثانی یدنده امانت اولور و بو جهتله مستعیرك آنی ایداع ایلمسی اعاره‌دن دون اوله‌رق ـ چونکه اعاره‌ده هم تملیك منفعت همده ایداع واردر ـ اعلایه مالك اولانك ادنایه مالك اولمسی بطریق الاولیدر .

ودیعه آخره ایداع اولنه‌میه‌جغی ٧٩١ ماده‌ده مذکور

اخذ و قبض ایلدیکی جهتله غاصبدن مستأجر حکمنده اولور . بو صورتده مستأجر ، عین مأجور ید موجرده امانت اولدیغنی بیلمز ایسه کندی نفسندن ضرر غروری دفع ایچون ضامن اولدیغی شیله مستعیر بولنان موجرینه مراجعت ایدر . «٦٥٨» ماده‌یه باق تکمله‌ٔ رد محتار .

اما مستأجر ، عین مأجور ، ید موجرده امانت اولدیغنی بیلیور ایسه رجوع ایده‌مز . زیرا بو صورتده مستعیر ، مستأجری آلداتمش اولماز. بناءً علیه بو مستأجر غاصب یدنده بولنان مالی مغصوب اولدیغنی بیله‌رك استیجار ایدن کیمسه کبیدر بحر وجواهرالفقه .

مستعارك بلا اذن رهن و تسلیمنك ایضاحی : مستعیر مستعاری بلا اذن المعیر آخره رهن و تسلیم ایتدکده مستعیر غاصب و مرتهن غاصب الغاصب حکمنده‌در . زیرا مرتهن غیرك مالنی اذنی اولمقسزین اخذ ایلدی. بناءً علیه مرتهن یدنده مستعار تلف اولدقده معیر مخیر اولوب دیلرسه راهنه یعنی مستعیره تضمین ایتدیرر . بو صورتده راهن مستعیر آکا مالك اوله‌جغندن ٧٤١ ماده شرحی لاحقه‌سی وجهله دین ساقط اولور . و دیلرسه مرتهنه تضمین ایتدیرر. و مرتهن ضامن اولدقده مرهون مرتهنك ملکی اولمق اوزره تلف اولمش اولوب بناءً علیه مرتهن الاجغنی راهندن استر . زیرا تبین ایتدیکه بو الاجغه مقابل رهن یوقدر . اما مرتهن ضامن اولدیغی شیله راهنه رجوع ایده‌مز . مرتهن راهنك

مستعیر اولدیغنه کرك واقف اولسون کرك اولمسون . زیرا رهن برعقد تبرعدرکه نفعی مدفوع الیه اولان مرتهنه عائددر. «٦٥٨» ماده شرحنه باق تکملهٔ رد محتار .

فقط برمرتهن یدندهکی رهنی بلااذن الراهن دیگر مرتهنه رهن و تسلیم ایدوب آنك یدنده تلف اولدقده راهن اول بولنان مال صاحبی مخیردر. دیلرسه مرتهن اول بولنان راهن ثانی‌یه تضمین ایتدیرر . و دیلرسه مرتهن ثانی‌یه تضمین ایتدیرر . ومرتهن ثانی‌یه تضمین ایتدیردکده اوده مرتهن اوله رجوع ایدر ابوالسعود المصری . نتهکیم ٧٤٣ ماده شرحنده تفصیل اولنمشیدی .

ماده ٨٢٤

﴿ مستعیر، ﴾ آخره اعارهسی جائزاولان ﴿عاریتی آخره﴾ یعنی امینی اولان کیمسه ﴿ ایداع ایدهبیلور . ﴾ زیرا ٨٢٠ ماده شرحنده بیان اولندیغی اوزره مستعیر، آنی آخره اعاره ایدهبیلوب مستعار مستعیر ثانی یدنده امانت اولور و بو جهتله مستعیرك آنی ایداع ایلمسی اعارهدن دون اولهرق ـ چونکه اعارهده هم تملیك منفعت همده ایداع واردر .. اعلایه مالك اولانك ادنایه مالك اولمسی بطریق الاولیدر .

ودیعه آخره ایداع اولنهمیهجنی ٧٩١ مادهده مذکور

ایکن عاریت بو ماده وجهله آخره ایداع اولنیور . بو جهتله ایکی عقد آره‌سنده فرق واردر تکمله‌ٔ رد محتار .

﴿ و ﴾ بناءً علیه ﴿ ید مستودعده ﴾ عاریت ﴿ بلا تعد و لاتقصیر تلف ﴾ یا قیمتنه نقصان طاری ﴿ اولسه ﴾ نه معیره نه‌ده مستودعه ﴿ضمان لازم کلمز.﴾ مستعیره ضمان لازم کلمامسی ٩١ ماده وجهله جواز شرعی ضمانه منافی‌اولمسنه مبنی اولدیغی کبی مستودعه دخی ضمان لازم کلمامسی ٧٧٧ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره مستودع اوزرینه بلا تعد و لاتقصیر تلفده ضمان اولمامسنه مبنیدر .

بو ماده‌ده بلا تعد و لاتقصیر قیدی مستعیره نسبتله قید احترازی‌اولمیوب اما مستودعه نسبتله قید احترازیدر. شویله‌که اول عاریت ید مستودعده مستودعك تعدیسی یا تقصیری ایله تلف یا قیمتنه نقصان طاری اولسه بیله ٩١ ماده موجبنجه مستعیره ضمان لازم کلمز . نته‌کیم ٨٢٨ ماده شرحنده الحاصل مستعیر عاریتی الخ دیه ایضاح اولنه‌جقدر . اما بو وجهله مستودعك تعدیسی یا تقصیری ایله عاریت یدنده تلف اولسه ٧٨٧ ماده‌یه مبنی مستودعه ضمان لازم کلور .

عاریتك ایداعنده
اختلاف فقها

عاریتك آخره ایداع ایدلمسنده ایکی قول بولنوب بر قوله

كوره ايداع مذكور جائز دكل ايسه ده ديكر قوله كوره جائز اولوركه شو قول ثانى مفتابه اولمغله مجلهده دخى اشبو قول ثانى قبول اولنمشدر .

اختلاف مذكوره اوزرينه شو مسئله تفرع ايدر. شويله‌كه مستعير عاريتى اجنبى بولنان امينى ايله معيره رد ايدوبده يدنده تلف اولسه قول اوله كوره ضمان لازم كلوب اما قول ثانى‌يه كوره ضمان لازم كلمز بحر .

عاريتك آخره ايداع ايدلمسندن ايكى
مسئله‌نك استثناسى لازمدر

فقط ايكى مسئله‌ده عاريت آخره ايداع اولنه‌ماز .

مسئلهٔ اولى ، شول عاريتكه آنك آخره اعاره‌سى جائز دكلدر بو عاريتك آخره ايداعى بالاتفاق جائز دكلدر . نته‌كيم بومادهنك اثباتى ايچون ذكر اولنان دليلدن دخى مستفاد اولور . «٨٢٠» ماده‌يه وشرحنه باق .

بناء عليه مستعير بالذات كندوسى بينمك اوزره استعاره ايتديكى باركير ايله بر محله كيدوبده آتيده‌كى مثالده مذكور اولديغى اوزره اوراده برينه ايداع ايتمكله مستودع يدنده تلف اولسه ضامن اولور .

مسئلهٔ ثانيه ، معير مستعارى بشقه‌سنه ويرمه ديه نهى

ایتدکدنصکره مستعیر آنی آخره ایداع ایتسه‌ده تلف اولسه ضامن اولور . «٨٢٠» ماده‌یه باق .

اما تلف یاخود قیمتنه نقصان طاری اولمدین صحیحا وسالماً صاحبنه اعاده ایدلسه‌ده صکره تلف اولسه ضمان لازم کلمز .

(مثلا) بر کیمسه (برمحله کیدوب کلمك اوزره) علی الاطلاق یعنی کندوسی بینمك قیدیله مقید اولمیه‌رق (استعاره ایتدیکی بارکیر ایله اورایه واردقده بارکیر یوریلوب قالمغله اوراده برینه ایداع ایتدکدنصکره بارکیر حتف انفه) یعنی کندولکندن مستودع یدنده (تلف اولسه) مستعیر یامستودعدن بری اورزینه (ضمان لازم کلمز .)

بومثالده یوریلوب قالمغله قیدی احرازی دکلدر . زیرا بو ماده‌نك اثنای شرحنده ذکر اولندیغی وجهله مستعیرك عاریتی ایداعه علی‌الاطلاق صلاحیتی بولنمغله ایداعك جوازی ایچون اسباب مجبره‌نك تحریسنه احتیاج یوقدر .

ماده ٨٢٥

(معیر ، عاریتی) بالذات ویا وکیلی یارسولی واسطه‌سیله (طلب ایتدکده مستعیرك همان) یعنی درحال (رد وتسلیمی لازم کلور .) زیرا منافع شیئا فشیئا حادث اوله‌جغندن منافع مذکوره‌ده ملك ، منافع حادث اولدقجه ثابت اولوب ٨٠٦ ماده

حكمنجه عاريتدن رجوع ايله كيرو طلب ايتمك حادث اولميان منافعی تمليكدن امتناع اولمغله معيرك بوكا حق وصلاحيتی دركاردر.

ايضاح القيود

١ طلب بو تعبير مطلق اولەرق ذكر اولنمسندن آكلاشيلوركه معير بالذات طلب ايتدكده رد ايدلمك لازم كلديكی كبی وكيلی يا رسولی ايله طلب ايلدكده ينه ردی لازم كلور . « ١٤٥٩ » ماده‌يه باق .

شو حالده بر شخص مستعيره بالمراجعه، معير مستعـاری بكا اعاره ايدوب سـندن قبض ايتمكلكمی امر ايتـدی ديمسی اوزرينه مستعير شخص مرقومی تصديق ايدرك مستعاری آكا اعطا ايتـدكدنصكره معير او شخصه اولوجهله امر ايتديكنی انكار ايتدكده مستعير امری اثبات ايدرسه فبها. ايده‌مز ايسه سوز مع اليمين معيرك اولمغله معير يمين ايتـدكده مستعير مال مستعاری ضامن اولور . «٨١٤» ماده شرحنـه باق. ومستعير ضامن اولديغی شيله اول شخصه رجوع ايده‌مز . زيرا مستعيرك زعمنده اول شخص معيرطرفندن اخذه مأذون بولنديغی حالده معير شو اذنی انكار ايتمسيله كندوسنه حقسزلق ايتمش اولوب مظلوم ايسـه آخره ظلم ايده‌مز . « ٩٢١ » ماده‌يه باق. فقط مستعير، اوشخصی مذكور افاده‌سنده تكذيب ياخود نه‌تصديق

نه‌ده تكذيب ياخود تصديق ايله برابر ضمانی شرط ايتسه ده مستعاری او شخصه ويرسه آكا تضمين ايتديرر. «٨٢٠» ماده شرحنه باق.

مستعار، يد مستعيرده ضايع اولوب صاحبی طلب ايتديكنده مستعير ضياعنی خبر ويرميه‌رك رد ايده‌جكنی وعد ايتدكدنصكره بلا تعد ولا تقصير ضياعنی خبر ويرسه ظاهر روايتده تناقض اولمغله ضياع ادعاسی قبول ايدلميوب ضمان لازم كلور تكملهٔ رد محتار.

لكن معير يا وكيلی يا رسولی طلب ايتميوبده مستعير، دخی رد واعاده ايتمامكله تلف اولسه عاريت، مطلقه اولنجه ضمان لازم كلمز ايسه‌ده مقيده اولديغی صورتده ضمان لازم كله‌جكی مادهٔ آتيه‌ده ذكر اولنيور تكملهٔ رد محتار.

٢ رد وتسليم، مستعير، مستعاری اولجه رد وتسليم ايتديكنی ادعا ايتديكی حالده «١٧٧٤» ماده حكمنجه سوز مع اليمين مستعيرك اولوب بو ادعاسنی اثباته مجبور دكلدر. اما مستعير، مستعاری رد ايتديكنی ادعا واثبات ومعير دخی مستعيرك تعديسيله مستعار يد مستعيرده تلف اولديغنی دعوی واثبات ايتدكده معيرك بينه‌سی ترجيح اولنور وجيز. «٧٦» ماده‌يه باق.

٣ همان، بو قيدی بروجه آتی مجله ايضاح ايديور ﴿و﴾ بو جهتله طلب مذكوردنصكره مستعير عاريتی ﴿بلا عذر﴾ يعنی معيره رد وتسليمدن عجزی يوغيكن يدنده ﴿توقيف و﴾ معيره يا وكيلنه يا رسولنه ردی ﴿تأخير ايدوبده﴾ يعنی درحال

رد ایتمیوبده اولوجهله معیرك رضاسی اولمقسزین آلیقویمغله «عاریت تلف یا ضایع اولسه یاخود قیمتنه نقصان کلسه» تلف یا ضیاعی حالنده جمیع قیمتنی و نقصان قیمت کلدیکی حالده یالکز نقصان مذکوری «ضامن اولور.» نتهکیم ۷۹٤ مادهده ذکر اولندیغی اوزره ودیعهده دخی حکم بویله ایدی .

ینه بو وجهله معیر عاریتی طلب ایتدکده مستعیر، یکی ویرهیم دیدکدنصکره برای کچوب یدنده تلف اولسه وقت طلبده مستعیر رددن عاجز ایسه ضمان لازم کلمز ایسهده عاجز دکل ایسه، عاریتك یدمستعیرده بقاسنه معیر صراحةً رضا کوسترمش ایسه « بأس یوقدر دیمك کبی » ینه ضمان لازم کلمیوب فقط رضا کوسترمامش یعنی معیر مستعیرك تأخیر ردینه رضا کوسترمیوب ترك رده کراهت وسخطی ارائه یاسکوت ایلمش اولدیغی تقدیرده ضامن اولور تکمله رد محتار .

بو فقرهده بلاعذر دینلدی. زیرا تأخیر بعذر اولور ایسه زوال عذره قدر رد ایتمسی لازم کلمیوب آندنصکره ینه رد لازم کلور . شویله که مثلا اعارهٔ مطلقه ایله اعاره ایتدیکی بر حیوانی مستعیر آخورنده باغلایوب چارشویه کیتمکله معیره اوراده تصادف ایتدیکنده معیر حیوانك اعادهسنی طلب ایتدیکی تقدیرده اورادن خانهیه عودت ایدنجیه قدر مدت ظرفنده تأخیر معفو اولور. حتی بومدتده حیوان تلف اولسه مستعیره

ضمان لازم كلز. نته‌كيم نصا يا دلالة موقت اولان عاريتده حكم بويله ايدوكى مادهٔ آتيه‌ده مذكوردر.

كذا معيرك طلبى اوزرينه مستعير درحال ثوب مستعارى معيره كوتوروبده نه معيرى نه‌ده «٨٢٩» ماده‌ده محرر كسانى بوله‌مامقله رده مقتدر اوله‌مديغى جهتله او كيجه يدنده امساك ايدوبده بلا تعد ولاتقصير تلف اولسه ضمان لازم كلمز. اما اويله بر كمسنه‌يى بولمشيكن تسليم ايتمسه ضامن اولور.

﴿ ماده ٨٢٦ ﴾

(نصا يا دلالة موقت اولان) عاريت اول وقتك ختامنده يدمستعيرده وديعه كبى اولوب آرتق استعمالى غير جائز اولمغله برابر اول (عاريتك ختام مدت) اعاره‌ده (معيره ردى لازمدر.) ومكث معتاددن زياده توقيف ايده‌مز.

نصا موقت ، وقت معين ايله توقيتى حاوى اولان ودلالة موقت عمل مخصوص ايله توقيتى مشتمل بولنان عاريتدركه بونك تعبير عام وشاملى ٨٢٧ ماده‌در .

بو جهتله مستعير، ختام مدتده مستعارى معيره رد واعاده ايتميوبده يدنده ولو بلاتعد ولاتقصير تلف اولسه مستعيره ضمان لازم كلور . مستعير ختام مدتدن صكره كرك استعمال ايتمش اولسون وكرك اولمسون . زيرا مدت ختام بولدقدن صكره

مستعير ، عاريتی امساك ایتمسیله غاصب اولور . چونکه معیرك اذنی موقت اولنغله مستعیر ختام مدتده رد ایتمدیکی حالده غیرك مالنی بلااذن نفسی ایچون امساك ایتمش اولور. «٨٩١» ماده‌یه باق.

عاریت موقته‌ده لزوم ضمانده
اختلاف فقها

بعض فقها ، عاریت موقته‌ده لزوم ضمان بعد مضی الوقت مستعیر مستعاری قوللاندیغی صورتده اولوب اما استعمال ایتمیوب محافظه ایتمکده ایکن تلف اولدقده ضمان لازم کلمیه‌جکنه قائل اولمشلردر .

و دیکر بعض فقها مطلقا ضمان لازم کله‌جکنه ذاهب اولمشلردر که مجله دخی بو قولی قبول ایتمش اولدیغی کورینیور. وفتاوای فیضیه‌ده مذکور اولدیغی اوزره مشایخ اسلامیه دخی بر وجه مشروح افتا ایلمشلردر .

واقعا مجله‌ده بو ماده‌ده رد ایتمیوبده تلف اولسه ضمان لازم کله‌جکی ذکر اولنمیور ایسه‌ده ردی لازم کلور دیبانلر رد ایتمدیکی تقدیرده لزوم ضمانه قائل اولیورلر. مع ذلك ٨٢٧ ماده‌ده لزوم ضمان مصرحدر. ولزوم ضمانه قائل اولمیانلر ایسه عاریت موقته‌ده ختام مدتله اعاده لازم کلمیوب بعد الطلب ردی لازم کلور دیورلر تکمله‌ٔ ردمحتار.

ینه بو جهتله بو کبی عاریت موقته‌ده ختام مدتده مستعیر ، مستعـاری آخره اعاره ایتسـه ضـامن اولور . مستعار ولوکه مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیان شیلردن اوله یعنی معیر ، بو صورتده مخیر اولوب دیلرسه مستعیر اوله ودیلرسه مستعیر ثانی‌یه تضمین ایتدیرر .

نته‌کیم بوکبی عاریت موقته‌یی ختام مدتدنصکره معیره اعاده ایتمـك اوزره مستعیر اجنبی بر کیمسه‌یه ویروبده آنك یدنده تلف اولسه مستعیره ضمان لازم کلور . زیرا مستعیر ، بعد مضی الوقت یدنده امساك ایتدکده ضامن اوله‌جغی کبی اجنبی یدنده ترك ایتدکده ینه ضامن اولور تکمله‌ٔ رد محتار .

﴿ فقط ﴾ عاریت موقته‌ده ختـام مدتده ﴿ مکث معتـاد معفودر . ﴾ زیرا ٣٦ ماده حکمنجه عادت محکمدر . بناء علیه مکث معتادمدتنده‌مستعاریدمستعیرده‌تلف‌اولسه‌ضمان‌لازم‌کلمز . زیرا جواز شرعی ضمانه منافیدر . « ٩١ » ماده‌یه باق .

﴿ مثلا فلان‌کون وقت عصره قدر استعمال اولنمق اوزره استعاره اولنان حلیاتی اول وقتك حلولنده رد واعاده اولنمق لازمدر . ﴾ بو مثال ، نصـا موقت اولان عاریتك مثـالیدر نته‌کیم فلان محله واروب کلنجیه قدر بینمك اوزره استعـاره اولنـان حیوان ایله اول محله واریلوب کلندکده صـاحبنه رد ایدلمك لازم کلور . رد اولنمق ممکن ایکن اولنمیوبده برقاچ کون دها آلیقونمغله سرقت اولنسه ضمان لازم کلور .

﴿ كذلك فلانك دوكوننده قوللانمق اوزره استعاره اولنان حلياتى اول دوكونك ختامنده رد واعاده لازمدر . ﴾ شو مثال، دلالة موقت اولان عاريته مثالدر .

ديكر مثال دها : فلان درسى احضار ايتمك اوزره بر كتاب استعاره ايدوبده اودرسى اتمام ايلسه ياخود درسى ترك ايلسه كتابك ردى لازم كلور زيرا بوعاريت، مستعيرك كتابى قرائت ايلمك مدتى قيديله معنى مقيدر تكملهٔ رد محتار .

﴿ فقط بونى ﴾ يعنى نصا يا دلالة موقت عاريتى ﴿ رد واعاده ايچون معتاد اولان وقتك مرورى لازمدر. ﴾ بو جهتله بووقت ظرفنده مستعار يد مستعيرده بلا تعد ولاتقصير تلف اولسه ضامن اولماز .

وديعه‌نك ردى آنجق بعد الطلب لازم كله‌جكى ٧٩٤ ماده‌ده مصرح ايكن عاريت موقته‌نك بدون الطلب ردى لازم كلدى فرق شودركه وديعه‌ده مستودعك امساكى قبض سابقه مبنى اولوب قبض سابق مذكور ايسه مالك ايچوندر . و عاريتده دخى مستعيرك امساكى قبض سابقه مبنى ايسه‌ده فقط قبض سابق مذكور مستعيرك نفسى ايچون ووقت معينده عدم ضمان اذنه مبنى ايكن بعد الوقت اذن بولنمامغله نفسى ايچون امساك سببيله ضمان لازم اولور تكملهٔ رد محتار .

ماده ٨٢٧

﴿ بر ایش ایچون بر شی استعـاره اولندقده اول ایشك ختامنده عاریت مستعیر یدنده ودیعه کبی اولور . ﴾ بناء علیه مستودع بلااذن ودیعه‌یی استعمـال و آخره اعاره ایده‌میه‌جکی کبی بو شیئ مستعیر اولان دخی ﴿ آرتق ﴾ اول ایش ختـام بولدقدنصکره آنی ﴿ استعمال ﴾ یا آخره اعاره و ایداع ﴿ ایده‌مز . ﴾ ٩٦ ماده‌یه باق .

﴿ ومکث معتاددن زیاده توقیف ایده‌مز . ایدوبده ﴾ یعنی استعمال‌یا اعاره یا ایداع‌یامکث معتاددن‌زیاده توقیف ﴿ایدوبده﴾ عاریت ﴿ تلف اولسه ﴾ مستعیر عاریتی ﴿ ضامن اولور . ﴾

مثلا بر کیمسه بر آغاج کسمك ایچون استعـاره ایتدیکی بالطه‌یی اول آغاجی کســدکده معیره رد ایتمسی لازم کلور . نته‌کیم جامه‌شوی ایچون استعـاره ایتدیکی قزغان ولکنی اول جامـه‌یی ییقـادیغنده معیره رد ایتمسی لازم کله‌جکی کبی . رد ایتمیوبده آخره اعاره یا ایداع یاخود استعمـال ایدوبده تلف اولسه ضامن اوله‌جغی کبی‌مکث معتاددن زیاده یدنده بلااستعمال بیله توقیف‌ایدوبده اوحالده تلف‌اولسه ینه‌ضامن اولورتکمله‌ٔ رد مختار .

شوماده‌ده‌کی عاریت دخی دلالة موقت و بنـاء علیه مادهٔ

آنفه‌ده داخل اولوب مادهٔ مذكوره‌ده «كذلك فلانك دوكوننده قوللانمق اوزره الخ» مثالى امثالندن بولنمشدر . بوصورتده شو ماده مادهٔ آنفه‌دن فضله بر حكم افاده ايلمز . اوت مادهٔ آنفه‌ده ياخود دلالة عباره‌سى كتولامش اولسه‌ايدى بوماده‌نك بوراده لزوم حقيقيسى بولنوردى .

ماده ٨٢٨

﴿ عاريتى مستعير نيفسه ياخود ﴾ كندى ﴿ امينى ايله معيره ﴾ ياخود خدمتكارينه ياخود عرف وعادتده تسليم عد اولنان محله ﴿ رد ﴾ واعاده ﴿ ايدر . ﴾ نته‌كيم مادهٔ آتيه‌ده بيان اولنيور .

مستعير ، بو وجهله عاريتى رد ايتدكده برى اولور . زيرا مستعير متعارف اولديغى وجهله رد واعاده ايلمشدر ٣٦ ماده‌يه باق .

امينى ايله رد آكا يعنى امينه ايداع ديمكدر . شو حالده بو ماده ٨٢٤ ماده حكمنده اولمش اولور . بناء عليه بوراده‌كى امين مستعيرك عيالنده بولنان امين ايله اجنبى بولنان يعنى مستعيرك عيالنده بولنميان اميندن اعمدركه ٨٢٤ ماده شرحنده ذكر اولنديغى اوزره آخره ايداعك جوازنده اول آخرك امين اولمسى شرطايدى .

خلاصه ، مستعير عاريتى ايداع ايده‌بيله‌جكى كيمسه ايله معيره رد ايده‌بيلوب شو حالده امين مرقوم عاريتى اتلاف

واستهلاك ایتسه ٩١ ماده‌یه مبنی مستعیره مسؤلیت ترتب ایتمیوب ضمان حصرا امین مرقوم اوزرینه لازم کلور .

اما مستعیر ، عاریتی (امینی اولمیان کمسنه ایله رد ایدوبده قبل الوصول) یعنی معیره رد وتسلیم اولنمدن (تلف یا ضایع) یا قیمتنه نقصان طاری یا اوکمسنه استهلاك ایتمش (اولسه) مستعیر (ضامن اولور.) عاریت کرك مطلقه اولسون و کرك مقیده ویا موقته اولسون حکمده مساویدر .

مثلا مستعیر عاریت موقته‌یی ختام مدتدن صکره امینی اولمیان بر کمسنه ایله کوندرسه‌ده آنك یدنده بلا تعد ولاتقصیر تلف اولسه ضامن اولور تکمله‌ٔ رد محتار وتنویر وددر .

﴿ ماده ٨٢٩ ﴾

(مجوهرات کبی) خدمتجیلر یدنده بولندیرلمیان (اشیای نفیسه‌دن اولان عاریتی معیرك کندوسنه تسلیم ایتمك لازمدر .) بنـاء علیه بو کبی اشیای نفیسه معیرك خدمتکارینه اعطا یاخود خانه‌سنه یا آخورینه وضع ایدیلوبده معیرك یدینه واصل اولمدین تلف اولسه مستعیر ضامن اولور. زیرا بونلرك وامثالنك خدمه‌یه تسلیمی حقنده عرف و عادت جاری اولمامشدر « ٣٦ » ماده‌یه باق بحر .

فقط بو کبی اشیای نفیسه‌نك بعض خصوصی خدمتکارلره

ویرلمك عرف اولنجه اوحالده آكا ویرلمك دخی جائزدر . شویله كه آكا بر نزدلرنده بوكبی مجوهراتك اخذ وحفظه مأمور وبونكله مكلف قلفه بولنور ایسه بوكا دخی تسلیم جائزدر . نته كیم معیرك عیالنده قبض وصرفه وسائر مصالحی رؤیته مأمور مدیر اموری بولنوبده اشیای نفیسه دن اولان عاریتك بوكا تسلیم ایدلمسی عرف وعادت اولنجه اول اشیانك بوكا تسلیم اولنمسی جائز اولور تكملهٔ رد محتار .

《 اما 》 خدمتجیلر یدنده بولنان 《 سائر عاریتی عرف وعادتده تسلیم عد اولنان محله كوتورمك ویا معیرك خدمتكارینه ویرمك تسلیمدر . 》 ٣٦ ماده یه باق .

《 مثلا عاریت حیوانی معیرك آخورینه كوتورمك 》 تسلیم عد اولنان محله كوتورمكه مثالدر 《 یاخود سائسنه 》 خدمتكاره ویرمكه مثالدر 《 ویرمك تسلیمدر . 》 زیرا بو وجهله تسلیم متعارف اولمغله تعویل و اعتماد آكا در. چونكه آخور مالكك یدنده بولنمغله اورایه رد صاحبنه رد دیمكدر . فقط بعض فقها آخور معیرك خانه سنك خارجنده اولور ایسه اورایه كوتورمك تسلیم دكلدر . زیرا ظاهر اولان اوراده حیوان بلا حافظ قالور دیمشدر زیلعی و تكملهٔ رد محتار .

آخورینه دینلدی . زیرا اراضیسنه كوتورمك تسلیم دكلدر بحر .

سائسنه تسلیم جائز اولدی . زیرا معیر حیوانی سائسیله

حفظ ایده‌ کلدکده اولمغله سائسنه تسلیم عادة صاحبنه تسلیم اولور. چونکه بالذات صاحبنه تسلیم ایدلسه اوده سائسنه ویرر .

« سائسنه » قیدی احترازیمیدر ؟ بعض فقها بوکبی حیوان معیرك خدمتکارینه ویریله‌بیلور . اول خدمتکار کرك حیوانه باقمغله مکلف یعنی سائس اولسون کرك بشقه اوشاق اولسون چونکه سائس صورت دائمه‌ده حیوانی یدنده بولندیرمیوب بعضا قپو یولداشنه ویرر و بناءً علیه آکا ویرمکه دخی مال صاحبنك رضاسی بولنور دیمشلردرکه شیخ الاسلام علی البزدوی دخی صحیح اولان بو قول ایدوکنی ذکر ایلمشدر زیلعی . شو قوله کوره بوراده‌کی سائسنه قید احترازی دکلدر .

بو جهتله عاریت حیوانی مستعیردن قبض ایتمك اوزره معیرك خدمتکاری مثلا سائسی معیر طرفندن کلوب مستعیردن قبض ایتدکدن صکره ضایع اولسه و معیر اول خدمتکارینك کندو طرفندن قبض عاریته مأمور اولدیغنی انکار ایتسه مستعیره ضمان لازم کلمز . حالبوکه ٨٢٥ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره عاریت شخص آخره ویرلدکده مستعیره ضمان لازم کلور .

ودیعه‌نك دخی بو ماده وجهله ردی صحیح اولوب اولمدیغنده اختلاف اولندیغی ٧٩٥ ماده شرحنده بیان اولنمشیدی.

مغصوبك ردی عاریت
کبی دکلدر .

بوراده عاریت تعبیری مغصوبدن احتراز ایچوندر . زیرا غاصب مغصوبی مالکنه رد ایتمدکجه بری اولماز. چونکه غاصب اوزرینه واجب اولان فعلنی فسخ ایتمك اولوب بو ایسه مالکه رد ایله اولور یوخسه غیریسنه رد ایله اولماز بحر . ٨٩٠ ماده شرحنده بوکا دائر ایضاحات ویریله‌جکدر .

﴿ ماده ٨٣٠ ﴾

بر عینك قبضی کیمك منفعتی ایچون ایسه مؤنت ردی دخی آکا عائددر . «٨٧» ماده‌یه باق .

بو قاعده اوزرینه ابواب متفرقه‌دن مسائل تفرع ایدر .

اعاره

﴿ مستعیر ، یدنده بولنان عاریتی رد ایده‌جك اولدقده مؤنتی یعنی ﴾ ردك ﴿ کلفتی و مصارف نقلیه‌سی کندو اوزرینه در . ﴾ زیرا عاریتدن حصوله کلان منفعت کندوسنه عائددر. مستعیر عاریتی نفسنك منفعتی ایچون قبض ایلمشدر .

رد مستعارك مؤنتی مستعیر اوزرینه اولمسنه شوایکی مسئله تفرع ایدر .

١ مسئله ، معیر عاریتی طلب ایلدیکی و مستعیر دخی رده مقتدر اولدیغی حالده مستعیر معیره «کلده سن آل یاخود حمالی کتورده آلوب کوتور» دیو اعادهدن امتناع ایتسهده تلف اولسه ضامن اولور .

٢ مسئله ، عاریت موقتهده ختام مدتده مستعیر کلوب آلسون دیو مستعیر ، مستعاری یدنده ولو بلااستعمال توقیف ایتسهده تلف اولسه ضامن اولور بحر .

ودیعه

رد و تسلیم ودیعهنك مؤنتی یعنی کلفتی و مصرفی مودعه عائد اولور . «٧٩٤» مادهیه باق .

اجاره

٥٩٥ مادهده بیان اولندیغی اوزره مأجورك رد واعادهسی حمل و مؤنته محتاج ایسه اجرت نقلیهسی آجر اوزرینهدر چونکه مأجورك قبضی آجرك منفعتی ایچوندر . زیرا آجر بدل اجارهیه مستحق اولیور بحر .

سؤال ، مستأجر دخی مأجورك منفعتنه مالك اولمغله مأجورك قبضی مستأجرك منفعتی ایچون اولمش اولدیغی جهتله رد مؤنتی

مستاجره عائد اولملی یاخود هیچ اولماز ایسه بو قاعده‌یه مبنی بالاشتراك تسویه ایدلملی ایدی .

جواب ، مستأجر ایچون حاصل اولان منفعت عرض‌فانی ایکن موجر ایچـون تحدث ایدن منفعت عین باقی اولدیغی وعین منفعته مرجح بولندیغی جهتله مؤنت رد موجر اوزرینه قلندی .

رهن

رهن ، فك اولندقدتصکره راهنه اعاده ایدیله‌جك‌اولدقده مؤنت رد واعاده‌سی‌مرتهن اوزرینه‌در بحر . زیرا کتاب رهن شرحنده یعنی «کتاب خامس رهن حقنده‌در» عنوانی شرحنده ایضاح‌اولندیغی‌اوزره‌مرهونك‌قبضی‌مرتهنك‌تامین‌دینی ایچوندر .

غصب

٨٩٠ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره مغصوبك مؤنت ردی و مصارف نقلیه‌سی غاصب اوزرینه‌در . زیرا غاصب اوزرینه مغصـوبی مالکنه رد و اعاده و اولوجهله غصبندن ناشی مال صاحبنه ایتدیکی ضرری ازاله ایلمسی واجبدر بحر .

استثنا

بو ماده حكمندن آتی‌الذكر مسئله مستثنا بولنمشدر.
شويله‌كه بر كيمسه كندی بورجی مقابلنده رهن ايتمك اوزره ديكرينك مالنی استعاره ايتسه‌ده صكره مرهونيتدن فك ايدلسه بومالك مؤنت ردی معير اوزرينه‌در. بوعاريتك ديكر عاريتدن فرقی شودركه بو كبی برای رهن عاريتده منفعت و فائده معيره عائددر. شو جهتله‌كه رهن مستعار يد مرتهنده تلف اولدقده مستعيرك بورجی ساقط اوله‌جغندن معير دخی مستعيره ساقط اولان بورجی مقداری‌ايله مراجعت‌ايده‌بيلور. بناءً عليه بو عاريت اجاره منزلنده‌در بحر.
شو ملاحظه اعتباريله رهن مستعارك مؤنت ردی معير اوزرينه اولمسی دخی صدر ماده‌ده بيان ايتديكمز قاعده‌نك فروعاتندن اولور.

ماده ٨٣١

« ابنيه ياپمق و آغاج ديكمك ايچون ير استعاره ايتمك صحيحدر. » زيرا بو وجهله شراء واستيجارا انتفاع جائز اولديغی كبی اعارة دخی انتفاع جائزدر.
شو ماده‌دن مقصود بالذات فقرهٔ آتيه اولوب يوخسه

کندوسیچون استعاره جائز اولان منافعك بوکا حصری دکلدر. کورولمزمیکه اراضی‌یی مراح و نصب خیم و ایقاف و اقامهٔ دواب و زراعت و حیوانی بینمك و یوك یوکلتمك و چفت سورمك و آخره ایجار ایلمك ورهن ایتمك و حلیاتی طاقنمق و خانه‌یی تزیین ایتمك و البسه‌یی کیمك وخانه‌یی آنده ساکن اولمق و اوراده امتعه‌سنی وضع ایتمك و آغاجی دخی بناسنه قویمق کبی اقسام مستعارك انواع منافعی ایچون استعاره‌سی صحیح اولور .

﴿ لکن ﴾ مستعیر ابنیه یاپدقدن و آغاج غرس ایتدکدن صکره بیله ﴿ دیلدیکی وقت اعاره‌دن رجوع ایله بونلری قلع ایتدیره‌بیلور . ﴾ یعنی مستعیر ، بونلری قلعه مجبوردر. مکرکه قلعی ارضه مضر اوله . نته‌کیم قریبا ایضاح اولنور .

اعاره‌دن رجوع جائز اولدی. زیرا اعاره عقد لازم دکلدر. «٨٠٦» ماده‌یه باق .

قلع ایتدیره‌بیلدی . زیرا مستعیر کندی ملکیله معیرك ملکنی شاغل اولدیکه ٩٠٩ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره بر کمسنه سوپرندی یا دیکر نسنه وضعیله برینك عرصه‌سنی اشغال ایتسه قویدیغی شیئی رفع ایله عرصه‌یی تخلیه ایتمك اوزره جبر اولنور بحر .

عاريت غير موقته‌ده

معيره عدم ضمان

واعاره غير موقت اولديغى صورتده معير اوزرينه فقرهٔ آتيه‌ده محرر اولديغى اوزره ضمان دخى لازم كله‌جكى كبى قلع سببله بنايه يا آغاجه طارى اولان نقصانى دخى مستعير معيره تضمين ايتديرەمز. نته‌كيم فقرهٔ مذكوره‌ده موقت ايسه تعبيرندن دخى آكلاشيلور. زيرا عاريت عقد لازم اولمديغى جهتله بروجه محرر وقوعبولان اعارهٔ مطلقه‌ده معير مستعيرى آلداتمش اولميوب بلكه مستعير كندى كندينى آلداتمش اولور.

تفصيلات آنفه‌دن بو فقره‌ده ضمان لازم كليشنك سببى ظاهر و بينلرنده‌كى فرق آشكار اولدى.

معيرك بنا و آغاجى

تملك ايده‌بيلمسى

معيرك ديكر بر حقى دخى واردر. شويله‌كه بنا يا غرسك قلعى ارضه مضر ايسه مستعير راضى اولمسه بيله معير بونلرى مقلوعا قيمتيله تمليك ايده‌بيلور. يعنى ابنيه و اشجارك درحال و وقت رجوعده‌كى مقلوعا قيمتيله معير آنلرى استملاك

ایده‌بیلور . زیرا معیرك ارضنه نقصـان طاری اولوب متضرر اولمسون ایچون بو تملکده معیر مستقل اولدی .

اما قلع سببیله بنا یا غرسه نقصان طاری اوله‌جق اولسه بیله مستعیرك ارضی تملکه صـلاحیتی یوقدر . زیرا مستعیر بولنان بنا صاحبی صاحب و صفدر . و معیر ایسـه صاحب اصلدر بناءً علیه صاحب اصلك طرفنك ترجیحی لازم کلور .

فقط بونلرك قلعی ارضـه مضر اولمینجه معیر ، بونلری جبرا یعنی مستعیرك رضـاسی اولمقسزین تملك ایده‌مز . اما معیر تملك واشترایه و مستعیر دخی تملیك وبیعه راضی‌اولنجه مستعیرك تملکی و شراسی صحیـح اولور . « ٥٣١ » ماده‌یه و شرحنه دخی باق .

خلاصه ، بنا و آغاجك قلعی ارضه مضر اولدیغی تقدیرده جبراً تملك ایتمك معیره عائد برصلاحیت اولوب یوخسه مستعیر تملك‌مذکوره معیری اجبار ایده‌میوب معیر قلعه راضی‌اولنجه قلعی ارضه مضر اولسه بیله مستعیر قلعه مجبوردر .

شوفقره‌ده رجوعك معیره اسنـادی حصر ایچوندکلدر . زیرا مستعیر دخی دیلدیکی وقت عقد اعاره‌یی فسخ‌ایله بونلری قلع ایده‌بیلور . اعاره کرك موقت اولسون کرك اولمسون .

خلاصه ، عاریت اوچ وجهـله فسخ اولنه‌بیلور که وجوه مذکوره « ٨٠٦ » ماده شرحنده ایضاح اولنمشیدی .

بنا و آغاجده معير ايله مستعير آره‌سنده اختلافك وقوعى

ايمدى مستعير بونلرى قلع ايتمك استيه‌رك شو بنـايى بن يايدم ويا شو آغاجى بن ديكدم ديديكى حالده معير بو بنا يا آغاج ذاتا موجود ايدى ديو اختلاف ايتدكلرنده سوز معيرك اولديغى كبى طرفين بينه اقامه ايتدكلرى تقديرده معيرك بينه‌سى ترجيح اولنور تكمله‌ٔ رد محتار .

﴿شوقدركه اعاره﴾ ٨٢٦ ماده وجهله ﴿موقت ايسه﴾ ختام مدتدن اول رجوع ايتديكى حالده رجوع مذكور خلف وعدى متضمن اولديغندن مكروه بولنمغله برابر ﴿ ابنيه واشجارك قلع ﴾ واراضى استرداد ﴿اولنديغى زمانده‌كى مقلوعا قيمتى ايله انقضاى مدته قدر طورمق اوزره قيمتى بينـنده تفاوت نه ايسـه معير آنى ضامن اولور.﴾ يوخسه معير ابنيه واشجارك قيمتى ضامن اوله‌رق تملك ايتمكه مجبور دكلدر. زيرا معير، وقت معين نهايتنه قدر تركه راضى اولديغنى تصريح ايتديكى جهتـله مستعيرى آلداتمش اولور. چونكه انسـانك ظاهر حالى وعدى اوزرينه قالمق ايكن وعد مذكورنده معير قالمينجه مسـتعيرك نفسـندن ضررى دفع ايچون بروجه مذكور حق تضمينى واردر .

وبرده معير بروجه مذكور ايكى قيمت بيننده كى تفـاوتى ضـامن اولوب يوخسـه ابنيه واشجارك جميع قيمتى ضـامن

اولماز . هر نقدر محيطك ظاهرى بروجه مشروح جميع قيمتى ضامن اولمق ايسه‌ده مجله محيطك شو قولنى قبول ايتمامشـدر. بحر . وبويله اعارهٔ موقتـه‌ده معير ختـام مدتدن اول رجوع ايدوبده ابنيه واشجارك قلعى ضرر فاحشله ارضه مضر اولمغله معير بروجه بالا بونلرى تملك ايتمك استدكده ابنيه و اشجارك ختـام مدتنـه قدر طورمق اوزره قيمتيـله تملك ايدر . زيرا قبل الوقت قلع مستحق عليه دكلدر . يوخسـه درحال اولان مقلوعا قيمتيله تملك ايده‌مز .

عاريت موقته‌ده ختام مدتدن صكره رجوعده تضمينات يوقدر

عاريت موقته‌ده ختام مدتدن اول رجوعده بروجه مشروح تضمينات وار ايسه‌ده ختام مدتدنصكره معير مال مستعارى آلمق استدكده بوكبى ضمان ايله معير مجبور ايديله‌ميوب بلكه بوتقديرده دخى بونلرك قلعى ارضه مضر اولنجه معير بونلرى مقلوعا قيمتيله تملك ايدر .

سوآل وجواب

فقط بو ماده اوزرينـه بروجه آتى سوآل ايراد اولنور . شويله كه ضمان غرور عقد معاوضه‌ده اولوب غيريسنده يوقدر.

مثلا بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه شو یولدن کیت دیوبده اوده کتدیکی حالده آنی خرسزلر صویسه‌لر بوسوزی سویلیان کیمسه اوزرینـه ضمان لازم کلمز. ایمدی عاریت عقد معـاوضه دکل ایکن نصل ضمان لازم کلور . نته‌کیم موهوب لهه استحقاقدن طولایی ضمان لاحق اولسه واهب ضامن اولماز. «٦٥٨» ماده شرحنه باق .

جواب، بو صورت التزام بابندندر. زیرا تقدیر کلام «بو عرصه‌ده نفسك ایچون بنا یاپ آنی یدکده فلان وقته قدر ترك ایتمم اوزره اکر ترك ایتمز ایسه‌م سکا بنایی ضامنم» دیمکدر.

عاریت موقته‌ده قبل تمام المده ارض مستعار ضبط
ایدیله‌رك مستعیر قلعه مجبور اولسه
ضمان وارمی

عاریت موقته‌ده قبل تمام الوقت معیر رجوع ایدنجه بروجه محرر ضمان لازم کلورسه‌ده بو مثللو عاریت موقته‌ده قبل تمام المدة ارض مستعار بالاستحقـاق ضبط ایدیله‌رك مستعیر بنـا واشجاری قلعه مجبور اولسه معیر اوزرینه بروجه بالا ضمان لازم کلیه‌جکی وعاریت مطلقه اولسون موقته اولسون حکم بر ایدوکی هندیه‌ده ذکر اولندقدنصکره خصافك بیانـه نظرا امام محمد رحمه الله تعـالینك مذهبنه کوره معیر اوزرینـه مذکور ضمان لازم کلمزکه ٦٥٨ ماده شرحنده نفعی قابضه عائد اولان

بر عقدده بر کیمسه برینی آلداتسه ضمان لازم کلیه‌جکی ذکر ایدلمشیدی. فقط امام اعظم ایله امام ابی یوسف رحمهما الله تعالی‌یه کوره ضمان لازم کله‌جکی بیان اولنمشدر.

(مثلا ابنیه واشجار درحال قلع اولندیغی تقدیرده مقلوعا قیمتی اون ایکی آلتون و انقضای مدته قدر طورمق اوزره قیمتی یکرمی آلتون اولدیغی حالده معیر درحال قلع ایتدیره‌جك اولور ایسه) بونلرك بیننده تفاوت بولنان (سکز آلتون) ی معیرك مستعیره (ویرمسی لازم کلور.) و وقت استرداده‌کی قیمت یعنی معیرك ارضی استرداد ایده‌جکی زمانده‌کی بدل معتبردر بحر. زیرا وقت استرداده‌کی قیمت اسهلدر. وبعضیلر وقت مرورمدته‌کی قیمت لازم کلور دیمشلرایسه‌ده معتبراولان قول اولدر تکمله‌ٔ رد محتار.

دیکر برمثال: بر کیمسه ارضنی بنا یاغرس ایچون ایکی سنه مدتله اعاره ایدوب مستعیر دخی بنا یاغرس ایتدکدن صکره آلتی آی ختامنده عاریتدن رجوع ایله قلع ایله امر ایتسه اهل خبره‌دن لدی السؤال ابنیه یا اشجارك تام ایکی سنه طورمق اوزره قیمتی بیك غروش وفی الحال مقلوعا قیمتی یوز غروش اولدیغی تحقق ایتسه معیر، مستعیره طقوز یوز غروشی ضامن اولور تکمله‌ٔ رد محتار.

ماده ٨٣٢

(كرك موقت وكرك غيرموقت اولەرق زرع ايچون اعاره اولنان اراضىيى معير وقت حصاددن مقدم رجوع ايدوبده مستعيردن استرداد ايدەمز.) بوماده استحساناً تجويز ايدلمشدر. عدم استرداده سبب شودركه مستعير، ارض مستعارەيى زراعتده معطل اولميوب بلكه معير طرفندن كندوسنه زراعته اذن ويرلمسيله مستعير مرقوم مغرور اولمش اولور. بناءً عليه ارضك بطريق الاجاره تركى لازم كلوب رجوع معيردنصكره اعاره اولوجهله اجارەيه منقلب اولور. «١٩» مادەيه باق تكملهٔ رد محتار.

ابنيه واشجارده رجوع واسترداد جائز ايكن زرعده جائز دكلدر بينلرندەكى فرق نەدر

اولكى يعنى ٨٣١ مادەده رجوع ايدر ايدى. زيرا ابنيه وآغاجك معلوم بر نهايتى اولمديغندن والى غير النهايه مستعير يدندەولوكەاجر مثل ايلەارضك ابقاسى معيرەضرر بولنديغندن مالكك يعنى معيرك ضررينى رفع وازاله ايچون قلع اولندى. اما اشبو مادەده زرعك معلوم بر نهايتى بولنوب بناءً عليه ارض مستعار

اجر مثليله نهايت معلومه بولنان وقت حصاده قدر مستعير يدنده ابقا اولنور. يعنى مستعير اعارەدن رجوعندن صكرەكى مدتك اجر مثلنى معيره بالاعطا وقت حصاده قدر اراضى يد مستعيرده ابقا ايديلور. نتەكيم براى زراعت اراضى استيجار اولنوبده هنوز زرع ادراك ايتمدين مدت اجاره منقضى اولنجه مزروعات ادراك ايدنجيه قدر ارض مأجور يدمستأجرده اجر مثليله ابقا ايديلەجكى كبى. «٥٢٦» مادەيه وشرحنه باق بحر.

زرعك اجر مثليله ابقاسى ايكى سببه مبنى بولنمشدر

بوماده وجهله اجر مثليله مزروعاتك وقت حصاده قدر قدر ابقاسنك سبب و علتى ايكيدر . برنجيسى زرعك قلعى مستعيره مضر اولديغى كبى بلا بدل ابقاسى دخى معيره مضر اولديغندن ايكى طرفك ضررى بو وجهله بقدر الامكان دفع اولنور . « ۳۱ » مادەيه باق . و بروجه مشروح ايكى طرفك حقنه مراعات اولنور . صاحب ارضك حقنه مراعات اولندى. زيرا حق رجوعى واردر . صاحب زرعك حقنه مراعات اولندى. زيرا معير طرفندن مغرور اولمشدر تكملهٔ ردمحتار. ايكنجيسى ، قلعده مستعيرك ملكنك ابطالى بولنديغى حالده تركده حق معيرك يعنى تصرفك تأخيرى بولنوب اولكيسى

ضرر جهتنجه اشد اولمغله ایکنجیسنه کیدلمك ایجاب ایتدی. « ٢٩ » ماده‌یه باق .

اجرتك لزومنده
اختلاف فقها

اجرتك لزومنده بعض علمایه کوره عقد ایجار لازمدر . یعنی معیر بعد الرجوع ارضی مستعیره ایجار ایلملیدر . فقط طرفین عقداجاره ده اتفاق ایده‌مزلرایسه حاکم ایجار واجرتی تقدیر ایدر . اما بو وجهله معیر یا حاکمك ایجاری اولمقسزین معیر اجرت آله‌ماز . « ٥٩٦ » ماده‌یه باق .

ودیکر بعض فقهـایه کوره عقد اجاره ایدلمســه دخی بعد الرجـوع اولان مدت ایچـون اجر مثل لازم کلور تکمله‌ٔ رد محتار .

عدم استردادك معناسی

ایضاحات آنفه‌دن آکلاشلدیکه مجله‌ده‌کی « ایده‌مز » نفي استرداده متعلق ومرتبط اولوب حصراً نفی استرداد ایچوندر . یوخسه هم رجوع همده استردادك نفي ایچون دکلدر . زیرا ٨٠٦ ماده شرحنده ذکر اولنـدیغی و جهـله معیر دیلدیکی وقت اعاره‌دن رجوع ایده‌بیـلور . ولوکه مسـتعیره ضرر بین

بولنه. بناءعليه بوماده ده دخی رجوع ایله اعاره باطل اوله‌رق مستعیر یدنده اجر مثل ایله ابقا اولنوب بالرجوع بطلان اعاره ایله مستعارك ید مستعیرده اجر مثل ایله ابقاسی بیننده‌کی فرق ظاهردر .

شو ماده‌ده معیر، اکینك یعنی تخمك مثلنی و مستعیرك مصرفنی اعطا ایدرك تملك ایدرم بناءعلیه مستعیر ارضمی بکا تسلیم ایتسون دیدکده اکر تخم نابت اولمامش ایسه مستعیر راضی اولسه بیله جائز دکلدر. زیرا زرعك قبل البنات بیعی صحیح اولماز. «۲۰۵» ماده‌یه باق. و اکر نابت اولوبده مستعیر دخی بوکا راضی اولورسه بومعامله جائزدر. اما مستعیر راضی اولماز ایسه معیرك بوکاجبره صلاحیتی یوقدر تکمله‌ٔ رد محتار .

معیرك مستعاری استرداد
ایده‌مدیکی دیکر مسئله

معیر، آتی البیان مسئله‌ده دخی اعاره‌دن بالرجوع مستعاری استرداد ایده‌مز. شویله که معیر، یاغ قویمق ایچون دیکر کمسنه‌یه برطوللی اعاره ایدوبده معیر، شول موضعده اعاره‌دن رجوع ایتسه که اوراده دیکر طوللی تدارك ایله یاغی بوشالتمق ممکن اولمیه دیکر طوللم بولنمسی ممکن اولان محله قدر مذکور طوللم اجر مثل ایله ید مستعیرده ابقا اولنور .

خاتمه

تمليك واعاره‌ده اختلاف
حقنده‌در

١ مسئله :

بركيمسه، قزينه بر معتاد يعنى اول قزك مثلنه اويله جهاز ويريلور صورتده جهاز ويردكدنصكره بو اشيايى سكا اعاره ايلمشيدم ديسه نظر اولنور. ابك اول جهازى ملك اولوب يوخسه عاريت قبيلندن اولمامق اوزره ويرمك معتاد وعرف مستمر اولنجه ابك قولى قبول اولنماز . زيرا ظاهر حال ابى تكذيب ايدر . واكر عرف بويله دكل ايسه ياخود عرف مطرد اولميوب بعضا اويله وبعضاً بويله اولورايسه سوزابكدر .

نتهكيم اول قزك مثلنه ويريله‌جك جهازدن اكثر مال ويرسه‌ده صكره عاريت اوله‌رق اعطا ايلديكنى ادعا ايتسه سوز ابكدر . فقط بونده سوز ابك اولمسى جمعيسنده‌ميدر يوخسه جهاز مثلندن زياده‌سنده‌ميدر ظاهر اولان اولكيسيدر .

ام ايله صغيره‌نك سائر وليسى احكام مذكوره‌ده اب كبيدر .

٢ مسئله :

اب قزينه جهاز ويردكدنصكره فوت اولمغله بقيۀ ورثه آنك تقسيمنى استدكارنده نظر اولنور . اب حال صحتنده ايكن قزك زمان صغرنده قز ايچون صاتون آلمش ياخود قزك حال كبرنده آلوب آكا تسليم ايلمش ايسه بقيۀ ورثه مداخله ايده‌مز   الحمدلله لاحول ولاقوة الا بالله

فهرست كتاب الأمانات

صحيفه

صحیفه

صحيفه

صحیفه

صحیفه

صحيفه

صحیفه

صحيفه

صحيفه

صحیفه

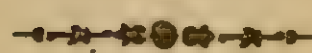
﴿ الجزء السابع ﴾

من

درر الحكام شرح مجلة الأحكام

شرح

كتاب الهبة

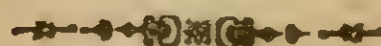
اثر

خواجه امين افندى زاده

علی حیدر

محكمهٔ تمیز اعضاسندن و مكتب حقوق وملكيهٔ شاهانه

مجله معلمی

مؤلفك مهرى بولنميان نسخه ساخته ومتجاسرى مسؤلدر

استانبول

شركت مرتبيه مطبعه‌سى — باب عالى جاده‌سنده نومرو ٥٢

١٣١٩

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمدلله واهب العطايا معطى النعم خالق البرايا و الصلاة والسلام على سيدنا محمد مبلغ الهدى وعلى آله واصحابه وخلفائه ائمة الدين المجتبى .

﴿ كتاب سابع ﴾

يعنى مجلهٔ احکام عدلیه‌نك منقسم اولدیغی اون آلتی كتابدن يدنجى كتاب

﴿ هبه حقنده اولوب بر مقدمه ايله ايكى بابى مشتملدر ﴾

مناسبة الهبة للعارية هوالترقى من الادنى الى الاعلى ولان العارية كالمفرد والهبة كالمركب لان فيها تمليك العين مع المنفعة طحطاوى.

هبه، فانك كسريله وعينك سكونيله اولان فِعله وزننده‌در. زيرا اصلى وهب‌دن مأخوذ وهب‌ه‌در . كعدة اصلها وعدة من وعد فكانت من المصادر التى تحذف اوائلها ويعوض فى آخرها التاء فتح وعينى .

هبه‌نك مشروعيتى ادلهٔ اربعه‌دن كتاب و سنت و اجماع امت ايله ثابت اولمشدر. كتاب، واذا حييتم بتحية فحيوا باحسن منها اوردوها آيت جليله‌سى اولوب تحيه‌دن مقصود بعضيلر سلامدر ديمشلر ايسه‌ده اظهر اولان عطيه در كفايه.

سنت دخى تهادوا تحابوا حديث شريفيدر تهادوا دالك

فتحی و واوك سكونی ایله تعالوا كبی اولوب جماعته خطاب صیغه‌سی اولدیغی مثللو تحابوا دخی باء مشددهٔ مضمومه ایله اولوب جماعته خطاب صیغه‌سیدركه اصلی تحابون ایكن امره جواب واقع اولمغله نون ساقط اولمشدر هدایه وعینی.

اجماع امته گلنجه هبه‌نك مشروعیتنه اجماع امت واقع اولمشدر هدایه .

هبه‌نك محاسنی : محاسن هبه چوقدر . مؤمن اوزرینه ولدینه تعلیم توحید و ایمان واجب اولدیغی كبی تعلیم جود واحسان دخی واجبدر . زیرا حب دنیا هر خطیئه وفنالغك باشیدر بحر. واجب تعالی ذات اقدسلری وهاب وصفیله توصیف ایدوب «العزیز الوهاب» بیورمشدركه بو، هبه‌نك محاسنی ایچون كفایت ایدر فتح. بشر، هبه‌یه مباشرت ایتدكده اشرف صفاتی اكتساب ایتمش وكرمی استعمال ونفسندن شحی ازاله و قلب موهوب لهه سروری ادخال وموهوب له ایله آره‌سنده مودت و محبتی ایراث و حسدی ازاله ایلمش و بوكا مباشرت ایدن « و من یوق شح نفسه فا و لئك هم المفلحون » آیت جلیله‌سی حكم منیفی وجهله مفلحیندن اولمش اولور طحطاوی .

مقدمه

﴿ هبه‌یه دائر اولان اصطلاحات فقهیه بیاننده‌در . ﴾

٨٣٣ ماده

﴿هبه﴾ لغت عربده موهوب لهك یعنی معطی لهك انتفاع

ایده‌جکی شیئی تفضل واحساندر. اول‌شی کرك مال اولسون، فلان بو شخصه بر بارکیری هبه ایتدی سوزنده اولدیغی کبی کرك مال اولمسون، خدا اوغلنی سکا هبه ایتسون کلامنده اولدیغی کبی‌که اوغلی یعنی حر اولان بنی آدم مال دکلدر. نته‌کیم آیت جلیله‌ده «فهب لی من لدنك ولیا» و «یهب لمن یشاء اناثا و یهب لمن یشاء الذکور» وارد اولمشدر ابو السعود المصری. شو حالده هبه‌نك آتیده‌کی معنای اصطلاحی‌یه نقلی نقل اسم العام الی الخاص اولور. چونکه معنای اصطلاحیجه هبه بالخاصه مالده‌بولنور. هبه‌نك‌جمعی هبات ومواهب کلور فتح.

هبه، اصطلاح فقهاده ﴿ بلا عوض برمالی آخره ﴾ حالا ﴿تملیك ایتمکدرکه﴾ تملیك ﴿ایدن کیمسه‌یه واهب و اول ماله﴾ یعنی تملیك ایدیلان شیئه ﴿ موهوب و آنی ﴾ یعنی شو تملیکی ﴿ قبول ایدنه موهوب له دینیلور. ﴾ همزه‌نك کسری وتانك تشدیدی ایله اولان ﴿ اتهاب دخی هبه‌یی قبول دیمکدر. ﴾ اما استیهاب هبه‌یی طلب ایتمکدر کفایه وفتح. شو تعریفدن آکلاشیلور که هبه تملیکدن عبارت اولوب فقط موهوبه دخی بعضاً هبه اطلاق اولندیغی وباب ثانینك فصل اولی عنوانده‌کی هبه موهوب معناسنده بولندیغی کبی موهبه دخی اطلاق اولنور فتح.

هبه‌نك شو تعریفنده هدیه وصدقه دخی داخل اولوب

آتیده بونلرك آیروجه تعریف اولنمسی هبه‌دن خروجنی اقتضا ایلمز.

ایضاح القیود

١ تملیك، بلا عوض قیدی تملیکه مربوط ومعناجه آندن مؤخردر. چونکه بونك تعریف عربیسی تملیك المال بلاعوض‌دن عبارتدر. شو حالده تملیك لفظی تعریفك معناً جزء اولی وجنسی مثابه‌سنده ومن وجه قید مدخل اولوب بیع واجاره واعاره کبی کافهٔ تملیکات داخل اولور. اما من وجه آخر قید مخرج اولوب بو لفظ ایله درت نوع شی تعریفدن خارج قالور. شویله که:

اولاً، مستغلات وقفیه‌نك واراضیٔ امیریه‌نك مجانا فراغی — فراغ حق عادیٔ مجرددن نزولدر دیینلره کوره — خارج قالور.

ثانیاً، آتیده ایضاح اولنه‌جغی اوزره تملیکدن حالا تملیك مستفاد اوله‌جغندن بو قید ایله وصیت خارج قالور.

ثالثاً، تملیك لفظیله ٨٧٣ ماده‌ده موضوع بحث اولان هبه یعنی دینی من‌علیه الدینه تملیك خارج قالورکه بونك خروجی دخی لازمدر. زیرا مذکور هبه هر نقدر هبه لفظیله واقع ایسه‌ده حقیقتده اسقاط اولوب یوخسه تملیك دکلدر. بونك هبه اولمدیغنه دلیل دخی هبه بعدالایجاب موهوب لهك قبولنه

توقف ایتدیکی حالده دینی مدیونه هبه‌نك قبوله توقف ایلمامسیدر. بو مسئله ٨٧٣ ماده شرحنده بیان اولنور.

رابعاً، تملیك لفظیله نفی ملك صورتیله اولان اقرار خارج قالور. زیرا اقرار مذكور فی‌الحال تملیك اولمیوب بلكه او مال مقر لهك ذاتاً ملكی بولندیغنی اخباردن عبارتدر.

ونفی ملك صورتیله اولان اقرارك تعریفدن خروجی لازمدر. چونكه بو اقرار هبه اولمیوب حتی تمامیت هبه‌ده قبض لازم اولدیغی حالده نفی ملكده قبض لازم دكلدر.

مثلا بركیمسه دیكر كیمسنه‌یه این‌تراست دیسه وقت تكلمده مذكور مال او كیمسنه‌نك ایدوكنی اقرار ایتمش اولمغله مذكور مالك تسلیمی شرط دكلدر. اما این ترا دیسه اول مال مستقبلده او كیمسنه ایچون قلنمش اولوب بو ایسه هبه ایله اوله‌جغندن تسلیمی لازم كلور هندیه فی‌الباب الاول.

نته‌كیم مالك اولدیغم اموالك جمیعیسی فلانكدر دیسه هبه اولوب تسلیمی لازم ایكن بكا نسبت اولنان اموالك جمله‌سی فلانكدر دیسه اقرار اولوب تسلیمی شرط دكلدر. «١٥٩١» ماده‌یه باق. ٨٤٨ ماده شرحنه دخی مراجعت اولنه.

تملیك لفظندن مستفاد اولان احكام

تملیك لفظی تملكك یعنی واهبك اول ماله مالك و تملیكه اهل اولمسنی اقتضا ایده‌جكی جهتله بو لفظ ایله ٨٥٧ و ٨٥٩ ماده‌لره اشارت حاصل اولدیغی كبی مباح اولان شیئك هبه‌سنك

عدم جوازینه اشارت حاصل اولور . زیرا مثلا جبال مباحه‌ده بولنان اودون کیمسه‌نك ملکی اولمدیغی جهتله واهبك آنی برینه هبه‌وتملیك ایتمسی مملوك اولمیان شیء تملیك اولدیغندن محالدر بحر .

٢ بر، بوتعبیر موهوب ایکی یازیاده اولمسندن احترازایچون اولمیوب بلکه تنکیر وتعمیم ایچون اولمغله موهوب برمال اولمسی صورتنه شامل اولدیغی کبی ایکی یا زیاده مال اولمسی صورتنه دخی عام اولور.

٣ مالی، مالی تملیك دنیلمسیله اباحه ایله تملیك المنافعدن عبارت بولنان عاریت‌واجاره و من حیث‌الزمان ومن‌حیث‌المکان مهائیه ومسقفات ومستغلات‌وقفیه‌نك واراضیء امیریه‌نك فراغی — بو فراغ ایجاردر دییان قوله کوره — خارج قالور .

اباحه ایله هبه آره‌سنده‌کی فرقلر

اباحه تعریف هبه‌دن اخراج اولنمشدر . زیرا اباحه ایله هبه بیننده اوچ درلو فرق واردر.

برنجیسی، من حیث الماهیه فرقدرکه هبه برمالی بلاعوض تملیکدن واباحه ایسه ٨٣٦ ماده حکمنجه برمالی اکله رخصت ویرمکدن عبارت و بناءً علیه هبه ایله اباحه ماهیة بشقه بشقه شیلردر .

ایکنجیسی، من حیث الحکم فرقدر . شویله‌که هبه‌ده بعدالایجاب و القبول و القبض واهبك موهوبدن ملکی زائل

ایكن اباحه‌ده مباح‌له اباحه‌اولنان شیئی اكل وتناول ایتمدكجه آندن مبیحك ملكی زائل اولماز.

اوچنجیسی، هبه‌ده موهوب لهك وموهوبك معلوم اولمسی شرط ایكن اباحه‌ده مباح لهك ومباحك معلوم اولمسی شرط دكلدر. یعنی اباحه‌نك صحتنده اول شیئك معلوم اولمسی شرط اولمدیغی كبی اول آخرك دخی معلوم اولمسی امر لازم دكلدر. حتی بر كیمسه هر كیمكه بنم مالمدن اكل وتناول ایدرسه حلال اولسون دیسه اباحه اولور. نته‌كیم ٨٧٥ ماده‌ده ایضاح اولنور خانیه فی فصل فی برائة الغاصب و المدیون و هندیه فی الباب الثامن من الغصب.

اما بر كیمسه دیكر كمسنه‌یه بنم مالمدن هر نه اخذ ایدر ایسه‌ك سكا حلال اولسون دیمسیله او كمسنه اول كیمسه‌نك مالنی اخذایده‌مز. زیرا بوقول هبه‌اولوب ٨٥٨ ماده‌ده مصرح اولدیغی اوزره مجهولك هبه‌سی جائز دكلدر. رجل قال لآخر انت فی حل مما اكلت من مالی او اخذت او اعطیت حل له الاكل ولایحل له الاخذ والاعطاء لان اباحة الطعام المجهول جائز فان من قدم مائدة بین قوم حل لهم الاكل منها وتملیك المجهول باطل خانیه فیما ذكر.

٤ بلا عوض، بوقید ایله بیع وقسمت خارج قالور. زیرا بیعده عوض مشروط اولدیغی كبی قسمتده دخی ١١١٦ ماده‌ده مذكور اولدیغی اوزره مبادله موجوددر.

سؤآل وجوابلر

بو تعريف اوزرينـه درت صورتله اعتراض وارد اولمغله جوابه محتاجدر .

١ سؤآل، تعريفده مال لفظى مذكور اولوب مالك ١٢٦ ماده‌ده‌كى تعريفنه كوره لفظ مذكور دينه شامل اولميه‌جغندن بو تعريفدن دينك مديوندن بشقه‌سـنه هبه يعنى ٨٤٨ ماده‌ده مذكور اولان تمليك خارج قالوب بناءً عليه تعريف افراديني جامع اولماز .

جواب، بو ماده‌ده‌كى مال مجله‌نك ٦٣١ ماده‌سنده‌كى مال كبى حالا مال ايله مآلا مالدن اعم معناده مستعملدر . بناءً عليه مارالذكر ٨٤٨ ماده‌ده‌كى تمليكك صحتى موهوب‌له‌ه اول دينى قبض ايله واهب امر ايتديكى تقديرده دركه بو امره بناء مذكور دين قبض ايدلدكده قابض، بحكم النيابه اولا واهب طرفنـدن قابض اولدقدن صكره بحكم الهبه نفسى ايچـون قابض ووقت قبضده اول دين عين اوله‌جغندن حالا اولان عينله مآلا اولان عينه تعميم ايدلدكده تعريف مذكور ينه تام يعنى مذكور تمليك الدين تعريفده داخل اولور درر وشرحه . خلاصه بو تقديرده هبه‌نك تماميتى قبضدن صـكره دركه اول زمان موهوب مال وعين اولور .

٢ سؤآل ، مال تعبيريله طـاعاتك هبه‌سى خارج قالور .

حالبوكه طاعاتك هبه‌سی عند اهل السنه صحیحدر قهستانی . رجل تصدق علی المیت اودعاله فانه یصل الثواب الی المیت اذا جعل ثواب عمله لغیره من المؤمنین جاز هندیه فی الباب الثانی عشر فی الصدقة .

جواب، معروف اولان هبه‌دن مقصود معاملاتدن اولان وتعبیر دیکرله موهوب لهك آکا مالك و واهب ایچون حق رجوع ثابت اولمسی کبی احکام دنیویه تعلق ایدن هبه اولوب هبة الطاعات بوقبیلدن هبه اولمامغله تعریفدن خارج اولدیغی کبی معرفدن دخی خارجدر.

٣ سوآل، بلا عوض دینلمکله « ٨٥٥ » ماده ده موضوع بحث اولان هبه بشرط العوض تعریف مذکوردن خارج قالدیغی جهتله تعریف مذکور افرادینی جامع اولماز . بناءً علیه هبه بشرط العوض ایله عکسا تعریف منتقض اولور فتح. زیرا بلا عوض قولی عوضك عدم اشتراطنده نص اولوب هبه بشرط العوض ایسه بونك نقیضیدر .

جواب ، بلا عوض دیمك بلا شرط عوض دیمك اولوب اولوجهله بونده حذف مضاف واردر . یوخسه بشرط عدم العوض تملیك دیمك دکلدر . کرچه معنای ثانی یعنی بشرط عدم العوض هبه بشرط العوضه منافی ایسه‌ده معنای اول یعنی بلاشرط العوض شوکا منافی دکلدر درر. بونك تفصیلی شودرکه علوم عقلیه‌ده تقرر ایتدیکی اوزره ماهیت اوچ نوع اولوب

برنجیسی ماهیت بشرط شیکه بوراده بشرط العوض دیو تفسیر اولنور. بیع بونوع ماهیتدندر. ایکنجیسی، ماهیت لا بشرط شیکه بوراده عدم شرط العوض دیو تفسیر اولنور. آتیده ایضاح اولنه‌جغی اوزره هبه بونوع ماهیتدندر. اوچنجیسی، ماهیت بشرط لا شیکه بوراده بشرط عدم العوض دیو تفسیر اولنور. عاریت بونوع، ماهیتدندر. ایمدی بوراده کی بلاعوض ایکنجی معناده یعنی ماهیت لا بشرط شی معناسنه اولوب یوخسه ماهیت بشرط لا شی معناسنه اولمامغله هبه بشرط العوض دخی شو تعریفده داخل اولور. خلاصه، ماهیت بشرط لا شی هبه بشرط العوضه منافی ایسه‌ده ماهیت لابشرط شی هبه بشرط العوضه مباین اولمیوب بلکه اعم مطلقدر. چونکه علوم عقلیه‌ده تقرر ایتمشدرکه بلا شرط شی ماهیتی بشرط شی ایله بشرط لا شی ماهیتلرندن اعمدر فتح القدیر.

هرنه‌قدر حموی کبی بعض فقها: بلاعوض قولی عدم اشتراط عوضده نص اولدیغی جهتله بونك نقیضی بولنان هبه بشرط العوض بلاعوض ماهیتی ایله اجتماع ایده‌من دیه‌رك بو جوابه اعتراض ایلمشلر ایسه‌ده اعتراض مذکور مسئله‌نك لایقیله عدم تدقیقندن نشئت ایتمشدر. ودیدیکی کبی بلاعوض عدم اشتراط عوضده نص اولمیوب اشتراط العوضه دخی عام بولنمشدر. چونکه المشروط بالشی ایله اللامشروط بالشی آره‌سنده هرنقدر بحسب المفهوم تنافی وار ایسه‌ده بحسب الصدق تباین اولمامغله

بوایکی لفظك ماصدقلری واحد اوله بیلور . الانسان المشروط بالنطق ایله الحیوان الغیرالمشروط بالنطق کبی . اوت المشروط بالشی ایله المشروط بعدم ذلك الشی آره‌سنده تنافی واردر فتح و ابوالسعود المصری .

لکن تعریف هبه‌ده واقع بلاعوض قیدی بو وجهله ماهیت لا بشرط شی معناسنه اولنجه تعریف الهبه بیعه صادق اولور . وبو حالده تعریف مذکور اغیارینی مانع اولمامق جهتیله منتقض اوله‌جغندن محذور مندفع اولمیوب بلکه مشتد وبوحالده تعریف الهبه طردا منتقض اولمش اولور فتح القدیر .

مشارالیهك مذکور اعتراضی صاحب دررك جوابنه وارد دکلدر . چونکه جواب مذکورك خلاصه‌سی شودرکه هبه‌ده عوض بولنمق امر لازم اولمیوب عوض بولنسه‌ده جائزدر . هبه بشرط العوضده اولدیغی کبی . بولنمسه‌ده جائزدر . بلاعوض هبه‌ده اولدیغی کبی . اما بیعده عوض بولنمق امر لازم اولوب بلاعوض یعنی نفی عوض ایله بیع اصلا صحیح اولماز . ابن‌الهمام بروجه بالا اعتراض ایتدکدن صکره اصل سوآله شو وجهله جواب ویرمشدرکه : تعریف الهبه‌ده‌کی بلا عوض قیدندن مقصود بلا اکتساب عوض دیمك اولوب بوحالده هبه‌نك تعریفی شویله اولور « بشرط عدم اکتساب العوض بر مالی آخره تملیك ایتمکدر » ایمدی هبه بشرط العوضده هرنه‌قدر عوض موجود ایسه‌ده اول هبه بشرط الاکتساب دکلدر . کورلمزمیکه

فقها بيعى، مالى مال ايله بطريق الاكتساب مبادله در ديو تعريف ايدرك «بطريق الاكتساب» قيديله هبه بشرط العوض تعريفدن اخراج ايدلديكنى بيان ايلمشلردر انتهى .

فقط اكتساب، كسب ايتمك وقزانمق ديمك اولديغنه وهبه بشرط العوضده واهب عوضى وموهوب له مال موهوبى قزانمش بولنديغنه كوره بوجوابك دفع اعتراضده نه فائده سى اولور ؟

جواب ثانى، مجله نك بو تعريفى مذهب متقدمينه مبنى اولوب بونلر تعريف بالاعمى وتعريف بالاخصى تجويز ايدرلر طحطاوى .

ديكر جوابلر : منلا مسكين وشرنبلالى شو سؤال ثالثه بشقه جوابلر ويرمشلر ايسه ده هيچ بريسى دفع سؤآلده كافى وظاهر دكلدر. جوابلرك اك مقبولى صاحب درر طرفندن ويريلان جوابدر .

٤ سؤآل، وصيت شو تعريفده داخل اولور . شويله كه بر كيمسه بن فوت اولديغمده شو ساعتم زيده ويرلسون ديدكده اول كيمسه فوت اولدقده ثلث مالى مساعد اولنجه زيد اول ساعته مجاناً مالك اولور . بناءً عليه ابن كمال تعريف هبه يه فى الحال قيدينى علاوه ايدرك هبه ، بلا عوض برمالى فى الحال تمليك ايتمكدر ديو تعريف ايدوب فى الحال قيديله مابعد موته مضافا تمليك اولان مذكور وصيتى تعريفدن اخراج ايلمشدر.

ایمدی مجله‌نك تعریفنده مذكور قید مذكور اولمامغله تعریف هبه‌ده وصیت مذكوره داخل اولمش وتعریف اغیارینی مانع اولمامش اولور .

جواب ، تعریفده واقع تملیك لفظندن فی الحال تملیك تبادر ایدر قهستانی . وصیت ایسه فی الحال تملیك اولمیوب مابعد الموته مضاف اوله‌رق تملیكدر فتح .

ماده ٨٣٤

(هدیه) هانك فتحی و دالك كسری و یانك تشدیدی ایله (بركیمسه‌یه اكراما كتوریلان یا كوندریلان) یعنی هبه ایدیلان (مالدر) جمعی هدایا كلور.

اكراما قیدیله رشوت خارج قالور . زیرا رشوت اكراما كوندرلمیوب بشرط الاعانه اعطا اولنور . ایشته بو، من حیث الماهیه فرقدر. برده رشوت ایله هدیه آره‌سنده من حیث الحكم دخی فرق واردر . شویله كه مهدی له قبضیله هدیه‌یه مالك اولدیغی حالده مرتشی رشوته مالك اوله‌ماز. بوصورتده هدیه ایله رشوت بیننده ایكی درلو فرق حاصل اولور.

مثلا مهدی له هدیه‌یی استهلاك ایتسه ضامن اولماز . اما مرتشی رشوتی استهلاك ایتسه ضامن اولور . وموجود ایسه عیناً رد ایتمسی لازم كلور. شویله كه بركیمسه برایشدن طولایی بر شخصدن رشوت آلوب اول ایشی كوردكدن صكره دخی

شخص مرقوم مذكور رشوتی مرتشیدن اخذ و استرداد ایده بیلوب حتی رشوته مقابل عوض اعطا ایدلمك دخی حق استردادی اسقاط ایده‌مز .

نته‌کیم برکیمسه فلان مصلحتنی کورمك اوزره برینی آنده‌کی آلاجغندن ابرا ایتسه ابراء مذکور رشوت اولمغله صحیح اولمدیغی کبی متعاشقان یکدیکرینه بعض اشیا اعطا ایتسه‌لر رشوت اوله‌رق ملك ثابت اولمیه‌جغندن دافعك حق استردادی واردر قنیه .

ظاهر وسیاقه انسب اولان هدیه‌نك بروجه آتی تعریفیدر « برکیمسه‌یه اکراماً هبه اولنان مالدر » قهستانی .

ماده ٨٣٥

(صدقه ثواب) و رضای باری (ایچون هبه اولنان مالدر) که فقیره ویریلور . شو تعریفدن آکلاشیلورکه صدقه هبه‌دن اخص مطلقدر .

بو جهتله یعنی صدقه ثواب ایچون اولمغله غنی‌یه هبه ، صدقه لفظیله وقوعبولسه‌ده هبه اولدیغی کبی فقیره صدقه ، هبه لفظیله اعطا قلنسه دخی صدقه بولنمشدر خانیه وقهستانی و انقروی .

انسانلر ، ثروته نظرا اوچه منقسم اولوب غنی و فقیر و مسکیندر . غنی ، شرعا حوائج اصلیه‌سندن فضله اوله‌رق

مقدار نصابه یعنی لا اقل ایکیوز درهم کموشه یا بوقیمتده دیکر ماله مالك اولان کیمسه‌درکه بوکا زکات ویریله‌مز . غنا ، بر حد تحتنده بولنمیوب حوائج اصلیه‌سندن فضله ایکیوز درهم کموشه یا بدلنه مالك اولان غنی اولدیغی کبی ملیونلر ایله دراهم و دنانیره مالك اولانلر دخی غنیدرلر . فقیر دخی حوائج اصلیه‌سندن فضله ایکیوز درهم کموشه یا بو مقدار قیمتده دیکر ماله مالك اولمیان کیمسه‌در . ایکیوز درهمدن اقله مالك اولسه دخی ینه فقیر عد اولنور .

مسکین دخی هیچ برنسنه‌سی بولنمیان کیمسه‌درکه جمله‌سندن حالا اسؤ اولور .

ماده ٧٣٦

﴿ اباحه ﴾ لغته تخییردن عبارتدر فلان کیمسه فلان آدمه مالنی مباح قیلدی دنیلیور که اخذ و ترکه اذن ویردی واخذ و ترك جهتلرنده مختار قیلدی دیمکدر شرعا مطعوماتدن یعنی مأکولات یا مشروباتدن ﴿ بر شیئی بلا عوض اکل و تناول ایتمك اوزره آخره اذن ورخصت ویرمکدر . ﴾

اکل مأکولاته مخصوص بر تعبیر ایکن تناول مأکولات و مشروباته عام اولمغله تناولك اکله عطفی عامی خاصه عطف قبیلندندرکه جائزدر .

١٢٢٦ ماده‌دن مستفاد اولندیغنه کوره اباحه مأکولاته مخصوص دکلدر .

﴿ باب اول ﴾

﴿ عقد هبه‌یه متعلق مسائل بیاننده اولوب ایکی فصلی شاملدر ﴾

هبه‌ده درت شی آرانور . برنجیسی ، هبه‌نك سببیدرکه اوده واهبك خیری قصد ایتمسیدر. بوخیر یا ثواب دینوی[١] اولور. عوض وثنا و موهوب لهك شرینك دفعی کبی طحطاوی. یاخود ثواب اخروی اولور . نعیم مخلد کبی قهستانی. اکر نیتی حسن ایسه. ایمدی هبه مندوبه اولوب فقط قبولی سنتدر. مکرکه هبه ایدلدیکی مال حرام ایدوکی یاخود ایتدیکی هبه سببیله صکره منت ایده‌جکی معلوم اوله طحطاوی . ایکنجیسی ، هبه‌نك شرطیدرکه بو بابك فصل ثانیسنده بیان اولنور . اوچنجیسی، هبه‌نك حکمیدرکه اوده غیر لازم اوله‌رق موهوب لهه ملکك ثبوتیدر . ایمدی موهوب لهه ثبوت ملك غیر لازم اولمغله رجوع عن الهبه و فسخ هبه صحیح اولوب آنده خیار شرط جائز وهبه شروط فاسده ایله باطل اولماز. دردنجیسی، هبه‌نك رکنیدرکه آتی الذکر فصل اولده بیان اولنور ابوالسعود .

---

[١] دینوی دالك ضمیله‌ده کسریله‌ده اوقونور دنیا ضمیله و کسریله اوقوندیغی کبی طحطاوی .

﴿ فصل اول ﴾

﴿ ركن و قبض هبه‌یه دائر مسائل بياننده در ﴾

بوفصلك مطالعه‌سندن آكلاشيله‌جغى اوزره فصل مذكورده ركن هبه‌دن بشـقه شيلردن ادخى بحث اولنديغى جهتله عنوان معنونندن اخصدر .

﴿ ماده ٨٣٧ ﴾

(هبه) وهديه و صدقه (ايجاب و قبول ايله منعقد و موهوبى وهديه‌يى وصدقه‌يى (قبض) كامل يعنى موهوب لهك يا نائبنك قبض ايتمسى (ايله تمام) يعنى ملكيتى مفيد (اولور.) شـو حالده هبه و صدقه و هديه‌نك ركنى ايجـاب و قبولدن عبارتدر. بيع واجاره مثللو عقود سائره‌نك ركنى ايجاب وقبولدن عبارت اولديغى كبى . « ١٤٩ » و « ٤٣٣ » ماده‌لره باق .

هبه‌نك ركنى ايجاب و قبول اولدى . زيرا هبه عقد اولوب قيام عقد ايسـه ايجاب و قبول ايله‌در . چونكه انسـانك ملكى آنك طرفندن ايجاب وتمليك اولمقسزين غيره انتقال ايلميه‌جكى كبى ايجـاب هبه غير اوزرينـه ملكى الزام اولوب بدون القبول ايسه الزام اوله‌ماز كفايه و قهستانى. وملزم بهلك صرف فائده‌لى شى اولمسيله قبول شرط دكلدر ديئيله‌مز. و ١٦٧ ماده شرحنده

ایضاح اولندیغی اوزره هیچ بر کیمسه دیگرینك رضاسی اولمدقجه اول دیگره ملك اثبات ایده‌مز .

رکن هبه‌ده اختلاف فقها
و طرفینك دلیللری

هبه‌نك رکنی صاحب المحیط کبی بعض فقهایه کوره حق واهبده یالکز ایجابدن عبارتدر . قبول رکن هبه دکلدر . هر نقدر حق موهوب لهده رکن هبه ایجاب وقبولدن عبارت ایسه‌ده .

بو جهتله بر کیمسه فلان کمسنه‌یه هبه ایتمم دیو یمین ایتدکدنصکره اول کیمسه او کمسنه‌یه بر مالنی هبه‌یعنی ایجاب ایدوبده موهوب له قبول ایتمسه‌بیله اول کیمسه حانث اولور نهایه . و فلانه هبه ایده‌یم دیو یمین ایدوبده هبه‌یی آکا ایجاب ایتدیکی حالده او فلان قبول ایتمسه حانث اولماز عنایه . ایمدی مجرد ایجاب رکن اولمیوبده قبول دخی رکن اولسه ایدی اولکی صورتده موهوب له ایجابی قبول ایتمدیکی جهتله هبه منعقد اولمامق و بناء علیه واهب حانث بولنمامق لازم کلور ایدی . نته‌کیم بیعده حانث اولمیه‌جغی کبی . شویله که بر کیمسه بن فلان کمسنه‌یه مال صاتمم دیو یمین ایتدیکی حالده برمالنی او کمسنه‌یه ایجاب ایدوب فقط او کمسنه قبول ایتمسه اول کیمسه حانث اولماز نهایه . بو صورتده هبه اقرار و وصیت منزلنده اولور عنایه حتی قهستانی لعل حق اولان قبولك رکن اولماسی

قولی ایدوکنی بیان ایله برکیمسه، الانك ملکی اولمق اوزره یولده بر مالی وضع ایتسه جائز اولدیغنی سویلمشدر. ابن‌الهمام دخی هبه‌ده قبول، قیاسا رکن ایسه‌ده استحسانا رکن دکلدر دیمشدر.

تسییب الدابه

ینه بو جهتله برکیمسه‌نك حیوانی سقطلاندیغی جهتله صاحبی آنی تسییب یعنی باشی بوش صالیویره‌رك کیم استرسه آلسون دیسه‌ده دیکر برشخص آنی آلوب اصلاح ایتدکدن صکره صاحبی آنی طلب ایتسه نظر اولنور. صاحبی آنی تسییب ایدرکن کیم استرسه آلسون دیمش ایسه اول حیوان شخص مرقومك اولور. لان الموهوب له وان کان مجهولا فعندالقبض یصیر معلوما خانیه فی اول الهبة. حیوان صاحبی آنی سویلرکن شخص مرقوم کرك غائب اولوب بو کلامك سویلندیکنی بر آدم شخص مرقومه خبر ویرسون وکرك حاضر اولوب مذکور کلامی بالذات استماع ایتسون. اما بویله دیمامش ایسه «بن آرتق بونی استمم» دیمش اولسه بیله اول حیوان صاحبنکدر. رجل رمی ثوبه لایجوز لاحدان یأخذه حتی یقول حین رماه من اراد ان یأخذه فلیأخذه خانیه فی اول الهبة.

«کیم استر ایسه آلسون» سوزینك سویلندیکنی

صاحبنك اقراری یاخود آلوب اصلاح ایدن شخصك اقامهٔ بینه ایتمسی ایله ثابت اوله‌جغی کبی لدی الاستحلاف صاحب حیوانك یمیندن نکولیله دخی تحقق ایدر. هندیه فی الباب الثالث.

صاحب الکافی و الکفایه کبی دیکر بعض فقهایه کوره هبه‌نك رکنی بیع و اجاره‌نك رکنی کبی ایجاب و قبولك مجموعی اولوب یوخسه رکنی یالکز ایجاب دکلدر. لان الهبة عقد و قیام العقد بالایجاب و القبول لان ملك الانسان لاینتقل الی الغیر بدون تملیکه والزام الملك علی الغیر لایکون بدون قبوله فتح. اما هبه ایتمم دیو یمین ایتدکدنصکره یالکز هبه‌یی ایجاب ایله حانث اولمسنك سببی شودرکه یمین ایدن کیمسه کندی نفسنی وسعنده اولان شیدن یعنی ایجابدن منع ایتدیکنه مبنی اولوب یوخسه قبول آنك وسعنده دکلدر کفایه.
سوآل، صاتمم دیه یمیندنصکره ایجاب ایله حانث اولمازدی بو مطالعه‌یه کوره اوراده دخی حانث اولمسی لازم کلور. لان المقدورله فی کل عقد هو الایجاب لا القبول مع انه لا یحنث فی صورة البیع کما صرح‌ به فتح. بناءعلیه بومسئله‌ده ایجاب هبه ایله ایجاب بیع آره‌سنده فرق بولنملیدر.

مجله‌ده قبول اولنان قول

ایمدی مجله‌ده ایجاب وقبول ایله منعقد اولور دینلمسندن مستفاد اولورکه مجله‌هم ایجاب همده قبولك رکن هبه اولمسنی

قبول ایلمشدر. هبه‌نك انعقادی ایجاب وقبول ایله اولمسنه بعض مسائل تفریع اولنور.

١ مسئله، وعد هبه ایله هبه منعقد اولماز. شویله‌که بر کیمسه دیگر کمسنه‌یه ذمتکده آلاجغم اولان شوقدر آقچه‌یی سکا هبه ایده‌یم دیو وعد ایلیوب لکن هبه ایلمسه اول کیمسه وعدینه بناءً هبه‌یه اجبار ایدیله‌میوب وعد مذکورك اصلا حکمی یوقدر بهجه وعلی افندی.

٢ مسئله، واهب بو مالی دون سکا هبه ایتدیکم حالده قبول ایتمامشیدك دیوب موهوب‌له قبول ایتدیکی اثبات ایده‌مدیکی حالده سوز واهبکدر هندیه. زیرا واهب هبه‌یی منکر وموهوب‌له هبه‌یی مدعیدر «٧٦» ماده‌یه باق.

هبه‌ده‌کی قبض حقنده ایضاحات

هبه‌نك حکمی بولنان موهوبده ملك موهوب لهك ثبوتی یعنی هبه اوزرینه حکمك ترتب ایلمسی قبض موهوبه توقف ایده‌جکی جهتله قبل القبض هبه‌نك حکمی اولمیوب مال‌موهوب کاکان واهبك ملکی اوله‌رق قالور. تعبیردیکرله صحت هبه‌ده قبض شرط دکل ایسه‌ده ثبوت ملکده قبض شرطدر هدایه وجواهر الفقه وابوالسعود المصری. هبه‌ده قبض رکن عقد اولمیوب بلکه رکندن خارج وثبوت‌ملکك شرطیدر فتح.

قبل القبض هبه‌نك حكمی اولماسی مطلقدر . یعنی موهوب‌له كرك اجنبی اولسون كرك ذی‌رحم محرم اولسون.

هبه‌نك تمامیتی قبض كامله موقوف اولنجه مجرد هبه اقرار ایدلمسیله قبض اقرار ایدلمش اولماز . شویله كه بر كیمسه ، شو مالمی فلان كمسنه‌یه هبه ایتمشیدم دیدكده بو اقرار ایله قول اصحه كوره واهب ، مال موهوبی موهوب لهك قبض ایلمش اولدیغنی اقرار ایلمش عد اولنماز انقروی وهندیه فی الباب الحادی عشر. اما هبه ایله برابر قبض دخی اقرار ایدلدكده قبض اولندیغی ثابت اولور.

بو جهتله بر كیمسه دیكر كمسنه یدنده‌كی مال ایچون او مالی سن بكا هبه و تسلیم ایلدك حتی هبه وتسلیم وقبضی اقرار دخی ایتدك دیو دعوی و او كمسنه انكار ایتمكله اقامه ایتدیكی شاهدلر واهبك هبه و قبضی اقرار ایلدیكنه شهادت ایتسه‌لر قبول اولنور كه رهن و صدقه‌ده دخی حكم بویله‌در تاتار خانیه .

قبضه موقوف اولان عقود

تمامیتی قبضه موقوف اولان عقود اون اوچدر. ۱ هبه ۲ صدقه ۳ رهن ٤ وقف علی قول ٤ عمری ٦ نحله ۷ صلح (بعض اقسامی) ۸ رأس مال سلم ۹ رأس مال سلمك بعضیسی زیوف چقدقده بدلنك اول مجلسده قبضی ۱۰ صرف ۱۱ كیلی خلاف جنس كیلی ایله بیع ایدلدكده بدلینك اول مجلسده قبضی

١٢ وزنی خلاف جنس وزنی ایله بیع ایدلدکده بدلنك بروجه محرر قبضی طحطاوی ١٣ بیع فاسد ٣٧١ ماده‌یه باق.

هبه‌ده لزوم قبضك ادله‌سی

بیع قبل‌القبض ملکی افاده ایدرکن هبه‌نك قبل القبض حکمی اولمامسی ایکی وجهله اثبات اولنور.

وجه اول، لاتجوز الهبة الا مقبوضة حدیث شریفیدرکه بوندن مقصود نفی ملکدر ابوالسعود. ای لایثبت حکم الهبة وهو الملك اذ الجواز ثابت قبل‌القبض بالاتفاق هدایه.

وجه ثانی، هبه تبرع اولوب ٥٧ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره تبرع ایسه آنجق قبض ایله تمام اولور. چونکه هبه‌ده قبل‌القبض ملکی اثبات ایتمك متبرعك تبرع ایتمامش اولدیغی شیئه یعنی تسلیمه متبرعی اجبار ایتمك ایجاب ایدرکه بوده صحیح دکلدر. یعنی متبرعك تبرع ایتمدیکی شیئی متبرع اوزرینه ایجاب ایتمك موضوع تبرعاته مخالفدر فتح. خلاصه، مجرد عقد هبه ایله ملك ثابت اولسه ایدی واهب تسلیم موهوب ایله مطالب اولور و بوندن ایسه متبرع اوزرینه تبرع ایلمدیکی تسلیمك وجوبی لازم کلور ایدی بو ایکنجی دلیل اوزرینه اوچ صورتله ایراد سوآل ایدلمشدر.

١ سوآل، واهب وقتاکه هبه ایتدی تسلیمی دخی التزام ایلدیکی جهتله واقع اولان التزامنه مبنی تسلیم ایلمسی لازم

كلى. نته كيم بر كيمسه نفله شروع ايلسه اكمال ايلمسى لازم كله جكى كبى .

جواب ، مالكك عينده ايكى ملكى واردر . برى ملك مال وديكرى ملك يد اولوب ملك يد دخى مال كبى مقصود اوله رق غصب ايله مال مضمون اولديغى كبى كذلك غصب ايله يد دخى مضمون اولور . مجله نك ١٦٣٧ ماده سنده وديعه يا مستعار يا مأجور الخ مسئله سى بوكا يعنى ملك يدك مضمون اولديغنه دلالت ايدركه ملك يدك ضمانى رد واعاده ايله اولور. ايمدى وقتاكه بو ايكى ملكك ايكيسيده مقصود بنفسه اولدى واهبك بونلردن بريسى التزام ايلمسندن ديكرينى دخى التزام ايلمسى لازم كلمز كفايه وهدايه .

٢ سوآل ، هبه ده ايجاب وقبول واهب اوزرينه تسليم الموهوبى ايجاب ايتميه جك صورتده قبل القبض ملكى افاده ايتدكده تسليمه اجبار لازم كلمز .

جواب ، بو وجهله ثابت اولان ملكك هيچ برفائده سى اولماز . زيرا ملكك فائده سى مالكك آنده « ١١٩٢ » ماده وجهله كيف مايشاء تصرف ايده بيلمسى اولوب بوتصرف ايسه آنجق قبضه حق بولنديغى صورتده اولور كفايه.

٣ سوآل ، وصيت دخى تبرع و هبه بعدالموت ايكن قبل القبض تمام وبعدموت الموصى وارثك تسليمنه غيرموقوف اولمغله بوكا قياساً هبه دخى قبل القبض تمام اولمق لازم

كلور. وبلكه وصيت موته معلق هبه ايكن مبحثمز اولان هبه ، هبهٔ مرسله اولوب هبهٔ مرسله هبهٔ معلقه‌دن اقوی اولمغله هبهٔ معلقه بلاقبض تمام اولنجه هبهٔ مرسله‌نك دخی بلاقبض تمام اولمسی بطریق الاولویه اولمیدر .

جواب، وصيت مابعد موته مضاف اوله‌رق تمليك اولوب موصينك وفاتنده موصابهده اولان ملكی زائل اولمغله هبه‌ده اولدیغی کبی بونده متبرع اوزرینه تبرع ایتدیکی شیئی الزام لازم کلز وحتی متبرعده اهلیت لزوم قالمامشدر. حق وارث ایسه وصیتدن متأخردر. بناءً علیه وارث موصی به‌ه مالك دکلدرکه حتی تسلیم ایتمسنه توقف ایده هدایه وکفایه وعنایه. «٥٧» ماده شرحنه باق .

قبل القبض هبه‌نك حكمی اولمامسنه متفرع مسائل

قبل القبض هبه‌نك حكمی اولمامسنه آتی الذکر مسائل تفرع ایدر .

١ مسئله ، بر کیمسه شو قدر اشیاسنی دیکر کمسنه‌یه هبه ایدوب فقط تسلیم ایتمدین اول کیمسه اشیای مزبوره‌یی بر شخصه ایداع و تسلیم ایتدکدنصکره شخص مرقوم بلا اذن الواهب اول اشیایی هبهٔ مذکوره‌یه بناءً او کمسنه‌یه تسلیم واو کمسنه دخی آنی استهلاك ایلسه اول کیمسه

اشياء مذكوره‌يي ديلرسه او شخصه و ديلرسه او كمسنه‌يه تضمين ايتديرر . « ٩١٠ » ماده‌يه باق نتيجه .

٢ مسئله، بر كيمسه اوغلنه فلان مالى ويرمسنى شريكنه امر ايتديكى حالده شريكى اعطادن امتناع ايتدكده شوامر على طريق الهبه اعطايه دائر اوليوب بلكه بطريق الوكاله يعنى اول كيمسه مذكور مالى شريكندن اخذ و قبض ايلمسى ايچون اوغلنى توكيل طريقيله و شريك مرقوم مال ووكالتى مقر اولنجه ابن مرقوم اول شريك ايله بالمخاصمه مذكور مالك كندوسنه تسليمنى طلب ودعوى ايده‌بيلور ايسه‌ده امر مذكور على طريق الهبه اعطاسنه دائر اولنجه قبض بولنمامغله هبهٔ مذكوره تام بولنمديغى جهتله مذكور مالك كندوسنه تسليمنى ابن مرقوم طلب ودعوى ايده‌مز بحر وهنديه فى الباب الحادى عشر .

٣ مسئله ، بر كيمسه فقير ايچون برشى آييروب كوتورمكله فقيرى مسكننده بوله‌مسه اول كيمسه اول شيئى ديلرسه بشقه فقيره اعطا وديلرسه امورينه صرفله استهلاك ايدر وجيز .

٤ مسئله ، ٨٤٩ ماده حكمنجه قبل القبض واهب ياخود موهوب له فوت اولسه هبه باطل اولور .

٥ مسئله، هبه‌يه توكيل تسليم موهوبه دخى توكيلى مستلزم اولور. زيرا قبل القبض هبه تمام دكلدر هنديه . بناءً عليه وكيل بالهبه هبه‌يى ايجاب ايده‌جكى كبى بعد الايجاب و القبول تسليم

الموهوبه دخی حق واردر . موکل یالکز هبه‌یه وکیل ایتـدم لکن تسلیم موهوبه وکیل ایتمامشیدم دیمکه حقی یوقدر.

تقسیم القبض

شرحا قبض کامل دینلدی . معلوم اولمیدرکه قبض ایکی قسمدر. قسم اول قبض کاملدرکه قبض کامل هرموهوبی کندینه مناسب صورتده قبضیله حاصل اولور . شویله که موهوب ملك خانه ایسه آناختارینی قبض مذکور خانه‌یی قبضدر. قسم ثانی، قبض ناقصدر. شویله که قابل قسمت بولنان برمالك بعضیسنی هبه وبدون التقسیم مشاعا قبض کبی . قبض ناقص تمامیت هبه‌ده کافی دکلدر . بناءً علیه قابل قسمت بولنـان برمالك بعضیسی هبه اولندقده حصهٔ موهوبی بالافراز والتقسیم حصهٔ مذکوره‌نك اصالة تسلیم وقبضی لازم اولوب یوخسه تبعا یعنی حصهٔ موهوب افراز ایدلمکسزین غیرموهوب حصه ایله برلکده اوله‌رق تسلیم وقبض ایله هبه تمام اولماز . نته‌کیم ٨٥٨ ماده شرحنده تفصیل اولنور . شـو قبضك انواعیله شرائطی ٨٤١ و ٨٤٢ و ٨٤٣ ماده‌لرده بیان اولنمشدر .

اما قابل قسمت اولمیان برمالك بعضیسی هبه اولندقده بالتبع قبض ایله یعنی اومالك کلیسنی قبض ضمننده حاصل اولان قبض موهوب ایله هبه تمام اولور دررب وطحطاوی .

قبض كاملك تقسيمى

قبض كامل دخى ايكى نوعدر. نوع اول ، قبض حقيقيدر. موهوب له مال موهوبى النه آلمق كبى . والقبض حقيقة عنده بالنقل من ذلك المكان طحطاوى . نوع ثانى ، قبض حكميدر. قبض بطريق التخليه كبى. شويله كه مثلا بر كيمسه مجلس هبه‌ده حاضر وموجود واوراده قبض ايدلمكه صالح برمالى ديكر كمسنه‌يه هبه ايدوبده اوده قبض ايتدم يعنى مال موهوبى مجلس هبه‌ده قبض ايتمديكى حالده قبض ايلدم ديمك كبى .

قبض بطريق التخليه‌ده بروجه مشروح موهوبك مجلس هبه‌ده حضورى لازمدر . بوجهتله بر كيمسه بر مالى غائب ايتدكدن صكره برشخصه هبه وآنى تحرى ايدوب بولديغنده قبضه تسليط ايتدكده امام ابى يوسف رحمه الله تعالى هبه‌نك فسادينه قائل اولمشدر. فقط امام زفر رحمه الله تعالى جوازينه ذاهب اولمشدر درر وشرحه .

بو نوع ثانى قبض ايله دخى امام اعظم ومحمده كوره هبهٔ صحيحه تمام اولوب مختار اولانده بودر. اما امام ابى يوسفه كوره هبه تمام اولماز انقروى ودرر وجامع الفقه وطحطاوى . لكن شو اختلاف هبهٔ صحيحه‌ده اولوب اما هبهٔ فاسده‌ده تخليه، قبض اولمديغنه اتفاق واردر انقروى .

تخلیه و آکا متفرع مسائل

تخلیه ، واهب مال موهوبی موهوب له آله بیله جك حاله کتورمسیله قبضه رخصت ویرمکدن عبارتدر درر وانقروی. بو جهتله برکیمسه برصندوق درونده بولنان اشیایی مذکور صندوق مقفل بولندیغی حالده هبه ایدوبده صندوغیله برلکده تسلیم وموهوب له دخی اولوجهله قبض ایتسه موهوبك قبضی حاصل اولماز. زیرا قبض ، موهوب ایله انتفاع ممکن اولدیغی حالده حاصل اولوب حالبوکه اشیاء مذکوره صندوقده کلیدلی ایکن آنلر ایله انتفاع حاصل اولماز . اما صندوق مفتوح ایسه قبض حاصل اولور .

اقرار بالقبضك حکمی

اقرار بالقبضه کلنجه واهب شومالی هبه وتسلیم وموهوب له دخی قبض وقبول ایتدیکنی اقرار ایتدکدن صکره موهوب له قبض ایتمدیکنی واقرار مذکورنده کاذب ایدوکنی واهب ادعا ایتسه امام ابی یوسفه کوره موهوب له ۱۵۸۹ ماده سنه توفیقا تحلیف اولنور . اما امام اعظم ومحمده کوره تحلیف اولنماز انقروی .

ماده ۸۳۸

﴿هبه‌ده ایجاب﴾ بومالی سکا ﴿باغشلادم وهبه ایتدم واهدا

ایلدم﴾ وویردم وسکا تملیك ایتدم وبومال سکا هبه‌در واین ترا ﴿کبی مجانا برمالی تملیك﴾ وقبول اتهاب ایلدم وقبول ایتدم کبی قبول ﴿معناسنده مستعمل اولان﴾ ومزاح طریقیله اولمیان ﴿سوزلردر .﴾ تملیك لفظنده هبه‌یه قرینه بولنورسه صحیح اولور والا اولماز . زیرا بیع واجاره ووصیته دخی عامدر . یوخسه عقد هبه مجرد لفظ هبه‌یه یعنی هبه لفظنك سویلنمسنه مخصوص ومنحصر دکلدر .

بوجنس مسائلده قاعده شودرکه مملك تملیك رقبه‌یی انبا ایدن لفظی سویلرایسه هبه وتملیك منفعتی اشعار ایدن کلامی تکلم ایدرسه عاریت اوله‌جغی کبی ایکیسنه‌ده محتمل کلامی اتیان ایدرسه متکلمك نیتنه باقیلور. نیتی هبه ایسه هبه اوله‌جغی مثللو عاریت ایسه عاریت منعقد اولور. «۲» ماده‌یه باق . هبه کندوسیله منعقد اولان الفاظ اوچ نوعدر . نوع اول، هبه کندوسیله وضعاً واقع اولان الفاظدر. شوشیئی سکا هبه ایتدم یاخود سکا مجانا تملیك ایلدم یاخود سنك ایچون قیلدم یاخود سکا اعطا ایتدم یاخود سکا نحل ایتدم یاخود بوشی سنك ایچوندر یاخود این چیز ترا یاخود این مال ترا کردم یاخود بنام تو کردم یاخود آن تو کردم دیمك کبی. نوع ثانی کندوسیله هبه کنایة وعرفا منعقد اولان الفاظدر. شو ثوبی سکا اکسا ایتدم یاخود شو داری سکا عمری ایتدم دیمك کبی. نوع ثالث هم هبه هم‌ده عاریته محتمل اولان الفاظدر . شو دار سکا

رقبادر یاخود سنك ایچون حبسدر دیه‌رك تسلیم ایتمسی کبی .
بو لفظ عند الطرفین عاریت و عند ابی یوسف هبه‌در . هندیه
بیع واجاره ورهن کبی عقودده ایجاب و قبول بیان اولندیغی
حالده بوراده ایجاب بیان اولندقدن صکره قبولك بیانندن
سکوت ایدلمسی مقایسة معلوم اوله‌جغنه مبنیدر .

بوجهتله هبه لفظیله هبه منعقد اولدیغی کبی نحل واعطا
لفظیله دخی هبه منعقد اولور هدایه . نحل بالضم شول عطایه
وهبه‌یه دیرلرکه آنده عوض اولمیه ویقال النحل مصدر نحله
ینحله بفتح الحاء نحلا ای اعطاه .

ینه بوجهتله ترکی لساننده جبه ایتدم دیمك هبه ایتدم
معناسنده مستعمل اولمغله برکیمسه مدیوننه ذمتکده اولان دینی
سکا جبه ایتدم دیسه اول دینی هبه ایتمش اولور.

ینه بوجهتله برکیمسه صغیر اوغلنه این مال ترا کردم
یاخود بنام تو کردم یاخود از آن تو کردم دیسه هبه ایتمش اولور
وجیز و بهجه ودر وشرحه .

ینه بوجهتله برکیسه دیکر کمسنه‌یه شومال سنك اولسون
ایستر ایسه‌ك دیوبده تسلیم ایتسه اوده استرم دیسه هبه اولور
هندیه فی الباب الثامن.

ینه بوجهتله برکیمسه معین برقومه خطابا «شومالی بربکزه
باغشلادم استیان آلسون» دیسه‌ده ایچلرندن بریسی اومجلسده
آنی آلسه هبه منعقد اولور ابوالسعود .

﴿ و ﴾ ينه بوجهتله ﴿ زوجك زوجه‌سنه برچفت كوپه ياخود حلياتدن ديكر برنسنه ويروبده آل طاقن ﴾ « هبه ايتدم آل طاقن معناسنه‌دره» ياخود بعض اثواب ويروبده آل كيين كبى ياخود بر مقدار پاره ويروبده يانمده كيمك اوزره البسه‌لك آل ﴿ ديمسى كبى مجانا تمليكه ﴾ قطعى يعنى بشقه برعقده محتمل اولميه‌جق صورتده ﴿ دلالت ايدن تعبيرلر دخى هبه‌يى ايجاب در . ﴾ ٦٨ ماده‌يه باق . بناءً عليه زوجه دخى حليات يا البسه يا پاره‌يى قبض ايتسه هبه تمام اولوب زوج يانده كيمك اوزره البسه‌لك آلمق ايچون ويرديكى پاره‌يى زوجه البسه‌لك آلميوبده كاره ويرسه زوج مداخله ايده‌مز قنيه . «١١٩٢» ماده‌يه باق.

وينه بوجهتله زوجه زوجنه بومالى سكا ويردم ديوبده اوده قبول وقبض ايلسه هبه اولور .

ايضاح القيود

١ كبى، بوعباره دلالت ايدركه عقد هبه يالكز هبه لفظنه منحصر دكلدر. نته‌كيم ايضاح اولندى .

كذا بركيمسه، شوباغى فلان صغير اوغلمك اسمنه غرس ايديورم ياخود شو باغى فلان صغير اوغلم ايچون قيلدم ديسه هبه اولور. لكن شو باغى فلان صغير اوغلمك اسمنه قيلدم ديسه بونده امر متردد اولمغله برابر وجه اوله اقربدر ولواجيه . قال فى الهندية ابوالصغير غرس كرما اوشجرا ثم قال جعلته لابنى

فهو هبة وان قال جعلته باسم ابنى فكذلك هو الاظهر وعليه اكثر مشايخنا وان لم يرد الهبة يصدق ولو قال اغرسه باسم ابنى لايكون هبة فعليه الاعتماد طحطاوى.

٢ مجانا تمليك ، بوعباره‌دن مستفاد اولورکه مجانا تمليك معناسنده مستعمل اولميان سوزلر ايله هبه منعقد اولماز.

بوجهتله برکيمسه ديکر کمسنه‌يه شو مالکى بکا هبه ايت ديمسى اوزرينه اوده « فداى تو باد » ياخود « از تو دريغ نيست » ديسه هبه منعقد اولماز . نته‌کيم ايکى کيمسه بيننده برداده مشترك اولوبده مشترکلردن برى ديکرينه من حصهٔ خود را بتو ارزانى داشتم ديسه هبه اولماز هنديه فى لباب الاول.

ينه بوجهتله برکيمسه ديکر کمسنه‌يه شو مالکى بکا باغشلا ديمسيله اوده اولسون ديسه هبه منعقد اولماز قهستانى‌وانقروى.

٣ « معناسنده » و « مجانا تمليکه دلالت ايدن » بوعباره‌لر دلالت ايدرکه برکيمسه ديکر کمسنه‌يه برشى ويرمکله همان هبه ايتمش اولمسى لازم کلمز. قال‌لولده الصغير تصرف فى هذه الارض فاخذ يتصرف فيها لا تصير ملکا له هنديه فى الباب السادس .

رجل دفع الى ابنه فى صحته مالا يتصرف فيه ففعل وكثر ذلك فمات الاب ان اعطاه هبة فالكل له وان دفع اليه لان يعمل فيه للاب فهو ميراث هنديه . نته‌کيم برکيمسه صبى اوغلى سکزاون سنه دوشکنده ياتيرمش اولسه مذکور دوشکى اکا تمليك ايتمش اولمدقجه او دوشك ينه کندوسنك اولور من المحل المزبور .

بوجهتله زوج زوجه‌سنه ایدی‌ویردوکی اثوابی بعد الطلاق مهرینه طوته ایدی ویردم دیوب زوجهٔ مزبوره آنی بکا هبه ایلدك دیسه شرعا زوج تصدیق اولنور ابوالسعود العمادی.

ینه بوجهتله برکیمسه‌نك اشترا ایلدیکی مجوهراتی زوجه‌سنه دفع وتسلیم ایتدکدن صکره زوجهٔ مزبوره فوت اولمغله زوج عاریت اوله‌رق ویردم بمدر وورثة الزوجه هبه اوله‌رق ویردك میراثدر دیو اختلاف ایتدکلرنده سوز مع الیمین زوجکدر. یعنی هبه اولمق اوزره ویریوب عاریت ویردیکنه یمین ایتدکده زوج اول مجوهراتی اخذ ایدر. زیرا زوج هبه‌یی منکردر. سوزایسه مع‌الیمین منکرکدر. «٧٦» مادیه باق هندیه فی‌الباب التاسع. مادهٔ آتیه شرحنه دخی مراجعت اولنه.

کذا برکیمسه‌نك نزدنده دیکر کمسنه‌نك دراهم یا دنانیری بولوبده او کمسنه اول کیمسه‌یه مذکور دراهم یا دنانیری حوائجکه صرف ایت دیمکله اوده صرف ایتسه قرض اولور. فقط حنطه اولوبده اکل ایت دیسه هبه اولور خانیه فی اول الهبة.

٤ سوزلردر، بوعباره «ایجاب» لفظنه کوره‌در. زیرا مجله‌نك ١٠١ ماده‌سی شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره ایجاب سوز ایله اولانه مخصوصدر. یوخسه عقد هبه سوزه منحصر اولمیوب تعاطی ایله دخی منعقد اوله‌جغی مادهٔ آتیه‌ده مذکوردر. نته‌کیم قبول دخی فعلا اوله بیله‌جکی ٨٤١ ماده ده مذکوردر.

كذا سوزلردر عباره‌سی ناطقه کوره اولوب یوخسه دلسزه کوره اشارت معهوده ایله دخی هبه منعقد اولور. «٧٠» ماده‌یه باق . شویله که دلسز شوقدر اشیاسنی اشارت معهوده‌سیله زوجه‌سنه هبه وتسلیم ایتدکدن صکره نادم اولسه فائده ویرمز. اما دلسز اولمیانك یعنی ناطقك اشارتی ایله هبه منعقد اولماز بهجه وابوالسعود العمادی .

٥ قطعی صورتده یعنی بشقه عقده الخ دینلدی. زیرا قرض هبه‌دن ادنی اولمغله بر لفظکه هم قرض همده هبه‌یه محتمل اوله لفظ مذکور ایله وقوعبولان تملیك قرضه مصروف اولور . زیرا قرض اقلدر. لانه یتضمن الزوال صورة لامعنی لانه زوال ببدل بخلاف الهبة انقروی .

بوجهتله برکیمسه دیکر کمسنه‌یه لوازمکه خرجن دیو بر مقدار پاره ویرسه هبه اولمیوب قرضدر اما کیین دیو البسه ویرسه — البسه‌نك قرضی غیر صحیح اولدیغی جهتله — تصحیحا للتصرف شو لفظ هبه اوله‌جنی کبی برکیمسه اکل ایت دیو دیکر کمسنه‌یه حنطه ویرسه قرض اولمیوب هبه‌در انقروی . شوحالده واهب مال‌مدفوع قرض ایدی وموهوب‌له هبه ایدی دیو اختلاف ایتدکلرنده سوز مع الیمین دافعك یعنی ویرن کیمسه‌نکدر تنقیح .

ینه بوجهتله برقادین زوجنه مصارف بیته صرف ایله دیو آقچه ویروب زوج دخی مبلغ مزبوری مصارف بیته صرف ایتدکدن صکره قادین فوت اولوب زوجی ایله ورثهٔ سائره‌سنی

ترك ايلسه سائر ورثه مبلغ مزبوردن حصه‌لرینی زوجه تضمین ایتدیره‌بیلورلر علی افندی (١) .

ینه بوجهتله زوج قبل الزفاف زوجه‌سنه برطاقمماللری ارسال ایتدکدن صکره مفارقت ایتدکارنده زوج آنلر عاریت ایدوکنی بالادعا استرداد ایتمك ایستسه سوز تملیکی انکار ایدن زوجکدر. «٧٦» ماده‌یه باق . وایکیسیده اقامهٔ بینه ایتدکارنده یعنی بر مسئله‌ده هبه ایله عاریت بینه‌سی جمع اولسه هبه بینه‌سی ترجیح اولنور . بوتقدیرده زوجه دخی مذکور هدیه‌لره عوض ویرمش ایسه زوجك هدیه‌لری هبه اولمینجه زوجه‌نك عوضی دخی نفس الامرده عوض اولمیه‌جغندن زوجه دخی ویردیکی عوضی استرداد ایده‌بیلور . فقط زوجه‌نك بووجهله حق استردادی اولمسی وقت اعطاده عوض اولدیغنی تصریح ایتدیکی تقدیرده‌در. «٨٦٨» ماده‌یه وشرحنه باق. امااولوجهله تصریح ایتمیوبده یالکز عوض اولمسنی نیت ایدرایسه ایکنجی ماده شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره مجرد نیت اوزرینه معاملاتدن اولان احکام شرعیه ترتب ایتمیه‌جکندن عوض اولمیوب هبهٔ مستقله اوله‌جغی جهتله ٨٦٧ ماده‌یه مبنی زوجه آنی استرداد ایده‌مز تنقیح .

---

(١) وفی الانقروی مایخالفه حیث قال کانت تدفع لزوجها ورقا عند الحاجة الی النفقة او الی شیٔ آخر وهو ینفقه علی عیاله لیس لها ان ترجع بذلك علیه انتهی ومثله فی الطحطاوی .

٦ مزاح طريقيله اولميان دينلدی . زيرا بركيمسه مزاح طريقيله ديكر كمسنه‌يه «شومالی بكا هبه ايتدكمی» ديمسی اوزرينه اوكمسنه‌ده هبه ايتدم ديوب اول كيمسه دخی قبول ايدرك تسليم وقبض بولنسه هبه جائز اوله‌جغی بعض كتب فقهيه‌ده بيان اولنمش وبوندن استدلالا بعض فقها ايجاب هبه علی وجه المزاح اولسه‌دخی جائز اوله‌جغنی بيان ايلمشلر ايسه‌ده ديكر بعض فقها بطريق المزاح وقوعبولان ايجاب وقبول ايله هبه منعقد اولميه‌جغنی ومسئلهٔ مذكوره مزاح طلب هبه‌ده اولوب يوخسه هبه وتسليمده بولنمديغی جهتله بومسئله ايله مزاحا هبه‌نك انعقادينه استدلاله محل اولمديغنی بيان ايتمشلردر حموی وابوالسعود المصری وطحطاوی . بيعده دخی جديت شرط اولوب هزل ايله بيع منعقد اولميه‌جغی ١٦٩ ماده شرحنده بيان ايدلمشيدی.

٨٣٩ ماده

﴿ تعاطی ايله دخی ﴾ يعنی ايجاب وقبول ايله هبه منعقد اولديغی كبی بالتعاطی يعنی واهبك اعطاسی وموهوب لهك قبضی ايله دخی ﴿ هبه ﴾ هم ﴿ منعقد ﴾ وهم‌ده تمام ﴿ اولور . ﴾ يعنی مجانا تمليكه دلالت ايده‌جك قرينه ايله وقوعبولان تعاطی ايله دخی هبه هم منعقد وهم‌ده تمام اولور. بوصورتده قولا اولان ايجاب وقبول ايله تعاطی آره‌سنده حكما دخی فرق حاصل اولور. شويله‌كه قولا ايجاب وقبول ايله هبه يالكز منعقد

ایکن تعاطی ایله هبه هم منعقد همده تمام اولیور. ایشـته مجله بوحکمی افاده ایچون ٨٤١ ماده‌یی ذکر ایدییور. بونقـدیرده مجله بوراده « منعقد وتمـام اولور » دیســه ایدی ٨٤١ ماده‌یه حاجت قالماز ایدی .

مثلا برکیمسه فقیره پاره ویروبده اوده آلوب طرفین هیچ برشی سویلمســه هبهٔ خصوصـیه یعنی صـدقه منعقد اولور قهستانی .

مادهٔ آنفه شرحنده دخی ایضاح اولندیغی اوزره تعـاطی ایله انعقاد هبه تملیکه دلالت ایده‌جـك قرینـه بولنمســیله مشروطدر .

بوجهتله برکیمســه اوغلنه برمال ویروبده اوغلی او مالده تصرف ایتسه بومال ینه اول کیمسه‌نکدر . مکرکه اول کیمسه اومالی اوغلنه تملیك ایتدیکنه دلالت ایده‌جك قرینـه ودلیل بولنه .

مثلا مادهٔ آنفه شرحنده ذکر اولندیغی اوزره برکیمسه اوغلنه شوملك ارضده تصرف ایت دیمکله اوده بر مدت آنده تصرف ایتســه ابن مرقوم آکا مالك اولماز . نته‌کیم برکیمســه کندو ملکی بولنـان دوشکنده اوغلنی یاتیرســه اول دوشـك اوغلنك اولمـاز . مکرکه اول کیمســه آنی اوغلنه تملیك ایده هندیه .

٨٤٠ ماده

﴿هبه‌ده وصدقه‌ده﴾ وهدیه‌ده برطرفدن ﴿ارسال و﴾ دیکر جانبدن ﴿قبض لفظا ایجاب وقبول﴾ مع القبض ﴿مقامنه قائم﴾ وبناءً علیه بونکله دخی هبه هم منعقد وهمده تمام ﴿اولور.﴾ که شو قبض، آتی الذکر ٨٤١ ماده‌ده مصرح اولدیغی اوزره بیعده‌کی قبول کبی اولمغله هبه تمام یعنی ملکیتی مفید اولور. بوماده ایله‌ده تعاطی ایله هبه‌نك انعقادی بیان اولنیورکه بونده‌کی تعاطی واهب طرفندن اعطا وموهوب له جانبندن قبضدن عبارتدر یوخسه اعطا من الجانبین معناسنه دکلدر .

ارسال ، برمجلسده وقبض دیکر مجلسده اوله‌جغندن مجلس واحدده وقوعبولان تعاطیدن افتراق ایده‌جکی جهتله بوماده مادۀ آنفه ایله مستدرك اولماز . یعنی بوماده وجهله اولان هبه دخی تعاطی ایله منعقد ایسه‌ده مادۀ سالفه‌دن فرقی شودرکه مادۀ مذکوره مجلس واحدده‌کی تعاطی حقنده اولوب اما بوماده‌ده ارسال برمجلسده وقبض دیکر مجلسده اولیور. شوحالده هبه‌ده تعاطی ایکی نوعدر . نوع اول، مجلس واحدده تسلیم وقبضدر. نوع ثانی، برمجلسده ارسال ودیکر مجلسده قبضدر. هرنه‌قدر شو ارسالده رسولك تسلیمی وموهوب لهك قبضی ینه برمجلسده ایسه‌ده . مجله‌ده وقبض دینلمسنك سببی شودرکه ٨٣٧ ماده‌دن مستفاد اولدیغی اوزره قبل القبض هبه وهدیه

وصدقه تمام اولماز . حتى بر كيمسه ديكر كمسنه‌يه بر هديه كوندروبده قبل الوصول اوكمسنه فوت اولنجه هديهٔ مرقومه اول كيمسه‌نك ملكى اولمق اوزره قاله‌جغى كبى اول كيمسه فوت اولدقده آرتق اول هديه اوكمسنه‌يه ويريله‌مز . «٨٤٩» ماده‌يه باق مجموع الفتاوىٰ .

٨٤١ ماده

(هبه) وهديه وصدقه (ده قبض) موهوب (بيعده) كى (قبول) ايجاب (كبيدر .) يعنى بيعده بر طرفدن ايجاب وقوعندن صكره ديكرطرفدن اول ايجاب قبول اولندقده بيع هم منعقد وهمده تمام اولديغى كبى هبه وهديه وصدقه‌ده دخى واهبك لفظا ايجابى اوزرينه موهوب له لقردى سويلمكسزين يعنى مثلا اتهاب ايتدم ديمكسزين مجلس هبه‌ده موهوبى قبض ايديويرسه هبه هم منعقد وهمده تمام اولور. زيرا موهوب لهك مجلس هبه‌ده قبضى قبول هبه‌يه دليلدر درر . ايمدى بو دقيقه‌يه يعنى شو قبض ايله هبه هم منعقد همده تمام اولديغنه اشارت ايچون مجله‌ده هبه‌ده قبض قبولدر دينلميوب بيعه تشبيه ايله بيعده قبول كبيدر دينلمشدر . وجه شبه دخى قبض ايله هبه‌نك تماميدر . مشبه هرحكمده مشبه به مثللو اولمسى لازم كلمز . بناءً عليه هبه‌ده بعد الايجاب قبض بعضا مجلس هبه‌نك غيريسنده دخى واقع اولسه جائز اولوب حالبوكه بيعده مجلس ايجابك

خارجنده قبول واقع اولمسیله بیع صحیح اولماز دیو سوآل وارد اولماز .

بو ماده‌نك حكمی یعنی هبه‌ده قبض بعده قبول كبی اولمسی ایجاب قولی‌به مخصوص اولمیوب تعاطیده دخی حكم بویله‌در . هرنقدر آتی‌الذكر مثالنده ایجاب قولی ایله تصویر ایدیور ایسه‌ده مثال صورتنده ذكر ایدلدیكی جهتله آكا اختصاصی آكلاشلماز . بناءً علیه ٨٣٩ ماده وجهله بر كیمسه سائله قرق پاره تسلیم ایدوب اوده قبض ایتسه شو قبض بعده‌كی قبول كبی اوله‌جغی كبی بر كیمسه ٨٤٠ ماده موجبنجه باغچه‌سنك محصولندن برطباق یمیشی خادمی‌بدیله قومشوسنه ارسال ایدوبده اوده قبض ایتسه بو قبض دخی بعده‌كی قبول كبی اولور.

﴿ بناءً علیه واهبك ایجابی مثلا شو مالی سكا هبه ایتدم ﴾ یا اهدا ایلدم ﴿ دیمسی اوزرینه موهوب‌له قبول ایتدم یاخود اتهاب ایلدم دیمكسزین مجلس هبه‌ده اول مالی قبض ایتسه ﴾ شو قبض فعلا قبول اوله‌رق بونكله ﴿ هبه ﴾ هم منعقد وهمده ﴿ تمام ﴾ وموهوب‌له آكا مالك ﴿ اولور . ﴾ زیرا قبض تحقق ایلدی زیلعی. لان‌القبول كما یكون بالصریح یكون بالدلالة فیكون اخذه قبولا رد محتار.

قبول هبه ایكی درلودر

بوندن آكلاشیلوركه قبول هبه ٨٣٩ ماده‌ده ذكر اولندیغی

اوزره بعضاً قول ایله اولدیغی کبی بعضاً دخی فعل ایله اولور. وفعل ایله قبول قولاقبولدن اقوادر. شو جهتله که قبول قولیله هبه منعقد وغیرتام ایکن قبول فعلی ایله هم منعقد وهمده تام اولور.

دیگر مثال: بر کیمسه بر جماعته شو مالی بریکزه هبه ایتدم ایستیان آلسون دیسه‌ده ایچلرندن بریسی آنی آلسه آکا مالك اولوب موهوب‌لهك شو قبضی بو ماده وجهله فعلا قبول اولور بجر.

بو مثالده «مجلس هبه‌ده قبض ایتسه» تعبیری احترازی‌میدر؟. شونك تفصیلاتنه واوبابده‌کی اختلافك بیاننه مبادرت اولنور. ایمدی واهب هبه‌یی ایجاب ایتدکدنصکره قبض موهوب ایچون اوچ احتمال واردر. احتمال اول، واهبك صراحة قبض موهوبه اذن ویرمسیدر. بوتقدیرده ایکی صورت بولنوب صورت اولی، موهوب‌له، ایجاب واهبی مجلس ایجابده قولا قبول ایلمسیدر. بو حالده مال موهوب دیگر مجلسده دخی قبض ایدیله‌بیله‌جکی ٨٤٤ ماده‌ده مذکوردر. صورت ثانیه، موهوب‌له، ایجاب واهبی مجلس ایجابده قبول ایتمیوب سکوت ایتمسیدر. بوصورتده یعنی مثلا واهب شو مالی سکا هبه ایتدم آل دیدکده موهوب‌له قولا قبول ایتدم دیمکسزین اول مجلسده قبض ایتدیکی صورتده هبه تمام اوله‌جغنه شبهه یوقدر. فقط موهوب‌له اول مجلسده قبول ایتدم دیمدیکی کبی قبض دخی ایتمسه دیگر مجلسده قبض ایده‌بیلورمی؟ بونده اختلاف فقها واقع اولوب بعض فقهایه

کوره واهب صراحة قبضـه اذن ویردیکی جهتله ٨٤٤ ماده‌ده مصرح اولدیغی اوزره دیکر مجلسـده قبضك صحتی و بونکله هبه‌نك تمـامیتی لازم کلور که اجل ارباب ترجیحدن بولنـان قاضیخان دخی بونی ترجیح ایلمشدر فتاوای قاعـدیه و نهایه و عبدالحلیم وابو السعود المصری . شو حالده مجله‌ده « مجلس هبه‌ده » دینلمسنك سببی‌شودرکه مجله‌نك مثالنده صراحة قبضه اذن مذکور اولمـامغله ٨٤٤ ماددنك فقرهٔ ثانیه‌سی وجهـله مجلس هبه‌ده قبض ایدلمسی شرطدر.

بیعده ایجاب وقبولده اتحـاد مجلس شرط ایکن « بیوعك باب اولنـك فصـل ثانیسـنه باق . » بو قوله کوره هبـه‌ده شرط اولمـامش اولور . فانه تملیـك یحتـاج الی القبـول فی المجلس هنـدیه فی البـاب الحـادی عشر . بوکا جواباً فتح القـدیرده دینلمشـدر که رکن هبـه یالکز واهبـك ایجابنـدن عبارت اولوب اما قبول استحسـانا رکندن معدود دکلدر هر نقدر قیاسـا رکندن معدود ایسـه‌ده انتهی ایمدی بوقول، استحسانه مبنی بولنمش‌اولور. فقط ٨٣٧ ماده‌شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره مجله قبول دخی هبه‌نك رکنی ایدوکنه دائر اولان قولی اختیـار ایلدیکنه کوره شو جواب مجله‌جـه مقبول اولمسه کرکدر .

دیکر بعض فقهایه کوره قبض مذکور قبول هبه مقامنده بولنـدیغنه و ١٨٢ ماده‌ده دخی مذکور اولدیغی اوزره مجلس

عقد معتبر يعنى قبول مجلس عقد ايله مقيد اولديغنه نظراً ديكر مجلسده قبض ايله هبه منعقد اولماز . بو قول قياسه موافقدركه قياسه كوره هبه‌نك ركنى هم ايجاب همده قبولدن عبارت اولوب مجرد ايجاب ركن دكلدر. حالبوكه ايجاب وقبولك مجلس واحدده اولمسى لازم كلور فتح. مجله ركن هبه ايجاب وقبولك مجموعنى اعتبار ايتديكى جهتله بو مسئله‌ده مجله‌جه شايان قبول قول بودر دينلمك لازم كلورمى؟

احتمال ثانى، واهب قبض موهوبه صراحة اذن ويرميوب سكوت ايلمسيدر. بونك حكمى ٨٤٥ ماده‌ده بيان اولنه‌جغى اوزره شودركه موهوب له اولمجلسده قبض ايدرسه صحيح اولوب اما ديكر مجلسده قبض ايلرسه صحيح اولماز.

احتمال ثالث ، واهبك قبض موهوبدن موهوب لهى نهى ايتمسيدركه بونك حكمى ٨٦٣ ماده‌ده بيان اولنور.

ماده ٨٤٢

﴿قبضده﴾ يعنى كندوسيله هبه تمام اولان قبض موهوبده ﴿واهبك صراحة ياخود دلالة اذنى﴾ بولنمسى ﴿لازمدر.﴾ بو صورتده واهبك اذنى بولنمقسزين واقع اولان قبض معتبر دكلدر . زيرا قبض ، ملك واهبده تصرف اولمغله بو وجهله واهب طرفندن صراحة يا دلالة اذن بولنمقسزين قبض صحيح اولماز . چونكه موهوب قبض ايدلمدكجه آنده بعدالايجاب

والقبول دخی واهبك ملکی باقیدر هدایه. «٩٦» ماده‌یه باق .

صراحة و دلالة قبضه اذن مادهٔ آتیه‌ده بیـان اولنیور .
بو حالده واهبك بو وجهله اذنی بولنمقسزین قبض ایله هبه تمام اولمیه‌جغی کبی موهوب له بروجـه مذکور اذن بولنمقسزین قبض ایدوبده یدنده تلف اولسه ضامن اولور . بوتقـدیرده برکیمسـه‌نك یدنده ملك برخانه بولنمغله دیکر کمسـنه‌یه سن بو خانه‌یی بکا تصدق ایدرك قبضه دخی اذن ویرمکله قبض ایتدم دیو ادعا واوکمسـنه بنم اذنمسز قبض ایلدك دیو دعوی ایتدکده سوز اوکمسنه‌نکدر. «٧٦» ماده‌یه باق . اما اول کیمسه بوخانه یدمده ایکن سن بکا صدقه ویرمکله ٨٤٦ ماده حکمنجه جائز اولدی دیو ادعا واوکمسـنه وقت تصدقده بنم الده ایدی اذنم اولمقسزین قبض ایلدك دیودعوی ایتدکده سوز اول کیمسه‌نکدر.

ماده ٨٤٣

﴿ واهبك ایجابی دلالة قبضه اذندر . ﴾ یعنی واهبك ایجابی قبضه تسلیطدر. بناءً علیه بووجهله دلالة اولان اذنیله موهوب له موهوبی قبض ایتدکده آکا مالك اولور.

دلالة اذنیله صحت قبض استحسـانی اولوب قیـاس اولان واهبك اذن صریحی اولمدقجه قبضك عدم صحتیدر. زیرا قبض مذکور بلا اذن ملك غیرده تصرف اولمغله ٩٦ ماده حکمنجه قیاس اولان عدم جوازدر . چونکه قبل القبض واهبك ملکی

باقیدر عنایه . وجه استحسان شودرکه هبه‌نك حکمی بولنان موهوب لهه ثبوت ملك قبضه توقف ایتدیکی جهتله هبه‌ده قبض ، بیعده کی قبول کبی اولمغله بعد الایجاب قبول بیع یعنی قبول ایجاب ایچون بایعك اذن صریحی شرط اولمدیغی کبی هبه‌ده قبض ایچون دخی واهبك اذن صریحی شرط دکلدر . یعنی ان مقصود الواهب من عقد الهبة اثبات الملك للموهوب له واذا کان کذلك فیکون الایجاب منه تسلیطا علی القبض تحصیلا لمقصوده فکان اذنا دلالة فتح وعنایه وهدایه .

مثلا واهب شومالی سکا هبه ایتدم دیمسی اومالی قبض ایت دیمکه دلالت ایده‌جکی جهتله بعد الایجاب واهب موهوب لهه صراحة قبض ایت دیمسه بیله موهوب له آنی قبض ایدیویرسه هبه تمام اولور هدایه .

استثنا

فقط ایجابك دلالة اذن اولمسی ٨٦٣ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره واهب بعد الایجاب قبضدن نهی ایتمدیکی تقدیرده اولوب یوخسه نهی ایتدیکی صورتده اذن اولماز . لان الدلالة لا تعمل فی مقابلة الصریح هدایه. «١٣» ماده‌یه باق. بناءً علیه شو نهیدن صکره موهوب له مال موهوبی نه مجلس هبه‌ده نه‌ده بعد الافتراق قبض ایدمز درر .

﴿ اما صراحة اذنی موهوب اکر مجلس هبه‌ده حاضر ﴾

وموجود ﴿ ایسه بومالی سکا هبه ایتدم ﴾ دیدکدن صکره ﴿ آل دیمك واکر ﴾ مال موهوب ﴿ غائب عن المجلس ایسه فلان مالی سکا هبه‌ده ایتدم ﴾ دیدکدن صکره ﴿ وار آل دیمك کبی امر صریحدر . ﴾ بونکله دخی قبضك صحتی واهب قبض موهوبدن موهوب لهی منع یعنی بعد الاذن الصریح نهی ایتمدیکی تقدیرده اولوب اما بعد الاذن وقبل القبض قبضدن نهی ایدرسه اذن سابقك حکمی قالماز . و ۸۶۳ ماده حکمنجه موهوب له آرتق مال موهوبی قبض ایده‌مز .

اذن بالقبضده اوچ صورت واردر

خلاصه ، بونده اوچ صورت بولنوب صورت اولی ، واهبك قبضیله امر یعنی قبضه صراحة اذن اعطا ایتمسیدر . بونك حکمی ماده‌ٔ آتیه‌نك فقره‌ٔ اولیسنده بیان اولنیور . صورت ثانیه ، واهبك قبضدن نهی ایتمسیدر . بونك حکمی ماده‌ٔ آنفه یعنی ۸٤٤ ماده شرحنده بیان اولندی . صورت ثالثه ، واهبك قبضدن سکوت ایتمسیدر . بونك حکمی دخی ماده‌ٔ آتیه‌نك فقره‌ٔ ثانیه‌سنده بیان اولنمشدر عبد الحلیم .

۸٤٤ ماده

﴿ واهب ، صراحة قبضه اذن ویردکده موهوب لهك آنی ﴾ یعنی مال موهوبی ﴿ کرك مجلس هبه‌ده وکرك بعد الافتراق ﴾

یعنی طرفین مجلس هبه‌دن طاغلدقدن صکره ﴿ قبضی صحیحدر . ﴾ یعنی شو قبضیله هبه تمام وقیاساً واستحساناً موهوب له مال موهوبه مالك اولور . زیرا واهبك قبضیله امری مطلق اولدیغندن ٤٦ ماده‌یه بناء اطلاقی اوزره ابقا اولنوب مجلس یا سائره ایله تقید ایلمز. لان الثابت نصاً ثابت من کل وجه فیثبت فی المجلس وبعد المجلس فتح . بو فقره‌نك مثالی ماده‌ٔ آنفه‌دن ظاهر اولمغله مجله‌ده ذکر اولنمامش ایسه‌ده مزید توضیح ایچون بروجه آتی برمثال ایراد اولنور. شویله که واهب شومالی سکا هبه ایتدم آل دیمسی اوزرینه موهوب له دخی قبول ایتدم دیمش اولسه موهوب له آنی اول مجلسده قبض ایده بیله‌جکی کبی بعد الافتراق دخی قبض ایده بیلور . اکر قبل القبض واهب قبضدن نهی ایتمامش ایسه. «١٣٠» ماده‌یه باق.

کذا ٨٤١ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره قاضیخانك ترجیحنه کوره واهب فلان محله‌ده کی مالمی سکا هبه ایتدم وار آل دیمش اولسه موهوب له مجلس هبه‌ده قبول ایتدم دیمسه بیله کیدوبده آنی قبض ایدیویرسه هبه تمام اولور عبدالحلیم .

﴿ اما دلالةً قبضه اذنی مجلس هبه ایله تقید ایدوب ﴾ بناءً علیه مجلس مذکورده قبض ایدلدکده موهوب اکر عین ایسه شو قبضی استحساناً «لا قیاساً» معتبر اولور ایسه‌ده ﴿ بعد الافتراق قبضی ﴾ نه استحساناً نه ده قیاساً ﴿ معتبر ﴾ وشو قبض ایله موهوب له مال موهوبه مالك ﴿ اولماز . ﴾ ده بعد الافتراق صحت قبض اذن صریحه توقف ایدر. زیرا ایجاب

هبه تسليط عد ايدلمسى يعنى قبضه اذنى تضمن ايدر دينلمسنى قبض قبول ايجابه الحاق اولنمسندن طولايى اولوب قبول ، مجلس ايجابله تقيد ايتديكى كبى بوده اولوجهله تقيد ايدر عينى و طحطاوى .

(مثلا) واهب (شو مالى سكا هبه ايتدم ديوبده) قبض ايت ديمامش ايسه (موهوب له دخى آنى اول مجلسده قبض ايديوبرسه صحيح) وهبه تمام (اولور .)

بو مثالده « شو مالى الخ » دينلمسيله اشارت اولنيوركه دلالة اذنيله مجلس هبهده وقوعبولان قبضيله هبهنك تماميتى مال موهوب عين اولديغى تقديرده اولوب اما موهوب دين اولديغى صورتده صراحة قبضه اذن اولدقچه قبض ايديلهميهجكى جهتله اول مجلسده قبض اولنسه بيله ينه هبه تمام اولماز . نتهكيم ٨٤٨ مادهده « وار آل ديو صراحة » تعبيريله دخى شوكا اشارت اولنيور عبدالحليم . حتى بر كيمسه ديكر كمسنهيه شو يغين بغدايدن بش كيلهسنى سكا هبه ايتدم ديوب اوده مذكور بغدايدن واهبك حضورنده بش كيله اولچوب آلسه او كمسنه آكا مالك اولهميوب اما شو يغين بغدايدن بش كيلهسنى سكا هبه ايتدم اواچ ديوبده اوده مذكور يغيندن بش كيله اولچوب آلسه آكا مالك اولور هنديه فى الباب الثانى فيما يجوز من الهبة ومالايجوز ١٥٨ ماده شرحنه باق .

تفصيلات آنفهدن آكلاشيلوركه شو مادهنك بو فقرهسى

مطلق ایسه‌ده سالف‌الذکر ٨٤٨ ماده ایله تقیید اولنیور .

﴿ اما مجلس هبه‌دن آیرلدقدنصکره قبض ایتسه صحیح ﴾ وهبه تمام ﴿ اولماز . ﴾ هندیه . حتی آیدنصکره قبض ایتسه غاصب اولور .

﴿ کذلك ﴾ واهب ﴿ فلان محلده‌کی مالی سکا هبه‌ایتدم دیوبده وار آل دیمامش اولسه موهوب لهك کیدوبده آنی قبض ایتمسی صحیح اولماز . ﴾ حتی قبض ایتسه غاصب اوله‌جغندن واهب استرداد وتلفی تقدیرنده بدلی طلب ایده‌بیلور .

﴿ ٨٤٥ ماده ﴾

﴿ مشتری مبیعی بایعدن ﴾ ١ ﴿ قبل‌القبض ﴾ ٢ ﴿ آخره ﴾ یعنی بایعدن بشقه‌سنه ٣ ﴿ هبه ﴾ وموهوب لهه قبض ایله امر ﴿ ایده‌بیلور. ﴾ وشو هبه وامر اوزرینه موهوب له مادهٔ آنفه وجهله مذکور مبیعی قبض ایتدکده هبه تمام اولور حموی . مال موهوب کرك منقول اولسون وکرك عقار اولسون .

مبیع منقولك آخره بیعی جائز اولمدیغی ٢٥٣ ماده ده مصرح اولمغله شو خصوصده بیع ایله هبه افتراق ایدر. وجه فرق شودرکه ٢٥٣ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره هر تصرفکه تمامیتی قبض ایله اوله «هبه واعاره و تصدق واقراض و رهن کبی» مشتری مبیع منقولده تصرف مذکور ایله‌تصرف ایتسه صحیح و آخر، قبضده مشتری طرفندن نائب اولوب صکره اول آخر نفسیچون قابض و بو صورتده بعدالقبض

«مثلا» هبه ایدلمش اعتبار اولنور . لکن مشترینك بو هبه‌سی ایله بایع ایچون ٢٧٨ ماده وجهله ثابت اولان حق حبس ساقط اولماز . نته‌کیم بو مسئله ٢٥٣ ماده شرحنده تفصیل اولنمشیدی.

ایضاح القیود

١ قبل القبض، بوقید احترازی اولمیوب بعدالقبض هبه‌نك جوازی بطریق الاولیتدر .

٢ آخره، بو قید احترازیدر. زیرا مشتری مبیعی بایعدن قبض ایتمدین آکا یعنی بایعه هبه ایدوبده اوده قبول ایتسه شو هبه اقاله‌ٔ بیع اوله‌رق حکم اقاله جاری اولور . «٣» ماده‌یه باق . نته‌کیم عین اولان بدل ایجاری مستأجردن قبل القبض آجر آکا یعنی مستأجره هبه و مستأجر دخی قبول ایتسه حکم بویله‌در . یعنی بونکله دخی عقد ایجار اقاله ایدلمش اولور . ایشته شو ایکی صورتده هبه اقاله‌دن مجاز اولور . «٦١» ماده‌یه باق .

٣ هبه، بو عباره آنفا دخی بیان اولندیغی اوزره من وجه احترازی اولمیوب هر تصرفکه تمامیتی قبض ایله اوله آنده‌کی حکم دخی هبه کبیدر . ومن وجه آخر احترازی اولوب مبیع منقولك قبل القبض اخره بیعی جائز دکلدر . «٢٥٣» ماده‌یه باق .

ماده ٨٤٦

قبضین تجانس ایتدکده بری دیکری مقامنه قائم اولور .

اما تغاير ايتدكده اقوى اضعف مقامنه قائم اولور. لكن اضعف اقوى مقامنه قائم اولماز. زيرا اقواده ادنانك مثليله برابر زياده دخى وارايسه‌ده ادناده اقواده‌اولان اولمديغندن ادنى اقوى مقامنه كچه‌من زيابى و طحطاوى.

بو جهتله (بر كيمسه‌نك) وديعه يا اجاره يا لقطه يا ديكر بر صورتله امانت ياخود بيع فاسد ياخود غصب ايله مقبوض كبى مضمون اوله‌رق (يدنده بولنان مالى صاحبى آكا هبه ايتدكده) اول مال مجلس هبه‌ده حاضر وموجود اولمسه بيله (موهوب لهك قبول ايتدم يا اتهاب ايلدم ديمسيله هبه) منعقد و (تمام اولوب) تماميت هبه (مجددا) طرف واهبدن (تسليم و) جانب موهوب لهدن (قبضه) ياخود بعدالايجاب والقبول قبضه اقتدار حاصل اوله‌جق قدر وقتك مرورينه (محتاج دكلدر.) فاذا كان الشئ وديعة فى يد شخص اوعارية فوهبه اياه لايحتاج الى تجديد قبض لان كلا لقبضين ليسا قبض ضمان فكانا متجانسين عنايه. بنابرين شو هبه، موهوب لهك مال موهوبك بولنديغى محله واروبده اوراده قبضه اقتدار حاصل اوله‌جق وقتك مرورينه حاجت قالمقسزين تمام اولور قهستانى حتى موهوب‌له يدنده مال موهوب تجديد قبضدن اول تلف اولسه موهوب لهك مالى اوله‌رق تلف اولوب بناءعليه مال موهوب باركير اولوبده تجديد قبضدن اول موهوب‌له يدنده تلف اولسه

دكزه آتمق مصارفی موهوب لهه عائد اولور ابو السعود بتغییرما.

تفصیلات سالفه‌دن اکلاشیلدیکه ودیعه و عاریتك قبضی هم جنسی بولنان هبه‌ده‌کی قبض مقامنه قائم اوله‌جغی کبی غصب وبیع فاسد ایله اولان قبض دخی آندن دون بولنان هبه‌ده‌کی قبض مقامنه قائم اولور. لکن ودیعه وعاریتده‌کی قبض قبض شرا مقامنه قائم اولماز هدایه . لان قبض الامانة ضعیف فلا ینوب عن قبض الضمان عنایه .

ایضاح القیود

١ مال، مجله‌ده مال لفظی مطلق اوله‌رق ذکر اولنمسندن بروجه بالا امانت و مضمون و منقول و عقاره شامل اولور . «٦٤٠» ماده‌یه باق..

٢ قبول ایتدم ، بونکله اشارت اولنیورکه بونده صراحة قبول شرط اولوب ٨٤١ ماده‌یه مقید دکلدر . زیرا قبول ، لازم اولمسه قبضه دخی حاجت اولمدیغندن موهوب اهلك رضاسی اولمقسزین آکا مالك اولمسی لازم کلور رد مختار . حالبوکه ١٦٧ ماده شرحنده ذکر اولندیغی وجهله هیچ برکیمسه دیکرك رضاسی وقبولی اولمدقجه آکا مالك اثبات ایده‌مز . ولایجوز ان یقع الملك للموهوب له بغیر رضاه لما فیه من توهم الضرر طحطاوی. یالکز میراث بو قاعده‌دن مستثنا ایدی . بخلاف ما اذا لم یکن فی یده و امره بقبضه فانه یصح اذا قبض ولا یشترط القبول لانه اذا اقدم علی القبض کان ذلك قبولا

و رضا منه بوقوع الملك له فيملكه ٨٤١ ماده‌یه باق.

٣ قبضه محتاج دكلدر. بونك تفصیلی شودركه قبض اوچ قسمدر. قسم اول، قبض مضمون بقیمة المقبوض او بمثله‌در. مال مغصوبده‌كی قبض كبی. زیرا مال مغصوبده‌كی غاصبك قبضی ٨٩١ ماده‌ده ذكر اولندیغی اوزره ضمانی ایجاب ایدر. نته‌كیم تسمیهٔ ثمن اولنه‌رق سوم شرا طریقیله مقبوض مال ایله بیع فاسد ایله مقبوض مالده دخی حكم بویله‌در. «٢٩٨ و ٣٧١» ماده‌لره باق. ایمدی بو وجهله مقبوض اولان مال، صاحبی طرفندن قابضه بیع صحیح ایله بیع ایدلدكده قبضلر متفق یعنی ایكیسیده مضمون اولدیغندن تجدیدقبضه احتیاج اولمیوب قبض سابق بیعده لازم كلان قبض مقامنه قائم اوله‌جغی كبی مذكور مال، صاحبی طرفندن قابضه هبه‌ایدلدكده موهوب‌له مجرد هبه‌یی قبول ایلمسیله اكا مالك اولوب قبض آخره محتاج دكلدر. و موهوب‌له مجرد هبه‌یی قبول ایلمسیله ضماندن بری اولور ابوالسعود.

سوآل، بیع فاسد ٣٦٦ ماده‌ده مذكور اولدیغی اوزره عندالقبض مشتری‌یه ملك افاده ایده‌جكی جهتله بایع آنی مشتری‌یه نصل هبه ایدر. یعنی مشترینك ملكی ایكن مشتری‌یه هبهٔ تملیكك معناسی نه‌در؟

جواب، اوچ وجهله‌در: اولا بایع ومشتری بیع فاسدی فسخ ایدرك ملك بایعه انتقال ایتدكدنصكره بایع آنی قابض

بولنان مشتری‌یه هبه ایتدی دیمکدر. ثانیاً مشتری فاسدا مشتراسنی بلا امر البایع قبض ایتمش وبناءً علیه مالك اولمامش اولمغله بایع اول مقبوضی مشتری‌یه هبه ایتمشدر فتح. فیه ان هذا هو المقبوض بالغصب. ثالثاً نفس هبه اقتضاء بیع فاسدی فسخ قیلنمق بعید دکلدر فتح. یعنی فاسدا بیع وباذن البایع مشتری آنی قبض ایتدکدنصکره بایع آنی مشتری‌یه هبه ایدنجه شو هبه سببیله بیع فاسد منفسخ اوله‌رق مشتری مبیعه هبةً مالك اولور.

خلاصه شو اوچ نوع مالده‌کی قبض یعنی مغصوبده وتسمیهٔ ثمن اولنه‌رق سوم شرا طریقیله مقبوضده و بیع فاسد ایله مبیعده‌کی قبض سابق قبض لاحقدن یعنی هبه‌ده لازم کلان قبضدن اعلا و اقوی اولمغله ادنی مقامنه قائم اولور کفایه و ابو السعود.

قسم ثانی قبض مضمون بغیره‌در. مبیع مضمون بالثمن ورهن مضمون بالدین‌ده‌کی قبض کبی. «۲۹۳» ماده ایله ۷٤۱ ماده شرحنده‌کی لاحقه‌یه باق.

بو قسم ثانی قبض هبه مقامنه قائم اولوب اولمیه‌جغنده کتب فقهیه‌ده یکدیکره مخالف مسئله‌لر بولنمغله بروجه زیر نقل ایدرك ترجیحنی اصحاب اقتداره حواله ایدرز. شویله که قهستانی وهندیه وتبیینده شو قسم ثانی قبض دخی هبه‌ده لازم کلان قبض مقامنه قائم اوله‌جغی ذکر اولنمشدر. حالبوکه کفایه وجواهر الفقه ومجتباده شو قسم ثانی قبض هبه‌ده لازم کلان

قبض مقامنه قائم اولمیه‌جغی و بلکه قبض جـدید لازم ایدوکی بیـان اولنمشدر نقول بهجـه . لان العین وان کانت فی یده مضمونة الا ان هـذا الضمان لا تصح البرائة منه مع وجود القبض الموجبة له فلم تکن الهبة برائة واذا کان کذلك لم یوجد القبض المستحق بالهبة فلم یکن بدمن تجدید قبض طحطاوی.

قبض جدید، موهوب لهك مال موهوبك بولندیغی موضعه واره‌رق آنده قبض ممکن اولور بر وقتك مرورندن عبارتدر جواهر الفقه وعنایه وطحطاوی.

نته‌کیم بونك نظیری ٢٧٠ ماده‌نك فقرهٔ اخیره‌سنده کچدی.

قسم ثالث، قبض امانتدر . ودیعه‌نك وعاریتك ومأجورك و مال موهوبك قبضی کبی . زیرا « ٧٧٧ و ٨١٣ » ماده‌لرده ذکر اولندیغی اوزره مال ودیعه وعاریتده‌کی قبض ضمانی ایجاب ایتمیه‌جکی کبی ٨٧١ ماده‌ده مسطور اولدیغی وجهله موهوبده‌کی قبض دخی ضمانی ایجاب ایتمیه‌جکندن جمله‌سی قبض امانتدر . بناءً علیه بوقسم ثالث دخی هبه‌ده‌کی قبض مقامنه قائم اولور زیلعی.

سؤال ، ودیعه‌ده مستودعك وضـع یدی مودع ایچـون اولوب مستودع یدده و حفظده مودعك نائبی ومودع ایچـون عامل اولمغله بوقبض هبه‌ده لازم کلان قبض مقامنه قائم اولمیه‌رق موهوب ید واهبده ایکن هبه ایدلمش کبی اولمق لازم کلور.

جواب، مستودع مودع ایچون عامل اولدقجه مستودعك یدی مودعك یدی مقامنده ایسـه‌ده بعد الهبة مستودع آرتق

مودع ایچون غیرعامل اولوب حقیقة ودیعه اوزرینه وضع یدی دخی موجود اولدیغندن بو اعتباریله مستودع قابض اولور زیلعی.

ودیعه‌نك ذی الیده هبه‌سندن صکره مستحق
چیقدیغنده حق رجوع

ودیعه، بر وجه محرر ذی الیده یعنی مستودعه هبه اولندقدن صکره یدنده بعد التلف بر مستحق ظهور ایتدکده مستحق مخیردر. دیلرسه موهوب لهه ودیلرسه واهبه تضمین ایتدیرر. «٩١٠» ماده‌یه باق. وموهوب لهه تضمین ایتدیرر ایسه نظر اولنور. موهوب له بعد الاتهاب ومستحق، واهب مودعه تضمین ایتدیرمدین مقدم اول مالده تجدید قبض ایلمش ایسه موهوب له واهبه ضامن اولدیغی شیله رجوع ایده‌من. «٨٦١» ماده شرحنه دخی مراجعت اولنه. اما قبضی تجدید ایلمامش ایسه موهوب له ضامن اولدیغی شیله واهبه رجوع ایدر. فرق شودرکه موهوب له تجدید قبض ایتمدکجه عقد ودیعه هبه ایله منتقض اولمیوب شو حالده «٦٥٨» ماده شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره نفعی دافعه عائد بر عقدده واقع غرور اولمش اولور ذخیره فصل ١٣.

نته‌کیم اب بر مالنی طفلنه هبه ایتدکدن و او مال تلف اولدقدن صکره مستحق چیقه‌رق ابه تضمین ایتدیرسه اب طفلنه رجوع ایده‌من ایسه‌ده بعد البلوغ طفله تضمین ایتدیردکده باقیلور. طفل بعد البلوغ مذکور مالده قبضی تجدید ایلمش

ایسه ابه مراجعت ایده‌مز . اما بعد البلوغ قبضنی تجدید ایلمامش ایسه مراجعت ایدر هندیه فی الباب السادس فی هبة الصغیر . «٦٥٨» ماده شرحنه باق .

ماده ٨٤٧

دینی مدیونه هبه یا دیندن مدیونی ابراده قبول شرط دکلدر . لکن ردیله مردود اولور. زیرا دینک مدیونه هبه‌سی و دینک ابراسی من‌وجه تملیك ومن وجه آخر اسقاط اولوب اسقاط اولمق حیثیتله بلا قبول صحیح اولدیغی کبی تملیك بولنمق جهتیله‌ده ردایله‌مردود اولوروولواجیه. بیع مثللو سائر تملیکات بعد الایجاب دیکرطرف رد ایتدکده مردود اولدیغی کبی .

ایمدی دینی مدیونه هبه و ابرا من وجه تملیك اولدی . زیرا دین من‌وجه یعنی مآل و آتی اعتباریله مالدر. حتی آنده زکات واجب اولدیغی کبی داین آلاجغی مقابلنده مدیوننـدن برمتاع اشترا ایتسه صحیح اولور. بیع ایسه مالی‌ماله مبادله‌در. ومن‌وجه آخر اسقاط اولدی . زیرا دین حال اعتباریله وصف شرعی اولوب حتی عینی اولمیوبده الاجغی بولنان برکمسنه مالی بولنمدیغنه یمین ایتسه حانث اولمیه‌جغی کبی برکیمسه‌نك زید ذمتنده بولنان الاجغی ثمن مبیع قیله‌رق عمرودن برمال اشترا ایتمسی صحیح دکلدر . بناءً علیه دین مال اولمق اعتباریله تملیك اولمغله ردیله مردود اولوب اما وصف بولنمق اعتباریله اسقاط

ویالکز مسقط ایله تمام اولوب قبوله توقف ایلمز زیلعی فی الاجارة مع الایضاح .

ضابطهٔ اولایه متفرع بعض مسائل

١ مسئله ﴿ برکیمسه الاجغی ﴾ ١ ﴿ مدیونه ﴾ ٢ ﴿ هبه وياخود مدیونی آندن ابرا ﴾ یاخود الاجغی آکا حلال ﴿ ایلیوب اودخی ﴾ هبه یاخود ابرایی یاخود تحلیلی ﴿ رد ایتمسه ﴾ شوهبه یا ابرا یاتحلیل ﴿ صحیح ودین ﴾ ٣ ﴿ همان ﴾ یعنی مدیونك قبولنه توقف ایتمکسزین ﴿ ساقط ﴾ وبوهبه دخی ابرا معناسنه مجاز ﴿ اولور. ﴾ حموی . بناءً علیه ٨٣٧ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره هبه‌ده قبول لازم اولدیغی حالده ابراده شرط بولنمامغله هبه ایله ابرا بو وجهله افتراق ایدر حموی . وهب احدالورثة حصته من الدین للمدیون قبل القسمة وفی الترکة دیون وعروض صح استحسانا هندیه فی الباب الرابع .

٢ مسئله ، برکیمسه مدیونه ترکت دینی علیك یعنی دینمی سکا ترك ایتدم یاخود حق خویش بتوماندم یاخود ترا بحل کردم دیسه ابرا ایتمش اولوب آرتق مذکور الاجغی طلب ایده‌میه‌جکی کبی برکیمسه همه غریمازا بحل کردم دیسه اول کیمسه‌نك مدیونلری بری اولورلر هندیه وواقعات المفتین .

٣ مسئله ، داین مدیوننك فوت اولدیغنی استخبار ایتمکله آلاجغنی آکا حلال یاخود آلاجغندن آنی ابرا ایتسه‌ده بعده

مدیون برحیات اولدیغی ثابت اولسه ٥١ ماده‌یه بنا آرتق آلاجغنی آله‌ماز انقروی .

٤ مسئله، داین مشارکلردن بری دین‌مشترکده‌کی حصه‌سنی مدیونه هبه ایتسه صحیح اولور. شویله که برکیمسه زید ذمتنده‌کی آلاجغنی آلمدین فوت اوله‌رق ورثه‌سنه موروث اولمغله بعض ورثه مذکور الاجغنی زیده هبه ایتسه‌لر شو هبه حصه‌لرنده صحیح اولور علی‌افندی. نته‌کیم ایکی کیمسه‌نك زید ذمتنده مناصفة مشترك درت‌یوزغروش الاجقلری‌اولمغله بریسی حصه‌سنی زیده هبه ایتسه یعنی حصه‌می سکا هبه ایتدم دیسه زید ایکیوز غروشدن بری اوله‌جغی کبی نصفنی هبه ایتدم دیسه ربعنده نافذ وربع آخرده دیکر حصه‌دارك اذننه موقوف قالور. «٨٥٨» ماده‌یه باق بزازیه وانقروی. عین مشترکك نصفنی هبه‌ده اولدیغی کبی خانیه قبیل فصل فی هبة المشاع. وبرمالده مناصفة حصه‌دار اولانلردن بری اومالك نصفنی صاتسه کندی حصه‌سنه منصرف اولور . لکن فضولی مذکور مالك نصفنی صاتسه‌ده احد شرکا مجیز اولسه ربعنده نافذ اولور فصولین فی ٢٤ فصلا .

٥ مسئله، رد ایتمسه تعبیرندن آکلاشیله‌جغی اوزره مذکور ابرا یا هبه‌نك تمامیتنده مدیونك ابرا یا هبه‌یی قبول ایتدم دیمسنه حاجت قالمیوب حتی قبل القبول مدیون وفات ایتسه هبه لازم اولور جواهرالفقه . عقد ان یکون‌الموت فیهما بمنزلة

القبول فی هبة الدین من المدیون اذا لم یقبله حتی مات المدیون والوصیة اذا لم یقبلهـا الموصی له حتی مات الموصی تجب الهبة والوصیة هندیه .

فائده

داینك مدیوننده برمقداری معجل و برمقداری مؤجل آلاجغی اولوبده بودینك برقسمنی مدیونه هبه ایتسه شو هبه هم معجل همده مؤجل قسملرینه منصرف اولور . شویله که مثلا داینك مدیوننده بیك غروش معجل و بیك غروشده مؤجل الاجغی اولوبده داین مرقوم مدیوننه تعیین ایتمیه‌رك بش یوز غروشی سکا هبه ایتدم دیسه ایکیوز اللی غروش معجلدن وایکیوز اللی غروشده مؤجلدن ساقط اولور هندیه فی الباب الحادی عشر .

ایضاح القیود المسئلة الاولی

١ مدیونه ، بوتعبیر بر اعتباریله احترازی اولوب مدیونك غیریسنه هبه‌دن احتراز اولنیورکه بونك حکمی مادۂ آتیه‌ده بیان اولنیور . دیکر بر اعتباریله احترازی اولمیوب متوفانك الاجقلوسی الاجغنی متوفای مرقومك وارثنه هبه ایتسه صحیح اولور . ولوکه ترکه‌سی مستغرق بالدین اوله . وبوهبه‌یی وارث رد ایتسه امام ابی یوسفه کوره مردود اولوب اما امام محمده کوره وارثك ردیله مردود اولماز تاتارخانیه وهندیه فی الباب الرابع .

مدیون، تعبیری مطلق اوله‌رق ذکراولنمسندن آکلاشیلورکه

مدیون فوت اولمش بولنسه بیله ینه آکا هبه صحیحدر. بناءً علیه داین ، متوفانه‌کی آلاجغنی متوفایه هبه ایتسه صحیح اولوب بوهبه‌یی وارثی رد ایتسه بالاده ذکر اولنان اختلاف جاری اولور. نته‌کیم داین ، آلاجغنی متوفانك بعض ورثه‌سنه هبه ایتدکده ینه صحیح ومتوفایه هبه کبی اولوب بناءً علیه ورثه‌نك کلیسی بوهبه‌دن مستفید وبو ابرا دخی علی قول الثانی ردیله مردود اولور هندیه فی الباب الرابع. ولوابراء الغریم احدالورثة من الدین صح فی نصیبه .

تفصیلات آنفه‌دن آکلاشلدیکه هبهٔ دینده اوچ احتمال واردر. برنجیسی ، داین آلاجغنی برحیات بولنان مدیونه هبه ایده‌بیلور. ایکنجیسی ، داین آلاجغنی متوفی مدیونه هبه ایده‌بیلور. اوچنجیسی ، داین آلاجغنی متوفی مدیونك بعض ورثه‌سنه یا کل ورثه‌سنه هبه ایده‌بیلور انقروی .

۲ هبه ، هبه‌نك صحیح اولدیغی علی الاطلاق ذکر ایدلمسندن مستفاد اولورکه دینك مدیونه هبه یا ابراسنده دینك بقاسی یعنی قبض ایدلمامش بولنمسی شرط اولمیوب بناءعلیه داین آلاجغنی مدیوندن استیفا ایتدکدنصکره مدیونی ابراء اسقاط ایله ابرا یاخود آلاجغنی مدیونه هبه ایتدکده ینه صحیح اولور. شویله‌که داین آلاجغنی مدیوندن آلدقدنصکره وامی که مرا بوده أست بتو بخشیدم دیسه صحیح اولوب مدیون دائنه ویردیکنی استرداد ایدر «۱۵۸» ماده شرحنه

باق . نته‌کیم شودینی دیکر برشخص تبرعا داینه تأدیه ایتدکدن صکره داین مذکور کلامی سویلسه ابرا ینه صحیح اولوب متبرع اولان شخص مرقوم ویردیکنی داینندن کیرو آلور هندیه فی الباب الرابع .

٣ ابراء علی الاطلاق ذکر اولنمسندن مستفاد اولورکه ابرا اولنان حقك معلوم اولمسی شرط دکلدر . حتی بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه « سنك بنده اولان هر حقکی بکا حلال ایت » دیوبده اوده حلال ایتسه صاحب حق یعنی او کمسنه اول کیمسه‌ده بولنان حقلرینی بیلور ایسه هم حکما همده دیانة بری اولوب اما اکر بیلمیور ایدیسه امام ابی یوسفه کوره ینه هم حکما همده دیانه بری اولور که مفتابه دخی بودر . زیرا ساقطك جهالتی صحت اسقاطه مانع اولماز . اما امام محمده کوره حکما بری اولوب لکن دیانة بری اولماز ولوالجیه .

فقط ابرا بر شرط ایله مشروط اولدقده اول شرطه رعایت اولنمق لازم اولوب والا ابرا صحیح ودین ساقط اولماز . شویله که بر کیمسه زوجه‌سنه شو مالی سکا هبه ایتمم اوزره مهرکدن بنی ابرا ایت دیمسی اوزرینه زوجه ابرا ایتدیکی حالده زوج مذکور مالی زوجه‌سنه هبه‌دن امتناع ایتسه ٨٥٥ ماده‌یه مبنی زوجه‌نك مهری کما کان باقی قالور بزازیه .

نته‌کیم رشوت طریقیله ابرا دخی صحیح اولمدیغی ٨٣٤ ماده شرحنده بیان اولنمشیدی .

قاعدهٔ اولیدن مستثنی بعض مسائل

هبهٔ دینده وابراده قبول شرط دکلدر ضابطه‌سندن اوچ مسئله مستثنی بولنمشدر. ١ بدل صرفدن ابرا و ٢ بدل سلمدن ابرادر . ایمدی آلاجق بدل صرف یا بدل سلم اولدیغی تقدیرده شو آلاجقدن ابرا عقد صرف وسلمك انفساخنی موجب اوله‌جغی واحد عاقدینك یالکز اوله‌رق عقد لازمی فسخ ایده‌میه‌جکی جهتله بونك هبه وابراسنده قبول لازم اولوب بدون القبول مدیون بری اولماز . یعنی ان توقفه علی القبول لا من حیث انه هبة الدین بل من حیث انه یوجب انفساخ العقد بفوات القبض المستحق بعقد الصرف واحد العاقدین لاینفرد بفسخه فلهذا توقف علی القبول عنایه.

٣ کفیله هبه وصدقه‌در. شویله‌که بر آلاجغك کفیله هبه و صدقه‌سنده کفیلك قبولی لازم اوله‌رق بدون القبول هبه وصدقه تمام اولماز بحر وهندیه فی الباب الرابع .

ابرا مسئله‌سی بو ماده‌ده استطراداً مذکور اولوب مقصود بالذات اوله‌رق ١٥٦٨ ماده‌ده بیان اولنیور انفروی .

ضابطهٔ ثانیه‌نك ایضاحی

ضابطهٔ ثانیه بولنان ابرا ردیله مردود اولور مسئله‌سی بروجه آتی ایضاح اولنور. شویله‌که برکیمسه آلاجغنی مدیوننه

هبه یاخود آلاجغندن مدیونی ابرا ایتدیکی حالده مدیون اومجلسده هبه یا ابرایی رد ایلسه هبه و ابرا مردود اولور جواهر الفقه. اما بشقه مجلسده رد ایتسه بونده اختلاف اولنمشدر. شویله‌که شمس‌الائمة السرخسی ردك صحتی مجلس ابراده واقع‌اولمسیله مشروط اولدیغنه قائل اولمشدر. یعنی ابرا وقوع‌بولدیغی مجلسده مدیون ابراء مذکوری رد ایده‌بیلوب یوخسه مجلس مذکورده رد ایتمیوبده سکوت ایتدکدنصکره دیکر مجلسده ابراء مذکوری رد ایتسه مردود اولماز که صیرفیه وهندیه‌ده صحیح اولان بودر دینلمشدر. دیکر بعض علما ایسه مجلس ابراده رد ایتسه مردود اوله‌جغی کبی مجلس ابرادنصکره دیکر مجلسده رد ایتسه ینه مردوداولور. زیرا ابراده اسقاط معناسی بولنمغله مجلس ابرا ایله تقید ایلمز دیمشلردر ردمحتار. وهو المروی عن‌السلف عنایه.

ضابطهٔ ثانیه‌دن مستثنی بش مسئله

ابرا رد ایله مردود اولور ضابطه‌سندن بعض مسائل مستثنادرکه بو مسائل ایچون قاعده شودر: من وجه تملیك مالی متضمن اولور ایسه رده قابل اولوب فقط اصلا تملیکی متضمن اولمینجه رده قابل دکلدر. اصلا تملیکی متضمن اولمیان اسقاط‌شفعه وطلاق وعتاق کبیلردر درمنتقی قبیل‌الصلح.

١ مسئله ، مکفول له کفیلی ابرا ایدوبده کفیل ابراء

مذكوری رد ايتسه مردود اولماز. بونك سببی ٦٦٠ ماده شرحنده بيان اولنمشيدی .

٢ مسئله ، محال له محال عليهی ابرا ايدوبده محال عليه ابرايی ردايتسه مردوداولماز. بونك حكمتی ٦٧٣ ماده‌شرحنده ذكر اولنديغی اوزره شودركه حواله‌دنصكره محال‌عليه ذمتنده ثابت اولان دين اولميوب يالكز مطالبه‌دن عبارت ومطالبه ايسه حق مجرد يعنی تمليكی غير متضمن اولمغله ردی جائز اولماز .

٣ مسئله ، مديون ابرايی قبول ايتدكدنصكره رد ايتسه مردود اولماز رد محتار. بو اوچ مسئله ١٥٦٨ ماده‌ده مذكور بولنمشدر .

٤ مسئله ، مديون داينه بنی ابرا ايت ديمسی اوزرينه داين دخی ابرا ايدوبده مديون شو ابرايی رد ايتسه مردود اولماز انقروی .

٥ مسئله، داين مديونی ابرا ايدوبده مديون مجلس‌ابراده سكوت ايتدكدنصكره ديكر مجلسده ردايلسه شمس‌الائمه‌يه‌كوره مردود اولماز .

ماده ٨٤٨

دينك مديونك غيريسنه تمليكی صحيح دكلدر . اما مديونه تمليكی صحيحدر .

فقرهٔ اولایه متفرع بعض مسائل

بو جهتله بر کیمسه دیگر کمسنه‌نك فلان شخصه اولان اون آلتون بورجنی ادا ایتسه شول شرطیله که مذکور بورج کندوسنك ملکی اوله صحیح دکلدر. ولوکه اول کیمسه وکیل بالبیع اوله. شویله‌که مثلا وکیل بالبیع بیعنه وکیل بولندیغی مالی بر کمسنه‌یه اون آلتونه صاتدقدنصکره مشتری ذمتنده بولنان اون آلتون آله‌جق کندوسنك یعنی وکیل مرقومك ملکی اولمق اوزره اون آلتونی وکیل مرقوم موکلنه ویرسه جائز دکلدر رد مختار. و بو شرطله وکیل مرقومك اداسی فاسد اولمغله وکیل مرقوم ویردیکنی موکلندن استرداد ایدر. ومشتری ذمتنده‌کی آلاجق کماکان موکلك مالی اوله‌رق قالور اشباه‌فی‌القول فی‌الدین.

ضابطهٔ ثانیه‌نك ایضاحی: دینك مدیونه تملیکی صحیحدر. مدیون کرك حقیقة مدیون اولسون وکرك حکما مدیون اولسون. حقیقة مدیونه تملیك: مادهٔ آنفه‌ده ذکر اولندیغی کبی دینك مدیونه هبه‌سندن عبارتدر. حکما مدیونه تملیك: دائن اولان کیمسه متوفاده‌کی آلاجغنی متوفانك وارثنه هبه ایتمسندن عبارتدر. نته‌کیم مادهٔ آنفه شرحنده ایضاح اولندی. بو تملیك کرك هبه طریقیله اولسونکه مجله‌ده مذکوردر. وکرك استبدال صورتیله اولسون. شویله‌که بر کیمسه‌نك دیکر کمسنه ذمتنده بش آلتون آلاجغی وار ایکن بدلنه یکرمی یدی سیم مجیدیه اخذ ایتمسی یاخود داینك آلاجغی مقابلنده مدیوندن بر مال اشترا ایلمسی کبی حوی.

ضابطهٔ اولیدن یعنی دینك مدیوندن بشقه‌سنه تملیکی صحیح دکلدر اصلندن دزت مسئله مستثنی بولنمشدر.

مسئلهٔ اولی ، ﴿ بر کیمسه بینك ذمتنده اولان آلاجغنی آخره ﴾ یعنی مدیوندن بشقه‌سنه ﴿ هبه ایدویده وار آل دیو صراحة قبضه اذن ویرسه وموهوب‌له دخی واروب قبض ایتسه هبه تمام اولور . ﴾ زیرا موهوب‌له قبضده داینك وکیلی اولوب اولوجهله بالوکاله قبض ایتدکدنصکره کندو نفسیچون قابض اعتبار اولنور .

مثلا برقادین زوجی ذمتنده‌کی مهرینی پدرینه‌هبه وصراحة قبضه‌اذن‌ویروبده اود، زوج مرقومدن‌قبض‌ایتسه هبه تمام‌اوله‌جغی کبی دین مثلا سیم‌مجیدیه ایکن موهوب‌له‌بدلنه آلتون آلسه صحیح وکندوسی یعنی موهوب‌له مذکور آلتونه مالك اولور ردمحتار.

امرأة لها مهر علی زوجها و وهبت المهر لابنها الصغیر الذی من هذا الزوج الصحیح انه لاتصح هذه الهبة لان هبة الدین من غیر من علیه الدین لا تجوز الا اذا وهبت و سلطت ولدها علی القبض فیجوز ویصیر ملکا للولد. اذا قبض خانیه قبیل فصل فی قبض الهبة للصغیر .

ایضاح قیود المسئلة الاولی

۱ آلاجغنی ، آلاجق تعبیری عیندن احتراز ایچوندر که بر کیمسه‌نك دیکر کمسه‌نه یدنده‌کی عینی شخص آخره هبه

ایدرك قبضه رخصت ویره‌بیلور ایسه‌ده بونك حکمی ٨٤٥ ماده ایله شرحنده ایضاح اولنمشیدی .

٢ آخره ، بو تعبیر ایله مدیونه هبه‌دن احتراز اولنیورکه بونك حکمی مادهٔ آنفه‌ده کچدی.

٣ وار آل دیو صراحة اذن ویرسه ، بو عباره دینك مدیونك غیریسنه هبه‌ده صراحة قبضه تسلیط شرط اولدیغنی اشعار ایچوندر که ٨٤٤ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره بو ماده وجهله اولان هبه‌ده دلالة اولان قبضه اذنك حکمی یوقدر. بوصورتده واهب صراحة قبضه اذن ویرمش دکل ایکن موهوب‌له دلالة اولان قبضه بناء اول مجلسده یا دیکر مجلسده قبض ایتسه صحیح اولماز جواهر الفقه . بناءعلیه بر کیمسه بنم فلان کمسنه ذمتنده‌کی آلاجغم سنکدر دیسه بو سوزله مخاطب اولان شخص اول آلاجغه مالك اوله‌ماز. چونکه بو سوز هبه اولمغله قبضه تسلیط ایدلمدکجه تملیك صحیح اولماز حموی .

اقرارده قبضه تسلیط شرط دکلدر

بروجه مشروح قبضه تسلیطك لزومی هبهٔ دینده اولوب یوخسه اقرارده تسلیط لازم دکلدر. شویله که ١٥٩٣ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره بر کیمسه باسند فلان کمسنه ذمتنده اولان شوقدر غروش الاجق یاخود الاجغم « بونده‌کی نسبت بحسب الظاهردر فالمراد الدین الذی لی علی فلان بحسب الظاهر هو لفلان ای لفلان فی نفس الامر فلا اشکال طحطاوی»

هر نقدر سـنده بنم نامم محرر ایسـه‌ده مبلغ مزبور فلان کمسنه‌نکدر سندده اسمم مـتعاردر دیسه‌مبلغ مزبور نفس الامرده اول کمسنه‌نك حقی اولدیغنی اقرار ایتمش اولوب یوخسه تملیك یعنی هبه اولمدیغی جهتله آنده تسلیطه لزوم یوقدر . بناء علیه مقرله آنی بدون التسلیط دخی قضاء قبض ایده‌بیـلور . اما دیانته کلنجه اول آله‌جق نفس الامرده مقرلهك دکل ایسـه ۱٦۲۸ ماده‌یه مبنی أقرار سبب ملك اوله‌میـه‌جغندن مقرلهه حلال اولماز . مکرکه مقر آنی قبضه تسلیط ایدوب اوده قبض ایده تـکملهٔ رد محتار و حموی فی اوائل الهبة .

٤ واروب قبض ایتسـه ، بو قید احترازی اولوب ۸۳۸ ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره قبض ایتمدکجه هبه تمام اولماز. بو صـورتده هبهٔ دینك تمامیتنده هبهٔ عین کبی قبض لازمـدر . بنـاء علیه موهوب له مذکور الاجنبی مدیوندن قبض ایتمدین اول، واهب فوت اولسـه هبه باطل اولور . حتی موهوب له عوض ویرمش ایسـه آنی استرداده مقتدر اولور ابوالسعود العمادی .

موهوب له جنس موهوبی قبض ایتسه هبه تمام اولدیغی کبی آنفا ذکر اولندیغی اوزره بشقه جنس مالی قبض ایتسـه ینه هبه تمام اولور . شویله‌که بر کیمسه دیکر کمسنه ذمتنده اولان اللی درت مجیدیه الاجنبی زیده هبه‌ومدیوندن قبضه تسلیط ایدوبده زید دخی واروب اللی درت مجیدیه‌یی قبض ایتسـه هبه تمام

اوله‌جغی کبی آنك بدلنه اون آلتونی قبض ایتسه ینه هبه تمام اولوره زیرا حق قبض زیدك اولمغله استبداله مالکدر واقعات حسامیه .

هبهٔ دین و تسلیطك قبل القبض تمام اولمدیغنه آتی‌الذکر مسائل تفرع ایدر . شویله که اولا ، واهب الاجغی بو ماده وجهله آخره هبه ایدوبده قبل القبض هبه‌سندن رجوع ایله موهوب لهی قبضدن نهی ومنع ایده‌بیلور ردمحتار . یعنی واهبك هبه و تسلیطدن صکره قبل‌القبض رجوعه حقی واردر .

ثانیا ، واهب قبل‌القبض اول اله‌جغی مدیون مرقومدن اخذ ایده‌بیلوب بو تقدیرده موهوب له بونی واهبدن طلب ایده‌من . و واهب بونی موهوب لهه ویرسه هبهٔ مبتدئه اولور قاعدیه .

ثالثا ، بر قادین زوجی ذمتنده‌کی مهرینی شو زوجندن حاصل اولان کبیر اوغلنه هبه و اول قادین مذکور مهری قبض ایتمسیله ابن مرقومه امر ایدوبده فقط هنوز قبض ایتمسه ابن مرقوم آکا مالك اولماز قنیه و حموی .

مسئلهٔ ثانیه حواله‌در . شویله که محیلك محال علیهده‌کی الاجغندن ویرلمك اوزره دیو مقید اولان حواله‌ده محال له محال علیه ذمتنده‌کی دینه یعنی محیلك آنده‌کی الاجغنه مالك اولور . «٦٩٢» ماده‌یه باق . تتمه‌کیم ٢٥٢ ماده مثالنده بوکا دائر صراحت واردر .

مسئلهٔ ثالثه ، وصیتدر . شویله که بر کیمسه دیگر کمسنه ذمتنده‌کی الاجغی بر شخصه وصیت ایتسه صحیح وموصی‌له متوفانك نائبی اولور. نته کیم برکیمسه ثلث مالنی دیگر کمسنه‌یه وصیت ایدوبده فوت اولسه و ترکه‌نك اشخاص سائره‌ده آله‌جقلری بولنسه بو وصیت صحیح اولوب حتی موصی‌له اولان کمسنه وصیت ایدیلان مقدار دیونی مدیونلردن مطالبه‌یه حقی اولور درمختار و حانیهٔ تکمله .

مسئلهٔ رابعه ، قنیه‌ده مذکور اولدیغی اوزره اجنبی بر آدم داینه‌سنك فلان کمسنه ذمتنده‌کی الاجغکی بکا هبه ایت یاخود بکا حلال ایله یاخود اول آلاجغکی بنم ایچون قبل دیوبده اوده هبه ایتدم یاخود حلال ایتدم یاخود قبلدم دیسه مدیون استحسانا بری اولور. اما داین ابتداء یعنی اجنبینك بووجهله طلبی اولمقسزین اول اجنبی‌یه هبه ایتسه مدیون بری اولماز حموی.

ماده ٨٤٩

(قبل القبض) یعنی موهوب له مال موهوبی قبض ایتمزدن اول احد طرفین یعنی (واهب یاخود موهوب له) یاخود ایکیسیده (فوت اولسه هبه باطل اولور.) ده آندنصکره تسلیم و قبض موهوب ایله هبه صحته منقلب اولماز بزازیه . لعدم الملك طحطاوی .

قبل القبض واهب فوت اولنجه هبه باطل اولدی . زیرا قبل تمام الهبه مال موهوب واهبك وارثنه انتقال ایتدی .

بو صورتده واهب متوفانك صراحة قبضه اذنی بولنسه بیله موهوب له آنی قبض ایده مز . وقبل القبض موهوب له فوت اولنجه هبه باطل اولدی . زیرا واهب موهوب لهه هبه و آکا ایجاب ایتمشدی . یوخسه وارثنه هبه و آکا ایجاب ایتمش دکل ایدیکه حتی آنك حق قبولی بولنسون . نته کیم بیعده دخی حکم بویله ایدی . شویله که ١٨١ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره خیار قبول وارثه انتقال ایتمیه جکندن بر کیمسه دیکر کمسنه یه شو مالی اللی غروشه سکا صاتدم دیدکدنصکره او کمسنه او مجلسده فوت اولمغله اوراده حاضر بولنان وارثی قبول ایتسه بیع منعقد اولماز .

مجله ده قبل القبض تعبیری مطلق اوله رق ذکرندن آکلاشیلورکه مال موهوب کرك دین اولسون . نته کیم مادهٔ آنفه شرحنده ذکر اولندی . وکرك عین اولسون . نته کیم قریبا ایضاح اولنور . یعنی ایکی صورتده دخی قبل القبض فوت ایله هبه باطل اولور .

بو ماده یه متفرع بعض مسائل -

١ مسئله :

بر مریض مرض موتنده بر مالنی اجنبی برینه هبه ایدوبده قبل التسلیم فوت اولسه هبه باطل اولور . زیرا مرض موتده هبه هر نقدر وصیت اولوب ثلث مالدن معتبر اولمسی لازم کلور ووصیتده تسلیم شرط دکل ایسه ده بو معامله حقیقتده هبه اولمغله تمامیتی قبضه توقف ایدر ردمحتار .

٢ مسئله :

واهب قبل التسليم فوت اولدقدن صكره وارثی هبهٔ مذکوره تامه‌در ظنیله موهوبی موهوب لهه تسلیم و اوده قبض ایتسه هبه تمام اولماز . «٧٢» ماده‌یه باق بزازیه .

واهبك حیاتنده یا بعد الموت قبض ایدلدیکی
حقنده‌کی اختلاف

شو حالده واهبك وارثی بو مالی مورثم سکا هبه ایدوب قبل التسلیم والقبض وفات ایتدکدن صکره سن قبض ایتمشیدك دیو وموهوب له حیاتنده قبض ایتمشیدم دیو اختلاف ایتدکلرنده عین کرك ید وارثده اولسون کرك ید مدعی الهبه‌ده اولسون وارث لزوم هبه‌یی انکار ایتمکده اولمغله ٧٦ ماده‌یه مبنی سوز آنکدر درمختار و ردمحتار ومنح. قوله والعین فی ید الوارث هذا لیس بقید لما فی الهندیة قال المدعی علیه وهب لك والدی هذا العین فلم تقبضه الابعد موته وقال الموهوب له قبضته فی حیاته والعین فی ید الذی یدعی الهبة فالقول للوارث لان القبض قد علم الساعة والمیراث قد تقدم القبض طحطاوی .

ماده ٨٥٠

عاقل وبالغه اولان هبه‌ده آنك قبضی شرطدر . پدری یا زوجی کبی دیکرلرینك فضولا قبضی کافی دکلدر . بوجهتله ﴿ برکیمسه کبیر ﴾ ولدینه ﴿ یعنی عاقل وبالغ اولان اوغلنه ﴾ یا قزینه ﴿ برشی ﴾ بوشی کرك اول کیمسه‌نك یا مستودعنك یدنده

بولنسون وكرك غاصبی يا مستأجری الندە بولنسون (هبه ايتدكده) موهوب له اولان ولد اول كيمسه نك عيالنده بولنسه يله واهبك (تسليم) ی (و) موهوب اهلك (قبضی لازمدر .) يعنی ولد كبيره هبه لزوم تسليم وقبضده اجنبی يه هبه كبی اولوب يوخسه مادۀ آتيه حكمنده اولمامغله پدرك يعنی اول كيمسه نك مال موهوب ذاتا قبضنده بولنمسی ياخود بعد الهبه پدرك تجديد قبض ايتمسی كفايت ايتمز منلا مسكين . «٨٣٨» ماده يه باق .

بو جهتله بر كيمسه قوناغی بری عيالنده بولنان صغير وديگری كبير ايكی اوغلنه هبه ايتسه هبۀ مذكوره عند الكل فاسد اولور . زيرا اول كيمسه هبه ايتديكی كبی مادۀ آتيه حكمنجه صغيرك حصه سنی قابض اولوب صكره بو ماده وجهله كبيرك بالذات قبضی لازم اولديغی جهتله وقت قبضده هبۀ مشاع اولوب بو ايسه فاسد اولور . اما ايكی كبير اوغلنه هبه وايكيسنه معا تسليم ايتسه جائز اولور . چونكه وقت قبضده شيوع يوقدر ولواجيه فی الفصل الثانی من الهبة . نته كيم ٨٥٨ ماده شرحنده كی لاحقه ده بوكا دائر تفصيلات ويريله جكدر .

ينه بو جهتله بر كيمسه بالغه بر قادينه برشی هبه ايتدكده اول قادينك زوجی آنی فضولی قبض ايتمكله مزبوره قادين قبض مذكور ايله اول شيئه مالكه اولەماز .

ينه بو جهتله بر كيمسه زوجه سيچون البسه بيچديرسه مجرد بيچديرمكله هبه تمام اولميوب تسليم لازمدر انقروی .

ينه بوجهتله بركيمسه كبيره قزينه اثواب بيچديرسه تسليم ايتمدكجه هبه تمام اولماز . اما صغيره بيچديرسه مالك اولهجغی مادهٔ آتيه شرحنده ذكر اولنيور .

بومادهده كی كبير لفظی عاقل و بالغ ديو تفسير ايدلدی . زيرا آتی ٨٥١ ماده شرحنده ذكر اولنهجغی اوزره اوغلی صغير بولنور ياخود كبير اولوبده جنون مطبق ايله مجنون اولور ايسه بوندهكی حكم مادهٔ آتيه وجهلهدر. يعنی او شی اول كيمسه نك يدندهيامستودعی يامستعيری نزدندهايسهمجرد ايجاب ايله هبه تمام اولوب تسليم لازم دكلدر .

حادثة الفتوی : برصغيره حاكم طرفندن جد صحيحی وصی تعيين اولندقدن صكره « جد مرقوم ٩٧٤ ماده موجبنجه ولی مجبر اولمغله حاكم طرفندن آنك وصی تعيين ايدلمسنه احتياج يوغيسهده » اول صغير اون سكز ياشنه رسيده اولهرق اولوجهله ٩٨٦ ماده حكمنجه بالغ اولمش اولوب فقط حاكم حضورنده رشدی اثبات ايتمدين جد مرقوم، يدنده بولنان برمالنی حفيد مرقومه هبه ايتسه بوماده وجهله قبض لازممیدر يوخسه حفيد مرقوم وقتيله تحت وصايته آلنمق صورتيله برنوع حجر ايدلمش ديمك اولوب هنوز اثبات رشد ايتمديكی يعنی نفس الامرده رشيد ايسهده حاكم حضورينه واروب هنوز رشدينی شهود اقامهسيله اثبات ايلمديكی جهتله صغير حكمنده عد اولنهرق

مادهٔ آتیه وجهله اومال جدك قبضنده بولنمسی کافی اولوب حفید مرقومك قبضنه محتاج دکلی ؟

فقها دیورکه صغیردن حجری رفع ایدن ایکی شیدر. برنجیسی ولیسنك آکا اذن ویرمسیدر. ایکنجیسی بلوغیدر تنقیح. صغیر بالغ اولدقدن صکره آنك اوزرینه غیرك ولایتی قالماز . لانقطاع الولایة بالبلوغ درمنتقی شرح الملتقی فی باب الاولیاء والاکفاء قال الطحطاوی الهبة للولد الکبیر لا تتم الا بقبضه ولوکان فی عیاله ولا یملك المولی قبض ما وهب لعبده المحجور انتهی .

ماده ٨٥١

﴿ صغیرك ﴾ یاخود صغیره‌نك ابی یا جدی کبی ولیسی یا ﴿وصیسی﴾ ولوکه صغیر بونلرك عیالنده یعنی حجر وتربیه‌سنده بولنمسون ﴿ یاخود﴾ صغیر وصغیره‌نك ﴿مربیسی یعنی﴾ بونلرك ﴿ حجر وتربیه‌سنده بولندیغی ﴾ صغیرك اخی وعمی وخالی کبی اقربادن وکذا اجانبدن ﴿ کیمسه کرك یدنده بولنسان وکرك دیکرك نزدنده ودیعه﴾ یا عاریت ﴿ اولان ﴾ معلوم ﴿مالنی اول صغیره هبه﴾ یاصدقه ﴿ ایتدکده مجرد ایجاب ایله یعنی یالکز هبه ایتدم دیمسیله اول صغیر ﴾ وصغیره ﴿ آکا مالك اولوب ﴾ قبول و ﴿قبضه محتاج دکلدر.﴾ یعنی الخ مربینك تفسیری اولوب یوخسه تفسیرمذکور وصی یه عائد دکلدر. نته‌کیم آنفا اشارت اولندیغی کبی آتیده دخی تفصیل اولنور هندیه فی الباب السادس .

ایضاح القیود

١ صغیرك ، صغیره حقنده کی حکم دخی بروجه مشروح اولمغله اشـمل اولان مادهٔ آنفهده اولدیغی کبی طفلك دینلمك ایدیکه طفل تعبیری هم صغیره همده صغیره‌یه عام وشامل اولور عبد الحلیم . التذکیر الواقع فی هذه المسئلة لیس لاخراج المؤنث وانما هوللجری علی ماهو المتعارف فی امثالها من تغلیب الذکور علی الاناث کما فی خطـابات الشرع علی ما تقرر فی علم الاصـول فتح القدیر. جنون مطبق ایله مجنون اولان کمسنه دخی بوحکمده صغیر کبیدر نتیجه .

٢ وصیسی، صغیرك ولیسی دخی بطریق الاولی بوحکمدهٔ اولمغله مجله ولیسی یا وصیسی دیمش اولسـه ایدی اولی یاخود وصیسی یرینه ولیسی دیه‌رك وصی به دخی تشمیل ایدیدی اعلا اولوردی. بونده ولیدن مقصود ، اب واب بولنمدیغی تقدیرده جددر وترتیب بروجه آتیدر: شویله که بوحق اولا ابه عائددر. ثانیـا اب بولنمدیغی یعنی فوت یاغیبت منقطعه ایله غائب اولمش اولدیغی صورتده ابك اختیار ونصب ایتمش اولدیغی وصیسی یا بو وصینك وصیسی ثالثـا اب متوفی یا غائبك بویله وصیسی بولنمدیغی صورتده صغیرك جدی یعنی پدرینك پدری رابعا جد وفات ایتمش یاغیبت منقطعه ایله غائب بولنمش اولدیغی صورتده بوجدك اختیار ونصب ایتمش اولدیغی وصیسی یا بونك وصیسی خامسا حاکمك نصب وتعیین ایلمش اولدیغی وصیدر. «٩٧٤»

ماده‌یه باق مجمع الانهر و در منتقی و تکملهٔ رد محتار . یعنی مجله‌نك وصیسی عباره‌سندن مقصودی.وصی مختار ایله وصی منصوبدن اعمدر .

شرحا اشارت اولندیغی اوزره صغیرك ولیسنك یاخود وصیسنك كرك كندی نزدنده وكرك مستودعی یا مستعیری یدنده بولنان مالی صغیره یعنی طفله هبه‌سی علی الاطلاق صحیحدر. یعنی طفل مرقوم كرك ولی یا وصینك حجر و تربیه سنده بولنسون كرك بولنمسون .

۳ یاخود مربیسی، ۸۵۲ ماده‌ده مربی ولی‌یه مقابل معناده استعمال اولندیغی كبی بوراده دخی مربی ولی یا وصی اولمیان كیمسه معناسنده اولمسی لازم كلور . ایمدی مربیسنك هبه‌سی دخی اولوجهله بلا قبض صحیح اولوب فقط ایكی شرطله مشروطدر. شرط اول، طفل، اول مربینك حجر وتربیه‌سنده بولنمليدر .

حجر ، حانك فتحیله ده كسریله‌ده قرائت اولنوب جمعی حجور كلور كه اصل معناسی، انسانك قولتغی آلتندن كشحنه یعنی بكورینه قدر اولان محله اطلاق اولنوب حجرنده دیمك تربیه‌سنده دیمك اولمغله و تربیه‌سنده دینلمسیله یعنی عطف تفسیریله بوكا اشارت اولنیور ابوالسعود المصری وطحطاوی. مجله‌ده بو شرط حجر و تربیه‌سنده بولندیغی عباره‌سیله ذكر

اولنیور. مربی کرك اخوام وخال کبی اقربادن بری اولسون وکرك ملتقط مثللو اجانبدن بری اولسون حکم بردر .

بو جهتله مثلا صغیرك حجر وتربیه‌سنده بولنمدیغی اقرباسندن یا اجانبدن بر کیمسه کرك کندی یدنده و کرك دیکرك نزدنده ودیعه اولان مالنی صغیر مرقومه هبه ایتسه مجرد ایجاب ایله صغیر مرقوم آکا مالك اولمیوب مادۀ آتیه وجهله هم قبول همده قبض لازمدر.

شرط ثانی، صغیرك ولیسی یا وصیسی بولنمـاملیدر . زیرا بونلرك صغیرك مالنده تصرفه ولایتلری اولماسی وصغیرك مالنده تصرفه ولایتـلری اولانلر موجود بولنمسی بونلره حق قبضك ثبوتنی منع ایدر . ان ولایة القبض لهؤلاء اذا لم یوجد واحد من الاربعة وهم الاب ووصیه والجد اب الاب بعدالاب و وصیه فاما مع وجود واحد منهم فلا سواء کان الصبی فی عیال القابض اولم یکن وسواء کان ذا رحم محرم منه اواجنبیـا فتح. واقعـا طحطاوی ظاهر اولان آتی ٨٥٢ ماده شرحنده بیان اولنان اختـلافك بوراده دخی جاری اولمسی ایدوکنی بیـان ایلمش ایسه‌ده بوندن بشقه بونی سویلیانی کورمدم. بوجهتله صغیرك باباسی وار ایکن حجر وتربیه‌سنده بولندیغی بر کمسـنه یدنده‌کی مالنی آکا هبه ایتسه باباسنك قبول وقبضی لازمدر . حتی بر کیمسه حجر وتربیه‌سنده بولنان حفیدینـه یعنی اوغلنك اوغلنه برشی هبه ایدوب لکن اول صغیرك باباسی وارایکن آکا تسلیم ایتمسه

هبهٔ مذكورهنك حكمی بوقدر نتیجه وملتقی ومجمع الانهر وعنایه.

ولینك بولنمامسندن مقصد وفاتی یاخود غیبت منقطعه ایله غائب یعنی مفقود بولنمسیدر من المحل المزبور .

٤ كرك كندی یدنده وكرك دیكری نزدنده ودیعه اولان، بو تعبیر من وجه احترازی دكلدر . زیرا مستعارده یعنی اول كیمسهنك دیكرك نزدنده عاریت بولنان مالی هبهده دخی حكم بویلهدر .

شویله كه معیر ، دیكر كمسنهیه عاریة ویردیكی بر مالی حجر و تربیهسنده بولنان بر طفله هبه ایتدكده مجرد ایجاب ایله طفل مرقوم آكا مالك اولوب تجدید قبضه حاجت یوقدر . زیرا عاریت عقد لازم دكلدر بزازیه .

خلاصه ، اوچ نوع مالك هبهسی مجرد ایجاب ایله تمام اولور كه برنجیسی ، واهب یدنده بولنان ایكنجیسی واهبك مستودعی نزدنده بولنان اوچنجیسی ، واهبك مستعیری النده بولنان مالدر .

و تعبیر مذكور من وجه آخر احترازیدر . شویله كه مذكور تعبیر ایله آلتی نوع مالردن احتراز اولنیور .

برنجیسی، فاسدا مشتری یدنده بولنان مالدر . یعنی بر كیمسه بر مالی بیع فاسد ایله دیكر كمسنهیه بیع و تسلیم ایتدكدنصكره مذكور مال او كمسنه یدنده ایكن اول كیمسه طفلنه هبه ایتسه جائز دكلدر مجمع الانهر. یعنی بعد الفسخ والمتاركه هبه ایتسه

دیمکدر والا مشترینك مالی طفله نصل هبه اولنور نته‌کیم ۸٤٦ ماده شرحنده نظیری ذکر اولندی .

ایکنجیسی، مشتری خیار شرطله مخیر اوله‌رق بیع اولنوبده مشتری‌یه تسلیم ایدیلان مالدرکه بایع بو مالی طفلنه هبه ایتسه مجرد ایجاب ایله هبه تمام اولماز .

اوچنجیسی ، غاصب یدنده بولنان مالدر . یعنی مثلا بر کیمسه‌نك حیوانی دیکر کمسنه غصب ایدوبده مذکور حیوان ید غاصبده ایکن اول کیمسه آنی طفلنه هبه ایتسه مجرد عقد ایله هبه تمام اولماز . زیرا مذکور حیوان غاصب اوزرینه مضمون اولوب ضمان ایسه آنجق تفویت ید ایله اوله‌جغندن اول حیوان حقیقة آنك یدنده بولنمدیغی کبی حکما دخی یدنده دکلدر مجمع الانهر .

دردنجیسی، مرتهن یدنده بولنان مالدر. شویله‌که برکیمسه مالنی بورجی مقابلنده شخص آخره رهن وتسلیم ایدرك شخص مرقوم یدنده ایکن اول کیمسه مذکور مالی طفلنه هبه ایتسه تمام اولماز. حتی مؤخرا رهن فك اولنسه بیله طفل مرقوم هبهٔ سابقه‌یه بناء آکا مالك اوله‌ماز .

بشنجیسی ، مستأجر یدنده بولنان مالدر . شویله که بر کیمسه ملك خانی دیکر کمسنه‌یه ایجار وتسلیم ایدرك مدت اجاره تمام اولمامغله مذکور خان هنوز مستأجر یدنده ایکن اول کیمسه مذکور خانی طفلنه هبه ایتدکدنصکره فوت اولسه سائر

ورثه‌سی مذکور خانی میراثه ادخال ایده‌بیلورلر . اما مدت اجاره منقضی اولدقدنصکره هبه ایتسه او صورتده هبه تمام اولور رد محتار . نته‌کیم بر کیمسه ملك تارلاسنی آخرینه بالایجار مذکور تارلا مستأجرك اکینیله مشغول ایکن طفلنه هبه ایتسه صحیح اولماز هندیه .

آلتنجیسی ، متهب یعنی موهوب له یدنده بولنان مالدر . شویله که بر کیمسه مالنی بلاعوض اجنبی بر کمسنه‌یه هبه و تسلیم ایتدکدنصکره طفلنه هبه ایتسه هبه تمام اولماز . حتی مال موهوبی موهوب له اولدن بالفسخ استرداد ایتسه بیله ینه طفلی آکا مالك اوله‌ماز مجمع الانهر وعلی افندی .

بو انواع سته‌ده هبه‌تمام اولمامسنك سببی شودرکه مشتری ایله دیکرلرینك قبضلری کندو نفسلریچون اولمغله بونلرده هبه‌نك تمامیتنی موجب اولان قبض بوقدر ابوالسعود المصری ودرمنتقی وهندیه . واقعا مستعاردخی مستعیرك منفعتی ایچون قبض ایدلمش ایسه‌ده مستعار ایله مأجور آره‌سنده دیکر صورتده فرق واردر . شویله‌که اجاره عقد لازم ایکن عاریت عقد لازم دکلدر .

٥ مالنی بو مالك ایکی شرطی حائز اولمسی لازمدرکه برنجیسی ، او مال معلوم اولملیدر . حتی مجهول اولورسه هبه صحیح اولماز . « ٨٥٨ » ماده‌یه باق . زیرا مجهولك تملیکی صحیح دکلدر . « ٢١٣ و ٤٤٩ » ماده‌لره باق . مثلا مالمدن برشیئی سکا هبه ایتدم دیسه جائز دکلدر ابو السعود و تکمله‌ٔ رد محتار .

ایکنجیسی، بو مالك صغیره نافع اولمسی شرطدر. نته‌کیم مادۀ آتیه شرحنده ایضاح اولنور.

٦ هبه، صدقه احکام مذکوره‌ده هبه کبیدر. شویله‌که برکیمسه دیکرك نزدنده ودیعه اولان مالنی یاخود اب کندوسنك ساکن اولدیغی منزلنی طفلنه تصدق ایتسه جائز اولور بزازیه وهندیه. نته‌کیم اب کندو اکینیله مزروع ملك عرصه‌سنی طفلنه تصدق ایتسه جائز اولور لکن اکین کندوسنك اولمیوب مستأجرك اولور ایسه جائز اولماز هندیه فی الباب السادس. فقط هبه‌دن مانع رجوع بولنمدیغی حالده رجوع اولنه‌بیلور من المحل المزبور.

٧ مجرد ایجاب ایله، بونده ایکی حکم واردر. حکم اول، قبولك لازم اولمامسیدر. زیرا بوبابده اصل شودرکه هرعقدکه ایکی طرفنه یعنی هم ایجاب همده قبول جهتنه بر شخص تولی ایده بو عقدده یالکز ایجاب کافیدر ردمحتار. اکر بو عقدی ایقاع ایدن کیمسه نفسندن اصیل اولور عباره ایله ایجابی سویلر ایسه. «١٦٧» ماده شرحنه باق. ...

بو جهتله مثلا اب، طفلنه یدنده یا مستودعی یا مستعیری نزدنده بولنان بر شیئی هبه ایتدکده مجرد هبه ایتدم دیمسی تمامیت هبه‌ده کافی بولنوب قبوله حاجت یوقدر. طفل مرقوم کرك ابك عیالنده بولنسون کرك بولنمسون. زیرا بو مال ابك قبضنده بولندیغی جهتله صغیرك قبضی منابنه نائب اولور. چونکه

اب صغيرك وليسى اولمغله شرط اولان آنك قبضيدر زيلعى ومجمع الانهر ودر منتقى.

مثلا اب ملكم اولان فلان دكانم صغير اوغلمكدر ديسه هبه اولوب مذكور دكان ابك يدنده بولنديغى تقديرده هبه تمام اولور. نته‌كيم بر كيمسه آخر دياره بولنان مالك منزلنى صغير ولدينه هبه وحضار مجلسى اشهاد ايتسه هبهٔ مذكوره تامه اولور قنيه وفتاواى يحيي افندى.

ينه بو جهتله بر كيمسه صغير ولدينه البسه ياپديردقدن صكره مذكور البسه‌يى بشقه‌سنه ويره‌مز. مكركه وقت اعمال واتخاذده عاريت ايدوكنى بيان ايده بزازيه. زيرا بو بابده معتبر اولان عرف اولوب عرفا بوندن صله واحسان قصد اولنور. مع ذلك عاريته‌دخى احتمال بولنمغله عاريت ايدوكنى وقت اعمالده بيان ايدرسه عاريت والا هبه اولور. «٣٦٠» ماده‌يه وشرحنه‌باق ولوالجيه.

ينه بو جهتله بر كيمسه شو مالى صغير اوغلم ايچون آلدم ديسه صغير آكا مالك اوله‌جغى كبى بر قات البسه‌لك آلوبده صغيراوغلنه بيچديرسه‌هبه تماماولور انقروى. بوماده‌وجهله‌اولان هبه‌ده موهوبك مشغول يا مشاع اولمسى تماميت هبه‌يى اخلال ايلمز. شويله كه بر كيمسه كندوسنك ساكن بولنديغى ياخود درونده اشياسى موضوع ياخود ديكر بر شخصك بلا اجرة يعنى عارية ساكن ايدوكى خانه‌سنى ياخود اعارة اوزرنده اكين

بولنان عرصه‌سنی یاخود قابل قسمت ملکنك حصهٔ شایعه‌سنی یاخود ارض میری اوزرنده بولنان باغچه‌سنی یاخود ملك کرومنی طفلنه هبه ایتسه مجرد ایجابیله طفلی آکا مالك اولور . زیرا کرك باغچه وکرك یری ابك قبضنده اولوب ابك قبضی دخی طفلك قبضی حکمنده‌در. ومثلا اشیاسنك خانه‌ده بولنمسی هبه‌یه مانع بولنمیوب بلکه هبه‌یی مقرردر ابوالسعود العمادی و علی افندی رزیلعی وهندیه فی‌الباب‌السادس. رجل تصدق علی ابنه الصغیر بدار والاب ساکنها جاز وعلیه الفتوی هندیه باختصار.

حکم‌ثانی، موهوب واهبك یدنده بولندیغی یا دیکرك نزدنده ودیعه اولدیغی شی اولنجه آنده تجدید قبضه حاجت مس ایتمامسیدر. زیرا آتی ۸۵۲ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره طفله برشی هبه اولندقده حق قبض بونلرك و ۸٤٦ ماده موجبنجه موهوب لهك ذاتا قبضنده بولنمسی کافی اولوب تجدید قبض غیر لازم اولمغله بشقه‌جه قبضه لزوم یوقدر هدایه ومجمع الانهر وانقروی. چونکه انسانك کندی مالنده قبضی قبض امانت اولدیغی کبی هبه‌ده‌کی قبض دخی قبض‌امانت اولمغله بری دیکری مقامنه قائم‌اوله‌جغی مذکور ۸٤٦ ماده‌شرحنده ذکراولنمشیدی نهایه. ایمدی واهبك یدنده بولنان مالده مذکور حکم آشکار اولوب مستودعك یدنده بولنان‌ماله کلنجه مستودعك یدی‌دخی مالکك یدی کبیدر . لکن مستعیرك یدی معیرك یدی کبی اولمدیغی ۷۸۷ ماده شرحنده ایضاح اولنمشیدی . بوکا کوره

بوکبی مستعارك هبه‌سی جائز اولامایدی دیوسو آل وارداولور. لکن عقد عاریت غیر لازم اولمسندن طولایی بونکده هبه‌سی جائز ایدوکی آنفا ذکر ایدلدی.

خفی اولمیه که بر کیمسه کندی طفلنه یا حجر وتربیه‌سنده بولنان بر طفله بر مالی هبه ایتدکده اعلام واشهاد ایتملیدر. اعلام قبض منزلنده اولمغله آنك وجودی لازم اولوب اشهاده کلنجه هبه‌نك صحتنده لازم اولمیوب بلااشهاد دخی صحیح ایسه‌ده یاواهبك یاخودموتی تقدیرنده سائر ورثه‌نك انکارلرینه محل قالمامق ایچون اشهاد مقتضیدر رد محتار وبزازیه .

ماده ۸۵۲

(بر طفله) یعنی کرك ممیز وکرك غیر ممیز صغیر وصغیره‌یه وکذا مجنون ومجنونه‌یه (آخر کمسنه) یعنی صغیرك ولیسندن ووصیسندن وصغیرك حجروتربیه‌سنده بولندیغی کیمسه‌دن غیری بر شخص (برشی هبه ایتدکده) تسلیم و (ولیسنك یاخود مربیسنك) یعنی صغیرك حجر و تربیه‌سنده بولندیغی کیمسه‌نك (قبضی ایله هبه تمام اولور.) زیرا صغیرك ولیسی صغیر حقنده نفع ایله ضرر بیننده دائر اولان عقودی « بیع واجاره کبی » اجرایه مالك اولوب هبه ایسه نفع محض اولان عقوددن اولمغله آنی اجرایه مالك اولمسی بطریق الأولیدر هدایه.

ایضاح القیود

۱ طفله، بو تعبیر صغیر وصغیره‌یه عام وشامل اولدیغی کبی

مجنون و مجنونه و معتوه ومعتوهه‌ده دخی حکم منوال مشروح اوزره‌در .

٢ برشی ، بو شی صغیره نافع مال اولمیدر . حتی ٨٥٣ ماده شرحنده ایضاح اوله‌جغی اوزره اولشی ایکی کوزی کور حمار اولوبده بر ایشه یرامدقدن بشقه آنی انفاق ایتمك کبی صغیره مؤنت لاحق اوله‌رق مضرتی بولنان برشیٔ هبه ایتسه جائز اولماز. «٥٨» ماده‌یه باق.

٣ هبه، صدقه وهدیه دخی هبه کبیدر. بو وجهله صغیره بر مال هبه اولندقده اول مال دراهم ودنانیر کبی غیر مأکول ایسه ابوینی آنی کندی امورلرینه صرف ایله استهلاك ایده‌مزلر. مکرکه فقیر ومحتاج بولنه‌لر. «٧٩٩» ماده شرحنه باق. واکر عنب کبی مأکول بر مال ایسه بعض فقهایه کوره ابوینی آنی اکل ایده‌بیلور لان الاهداء الیهما وذکر الصبی لاستصغار الهدیة. امابعض فقهایه کوره اکل ایده‌مز ابوالسعود قاله اکثر ائمة بخاری طحطاوی . وبو حالده صاتیلوب پاره‌سی صغیرك امورینه صرف اولنملیدر .

٤ قبضیله، بونکله اشارت اولنیورکه اومال ذاتاً ولینك قبضنده دکل ایدی. اما اول مال ذاتاً مثلا ولینك قبضنده ایسه نظر اولنور. مذکور مال عین اولنجه مجرد قبول ایله تمام اولور. مادۀ آتفه‌یه باق. لکن عین اولمیوبده دین اولنجه اختلاف فقها واقع اولمشدر . شویله که قول مختاره کوره

قبض لازمدر . دیکر بر قوله کوره قبض لازم دکلدر منقاری زاده ورد محتار .

شویله که مثلا برقادین زوجی ذمتنده کی مهرینی شوزوجیندن حاصل اولان اوغلنه هبه وزوجنی قبضه تسلیط ایتدکده مجرد قبول ایله قول مختاره کوره هبه تمام اولمیوب اما زوج بعدالقبول مهرمذکوری افراز ایدرك صغیر ایچون قبض ایتسه اول حالده تمام اولور . وقنیه‌ده ذکر اولندیغه کوره اولوجهله بعدالافراز قبض ایتمسه بیله بعدالایجاب قبول ایله هبه تمام اولوب تسلیط بالقبضه حاجت اولمدیغی کبی افراز وقبضه‌ده حاجت یوقدر حموی فی شرح الاشباه . ولینك قبضیله هبه تمام اولدی . زیرا ۹۷٤ ماده وجهله طفلك مالنده حق تصرف ولینك اولوب قبض هبه دخی صغیرك مالنده تصرف بابندندر . طفل کرك ولیسنك حجروتربیه‌سنده بولنسون ، وکرك بولنمسون آنك قبضیله هبه تمام اولور زیلعی .

بوراده کی ولیدن مقصود طقوز کیمسه‌درکه بونلر دخی ۱ اب ۲ وصی الاب ۳ وصی وصی الاب ٤ جد یعنی اب الاب ٥ وصی الجد ٦ وصی وصی الجد ۷ حاکم ۸ وصی الحاکم ۹ وصی وصی الحاکمدر تکمله‌ٔ ردمحتار . وبونلرك ولایتلری دخی بوترتیب اوزره‌در . شویله که مثلا وصی الاب موجود ایکن جدك ولایتی یوقدر . بوجهتله برکیمسه فوت اولوبده وصیسی ایله پدرینی ترك ایتدکده وصی مرقوم متوفانك پدرندن صغیره ولایتده اولیدر تکمله‌ٔ ردمحتار قبیل الوکالة بالخصومه .

مثلا صغیرك پدری موجود ایكن اجنبی بری طرفندن صغیر مرقومه برمال هبه ایدلدكده اول صغیرك جدی یعنی پدرینك پدری مذكور هبه‌یی قبض ایتسه هبه تمام اولماز . اكر صغیر مرقوم بوجدك عیالنده دكل ایسه . زیرا ابدن مؤخر ولیلرك تصرفلری برای ضرورت اولوب حالبوكه ابك حضوری حالنده ضرورت یوقدر هندیه وبحر وقاعدیه وتكملهٔ ردمحتار. «۲۲» ماده‌یه باق .

موجود اولمقدن مقصود حضوردر . بناءً علیه اب غیبت منقطعه ایله غائب اولدیغی صورتده ولایت مذكوره مابعدینه انتقال ایدر. چونكه غائبك كلنجه‌یه قدر تأخیر صغیرك منفعتی تفویته باعث اوله‌جغندن ولایت مابعدینه انتقال ایدر تكملهٔ ردمحتار .

مربینك قبضیله دخی هبه تمام اولدی . زیرا مربیسنك ثبوت یدینه بناء طفلی حفظه احق اولدیغی كبی مأكولات وملبوسات ایچون لازم اولان مالك تحصیلی دخی حفظك ضروراتندن اولمغله مربیسنك دخی تصرف نافعه ولایتی واردر تكملهٔ ردمحتار .

ایشته بالاده درجاتی محرر ولیلر فوت یاخود غیبت منقطعه ایله غائب اولنجه مربینك قبضی كافی ایسه‌ده مارالذكر ولیلردن بری موجود اولنجه مربینك قبضی كافیمیدر ؟ بونده اختلاف فقها واقع اولوب برجندی وقهستانی وولوالجی كبی بعض فقها

كافی اولمسی جهتنی ترجیح ایتدکاری مثلاو قاضیخان تصحیح ومفتا به اولان بو، ایدوکنی ذکر وبیان ایلمشدرکه مشارالیه تصحیحنه اعتماد اولنور فنیه النفس بر ذات عالیصفات اوغله تصحیحندن عدول اولنمیه‌جغنی علامهٔ قاسم بیان ایلمشدر تکملهٔ ردمحتار. قال شیخ الاسلام خواهرزاده فی مبسوطه فمن مشایخنا من سوی بین الزوج وبین الاجنبی والاب والجد والاخ وقالوا یجوز قبض هؤلاء عن الصغیر اذا کان فی عیالهم وان کان الاب حاضرا فتح وهو المختار وانه الصحیح وانه به یفتی طحطاوی .

مجله دخی بوراده مسئله‌یی مطلق اوله‌رق ذکر ایلمش یعنی مربینك قبضنك صحتی ولینك عدم حضوری قیدیله تقیید ایلمامش اولمغله ٦٤ ماده‌یه بناء بو قول قبول ایدلمشدر دینیله بیلور .

بناءً علیه بر صغیر جد صحیحنك عیالنده بولندیغی حالده اجنبی بریسی صغیر مرقومه بر مالی هبه و جد دخی قبول ایتسه صحیح اولوب جد مرقومك قبضیله هبه تمام اولور . ولوکه صغیر مرقومك پدری برحیات وحاضر بولنسه . نته‌کیم بر صغیر اخ ، ام ، وصی واجنبی کبی برینك عیالنده یعنی تربیه‌سنده بولنوب صغیر مرقومه بریسی بر مالی هبه ایتسه بونلرك قبضیله هبه تمام اولور . ولوکه صغیر مرقومك اب وجدی کبی ولیسی برحیات وحاضر بولنه .

کذا صغیره بر قیز اره تزویج وزوجنه زفاف اولنه‌رق

زوجی عیالنده ایکن بریسی آکا برمالی هبه ایتسه زوجنك قبضیله هبه تمام اولور. ولوکه اب حاضر بولنه. زیرا اب صغیرهٔ مزبوره‌یی حفظده زوج مرقومی کندی مقامنه اقامه ایلمش اولوب قبض هبه دخی حفظنده‌در. و بو هبه‌یی اب دخی قبض ایتسه‌ینه تمام اولور. زیرا اولایت ابکدر زیلعی سواء کان ممن یجامع مثلها اولا فی الصحیح بحر. اما زوج مرقومك صغیرهٔ مزبوره‌نك الاجقلرینی قبضه حقی و صلاحیتی یوقدر طحطاوی. نته‌کیم قبل الزفاف دخی زوجك حق قبض هبه‌سی یوقدر .

هدایه و تجرید و جوهره و بحر و منح و شرح مجمعده کافی اولماسی جهتی ترجیح ایدلمش و بونلرك یعنی ولی بولنمیانلرك تصرفی برای ضرورت اولوب یوخسه تفویض اب ابله اولمامغله مع حضور الاب ضرورت یوقدر دیمشلردر جوهره وتکملهٔ ردمحتار ودرر منتقی . «٢٢» ماده‌یه باق .

٥ ولیسنك و مربیسنك قبضی دینلدی . زیرا بونلر قبض ایتمیوبده آخر برشخصك قبض ایتمسنك حکمی یوقدر. شویله که برطفل زیدك حجر و تربیه‌سنده ایکن اجنبی برشخص طرفندن آکا برمال هبه اولنوبده دیکر براجنبی بو هبه‌یی قبض ایتسه هبه تمام اولماز .

ماده ٨٥٣

﴿ صبی ممیزه ﴾ یاخود صبیهٔ ممیزه‌یه نافع ﴿ بر شی ﴾ ﴿ هبه اولندقده ﴾ پدری کبی ﴿ ولیسی ﴾ یاخود مربیسی

﴿اولسه بيله كندوسنك﴾ قبول و ﴿قبضيله هبه﴾ استحسانا ﴿تمام اولور .﴾ زيرا قبض مذكورده صغير ايچون نفع محض بولنوب صغير ايسه ٩٦١ ماده ده بيان اولديغى اوزره كندوسيچون نفع محض اولان شيئه مباشرته اهلدر هدايه وكفايه. وجه استحسان شودركه عقل مميزك عدم اعتبارى عقلنك عدم اعتدالى حسبيله ظاهر اولان عواقب اموره نظرى تام اولمامقدر. بناءً عليه تصرف مضرك ردى « هبه‌سى كبى » صغير مرقومك نفعى ايچون اولديغى كبى بين النفع والضرر دائر اولان بيع كبى تصرفك ردى دخى صغير مرقومه نظرا ايچون اوله‌رق حتى بين النفع والضرر دائر اولان تصرفك اجازتنده وليسى منفعت كوردكده حق اجازتى بولنمش اولمغله بر تصرف كه صبى حقنده نفع محض اولور بونده نظر وفائده يعنى صغيره منفعت آنك نفوذنده اولوب يوخسه صغيره نفع محض بولنان شو تصرفى يعنى قبول وقبض هبه‌يى ردده حكمت وفائده يوقدر زيلعى.

صغير مميز ٩٤٣ ماده‌ده تعريف اولنمغله برابر بومبحثده‌كى مميزى زيلعى « تحصيلى يعنى جمعى و اله كتورمكى عقل و ادراك ايدن كيمسه » ديو تفسير ايلمشدر .

سؤال ، صبينك عقلى يا معتبردر يا دكلدر. معتبر دكل ايسه كندى قبضيله هبه تمام اولمامق لازم كلوب اما معتبر ايسه كندوسنك اهليتى وار ايكين خلفه يعنى وليسنك قبضنه اعتبار ايدلمامك اقتضا ايدردى .

جواب، نفع محضك تحصيلنده عقلی معتبردر. كندی فعلیله برابرخلفه اعتبار ایدلدكده صغیر ایچون تحصیل منفعت حقنده دیكر برقپو كشاد ایدلمش اوله جغندن بونده توفیرمنفعت اولمغله جائز در عینی .

ایضاح القیود

١ ممیزه، بو تعبیر بر اعتباریله احترازی اولمیوب ممیزه یه هبه ده دخی حكم بویله در . لكن ار ایله قادین آره سنده مشترك بولنان بو كبی مسائلده فقها ار كشی یی ذكر ایله اكتفا ایدرلر. دیكر بر اعتباریله قید احترازی اولوب صبی غیر ممیزدن احتراز اولنیور . شویله كه صبی غیرممیزه برشی هبه اولندقده آنك قبضیله هبه تمام اولماز حموی. بلكه مادهٔ آنفه ده بیان اولندیغی وجهله ولیسی یا مربیسی قبض ایتملیدر.

٢ نافع ، بو قید احترازی اولوب صغیر غیر ممیزه نافع اولمیوب بلكه واهبك خانه سنده كی تراب كبی بر شی اولوبده بولندیغی محلده بیع اولندقده هیچ بر پاره ایتمیه جكی كبی بشقه محله نقل اولنه جق اولدقده فائده سندن زیاده مصرف وقوعبولمق مضرتنی داعی اولور ایسه هبه مذكوره صحیحه اولمیوب موهوب واهبه رد و ترك اولنور حموی . نته كیم صغیر ممیزه ایكی كوزی كور بر عبد كبی منفعتی اولمدقدن بشقه مؤنت انفاق لاحق اولان شی هبه اولندقده قبولی صحیح اولمیوب واهبه رد اولنور. ابو السعود و شرنبلالی .

٣ هبه ، هديه و صدقه‌ده دخی حکم بوبله اولوب فقط بو تعبیر ایله ادای دینڭدن احتراز اولنیور. شویله‌که صغیر ممیزه مدیون اولان بر کیمسه بورجنی صغیر مرقومه تسلیم ایتسه دیندن بری اولیه‌جغی جهتله ادای دین بو بابده هبه‌یه مقیس دکلدر حموی « ٨٩٦ » ماده‌یه باق .

٤ ولیسی اولسه بیله ، بو تعبیر ایله یعنی ولی عباره‌سیله اشارت اولنیورکه بوماده وجهله صغیر ممیزه بر شی هبه‌ده آنڭ قبضیله هبه تمام اولدیغی کبی ولیسنڭ یا مربیسنڭ قبضیله دخی هبه تمام اولور . بو جهتله صبی ممیز ایچون تحصیل نفعڭ ایکی طریقی حاصل اولور زیلعی .

٥ قبول و قبضیله ، صغیر ممیز ، کندوسنه هبه اولنان مالی بروجه مذکور قبول ایده‌بیله‌جکی کبی صغیر مرقوم رد ایتسه مردود دخی اولور . چونکه شو رد صغیر ایچون ثابت اولان بر حقڭ ابطالنه مؤدی اولیه‌جغی جهتله صغیر مرقوم آکا مالك اولور حموی فی‌الهبة . سوآل ، صغیره هبه ایجاب اولندقده حق قبول ثابت ورد ایتدکده بوحقڭ ابطالنه مؤدی اولور. جواب، حق قبول حق مالی اولمیوب حقوق مجرده‌دن عبارتدر . لکن صغیر ممیزه برمال هبه اولنوبده صغیرڭ ولیسی شو هبه‌یی رد ایتسه ظاهراولان شو ردصحیح اولمامقدر. حتی بو وجهله هبه‌یی رد ایتسه‌ده صکره صغیر ممیز مجلس هبه‌ده قبول ایتسه صحیح اولور رد محتار و طحطاوی .

بو ماده وجهله صغیره هبه اولندقده هبه‌دن رجوع

اولنه‌بیله‌جکی جهتله حق رجوعی اسقاط ایچون مال موهوب حاکم طرفندن بیع ایدلمیدر. لا نه من المصلحة للصبی و انظر ما حکمه و ان نظرنا الی ماعللنابه کان واجبا ان تیقن الرجوع وکان الاب و نحوه فی حکم القـاضی و یحرر طحطـاوی. یوخسـه اسـقاط حق رجوع ایچون مال صـغیردن عوض ویریله‌مز. نته‌کیم ٨٥٥ ماده شرحنده ایضاح اولنور انقروی

ماده ٨٥٤

(هبهٔ مضـافه) یعنی کله‌جك بر وقتدن اعتبـارا هبه (صحیح دکلدر.) زیرا ٨٢ ماده شرحنده ایضـاح اولندیغی اوزره علی العموم تملیکاتك اضافه‌سی وشرطه تعلیقی صحیح دکلدر.

(مثلا کله‌جك آی باشـندن) یا یارینندن (اعتبارا شو مالی سکا هبه ایتدم) و موهوب له دخی قبول ایلدم (دیسه صحیح اولماز.) نته‌کیم رقبی دخی هبهٔ مضـافه اولمغله صحیح دکلدر طحطاوی ودرر.

رقبی، بر کیمسه مالنی فوتندنصکره دیکرینه تملیك ایتمکدر که اول کیمسه‌نك زمان فوتنه مضاف تملیك اولور.

رقبی، انتظار معناسنه اولان ارتقابدن مأخوذ اولوب کویا موهوب له واهبك فوتنه منتظر اولور زیرا. یعنی بر کیمسـه دیکر کمسنه‌یه بن سندن اول فوت اولور ایسـه‌م بو مال سنك اولسون وسن بندن اول فوت اولور ایسه‌ك بومال بنم اولسون دیمك اولوب کویا هر بری دیکرك فوتنه انتظار ایدیور. طرفینه

کوره موهوب له مال موهوبه مالك اولماز که علی افندی دخی بو وجه اوزره افتا ایلمشدر . معنا ها رقبة داری لك و ذلك جائز و لکن لما احتمل الامرین لم تثبت الهبة بالشك فتكون عارية مجمع الانهر ملخصاً لکن امام ابی یوسف بونك صحتنه قائل اولمشدر خانیه فی اول الهبه .

فقط موهوب ، ید موهوب لهده عاریت اوله‌جغندن مذکور مالی دافع یا بعد وفاته وارثی استرداد ایده‌بیلور هدایه و عبدالحلیم . ٩

بو ماده‌ده‌کی مضافه معلقه‌دن احتراز ایچون دکلدر . زیرا ماله خطر الوجود والعدمه یعنی وجود بولمسنه‌ده بولمامسنه‌ده محتمل اولان شرطه معلق اوله‌رق هبه صحیح دکلدر . مال موهوب کرك عین و کرك دین اولسون . کدخول زید وقدوم خالد طحطاوی قال صاحب التمر لغیره هولك ان ادرك اوقال اذا کان غد فهو جائز هندیه فی الباب الثامن .

عینه مثال : فلان کیمسه شو خانه‌یه کیرر ایسه یا فلان شخص سفردن کلور ایسه شو مالی سکا هبه ایتدم دیسه هبه صحیح دکلدر عزمی‌زاده . امرأة قالت لزوجها ان متنت من مرضك هذا فانت فی حل اوقالت فمهری علیك صدقة فهو باطل لانها مخاطرة و تعلیق مریضة قالت لزوجها ان مت من مرض هذا فمهری علیك صدقة او فانت فی حل من مهری فماتت من ذلك

المرض فقولها باطل والمهر على الزوج هنديه فى الباب الثامن.

دينه مثال: يارين كلدكده بنم سنده الهجغم اولان بيك غروش سنك اولسون يا آندن سن برىسين يا بر نصفنى ويرديككده ديكر نصفندن برىسين يا ديكر نصفى سنك اولسون ديسه باطل اولور هنديه فى الباب الثامن. شو قدر وار كه داين مديوننه بن اولور ايسهم سن دينمدن برى سين يا دين سكا حلال اولسون ديسه صحيح ووصيته حمل اولنهجغى كبى شرط كائنه تعليق ايديلورسه تنجيز اولور. شويله كه داين مديوننه بنم سنده الاجغم وار ايسه سن برىسين ديسه صحيح وابرا تام اولور درمختار فى مسائل شتى.

اما هبهٔ مضافه تعبيرى عمرادن احترازايچوندر. زيرا عمرى صحيح اولوب هبهٔ مضافه دكلدر.

عمرى، بركيمسه ديكر كمسنه يه «شو خانه مى سن حياتده اولدقچه سكا ويردم وفاتكدنصكره بكا رد ايدلمك اوزره» ياخود «شو خانه مى بن حياتده اولدقچه سكا ويردم وفاتمدنصكره ورثه مه رد ايدلمك اوزره» ديمكدر. ايشته بروجه بالا وقوع بولان تمليك جائز اولوب موهوب له فوت اولسه دخى مال موهوب واهبه يا وارثنه رد ايدلميوب موهوب لهك ورثه سنه انتقال ايدر درر. زيرا عمرى، معمرلهك وفاتندنصكره استرداد شرطيله فى الحال تمليك اولدينى جهتله تمليك صحيح و شرط باطل اولور. چونكه هبه شروط فاسده ايله باطل

اولمیان عقوددندر . و الاصل فی هذا ان کل عقد من شرطه القبض فان الشرط لایفسده کالهبة و الرهن «٨٣» ماده شرحنه باق زیلعی وابوالسعود المصری و هندیه فی الباب الثامن.

نته‌کیم واهب فوت اولدقده مال موهوب، موهوب لهك اولوب واهبك ورثه‌سنه رد ایدلمز درر .

عمری، عقارده اوله‌بیله‌جکی کبی منقولات و حیواناتده دخی اوله‌بیلور عبدالحلیم .

ماده ٨٥٥

﴿ عوض شرطیله اولان هبه ﴾ و صدقه ﴿ صحیح وشرط معتبردر . ﴾ زیرا ٨٣ ماده حکمنجه بقدر الامکان شروطه مراعات اولنمق لازمدر . و الصدقة بشرط العوض بمنزلة الهبة بشرط العوض هندیه فی الباب السابع .

ایضاح القیود

١ عوض ، عوض لفظی بوراده مطلق اوله‌رق مذکور اولمغله آکلاشیلور که کرك حقیقة عوض اولسون. مجله‌نك آتی الذکر ایکی مثالنده اولدیغی کبی . وکرك حکما عوض اولسون . برلکده سکنی و عدم تطلیق و ترك ظلم کبیکه بو ماده‌نك شرحی آخرنده ایضاح اولنور .

٢ شرطیله ، بونده‌کی شرطدن مقصد شرط تقییدیدن «٨٢» ماده شرحنه باق . بونك تفصیلی شودرکه هبه‌ده شرط ذکر اولندقده مذکور شرط یا تعلیقی اولورکه بوده

ان یاخود ایسه کبی الفاظ و ادات شرط ایله ذکر اولنور. شو هبه باطلدر.

موهوب کرك عین اولسون. شویله که برکیمسه برینه بنی اولنجه‌یه‌دك ایسه‌ك یاخود بنی اولنجه کوروب کوزه‌در ایسه‌ك سنك اولسون یاخود زوجه زوجنه اولنجه‌یه‌دك حسن معاشرت ایدر ایسه‌ك سنك اولسون دیو بر عقاری ویرسه شو هبه باطلدر انقروی و نتیجه.

و موهوب کرك دین اولسون. شویله که مثلا خسته بولنان بر قادین زوجنه اکر بو خسته‌لقدن فوت اولور ایسه‌م ذمتکده اولان شو قدر غروش مهرم سنك اولسون دیو هبه ایلسه صحیح اولماز نتیجه. زیرا ۸۲ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره تملیکاتك شرطه تعلقی باطلدر: حتی بو هبه‌ده عوض شرط ایدیلوبده عوض مشروط واهبه اعطا و تسلیم قلنمسه بیله هبه صحته منقلب اولماز فیضیه. «۵۲» ماده‌یه باق.

و مذکور شرط یا تقییدی اولور که شرط مذکور علی کلمه‌سیله و اوزره ویا شرطیله عباره‌سیله ذکر اولنور. شو روبه‌یی بکا عوض ویرمك اوزره بو مالی سکا هبه ایتدم یاخود وهبتك هذا المال علی ان تعوضنی هذا الثوب دینلمك کبی درر.

شرط تقییدی ایله هبه ایکی قسمدر.

قسم اول، شرط مذکورك ملایم اولمسیدر. شو هبه و شرط صحیحدر. مجله‌ده بیان اولنان بودر. نته‌کیم امثله‌سی مجله‌ده ذکر اولنیور.

قسم ثانی، شرط مذکورك مخالف یعنی غیر ملایم اولمسیدر. بو تقدیرده هبه صحیح فقط شرط باطلدر. شروط فاسده ایله بیع، فاسد ایکن هبه فاسد اولمیور. زیرا شرط فاسد ربا معناسنده اولوب ربا ایسه معاوضاتده جاری اولوب یوخسه هبه کبی تبرعاتده جاری اولماز. ولانه صلی الله تعالی علیه وسلم اجاز العمری وابطل شرط المعمر فی رجوعها بعد موت المعمر له وجعلها میراثا لورثة المعمر له عنایه.

بو جهتله برکیمسه برمالی دیگر کمسنه‌یه هبه وتسلیم ایتسه شو شرطیله که اوشخص مذکور مالی دیگر برآدمه هبه وتسلیم یاخود بیع ایده یاخود بیع ایتمیه هبه صحیح وشرط باطل اولور. تنقیح وهندیه.

ینه بو جهتله برکیمسه یری دخی ملك باغنی اولنجه‌یه‌دك محصولنی کندی آلمق یاخود خانه‌سنی اولنجه‌یه قدر کندوسی ساکن اولمق اوزره حفیدینه هبه وتسلیم ایتسه هبه صحیح وشرط باطلدر علی افندی.

ینه بو جهتله واهب هبه‌سندن رجوع ایتمك شرطیله هبه ایتسه هبه صحیح وشرط باطل اولدیغی کبی برکیمسه برمالنی دیگر کمسنه‌یه هبه یا صدقه وتسلیم ایتسه شو شرطیله که مذکور مالك ثلثی یا ربعی کبی بر مقدارینی کندوسنه کیرو ویره یعنی رد ایده هبه وصدقه صحیح وشرط باطل اولوب او کمسنه

مذكور مالدن هيچ بر مقدارینی رده یاخود بوكا بدل عوض ویرمكه مجبور دكلدر .

ینه بوجهتله برکیمسه دیکر کمسنه‌یه برخانه هبه وتسلیم ایلسه شول شرطیله که مذکورخانه‌نك معین یاغیرمعین برجزئی عوض اولمق اوزره واهبه ویره هبه صحیح وشرط باطلدر هندیه.

عوض حقیقی‌یه مثاللر

١ ﴿مثلا برکیمسه شومقوله﴾ یعنی معلوم ﴿عوض ویرمك یاخود کندوسنك معلوم المقدار دینی ادا ایتمك شرطیله برینه برشی هبه ایتدکده موهوب‌له اول شرطه رعایت ایدر ایسه﴾ یعنی مذکورعوضی ویرر یاخود اول دینی ادا ایلر ایسه هبه ﴿لازم﴾ یعنی ٨٦٨ ماده‌ده بیان اولندیغی‌اوزره آرتق شوهبه‌دن رجوع ممتنع ﴿اولور .﴾ موهوب‌له کرك اجنبی اولسون وکرك ٨٦٦ ماده‌ده محرراقاربدن بری بولنسون. لکن‌شوهبه‌نك لزومی عوضینك تقابضیله اولوب یوخسه بیع کبی‌مجرد ایجاب وقبول وتعهد عوض ایله دکلدر . «٨٦٨» ماده‌یه باق . یعنی واهب عوض شرطیله برمالی هبه وتسلیم ایدر وموهوب له دخی او مالی قبض ایتدکدنصکره مشروط اولان عوضی واهبه اعطا و تسلیم واوده قبض و تسلم ایلر ایسه ایکی جهتدن دخی هبه لازم اولورده واهب موهوبی استرداد ایده‌میه‌جکی کبی موهوب‌له دخی عوضی استرداد ایده‌مز.

اما بدون‌التقابض هبه لازم اولماز. شویله‌که مثلا واهب ایله

موهوب له بوکا یعنی هبه وعوضه اتفاق ایدوبده فقط موهوب له عوضی هنوز واهبه تسلیم ایتمامش اولنجه موهوب له عوضی تسلیم ایتمکه حاضر ومهیا بولنسه بیله شو هبه لازم اولمیوب واهب عوضی قبول ایتمیه رك هبه سندن رجوعه مقتدر اولدیغی کبی موهوب لهك عوضدن رجوعه صلاحیتی واردر. ولوکه واهب مال موهوبك تسلیمنه راضی بولنه. نته کیم بر کیمسه شومقوله اشیاعوض ویرمك اوزره آناسنه بعض اشیا هبه و تسلیم ایلدیکی حالده آناسی اشیای مذکوره یی ویرمینجه اول کیمسه دخی هبه سندن رجوع ایده بیلور علی افندی . بو وجهله موهوب له شرطه رعایت ایتمینجه واهبك دخی هبه سندن حق رجوعی بولنمغله موهوب له مال موهوبی استهلاك ایتمش ایسه عوض مشروطی اعطا ایتمسیله موهوب لهه امر اولنور. ویرر ایسه فبها. ویرمز ایسه موهوب له استهلاك ایتمش اولدیغی موهوبك بدلنی ضامن اولور. یوخسه موهوب له مال موهوبی استهلاك ایتمسیله واهبك حق رجوعی قالمدی دینلمز علی افندی وهندیه .

الحاصل، هبه بشرط العوضده عوض معلوم وعلی کلمه سیله مذکور اولنجه لفظه نظرا ابتداء هبه ومعناسنه نظرا انتهاء بیعدر . لانه اشتمل علی جهتین جهة الهبة لفظا وجهة البیع معنی و امکن الجمع بینهما و کل ما اشتمل علی جهتین وامکن الجمع بینهما وجب اعمالهما لان اعمال الشبهین ولو بوجه اولی من اهمال احدهما عنایه مرض موتده هبه کبی. بو هبه ابتداء

هبه اعتبار ایدلدیکندن قبض لازم وشیوع مانع تمامیت غند اولندی وانتهاء وصیت اعتبارایدلدیکندن بعدالدین ثلثدن معتبر قلندی ۸۷۷ ماده شرحنه باق . اما عوض با حرفیله ذکر اولنور ایسه مثلا وهبتك هذا الثوب بمالك هذا یعنی شومالك مقابلنده بو روبه‌یی سکا هبه ایتدم دیوب اوده قبول ایتسه عقد مذکور هبه اولمیوب ابتداء و انتهاء بیعدر درر . «۳» ماده‌یه باق .

هبه بشرط العوضك ابتداء هبه‌اولمسی اوزرینه آتی‌الذکر بش مسئله تفرع ایدر شویله‌که اولا عوضینده تقابض شرطدر. یعنی مجلس هبه‌ده مطلقا ومجلس هبه‌نك غیریسنده اذن‌صریح ایله قبض لازمدر. تته‌کیم ۸۳۷ ماده شرحنده تفصیل اولندی . ولایثبت بها الملك قبل القبض ولكل واحد ان‌یمتنع من‌التسلیم طحطاوی .

ثانیا قابل قسمت اولان مالده بشرط العوض هبه دخی شیوع ایله غیر صحیح اولور . بو جهتله قابل قسمت بولنان مشاعك بر قسمنی بشرط العوض هبه ایتسه باطل اولور ابوالسعود . یعنی قابل قسمت بولنان بر مالك نصفنی بشرط العوض هبه ایدیلوبده مشاعا تسلیم قلنسه هبه تمام اولمیه‌جغی کبی قابل قسمت بر مالك نصفی عوض ویرلسه تمام اولماز رد محتار و عبدالحلیم .

ثالثا اب صغیر ولدینك مالنی بشرط العوض هبه ایتسه

امام اعظم وابی یوسفه كوره جائز دكلدر. ای ولو كانت الهبة بعوض جاء للصبی قبل اویحصل بعد وظاهره ولو العوض اكثر طحطاوی. چونكه ابتداء تبرع اولوب اب ایسه صغیر ولدینك مالنی تبرع ایدەمز زیلعی. «٥٨١» مادەیه باق.

رابعا خیار غبن وتغریر و قلت عوضدنطولایی هبه فسخ ایدیلەمز رد محتار.

خامساً مقدار عوضده اختلاف اولنسه تحالف جاری اولماز نته‌كیم لاحقهٔ آتیه‌نك مبحث اولنده بیان اولنور.

انتهاء بیع اولمسنه آتی الذكر ایكی مسئله تفرع ایدر. شویله‌كه اولا بعدالتقابض عقد صحیح اولوب بیع حكمنده اولور. بناءً علیه خیار عیب و خیار رؤیت ایله رد اولنه‌بیلور. قوله فترد بالعیب ای فی العوض والمعوض وكذا خیار الرؤیة وكذا الشفعه طحطاوی.

ثانیا عقار ایسه بالشفعه اخذ اولنور. «١٠٢٢» مادەیه باق.

اما عوض غیر معلوم یعنی مجهول اولنجه ابتداء هبه اولدیغی كبی انتهاء دخی هبه اولور ابوالسعود ودر محتار. زیرا مجهول عوض شرطی باطل اولوب شرط فاسد ایله ایسه هبه فاسد اولماز درر وعبدالحلیم. اذا وهبه بشرط ان یعوض شیئا فالشرط باطل وشرط العوض انمایصح اذا كان معلوما فتح.

محشی الدرر عزمی زاده دیوركه دررك شو بیانی خانیه‌ده مذكور اولانه موافق ایسه‌ده حلوانینك «تعیین ایدلمیان عوض

شرطیله اولان هبه جائزدر. زیرا هبه عوض مجهولی اقتضا ایدر وعوضده قول یمنی سوز معوضك یعنی موهوب لهکدر» دیو بیاننـه مخالفدر انتهی . شو مثال آتیده دخی عوض مجهولدر زیرا نوقت اوله‌جغی معلوم اولمدیغی کبی نه‌صورتله ونه اطعام واکسا ایله بسلنه‌جکی معلوم دکلدر .

٢ «کذلك بر کیمسـه اولنجه کندوسنی بسـلمك شرطیله ملك عقارینی » یا منقول مالنی «برینه هبه وتسلیم ایتدکده موهوب له شرط مذکور اوزره واهبی» بر مدت بسلدکدنصکره بعد ذلك دخی «بسلمکه راضی ایکن واهب نادم اولوبده هبه‌سندن رجوع ایله اول عقارینی اسـترداد ایده‌مز » بو وجهـله اولان هبـه‌ده موهوب له بر مدت بسلدکدن صکره واهب فوت اولسـه وارثی مال موهوبه مداخـله ایده‌مز . نته‌کیم موهوب‌له شرط مذکور اوزره واهبی بسـلرکن واهب فوت اولوب وارثی اولمسـه امین بیت المال اول عقاره مداخله ایده‌مز نتیجه . فقط بسلمکه راضی اولمـاز یعنی بسلمکدن امتنـاع ایدر ایسـه واهبك موهوبی استرداده حقی واردر . بو جهتله واهب برحیات ایکن موهوب‌له بو ملکی آخره هبه وبیع کبی بر وجهله ملکندن اخراج ایده‌مز. زیرا هنوز موهوب‌له بوکا قطعیا مالك وواهبك حقی منقطع اولمامشدر .

اما موهوب‌له واهبی بروجه مشروط برمدت بسلدکدنصکره

واهب هنوز برحيات ايكن كنـدوسى يعنى موهوب له فوت اولسه حكم نصلدر؟ بوكا دائر كتب فقهيه ده صراحت بولنه ميوب فقط موهوب له مشروط عوضك تمامنى واهبه ايفا ايده مامش يعنى واهبى اولنجه يه قدر بسله مامش وبسلمك امكانى دخى قالمامش وبناءعليه هبه هنوز لازم اولمامشدركه بونك نظيرى اولمق اوزره ايكى مسئله يى ذكر ايده لم.

مسئلهٔ اولى، بر كيمسـه اون آلتون عوض ويرمك اوزره ملك خانه سنى ديكر كمسنه يه هبه و تسليم ايدوبده موهوب له يالكز آلتى آلتونى ويروب باقيسنى ويرمسه وويرمكدن امتناع ايتسه واهب آلديغى آلتى آلتونى موهوب لهه رد ايدرك خانه سنى استرداد ايده بيلور. نته كيم ٨٦٨ ماده شرحنده ايضاح اولنه جغى اوزره بعض عوض بالاستحقاق ضبط اولندقده موهوب له باقى عوضى واهبه رد ايله موهوبى استرداد ايده بيله جكى كبى.

مسئلهٔ ثانيه، زوجه كندوسنى دائرهٔ زوجيتده طوتوب فلان وقته قدر بوشامامق شرطيله مهرينى زوجنه هبه ايتديكى حالده زوج آنى اول وقتدن اول تطليق ايتسه هبه باطل اولور. اما امساك وعدم تطليق ايچون وقت بيان ايدلمامش ايسه برمدت امساك ايدن صكره بوشاسه هبه لازم اولور انقروى فقيل اذا لم توقت لذلك وقتا كان قصدها ان يمسكها ماعاش قال نعم الا ان العبرة لاطلاق اللفظ هنديه فى الباب الثامن.

ایمدی موهوب‌له واهبی بر مدت بسلدکدن صکره موهوب لهك فوتی حالنده‌کی مسئله ایچون ایکی احتمال خاطره کلور .

١ ماارالذکر ایکی مسئله‌یه قیاسا واهب، متوفی موهوب‌له طرفندن بسلندیکی مدتك نفقهٔ مثلی ورثه‌یه ضامن اوله‌رق مال موهوبی ورثه‌دن استرداد ایدر . یوخسه موهوب لهك ورثه‌سنك وموهوب لهك اصلا وارثی اولمدیغی حالده بیت المالك اول عقاری مجانا ضبط ایدرك واهبی محروم براقمق جائز دکلدر .

٢ متوفانك ورثه‌سی مورثمزك تعهدی وجهله سنی الی الوفات بسلیوب مال موهوبی ارثا بزضبط ایدرك سکا رد ایتمیه‌جکز دیملریدر. فقط موهوب‌لهك ورثه‌سیله واهب آره‌سنده بسلمك شرط ومقاوله‌سی وعقد هبه سبق‌ایتمدیکی جهتله بینلرنده بر کونه حق دعوی وخصومت اوله‌ماز . نته‌کیم اون عدد سیم مجیدیه عوض ویرلمك شرطیله بر آت هبه وتسلیم ایدیلوبده موهوب‌له دخی بش مجیدیه‌سنی پشین اوله‌رق ویروب متباقیسنی اوچکونصکره ویرمك اوزره استمهال ایلمشیکن ایکنجی کون فوت اولسه موهوب‌لهك وارثی باقی بش مجیدیه‌یی دخی ویره‌رك واهب راضی دکل ایکن آتی ضبط ایتمکه حقی‌اوله‌ماز. بناءً علیه بوایکنجی‌احتمال اعتباردن ساقط و اولکی احتمال عدالت وفقهه موافقدر.

واقعا آتی الذکر لاحقه‌نك مبحث ثانیسنده ذکر اولنه‌جغی اوزره بسلمك شرطیله اراضیٔ امیریه و مسقفات و مستغلات موقوفه‌نك مجانا فراغی حالنده مفروغ‌له فوت اولنجه ورثه‌سنك فارغی بسلمك حقنی حائز بولنمدقلری درکار ایسه‌ده بو مسئلهٔ شرعیه‌نك شوکا قیاسی جائز دکلدر.

آنفا شرحا ایضاح اولندیغی اوزره هبه بشرط العوضك لزومی تقابض ایله اولور. شوکا کوره مثال مذکورده یعنی بر کیمسه اولنجه کندوسنی بسلمك شرطیله مالك عقارینی برینه هبه و تسلیم ایتدکده موهوب له هنوز واهبی بسلمش دکل ایکن بسلمکه راضی اولسه بیله واهبك حق رجوعی اولور. بناءً علیه شرحا «بر مدت بسلدکدنصکره» قیدی علاوه اولندی. واقعا موهوب له بر مدت بسلمش اولسه مدت مذکوره‌ده اولان بسلمسی عوض مقبوض اولمش اوله‌جغی جهتله بعدازین دخی بسلمکه یعنی مقسطا وتدریجاً ایفاسی مشروط اولان عوضی اعطایه راضی اولنجه واهب هبه‌سندن رجوع ایده‌مز که شیخ الاسلام علی افندینك شو مسئله ایچون ویردیکی فتواده دخی قید مذکور موجود بولنمشدر.

مثالده «بسلمکه راضی ایکن» دنیلدی. زیرا بر مدت بسلدکدنصکره بسلمکدن امتناع ایتسه واهب مال موهوبی موجود ایسه عینا استرداد ایده‌بیلور. ومستهلك ایسه بدلنی تضمین ایتدیره‌بیلور. یوخسه بسلمکه اجبار ایدیه‌مز. زیرا

هبه تبرع اولوب حالبوکه تبرعه اجبار جائز دکلدر .

عوض حکمی

عوض حکمی شرطیـله اولان هبه دخی صحیح و شرط معتبردر. عوض حکمی عدم تطلیق و ترك ظلم وبرلکده سکنی کبی شیلردر. شویله که برقادین زوجی کندوسنی حجه کوتورمك ویا کندوسنه احسان و یاخود سـنه‌ده ایکی دفعه روبه دیکمك شرطیله زوجنـه مهرینی هبه ایتســه بوده یعنی نفقهٔ حج ایله احســان و قطع ثوب شرط عوض منزلنده اولدیغی کبی بعض مشایخ بر قادین، زوجی کندوسنه ترك ظلم ایتمك یاخود زوجی کندوسیله برلکده ساکن اولمق یاخود بوشامامق شرطیله مهرینی هبه ایتســه بوده بشرط العوض هبه حکمنده اولمغـله زوج ، زوجه‌سنه ظلم ایتسه یاخود آنکله برلکده اقامت ایتمسه هبه‌نك بطلاننه حکم ایتمشـلردر . ترك ظلم ایله برلکده سکنی حقیقة عوض دکلسه‌ده فی‌الجملة عوضه مشابهتی واردر . چونکه بونلر ایله زوجه انتفـاع ایدر ابوالسعود المصری . نته‌کیم زوجه مهرینی زوجنه کندوسنی ضرب ایتامك وظلم ایلمامك اوزره هبه‌ایدوبده موخرازوج زوجه‌سنه ظلم ایتسه مهری حالیله قاله‌جغی کبی بغیر حق ضرب ایتســه مهری ینه حالیـله قالور وان ضربها لتأدیب مستحق علیها لایعود المهر هندیه فی الباب الثامن .

زوجه ، زوجی کندوسیچون هر سـنه ایکی دفعه روبه قطع‌ایتمك شرطیله مهرینی زوجنه هبه ایدوب زوج دخی قبول

ایلمش ایکن ایکی سنه کچدیکی حالده روبه‌یی قطع ایتمسه شرط مذکور هبه‌ده مشروط اولنجه مهری علی حاله قالور . زیرا بو هبه ، هبه بشرط العوض منزلنده اولمغله عوض حاصل اولمینجه هبه دخی صحیح اولماز انقروی .

عوضك جهالتی هبه‌ده مضر اولمدیغنی بو مسئله دلالت ایدر. نته کیم عزمی زاده‌دن بالاده نقل ایدلدی و کذا لو هبت مهرها علی ان یحسن الیها ولم یحسن کانت الهبة باطلة وتکون بمنزلة الهبة بشرط العوض خانیه فی فصل فی هبة المرأة مهرها من الزوج .

لاحقه

بش مبحثی حاویدر.

مبحث اول

واهب ایله موهوب له بیننده‌کی بعض اختلافاته دائردر

۱ مسئله ، واهب ایله موهوب له هبه‌نك بشرط العوض وقوعنده اتفاق ایتملریله برابر مقدار عوضده اختلاف ایتسه‌لر یعنی واهب عوض مثلا اون آلتون ایدی و موهوب له بش آلتون ایدی دیدکلرنده مال موهوب قائم وعوض غیر مقبوض اولنجه واهب مخیردر. دیلرسه بش آلتون عوضی قبول ایدر . دیلرسه هبه‌سندن رجوع ایلر. اما موهوب تلف اولمش اولنجه واهب موهوبك قیمتنی موهوب لهه تضمین ایتدیرر .

٢ مسئله ، واهب ایله موهوب له اصل عوضده اختلاف ایتسه‌لر یعنی واهب عوض مشروط ایدی و موهوب له مشروط دکل ایدی دیو اختلاف ایتدکلرنده سوز منکر بولنان موهوب لهکدر. بو حالده واهب دخی مال موهوب موجود ایسه رجوع ایدر . مستهلك ایسه موهوب لهه بر شی لازم کلمز . « ٨٧١ » ماده‌یه باق .

٣ مسئله، واهب هبه‌سندن رجوع ایتمك استمکله موهوب له بن سنك برادرك ایم یاخود سکا عوض ویردم یاخود او مالی هبه دکل صدقه اوله‌رق ویردك بناءً علیه ٨٦٦ و ٨٦٨ و ٨٧٤ ماده‌لر احکامنجه رجوع اولنه‌ماز دیسه سوز استحسانا واهبکدر ابو السعود المصری .

٤ مسئله ، بر کیمسه ، برمالی دیکر کمسنه‌یه هبه ایتدکدن صکره هبه‌یی انکار ایله ودیعه اوله‌رق ویردیکنی ادعا ایتسه سوز مع الیمین واهبك اولوب واهب یمین ایدر ایسه موهوبی اخذ ایدر . و موهوب ید موهوب لهده تلف اولمش ایسه نظر اولنور. تلف اولیشی قبل دعوی الهبه ایسه ضمان لازم کلیوب فقط بعد دعوی الهبه ایسه مستودع ضامن اولور هندیه فی الباب التاسع .

مبحث ثانی

هبه‌یه متعلق بعض شهادتلره دائر در

٥ مسئله ، واهب ٨٤٦ ماده وجهله برمالی مستودعه هبه

ایتدکدنصکره هبه‌یی انکار ایتمکله ایکی شاهد بوکا شهادت ایتسه‌لر فقط قبضی کوردکلرینه شهادت ایتمسه‌لر جائز اولور. «٨٤٦» ماده شرحنه باق . نته‌کیم واهب وقت هبه‌ده موهوب مستودع مرقوم یدنده بولندیغنی انکار ایدوبده شاهدلر هبه‌یه بالشهاده قبضی کوردکلرینه ویا واهب قبضی اقرار ایلدیکنه شهادت ایتمسه‌لر فقط موهوب وقت مخاصمه‌ده واهب یدنده بولنسه ینه جائزدر. اکر واهب برحیات ایسه . «٥ و ١٠» ماده‌لره باق. اما واهب فوت اولمش ایسه شهادت مذکوره باطلدر هندیه.

٦ مسئله ، برکیمسه یدنده بولنان بر مال ایچون دیکر کمسنه مذکور مالی اول کیمسه بکا هبه و تسلیم ایتمشیدی دیو دعوی و اول کیمسه انکار ایتمکله اقامه اولنان شاهدلر واهبك هبه و قبضی اقرار ایلدیکنه شهادت ایتسه‌لر قبول اولنور . اماشو اختلاف بین الشاهدین وقوعبولسه ردشهادتی موجب اولور. شویله‌که مثلا شاهدلرك بریسی هبه وتسلیمی کوردیکنه دیکریده واهب هبه وتسلیمی اقرار ایلدیکنه شهادت ایتسه قبول اولنه‌ماز نته‌کیم مذکور مال حین دعواده موهوب له یدنده بولندقده شاهدلر واهبك اقرار بالقبضنه شهادت ایتسه‌لر قبول اولنه‌جغی کبی هندیه فی الباب التاسع من الهبه .

مبحث ثالث

خیار شرط ایله هبه و برائت حقنده‌در.

٧ مسئله ، موهوب له شو قدر کون مخیر اولمق اوزره

واهب بر مالی هبه ایتـدکده قبل الافتراق اجازت ویرنجه هبه جائز اولوب اما اجازت ویرمدین افتراق ایدرلر ایسه هبه جائز اولماز . لکن واهب شو قدر کون مخیر اولمق اوزره هبه ایتدکده هبه صحیح و شرط باطلدر . زیرا هبه عقد لازم اولمدیغندن « ٨٦٤ ماده‌یه باق » آنده خیار شرط صحیحدکلدر . نته‌کیم بیوع شرحنده خیار شرط فصلنده ذکر اولنمشیدی . فقط ذی رحم محرمه و احد زوجینه هبه ایله هبه بشرط العوض و صدقه لازم اولمغله بوهبه‌لرده واهب کندوسی ایچون خیاری شرط ایتسه صحیح اولورمی ؟

برائتده دخی حکم بویله‌در . شویله‌که مثلا بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه شو قدر کون مخیر اولمم اوزره سنده‌کی فلان حقمدن سنی ابرا ایتدم دیسه خیار باطل و برائت صحیح اولور هندیه فی الباب الثامن .

مبحث رابع

بسلمك شرطیله هبه‌نك نظیرینك اراضیٔ امیریه ایله مسقفات ومستغلات وقفیه‌ده جریاننه دائر در .

٨ مسئله ، بر کیمسه اراضیٔ امیریه‌دن طابو ایله تصرفنده اولان یری اولنجه‌یه‌دك کندوبی بسلمك شرطیله فراغ ایلسه فراغ صحیح و شرط معتبر در . بعدالفراغ مفروغ له شرط مذکور اوزره فارغی بسلدکه راضی ایکن فارغ فراغنه نادم

اولوبده اول یری مفروغ لهدن استرداد ایده‌مز . فقط شرط مذکور اوزره کندوسنی بسلمدیکنی مفروغ لهك انکارینه مقارن فارغ ادعا ایدرك مفروغ بهی مفروغ لهدن استرداد ایتمك مراد ایلسه حقیقت حال ارباب وقوفدن تحقیق واستخبار ایدیله‌رك فارغك ادعاسی مقارن صحت اولدیغی عائد اولدیغی محکمه‌ده بالمحاکمه تبین ایدرایسه مفروغ به فارغه رد اولنور. مفروغ له فارغدن اول وفات ایدرسه مفروغ لهك اصحاب انتقالدن اولان ورثه‌سی دخی فارغی الی الوفات بسلرلر . بسلمدکاری حالده فارغك مفروغ بهی ورثه‌دن استردادہ صلاحیتی اوله‌جقدر . مفروغ له اصحاب انتقالدن اصلا وارثی اولمدیغی حالده وفات ایدرسه مفروغ به آخره تفویض اولنمیوب آکا کالاول فارغ متصرف اولور . فارغ وفات ایتمدکجه کرك مفروغ له وکرك مفروغ لهك اصحاب انتقالدن اولان ورثه‌سی مفروغ بهی آخره فراغ ایده‌مز . بعدما شرط مذکور ایله وقوعبوله‌جق فراغلر قبول وشرط مذکور سنداته درج اولنه‌جقدر. سندده مندرج اولمیان شرط دعواسنی حکام استماعدن ممنوعدر. فی ١٨ صفر سنه ٣٠٦ وفی ١٢ تشرین‌اول سنه ٣٤٠

٩ مسئله، برکیمسه اجارتین ایله تصرفنده اولان بروقف عقاری اولنجه‌یه کندوینی بسلمك شرطیله فراغ ایلسه فراغ صحیح وشرط معتبردر . بعد الفراغ مفروغ له شرط مذکور اوزره فارغی بسلمکه راضی‌ایکن فارغ نادم اولوبده اول عقاری

مفروغ لهدن استرداد ایده‌مز . فقط شرط مذکور موجبنجه کندوسنی بسلمدیکنی مفروغ لهك انکارینه مقارن فارغ ادعا ایدرك مفروغ بهی مفروغ لهدن استرداد ایتمك مراد ایلسه حقیقت حال ارباب وقوفدن تحقیق واستخبار ایدیله‌رك فارغك ادعاسی مقارن صحت اولدیغی عائد اولدیغی محکمه‌ده بالمحاکمه تبین ایدرایسه مفروغ به فارغه رد اولنور. مفروغ له فارغدن اول وفات ایدرایسه مفروغ لهك اصحاب انتقالدن اولان ورثه‌سی فارغی الی الوفات بسلرلر. بسلمدکاری حالده فارغك مفروغ بهی ورثه‌دن استردادە صلاحیتی اوله‌جقدر. مفروغ له اصحاب انتقالدن اصلا وارثی اولمدیغی حالده وفات ایدر ایسه مفروغ به آخره تفویض اولنمیوب آکا کالاول فارغ متصرف اولور. فارغ وفات ایتمدکجه کرك مفروغ له وکرك مفروغ لهك اصحاب انتقالدن اولان ورثه‌سی مفروغ بهی فراغ ایده‌مز . بعدما شروط مذکوره ایله وقوعبوله‌جق فراغلر قبول وشرط مذکورسنداته درج اولنه‌جقدر. سندده مندرج اولمیان شرط دعواسی حکام استماعدن ممنوعدر .

مبحث خامس

موهوبدن استثنایه دائر

١٠ مسئله ، منفرداً هبه‌سی جائز اولان شیئك موهوبدن استثناسی دخی جائزدر. شویله که مثلا واهب بر آغاجك میوه‌سندن شوقدر قیه‌سی کندوسنه قالمق اوزره باقیسنی هبه ایدرك آغاجدن

طوپلامغه اذن ویرسه صحیح اولور. «٢١٩» ماده‌یه باق. فقط منفرداً هبه‌سی جائز اولمیان شیئك موهوبدن استثناسی جائز دکلدر. یعنی استثنا باطل وهبه جمله‌سنده صحیح اولور. شویله که مثلا واهب شو قصراغك حملی یعنی قارننده‌کی جنینی کندوسنه قالمق اوزره قصراغی هبه وتسلیم ایتسه هم قصراق همده یاورو موهوب لهك اولور. زیرا استثنا انجق ایراد عقد ممکن اولان محلده اوله بیلوب عقد هبه ایسه وصف قبیلندن اولان حمل اوزرینه مقصودا وارد اوله‌میه‌جغندن استثنای واقع مقتضای عقده مخالف شرط فاسد قبیلندن اولوب شرط فاسدایله ایسه هبه باطل اولماز عنایه .

﴿ فصل ثانی ﴾

(شرائط هبه بیاننده‌در .)

بونده هبه‌نك هم شرائط صحتی همده شرائط نفاذی بیان اولنه‌جقدرکه شرائط مذکوره اوچ قسمدر .

قسم اول ، نفس رکنه
قسم ثانی ، واهبه
قسم ثالث ، موهوبه
راجع اولوب هر بری بروجه آتی بیان اولنور :

قسم اول ، هبه ماله خطرالوجود والعدمه معلق وبروقته مضاف اولمامق لازمدرکه ٨٥٤ ماده‌ده متنا وشرحا بیان اولنمشدر .

قسم ثانی ، واهبك هبه‌یه اهل یعنی واهب حر وعاقل اولمسیدرکه ٨٥٩ ماده‌ده ذکر اولنیور هندیه .

قسم ثالث ، بش نوعدر . نوع اول ، موهوبك موجود اولمسیدرکه آتی‌الذکر ٨٥٦ ماده‌ده بیان اولنیور .

نوع ثانی، موهوبك مال متقوم اولمسیدر. بناءً علیه حر اولان بنی آدم ولاشه کبی اصلا مال اولمیان شیئك هبه‌سی جائز دکلدر .

نوع ثالث، موهوبك مملوك اولمسیدر. بناءً علیه مباحاتك تملیکی جائز دکلدر. «٨٣٣» ماده شرحنه باق هندیه .

نوع رابع ، موهوبك مقبوض اولمسیدرکه ٨٣٧ و ٨٦١ ماده‌لرده بیان اولنیور .

نوع خامس، قابل قسمت اولان موهوبك مقسوم ومال موهوبك غیر موهوبدن متمیز بولنمسی ومتصل وغیر موهوبله مشغول بولنمامسی لازمدرکه ٨٥٨ ماده شرحنده کی لاحقه‌ده تفصیل اولنور هندیه .

ماده ٨٥٦

﴿ موهوبك وقت هبه‌ده موجود اولمسی ﴾ صحت هبه‌ده ﴿شرطدر.﴾ زیرا معدوم اولان شی ملکه محل اولمامغله آنك عقد ایله تملیکی محال اولدیغی جهتله هبهٔ مذکوره باطلدر زیلعی. حتی وجود بولدیغنده قبضه اذن ورخصت ویرلسه وبعدالوجود قبض ایدلسه بیله صحته منقلب اولماز. «٥٢» ماده‌یه باق. نته‌کیم بیعده

دخی حکم بروجه مشروح ایدوکی « ١٩٧ و ٢٠٥ » ماده‌لرده مذکوردر .

﴿ بناءً علی ذلك بر باغك حاصل اوله‌جق اوزومی یاخود برقصراغك ﴾ یاخود شو قیونك بو سنه ﴿ طوغه‌جق یاوریسنی هبه ﴾ یاخود حامل بولنان قصراغك قارننده کی یاوریسنی هبه وعندالولاده قبضه تسلیط و بلکه‌ده بعدالولاده هبهٔ مذکوره‌یه بناء تسلیم ایتسه بیله ﴿صحیح دکلدر.﴾ یعنی باطلدر. زیرا حملك وجودنده احتمال و شك بولندیغنه مبنی معدوم حکمنده‌در ابوالسعود المصری. ایضاحات سالفه‌دن آکلاشیلورکه متن مجله‌ده کی « طوغه‌جق یاوریسی » تعبیرینك « اول قصراق مذکور یاوری‌یه وقت هبه‌ده کرك حامل اولسون وکرك اولمسون » دیو تعمیمی صحیح اولور مجمع الانهر .

نته‌کیم برکیمسه بر الماس ایکنه‌یی غائب ایدوبده آنی بر کمسنه‌یه هبه وقبضه تسلیط و آرامغه مأذون ایتسه‌ده اوده طلب وقبض ایتسه هبه باطلدر. زیرا وقت طلبنده وجودنده خطر واردر ابوالسعود.

کذلك شوسوتدن بعده حاصل اوله‌جق یاغی یا شو بغدایدن یاپیله‌جق اونی یا شو سیسامدن چیقاریله‌جق یاغی هبه و یاغ واونك وقت حدوثنده قبضه تسلیط ایلسه وحتی بعدالحدوث هبهٔ سابقه‌یه بنا تسلیم ایتسه بیله صحته منقلب اولماز. زیرا بونلر معدوم اولوب آنجق طحن وعصر ایله وجود بولور. واقعا

بونلرده بالقوه وجود وار ایسه‌ده بالقوه وجود عامهٔ ممکناتده وار ایکن بونلره موجود اطلاق اولنماز عنایه . هرنه قدر بونلرله وصیت جائز ایسه‌ده بو جواز معدومك وصیتی صحیح اولمسنه مبنیدر زیلعی .

معدومك هبه‌سی بالاده ایضاح اولندیغی اوزره باطل ایسه‌ده معدوم وجود بولدقدن صكره عقد هبه تجدید قیلنسه هبه صحیح اوله‌جغنه شبهه یوقدر هدایه .

وبرده شوقویون صرتنده‌کی یوکی ویر اوزرنده‌کی اکینی وآغاج اوزرنده‌کی اثماری ومه‌ده‌کی سوتی هبه «هبهٔ مشاع» منزلنده اوله‌رق بعده مثلا یوکی قرقه‌رق تسلیم ایتدکده هبه تمام اولور . زیرا امتناع جواز اتصالدن طولایی اولوب بو ایسه شایعده اولدیغی کبی قبض کاملی منع ایدر هدایه . یعنی مثلا سوت صاغیلوب تسلیم اولنجه قبض کامله حاصل وموهوب لهك واهبك اذنیله فصل ایتمسی کافی اولور ابوالسعود و هدایه . کرچه خورماده‌کی چکردکك بیعی جائز اولمیوب حتی بعدالبیع چکردك اخراج و تسلیم ایدلسه بیله بیع صحته منقلب اولمیوب بیع جدید لازم اولدیغنه کوره مه‌ده‌کی سوتك هبه‌سی دخی جائز اولمامق اقتضا ایدر ایسه‌ده هبه عقدتبرع وآنده موهوبك بالفعل وجودی کافی اولوب بالفعل موهوبك تعیینی اقتضا ایلمز ایکن بیع عقد معاوضه وانعقادنده تسلیمه قدرت لازم اولور سعدی چلبی. وانما جاز في اللبن وان کان فی وجوده شك لانه

قد يكون ريحا اود مالترجح جانب الوجود بالتصرف فيه فانه بانفصاله يتقن وجوده بخلاف هبة الحمل فانه لا يصح ولو سلمه بعدالولادة لعدم امكان التصرف وقت الهبة طحطاوى.

ماده ٨٥٧

﴿ موهوب ، واهبك مالى اولمق ﴾ هبه‌نك نافذ اولمسنده ﴿شرطدر.﴾ نته‌كيم بيعده شرط اولديغى كبى. «٣٦٥ و ٣٧٨» ماده‌لره باق . بو صورتده موهوب واهبك مالى دكل ايسه هبه صحيح اولماز. «٩٦» ماده‌يه باق .

موهوب واهبك مالى اولماسى اوچ وجهله اوله‌بيلور .

وجه اول، متيه ودم مفسوح كبى هيچ مال اولمامقله و خمر و خنزير كبى مال متقوم بولنمامقله اولور. بناءعليه بر كيمسه لاشه‌يى ديكر كمسنه‌يه هبه و تسليم ايتسه باطل اولور . ايمدى بونلرك هبه‌سى باطل اولديغى كبى بونلرى هبه‌يه عوض ويرمك دخى باطلدر. نته‌كيم مسلم‌ايله غيرمسلم آره‌سنده خمر وخنزيرايله معاوضه دخى جائز دكلدر خمرى عوض‌ويرن كرك مسلم وكرك غير مسلم اولسون لكن ايكى غير مسلم آره‌سنده خمر وخنزيرايله معاوضه جائزدر هنديه فى البـاب الحادى عشر . بو صورتده غير مسلم مسلمه بر مال هبه ايدوبده مسلم دخى عوض اوله‌رق خمرى‌ويرسه واهب هبه‌سندن رجوع‌ايده‌بيلور من‌المحل‌المزبور.

وجه ثانى ، موهوب ، موهوب لهك مالى اولمقله اولور . شويله‌كه مثلا بركيمسه ديكركمسنه‌يه اودنج ياخود برعمل مقابلنده

اجرت اوله‌رق پاره ویروبده مذکور پاره هنوز او کمسنه یدنده عیناً موجود اولمغله اول کیمسه مذکور پاره‌یی او کمسنه‌یه هبه ایتسه صحیح اولماز. حتی بو هبه‌سندن رجوع ایدرك اول پاره‌یی استرداد ایده‌مز قاعدیه.

وجه ثالث، شخص اجنبینك مالی اولمقله اولورکه بروجه آتی تفریع ایدیلان ایشته بودر.

(بناءعلیه بر کیمسه بلااذن) صاحب المال (بشقه‌سنك) ولوکه بو بشقه واهبك زوجه‌سی ویا صغیر ویا کبیر اوغلی اوله (مالنی هبه) وتسلیم (ایتسه صحیح) یعنی نافذ (اولماز.) ۹٦ ماده‌یه باق. زیرا برکیمسه‌نك مالك اولمدیغی شیئی تملیك ایتمسی محالدر هندیه.

بو جهتله بر کیمسه زوجه‌سنك اشیاسنی آنك اذننسز دیکر بر شخصه هبه وتسلیم ایتدکده زوجهٔ مزبوره شو هبه‌یی مجیزه اولمیوب اشیای مرقومه‌یی موهوب‌لهدن استرداد ایده‌بیلور. ینه بو جهتله اب، ابننك مالنی آنك اذننسز دیکرینه هبه وتسلیم ایتسه ابن مرقوم مجیز اولمینجه استرداد ایدر هامش بهجه.

وبو ایکی هبه‌ده مال موهوب‌له یدنده تلف اولنجه مال صاحبی کرك واهبه وکرك موهوب‌لهه تضمین ایتدیره‌بیلور.

ینه بو جهتله داین بر کمسنه‌ده‌کی آلاجغنی آلمق اوزره کندوسنك داینی بولنان بر شخصی او کمسنه اوزرینه حوالهٔ مقیده ایله حواله ایتدکدنصکره شخص مرقوم مذکور آلاجنی

او مديوندن هنوز آلمـدين داين مرقوم ، مبلغ مذكورى او كمســنه‌يه هبه ايتســه صحيح وحواله باطل اولماز انقروى و ولوالجيه. «٦٩٢» ماده‌يه باق.

(فقط) بشقه‌ســنك مالى صاحبنك ابتـداء اذنيله يعنى طرفندن بالوكاله هبه‌ايتمك ١٤٦٠ ماده‌ده مصرح اولديغى‌اوزره صحيح اولديغى كبى بلا اذن (هبه ايتـدكدنصكره صاحبى مجيز اولسه) هبه (صحيح) يعنى نافذ (اولور.) زيرا ١٤٥٣ ماده‌ده مذكور اولديغى اوزره اجازت لاحقه وكالت‌سابقه حكمنده‌در . بيعده اولديغى كبى. « ٣٧٨ » ماده‌يه باق . لكن وقت اجازتده بيـعده اولديغى مثللو واهبك و موهوب لهك و مجيزك ومال موهوبك قيامى شرطدر.

مجله ١٠٦ ماده‌ده صحيح لفظى نافذه مقابل و ١٠٨ماده‌ده لفظ مذكور نافذه دخى شامل معناده استعمال ايتديكى حالده بوراده يالكز نافذ معناسنده قوللانمشدر .

شو اجازت ايله منعقد و نافذ اولان هبه ، مال صـاحبى يعنى مجيز طرفنـدن واقع اولور . نته‌كيم مأمور بالهبه كندى مالندن هبه ايتسه اشبو هبه آمر طرفندن واقع اوله‌جغى قريبا ايضاح اولنور .

بناءعليه موهوب‌له، واهبه يعنى فضولا هبه ايدن كيمسه‌يه عوض ويرسه ياخود موهوب‌له ايله واهب آره‌سنده « ٨٦٦ » ماده‌ده محرر اولوب مانع رجوع اولان قرابت بولنسه بيـله

مال صاحبی شوهبه‌دن رجوع ایده‌بیلور قنیه. بالعکس موهوب‌له، مال صاحبنه عوض ویرسه یاخود موهوب‌له ایله مال صاحبی بینـده مارالذکر ٨٦٦ ماده‌ده محرر قرابت بولنسـه رجوع ایده‌مز هندیه.

استثنا

١ مسئله، زوجه زوجنك خانه‌سندن اتمك پارچه‌سی کبی یسیر برشیئ تصدق ایتمکده بأس یوقدر بزازیه.

٢ مسئله، برکیمسه‌دیکر کمسنه‌یه فلان شخصه بنم طرفمدن بیك غروش هبه ایت دیو امر ایتمسیله اوده هبه ایتسه شوهبه آمر یعنی اول کیمسه طرفندن واقع اولور. حالبوکه واهب عداولنان آمر او ماله مالك دکل ایدی. مأمور، آمره مراجعت ایده‌میه‌جکی کبی موهوب‌لهدن دخی مال موهوبی استرداد ایده‌مز. اما آمر مانع رجوع اولمـدیغی حالده شو هبـه‌دن بالرجوع مبلغ مذکوری شخص مرقومدن اسـترداد ایده‌بیلور. فقط «فلان شخصه بیك غروش هبه ایت بن ضامن اولمم اوزره» دیو امر ایدوبده اوده هبه ایتسه شو هبه ینه آمر طرفندن واقع اوله‌رق مانع رجوع اولمدیغی تقـدیرده آمرك هبه‌دن حق رجوعی اولور. اما مأمورك هبهٔ مذکوره‌دن حق رجوعی یوغیسه‌ده مأمور هبه ایتدیکی مبلغ ایله آمره مراجعت ایدر بحر.

ماده ٨٥٨

﴿موهوبك﴾ یعنی عین اولان مال موهوبك ﴿معلوم ومعین

اولمسی لازمدر.﴾موهوب له کرك صغیر اولسون و کرك کبیر اولسون. زیرا مجهولك تملیکی صحیح دکلدر تکملهٔ رد محتار.

﴿بناءعلیه واهب﴾ ١ ﴿لاعلی التعیین﴾ بو لاعلی التعیین دیسه قولنك مقولی جمله‌سندن عدایدلمك جائز اولدیغی کبی ایدلمامك دخی صحیحدر ﴿مالمدن برشی﴾ یامالك اولدیغ اشیامك بر مقدارینی ٢ ﴿یاخود شو ایکی آتدن برینی هبه ایتدم دیسه﴾ هبه ﴿صحیح اولماز.﴾ زیرا صورت اولیده موهوب معلوم اولمدیغی کبی صورت ثانیه‌ده دخی معین دکلدر.

مثلا بر کیمسه ترکه‌ده‌کی حصهٔ ارثیه‌سی نقدر ایدوکی یعنی کندوسنه نه مقدار مال اصابت ایلدیکی معلوم دکل ایکن ورثهٔ سائره‌دن برینه هبه ایتسه صحیح اولمیه‌جغی کبی بر کیمسه مالك اولدیغم اشیامك بر مقدارینی صغیر اوغلمه هبه ایتدم دیوب لکن هبه ایتدیکی اشیایی تعیین و اعلام ایلمسه صحیح اولماز تنقیح وعلی افندی.

معلوم اولمق شرطی واهبه نظرا در. بناء علیه واهب شو مالدن کندوسنجه مقداری معلوم حصه‌سنی هبه ایتدکده موهوب‌له مذکور مالده واهبك حصه‌سی نقدر بولندیغی بیلمسه بیله هبه‌نك صحیح اوله‌جغی بزازیه‌ده ذکر اولنمشدر. فقط ولوالجیه‌ده دنیلیورکه واهب شو آتمدن نصیبمی هبه ایتدم

دیوبده موهوب‌له اول نصیبك مقداری بیلمسه موهوب مجهول اولمغله هبه جائز اولماز انتهی بتغییرما.

﴿وبو ایکی آتدن قنغیسنی دیلرسه‌ك سنك اولسون دیدیکی صورتده اگر موهوب‌له مجلس هبه‌ده آنلردن برینی تعیین﴾ وقبض ﴿ایلرایسه صحیح اولور.﴾ زیراسنك اولسون دیمك هبه‌ایتدم سنك اولسون دیمك یعنی بطریق الاقتضا ایجاب اولدیغی کبی موهوب لهك دخی تعیین و قبض ایلمسی ٨٤١ ماده موجبنجه قبولدر . بو صورتده‌کی جهالتك مانع اولماسی سببنه گلنجه مجلس طاغیلەرق فساد تأکد ایتمدین اول سبب فساد زائل اولمغله ممنوع اولان صحت دخی عودت ایدر . « ٢٤ » ماده‌یه باق . لان ارتفاع الجهالة فی المجلس بمنزلة البیان وقت العقد خانیه فی اوائل الهبة.

﴿ اما مجلس هبه‌دن بعدالمفارقه تعیینی مفید اولماز. ﴾ یعنی واهب شو ایکی مالدن قنغیسنی ایستر ایسه‌ك سنك اولسون دیدیکی صورتده اگر موهوب له مجلس هبه‌ده تعیین و قبض ایتمیوب بعدالمفارقه دیکر مجلسده تعیین وقبض ایتسه تعیین واقع ازالهٔ فساده مفید اولماز . زیرا مجلسدن تفرق ملابسه‌سیله فساد تأکد ایتمکله آندن صکره تعیین ایله صحته منقلب اولماز . وان تفرقا قبل البیان لا یجوز لتقرر الجهالة خانیه فی اوائل الهبة .

اثنای شرحده اشارت اولندیغی وجهله موهوبك معلوم و معین اولمسنك لزومی موهوب عین اولدیغی صورتده اولوب اما دین اولور ایسه معلوم ومعین اولمق لازم دکلدر. تعبیردیکرله

دینی مدیونه هبه‌ده موهوبك معلوم اولمسی لازم اولماز . لان هبة الدین اسقاط و الجهالة لا تمنع صحته الاسقاط و یکون البیان الی المسقط خانیه فی اوائل الهبة .

مثلا بر کیمسه‌نك دیکر کمسنه ذمتنده جهت قرضدن بیك غروش و بدل اجاره‌دن کذلك بیك غروش الاجنی اولمغله اول کیمسه مذکور ایکیبك غروشدن بیك غروشی سکا هبه ایتدم دیسه صحیح وقنغیسنك هبه ایتدیکنی تعیین ایتمك حیاتده ایکن واهبه وبعد وفاته ورثه‌سنه عائددر. چونکه دنیك مدیونه هبه‌سی ابرا اولوب ابراده جهالت ایسه ابرانك صحتنی اخلال ایلمز ولوالجیه .

لاحقه

ایکی مبحثی حاویدر .

مبحث اول

موهوبه متعلق شروط باقیه حقنده در.

مشاعده واقع بعض تصرفات صحیح و بعضیسی غیر صحیح اولمغله بونلرك اجمالا تعدادندنصکره مشاعك هبه‌سی حقنده بعض ایضاحات ویریله‌جکدر .

١ بیع ، مشاعك مشارکه واجنبی‌یه بیعی جائزدر. «٢١٤ و ٢١٥» ماده‌لره باق کرك قابل قسمت اولسون کرك اولمسون .

٢ اجاره ، مشاع مشترکه ایجار ایدیلورسه صحیح واجنبی‌یه

ایجار قیلنورسه فاسد اولور . « ٤٢٩ » ماده‌یه باق .

٣ اعاره ، مشاعك حصه‌داره اعاره‌سی جائز اولدیغی کبی بر کیمسه تماما مالك اولدیغی قوناغك نصف شایعنی اجنبی‌یه اعاره ایدوبده معارك کلیسنی تسلیم ایدر ایسه جائز وکل ایچون اعارهٔ مستانفه اولور والا جائز دکلدر. « ٨١١ » ماده شرحنه دخی باق .

٤ رهن ، مشاعك رهنی علی الاطلاق فاسددر. مرهون کرك مقسوم کرك غیر مقسوم و کرك مشترکه و کرك اجنبی‌یه رهن ایدلسون. « ٧١٠ » ماده شرحنده‌کی دردنجی مسئله‌یه باق.

٥ وقف، قابل قسمت اولان مشاعك وقفی امام ثانی‌یه کوره جائز و امام ثالثه کوره غیر جائزدر . اما قابل قسمت اولمیان مشاعك وقفی بالاتفاق جائز در .

٦ ایداع ، حصهٔ شایعه‌نك مشارکه ایداعی جائزدر . اما بلا اذن المشارك کندی حصه‌سیله معا مشارکك حصه‌سنی غیره تسلیم جائز دکلدر . « ١٠٨٧ » ماده‌یه باق .

٧ قرض ، حصهٔ شایعه‌نك اقراضی جائزدر . شویله‌که بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه بیك غروش تسلیم ایدوبده بونك نصفی سکا قرض اولوب نصف آخرده شرکت ایچون عمل ایت دیسه صحیح اولور طحطاوی و فتح القدیر و انقروی .

٨ هبه ، مشاعك هبه‌سی ٥٥ ماده مثالنده اجمالا ذکر

اولندیغی حالده بو کتابده آکا دائر ایضاحات ویرلمامش اولمغله شرحا بروجه آتی ایضاحی مناسب کورلدی .

١ مسئله ، موهوب غیرمقسوم یعنی قابل تقسیم اولان مالك هبه‌سنده مذکور مال‌وقت قبضده غیرمشاع اولمق لازمدر. زیرا هبه‌ده قبض منصوص علیه اولوب منصـوص علیهده ایسه کمال شرطدر . شـو جهتله که نص منصوص علیهك وجودینه اعتنا و اهتمام اولندیغنه دلالت ایدر . بناءً علیه هبه‌نك موهوب لهه ملکی افاده واثبات ایتمسنده قبض کامل شرط اولوب مشاعك قبضی ایسه غیر موهوب حصـه ایله برلکده اوله‌جغی جهتله قبض کامل حاصل اولماز . شو سببله که قبض بر شیئك تمامیله خیر قابضده اولمسندن عبارت اولوب مشـاع ایسه هر وجهله قابضك حیزنده اولمیوب من وجه حیز قابضده ومن وجه آخر حیز شریکنده‌در. کامل ایسه هر وجهله موجود اولان شیدر زیلعی. فکل جزء فی حیزه یشتمل علی مایجب قبضه ومالایجوز قبضه فکان مقبوضـا من وجه دون وجه و فیه شبهة العـدم النافية للاعتناء بشانه عنایه .

سوآل ، وصیت و بیـع صحیحده وقرض و بیع فاسد وسلم وصرفده مشاعا قبض جائز ایکن هبه‌ده جائز اولمیور فرق نه‌در؟

جواب ، وصیت ایله بیـع صحیحده قبض شرط اولمامغله بونلرده مشاعیت مضر اولمدیغی کبی بیـع فاسد و سلم و قرض

و صرفده قبض شرط ايسه‌ده منصوص عليه اولمديغى جهتـله كالنه مراعات اقتضـا ايلمز ابوالسعود المصرى . كالقرض والوصيةْ بان دفع اليه الف درهم الى رجل على ان يكون نصفه قرضا عليه و يعمل فى النصف الآخر بشركته و بان اوصى لرجلين بالف درهم فان ذلك صحيح فدل على ان الشيوع لا يبطل التبرع حتى يكون مانعا فتبح . فالجواب ما ذكرناه .

ايمدى قابل قسمت اولان مالدن بر حصه يعنى شول حصه كه آنك افراز و تقسيمى جائز اوله بو حصه هبه ايدلدكده هبه نفسنده جائزه ايسه‌ده موهوب لهه ملكى افاده ايتمك ايچون اول حصه‌نك بالافراز تسليمى لازم اولوب مشاع اوله‌رق تسليم ايله هبه تمام وموهوب لهه ملكى مفيد اولماز عنايه. ولوكه اب طفلنه هبه ايده . بناءً عليه احد شريكين صاحبنه ربحدن حصه‌مى سكا هبه ايتدم ديدكده مذكور حصه موهوب له يدنده تماما قائم موجود اولنجه هبه صحيح اولماز . زيرا قابل قسمنده مشاعى هبه اولور هنديه قبيل الباب الثالث .

استثنا

فقط ايكى كيمسه بيننـده مشاعا مشترك بر مالده‌كى حصـهٔ شايعه‌سنى مشتركاردن برى ديكر مشاركه هبه ايتـدكده يعنى مثلا بر قوناق زيد ايله عمرو بيننده مشاعا مشترك اولوبده زيد حصه‌سنى عمروه هبه وتسليم ايلدكده بعض فقهايه كوره بوهبه صحيحـدر. ديكر بعض فقها ايسـه صحت هبه‌يه‌دائر اولان قول

ابن ابی لیلانك اولوب فقهانك كلاملرندن ظاهر اولان مشاركه دخی هبه‌نك عدم صحتی ایدوكنی بیـان ایلمشلردر طحطاوی وبرده ۸۵۱ ماده‌شرحنده ذكراولندیغی اوزره اب قابل قسمت مالنك نصفنی طفلنه هبه ایتسه صحیح اولور.

۲ مسئله، هبهٔ مشاعده اختلاف اولنوب بعض فقها، هبهٔ مذكوره فاسده اولدیغنه ذاهب اولمشلردركه درردده بیان اولندیغی اوزره قول مفتابهـه كوره هبهٔ فاسـده ملكی افاده ایدر ابو السعود المصری. بوقوله كوره موهوب‌لهك مشاعا اتهاب وقبض ایلدیكی مالده تصرفی صحیحدر. یفید الملك ملكا فاسدا وبه یفتی طحطاوی بناءً علیه بركیمسه كندوسنه هبهٔ فاسده ایله هبه اولنان عرصه‌یی وقف ایتسه صحیح وقیمتنی ضـامن اولور ابوالسعود المصری دیكر بعض فقهادخی هبهٔ مشاع غیرتامه ایدوكنه قائل اولمشلردر ابوالسعود وعلی افندی. والاصح ان هبة المشاع لاتفید الملك كالهبة قبل القبض طحطاوی بتغییرما. بو قوله كوره مشـاعا هبه قلندقدنصكره افراز وتقسیم ایدیله‌رك بعده تسلیم اولنسه هبهٔ مذكوره تامه وصحته منقلب اولور عبدالحلیم «۲٤» ماده‌یه باق. واهب كرك بالذات تقسیم ایتسون وكرك نائبنه تقسیم ایتدیرسون وكرك موهوب‌لهه امر ایدوبده شریكیـله قسمت ایتسون حكم بردر ردمحتار.

بو قوله یعنی هبهٔ مشاع غیر تامه اولمسنه متفرع مسائل.

اولا مشاعا هبه قلنـان مالده موهوب‌له آنی بیع كبی

بو وجهله تصرف ایتسه نافذ اولماز انقروی وددر . شویله که برکیمسه مثلا قابل قسمت اولان برخانه‌نك نصفنی هبه ایدوب‌ده کلیسنی موهوب لهه بعدالتسلیم موهوب له‌دخی حصهٔ موهوبه‌یی آخره صاتسه صحیح اولماز هدایه وموهوب له اوزرینه مضمون اولور زیلعی وخانیه فی فصل فی‌هبةالمشاع .

ثانیا بو کبی مشاعا هبه و مشاعا تسلیم قلنان مالده واهب تصرف ایتسه نافذ اولور زیلعی .

٣ مسئله، هبه‌نك تمامیتی اخلال ایدن شیوع برنجی مسئله‌ده بیان اولندیغی اوزره وقت قبضده‌کی شیوع اولوب یوخسه مجرد وقت هبه‌ده‌کی شیوع دکلدر نهایه.

خلاصه ، بونده درت صورت واردر . صورت اولی ، هم وقت هبه‌ده همده وقت تسلیمده غیر مشاع اولمقدر . بو صورتده هبه صحیحدر .

صورت ثانیه، وقت‌هبه‌ده مشاع ووقت تسلیمده غیرمشاع اولمقدر. بو صورتده دخی هبه صحیحدر .

بو جهتله برکیمسه خانه‌نك نصفنی هبه ودیکر نصفنی صدقه اولمق اوزره بر شخصه اعطا وجمله‌سنی برلکده او شخصه تسلیم ایتسه صحیح وهبه ایدیلان قسمده رجوعه مقتدر اولور ولوالجیه وهندیه. زیرا بونلرك تمامیتی قبض ایله اولوب عندالقبض ایسه شیوع یوقدر ابوالسعود المصری.

ینه بوجهتله برکیمسه برمالك نصفنی برشخصه هبه ایدوب

فقط هنوز تسلیم ایتمـدین دیکر نصـفنی دخی آکا هبه ایدرك جمله‌سنی برلکده تسلیم ایتسه شو هبه صحیحـدر بحر . ایمدی شو ایکی مسئله‌ده وقت هبه‌ده شیوع وار ایسه‌ده وقت قبضده شیوع یوقدر .

صورت ثالثه ، وقت هبه‌ده غیر مشـاع و وقت تسلیمده مشاع اولمقدر. شویله‌که بر کیمسه بر مالك کلیسنی هبه ومتفرقا تسلیم ایتسه هبه صحیـح اولور قال فی الهندیة فی الباب الثـانی ولو وهب الجمیع و سلم متفرقا جاز کذا فی التاتار خانیه . فقط بو صورتده‌کی مشاعیت دیکر قسمك تسلمیله زائل اولمشدر . ومانع صحت زائل اولمغله ممنوع عودت ایلمشدر . اما مشاعیت زائل اولمیه‌جق اولورسه صحیح اولماز. شویله‌که واهب برقوناغك جمله‌سنی هبه ایدوبده بعده قبل التسلیم نصف شایعنده بالرجوع نصف شایع دیکری تسلیم ایتسه صحیـح اولمامق لازم کلورسه‌ده مسئله‌سنی بولمق اقتضا ایدر.

صورت رابعه ، هم وقت هبه‌ده همـده وقت تسلیمده مشاع اولمقدر. بوصورتده‌کی هبه صحیح دکلدر. مکرکه شریکنه هبه‌ایده. برنجی مسئله‌یه باق.

بو جهتله بر کیمسـه قابل قسمت اولان بر مالك نصفنی بر شخصه هبه وشایعا تسلیم ایتـدکدنصکره دیکر نصفنی دخی آکا هبه وشایعا تسلیم ایتسه ینه شیوعدن چقماز قهستانی .

٤ مسئله، قابل قسمت اولان بر مالك حصهٔ شایعه‌سنی دیکرینه هبه ایتمك مراد ایدن بر کیمسه اومالك نصفنی موهوب‌لهه بیع ایدرك ثمنندن ابرا ایتملیدر انقروی. بوصورتده هبه ایله استدیکی منفعتی تماماً موهوب‌لهه ایصال ایلمش اولور.

٥ مسئله، موهوب‌له طرفندن اولان شیوعك تمامیت هبه‌یه مانع اولمسنده اختلاف واردر قهستانی. شویله‌که قابل قسمت اولان برمالی واحد، اثنینه هبه ایتدکده امام اعظمه کوره غیرجائزدر. معذلك موهوب‌له واحد اولوبده کندوسنه هبه ایدیلان خانه‌یی قبض ایتمك اوزره ایکی کیمسه‌یی توکیل ایتمکله آنلرده قبض ایتسه‌لر بونده شیوع یوقدر رد محتار.

اما قابل قسمت اولان بر مالی واحد، اثنینه هبه ایتدکده امامینه کوره جائز اولوب بونده شیوع یوقدر.

مثلا بر کیمسه زید وعمروه خطابا شو قوناغمی سزه هبه ایتدم دیو هبه ایتدکده یعنی موهوب‌لهمانك حصه‌لری ذکر ایدلمدکده بونده امام اعظم‌ایله امامین بروجه مذکور اختلاف ایتمشلردر طحطاوی. فقط حصص موهوبه تفصیل اولندقده باقیلور. اکر بو تفصیل بعدالاجمال ایسه امام اعظمه کوره ینه جائز دکلدر. تفصیل کرك تفضیلا اولسون وکرك بلا تفضیل اولسون. اما امام محمده کوره مطلقا جائزدر.

تفضیله مثال: بر کیمسه زید وعمروه خطابا بو قوناغی

ایکیکزه هبه ایتدم زید سکا ثلثانی وعمرو سکاده ثلثی .

بلا تفضیله مثال: بر کیمسه زید وعمروه خطابا بو قوناغی ایکیکزه هبه ایتدم زید سکا نصفنی وعمرو سکاده نصفنی .

و اکر بو تفصیل ابتداء یعنی من غیر سابقیة الاجمال ایسه بالاتفاق جائز دکلدر. تفصیل کرك تفضیل ایله اولسون کرك بلا تفضیل اولسون.

لکن شو صوك فقره محتاج ایضاح اولمغله بروجه آتی تفصیل اولنور. شویله که بر کیمسه‌نك ایکی شخصه من غیر سابقیة الاجمال هبه‌سی درت وجه اوزره اولور.

وجه‌اول، عقد وقبض ایکیسیده مختلف اولمقله اولورکه بو وجهله اولان هبه‌ده بالاتفاق شیوع واردر . شویله که بر کیمسه قابل قسمت اولان بر مالك نصفنی بر شخصه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره دیکر نصفنی دخی بشقه بر آدمه هبه وتسلیم ایتمك کبی. برنجی مسئله‌یه باق.

وجه ثانی، عقد متفق وقبض مختلف اولورکه آنفا ایضاح اولندیغی اوزره اعتبار قبضه اولمغله بو وجهله اولان هبه دخی جائز دکلدر. برکیمسه قابل قسمت اولان برمالنی ابتداء تفصیل وعقد واحد ایله ایکی شخصه هبه ایتدکدن صکره آنی بردفعه برینه ودیکر دفعه دیکرینه تسلیم ایلمك کبی.

وجه ثالث ، عقد مختلف وقبض متفق اولمقدر. وجه رابع

ایکیسیده یعنی هم عقد وهمده قبض برلکده اولمقدر. امام اعظم شو وجه ثالث و رابع ایله دخی هبه‌نك غیرجائز ایدوکنه قائل اولمشدر . مکرکه بالمعبه هبه وتسلیم ایدوب آنلر دخی اقتسام ایتسه‌لر هبه جائزاولور ابوالسعودالعمادی وبحر وهدایه وفتح. شیخ الاسلام علی‌افندی امام‌اعظم قولی‌اوزره افتا ایلمشدر.

٦ مسئله، برکیمسه یدنده بولنوب‌قابل قسمت‌اولان‌برمالنی بری‌صغیر دیکری‌کبیر ایکی‌اوغلنه‌هبه وتسلیم‌ایتسه هبه‌تمام‌اولماز. زیرا «٨٥١» ماده شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره صغیره هبه مجرد ایجاب ایله منعقد وتمام اولوب‌کبیره هبه ایسه قبول وتسلیمه توقف وبناءً علیه‌صغیره‌هبه‌دن‌تأخر ایده‌جکی‌جهتله بوهبه‌ده‌بالاتفاق شیوع حاصل‌اولور بزازیه وبحر. بوهبه‌نك‌صحتنده حیله شودرکه مذکور مالی کبیر اوغلنه تسلیم ایتدکدن صکره بروجه مذکور کبیر مرقوم ایله صغیره هبه ایتسه صحیح اولور تنقیح . زیرا ٨٤٦ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره بوحالده کبیره دخی تسلیمه توقف وصغیره هبه‌دن تأخر ایلمز. هرحیله‌که آنکله حرامدن تخلص یاخود حلاله توصل اولنور حسندر طحطاوی .

٧ مسئله ، قسمته قابلیت خصوصی حصهٔ موهوبه نظرادر. شویله‌که مثلابرکیمسه قوناغنی‌درت‌نفراولادینه هبه‌ایتدکده‌درت قسمه تقسیمی ممکن اولدیغی تقدیرده هبه صحیح دکلسه‌ده درت قسمه تقسیمی ممکن اولمیوبده ایکی یا اوچ قسمه تقسیمی ممکن اولسه بیله ینه هبهٔ مذکوره صحیح اولور . نته‌کیم برکیمسه

یالکز ایکی قسمه تقسیمی ممکن اولان برمالك ربعنی برینه هبه ایتسه هبهٔ مذکوره جائزدر تنقیح .

۸ مسئله، یالکز واهب طرفندن اولان شیوع تمامیت هبه‌یه بالاتفاق مانع دکلدر. شویله‌که ایکی کیمسه مشترك وقابل قسمت مالارینی بر شخصه هبه ایتسه‌لر او مال جملة تسلیم وجملة قبض ایدلدیکی جهتله جائزاولوب بونده شیوع یوقدر قهستانی وهدایه.

۹ مسئله، صدقه‌ده متصدق علیه طرفندن اولان شیوع تمامیتی مخل اولمدیغی جامعده وخزانة المفتیننده بیان اولنمشدر هدایه وهامش انقروی. مثلا برکیمسه قابل قسمت اولان برمالی ایکی کیمسه‌یه تصدق ومعا تسلیم ایتسه صحیح اولور. نته‌کیم بر کیمسه اون مجیدیه‌یی ایکی فقیره هبه یا صدقه ایتسه جائز اولور. لا لغنیین لان الصدقة علی الغنی هبة فلاتصح للشیوع ای لاتملك حتی لو قسمها وسلمها صح در مختار .

بونك هبه‌دن یعنی ٥ مسئله‌دن فرقی شودرکه صدقه‌ده وجه الله تعالی قصد اولنوب او ، ایسه واحد وفقیر نائب اولوب اما هبه‌ده وجه غنی قصد اولنور او ، ایسه ایکیدر هدایه وابوالسعود وبحر ودر مختار .

اما بر کیمسه قابل قسمت اولان مشاعك مثلا نصفنی برینه صدقه‌ویرسه صحیح اولمیوب هبه‌ده اولدیغی کبی بعدالافراز تسلیم اولنمدقجه صدقه تمام اولماز بحروانقروی.

۱۰ مسئله، تمامیت هبه‌یه مانع اولان شیوع، شیوع مقارن

اولوب يوخسه شيوع طاری دكلدر. «٥٥» ماده يه باق. زيرا غير شايع اوله رق هبه ايديلوبده قبض كامل ايله هبه تمـام اولدقدنصكره شيوع طاری اولنجـه بو شيوع موهوب لهك ملكی اوزرينـه طاری وبعدالهبة والتسليم حادث اوله جغی جهتله شيوع مذكور ملكه منافی و سـابقا صحيح وتمـام اولان هبه يی مخل اولمـاز تكملهٔ رد محتار.

مثلا بر كيمسه قابل قسمت اولان بر مالك كليسـنی هبه وتسليم ايتـدكدنصكره نصفنده رجوع ايتسـه شو رجوع ايله مال موهوبه شيوع عارض اولور ايسه‌ده بوشيوع طاری اولوب مقارن اولمديغندن هبه‌نك تماميتنه مانع اولماز. «٥٦» ماده يه باق.

نته‌كيم بر خانه‌دن بشقه مالی اولميـان بر كيمسه مرض موتنده مذكور خانه‌يی بر شخصه هبه وتسليم ايتـدكدنصكره فوت اوله رق ورثه‌سی مجيز اولمـدقلرنده « ٨٧٩ » ماده يه مبنی خانه‌نك ثلثانـنده هبه باطل اولور ايسه‌ده ديكر ثلثنده باقی قالور رد محتار.

١١ مسئله، بعض موهوبك بالاستحقاق وباالبنيه ضبط ايدلمسندن طولايی موهوبه عارض اولان شيوع ابن كمالك وصدرالشريعه وكرمانی ونهايه و هنديه‌نك بيانلرينه كوره شيوع طاری اوله رق مسئلهٔ آنفه‌ده مذكور ايكی مثالده اولديغی كبی هبه يه مضر دكلـدر. فقط قاضيخان و جامع الفقه وظهيريه وكافی‌نك بيانلرينـه نظرا شيوع مذكور مقارن اولوب بناء عليه تماميت هبه يه مانع بولنمشدره

مثلا بر کیمسه ایکی قسمه قابل تقسیم بولنان خانه‌نك کلیسنی دیکر کیمسنه‌یه هبه و تسلیم ایتسه‌دکدن صکره مذکور خانه‌نك نصف شایعنه مستحق چیقسه باقیسنده‌دخی هبه باطل اولور خانیه.

حتی صاحب الدرر شیوع مذکورك طاری ایدوکنه قائل اولنلری تخطئه ایتمش وبو تخطئه دخی مجله‌نك ٥٥ ماده‌سی مثالیله ٤٣٠ ماده‌سنه وارد بولنمشدر.

بالاستحقاق و بالبینه موهوبه عارض اولان شیوعك شیوع مقارن اولمق مسئله‌سی مسئلهٔ مشهوره اولوب محل تردد دکلدر نوح افندی.

قهستانی، لعل موهوبه بالاستحقاق عارض اولان شیوعده ایکی قول اولوب بر قوله کوره شیوع مذکورك مقارن و دیکر قوله کوره طاری اولمسیدر دیمشدر.

استحقاق بینه‌ایله ثابت اولنجه شیوع مقارن اولور شویله‌که موهوبك نصفی زمان هبه‌ده مستحقك ملکی اولدیغی تبین ایتدکده موهوب بستان اولنجه بعدالاتهاب وقبل الاستحقاق مدتده موهوب‌له یدنده حاصل اولان اثماری استهلاك ایلمش ایسه مستحقك اثمارده‌کی حصه‌سنك ضمانی لازم کلور. زیرا بینه ملکی اصلندن اثبات ایدر «٧٨» ماده‌یه وشرحنه باقه.

اما استحقاق اقرارایله ثابت اولنجه اکر واهبك اقراریله ثابت اولورسه ظاهر اولان موهوبك ید موهوب لهدن اخذی حقنده بو اقرار لغودر. زیرا بو اقرار غیر علیهنده اولوب

بو ايسه باطلدر. واكر موهوب لهك اقراريله ثابت اولورسه بو اقرار ايله موهوب له مؤاخذه اولنه جغى دركار ايسه ده بو صورتده عروض شيوعدن طولايى هبه باطل اولورمى طحطاوى. يقول العبد وبالله التوفيق بالاستحقاق موهوبه شيوع عارض اولدقده استحقاق كرك بالبينه ثابت اولسون و كرك با قرار الموهوب له ثابت اولسون بو شيوع طاريدر. زيرا مستحق مدعاسنى بالبينه يا بالاقرار اثبات ايدنجه تحقق ايلركه نصف موهوبى هبه ده واهب فضولى اولوب مستحقك اجازتنه موقوف ايدى. چونكه عقد فضوليده معقود عليه مستحق ظهوريله آنى ادعا ايتمسى عقد واقعك انفساخنى مستلزم اولوب اولمديغى حقنده اختلاف اولنديغى هنديه نك كتاب هبه سنك باب تاسعيله كتاب غصبك باب رابع عشرك اولنده بيان اولنان مسائلدن مستفاد و مجله نك ٦٣٨ ماده سندن دخى مجرد استحقاق ايله عقد فضولى منفسخ اولميوب آندن صكره دخى اجازت جائز ايدوكى مستبان اولمقده در. بناءً عليه بوندن صكره مستحق هبه يى مجيز اولورسه ٨٥٧ ماده حكمنجه جائز ونافذ ومجيز اولماز ايسه نصف مستحقده عدم اجازت اولنده هبه منفسخ اولور. ولذلك شيوع شو عدم اجازت وفسخ زماننده حادث اولوب يوخسه اولجه موجود دكل ايدى. بو حالده تخطئه يه سزا صدرالشريعه دكل مخطيلردر.

هذا انجاز ما وعدناه من التفصيل فى شرح ٥٥ مادة.

١٢ مسئله ،قابل قسمت اولمیان — اوطه وبرحیوان وبر روبه وبر دیوارکبی — بر مالك حصه‌سنی هبه ایتمك صحیحدر. زیرا بوکبی مشاعده قبض کامل متصور اولمدیغی جهتله قبض قاصر ایله اکتفا قلنمق لازم کلدی ابوالسعود المصری . چونکه بونده دخی قبض کامله اعتبار ایدلسه بو نوع اموالده باب هبه‌نك انسدادی لازم کلور.

سوآل، بوکبی ناقابل قسمت اموالده حصهٔشایعه‌نك‌هبه‌سی متبرع اوزرینه مهایئه‌نك ایجابنی مستلزم اولور متبرع اوزرینه ایجاب ایسه جائز دکلدر .

جواب، مهایئه ٤١٩ ماده‌ده ذکر اولندیغی اوزره قسمت منافعدن عبارت اولوب حالبوکه تبرع عینده واقع اولدیغی جهتله ایجاب مذکور تبرع ایدلمیان شیده اولمغله مضر دکلدر زیلعی وطحطاوی .

مثلا بر حیوان یا معین مجیدیه یا روبه‌دن معلوم حصه‌نك هبه‌سی صحیحدر هدایه وبهجه.

فقط موهوب حصه‌نك معلوم اولمسی لازمدر . «٨٥٨» ماده‌یه باق. بناءعلیه بر کیمسه معلوم حیوانده‌کی حصه‌سنی هبه ایدوبده مذکور حصه‌نك مقدارینی بیلمسه هبه جائز اولماز ابوالسعود المصری .

بوکبی مشاع کندوسنه هبه ایدیلان کیمسه واهب ایله قسمت‌مطالبه‌سنده بولنه‌ماز زیرا قابل‌قسمت دکلدر. اما مهایئه

طلبنده بولنه‌بیلور بحر. «١١٣٠ و ١١٨٣» ماده‌لره باق.
دین دخی قابل قسمت دکلـدر . « ١١٢٣ » ماده‌یه باق .
بناءعلیه احد شریکین صاحبنه ربحدن حصه‌سی سکا هبه ایتدم دیدکده موهوب‌له‌اول حصه‌یی استهلاک‌ایلمش اولدیغی تقدیرده هبه صحیح اولور هندیه قبیل‌الباب الثالث. «٨٧٣» ماده‌یه باق.
قابل قسمت اولان مال ایله اولمیان مال ١١٣١ ماده‌ده بیـان اولنیور .

١٣ مسئله، موهوبك محرز یعنی واهبك‌ملك وحقوقندن مفرز بولنمسی لازمدر .

بناءعلیه اراضی‌یی، اوزرنده مزروع اولوب حصاداولنمیان اکینسز ویا آغاجی ، اوزرنده طوپلانمیـان یمشسز هبه ایتسـه جائز اولماز. زیرا زرع ویمش ارض وآغاج اجزاسندن اولمغله هبهٔ مذکوره جزء شایعی هبه منزلنده اولور ولوالجیه وبهجه .
بو جهتله بو هبه دخی هبهٔ مشاع حکمنده اولور رد محتار .
ایمدی برکیمسه مزروع عرصه‌سنی واکینی هبه ایده‌جك اولدقده اولا ارضی صـکره اکینی یاخود اولا اکینی صـکره ارضی‌هبه ایتدکده اکر تسلیمده جمع ایدرایسه ایکیسنده دخی هبه جائز اولور . واکر تسلیمده تفریق ایدرسـه یعنی اولا عرصه‌یی صکره اکینی یاخود اولا اکینی صکره ارضی تسـلیم ایلرسه صحیح اولماز هندیه اوچنجی مسئله‌یه باق .
نته‌کیم برکیمسـه عرصـه‌سی مقاطعه‌لو وقف واشجاری

ملك اولان باغچەسنك عرصەسنی اذن متولی ایله فراغ ایتمدین اشجارینی یاخود ارض میری وکرومی ملك باغك یرینی اذن صاحب ارض ایله فراغ ایتمـدین مذکور باغی کبیر اوغلنه هبه ایتسـه صحیح دکلدر. زیرا کوکلر یره کیرمش وتداخل ایلمش اولمغله مشـاع حکمندەدر ابوالسعود العمادی . اما صغیره هبه جائز ایدوکی ٨٥١ ماده شرحنده مجدی علی افندی.

شوقدرکه واهب بنایی عرصەسز یاخود زرعی ارضسز یاخود آغاج اوزرندەکی یمیشی آغاجسز هبه ایدوبده واهب بنایی نقض یاا کینی حصاد ویمیشی طوپلامق ایله موهوب لهه صراحة اذن ویروبده اوده بنایی نقض وا کینی حصاد ایتسه ویمیشی طوپلاسەده قبض ایلسه صحیح اولور . زیرا موهوب لهك امر واهب ایله فعلی بالذات واهبك فعلی کبیدر ولوالجیه. اما صراحة اذن ویرمدیکی تقدیرده مجلس هبەده موهوب له حصاد یا نقض ایتسه یا طوپلاسه بیله هبه صحیح اولمیوب موهوبی ضامن اولور هندیه .

فقط مقاطعەلی وقف یر یاخـود ارض میری اوزرندەکی خانەنك هبەسی جائزدر. بوخانه باغ وباغچەکبی دکلدر. چونکه بنا غرس کبی اولمیوب موهوبه اتصالی ضعیف اولمغله مشاع حکمنده دکلدر ابوالسعود العمادی . بووجهله هبه ایدیلان یالکز ابنیه اولەجغندن واهب عرصەسـندن ابنیەیی موهوب لهـه رفـع ایتدیرەبیلور. یوخسه ابنیەیه تبعا عرصه دخی هبه ایدلمش اولماز

علی افندی قبیل نوع فی الهبة للصغیر . هبة البناء بدون الارض جائزة هندیه فی الباب الحادی عشر .

١٤ مسئله، هبة الشاغل جائزدر. یعنی واهب کندی ملکنی شاغل بولنان برمالنی هبه ایتسه جائز اولور لان المظروف یشغل الظرف اما الظرف فلا یشغل المظروف حموی .

مثلا واهب خانه‌سی درونده‌کی اشیاسنی برینه هبه و خانه ایله برلکده تسلیم ایتسه صحیح اوله‌جغی کبی برکیمسه کتابخانه‌سنده بولنان بالجمله کتابلرینی اوغلنه هبه و کتابخانه‌یی اول کتابلریله معا تسلیم ایدوب اوده کتابلری و کتابخانه‌یی قبض ایتسه هبه تمام اولور علی افندی نته‌کیم چوالده‌کی دقیقی هبه ایدرك دقیقی چوال ایله معا تسلیم ایتسه جائز اولور .

کذا حیوان اوزرنده‌کی پالکنز یوکی هبه و حیوان ایله معا تسلیم ایتسه یاخود قربه‌ده‌کی پالکنز صویی هبه ایدوب قربه ایله برابر تسلیم ایتسه جائز اولور هندیه. زیرا بوصورتلرده موهوب غیر مشغول و بلکه ملك واهبی شاغل اولوب بو ایسه واهبك موهوب اوزرینه ثبوت یدینی ایجاب ایتمز. واقعا واهبك یدی ظرفده قائم ایسه‌ده ظرف، آلت حفظ اولمغله تبع اولدیغندن تبعده ثبوت یداصلده یدك قیامنی ایجاب ایلمز ابوالسعود المصری.

بو مثاللرده موهوبی مشغول ایله برلکده تسلیم ایتسه دینلمسی پالکنز اوله‌رق موهوبك تسلیم اولنمسی صورتندن احتراز ایچون دکلدر . بلکه بو صورتده یعنی موهوب پالکنز

اوله‌رق تسليم ايدلمسی تقديرنده هبه بطريق الاولويه تمام اولور.

اما هبة المشغول ، يعنی واهبك متاع و ملكيله مشغول بر مالك هبه‌سی جائز دكلدر بهجه . زيرا موهوب متاع واهبله مشغول اولنجه مشاع كبی و مشاع حكمنده اولور .

مثلا بر كيمسه خانه‌سنی درونده امتعه‌سی بولنديغی حالده آخره هبه و تسليم ايتسه جائز اولماز . مگركه مذكور خانه‌يی امتعهٔ مرقومه‌دن بعدالتخليه تسليم ايده . او حالده صحيح اوله‌جغی كبی امتعه‌يی دخی هبه ايدرك كليسنی موهوب لهه تسليم ايتدكده ينه صحيح اولور . « ٢٤ » ماده‌يه باق طحطاوی .

نته‌كيم بركيمسه شوايكی اوطه‌يی هبه ايدوبده يالكز بريسنی مشغول و ديكرينی غيرمشغول اوله‌رق تسليم ايتسه هيچ برنده هبه صحيح دكلدر هنديه اذن بالقبض ، تخليه و تسليمدنصكره اولمسی لازم اولوب اولجه يعنی قبل التخليه اولان اذنه اعتبار يوقدر . قبل التخليه اولان تسليمه اعتبار اولمديغی كبی .

شو قدركه موهوب خانه‌ده اجنبی انسان حرك بولنمسی سببيله اول خانه مشغول عد ايدلميه‌جكندن هبه صحيح اولور قاعديه . لكن واهب ياخود اهلی خانه‌ده بولنديغی حالده تسليم ايدلسه شو تسليم صحيح اولماز هنديه عن الخانيه .

مستثنيات

اوچ نوع مشغولك هبه‌سی جائزدر. شويله كه اولا اب، طفلنه مشغولی هبه ايتسه جائز اولور درمختار . مثلا بر

كيمسه اشياسيله مشغول منزلنى ياخود مزروع اكينيله مشغول ملك تارلاسنى طفلنه هبه يا صدقه واشهاد ايتسه صحيح اولور . اما بر كيمسه كبير ولديله معا ساكن اولديغى ملك منزلنى متاعيله مشغول ايكن ولد مرقومه هبه ايتدكده بلا تخليه و تسليم هبه صحيح دكلدر على افندى .

ثانيا زوجه، كندوسنك زوجيله ساكنه بولنديغى وايچنده اشياسى اولديغى خانه‌يى زوجنه هبه ايتسه جائز اولور درمختار. لان المرأة مع الدار و المتاع فى يد الزوج فكانت الدار فى يد الموهوب له معنى فصحت الهبة طحطاوى . حتى تخليه وتسليم اولنمدين زوج فوت اولسه ورثه‌سى اول خانه‌يى ميراثه ادخال ايده‌بيلورلر . زيرا زوجه يدنده‌كى امتعه‌سيله زوجك يدنده در حموى وعلى افندى .

ثالثا ، مالكك غيرى بر كيمسه‌نك ملكيله موهوبك مشغوليتى تماميت هبه‌يى مخل دكلدر مجمع الانهر و على افندى. شويله كه مثلا بر كيمسه‌نك ملك دكانى ديكر كمسنه‌نك ذخيره‌سيله مشغول ايكن اول كيمسه مذكور دكانى برشخصه هبه وذخيره ايله مشغول اولديغى حالده تسليم ايتسه دكانده هبه صحيح اولور بهجه و على افندى .

نته‌كيم مستعيرك اشياسيله مشغول بولنان خانه‌يى معير ، مستعيره هبه ايتسه صحيح اولور ابولسعود . اعار دارا انسانا ثم ان المستعير اوالمعير غصب متاعا و وضعه فى الدار ثم وهب المعير

الدار من المستعير صحت الهبة فى الدار لانه تبين ان الشاغل ملك غير الواهب طحطاوى .

كذا موهوب خانه‌ده واهبك يا موهوب لهك غصب ايلديكى متاع بولنديغى حالده خانه تسليم اولنسه هبه صحيح اولور . لان يد غيره قاصرة عنها فلم يظهر انها مشغولة بمتاع الواهب بحر .

ومن صور ذلك مالو وهب دارا بما فيها من المتاع او وهبه جوالق بما فيها من المتاع و سلمها الى الموهوب له ثم استحق المتاع فالهبة تامة فى الدار والجوالق لان يد الواهب كانت ثابتة على الدار و المتاع جميعا حقيقة فصح تسليمه طحطاوى .

١٥ مسئله ، بر كيمسه خانه‌سنى حفيدينه هبه ايتديكى مجلسده شو خانه‌مى حفيدمه هبه و تسليم ايلدم خانه ايچنده اصلا نسنه قالمدى ديو اقرار واشهاد ايتدكدنصكره فوت اولمغله ورثه‌سى حين هبه و تسليمده خانه مورثمزك متاعيله مشغول ايدى ديو ادعا ايتسه مسموع اولماز . زيرا اول كيمسه‌نك شو اقرارى صحيحدر . « ١٥٨٧ » ماده‌يه باق على افندى وهامش بهجه .

١٦ مسئله ، هبهٔ مشغولده حيله شو دركه اولا شاغل بولنان مال ، موهوب لهه ايداع وتسليم اولندقدنصكره خانه تسليم اولنمليدر . بو حالده هبه و تسليم صحيح اولور حموى فى اول كتاب الهبه .

١٧ مسئله ، مشغول ايله شاغل آيرو آيرو هبه اولنه‌رق تسليمده تفريق اولندقده باقيلور . اولا مثلا خانه هبه و مشغولا تسليم اولنورسه خانه‌ده‌كى هبه غير صحيح اولور ١٤ مسئله‌يه

باق . اما اولا متاعی هبه وتسلیم ایتدکدنصکره خانه‌یی هبه وتسلیم ایدرسه ایکیسنده دخی صحیح اولور هندیه عن الخانیه.

١٨ مسئله، هبهٔ مشغول فاسده اولیوب غیر تامه وموقوفه ایدوکی بنایه‌ده بیان اولنمشدر علی افندی وحموی فی اول الهبة.

١٩ مسئله، هبهٔ فاسده ایله هبه اولنان مال قبض اولندقده ملکی افاده ایتمسنده اختلاف اولندیغی فقط مفتابه اولان هبهٔ فاسده‌نك ملکی افاده ایتمسی ایدوکی ایکنجی مسئله‌ده بیان ایدلمشدی درر و مجمع الانهر و ردّ محتار .

مع ذلك هبهٔ فاسده هبهٔ صحیحه‌دن اوچ حکمده افتراق ایدر حکم اول ، ٨٦٦ ماده ده مذکور قرابت وکذا سائر موانع رجوع هبهٔ فاسده‌دن رجوعه مانع اولمدیغی کبی واهب فوت اولدقده وارثی دخی رجوع ایده بیلور. زیرا هبهٔ فاسده مضمونه اولوب بعد الهلاك مضمونه بولنان قبل الهلاك مستحق الرد اوله جغندن واهب هبه‌دن رجوعه و موهوبی استردادده مالك اولور ابوالسعود المصری وطحطاوی.

حکم ثانی، هبهٔ فاسده ایله مقبوض اولان مال، موهوب له اوزرینه مضموندر . یعنی ید موهوب لهده مال موهوب هلاك اولسه موهوب له اوزرینه ضمان لازم کلور. حالبوکه هبهٔ صحیحه‌ده ضمان لازم کلیه‌جکی ٧٨١ ماده‌دن مستفاد اولور . رد محتارك نهایه ایله خیرالدین رملیدن نقلنه کوره مذکور کتابلرده ضمان صورت مطلقه‌ده مذکور ایکن شرنبلالی درر حاشیه‌سنده تقیید

ایلیه‌رك دیمشدرکه فاسدا موهوب واهبك اذنیله قبض ایلدیکی جهتله ید موهوب لهده بلا تعد ولا تقصیر تلفی تقدیرنده ضمان لازم کلاملیدر. ضمان لازم کلیشی موهوب‌له آنی کندی صنع وفعلیله اتلاف ایلدیکی یاخود موهوب له واهبك صراحة اذنی اولمقسزین مال موهوبی قبض ایلدیکی تقدیرده در انتهی.

هبهٔ فاسده‌نك مضمونیتنه فروع آتیه تفرع ایدر. شویله‌که اولا برکیمسه دیکرکمسنه‌یه اون آلتون تسلیم ایدرك بونك اوچی سنکدر باقیسنی فلان شخصه تسلیم ایدیکز دیدکدن صکره مذکور اون آلتون اوکمسنه یدنده تلف اولسه او کمسنه اوچ آلتونی ضامن اولور. زیرا آنی هبهٔ فاسده ایله قبض ایتمشدر. اما باقیسی امانت اولمغله ضمان لازم کلمز.

ثانیا برکیمسه دیکرکمسنه‌یه اون آلتونی تسلیم‌ایدوبده بونك بشی سکا هبه‌در باقی بشیده یدکده ودیعه‌در دیدکدن صکره اوکمسنه آندن بش آلتونی استهلاك ایتدیکی حالده دیکر بش آلتون یدنده تلف اولسه قابض‌اوزرینه یدی بچق آلتونك ضمانی لازم کلور. زیرا هبة ویریلان بش آلتون هبهٔ فاسده بولنمق‌جهتیله مضمون اولدیغی کبی او کمسنه‌نك استهلاك ایتدیکی بش آلتونك نصفی‌مضمون ودیکر نصفی امانت اولمغله یدی بچق‌لیرانك ضمانی لازم کلدی خانیه فی‌الغصب.

حکم ثالث، ٨٣٨ ماده شرحنده ذکر اولندیغی اوزره هبهٔ فاسده‌ده تخلیه بالاتفاق قبض دکلدر.

مبحث ثانی

صراحة ذکر اولنمقسزین هبه‌ده داخل اولوب اولمیان شیلر حقنده در

٢٠ مسئله، بیع ارضده من غیر ذکر داخل اولان شیلر ارضی هبه‌ده دخی من غیر ذکر داخل اولور. شویله که بر کیمسه بر عرصه‌یی هبه و تسلیم ایتدکده اوزرنده کی ابنیه و اشجار من غیر ذکر داخل اولور. اما ارضی هبه و صدقه‌ده اکین من غیر ذکر داخل اولمیه‌جغی کبی اشجاری هبه‌ده دخی من غیر ذکر اثمار و اوراق متقومه داخل اولماز و بو حالده هبه فاسد اولور لانه یمنع التسلیم ١٤ مسئله‌یه باق هندیه فی الباب الحادی عشر .

٢١ مسئله، بیتی هبه‌ده فلق، سر روسلالیم مفرزه داخل اولماز ولوکه حین هبه‌ده مرافقیله دیه. لانها بمنزلة متاع موضوع فی البیت الفلق لایدخل فی بیع البیت بذکر المرافق فلا یدخل فی الهبة خانیه فی اوائل الهبة .

﴿ ماده ٨٥٩ ﴾

(واهبك) متصدقك هم حقیقة یا حکماً (عاقل) همده (بالغ) یعنی تبرعه اهل (اولمسی) هبه‌نك صحتنده (شرطدر.) چونکه تصرف مضرده اهلیت کامله شرط اولمغله اهلیت کامله بولنمینجه تصرف مذکور صحیح اولماز درمنتقی و مجمع الانهر . «٩٦٧» ماده‌یه باق .

مجنونك دخی حال جنوننده کرك مضر وکرك نافع بالجمله تصرفاتی باطلدر. کرك مجنون مطبق اولسون کرك غیر مطبق اولسون .

حقیقة عاقل، ظاهر اولوب حکما عاقله کلنجه بوده خمردن و بونك کبی محرماتدن سکران اولان کیمسه‌دن عبارتدرکه بو سکران حکما عاقل ومکلف صاییلمغله هبه‌سی صحیح اولور طحطاوی .

﴿بناءً علیه صغیر ومجنون ومعتوهك﴾ کندی مالنی ﴿هبه‌سی﴾ ولو بعوض اولسه وحتی عوض مال موهوبدن زیاده بولنسه بیله ﴿صحیح دکلدر.﴾ یعنی باطلدر. ولذلك بعدالبلوغ والافاقه مجیز اولسه بیله شو اجازت جائز اولماز. زیرا اجازت عقود موقوفه‌یه لاحق اولور . یوخسه عقود باطله‌یه لاحق اولماز. لکن بعدالبلوغ والافاقه مجدداً عقد هبه ایدیلورسه اوحالده صحیح اولور در منتقی. مجنونك تعریفی ٩٤٤ ماده‌ده ومعتوهك تعریفی دخی ٩٤٥ ماده‌ده مذکوردر.

بوراده‌کی صغیر لفظی مطلق اوله‌رق مذکور اولمسندن آکلاشیلورکه صغیر کرك ممیز اولسون کرك غیر ممیز اولسون وصغیر مرقوم ممیز اولدیغی تقدیرده کرك مأذون اولسون وکرك غیر مأذون اولسون وصغیر مرقوم مأذون بولندیغی صورتده کرك اذن عام ایله مأذون اولسون وکرك بالخاصه معلوم ومعین مالنك هبه‌سنه مأذون اولسون اعمدر.

بوجهتله صبی ممیز مأذون مال صاتوبده پارەسنی کلا یا بعضا مشتری‌یه هبه ایتدکده کرك ٨٤٧ ماده وجهله قبل‌القبض هبه ایتسون وکرك بعدالقبض هبه ایتسون صحیح اولماز .

ینه بوجهتله بر صغیر مالنی پدرینك اذنیله صدقه ویرسه صحیح اولماز هندیه . بوحالده صبینك استردادە حقی اولوب فقیره اوصدقه حلال اولماز .

ینه بو جهتله بر قادین بالغه اولدیغی بیانیله مهرینی زوجنه هبه ایتدکدنصکره وقت هبه‌ده بالغه دکل‌ایدم دیسه نظراولنور . اول قادینك وقت هبه‌ده قد وقامتی بالغه قادینلرك قدوقامتی کبی ایسه یاخود کندوسنده علامة البلوغ بولنسه بالغه دکل ایدم دیمسی قبول اولنماز ایسه‌ده بویله اولمدیغی صورتده سوز کندوسنکدر هندیه. «٩٨٩» ماده‌یه باق.

کذا هبه مطلق اوله‌رق ذکر اولنمسندن مستفاد اولورکه هبه کرك عوض مقابلنده اولسون کرك بلا عوض اولسون و عوض ایله اولدیغی صورتده مذکور عوض کرك قیمتجه مال موهوبه مساوی یا آندن زیاده یا ناقص اولسون اعمدر . یعنی صور مذکورەنك کلیسنده هبه صحیح دکلدر ضمانات .

بو جهتله صغیر مالنی بر کمسنه‌یه هبه و تسلیم ایدوبده او کمسنه دخی اول صبی‌یه عوض ویرسه هبه باطل اولدیغی کبی عوض دخی غیر صحیح اوله‌جغندن موهوب‌له مال موهوبی رد ایله عوضی استرداد ایدر خانیه.

شرحا اشارت اولنديغى اوزره صغيرك هبه‌سنك عدم صحتى صغير كندى مالنى هبه ايتديكى تقديرده اولوب اما صغير بر كمسنه‌يه هديه كوتوروبده پدرم بو هديه‌يى سكا كوندردى ديسه او كمسنه بو هديه‌يى تناول ايده‌بيلور. مكركه صبى مرقومك كاذب ايدوكى قلبنه واقع اوله هنديه .

ولى الصغير دخى مال صغيرى بعوض يا بلا عوض هبه ايده‌مز. «٥٨» ماده‌يه باق.

بو جهتله صغيرك پدرى يا وصيسى يا قاضى صغيرك مالنى بعوض يا بلاعوض برينه هبه ايتسه شو هبه صحيح اولماز. زيرا بونده ضرر دنيوى واردر جواهرالفقه ودر منتقى .

ينه بو جهتله بر كيمسه‌نك ديكر كمسنه‌يه هديه ايتديكى يوغورت اول كيمسه‌نك صغير اوغلنك اينكنك سودندن ياپيلديغى تبين ايتسه هديه جائز دكلدر . واب مذكور سوتدن يوغورت اعماليله آكا مالك اوله‌ماز هنديه.

ينه بو جهتله متوفانك بر شخص ذمتنده بولنان آلاجغنى متوفاى مرقومك صغيراوغلنك وصيسى اول شخصه هبه وعامهٔ دعوادن آنى ابرا ايتسه صحيح اولميوب صغير بالغ اولدقده مذكور آلاجغنى شخص مرقومدن آلور.

شو قدر واركه ولى ياوصى الصغيرك هبه ايتديكى آلاجق كندى عقديله لازم كلمش بر آلاحق ايسه امام اعظم و محمد رحمهما الله تعالى‌يه كوره شو هبه و ابرا صحيح اولوب صغير

ایچون مثلا وصی مرقوم ضامن اولور . اما امام ابی یوسفه کوره مذکور ابرا وهبه صحیح اولماز علی افندی .

متولینك هبه وابراسنده دخی حکم منوال مشروح اوزره در .

«٦٨٥» ماده شرحنه باق .

﴿ اما ﴾ موهوب لهك عاقل وبالغ اولمسی شرط دکلدر . بناء علیه ﴿بونلره﴾ یعنی صغیر ومجنون ومعتوهه ﴿هبه صحیحدر.﴾ و ٨٥٢ ماده ده محرر اولدیغی اوزره ولیسنك یا مربیسنك یاخود ٨٥٣ ماده ده مذکور اولدیغی وجهله صغیر ممیزك قبضیله هبه تمام اولور . «٩٦٧» ماده یه باق . چونکه صغیرك شول تصرفیکه حقنده نفع محض یعنی من کل وجه صغیره نافع اوله وصغیره اصلا ضرری بولنمیه اول صغیر، ممیز اولور ایسه ولیسنك اذننه موقوف اولمیه رق صحیح اولور . زیرا صغیره نفع محض اولان تصرفاتده صغیرك اهلیت قاصره سی کفایت ایدر مجمع الانهر ودر منتقی .

بروجه محرر بو کبی قاصرینه هبه صحیح ایسه ده شو هبه یه مقابل مال صغیردن عوض ویریله مز ولوکه هبه بشرط العوض اوله حتی صغیره برشی هبه ایدیلوب ده واهب رجوع ایده مامك ایچون صغیرك ولیسی صغیرك مالندن ولو که جزئی بر شیئی عوض ویرسه صحیح اولمیدیغی یعنی باطل اولدیغی جهتله واهب دخی هبه سندن رجوع ایده بیلور بزازیه و انقروی . واهبك حق رجوعنی اسقاط ایچون ولی الصغیر طرفندن مال موهوب دکر فئاتله بیع اولنمیلیدر .

بو فقره‌ده بونلره دینلمه‌سی حملدن احتراز ایچوندر . شویله‌كه موهوب‌له حمل یعنی بطن امده‌كی جنین اولور ایسه هبه باطلدر . مثلا بر كیمسه زوجه‌سی بطننده‌كی جنینه بر مالی هبه یا تصدق ایتسه صحیح اولماز بهجه . نته‌كیم بر كیمسه مالنی حی ومیته یاخود انسان و دیواره هبه ایتسه هبه‌نك كلیسی حی وانسان ایچون اولور هندیه فی‌الباب الثانی . اشارالی ان الایجاب اذا وقع لمن یملك ولمن لا یملك بوجه من الوجوه كان الایجاب بكماله لمن یملك هندیه فی‌الباب الثانی عشر .

ماده ٨٦٠

﴿هبه﴾ وهدیه وصدقه وابرانك نفاذن ﴿ده واهبك رضاسی لازمدر .﴾ ده واهبك رضاسی اولمامق ایكی صورتله اولور .

صورت اولی ، جبر واكراه ایله اولمقله اولور . ﴿ بناءً علیه جبر واكراه ایله ﴾ ورضاسی اولمیه‌رق اولان ﴿ هبه صحیح ﴾ یعنی اكراه اولنان قسمده نافذ ﴿ دكلدر . ﴾ بلكه فاسددر . «١٠٠٦» ماده‌یه باق .

بوجهتله بركیمسه زوجه‌سنی ضرب وشتم یاخود ابوینك زیارتنه كیتمكدن منع ایدوب مهرینی هبه ایتدیرسه شو هبه صحیح دكلدر انقروی .

ینه بوجهتله بركیمسه بالاكراه هبه ایدوبده مجبر حضورنده طایعا تسلیم ایتسه بیله ینه هبه صحیح دكلدر . زیرا هبه‌یه اكراه تسلیم موهوبه اكراهی مستلزم اولور . بونده مجبر حضورنده

دینلدی . زیرا وقت تسلیمده مجبر حاضر اولمسه هبه صحیح اولور ردمحتار فیالاکراه .

ینه بوجهتله برکیمسه دیکرینه برشی هبه ایتدکدن صکره شوهبه اکراه ایله اولمشیدی دیو دعوی واثبات ایتسه موجود اولنجه موهوبی استرداد ایدر علیافندی . وموهوب له غائب اولوبده استردادی ممکن اولمسه بدلنی مجبردن آلور ضمانات .

ینه بوجهتله مال موهوب موهوب له یدنده تلف اولسه واهبك حق تضمینی واردر. شویله که واهب هبه ایتمسیله اکراه اولندیغی کبی موهوب لهه دخی قبول هبه ایله اکراه ایدیلهرك قبول ایتسه نظر اولنور. موهوب له اکر واهبه اعاده ایچون قبض ایتدم دیرایسه یمینیایله تصدیق اولنهرق موهوب له یدنده امانت اولور. اما موهوب له کندیمه ملك اولمق یاخود مجبره ویرمك اوزره آلدم دیر ایسه مکره «٩١٠» مادهیه مبنی مخیر اولوب دیلرسه مجبره دیلرسه موهوب لهه تضمین ایتدیرر ضمانات . «٢» مادهیه وشرحنه باق . نتهکیم موهوب له مکره اولمیهرق آلور ایسه واهب ینه بروجه محرر تضمینده مخیردر .

جبر واکراه ایله اولان هبه صحیح یعنی نافذ اولمیوب فاسد اولمغله موهوب له مال موهوبه ملك فاسد ایله مالك اولور. وبعد زوالالاکراه اجازته توقف ایدر. زیرا عقد هبه وتسلیم ملکی اثبات ایدر . ولوکه بالاکراه اوله . لکن اکراه نفاذی منع ایلر مجمعالانهر فیالاکراه علیالبیع ودرمنتقی فیالاکراه .

بو جهتله يعنى بالا كراه وقوعبولان هبه وتسليم قابل اجازت اولمغله مكره بعد زوال الا كراه هبهٔ مذكوره‌يى مجيز اولسه نافذ اولوركه اجازت يا قولا اولور. مجيز اولدم وراضى يم ديمك كبى . يا فعلا اولور. مجبر حضورنده اولميه‌رق مال موهوبى طايعا تسليم ياخود هبه‌نك عوضنى طايعا قبض وقبول كبى. حتى بالا كراه عقد هبه اولندقدن صكره واهب عوضى طايعا قبول ايتسه بالا كراه واقع اولان هبه‌يى مجيز اولمش اولور على افندى وضمانات .

مجله‌ده هبه صحيح دكلدر دينلمسيله ايكى حكم مستفاد اولور .

حكم اول ، هبه يالكز اكراه واقع اولان قسمده نافذ دكلدر . اما اكراه واقع اولميان قسمده هبه نافذدر . شويله كه قابل قسمت اولميان بر مالك برحصه‌سنى بر شخصه هبه ايله اكراه اولنان كيمسه اومالى او شخص ايله ديكر بر آدمه هبه ايتسه شخص مرقوم حقنده‌كى هبه صحيح دكل ايسه‌ده اول آدم حقنده‌كى هبه صحيحدر ضمانات . نته‌كيم واهب هبه ايدلمكه اجبار اولنان مالك غيريسنى هبه ايدرسه هبه نافذ اولور. شويله كه مجبر مثلا اللى مجيديه‌يى هبه ايله اكراه ايتديكى حالده مكره اون آلتونى هبه ايتسه جائز وجنسين تخالف ايتديكى جهتله واهب هبه‌سنده طايع اولور.

حكم ثانى ، مكره اكراه اولنان عقدك غيريسنى ايقاع

ایدرسه اول عقد نافذ اولور . بناءً علیه مجبر هبه‌یه اکراه ایتمشیکن مکره تصدق ایتسه نافذ اوله‌جغی کبی مجبر تصدقه اکراه ایتدیکی حالده مکره هبه ایتسه نافذ اولور ضمانات .

صورت ثانیه، واهبه واقف اولمدیغی لساندن هبه ایتدم جمله‌سنك معناسنی متضمن سوزلی سویلتمك ایله اولور. شویله که موهوب له واهبه « وهبت منك مالی علیك من الالف » دی دینلمسیله واهب دخی لسان عربی‌یه وبو جمله‌نك معناسنه غیر واقف ایکن مذکور کلامی سویلسه آکا الاجق هبه ایدلمش اولماز . کرچه بومسئله‌ده اکراه یوغیسه‌ده واهبك رضاسی یوقدر انقروی .

فائدتان

١ معناسی عاقدك معلومی اولمیان لفظ ایله بعض فقها هیچ برعقد صحیح اولمیه‌جغنی وبعض فقها هرعقد صحیح اوله‌جغنی وبعض فقها نکاح کبی هزل وجدی مساوی اولان عقد صحیح وبیع کبی هزل وجدی مساوی اولمیان عقد غیر صحیح اوله‌جغنی بیان ایلمشلردر درمنتقی شرح الملتقی فی اول النکاح .

٢ اون پاره ظنیله سائله قرق پاره ویرلدکده بعض فقها ویررکن اون پاره‌یی ویردم دیر ایسه استرداد اولنور. بونی ویردم دیر ایسه اولنه‌ماز دیمشلر ودیکر بعض فقها ایسه ایکی حالده دخی استرداد اولنمیه‌جغنی بیان ایتمشلردر هندیه فی الباب الثانی عشر .

باب ثانی

﴿ احکام هبه بیاننده اولوب ایکی فصلی شاملدر ﴾

— فصل اول —

﴿ هبه‌دن رجوع حقنده در ﴾

یعنی بوفصلده هبه‌دن رجوع جائز اولان و اولمیان مسائل بیان اولنه‌جقدر .

بوعنوانده کی هبه لفظی موهوب معناسنه‌در. زیرا رجوع آنجق اعیان حقنده اوله بیلوب بوخسه اقوال حقنده اوله‌ماز ابوالسعود. وهبه‌نك موهوب معناسنده استعمال قلندیغی ٨٣٣ ماده شرحنده بیان ایدلمشیدی.

هبه‌ده هدیه دخی داخل اولمغله واهبك رجوعی جائز اولان مسائلده مهدی دخی هدیه‌سنده رجوع ایده بیلور قهستانی . صدقه‌دن رجوع جائز اولمامغله بونده هبه تعبیری صدقه‌دن احتراز ایچون اولدیغی مثللو بونده کی هبه‌دن مقصود دخی غنی‌یه اولان هبه اولوب اما فقیره ایدیلان هبه صدقه اوله‌جغندن بوندن دخی رجوع اولنه‌ماز .

هبه‌دن رجوع آتیده بیان اولنه‌جغی اوزره صحیح ایسه‌ده دنائت اولمغله برابر بعض علمایه کوره رجوع عن الهبة کراهت تحریمیه ایله مکروهدر تنویر وقهستانی . ودیکر بعض فقهایه کوره کراهت تنزیهیه ایله مکروهدرکه کراهت تنزیهیه کراهت

تحريميه‌دن اخف ومبـاح قبيلندن ياخـود مباحه قريبـدر مجمع الانهر و در منتقى .

ماده ٨٦١

﴿ موهوب له ﴾ بعد الايجـاب آنك يا نائبنك ﴿ قبض ﴾ ايتمسى ﴿ ايله موهوبه ﴾ بطريق الهبه ملك غيرلازم ايله ﴿ مالك اولور . ﴾ هدايه . موهوب له واحد ايسـه مستقلا ومتعددايسه بالاشتراك مالك اولورلركه شو ملك مستحق السـلامه دكلدر . مثلا بركيمسه ايكى كمسـنه‌يه خطـابا بومالى ايكيكزه هبه ايتدم ديوب تسليم و آنلرده اتهاب وتسلم ايدرلر ايسـه موهوب لهما مناصفة مالك اولورلر . فقط ثبوت ملكده شرائط آتيـه‌نك وجودى لازمدر.

١ موهوب محوز يعنى واهبك ملك وحقوقندن مفرز و٢ موهوب واهبك ملكيله غير مشـغول اولمق و ٣ هبه بطريق المواضعه اولمامق و ٤ قبض مذكور قبض كامل بولنمق يعنى وقت قبضده قابل قسمت اولان موهوب مشـاع اولمامق شرطدركه تفصيلاتى ٨٥٨ ماده‌سى شرحنده ذكر اولنمشدر. مواضعه دخى قريبا ايضاح اولنور .

خلاصه ، موهوبده موهوب لهـك ملكنك ثبوتنـده موهوبك قبضى شرطدر. بوكا متفرع بعض مسائل بروجه آتى بيان اولنور .

١ بعد العقد وقبل القبض موهوبده حادث اولان زوائد

واهبكدر . حالبوكه بعدالبيع وقبل القبض بيعده حادث اولان زوائد مشترينك ايدوكى ٢٣٦ ماده‌ده مصرح اولمغله بوخصوصده بيع ايله هبه افتراق ايدر قاعديه .

٢ قبل القبض واهب خود بخود رجوع ايده بيلور . «٨٦٢» ماده‌يه باق .

٣ واهبك بعد الايجاب موهوب انى قبضدن نهى ايده بيلور. وبعد النهى موهوب له آرتق قبض ايده‌من . «٩٦» ماده‌يه باق .

٤ قبل القبض طرفيندن برى فوت اولسه هبه باطل اولور. «٨٦٢» ماده‌يه باق .

٥ قبل القبض موهوبده واهبك تصرفى صحيح وموهوب لهك تصرفى غير صحيحدر. « ٩٦ » ماده‌يه باق . حتى واهب رجل غائبه دراهمى هبه ايدوبده بر رسول ايله كوندر- ديكنده موهوب له رسوله بو مبالغى سكا تصدق ايتدم ديسه جائز اولمديغى كبى رسوله بنم طرفمدن فقرايه تصدق ايت ديسه‌ده اوده تصدق ايتسه واهب رسوله تضمين ايتديرر خانيه فى اوائل الهبة .

ايضاح القيود

آنك يا نائبنك ، موهوب لهك قبضى ظاهر اولوب نائبنك قبضى بروجه آتى ايضاح اولنور. شويله كه بركيمسه برمالى ديكر كمسنه‌يه هبه ايدوبده موهوب له اومالى قبل القبض مجلس

مذکورده بر شخصه هبه یا بیع یا ایجار ایدوب شخص مرقوم آنی قبض ایتسه شو قبض اوکسنه‌نك قبضی مقامنه قائم و هبه جائز اولور . اما ایکنجی بیع یا هبهٔ ثانیه یا ایجار جائز اولماز قاعدیه .

٢ بطریق الهبه ، موهوب لهك موهوبه مالکیتی هبه ایله اولوب یوخسه بشقه شی ایله دکلدر . بناءً علیه مدیون ، داینته بر مالی هبه و تسلیم ایتسه داین ، مذکور ماله هبه ایله مالك اولوب یوخسه دینی یعنی آله‌جغی مقابلنده مالك اولمش اولماز هندیه . بو حالده مدیون دینی بشقه‌جه موهوب لهه ویرمسی لازم کلور .

٣ غیر لازم ، موهوب له قبض ایله موهوبه مالك اولور ایسه‌ده شوملك صور سبعه‌نك ماعداسنده لازم اولمامغله واهب هبه‌سندن مع کراهة التحریم رجوع ایده‌بیلور مجمع الانهر و طحطاوی .

٤ بالاشتراك ، مثلا واهب بر مالی بر اوغلنه و بر قزینه حصه‌لری تعیین ایتمیه‌رك بطریق الاجمال هبه ایتسه امام ابی یوسفه کوره مناصفة مالك اولورلر . یوخسه ارثده اولدیغی کبی ثلث و ثلثان اوله‌رق دکل انقروی .

٥ مستحق السلامه دکلدر ، عقد هبه و عقد صدقه تبرع اولمغله مستحق السلامه دکلدر درر . شویله که موهوب قبض اولندقدنصکره موهوب له یدنده تلف اولوبده بعده بر

مستحق چیقسه مخیردر . دیلرسه واهبه تضمین ایتدیرر . وبو حالده موهوب لهه رجوع ایده‌مز . و دیلرسه موهوب لهه تضمین ایتدیرر . و بو وجهله موهوب لهه تضمین ایتدیرسه موهوب له واهبه رجوع ایده‌مز هدایه وکنز وهندیه . «٦٥٨» ماده‌یه و شرحنه باق . شو قدرکه واهب موهوبك سلامتنی موهوب لهه ضامن اولورسه اول حالده موهوب له یدنده تلف اولمغله مستحق آکا تضمین ایتدیرسه موهوب له دخی واهبه رجوع ایدر عبدالحلیم و عنایه عن الذخیره و هندیه فی الباب الخامس .

موهوب له ، مال موهوبه مالك اولمق ایچون هبه‌نك بطریق المواضعه اولمامسی شرطدر . بطریق المواضعه اولورایسه موهوب ینه واهبك ملکی اوله‌رق قالور . شویله که بر کیمسه مالك خانه‌سنی بطریق المواضعه زوجه‌سنه هبه و تسلیم ایتدکدنصکره اول کیمسه فوت اولسه مذکور خانه اول کیمسه‌نك بالجمله ورثه‌سنه موروث اولور . اکر مواضعه ثابت اولور ایسه . یوخسه زوجهٔ مزبوره آنی مستقلة ضبط ایده‌مز .

صحت هبه‌یه مانع اولان مواضعه ، عقد هبه‌یه مباشرت ایتمدن اول ، موهوب واهبك ملکنده مقرر اولمق اوزره واهب ایله موهوب له اتفاق ایدوبده صورة هبه‌یی اقرار و تصدیق ایتمکدن عبارتدر ابوالسعود العمادی .

ماده ٨٦٢

﴿ قبل القبض واهب خودبخود ﴾ يعنى ٨٦٤ ماده‌ده ذكر اولنديغى اوزره رضا و قضايه حاجت قالميه‌رق ﴿ هبه‌دن ﴾ و هديه وصدقه‌دن كلايا بعضا ﴿ رجوع ﴾ يعنى اتمام هبه وهديه و صدقه‌دن امتناع ﴿ ايده بيلور . ﴾ مواد آتيه‌ده بيان اولنان موانع رجوعدن برى كرك بولنسون و كرك بولنمسون وواهب طرفندن موهوبك قبضى ايچون موهوب لهه اذن صريح كرك ويرلمش اولسون كرك اولمسون وموهوب له كرك حاضر اولسون وكرك غائب اولسون . زيرا قبل القبض هبه ذاتا تمام دكلدر . « ٨٣٧ » ماده‌يه باق .

مثلا بر كيمسه كبير اوغلنه بر مالى هبه ايدوب قبل التسليم نادم اوله‌رق رجوع ايتسه صحيح اولور بهجه .

شرح ماده صره‌سنده اشارت اولنديغى اوزره قبل القبض واهبك كل هبه‌سندن رجوعه حقى بولنديغى كبى بعض هبه‌سندن دخى رجوعه حقى واردر . شويله‌كه مثلا واهب اون آلتونى هبه ايدوبده قبل القبض دردنده رجوع ايدرك آلتيسنى تسليم ايتسه رجوعده اتمامده صحيح اولور قبل القبض هبه ذاتاً تمام اولمديغى جهتله رجوع اتمام هبه‌دن امتناعدن عبارتدر . نته‌كيم اثناى شرحده اشارت اولندى . اى فلم يخرج الموهوب عن ملك واهبه فلايقال ان له رجوعا فيه طحطاوى .

قولا رجوع ، رجوع ايتدم هبه‌يى ابطال ايلدم و هبه‌يى

نقض ایتدم و موهوبی مالکمه اعاده ایلدم دیمك کبی سوزلردر هدیه . فعلا رجوع دخی بعد الهبة قبل التسلیم واهب مال موهوبی شخص آخره هبه و تسلیم یاخود بیع وتسلیم ایلمك کبی شیلردر . بو جهتله واهب بر مالی زیده هبه ایدوبده بعده قبل التسلیم و القبض عمروه هبه ایدوب ایکیسنه‌ده قبضیله امر ایتسه‌ده آنلرده قبض ایده‌لر مال موهوب عمروك‌اولور وزیده قبضیله‌امر ایدوبده اوده قبض‌ایتسه باطل اولور هندیه فی‌الباب الثانی. زیرا قبل‌القبض شخص‌ثانی‌یه هبه، اوله اولان هبه‌دن رجوع اولوب مؤخرا اوله قبض ایله امر ایتمسی هبه اولمیوب امانة قبض اولور .

قبل‌القبض تعبیری دلالت ایدرکه بوراده‌کی هبه‌دن مقصود هبة الاعیان اولوب بناءً علیه دینك مدیونه هبه‌سندن رجوع اولنه‌ماز . نته‌کیم ٨٧٣ ماده‌ده ذکر اولنیور بحر .

ماده ٨٦٣

﴿ واهبك بعدالایجاب ﴾ یعنی مثلا بونی سکا هبه ایتدم دیدکدنصکره قبل القبض ولوکه بعدالقبول اوله ﴿ موهوب لهی قبضدن نهی ایتمسی ﴾ هبه‌دن ﴿ رجوع ﴾ منزلنده ﴿ در. ﴾ زیرا ٨٤١ ماده حکمنجه‌ده هبه‌ده قبض، بیعده قبول منزلنده اولوب بایع بعدالایجاب قبل القبول مشتری‌یی قبولدن نهی ایتسه بو نهی ایجابدن رجوع اوله‌جغی کبی نهی عن القبض دخی هبه‌ده‌کی ایجابدن رجوع اولور طحطاوی .

کرچه ٨٤٣ ماده حکمنجه واهبك ایجابی دلالة قبضه اذن ایسه‌ده بو ماده وجهله نهی ایدلمسی صراحت اولمغله ١٣ ماده موجبنجه صراحت ترجیح ایدلدی . بناءً علیه بوندنصکره موهوب له موهوبی کرك مجلس هبه‌ده و کرك بعدالافتراق قبض ایتسه غاصب اولور .

قبضدن نهیك رجوع اولمسی مطلقدر . یعنی واهب بعدالایجاب قبض موهوب ایچون موهوب لهه کرك صراحة اذن ویرمش اولسون کرك اولمسون . شویله که مثلا واهب کبیر اوغلنه خطابا این پنج دینار ترا دیه‌رك آنك طرفنه آتدقدنصکره اوغلی مومی الیه آنی قبض ایتمدین اول، واهب مذکور دینارلری کیرو آلسه هبه صحیح اولماز یعنی ایجابدن رجوع ایله هبه باطل اولور هندیه و طحطاوی. صراحة اذن ویردکدنصکره دخی رجوع ایده‌بیلور . زیرا بونده دیکرك حقنك ابطالی یوقدر. چونکه ایجاب و قبول بدون القبض حکمی افاده ایلمز واقعا واهبك رجوعی موهوب لهك حق تملکنی ابطاله مؤدی اولورسه‌ده حقیقت ملك حق تملکدن اقوی اولمغله حق تملك حقیقت ملکه معارضه ایده‌منز ١٨٤ ماده شرحنه باق .

ماده ٨٦٤

(واهب) وکذا الواهبة المتعارف فی امثالها تغلیب الذکر علی الاناث کما فی خطابات الشرع (بعدالقبض موهوب لهك) وکذا مهدی لهك (رضاسیله هبه و هدیه‌دن) کلایا بعضا

﴿رجوع ايده بيلور.﴾ ولوكه واهب حق رجوعنى اسقاط ايتمش بولنه وموهوب مديوندن بشقه سنه هبه ايديلان دين بولنه. لان الهبة ههنا تمليك لا اسقاط طحطاوى .

هبه دن رجوعك جوازى حديث شريف و معقول ايله ثابتدر. حديث شريف دخى الواهب احق بهبته «بونده كى هبه دخى موهوب معناسنه در» مالم يثب منها قول شريفيدركه مالم يعوض ديمكدر . يعنى واهب مال موهوبى موهوب لهه تسليم ايتدكدنصكره دخى عوض ويرلمدكجه هبه سنه احقدر . ومقصود عالى بعد التسليم بيان احقيتدر . زيرا قبل التسليم حقيقة هبه اولماز . لا يقال يجوز ان يكون المراد منه ما قبل التسليم فلا تكون حجة لانا نقول لايصح ذلك لانه اطلق اسم الهبة على المال وذالا يكون قبل القبض و التسليم ولانه عليه الصلاة و السلام جعله احق بها و هذا يقتضى ان يكون لغيره فيها حق و ذلك انما يكون بعد القبض ولانه لوكان كذلك لخلا قوله مالم يثب منها من الفائدة اذهوا حق وان شرط العوض قبله فتح القدير.

هبه نك واهبه راجع ضميره اضافتى ماكان اعتباريله در . نته كيم اكلنا خبز فلان دينور . هر نقدر آكل آنى اول فلاندن اشترا ايتمش ايسه ده .

دليل عقلى شودر كه هبه دن مقصود عادة عوضدر . حتى الايادى قروض يعنى احسانلر اودنجدر زيده عمروه ايولك و احسان ايدرسه اودنج اوله جغندن عمرو دخى زيده ايولك

ایتملیدر . سیئه‌نك جزاسی سیئه اولدیغی کبی حسنه‌نك جزاسی دخی حسنه اولمق اقتضا ایدر. لان العادة المطردة ان الانسان یهدی الی من فوقه لینصره بجاهه و الی من دونه لیخدمه و الی من یساویه لیعوضه و اذا تطرق الخلل فیما هو المقصود من العقد تمکن العاقد من الفسخ کالمشتری اذا وجد بالمبیع عیبا عنابه .

هبه‌دن مقصودك عوض اولیشنی شرع ایله دخی تأید ایلمشدر . شویله که تهادوا تحابوا احدیث شریفی وارد اولمشدر که تفاعل صیغه‌سنك جانبیندن فعلی اقتضا ایدر . ایمدی هبه‌دن مقصود عوض اولدیغی حالده واهبك مقصودی اولان عوض حاصل اولمینجه واهب ایچون حق رجوع ثابت اولدی. مشتری مبیعده عیب قدیم بولدقده مقصودی بولنان صفت سلامت فوت اولمسی جهتیله اعادهٔ مبیع ایله استرداد ثمن حق مشتری ایچون ثابت اولدیغی کبی زیلعی . بو دلیله شو وجهله اعتراض اولنورکه واهب اثنای هبه‌سنده نفی عوضی تصریح ایدرسه رجوعك ممتنع اولمسنی اقتضا ایدر . لانه ظهران العوض لیس بمقصود. حالبوکه حدیث عالی مطلق اولمغله نفی عوض ایله تصریح ایدلسه بیله جواز رجوعی اقتضا ایدر. لکن بوکا ایکی وجهله جواب ویریلور وجه اول، وجه مذکور نوع حکمی اثبات ایچون علت نوعیه‌نك بیانی اولوب بو ایسه هرصورتده اطرادی ایجاب ایتمز. وجه‌ثانی نفی عوض صورتنده دخی واهبك مقصودی عوض اوله‌بیلوب نفی عوض

موهوب لهك مروتنك هيجانته سبب اولسون ايچوندر فتح .

ايضاح التبود

١ واهب ، مهدى دخى واهب كبى هديه‌سندن رجوع ايده‌بيله‌جكى جهتله واهب تعبيرى مهديدن احتراز ايچون دكلسه‌ده متصدقدن احتراز ايچون اوله‌رق ٨٧٤ ماده‌ده دخى ذكر اولنديغى اوزره متصدق صدقه‌سندن رجوع ايده‌من طحطاوى .

٢ بعدالقبض ، بو تعبير احترازى اولميوب ٨٦٢ ماده‌ده ذكر اولنديغى اوزره قبل‌القبض دخى رجوع ايده‌بيلوب فقط بوايكى رجوع بيننده فرق واردر . شويله‌كه قبل‌القبض رجوع اتمام هبه‌دن امتناع ايكن بعدالقبض رجوع هبهٔ تامه‌يى فسخ اولور .

٣ رضاسيله ، فقرهٔ آتيه‌ده مذكور اولديغى اوزره بو تعبير قضادن احتراز ايچون دكلسه‌ده رضا ويا قضا اولمقسزين جبرا وغصبا واهبك موهوبى استرداد ايتمسندن احتراز ايچوندركه بو حالده واهب غاصب اوله‌رق ضمان لازم كلور .

٤ هبه‌دن ، بوندن مقصود موهوبدر . زيرا رجوع اعيانده ممكن اولوب يوخسه اقوالده ممكن دكلدر بحر . نته‌كيم شو فصل اول عنونى شرحنده ذكر اولندى .

٥ كلا يا بعضا ، هبه‌دن كلا رجوع صحيح اولديغى كبى بعضا رجوع دخى صحيح اولور طحطاوى . كلا رجوع ظاهر اولوب بعضا رجوعه كلنجه مثلا بركيمسه كندى برادريله بر اجنبى‌يه

بر مالی هبه و تسلیم ایتدکدنصکره واهب برادری حصه‌سنده « ٨٦٦ » ماده‌یه مبنی رجوع ایده‌مز ایسه‌ده اجنبی حصه‌سنده رجوع ایده‌بیلور .

نته‌کیم بر کیمسه بر مالی زیده هبه وعمروه صدقه اوله‌رق معا اعطا ایتدکدنصکره زیدك حصه‌سنده رجوع ایتسه صحیح اولور .

کذا بر کیمسه بر قوناغی زیده عرصه‌سیله معا هبه و تسلیم ایتدکدنصکره قوناق محترق اولوبده عرصه‌سنده رجوع ایتسه صحیح اوله‌جغی کبی ایکی کیمسه بر مالی دیکر کیمسنه‌یه هبه و تسلیم ایلدکلرندنصکره بریسی حصه‌سنده رجوع ایتسه صحیح اولور واقعات .

کذلك ایکی کیمسه بر شخصه بر بارکیری هبه و تسلیم ایدوبده بریسی غائب اولسه حاضر اولان حصه‌سنده رجوع ایده‌بیلور خانیه .

٦ رجوع، رجوع عن الهبه صحیح ایسه‌ده شوفصل اول عنوانی شرحنده ذکر اولندیغی اوزره رجوع مذکور قبیحدر. زیرا العائد فی هبته کالعائد فی قیئه والعائد فی هبته کالکلب یقی ثم یعود حدیث شریفلری وارد اولمشدر . مانع رجوع اولمیان موادده واهب رجوع ایدوب موهوب له دخی رجوعی قبول وموافقت ایتدکده رجوع تمام وملکیت واهبه عودت ایتمش اولوب بونك تمامیتنده قبض واهب شرط دکلدر هندیه فی الثانی عشر .

ایمدی رجوع عن الهبه رضاء ایسه بونده کلام یوغیسه‌ده قضاء اولنجه حاکم ایچون بوکبی مکروه ومعصیت اوزره اعانه برله معصیت اجرایی ارتکاب ایتمسی نصل صحیح ومعصیته اقدامی حاکم ایچون نصل جائز اولور. وموهوب لهك امتناعی حالنده رضـاء رجوع جائز اولمینجه قضـاء دخی جائز اولمامق اقتضـا ایدر. زیرا قضاء القاضی حرامی تحلیل وحلالی تحریم ایلمز .

جواب مکروه اولان هبه‌دن رجوعك نفسی اولوب یوخسه هبه‌دن رجوعك جوازی دکلدر. محل حکم ایسه جواز رجوع اولوب یوخسـه نفس رجوع دکلدر. چونکه حاکم اثنـای حکمنده هبه‌کدن رجوع ایت دییوب بلکه مع الکراهه هبه‌دن رجوع سنك ایچون واردر دیر . بوصورتده واهب رجـوع ایتدکده مکروهی بطوع نفسه کندوسی ارتکاب ایتمش اولوب یوخسـه اعانهٔ قاضی ایله دکل فتح القدیر. القلب لایطمئن الی هذا الفرق .

الفاظ رجوع ٨٦٢ ماده شرحنده ذکر اولنمشـیدی . ایمدی واهب رجوعـه دلالت ایده‌جـك بر شی ایله رجوع ایتمیوبده بلکه مال موهوبی موهوب لهه تسلیم ایتدکدن صکره شخص آخره هبه و تسلیم یا رهن و تسـلیم یاخود بیع و تسلیم ایلسه یاخود موهوب ثوبی بویاتسـه یاخود موهوبی جنسـیله خلط ایتسه رجوع اولماز هندیه . بلکه ضمان لازم کلور .

رجوع، ایکی نوعدر. نوع اول، حقیقة رجوعدر. واهب هبه‌مدن رجوع ایتدم ویر دیوبده موهوب‌له دخی اعاده ایتسه حقیقة رجوع اولور. نوع ثانی، حکما رجوعدر. شویله‌که طرفین رجوع اوزرینه تراضی ایتمدکاری کبی حاکم دخی رجوع ایله حکم ایتمدیکی حالده موهوب له مال موهوبی واهبه هبه ایتسه‌ده اوده قبول ایتسه واهب آنی قبض ایتمدکجه آکا مالك اوله‌ماز. وقبض ایتدکده بالتراضی یا بقضاء الحاکم رجوع منزلنده اوله‌رق موهوب له ایچون بوهبه‌سندن رجوعه حقی یوقدر هندیه و طحطاوی.

شو وجهله بالرضاء رجوعك صحتنده فقرهٔ آتیه‌ده اولدیغی کبی موانع رجوعدن بری بولنمامسی لازممیدر؟ یعنی مثلا برکیمسه کبیر اوغلنه برمالی هبه وتسلیم ایتدکدن صکره شو هبه‌سندن رجوع ایتدیکی بیانیله موهوبی طلب واوغلی دخی رجوع مذکوره بناء مال موهوبی پدرینه اعاده وتسلیم ایتسه رجوع مذکور صحیحمیدر؟ بومسئله محتاج تفصیلدر. شویله‌که موهوب‌له مانع رجوعه واقف ایکن اعاده و تسلیم ایدرسه صحیح اولور. یعنی واهبك رجوعی اوزرینه موهوب له دخی مانع رجوعه واقف اوله‌رق موهوبی رضاسیله موهوب لهه اعاده وتسلیم وواهب دخی تسلم وقبض ایدرسه رجوع صحیح وهبهٔ مستقله اولمق اوزره منعقد اولور.

واهب قبض ایدرسه دینلدی. زیرا واهب قبض ایتمدکجه

موهوب اهلك ملكى اولمق اوزره قاله جغى جهتله موهوب له آنده تصرف ايتسه جائز اولور طحطاوى. مانع فسخ بولنان هر هبه‌نك فسخنده حكم بويله‌در . يعنى واهب قبض ايتمدكجه آكا مالك اوله‌ماز هنديه فى الباب الثانى عشر .

نته‌كيم متصدق اقاله‌ٔ صدقه‌يى طلب ايتمكله متصدق عليه اقاله ايتسه متصدق اول صدقه‌يى قبض ايتمدكجه اقاله تمام اولماز. زيرا معامله‌ٔ مذكوره حقيقتده اقاله اولميوب بلكه هبهٔ مستقله‌در حتى متصدق آنى قبض ايتمدين متصدق عليه فوت اولسه مناقضه يعنى اقاله‌ٔ صدقه باطل اولور. ٨٦٦ ماده‌ده محرر اشخاصه وقوع بولان هبه‌نك حكمى دخى بويله‌در بزازيه وردمحتار وهنديه .

اما واهبك رجوع مذكورى اوزرينه موهوب له مانع رجوعه واقف اولميه‌رق واهبك حق رجوعى وار ظنيله اعاده وتسليم ايتسه شو رجوع صحيح اولماز. «٧٢» ماده‌يه باق . مثلا بركيمسه شوقدر اقچه‌سنى برشخص اجنبى‌يه هبه وتسليم وشخص مرقوم دخى آنى استهلاك ايتدكدن صكره اول كيمسه نادم اولوب هبه‌مدن رجوع ايتدم مبلغ مذكورك ضمانى سكا لازم كلور ديو دعوى ومؤاخذه ايتدكده شخص مرقوم دخى كندويه ضمان لازم كلور ظنيله يعنى ٨٧١ ماده‌نك حكمنه عدم وقوفنه مبنى اول كيمسه‌يه اولقدر اقچه‌يى ويردكدن صكره اول كيمسه‌نك هبه‌سندن رجوعى مشروع اولمديغنه شخص مرقوم واقف اولدقده مبلغ مزبورى اول كيمسه‌دن طلب واخذ ايده بيلور بهجه .

۷ ولوكه حق رجوعى اسقاط ايده، واهب ايچون حق رجوع مطلقدر . يعنى واهب اثناى هبه‌سنده حق رجوعى اسقاط ايتمسه رجوع ايده بيله‌جكى كبى اسقاط وابرا ايتدكده شو اسقاطك حكم وتأثيرى اولميوب حق رجوع ينه باقى قالور. چونكه بوحق قابل اسقاط وابرا اولمديغندن ۱۵٦۲ ماده‌نك فروعاتندن اوله‌ماز . «۵۱» ماده شرحنه دخى باق . شوقدركه حق رجوعدن برمال اوزرينه مصالحه اولسه‌لر صحيح و اومال هبه‌يه عوض اوله‌رق حق‌رجوع ساقط اولور انقروى وجواهر الفتاوى و درمختار .

﴿ وموهوب له ﴾ رجوع واهبه ﴿راضى اولماز ايسه حاكمه مراجعت﴾ ايله موهوب له هبه‌يى انكار ايلرايسه واهب هبه‌يى بالاثبات ياخود تكليف اولنان يميندن موهوب‌له بالنكول مال موهوبك استردادينى طلب ﴿ ايلر . ﴾ شو ايكى فقره‌دن اكلاشيلوركه هبه‌دن رجوع تراضئ طرفين ايله صحيح ولديغى كبى حكم قاضى ايله دخى صحيح اولور . ايمدى رضاى طرفين‌ايله رجوع جائزاولدى. زيرا طرفينك نفسلرى اوزرينه ولايتى واردر . حكم حاكم ايله‌ده رجوع جائز اولدى . زيرا حاكمك عامه يعنى قضاسى داخلنده اولان اهالى اوزرينه ولايتى واردر .

اما بووجهله تراضئ طرفين يا حكم‌حاكم اولمقسزين هبه‌دن رجوع جائز اولماز. زيرا هبه‌دن مقصود اولان شيئك حصول يا عدم‌حصولنده خفا واردر. چونكه واهبك هبه‌دن مقصودى

ثواب وتجب اولمق جائز ومحتملدر . بوحالده واهب رجـوع ایده مامك لازم كلور. شو جهتله كه عقد واهبك مقصودینی افاده ایتمشدر. نته كیم واهبك مقصـودی عوض اولمق دخی جائز ومحتملدر . بوحالده واهب رجوع ایده بیلمك لازم كلور. شو سببله كه عقد واهبك مقصودینی افاده ایتمامشدر. ایشته شوایکی محتملك برینی تعیین وتخصیص ایچـون بروجه مشروح رضـا یا قضـا لازم كلدی مجمع الانهر و درر .

﴿ حاكم دخی موادآتیه‌ده بیـان اولنه‌جق ﴾ ۱ ﴿ موانع رجوع﴾ دن بری حال عقد هبه‌ده ﴿بوغیسـه هبه‌یی﴾ ۲ ﴿فسخ ایده بیلور . ﴾ یعنی فسـخ ایتمسی لازم كلور . اما موهوب له راضی اولمدیغی کبی حاكم دخی فسـخیله حكم ایتمدین اول مال موهوب لهك ملكندن چیقماز. ﴿امامـوانع رجوعدن بری بولنسه﴾ حاكم هبه‌یی ﴿فسخ ایده‌مز.﴾

ایضاح القیود

۱ موانع رجوع، اما موانع سبعهٔ رجوعدن بری بولنور ایسـه حاكم بطلان رجوع ایله یعنی واهبك حق رجوعی اولمدیغنه حكم ایدر . شـو قدركه هبهٔ فاسـده‌ده مانع رجوع بولنسـه بیله ینـه رجوع جائز و صحیحدر لان المقبوض منها مضمون بعدالهلاك فله الرجوع قبله طحطاوی نتـه كیم ۸۵۸ ماده شرحنده‌کی ۱۹ مسئله‌ده ذكر ایدلدی. موانع رجوع دمع خزقه حرفلریله جمع ایدلمشدركه ۸٦٦ ماده شرحنده تفصیل اولنور. فقط بوحكمدن صكره مانع رجوع زائل اولسه حق

رجوع دخی عودت ایدر . « ٢٤ » ماده‌یه باق مانع رجوع زوجیت، قرابت. هلاك العين و موت العاقدين صورتلرنده زائل اوله‌ماز طحطاوی . اما عوض و خروج عن الملك وزيادهٔ متصله صورتلرنده زائل اوله‌بیلور .

عوضده زوال ، ٨٦٨ ماده شرحنده ایضاح اولنه‌جغی اوزره اعطا اولنان عوض بالاستحقاق ضبط اولنورسه واهب دخی رجوع ایده‌بیلور .

زيادهٔ متصله‌ده زوال، بروجه آتی ایضاح اولنور شویله‌که مثلا موهوب عرصه‌ده بنا انشا ایدلمکله ٨٦٩ ماده وجهله زیادهٔ متصله حاصل اولمغله حاکم حق رجوع بولنمدیغنه حکم ایتدکدن صکره موهوب له مذکور بنایی بالهدم عرصه هیئت اصلیه‌سنه رجوع ایتسه واهبك حق رجوعی عودت ایدر. بو، هر نقدر ساقط اولان حق عودت ایتمز قاعده‌سنه منافی کورینور ایسه‌ده بونده حق رجوع ساقط اولمیوب حق رجوعه مانع بولنمق جهتیله رجوع اولنه‌مدی و هذا من باب زوال المانع كما اذا تزوجت المرأة وسقط حقها فى الحضانة فانها اذا بانت عاد حقها فيها لزوال المانع طحطاوی. تفصیلات مذکوره « ٨٦٨ » ماده شرحنده بیان ایدیلان « بالعکس زوجیت » فقره‌سنه منافی دکلدر. زیرا بوراده مانعدن مراد بعد الهبه طاری اولان مانع رجوع اولوب مذکور مانع طارینك زوالیله حق رجوع عودت ایتمکده اولوب لکن فقرهٔ مذکوره‌ده مانع رجوع مانع مقارن اولمغله

آنك زواليله حق رجوع عودت ايلمز درر. خروج عن الملكده زوال مانع صورتی دخی بروجه آتی بيان اولنور شويله كه ٨٧٠ ماده شرحنده تفصيل اولنه جغی اوزره موهوب له مال موهوبی شخص آخره هبه وتسليم ايتدكده واهب آرتق رجوع ايده مز ايسه ده موهوب له بالرجوع موهوبی استرداد ايتدكده واهب دخی رجوع ايده بيلور .

رجوعدن امتناع ، مانع مقداريله تقدير اولنور . شويله كه بر كيمسه بر آتی برادريله اجنبی‌يه هبه ايتسه برادری حصه سنده رجوع ايده مز . اما اجنبی حصه سنده رجوع ايدر . نته كيم بر كيمسه بر مالی زيده هبه و عمروه صدقه اوله رق ويرسه هبه دن رجوع ايده بيلوب اما صدقه دن رجوع ايده مز واقعات. «٨٧٤» ماده يه باق. كذا موهوب له مال موهوبك نصفنه مقابل عوض ويروبده واهب دخی قبول ايتسه نصف مذكورده ٨٦٦ ماده يه مبنی رجوع ايده مز ايسه ده ديكر نصفده رجوع ايدر ابوالسعود المصری .

٢ فسخ ايده بيلور ، بو تعبير دلالت ايدر كه فسخ هبه ايله لحوق حكمدن اول موهوب ملك موهوب لهده باقيدر. بوجهتله واهب رجوع ايتديكی بيانيله موهوبی طلب ايتديكی حالده موهوب له اعاده دن امتناع ايدوب بواثناده تلف اولسه ياخود آخره هبه و تسليم يا بيع كبی بر وجهله استهلاك ايتسه جائز

اولوب موهوب لهه ضمان لازم كلمز لقيام ملكه عنايه . تصرفات مذكوره ولوكه اثنای محاكمه و مرافعه‌ده اوله بزازيه واصلاح ايضاح . ينه بو جهتله مادهٔ آتيه‌ده ذكر اولنديغى اوزره بعدالقبض واهب بلارضاء ولاقضاء مال موهوبى موهوب لهدن استرداد ايتسه غاصب اولور .

اما فسخيله حكمدنصكره مال موهوب موهوب لهك ملكندن چيقوب آنك يدنده امانت اوله‌رق قالور . بو جهتله بعد حكم الحاكم مال موهوب يد موهوب لهده تلف اولسه موهوب له ضامن اولماز. زيرا ابتداى قبض غير مضمون اولمغله استمرار قبض ايله مضمون اولمغه منقلب اولماز زيلعى . اما بعد حكم الحاكم بالرجوع واهب موهوبى استديكى حالده موهوب له اعاده‌دن امتناع ايتديكندن صكره يدنده تلف اولسه ضامن اولور . «٧٩٤» ماده‌يه‌باق‌هدايه ودرر. انظرمالومنعه بعدالرجوع بالرضاء والظاهر ان الحكم واحد طحطاوى بونده فسخ تعبيرى استعمال اولندى. زيرا بالقضا رجوع يعنى واهبك دعواسى اوزرينه حاكمك رجوع عقدهبه‌يى فسخ ايتمسى مستقبلده فسخدر يوخسه هبهٔ مبتدئه دكلدر يعنى فسخ مذكورله موهوب له مال موهوبى واهبه هبه ايتمش اولماز فلهذا لا يشرط فيه قبض الواهب والموهوب يكون امانة فى يد الموهوب له حتى لوهلك لا يضمن طحطاوى اما بالرضا رجوعه كلنجه بوده بعض رواياته كوره فسخ و ديكر بعض رواياته كوره عقد جديد

ومبتدأدر درر . فقط بالرضى رجوع دخى فسخ اولديغـنه شو مسائل دلالت ايدر . شويله كه اولا قابل قسمت بر مال هبه وتسليم اولندقده مثلا نصف حصهٔشايعه‌سنده رجوع صحيحدر. اكر فسخ اولميوبده هبهٔ جديده اولسيدى صحيح اولمـازدى . ثانياً بو رجوعك صحتى قبضه توقف ايتمز . لان القبض انمـا يعتبر فى انتقال الملك لا فى عود ملك قديم . اكر هبهٔ مبتدئه اولسه‌ايدى قبضه توقف ايدردى. ثالثا موهوب‌له، مال‌موهوبى آخره هبه و تسليم ايتدكدن صكره رجوع ايله استرداد ايدنجه واهب اول دخى رجوع ايده‌بيـلور . اولكى موهوب لهك رجوعى هبهٔ جـديده اولسيدى اولكى واهبك حق رجوعى اولمازدى ٩٨ ماده‌يه باق هنديه فى الباب الخامس.

مستقبلده ديمك حاكمك فسـخ هبه‌يه دائر اولان حكم وقضاسندن ابتدا ايدرك آندنصكره‌كى زمان ايچون فسخ ديمك اولوب يوخسه وقت هبه‌دن اولجه زماندن ابتدا ايدرك آندن مؤخر زمان ايچون‌دخى فسخ ديمك‌دكلدر عبدالحليم وردمحتار. تعبير ديكرله واهبك هبه و تسليمى زمانـندن حاكمك حكمى اوانه قـدر مدتده موهوب موهوب لهك ملكنده بولنمش اولوب اما فسخ‌وقتندن اعتبارا ملكندن چيقمش اعتباراولنور.

خلاصه، بوفسخ ماسبق‌ايچون فسخ دكلدر. اما آتى ايچون فسخدر .

ما سبق ايچون فسخ اولمديغنه شو مسائل آتيه تفرع ايدر.

١ فسخ مذكورله مال موهوب ملك واهبه عودت ايدرسه‌ده ملك قديم ايله عودت ايتمیه‌جکی جهتله قبل الفسخ و بعد الهبه والقبض موهوبدن حاصل اولان زوائد منفصله موهوب لهك مالی اوله‌رق قالوب يوخسه بوده اصل موهوب كبی ملك واهبه رجوع ايلمز . مثلا بر كيمسه‌نك آخره هبه وتسليم ايتديكی قصراق يد موهوب لهده ايكن طوغوردقدنصكره رجوع ايتدكده ياوريسی موهوب لهه قالور . «٨٦٩» ماده‌يه باق .

٢ هبه و تسليم ايديلان بر خانه ياننده بر عقار بيع اولندقدن صكره واهب هبه‌سندن رجوع ايتسه اول عقاری بالشفعه آله‌ماز ردمحتار وعبدالحليم ولو عاد اليه ملكه فيما مضى و جعل كان الدار لم تزل عن ملكه كان له الاخذ بالشفعه هنديه فی الباب الخامس .

٣ ولا وجبنا عليه زكاة ماله الموهوب اذا رجع فيه لما مضى من السنين مع انه لا يجب عليه طحطاوى .

آتی ايچون فسخ اولديغنه يعنی رجوع مذكورك فسخ اولوب هبهٔ مبتدئه اولمديغنه آتی الذكر مسائل تفرع ايدر ابوالسعود المصری .

١ بو فسخك تماميتنده واهبك قبضی لازم دكلدر . حالبوكه هبهٔ مبتدئه اولسيدی بدون القبض تمام اولمازدی .

٢ واهب قابل قسمت بولنان بر مالی كاملا هبه و تسليم ايتدكدنصكره جزء شايعنده رجوع ايتسه شو رجوع دخی

صحیحدر. زیرا بالذات تجویز اولنمیان شی بالتبع تجویز اولنور. حالبوکه قابل قسمت بولنان مالك جزء شایعنك هبه‌سی جائز دکلدر در مختار.

۳ واهب بو وجهله هبه‌سندن رجوع ایتدکدنصکره کرك رضاء رجوع ایتسون و کرك قضاء رجوع ایتسون میمی عیب ایله بایعنه رد ایده‌بیلور رد مختار اکر قبل الهبه عینه مطلع دکل ایدیسه . حالبوکه هبهٔ مبدئه اولمش اولسه ایدی رد ایده‌مز ایدی. زیرا ۹۸ ماده حکمنجه سبب تملکك تبدلی ملکك تبدلی مقامنه قائمدر درر . بخلاف الرد بالعیب ای لواشتری شیئا ثم باعه ثم رد المشتری الثانی علی الاول بعیب قدیم فان رده بقضاء کان فسخا فیثبت حق الرد للمشتری الاول علی بایعه وان کان برضاه لا لانه بمنزلة البیع الجدید طحطاوی والفرق یطلب من الطحطاوی قبیل فصل فی مسائل متفرقة من الهبة.

٤ بر کیمسه بر مالی دیکر کمسنه‌یه هبه و تسلیم و او کمسنه دخی دیکر بر شخصه هبه و تسلیم ایتدکدنصکره او کمسنه هبه‌سندن رجوع ایدرك مذکور مالی او شخصدن آلسه بو رجوع کرك قضاء و کرك رضاء اولسون اول کیمسه دخی هبه‌سندن رجوع ایله مال مذکوری اوکمسنه‌دن استرداد ایدر. حالبوکه اوکمسنه‌نك هبه‌سندن رجوعی فسخ اولمیوب هبهٔ مبتدئه اولسیدی اول کیمسه هبه‌سندن رجوع ایده‌مزدی . «۹۸» و «۸۷۰» ماده‌لره باق هندیه و عنایه .

آنجق هبه‌دن بالرضی رجوع آتی الذکر مسئله‌ده بعض
روایاتده هبهٔ جدیده اعتبار ایدلمشدر . شویله‌که موهوب لهك
حال صحتنده اتهاب وقبض ایتدیکی مالی موهوب له مرض موت
ایله مریض ایکن واهب هبه‌سندن رجوع ایتمکله موهوب له
رضاسیله موهوبی رد ایتسه مریضك هبهٔ جدیده‌سی منزلنده‌در .
حتی موهوب له مدیون اولمینجه آنجق ثلث مالندن معتبر اولور .
« ۸۷۹ » ماده‌یه ماق . موهوب لهك دینی مالنی محیط اولورسه
رجوع مذکور باطل اوله‌رق مال موهوب موهوب لهك
ترکه‌سنه رد اولنور هندیه .

لکن رجوع مذکور بالرضی اولیوب بالقضا اولنجه
موهوب لهك فوتندنصکره داینلرینك یاخود ورثه‌سنك حق
مداخله‌لری اولماز هندیه و بزازیه . موهوب لهك مرض
موتنده بالرضی وقوعبولان رجوع هبهٔ متبدئه منزلنده اولمق
آنفا ذکر اولندیغی اوزره بعض روایاتده اولوب اما دیکر بعض
روایاتده من کل وجه فسخ عد ایدیله‌رك موهوب لهك جمیع
اموالندن معتبردر رد محتار و هندیه فی الباب العاشر «۸۸۰»
ماده شرحنده بو مسئله تکرار ذکر اولنور .

ماده ۸٦۵

بدون الرضی و القضا هبه‌دن رجوع صحیح دکلدر . بناءً علیه
(بعدالقبض) یعنی موهوب له مال موهوبی واهبك صراحة
یا دلالة اذنیله قبض ایتدکدنصکره (واهب اکر موهوب لهك

رضـاسی یاخود حاکمك حکم و قضـاسی اولمدن خود بخود موهوبی﴾ موهوب لهدن ﴿استرداد ایدر ایسه غاصب اولور.﴾ زیرا مادهٔ سابقه‌ده مذکور اولدیغی وجهله واهب بدون الرضی والقضاء رجوعده منفرد اوله‌ماز . بو حالده موهوب له آنی واهبدن عینا اسـترداد ایده‌بیلور . و بعده واهب دخی حاکمه بالمراجعه مادهٔ آنفه وجهله هبه‌یی بالفسخ موهوبی استرداد ایدر.

﴿ و بو صورتده ﴾ واهب موهوبی استهلاك ایتسه ضامن اوله‌جغی کبی ﴿ یدنده موهوب تلف یا ضایع اولسه﴾ موهوب له بدلنی یعنی قیمیاتدن ایسه قیمتنی ومثلیاتدن ایسه مثلنی ﴿ضامن اولور .﴾ ٨٩١ ماده‌یه باق . بو حالده واهب دخی هبه‌سـندن رجوع ایده‌مز. ٨٧١ ماده‌یه باق .

مثلا واهب هبه ایتدیکی روبه‌یی موهوب لهدن بالاختلاس استهلاك ایتسه ضامن اوله‌جغی کبی موهوب له بعدالقبض مال موهوبی واهبه ایداع و تسـلیم ایله غائب اولدقدنصکره واهب هبه‌سندن نادم اولمغله بلا رضاء ولاقضاء موهوبی استهلاك ایتسه ضامن اولور انقروی وعلی افندی . ولو وهب له شیأ و قبضه فاختلسه الواهب و استهلکه غرم قیمته للموهوب له ولوکان شاة فذبحها الواهب بعد قبض الموهوب له یأخذ الشـاة المذبوحة من غیر تغریم بخلاف مالوکان ثوبا فقطعه الواهب فان الموهوب له یأخذ الثوب ویغرم الواهب له مابین القطع والصحة طحطاوی.

سـو آل ، بعض کتب فقهیه‌ده اب ، صغیر ولدینـه اولان

هبه‌سندن حکما رجوع ایده‌بیلور . هر نقدر مروته مخالف ایسه‌ده دینلیور. صغیردن ایسه رضی ممکن اولمامغله بدون الرضی والقضا رجوعك صحتی آکلاشیلور .

جواب، بونك معناسی اب طرفندن صغیر ولدینه وقوع بولان هبه‌دن رجوع ایده‌بیلور دیمك دکلدر . چونکه بو معنی ۸٦٦ ماده حکمنجه مخالفدر . بلکه اب محتاج اولدیغی صورتده صغیر ولدینك نفقه جنسندن اولان مالی آلوب برای نفقه نفسنه صرف ایده‌بیلور. ولوکه بو مال صغیره هبه ایدلمش مال بولنه دیمکدر ابوالسعود المصری . «۷۹۹» ماده شرحنه باق .

ماده ۸٦٦

نسبا اولان قرابت یعنی ذی رحم محرمیت بالنسب هبهٔ صحیحه‌ده مانع رجوعدر. ولوکه اختلاف دین ویا تابعیت بولنه.

یعنی (برکیمسه اصول) نه یعنی پدرینه یا پدرینك پدرینه وکذا بونك پدرینه و آناسنه و شونك آناسنه و پدرینك آناسنه و آناسنك پدرینه (وفروعنه) یعنی اوغلنه یا قزینه یاخود بونلرك اولادینه و اولاد اولادینه (یا)خود کندوسنك (برادر وهمشیره‌سنه یا بونلرك اولادینه) یعنی برادرزاده‌سنه یا همشیره زاده‌سنه (یاخود پدر ومادرینك برادر وهمشیره‌سنه) یعنی کندوسنك اعمام و عمات و اخوال و خالاتنه (بر شی هبه) ء صحیحه ایله هبه (ایتدکدنصکره رجوع ایده‌مز.)

وهب لوکیل اخیه لایرجع فی الهبه لان الملك والعقد وقعا لاخیه

هنديه فى الباب الرابع . بو عدم رجوع ايكى وجهله اثبات اولنمشدر .

وجه اول ، سنتدر . شويله‌كه رسول اكرم صلى الله عليه وسلم اذا كانت الهبة لذى رحم محرم لم يرجع فيها بيورمشدر.
وجه ثانى ، دليل عقليدر . شويله كه هبهٔ مذكوره‌دن مقصود صلهٔ رحمك ايفاسى اولوب بو مقصد مذكور هبه‌دن حاصل اولديغنه و هر عقد كه مقصودى افاده ايده لازم اوله‌جغنه بناءً مذكور هبه دخى لازم اوله‌رق بو وجهله صلهٔ رحم حاصل اولان هبه‌دن رجوعده قطع رحم بولنمغله رجوع جائز دكلدر زيلعى و درر .

شرحا دخى اشارت اولنديغى اوزره شو ماده مطلق اوله‌رق ذكرندن دخى آكلاشيله‌جغى وجهله واهب يا موهوب لهدن برى اسلام ديكرى خرستيان يا برى تبعهٔ دولت‌عليه‌دن ديكرى تبعهٔ اجنبيه‌دن اولمق كبى اختلاف دين يا دار بولنسه بيله حق رجوع يوقدر زيلعى و ابوالسعود المصرى .

نته‌كيم بر كيمسه برادرى طرفندن اتهاب ايچون تعيين قلنان وكيلنه بر شى هبه و تسليم ايتسه رجوع ايده‌من . زيرا ملك و عقد برادرى ايچون واقع اولمشدر قنيه . « ١٤٦٠ » ماده‌يه باق .

اما بونلرك غيريسنه يعنى مثلا ذى رحم غير محرمه بر شى هبه اولندقده مانع رجوع دكلدر . ذى رحم غير محرم ابن

العم ، بنت العم ، ابن العمه ، بنت العمه ، ابن الخال، بنت الخال، ابن الخاله و بنت الخاله كبيلردر. بناءً عليه بركيمسه عم زاده‌سنه برشی هبه ایتدکده هبه‌سندن رجوع ایده‌بیلور. عمه‌سی اولادینه هبه‌ده دخی حکم بویله‌در . نته‌کیم بر کیمسه دایی زاده‌سنه برشی هبه ایتدکده رجوع ایده‌بیله‌جکی کبی تیزه زاده‌سی اولادینه هبه دخی حکم بویله‌در . زیرا بونلر آره‌سنده کرچه قرابت وار ایسه‌ده نکاحجه محرمیتی مستلزم دکلدر هدایه .

کذا ذی رحم محرم بغیر النسبه بر شی هبه ایدلدکده مانع رجوع دکلدر . شویله که بر کیمسه نسبا عم زاده‌سی ورضاعا برادری بولنان بر کمسنه‌یه هبه ایتسه شو هبه‌سندن رجوع ایده‌بیلور . واقعا او کمسنه عم زاده‌سی اولمق جهتیله ذی رحم اولدیغی کبی رضاعا برادری بولنمق حسبیله دخی محرم ایسه‌ده اشبو محرمیت من جهت النسب اولمیوب نسبك غیری بر شیدن طولایی یعنی رضاعا بولنمشدر .

و کذا قرابة المحرمیة بالسبب دخی مانع رجوع دکلدر . رضاعا یاخود امهات النساء و ربائب و ازواج البنین والبنات مثللو مصاهرة قرابت کبي هندیه فی الباب الرابع . شویله که مثلا بر کیمسه سوت آنا یاخود سوت باباسنه یاخود قائن آناسنه یا اوکی اولادینه یا دامادینه یاکلینه بر شی هبه ایتسه رجوع ایده‌بیلور . نته‌کیم بر کیمسه جمله اشیاسنی آخرت اوغلنه هبه و تسلیم ایتسه رجوع ایده‌بیلور منقاری زاده .

بو مبحثده‌کی هبه‌دن مقصود، هبهٔ صحیحه‌در. زیرا قرابت

محرميت بالرحم وكذا سائر موانع رجوع هبۀفاسدەدن رجوعه مانع دكلدر . چونكه هبۀ فاسده «٨٥٨» ماده شرحنده ذكر اولندیغی اوزره بعدالهلاك مضمون اولمغله قبل الهلاك حق رجوعی واستردادی واردر طحطاوی وابوالسعود .

مثلا بر كیمسه قابل قسمت بولنان مالنك حصۀ شایعه‌سنی اوغلنه هبه و شایعاً تسلیم ایلسه اول كیمسه شو هبه‌دن رجوع ایده‌بیلور انقروی .

خلاصۀ موانع رجوع

فقها هبه‌دن رجوعه موانع سبعه‌یی دمع خزقه حرفلریله جمع ایتمشلردر . ایمدی دال ، زیاده‌یه اشارتدركه ٨٦٩ ماده‌ده ذكر اولنیور . میم ، واهب یا موهوب له‌دن برینك موتنه اشارتدركه ٨٧٢ ماده‌ده ذكر اولنیور. عین، عوضه اشارتدركه ٨٦٨ ماده‌ده ذكر ایدیلیور . خا ، مال موهوبك موهوب له یدندن خروجنه اشارتدركه ٨٧٠ ماده‌ده مسطوردر . زاء ، زوجیته اشارتدركه ٨٦٧ ماده‌ده مسطوردر . قاف ، قرابته اشارتدركه شوماده‌ده بیان اولنمقده‌در. هاء ، هلاكه اشارتدركه ٨٧١ ماده‌ده ذكر اولنیور. بو موانع سبعه بحر كاملدن بولنان ابیات آتیۀ عربیه ایله جمع ایدلمشدر منع الرجوع من المواهب سبعةفزيادة موصولة موت عوض وخروجها عن ملك موهوب له زوجية قرب هلاك قد عرض.

ماده ٨٦٧

﴿ زوج ايله زوجـەدن برى بينلرنده زوجيت قائم ايكن يكديكرينه برشى هبه وتسليم ايتدكدن صكره﴾ زوجيتدن افتراق وقوعبولسه وياخود زوج مسلم ايكن زوجه غيرمسلمه بولنسه بيله ﴿آرتق آندن رجوع ايده‌مز.﴾ زيرا زوجيت قرابتك نظيريدر. حتى بينلرنده بلا حاجب توارث جريان ايدر . وزوجيندن هر برينك ديكرى لهنه شهادتى جائز دكلدر. بو جهتله اقربانك هبه‌لرنده اولديغى كبى بونلرك يكديكره اولان هبه‌لرنده مقصود صله وتواد اولوب يوخسه عوض دكلدر. بروجه محرر هبه‌دن غرض ومقصود حاصل اولاجه رجوع اولنه‌ماز زيلعى.

زوجيت قائم ايكن تعبيرندن آكلاشيله‌جغى اوزره هبه‌دن رجوعـه مانع اولان زوجيت وقت هبه‌ده‌كى زوجيت اولوب يوخسه وقت رجوعده‌كى زوجيت مانع رجوع دكلدر ملتقى .

مثلا بركيمسه اجنبيه بولنـان برقادينه برشى هبه ايتدكدن صكره آنى تزوج ايتسـه هبه‌سندن رجوع ايده بيلور . بشـقه مانع رجوع يوغيسه . زيرا بوصورتده واهبك مقصودى عوض اولوب بناءً عليه حق رجوعى ثابت اوله‌جغندن تزوج ايله بوحق ساقط اولماز زيلعى .

بركيمسه نامزدليسنه هديه اوله‌رق بعض امتعه كوندروب زوجه دخى زوجنه عوض اولمق اوزره بعض هدايا كوندردكده عوض اولديغنى كرك تصريح ايتسون كرك ايتمسون بعده زفاف

اولدقلرندن صكره افتراق ایتدكلرنده زوج كوندردیكی امتعه هبه اولیوب عاریت ایدوكنی ادعا ویمین ایدوب استرداد ایتمك استدیكنده زوجه دخی استرداد ایده بیلور. زیرا هبه اولدیغنجه عوض دخی اولماز. وبونلری زوج یا زوجه‌دن بری استهلاك ایدنجه ضامن اولور. زیرا استهلاك عاریت موجب ضماندر درمختار. نته‌كیم بركیمسه باینا بوشامش اولدیغی زوجه‌سنه برمال هبه ایتسه صكره رجوع ایده بیلور. بشقه مانع رجوع یوغیسه.

بالعكس زوجیت بینلرنده قائم ایكن هبه ایدوبده بعده افتراق ایتسه‌لر یعنی زوج زوجه‌سنی باینا بوشاسه هبه‌سندن رجوع ایده‌مز. وان كانت حایلته كان مقصوده الصلة دون العوض وقد حصل فسقط الرجوع فلایعود بالابانة طحطاوی.

اما وصیتده حكم بویله دكلدر. یعنی آنده اعتبار زمان وصیته اولمیوب وقت فوته‌در. شویله كه هبه‌ده وقت هبه نظر اعتباره آلندیغی حالده وصیتده وقت موت نظر اعتباره آلنوب یوخسه وقت ایصاء نظر اعتباره آلنماز. بو جهتله بركیمسه زوجه‌سنه وصیت ایتدكدن صكره باینا تطلیق ایدوب بعده مصرا علی ایصائه فوت اولسه وصیت صحیح اولدیغی حالده بركیمسه بر اجنبیه‌یه وصیت ایتدكدن صكره آنی تزوج ایدوب بعده فوت اولسه وصیت صحیح دكلدر جواهرالفقه.

بوماده‌ده زوج ایله زوجه‌دن بری دینلدی. زیرا زوج ایله

زوجه‌دن برینك اقرباسی دیکرینك اقرباسنه بر شی هبه ایتسه بوهبه‌دن رجوع جائزدر. شویله‌كه قزك اقرباسی اوغلانك باباسنه برشی هبه وتسلیم ایدوب صکره زوج ایله زوجه افتراق ایتسه واهب هبه‌سندن رجوع ایده بیلور قاعدیه . بشقه مانع رجوع یوغیسه .

ماده ۸٦۸

کل ﴿ هبه‌یه ﴾ مقابل مال موهوبك غیری بر مالدن هبة یا هدیة یا صدقة ﴿ عوض ویریلوبده واهبك دخی ﴾ عوض مذکوری ﴿ قبض ایتمسی ﴾ هم هبه‌دن همده عوضدن ﴿ مانع رجوعدر . ﴾ اول عوض کرك اثنای هبه‌ده مشروط اولسون کرك اولمسون. یعنی بعد الهبة والقبض بلاشرط اعطا ایدلسون . واقعا بعض فقها شو ایکنجی عوض حق رجوعی اسقاط ایتمیه‌جکنی ادعا ایلمشلر ایسه‌ده فروع مذهب مطلقا عوضك حق رجوعی اسقاط ایده‌جکنه دائردر طحطاوی . فالتعویض المتأخر عن الهبة هبة مبتدأة بلا خلاف یصح بما یصح به الهبة ویبطل بما تبطل به الهبة لایخالفها الافی اسقاط حق الرجوع فاما فیما وراء ذلك فهو فی حکم هبة مبتدأة هندیه باختصار .

مکرکه عوض موهوب لهه سالم اوله‌رق قالمیه . زیرا رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم الواهب احق بهبة مالم یثب منها بیورمشدر زیلعی .

وبرده «٨٦٤» ماده شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره هبه‌ده رجوعك ثبوتی واهبك مقصودنده خلل واقع اولدیغنه مبنی اولوب عوض ویرلمكله خلل زائل اولدیغی جهتله حق رجوع دخی اوله‌ماز. نته‌كیم مشتری مبیعده عیب‌قدیم بولوبده مذكور عیب زائل اولیویرسه رد ایده‌میه‌جكی كبی زیاده.

ایضاح القیود

١ كل هبه‌یه ، بو كل لفظی علاوه ایدلدی . زیرا یالكز نصف موهوبه مقابل عوض ویرلدكده واهب بو نصفده‌كی هبه‌سندن رجوع ایده‌مز ایسه‌ده دیكر نصفنده رجوع ایده‌بیلور. چونكه ٨٦٤ ماده شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره رجوعدن امتناع مانع مقداریله تقدیر اولنور هدایه وعنایه. ایمدی مانع رجوع بولنان تعویض آنجق نصفده بولنمغله امتناع رجوع دخی نصفه منحصر اولور. وبو وجهله نصفدن رجوع ایله موهوبه شیوع عارض اولورسه‌ده بو شیوع طاری اولمغله صحت هبه‌یی اخلال ایلمز . «٥٥» ماده‌یه باق.

٢ مال موهوبك غیری بر مالدن ، بوكا دائر ایضاحات قریبا اعطا اولنه‌جقدر.

٣ هبة یا هدیة یا صدقة ، هبه‌یه مقابل عوض اوله‌رق صدقه ویرلسه یاخود عمری ایدلسه بونلر دخی عوض ویرمك كبی اوله‌رق حق رجوعی اسقاط ایدر. زیرا واهبك مقصودی

اولان عوض حاصل اولنجـه اختلاف عباره‌یه اعتبار یوقدر ولو الجیه .

٤ عوض، بو لفظ مطلق اوله‌رق ذکر اولنمسندن مستفاد اولور که عوض مذکور کرك مال موهوب جنسندن اولسون موهوب آرپه عوض دخی آرپه اولمق کبی. لانها لیست بمعاوضة محضة فلا یتحقق فیها الرباعنایه. لان العوض لیس ببدل حقیقة اذ لو کان کذلك لماجاز بالاقل للربا یحقق ذلك ان الموهوب له ملك للهبة والانسان لایعطی بدل ملکه لغیره وانما عوضه لیسقط حقه فی الرجوع طحطاوی . کرك بشـقه جنسدن اولسون. موهوب آرپه ایکن عوض بغدای اولمق کبی . یاخود موهوب بغدای ایکن عوض اول بغدایدن اعمال ایدلمش دقیق اولمق کبی در منتقی. ویشترط فیـه شرائط الهبة کقبض وافراز عن مال المعوض فان عوضـه ثمراً علی شجر لایتم حتی یفرزه وعـدم شیوع ولو العوض مجاناً او یسیرا طحطاوی .

بو عوض ، مانع رجوع اولمق ایچون آنده اوچ شرط لازمدر . شرط اول، عوض ویرلدیکی آکلاشـلمق ایچون موهوب له عوضی شول لفظ ایله اعطا ایتملیدر که کندو هبه‌سنه عوض اوله‌رق اعطا اولنمش ایدوکنی واهب بیله. هبه‌که عوض یا هبه که بدل، یا هبه‌ك مقابلنده آل، یا هبه که جزاء یا هبه که ثوابا آل دیمك کبی سوزلر ایله هبه‌یه عوض ویرمك مثللو مثلا مسکین وزیلعی. زیرا حق رجوعی مسـقط عوض اولوب بو

ایسه آنجق واهبك رضاسیله تمام اولور زیلعی. رضاده ایسه علم لازمدر. نتهکیم مجلهنك آتی الذکر مثالنده عوض اولمق اوزره عبارهسنده بوکا اشارت واردر. وفی الجوهرة مایفیدانه یکفی العلم بانه عوض هبته طحطاوی . بو جهتله برکیمسه دیکر کمسنهیه برشی هبه ایدوبده اوده قبض ایتدکدنصکره موهوب له دخی واهبه برشی هبهایدوب هبهکه عوضدرکبی کلامی سویلمسه عوض اولمیوب هبهٔ مبتدئه اولهجغندن ایکیسنك دخی حق رجوعی واردر هدایه و هندیه فی الباب السابع .

شرط ثانی ، عوض موهوبك غیری اولمق لازمدر . یعنی هبهیه مقابل اعطا اولنان عوض مال موهوبدن بشقه مال بولنمق مقتضیدر. ای ان لا یکون العوض فی العقد مملوکا بذلك العقد هندیه بوجهتله عوض مذکور مال موهوبك جزئی بولنورسه جزء مذکورده فسخ هبه اولهرق حقیقة عوض اولمیهجغی جهتله عوض مذکور مانع رجوع دکلدر درمنتقی و انقروی. چونکه واهبك کل موهوبده حق رجوعی ثابت اولوب بعض موهوب عوض نامیله یدینه واصل اولمسیله باقیده حقی ساقط اولماز. لانا نعلم بیقین ان قصد الواهب من هبته لم یکن ذلك فلا یحصل به . لکن امام زفره کوره بعض موهوب دخی عوض اولهبیلور زیلعی . فانه قال التحق بسائر امواله و بالقلیل من ماله ینقطع الرجوع فکذا بهذا عنایه .

مثلا موهوب له، موهوب شو اللی مجیدیهدن بش مجیدیهسنی

بالافراز واهبه عوض ويرسه مانع رجوع اولميوب واهب متباقى قرق بش مجديه يى دخى استرداد ايده بيلور .

كذا موهوب خانه دن بر اوطه عوض ويرلسه مانع رجوع اولماز . نتـه كيم عقد واحد ايله آت ايله قصراق هبه و تسليم اولندقدنصكره موهوب له واهبه آتى قصراغه مقـابل عوض ويرسه مانع رجوع اولميوب قصراغى دخى استرداد ايدر .

بناءً عليه موهوبدن بر جزء معين يا جزء غير معين عوض ويرمك شرط قلنسـه شرط مذكور لغو اولوب مانع رجوع دكلدر عبدالحيم .

بو شرطدن ايكى مسئله مستثنى بولنمشدر .

١ موهوب شول وجهله تغير يتـسه كه تغير مذكور هبه دن رجوعه مانع اوله بوحالده بونك بعضيسنى عوض قلمق صحيحدر هنديه . شويله كه واهب اون كيله بغدايى هبه وتسليم ايتدكدن صكره موهوب له بونك بر كيله سنى اون ياپدقدنصـكره عوض ويرسـه صحيح اوله رق حق رجوعى اسـقاط ايده جكى كبى موهوب لهه ايكى ثوب هبه و تسـليم اولنوبده بونك بريسنى بوياتدقدن ياخود ديكدكدنصكره واهبه عوض ويرسه صحيح اولور رد محتار و خانيه فى فصل فى العوض .

٢ عقد هبه متعدد اولور ايسه بر عقد هبه ده كى موهوب ديكر عقد هبه ده كى موهوبه عوض اوله بيلور . زيرا اختلاف عقد اختلاف عين كيبدر عبدالحليم ورد محتار . شويله كه مثلا واهب

بر عقد ایله بر آتی دیکر بر عقد ایله دخی بر قصر اغی هبه و تسلیم ایدوبده موهوب له دخی آتی قصراغه یا قصراغی آته مقابل عوض ویرسه صحیح اولور. نته کیم بر کیمسه بر مالی بر آدمدن هبة و دیکر بر مالی دخی عین آدمدن صدقة اخذ و قبض ایدوبده صدقة آلدیغی هبة اخذ ایتدیکنه عوض ویرسه صحیح اولور هندیه فی الباب السابع نته کیم قصراق هبه اولنوبده موهوب له یدنده ایکن یاورو تولید ایدوب بو یاوروبی موهوب له واهبه عوض ویرسه صحیح اولور. لانه لیس للواهب حق الرجوع فی الولد فصح العوض تنویر و شرحه للعلائی.

شرط ثالث، سلامة العوض للواهبدر. بناءً علیه عوض ید واهبدن بالاستحقاق ضبط ایدلسه عوض اولمیه جغندن واهب دخی کل هبه سندن رجوع ایده بیلور اکر موهوب بعینه موجود اولوب آنده زیاده حاصل و مانع رجوع دیکر بر حال حادث اولمامش ایسه هندیه فی الباب السابع.

اما بعض عوض بالاستحقاق ضبط ایدلدکده عوض مذکور اثنای عقدده غیر مشروط اولنجه واهب عوضك یدنده باقی و موجود اولان قسمنی اعاده ایدرسه کل هبه سندن رجوع ایده بیلور. اکر هبه دن رجوعه مانع بر حال حادث اولمامش ایسه. زیرا واهبك حق رجوعنی اسقاط ایلمسی کل عوض کندوسنه قالمق ایچون اولمغله کل عوض سالم قالمینجه باقی عوضی رد ایله موهوبی استرداد ایتمکه حقی ثابت اولور عنایه.

لکن باقی عوضی اعاده ایتمینجه رجوع ایده‌من . چونکه باقی عوض ابتداء عوض اولمغله صالح اولدیغی کبی بقا ابتدادن اسهل اولمغله بقاء دخی عوض اولمغه صالحدر درر وکبیر وعنایه.

و بعض عوض بالاستحقاق ضبط اولندقده موهوب تلف اولمش یاخود موهوبده زیاده حاصل اولمق کبی مانع رجوع حدوث بولمش ایسه عوض اثنای عقدده مشروط اولمدیغی تقدیرده جزو تضمین یوقدر . زیرا موهوبك تلفی تقدیرنده رجوعك استحاله‌سنه مبنی ۸۷۱ ماده حکمنجه مانع رجوع اولدیغندن تعویض ، عدم تعویض مساوی اولدیغی کبی حصول زیاده دخی هلاك مثللو ۸٦۹ ماده موجبنجه مانع رجوعدر طحطاوی.

شویله که واهب بر مالی هبه و تسلیم ایدوبده موهوب له دخی آکا عوض ویردکدن و مال موهوب ید موهوب لهده ایکن تلف یا آنده زیاده حاصل اولدقدنصکره عوض بالاستحقاق ضبط اولنسه واهب مال موهوبك بدلی موهوب لهه تضمین ایتدیره‌من . ولوکه موهوبی موهوب له اتلاف ایتمش بولنه عبدالحلیم و رد محتار و ابوالسعود المصری . اما عوض اثنای عقد هبه‌ده مشروط ایسه حق تضمین وار در . نته‌کیم آتیده ایضاح اولنور .

سلامة المعوض یعنی الموهوب دخی تعویضك شرطیدر بناءً علیه مال موهوبه عوض ویرلدکدنصکره کل موهوب بالاستحقاق ضبط اولندقده موهوب له دخی کل عوض ایله

رجوع ایده‌بیله‌جکی کبی مثلا نصف موهوب بالاستحقاق ضبط اولندقده موهوب له دخی نصف عوض ایله رجوع ایدر. زیرا موهوب‌له ایچون نصف عوضنه مقابل مال‌سالم قالمامشدر عنایه وهندیه. بوتقدیرده موهوب له ایچون مال موهوبک باقیسنی اعاده برله عوضک کلیسنی استرداد ایتمک حقی یوقدر هندیه.

نته‌کیم موهوب بالاستحقاق ضبط اولندقده عوض تلف اولمش یاخود مثلا آنده زیاده حاصل اولوبده مانع رجوع حادث اولمش ایسه امام ابی یوسف ایله امام اعظمدن برروایته کوره واهبه ضمان لازم کلمزکه بوقوله کوره عوض ایله اصل موهوب آره‌سنده فرق یوقدر. وفی‌الهندیه ولو استحق نصف الموهوب فللموهوب له ان یرجع فی نصف العوض ان کان الموهوب مما یحتمل القسمة سواء زاد العوض اونقص فی السعر اوزاد فی البدن اونقص فیه کان له ان یأخذ نصفه ونصف النقصان انتهی.

وعوض اثنای عقدده مشروط اولنجه یعنی واهب برمالنی عوض معلوم ویرلمک شرطیله هبه وتسلیم ایدرک عوض مذکوری قبض ایتدکدن صکره عوضک کلیسی بالاستحقاق ضبط اولندقده واهب دخی عیناً موجود موهوبی استرداد ایده‌بیله‌جکی کبی تلف اولمش یاخود موهوب له آنی اتلاف ایلمش ایسه واهب آنک بدلنی تضمین ایتدیره بیلور.

نته‌کیم عوضک مثلا نصفی بالاستحقاق ضبط اولندقده

واهب دخی موهوبك نصفنی استرداد ایده بیلور . زیرا عوض مشروط اولنجه عقد هبه مبادله اوله‌جغی جهتله بدل مبدل اوزرینه توزیع وتقسیم ایدیلور ردمحتار وابوالسعود المصری وعنایه وجواهر الفقه .

کذلك عوض شرطیله اولان هبه وتقابضدن صکره موهوب بالاستحقاق ضبط اولندقده موهوب له دخی عوض موجود ایسه عینا استرداد ایده بیله‌جکی کبی تلف اولمش یا اتلاف ایدلمش ایسه بدلنی تضمین ایتدیرر . وان کان العوض مستهلکا ضمن قابض العوض بقدر ما وجب الرجوع للموهوب له به من العوض هندیه .

عبد الحلیم ایله هندیه‌ده آنف البیان استحقاق مسئله‌سنی قابل قسمت اولمیان ماله حصریله قابل قسمت بولنان موهوبك یا عوضك بعضیسی بالاستحقاق ضبط اولندقده هبه‌نك بطلانی ایجاب ایده‌جکندن موهوبك وعوضك کلیسنده رجوع اولنه‌جغی ذکر ایدلمشدر. نته‌کیم طحطاوی‌ده دخی هذا اذا استحق نصف معین اما اذا لم یکن معینا فتبطل الهبة اصلا دینلمسی بوکا مبنیدر. فقط شو بیان ٨٥٨ ماده شرحنده تفصیل اولندیغی وجهله استحقاقدن طولایی عارض اولان شیوع شیوع مقارن اولمسنه مبنی اولوب مجله‌یه کوره شیوع مذکور طاری اولدیغندن بیان مذکور بوراده قبول ایدیله‌میوب موهوب یا عوض کرك قابل

قسمت اولسون كرك اولمسون شو شرحده بيان اولنان احكام تخلف ايلمز ابوالسعود .

اشتراط عوضده اختلاف

واهب عوض مشروط ايدى موهوب له دكل ايدى ديو اختلاف ايتدكلرنده سوز موهوب لهكدر. «٧٦» ماده‌يه باق . بوحالده موهوب موجود ايسه واهب دخى هبه‌سندن رجوع ايده بيلور اما تلف اولمش ايسه ٨٧١ ماده‌يه مبنى رجوع ايده‌مز . ولكن يحلف الموهوب له ههنا على دعوى الواهب بالله ماشرط الواهب العوض يريد به اذا كان الموهوب مستهلكا هنديه فى الباب التاسع .

نته‌كيم واهب رجوع ايتمك ايستيوبده موهوب له سكا عوض ويرمشيدم ديو ادعا و واهب انكار ايتدكده سوز ينه واهبكدر رد محتار .

اما هبه بشرط العوض بينه‌سيله مجانا هبه بينه‌سى جمع اولسه هبه بشرط العوض بينه‌سى اوليدر عبد الرحيم .

هبه بشرط العوض اولديغنه طرفين اتفاق ايدوب فقط مقدار عوضده اختلاف ايتسه‌لر موهوب موجود وعوض غير مقبوض اولنجه واهب مخيردر . ديلرسه موهوب لهى تصديق وموهوب لهك ادعا ايتديكى مقدارى قبض ايدر ايستر ايسه هبه‌دن رجوع ايله موهوبى استرداد ايلر . وموهوب تلف

اولمش ایسه قیمتی تضمین ایتدیرر هندیه فی الباب التاسع و رد محتار .

﴿ بناءً علیه کرك موهوب له طرفندن کرك دیکر برکمسنه ﴾ یعنی اجنبی ﴿جانبندن﴾ کرك موهوب لهك امر واذنیله وکرك بلا اذن ﴿ واهبه ﴾ کل ﴿ هبه‌سنه عوض اولمق اوزره برشی ویریلوبده او دخی قبض ایلسه آندن صکره هبه‌سندن ﴾ یعنی هبه‌سنك هیچ برمقدارندن ﴿ رجوع ایده‌مز . ﴾ یعنی واهبك غیری برکیمسه طرفندن دخی عوض ویرلمك صحیح اولوب بوده واهبك حق رجوعنی اسقاط ایدر . زیرا عوض واهب ایچون سالم اولنجه واهبك حق رجوعی قالماز . ایمدی تعویض مذکوردن صکره واهب هبه‌سندن رجوع ایده‌میه‌جکی کبی اجنبیٔ مرقوم دخی عوضندن رجوع یعنی ویرمش اولدیغی عوضی واهبدن استرداد ایده‌مز. زیرا اجنبیٔ مرقوم اسقاط حق رجوع ایچون موهوب‌له طرفندن تبرع ایتمش اولور درر و نوح افندی . نته‌کیم اجنبیٔ مرقوم عوض مذکور ایله موهوب لهه بالرجوع بدلنی طلب ایده‌میه‌جکی کبی . کرك موهوب لهك اذن و امریله عوضی ویرمش اولسون کرك بلا اذن ولاامر ویرمش اولسون بحر ودرر. عوض مذکوری اجنبی بلاامر ویردیکی تقدیرده رجوع ایده‌مامسی ظاهر اولوب امریله عوض ویردیکی تقدیرده ینه رجوع ایده‌مدی . زیرا رجوعده اصل وقاعده شودرکه : برکیمسه‌دن برشی حبس

وملازمتله « خرج بذلك الامر بالتكفير عنه و اداء النذر فانه و ان كان يطالب بهما لكن لا بالحبس والملازمه طحطاوى » مطالب اولنجه «دين ونفقة الزوجة والاولادكبى» اول كيمسه‌نك ديكر كمسنه‌يه اول شيئك اداسيله امرى بلاشرط الضمان دخى او كمسنه‌نك حق رجوعنى مثبت اولور . والا اولماز . « واما اذا كان بامره فلان التعويض لما كان غير مستحق على الموهوب له كان امره بذلك امرا بالتبرع بمال نفسه على غيره وذلك لا يوجب عليه الضمان ما لم يضمن عنايه . » مكركه آمر نفسنه ضمانى شرط ايده بو اصله شو ايكى مسئله تفرع ايدر . لكن يخرج من الاصل مالو قال انفق على بناء دارى فانه يرجع فيه بلاشرط رجوع مع انه لا يطالب بهما لا بحبس ولا بملازمة كانه لان العرف قاض بضمان ما يدفع فى ذلك طحطاوى .

١ مديون ، بورجنى ادا ايله ديكر كمسنه‌يه امر ايدوبده اوده ادا ايتسه ضمانى شرط ايتمسه بيله مديونه رجوع ايدر . ١٥٠٦ ماده‌يه باق ابوالسعود عن كفالة الخانيه .

٢ بركيمسه اهل وعيالنه مصرف ايتمك اوزره ديكر كمسنه‌يه امر ايدوبده اوده مصرف ايتسه آمرينه رجوع ايدر «١٥٠٨» ماده‌يه باق .

ايمدى تعويض مذكورله موهوب له بالحبس و الملازمة مطالب اولمامغله آنك تعويض ايله امرى موجب رجوع دكلدر . مكركه ضمان شرط ايديله . شويله‌كه موهوب له اجنبى‌يه بن ضامن

اولمم اوزره عوضی ویر دیو امر ایدوبده اجنبی دخی شوکا
بناء عوض ویرمش ایسه موهوب لهه عوض ایله رجوع ایده بیلور
انقروی. بوکا دائر ایضاحات کتاب وکالنده اعطا اولنه جقدر.

ماده ٨٦٩

موهوبده تزاید قیمتی موجب زیادهٔ متصله‌نك حصولی
مانع رجوعدر عنایه زیرا رجوع آنجق موهوبده صحیح اولوب
زیاده ایسه موهوب اولمدیغندن آنده رجوع ممکن اولمدیغی کبی
فصل ایدیله‌رك اصلده رجوع وزیاده‌ده عدم دخی متعذر اولدیغندن
رجوع اصلا ممتنع اولدی. «٤٦٠» ماده‌یه باق.

سو آل، هم اصل همده زیاده‌ده منع رجوع حق واهبك
بطلانی مستلزم اولوب لکن ایکیسنده دخی رجوع حق
موهوب لهك بطلانی مستلزم اولور. اولکنی ترجیحده
سبب نه‌در؟

جواب، حق واهب یالکز اصلده حق تملکدن
عبارت ایکن حق موهوب له هم اصل همده زیاده‌ده
حقیقت ملکدر. بناءً علیه عند تعذر الفصل حقیقت ملکه رعایت
اولی اولدی. موهوب له اوزرینه ایجاب ضمان دخی ممکن دکلدر.
زیرا حق تملك مقابلنده عوض آلمق جائز دکلدر. بوتقدیرده
واهبك حقنك بطلانی لازم کلدی زیلعی.

مثلا (مال موهوب ارض اولوبده موهوب له) مذکور
ارضك کلیسنده قیمتجه زیاده‌لکی موجب اولور صورتده

﴿ آنك اوزرینه ﴾ بیعده من غیر ذکر داخل اوله جق آز یا چوق ﴿ بنا احداث یاخود آغاج غرس ایتمك ﴾ یاخود صو چیقاریله جق دولاب نصب ایتمك هندیه . یاخود موهوب البسه‌لك اولوبده دیکملك « اما اذا قطعه فلا یمنع الرجوع ولو قطعه نصفین فخاط نصفه و بقی النصف الآخر له الرجوع فی الآخر طحطاوی . » ﴿ یاخود موهوب زبون حیوان اولوبده موهوب له یاننده سمیزلنمك ﴾ یاخود موهوب کاغد اولوبده اوزری یازلمق یاخود موهوب صغیر حیوان اولوبده ید موهوب لهده بیومك ویاخود موهوب البسه اولوبده بویامق قنغی رنك بویا ایله اولورسه اولسون ﴿ کبی زیادهٔ متصله ﴾ یعنی قیمتجه زیاده لکی موجب اوله جق زیاده فی العین ﴿ حاصل اولدقده ﴾ یعنی نفس موهوبده شول وجه اوزره زیاده حاصل اولسه که اول شی موهوبك قیمتنده زیاده لکی موجب اولور ، بوزیاده کرك موهوب لهك فعلیله حاصل اولسون وکرك آنك فعلی اولمقسزین حاصل اولسون و اول زیاده کرك متولده اولسون وکرك اولمسون ﴿ یاخود ﴾ موهوب ﴿ بغدای اولوبده اون ایدلمك ﴾ یاخود موهوب اون اولوبده اتمك یاپیلمق یاخود موهوب سوت اولوبده پنیر یا یاغ ایدلمك یاخود موهوب یمورطه اولوبده پایچ اولمق ﴿ کبی موهوبك اسمی دکیشه جك صورتده تغییر اولندقده ﴾ بو تغییر موهوبده زیاده قبیلندن اولمیوب بلکه حکما هلاك موهوب قبیلندن اولمغله شو ماده‌ده کی « یاخود بغدای

اولوبده الخ » فقره‌سی ٨٧١ ماده‌ده ذکر اولنسه ایدی انسب اولوردی . نته‌کیم ٨٩٩ ماده‌یی ٨٩٨ ماده‌یه مقابل ذکرندن دخی بو، یعنی زیاده قبیلندن اولمدیغی آکلاشیلور «هبه‌دن رجوع صحیح اولماز.» ولو جلت ولم تلد هل للواهب الرجوع قال فی السراج لا وقال فی الزیلعی نعم درمختار . وان وهب بهیمة حاملا فرجع فیها قبل الوضع ان کان رجوعه قبل ان تمضی مدة یعلم فیها زیادة الحمل جاز والا فلا هندیه فی الباب الخامس .

ایضاح القیود

١ بنا احداث الخ ، مقصود شول بنا وغرس وزیادهٔ متصله‌درکه ارضك قیمتنجه زیاده‌لکی موجب اولور. بوجهتله ارض کبیره اولوبده بنا وغرس آنك بر قطعه‌سنده احداث اولنمش اولمغله قطعهٔ مذکوره‌ده قیمتجه زیاده‌لکی موجب ایسه‌ده غیریسنده زیاده‌لکی مستلزم اولمدیغی صورتده اول قطعه‌ده هبه‌دن رجوع اولنه بیلور . وقد تکون الارض عظمیة بعد زیادة فی قطعة منها فلا یمتنع الرجوع فی غیرها هدایه وطحطاوی .

ینه بوجهتله برکیمسه موهوب ارضده اهمیتسز بر باراقه احداث یاخود اهمیتدن عاری آغاج غرس ایتمکله مذکور بنا و غرس اول ارضك قیمتجه زیاده‌لکنی موجب اولمسه ارضك هیچ بر مقدارنده حق رجوعی ساقط اولماز زیلعی اما اذا لم یعد زیادة اصلا کبناء تنور الخبز فی غیر محله فانه لایمنع الرجوع طحطاوی . مذکور ارض ، برکره بنا

وغرسدن عاری بر کرەده آنده بنا و غرس موجود اولدیغی
حالده تقویم اولنوب ایکی قیمت بیننده تفاوت وار یعنی مثلا
بنا موجود اولدیغی حالده‌کی قیمت زیاده ایسه بنانك زیاده‌لکی
موجب اولدیغی آکلاشیله‌جغی کبی تفاوت یوغیسه زیاده‌لکی
مستلزم اولمدیغی تبین ایدر .

ینه بو جهتله موهوب‌له حمامی خانه حالنه افراغ ایتدکده
بنا اکر حالی اوزره باقی ایسه مانع رجوع دکلدر . اما قپو
آچمق وصیواتمق کبی زیاده حاصل اولدقده مانع رجوعدر هندیه.

نته‌کیم مال موهوب بر مکاندن دیکر مکانه نقل اولندقده
نقل مذکور موهوبك قیمتنده زیاده‌لکی موجب اولور ومؤنت
نقله حاجت مس ایدرایسه امام‌اعظم ومحمده کوره مانع‌رجوعدر.
زیرا بو تقدیرده رجوع اولنسه موهوب لهك کراده و مؤنت
نقلده‌کی حقنك ابطالنه مؤدی اولور انقروی و شرنبلالی
وردمحتار وطحطاوی. اما امام ابی یوسفه کوره مانع رجوع
دکلدر. زیرا زیاده‌لك عینده حاصل اولمامغله سعرده‌کی زیاده‌لك
کبی اولدی زیلعی .

مانع‌رجوع اولان زوائده دائر مسائل عدیده : ولو وهب
کرباسا فقصره (١) الموهوب‌له لایرجع لانه زیادة متصلة وصفة
متقومة ولو غسله یرجع ولو حدد السکین لایرجع ولو وهب‌له
سیفا فجعله سکینا او کسره وجعل منه سیفا آخر لم یرجع فیه

(١) قصرلکه چیقارمق چرپیجیلك .

ولو وهب شجرة واذن له بقطعها فقطعها وانفق فى القطع
كان للواهب ان يرجع فيه ولو وهب شجرة باصلها فقطعها
الموهوب له كان للواهب ان يرجع فيها وفى مكانها من الارض
هو الصحيح فلو انه جعل الشجرة ابوابا اوجذوعا لا يرجع
الواهب فيه وروى انه يرجع فى الجذوع كما اذا جعلها حطبا
فانه يرجع فى الحطب هنديه فى الباب الخامس .

رجل وهب ترابا فبله الموهوب له بالماء بطل حق الواهب
فى الرجوع لان اسم التراب قد زال وصار شيا آخر خانيه
فى فصل فى الرجوع فى الهبة .

كذا بر كيمسه‌نك اتهاب ايلديكى مرآتى توزدن سيلمسى
واتهاب ايلديكى اودونى كسمسى مانع رجوع دكلدر قنيه
وحموى .

وكذا موهوبك قيمتنده زياده‌لكى موجب اولميوب بلكه
نقصانى موجب اولان زياده مانع رجوع دكلدر . لان
مالا يورث زيادة فى قيمة الموهوب نقصان فى الحقيقة وان
كان فى صورة الزيادة كالاصبع الزائدة مثلا فتح. شويله كه
بر كيمسه‌نك اتهاب وقبض ايلديكى حيوان يدنده ايكن سن
شاخصى يعنى موجود ديشلرك خارجنده مرتفع بر ديشى
چيقارسه بو، حقيقة زياده اولميوب بلكه باعث نقصان عيوبدن
اولمغله مانع رجوع عد اولنماز . وكطول فاحش تنقص به
القيمة فانه لا ينقطع به حق الرجوع طحطاوى وابوالسعود

المصری لان النقصان کقطع الثوب سواء کان بفعل الموهوب له اولا غیر مانع طحطاوی .

۲ زیادهٔ متصله ، یعنی هبه‌دن رجوعه مانع اولان قیمتجه زیاده‌لکی موجب اولان زیاده فی العین اولوب یوخسه عینده اولمیوبده مجرد ترقیٔ اسعار ایله حاصل اولان زیاده فی القیمة مانع رجوع دکلدر . شویله که بر کیمسه مثلا اللی غروش قیمتلو بر مالی دیکر کمسنه‌یه هبه و تسلیم ایتدکدنصکره ترقیٔ اسعار ایله قیمتی یوز غروشه چیقسه مانع رجوع دکلدر کنز وابوالسعود. بو مسئله ایله موهوبك دیکر مکانه نقل صورتیله حاصل اولان زیاده‌که آنفا مانع رجوع اولدیغی بیان اولنمشیدی آره‌سنده فرق واردر. بو مسئله‌ده‌کی زیاده ایچون موهوب لهك هیچ برفعل وضعی موجود دکل ایکن نقل صورتیله حاصل اولان زیاده ایچون موهوب لهك فعل وعملی واردر .

حصول زیاده‌ده اختلاف

موهوب له ، موهوب حیوان زبون ایکن یانمده سمیزلنمکله مانع رجوع حاصل اولدی دیو ادعا و واهب انکار ایتدکده سوز واهبکدر. زیرا واهب لزوم عقدی انکار ایدیور. ۷٦۰ ماده‌یه باق . هر زیادهٔ متصله‌ده حکم بویله اولوب فقط بنا و خیاطه وصبغ یعنی بویامق مثللو شیلرده سوز موهوب لهکدر رد محتار و مجمع الانهر و بزازیه و هندیه .

مثلا موهوب ارض اولوبده آنده بنـا يا شجر بولنمغـله موهوب له ارض صحراء ايكن بكا هبه و تسليم ايدوب آندهكى بنا و آغاجلرى بن احداث ايلدم ديو ادعا و واهب ارض هبه و تسليم ايدلديكى زمان آنده مذكور بنا و آغاج موجودايدى ديو ادعا و اختلاف ايتدكلرندن سوز موهوب لهكدر. موهوب ثوب مخيط يا مصبوغ ياخود سيف محلى اولدقده حكم بروجه مشروحدر هنديه .

شوقدركه مال موهوب موهوب لهه تسليم ايدلديكى تاريخدن اعتبارا موهوب له يدنده بولنديغى مدتده بنا و انشاسى قابل اولميان شيلر مستثنى بولنمشدر بحر. هذا ظاهر لتيقن كذب الموهوب له من حيث ان العادة تحيل احداث هذا البناء فى مثل هذه المدة طحطاوى .

مجلهده زياده تعبيرى نقصاندن احتراز ايچوندر . شويلهكه زيادۀ ماليهنك حصولى مانع رجوع ايسهده نقصان مانع رجوع دكلدر . مذكور نقصان كرك موهوب لهك فعليله حاصل اولسون كرك ديكر سببله حاصل اولسون. وبو نقصانى موهوب له ضامن اولماز انقروى و هنديه . شويلهكه مثلا موهوب له موهوب قويونى ذبح ايتسه واهب هبهسندن رجوع ايله موهوبى استرداد ايدهبيلور . اما پشوردكدن صكره استرداد ايدهمز هنديه . وهب سو يقا فبله الموهوب له بالماء لايبطل حق الواهب فى الرجوع لان اسم السويق لايبطل

و لم يحدث فيه زيادة بل حدث فيه نقصان فلايبطل حق الواهب فى الرجوع كما لووهب حنطة فبله الموهوب له بالماء خابيه فى فصل فى الرجوع فى الهبة .

《اما زيادهٔ منفصله مانع رجوع اولماز.》 زيرا زياده‌نك موهوب له يدنده ترك ايله اصلده رجوع ممكندر كفايه . بو زياده ولد و لبن و ثمر كبى كرك اصل موهوبدن متولد اولسون و كرك غله يعنى مثلا موهوبك بدل ايجارى كبى غير متولده اولسون هنديه فى الباب الخامس .

زيادهٔ منفصله رد بالعيبه مانع ايكن رجوع عن الهبه‌يه مانع اولميور زيادهٔ متصله ايسه بالعكس هبه‌دن رجوعه مانع ايكن رد بالعيبه مانع اولميور واجيب بان الرد فى المنفصلة اما ان يرد على الاصل و الزيادة جمعا اوعلى الاصل وحده لا سبيل الى الاول لان الزيادة اما ان تكون مقصودة بالرد او بالتبعية و الاول لايصح لان العقد لم يرد عليها و الفسخ يرد على مورد العقد و كذلك الثانى لان الولد بعد الانفصال لايتبع الام لامحالة و الى الثانى لانه تبقى الزياده فى يد المشترى مجانا و هور با بخلاف الرجوع فى الهبة فان الزيادة لوبقيت فى يد الموهوب له مجانا لم تفض الى الربا و اما فى المتصلة فلان الرد بالعيب انما هو ممن حصلت على ملكه فكان فيه اسقاط حقه برضاه فلا تكون الزيادة مانعة عنه بخلاف الرجوع فى الهبة فان الرجوع ليس برضا ذلك و لا باختياره فكانت مانعة عنايه .

﴿ بناءً عليه بر كيمسه‌نك آخره هبه ايلديكى قصراق ﴾ يد موهوب لهده ايكن ﴿ حامل اولدقده هبه‌دن رجوع ايده‌مز. ﴾ زيرا حمل زيادهٔ متصله‌در. شو تفريع، بوماده‌نك فقرهٔ اوليسنه متفرعدر. ﴿ اما ﴾ مذكور قصراق ﴿ طوغوردقدن صكره ﴾ مانع رجوع زائل اولمغله ٢٤ ماده‌يه مبنى ﴿ رجوع ايده بيلور ﴾ ياورونك ارضاعدن استغناسنه دكين رجوع ممتنع ميدر؟ بنى آدمده ولد، بشقه‌سنك ممه‌سنى آلميه‌جق اولورسه استرداد ممتنعدر. يعنى ولد سوتدن مستغنى اولنجه‌يه قدر ام موهوبه استرداد اولنه‌ماز. اما بشقه‌سنك سودينى آله‌جق اولورسه واهبك رضاسى اولمدقجه بعد الرجوع ام امساك اولنه‌ماز طحطاوى. لكن حيوانات سائره حقنده صراحت مسئله موجود دكلسه‌ده خانيه‌ده ولوولدت الهبة ولذا كان للواهب ان يرجع فى الام فى الحال وقال ابويوسف رحمه الله تعالى لايرجع فيها حتى يستغنى الولد عنها ثم يرجع فى الام دون الولد. ديو مذكوردر.

مجله بوفقره‌ده حق رجوعى مطلق اوله‌رق ذكر ايلمسندن بنى آدمك غيريسنده قبل الاستغناء دخى رجوع اولنه‌جغى آكلاشيلور ﴿ وبو صورتده ياوريسى موهوب لهه قالور. ﴾ يعنى مانع رجوعك زواليله حق رجوع عودت ايدر. مانع رجوعك زوالى كرك قبل المرافعه والحكم اولسون وكرك بعد المرافعه والحكم اولسون.

قبل الحكم زواله مثاللر:

١ مثال ، برکیمسه‌نك آخره هبه وتسلیم ایلدیکی قصراق ید موهوب لهده حامل اولوب بعده طوغورسه هبه‌دن رجوع ایده بیله‌جکی کبی برکیمسه حامل قصراغی دیکر کمسنه‌یه هبه وتسلیم ایدوب مذکور قصراق ید موهوب لهده طوغورسه هبه‌سندن رجوع ایده بیلور. بوصورتلرده یاوری موهوب لهه قالور ابن نجیم .

٢ مثال، موهوب عرصه اوزرینه موهوب لهك یاپدیغی بنا منهدم اوله‌رق عرصه حالت اولیسنه رجعت ایتسه واهبك حق رجوعی عودت ایدر انقروی .

استثنا

برکیمسه ، صبی رضیعی اتهاب وقبض ایدوبده یدنده ایکن اختیارلنه‌رق قیمتی زمان هبه‌ده‌کی قیمتندن دخی تنزل ایتسه رجوع اولنه‌ماز . زیرا وقتا که بیودی وقیمتی تزاید ایلدی حق‌رجوعی ساقط اولوب آندن صکره نقصان ایله حق‌رجوع عودت ایلمز زیلعی .

بعدالحکم زواله مثاللر:

١ مثال، قصراق ید موهوب لهده حامل اولدقدن‌صکره هنوز طوغورمدین واهب حاکمه بالمراجعه رجوعی ادعا ایتمکله حاکم دخی بطلان رجوع ایله حکم ایتدکدن صکره قصراق طوغورسه ینه حق‌رجوعی عودت‌ایدر.

٢ مثال، موهوب ارض اولوبده اوزرنده بنا وغرس کبی

زیاده حاصل اولدقدن صکره واهب حاکمه بالمراجعه فسخ هبه‌یی ادعا ایتمه‌سی اوزرینه حاکم زیادۀ متصله‌نك وجودینه بناءً فسخ هبه ایله حکم ایتمیوب فقط مؤخرا موهوب له زیاده‌یی بالهدم ارضی حالت اولیه‌سنه رجعت ایتدیرسه واهبك دخی حق رجوعی عودت ایدر. «٢٤» ماده‌یه باق.

اما برمال رددن طولایی خیارك سقوطنه حاکم حکم ایتدکدن صکره مانع رد زائل اولسه آرتق خیار عودت ایتمز. «٥١» ماده‌یه باق. شویله که مثلا برکیمسه اون کون مخیر اولمق اوزره برحیوان صاتون آلوب اوچنجی کون خسته‌لنمش ایکن حاکمه بالمراجعه مخیرلکی جهتیله فسخ بیعی طلب وادعا ایدوبده حاکم دخی مبیع اول کیمسه یدنده ایکن عیبك حدوث ووجودی جهتیله حق فسخك بطلاننه حکم ایتدکدن صکره سکزنجی کون یعنی ینه مدت خیارده حیوان کما کان ایولشسه مشتری مدت خیارم هنوز باقی بولنمغله ینه حق ردم اولور دیه‌مز.

ایمدی هبه ایله بیع بیننده بو بابده فرق شودرکه هبه‌ده حق رجوع اسقاط وابطال ایله ساقط وباطل اولماز. نته‌کیم ٨٦٤ ماده شرحنده ذکر اولنمشیدی. بناءً علیه زیاده سببیله ممتنع اولدی ومانع زائل اولنجه حق رجوع دخی عودت ایدر. اما بیعده مشترینك خیار شرط ایله حق فسخی اسقاط ایله ساقط اوله‌جغی کبی اسقاط حاکم ایله دخی ساقط اولور کفایه شرح الهدایه.

ماده ٨٧٠

موهوبك ملك موهوب لهدن خروجی مانع رجوعدر . یعنی (موهوب له موهوبی بیع ایله یاخود) آخر شخصه (هبه وتسلیم ایله) یاخود برجهت بره وقف وتسلیم الی المتولی وتسجیل شرعی ایله (ملکندن اخراج ایلسه واهبك) هبه سندن (رجوعه صلاحیتی قالماز.) ولوکه بعده تکرار سبب آخرله ملکنه عودت ایده . بعض کتب فقهیه ده بوماده یرینه «موهوب موهوب لهك ملکندن چیقسه الخ» عباره سیله ذکر اولنمش اولمغله خروج تعبیرندن موهوب لهك وفاتیله موهوبك وارثه انتقالی دخی ادخال قلنمشدر هندیه .

بوجهتله واهب اول ، اول مالی واهب ثانیدن طلب ایده من. ولوکه بسبب آخر ملکنه کیرمش بولنه . زیرا برشیده سبب تملکك تبدلی اول شیئك تبدلی مقامنه قائمدر . «٩٨» ماده یه باق .

موهوب له ثانیدن دخی طلب ایده من. زیرا موهوب لهك مال موهوبی ملکندن اخراج و دیکرینه تملیك ایتمسی واهبك تسلیط ایتمسی ایله اولمغله صکره دن رجوع ایتمسی کندو طرفندن تمام اولان شیئك نقضنی تضمن ایدر. «١٠٠» ماده یه باق زیلعی.

ینه بوجهتله موهوب له ، مال موهوبك یالکز نصفنی ملکندن اخراج ایتسه کرك نصف شایع اولسون وکرك نصف مقسوم اولسون واهب دیکر نصفده رجوع ایده بیلور فتح .

زیرا رجوع ایتمکدن امتناع مانع مقداریله تقدیر اولنمسی لازم کلوب بونده مانع رجوع یالکز نصفده‌در زیلعی. نته‌کیم واهب موهوبك هیچ بر مقدارینی موهوب له ملکندن اخراج ایتمامشیکن یالکز نصفده رجوع ایده بیله‌جکی کبی. زیرا شول کیمسه که کلده رجوعه حقی واردر کل حقنی استیفایه حقی اولدیغی کبی بعض حقنی استیفا ایله بعضیسنی ترکه دخی حقی واردر. نته‌کیم کل حقنی ترکده حقی اولدیغی کبی یالکز بعضیسنی ترکده دخی حقی واردر عینی. «٨٦٢» ماده شرحنه باق.

ینه بوجهتله واهب بر مبلغی برینه هبه وتسلیم ایتدکدن صکره آندن استقراض ایتسه یاخود موهوب له آنی بشقه‌سنه اقراض ایلسه موهوب استهلاك ایدلمش اولدیغی جهتله آرتق رجوع ایده‌مز. موهوب ملك موهوب لهدن چیقدقدن صکره ینه ملکنه عودت ایتدکده باقیلور. اکرسبب آخرله عودت ایدرسه رجوع ایده‌مز.

بوجهتله موهوب له مال موهوبی برشخصه بیع ایتدکدن صکره بعد التسلیم آندن اشترا ایتسه واهب آرتق هبه‌سندن رجوع ایده‌مز.

ینه بوجهتله موهوب له مال موهوبی دیکر برشخصه هبه وتسلیم ایتدکدن صکره ارث یا وصیت ایله او مال ینه موهوب لهه یعنی واهب ثانی‌یه عودت ایتسه حق رجوعی یوقدر.

ینه بوجهتله موهوب له مال موهوبی برشخصه هبه وتسلیم

ایتدکدن صکره شخص مرقوم مذکور مالی موهوب لهه بیع یا هبه وتسلیم ایلسه یاخود موهوب له فقیر اولمغله آکا صدقه وتسلیم ایتدکده واهب ینه رجوع ایده مز هندیه وبهجه ودرر وعزمی زاده وانقروی ولو باع الموهوب له الموهوب من آخر فرده المشتری بعیب لیس للواهب ان یرجع هندیه فی الباب الخامس.

اما عین موهوب ملك موهوب لهه سبب آخرله عودت ایتمیوب فسخ سببیله عودت ایدرسه واهب اولك دخی حق رجوعی عودت ایدر. شویله که مثلا موهوب له، مال موهوبی آخره هبه وتسلیم ایتدکدن صکره هبه سندن رجوع ایتسه کرك بالرضی رجوع ایتسون کرك بالقضاء وحکم الحاکم رجوع ایتسون واهب اول دخی رجوع ایده بیلور. «٢٤» ماده یه باق انقروی وعزمی زاده. زیرا ٨٦٤ ماده شرحنده ایضاح اولندیغی اوزره بورجوع فسخدر. یوخسه عقد جدید دکلدر.

ماده ٨٧١

هلاك موهوب مانع رجوعدر. یعنی (موهوب له یدنده موهوب مستهلك اولسه) یعنی حقیقة یا حکما هلاك اولسه مستهلکده (رجوعه محل قالماز.) اما مستهلك اولمیان قسم وار ایسه آنده رجوع اولنه بیلور.

یعنی واهب موهوب مستهلکك بدلنی موهوب لهه تضمین ایتدیره مز. کرك موهوب له استهلاك ایتسون کرك بشقه سی استهلاك ایتسون وکرك خودبخود تلف اولسون هندیه. زیرا

مال موهوبك بعد الهلاك ردى متعذر اولديغى كبى مضمون دخى اولمامغله بدلنك اودنمسى دخى لازم كلمز زيلعى .

نته كيم موهوب له اتهاب و قبض ايلديكى بش عدد آلتونى صرافه ويروب عين جنسدن ديكر بش عدد آلتونى مبادلة اخذ ايتسه واهب رجوع ايده مز رد محتار . بوراده كى هلاك حقيقة هلاك ايله حكما هلاكدن اعمدر . حقيقة هلاك عينك تلفيله حاصل اوله جغى كبى ملكيتك بقاسيله برابر عامهٔ منافعنك تلف وفوتى ايله حاصل اولور درمنتقى اى تلف عينها او عامة منافعها مع بقاء الملك ولاتظن ان الخروج عن الملك مغن عنه فلو وهب سيفا فجعله سكينا او سيفا آخر لايرجع بخلاف شاة ذبحها طحطاوى . حكما هلاك موهوب بغداى اولوبده اون يا موهوب بچاق اولوبده سيف ياخود موهوب آغاج يعنى برعرصه ده نابتا موجود اولوبده بالقطع اودون قلنمق ياموهوب تراب اولوبده صو ايله قاريشديريلوب چامور ياپيلمق ياخود موهوب بش مجيديه اولوبده مثلى بولنسان ديكر مجيديه لر ايله قاريشديرمق كبى . بومسئله ٨٦٩ ماده شرحنده ايضاح ايدلمشيدى . تقرير مشروحدن آكلاشيلور كه بوماده مادهٔ آنفه ايله مستغنى عنه اولماز قهستانى .

اختلاف الواهب والموهوب له

بوتقديرده واهب هبه سندن رجوع ايتمك ايستمكله موهوب له مال موهوب تلف اولديغنى ادعا ايتسه سوز بلايمين موهوب

لهکدر. «١٧٧٣» ماده‌یه باق. زیرا موهوب‌له اوزرینه وجوب ردی منکردر . بو جهتله مستودعه مشابه اولدی ابوالسعود المصری. یمین‌لازم کلامسی دخی شوندندرکه موهوب‌له کندی مالنك تلفنی اخبار ایدیور.

فقط واهب مال‌موهوب شو مال ایدوکنی دعوی ایتدکده موهوب‌له مال موهوب، مذکور مال اولمدیغنه تحلیف اولنور ابن نجیم . نته‌کیم واهب هبه‌سندن رجوعی دعوی ایتمکله موهوب‌له کندوسی واهبك برادری ایدوکی جهتله ٨٦٦ ماده‌یه مبنی هبه‌دن رجوع اولنه‌میه‌جغنی درمیان ایتسه لدی‌انکار موهوب‌له ، کندو برادی اولمدیغنه واهب تحلیف اولنور . لانه یدعی مسبب النسب یعنی المال فکان المقصود اثباته دون النسب و لوکان المقصود النسب لایجری فیه الیمین علی قول الامام طحطاوی .

کذلك واهب هبه‌سندن رجوعی مراد ایتدکده موهوب‌له عوض ویردیکنی ادعا ایتسه سوز واهبکدر هندیه. نته‌کیم‌واهب رجوع ایتمك ایستدکده موهوب‌له سن آنی بکا صدقه اوله‌رق ویردك دیسه‌ده واهب تکذیب ایتسه سوز واهبکدر لانه‌المملك وجهة التملیك تعلم منه طحطاوی.

مجله‌ده موهوب لفظی مطلق اوله‌رق ذکرندن آکلاشیلورکه کل موهوب تلف اولسه رجوع اولنه‌میه‌جغی کبی بعض‌موهوب تلف اولسه تلف اولانده رجوع اولنه‌ماز . اما تلف اولمیانده

رجوع اولنه‌بیلور. شویله‌که مثلا موهوب خانه منهدم اولسه واهب عرصه‌ده هبه‌سندن رجوع ایده‌بیلور انقروی.

ماده ٨٧٢

﴿ واهب وموهوب لهدن برینك ﴾ بعدالتسلیم ﴿ وفاتی مانع رجوعدر. بناءعلیه موهوب‌له فوت اولسه واهب هبه‌دن رجوع ﴾ ایله موهوبی ورثه‌دن استرداد ﴿ ایده‌مدیکی کبی واهب فوت اولدقده ورثه‌سی ﴾ هبه‌دن رجوع ایله ﴿موهوبی استرداد ایده‌مز . ﴾ واهبك وفاتی مانع رجوع یعنی واهب فوت اولدقده خیار فسخ ورجوع باطل اولدی . چونکه خیار مذکور وصفدن عبارت اولمغله خیار رؤیت وشرط کبی موروث اولماز . وبرده شارع هبه‌دن رجوعی واهب ایچون مشروع قلمش ووارثی ایسه واهب بولنمامشدر. موهوب‌لهك وفاتی دخی مانع رجوع اولدی. زیرا موهوب‌له فوت اولدقده ملك ورثه‌سنه انتقال ایده‌جکی وورثه ایسه ملکی واهبدن اخذ و استفاده ایتمدکاری جهتله موهوب‌له ، برحیات ایکن ملك بشقه‌سنه انتقال ایتدیکی صورتده واهب رجوع ایده‌میه‌جکی کبی بونده دخی رجوع ایده‌مز . وبرده سبب ملکك تبدلی عینك تبدلی مقامنه قائم اوله‌جغندن موهوبك ورثه‌یه انتقال ایتمسیله عین اخری اولمش اولور. «٩٨» ماده‌یه باق زیلعی .

سؤال ، بو ماده‌ده واهبك وفاتی مانع رجوعدر دینلمك كافی اولوب موهوب‌لهك وفاتنك مانع رجوع اولمسی مارالذكر

٨٧٠ ماده‌ده داخل اوله‌جغندن آیروجه ذکره و بو ماده‌ده بیانه حاجت یوقدر. چونکه بوصورتده موهوب موهوب لهك ملکندن چیقمش یعنی وارثه انتقال ایلمش اولور.

جواب، متوفی تجهیز وتکفین وقضاء دین وتنفیذ وصیت کبی احکامده حی حکمنده‌در که بو بابده اقتضا ایده‌جك اموال ورثه‌یه انتقال ایتمیه‌جکی دركاد قهستانی. فربما یظن ان الهبة من تلك الاشیاء فکان النص صریحا علی الموت اولی طحطاوی.

ماده ٨٧٣

دینك مدیونه هبه‌سی ابرادر.

بو وجهله (دائن آلاجغنی مدیونه) منجزا (هبه ایتدکده) شو هبه جانب مدیوندن رد اولنمدقجه (آرتق آندن رجوع ایده‌من.) ولو که بو دائنه‌ده مذکور موانع رجوعدن هیچ بری بولنمیه ابن نجیم زیرا شو هبه اسقاط اولوب ساقط ایسه عودت ایتمز. (رد المحتار ٨٤٨ ماده‌ده ایضاحاتی) بر منتقی ایمدی موانع رجوعدن بری بولنمدیغی حالده هبه‌دن رجوع اولنه‌بیله‌جکی ٨٦٤ ماده‌ده محرر ودینك مدیونه هبه‌سندن رجوع اولنه‌میه‌جغی شو ماده‌ده مسطور اولمغله عینی هبه ایله دینی هبه یعنی ابرا بو وجهله افتراق ایدر حموی.

مثلا برکیمسه ملك منزلنی ثمن معلومه مقابلنده والده‌سنه بیع ایتدکدن صکره صحتنده ثمنی والده‌سنه هبه ایدوب فوت اولسه

سائر ورثه ثمن مذکوری آندن مطالبه یاخود خانه‌یه مداخله ایده‌مزلر علی افندی .

ایضاح القیود

١ مدیونه ، بو تعبیر احترازیدر . زیرا دینی مدیوندن بشقه‌سنه هبه وقبضه تسلیط ایتمکله اوده قبول وقبض ایتدکدن صکره واهب هبه‌سندن رجوع ایله ید موهوب‌لهده بولنان مقبوضنی استرداد ایده‌بیلور . زیرا بو وجهله وقوعبولان هبه تملیك‌العین اولوب یوخسه اسقاط دین دکلدر ابوالسعود .

٢ منجزا ، بو قید احترازی اولوب معلقا هبه اولندقده بو هبه باطل اولور . یعنی دینك مدیونه هبه‌سنك معلق بالشرط اوله‌رق ذکری باطلدر . مثلا داین مدیوننه یارین کلور ایسه آلاجغم سنك اولسون یا سن آندن بریسین یاخود نصفنی ویرر ایسه‌ك دیکر نصفی سنك اولسون یا سنکدر دیسه باطل اولوب ابرا یا هبه حاصل اولماز . زیرا دینك مدیونه هبه‌سی ابرا اولوب ابرا ایسه قبوله متوقف اولمامق جهتیله من وجه اسقاط ایسه‌ده رد ایله مردود اولمق جهتیله‌ده من وجه آخر تملیك اولدیغنه وتعلیق ایسه طلاق وعتاق کبی اسقاطات محضه‌ده اوله‌بیلوب یوخسه تملیکات ایله من وجه اسقاطاتده غیر صحیح بولندیغنه بناءً معلق بالشرط اوله‌رق دینك مدیونه هبه‌سی صحیح اولماز عنایه .

بروجه محرر شرط تعلیقی ایله هبه صحیح اولماز ایسه‌ده

شرط تقییدی ایله صحیح اولور. شویله که داین مدیونه سنده کی آله جغمك نصفندن بریسین شو شرطیله که دیکر نصفنی بکا تأدیه ایده‌سین بو شرط صحیح اولور. زیرا شرط مذکور شرط تعلیقی اولمیوب بلکه تقییدیدر ابوالسعود.

﴿ ماده ٨٧٤ ﴾

﴿ بعد القبض صدقه‌دن بر وجهله رجوع اولنه‌ماز. ﴾

موانع رجوعدن بری کرك بولنسون کرك بولنمسون اصلاح ایضاح. زیرا صدقه مقابلنده متصدق ثوابه نائل اولدیغی جهتله عوض حاصل اولمغله رجوع جائز اولمدی.

سوآل، صدقه کبی عمل خیر مقابلنده داراخراده حصول ثواب رب کریمك فضل واحسانی اولوب یوخسه معتزله‌نك دیدیکی کبی عمل خیره مقابل ثواب ویرمك واجب الوجود اوزرینه واجب اولمدیغی جهتله حصول ثواب مقطوع به ومجزوم دکلدر. بناءعلیه صدقه‌دن رجوع جائز اوللی ایدی.

جواب، ثوابدن مراد حصول الوعد بالثوابدر. بوده عوضدر ابوالسعود وعنایه الثواب مقطوع الحصول فی الاخره لان الله تعالی لایخلف المیعاد سعدی چلبی.

صدقه اوچ نوعدر. ١ هم لفظا همده معنا صدقه‌در. فقیره صدقه لفظیله برمال ویرمك کبی. ٢ یالکز معنا صدقه‌در. فقیره یعنی محتاجه هبه لفظیله برمال ویرمك کبی. نته‌کیم برکیمسه سائل یا محتاجه علی وجه الحاجه برمال ویروبده صدقه اوزرینه

نص ایتمسه استحساناً رجوع اولنه‌ماز هندیه فی الباب الثانی عشر.

٣ بالکز لفظاً صدقه‌در . غنی‌یه صدقه لفظیله بر مال ویرمك كبی . بو انواعك هیچ بریسنده رجوع اولنه‌ماز . ایمدی غنی‌یه ویریلان صدقه‌دن رجوع اولنه‌مامسی لفظ اعتباریله‌در . زیرا غنینك كثرت عیالی سببیله آكا ویریلان صدقه‌دن بعضاً ثواب قصد اولنور . ابوالسعود . ٨٣٥ ماده شرحنده ذكر اولندیغی اوزره غنی‌یه تصدق هبه اوله‌جغنه نظراً بوندن رجوع اولنه‌بیلمسی ایجاب ایدرسه‌ده بونده عدم رجوع استحسانیدر . اما فقیره ومحتاجه ویریلان هبه‌دن رجوع اولنه‌مامسی معنی اعتباریله‌در . حتی بر کیمسه دیگر کمسنه صدقه نیتیله بر مال ویرمكله او کمسنه کندوسنه ودیعه یاعاریت اولمق اوزره ویرلدیكی ظننده اوله‌رق بونی دافعه اعاده ایتسه دافعك آلمسی حلال اولماز . « ٧٢ » ماده‌یه باق . آلور ایسه رد واعاده ایتمسی لازم كلور هندیه . نته‌كیم بر کیمسه محتاجه وسائله علی وجه الحاجه برمال ویروبده صدقه ایدوكنه نص ایتمسه‌بیله صدقه اوله‌جغندن استحساناً رجوع اولنه‌ماز هندیه فی الباب الثانی عشر و بر مالده هبه ایله صدقه اجتماع ایتدكده هبه‌دن رجوع اولنوب اما صدقه‌دن رجوع اولنه‌ماز . شویله‌كه مثلا بر کیمسه برخانه‌یی دیگر کمسنه‌یه نصفنی هبه ونصفنی صدقه اولمق اوزره ویرسه هبه‌دن رجوع ایده‌بیلوب فقط صدقه‌دن رجوع ایده‌مز هندیه . بعد القبض، تعبیری ٨٣٧ ماده‌یه مبنی بولنمشدر .

و يريلان مالك هبه يا صدقه اولمسی
حقنده اختلاف

واهب ، هبـه ایدی بنـاء علیه حق رجوعم واردر دیو وموهوب‌له صدقه ایدی دیواختلاف ایتدکلرنده سوزواهبکدر مجمع الانهر. تعویضده ومانع رجوع قرابتده وموهوبده حصول زیادهٔ متولده‌ده اختلاف اولندقده سوزینه استحسانا واهبکدر هندیه فی الباب التاسع .

١ مسئله، بر مالی فلان کیمسـه‌یه صدقه ویرمکه وکیل بولنان آدم اول مالی دیکر برفقیره صدقه ویرسه بعض فقهایه کوره ضمان لازم کلوب اما دیکر بعض فقهایه‌کوره ضمان لازم کلمز. لان المقصود ابتغاء وجه الله تعالی وقد وجدفی حق فقیر هندیه .

٨٧٥ ماده

﴿ بری برکیمسه‌یه مطعوماتدن ﴾ یعنی ینه‌جك وایچیله‌جك ﴿برشیٔ اباحه ایتدکده اول کیمسه اکرچه اول شییٔ آلوبده آخره صاتمق یاخود هبه ﴾ وهدیه وصدقه ﴿ ایتمك کبی لوازم تملکدن اولان بر وجهله تصرف ایده‌مز. ﴾ زیرا اول کیمسه آنی اکل ایتمـدکجه مبیحك آنده‌کی ملکی زائل اولمـاز و بنـاء علیه قبـل الاکل نهی ایدرك اباحـه‌دن رجوع ایده‌بیـلور . بو صـورتده اول کیمسـه‌نك آنده تصرفی غیرك ملکنده بلا اذن تصرف اولور. بو ایسـه جائز دکلدر.

«٩٦» مادهیه باق. واول کیمسه آنی یدکدنصکره آنده تصرف ممکن اولماز ولواجیه شوقدر وارکه بر کیمسه ضیافت اتخاذ ایدرك متعدد صفره‌لر قوروب جماعتی صفره‌لره تقسیم ایتسه بر صفره‌ده اوطوران کمسنه او صفره‌ده‌کی مسافره یاخود خدمت ایدنه صفره‌دن برشی ویرسه جائز اولدیغی کبی دیکر سفره‌ده بولنان کمسنه‌یه ویرسه ینه استحسانا جائزاولور اما بعض‌فقهایه کوره بو جائز دکلدرکه قیاس‌اولانده بودر دررهندیه‌قبیل‌الباب الرابع من الهبة .

﴿ فقط اول شیدن اکل وتناول ایده‌بیلور﴾ .

تناول، یمك وبخشیش ویرمك معناسنه اولوب لکن فقرهٔ اولادن‌مستفاد اوله‌جغی‌اوزره بوراده معنای‌ثانی قصد‌اولنه‌ماز. لکن اکل مأکولاته مخصوص ایکن تناول هم‌مأکولاته همده مشروباته شامل اولوب بوحالده تناولك اکله عطفی عطف‌العام علی الخاص اولور .

﴿وبعده صاحبی آنك﴾ یعنی‌اکل اولنان شی قیمیاتدن ایسه ﴿قیمتنی﴾ ومثلیاتدن ایسه مثلنی اکل ایدن کمسنه‌دن ﴿مطالبه ایده‌من . ﴾

﴿مثلا برباغ صاحبنك اذن‌واباجه‌سیله‌بری باغدن بر مقدار اوزوم ییسه باغ صاحبی صکره‌دن اول اوزومك اقچه‌سنی﴾ یا مثلنی ﴿ آله‌ماز.﴾ وبر کیمسه دیکر کمسنه‌یه باغمه کیروب اوزوم قوپار دیدکده فقیهك بیانه کوره او کمسنه یالکز طویه‌بیله‌جك

مقدار اوزوم قوپاره‌بیلور. زیرا بوسوز مخاطبك فی‌الحال محتاج اولدیغی مقداره اذندر خانیه. دیکر بعض فقها ایسه مخاطب بو سوزله آنجق بر صلقم قوپاره‌بیلور بزازیه.

نته‌کیم برقادین کندی مالنی زوجی زید ایله اکل ایدوب یعنی مزبوره قادین کندی مالنی کندی ایله صرف و برلکده اکل ایدرك فوت اولدقده سائر ورثه سکا یدیردی دیو زیده حصه‌لرینی تضمین ایتدیرمکه صلاحیتلری اوله‌ماز ابو السعود العمادی. اما زوجنه ویروب زوجی صرف ایتسه بونك حکمی ٨٣٨ ماده شرحنده بیان ایدلمشیدی.

هبه‌ده رجوع جائز اولدیغی کبی اباحه‌ده دخی رجوع جائزدر. شویله‌که مبیحك اباحه‌سندن حق رجوعی واردر. نته‌کیم ١٢٢٦ ماده‌ده بیان اولنیور.

شیوع، اباحه‌نك صحتنی منع ایتمیه‌جکی کبی اباحه اولنان مالك وکذا اباحه ایدیلان کیمسه‌نك معلوم اولمسی شرط اولمدیغی ٨٣٢ ماده شرحنده بیان اولنمشیدی. شمدی مبیحك اباحه‌سنه مباح لهك واقف اولمسی شرطمیدر؟ بونی ایضاح ایده‌لم بو مسئله‌ده بین الفقهاء اختلاف واقع اولمشدر قنیه‌نك بیاننه‌کوره شرط دکلدر. بناءً علیه مبیحك اباحه‌سنه مباح له واقف دکل ایکن اباحه اولنان شیئی اکل ایتسه مباح لهه ضمان لازم کلمز خانیه فی رائة الغاصب والمدیون وجامع الفتاوی. مجرده وولوالجیه‌ده مذکور اولدیغنه کوره شرطدر. بناءً علیه جمله

ناسه اذن ویردم واباحه ایتدمکه باغمدن اوزوم ییه‌لر کیمکه باغمدن اوزوم آلورسه آنکدر دیدکده بو سوزی کیمکه وجاها یا غیابا استماع ایتمش ایسه آله‌بیلور ایسه‌ده بو سوزی ایشتمیان کمسنه آله‌ماز. فان ناول فلان من ذلك بالجهل فانه یتناول حراما ولا یسعه ذلك ما لم یعلم بالاذن والاباحة هندیه فی البـاب الثالث. زیرا اباحه اطلاقدن عبـارت اولوب اطلاق ایسه وکالت کبی قبل العلم حکمسزدر.

١ مسئله، برکیمسه برخانده حیوان باغلایوب کیتدکدنصکره اول حیواندن قالان کوبره‌یی کیم آلور ایسـه آنك اولوب صاحب خان آکا احق اولماز هندیه.

لاحقه

تحلیله متعلق بعض مسائل بیانده‌در

٢ مسئله، بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه «انت فی حل مما اکلت من مالی» یعنی «بنم مالمدن ییه‌جکك سکا حلالدر» دیسه او کمسنه آنك مالنی اکل ایده‌بیلور. مکرکه اول کیمسـه‌نك شو کلامنده امارهٔ نفاق بولنه هندیه فی الباب الثانی. نته‌کیم برکیمسه من اکل من مالی فهو فی حل یعنی کیمکه بنم مالمی اکل ایده آکا حلال اولسون دیسه آنك مالندن فقیر وغنینـك اکل ایتمسی حلال اولور من المحل المزبور.

قال لرجل مرا بحل کن فقال بحل کردم اکر مرا بحل کنی

فقـال بحل کردم لایصح ابراؤه و یصح ابراء الثانی هندیه فی الباب الرابع وفیها تفصیل .

۳ مسئله، بر کیمسه دیکر کمسنه‌یه سنك بنده‌کی هر حقکی بکا حلال ایت دیوبده اوده حلال وابرا ایتسه اول کیمسه بری اولور. او کمسـنه مذکور حقوقه کرك عالم اولسون وکرك اولمسون هندیه. زیرا ساقطك جهالتی مانع اسقاط دکلدر. نته‌کیم مدیون، داینه سنك بنـده‌کی هر حقـکدن بنی ابرا ایت دیوبده اوده ابرا ایتسه مدیون قضاء جمله حقدن بری اولور. زیرا قضا ظاهره مبنی اولوب لفظك ظاهری ایسه عامدر . لکن بعـض علمـایه کوره دیانة آنجق داینـك مدیوننده نقدر آله‌جغی بولندیغی ظن وتخمین ایدیور ایدیسه اوقدردن بری اولوب زیاده‌سندن بری اولماز. زیرا اخرت رضایه مبنی اولوب رضا ایسه آنجق بو مقدارده‌در بزازیه فی الغصب وطحطاوی فی اوائل الهبة .

٤ مسئله، تحلیل، ذمتده واجب اولان شی اوزرینـه واقع اولور. یوخسـه عین قائم اوزرینـه دکل . بناء علیه مغصوب منه غاصبی تحلیل ایتمسیله غاصب، عینایدنده موجود بولنان مال مغصوبه مالك اولماز هندیه فی الباب الثالث. بلکه او مال بوندنصکره دخی مغصوب منهك اولوب فقط غاصب آنك ضمانـندن بری اوله‌رق بوندنصکره مغصـوب یدنده امانت اولور طحطاوی .

ماده ٨٧٦

«ختان یاخود زفاف دوکونلرنده کلان هدیه‌لری اصحابی چوجق یا کلین وبابا و آنالرندن هر قنغیسنه دیو» یعنی بونلردن هر قنغیسنه مال اولمق اوزره «کتورمشلر ایسه اول هدیه‌لر آنکدر» .
یعنی مهدی‌له بالغ ایسه کندوسنك وصغیر ایسه ولی یا وصی یامربیسنك قبضیله آکا مالك اولور . بوفقره‌ده آلتی صورت اولدیغی ادنی ملاحظه ایله آکلاشیلور . شو فقره « ٨٦١ » ماده‌نك فرعی اولوب بونك حکمی مادهٔ مذکوره ایله بیان ایدلمش ایسه‌ده بوراده فقرهٔ آتیه‌یه توطئه ایچون ذکر اولنیور. مع ذلك بوماده بوفصلك مسائلندن دکلدر .

مثلا برکیمسه ختان دوکوننده برالماس ایکنه یا کوپه یا بر ساعت یا نسوانه مخصوص چارشب یا کبیرك تلبسنه مخصوص پالطو کتوروبده چوجغکدر یا باباسنکدر یا آناسنکدر یعنی آکا هبه‌ایتدم دیرایسه واصولی دائره‌سنده قبول وقبض وقوعبولور ایسه آنك اولور . چوجق الماس ایکنه یا کوپه‌یی یانسایه مخصوص چارشبی یاخود چوجغك آناسی پالطویی نه یاپسون دینلمز . زیرا هبه‌ده موهوبك مال اولمسی شرطدر . یوخسه موهوب حال حاضریله موهوب لهك استعمالنه صالح اولمسی شرط دکلدر .

« واکر » بروجه‌بالا « کیمك ایچون کتوردکلرینی بیان ایتمیوب کندولرندن سوآل ایله تحقیق » قابل اولور ایسه

آنلردن تحقیق اولنەرق اصحابی کیمك ایچون کتوردکارینی بیان ایدرلر ایسه آنلرك سوزلری قبول اولنور . زیرا مملك اولان آنلردر هندیه . مثلا مهدی ، صورت اولیده هدیەیی پدره یا مادره کتوردم دیر ایسه قبول اولنەجغی کبی صورت ثانیەده زوج یا کلینه کتوردم دیر ایسه ینه قبول اولنور طحطاوی. اما آنلردن سو آل ایله تحقیق (دخی قابل اولمازایسه اوحالده عرف وعادت بلدەیه رعایت اولنور) ۰ ٣٦ مادەیه باق . شویلەکه ختان دوکونلرنده کلان هدیەلر اکر صبیانه صالح وصبیانك استعمال ایتدکاری شیلردن ایسه هدیەلر صبینکدر صَولجان « چوکان فاریسی اولوب جرید اویوننده حیوان اوستنده طوپی طوتوب آلمغه مخصوص اوجی اکری دکنك » وکره «طوپ» وسائر اویونجاق وصبیان البسەسی کبی لان هذا تملیك للصبی عادة واکر هدیەلر یالکز رجاله صالح ایسه هدیەلر بابانکدر . رجاله مخصوص البسه واسلحهٔ حربیه کبی . واکر یالکز نسایه صالح ایسه آنانکدر . قادینلره مخصوص البسه ومجوهرات کبی . واکر ایکیسنەده صالح اولور ایسه ـ دراهم ودنانیر وبارداق وقاشیق وساعت کبی ـ نظر اولنور . هدیەیی کتورن بابانك اقربا واحباسندن ایسه بابانکدر لان التملیك ههنامن الاب وآنانك اقربا واحباسندن ایسه آنانکدر لان التملیك ههنامن الام الحاصل بونك وامثالنده تعویل واعتماد عرف وعادته اولمغله بوکا مخالف حکمه دلالت ایدەجك برسبب

ووجه بولنورايسه آكا اعتماد ايدلمك لازم كلور بحر وفتاواى جديده وطحطاوى .

بوماده ده‌كى ختان ياخود زفاف دوكونلرنده تعبيرى احترازى اولميوب بركيمسه سفردن كله‌رك ديكر كمسنه‌نك خانه‌سنه نازل اولوب « بواشيايى اولادك وزوجه‌ك آره‌سنده تقسيم ايت » ديه‌رك برطاقم اشيايى ويردكده اول كيمسه‌يه مراجعت ايله اول اشيادن هانكيلرى عيالنده بولنانلردن كيملره عائد اولديغى سؤآل وتحقيق اولنه‌رق آكا كوره ايجابى اجرا اولنور . ممكن دكل ايسه نظراولنور. اول اشيادن صغار ذكوره صالح اولنلر آنلركدر « بوصغار متعدد اولور ايسه نصل تقسيم اولنور » وصغار اناثه صالح اولنلر آنلركدر . وكبيره قيزلره صالح اولنلر آنلركدر . وكبير رجاله صالح اولنلر آنلركدر. وهم رجال‌همده نسايه صالح اولنلره كلنجه مهدى رجلك اقربا و احباسندن ايسه هديه‌لر آنكدر . واكر قادينك اقربا واحباسندن ايسه قادينكدر ولوالجيه وهنديه .

خاتمه

بوكبى دوكونلرده ارسال اولنان شيلرك دفع وتسليمى عرف و عادت ايجابنجه على وجه البدل اولمق ايسه مثلياتدن ايسه مثلنى وقيمياتدن ايسه قيمتنى ايفا ايتمك قابض اوزرينه لازم اولديغى كبى اكر عرف وعادت ايجابنجه بونلرعلى وجه البدل

ارسـال اولنميوب على طريق الهبه والتبرع ارسال اولنورايسـه بونك حكمى هبه‌نك حكمى كبيدركه بعـد الهلاك او الاستهلاك رجوع يوقدر. بو بابده اصل شـودركه عرفا معروف بينلرنده مشروط كبيدر. «٤٣» ماده‌يه باق خيريه .

فصل ثانى

يعنى باب ثانينك ايكنجى فصلى

﴿ هبهٔ مريض حقنده در . ﴾

بوراده كى مريضدن مراد، تعريفى ١٥٩٥ ماده‌ده مذكور اولان مرض موت ايله مريضدر.

مرض، بدنك برحالتيدركه آنكله اعتدال الطبيعه زائل اولور ابن ملك شرح منار .

مريضك تصرفاتى صحيحك كبى اولميوب آنك تصرفاتنده بعض تقييدات بولنديغندن بالخاصـه مريضه عائد بعض احكام شرعيه ذكر اولنمقده در . كورلمزميكه صحيح اولان كيمسـه كندى مالنى ديلديكنه ديلديكى بهـا ايله بيع وهبه وهرشـيئى هركس ايچون اقرار ايده بيلوركن مريض بويله دكلدر. نته‌كيم بيع مريضك احكامى ٣٩٣ ماده ايله مواد تاليه‌سـنده واجارهٔ مريض ٤٤٤ ماده شرحنده وكفالت مريض دخى ٦٢٨ ماده شرحنده ورهن مريض دخى ٧٠٨ ماده شرحنده وهبهٔ مريض

دخی بو فصلده واقرار مریض دخی ١٥٩٥ ماده ایله مواد تالیه‌سنده بیان اولنیور .

مرض ، عجز خالص بولنان سبب موت اولمغله وارث ایله غریمك حقنك مال مریضه تعلقنی موجب اولور. بناءعلیه بونلرك حقوقنی صیانهٔ مرض، موته متصل اولمق شرطیله اسباب حجردن بری اولمشدر . بو حجر دخی یالکز بوحقوقك صیانتنی ممکن اوله‌جق مقدارده‌در. بوده وارثه کوره مالك ثلثانندن وغریمه کوره مقدار دیندن عبارتدر .

ایمدی مرض، موته‌متصل اولورایسه اوّل مرضه مستندا اسباب حجردن اولور . اول مرضه استنادینك سببی شودر که موته متصل اولان مرض اولندن اماته ایله موصوف اولمش اولور. چونکه مرضدن هرجزءالمی موجب اولوب موت‌ایسه الامك ترادف و تعاقبندن حاصل و بناءً‌علیه موت کل الامه مضافدر. یوخسه یالکز الم اخیره مضاف دکلدر.

مرضك اسباب حجردن‌اولمسی موته متصل بولنمسی‌شرطیله مشروط اولمسنه شو مسئله تفرع ایدر. هر تصرفکه فسخه محتملدر هبه ومحابات کبی «٣٩٤ ماده‌یه باق» مریضك مذکور تصرفی فی‌الحال صحیح‌اولور. زیرا مرضك حجره سببیتی مرض مذکور موته متصل اولمدقچه مشکوك و بناءعلیه حجر دخی مشکوك اولمغله حجر ثابت اولماز . بوندن حق غریم ووارثك فواتی لازم کلمز . زیرا مرض ، مؤخرا موته متصل ومؤدی

اولور ایسه تصرف مذکور نقض اولنمق صورتیله مذکورحقلر محافظه اولنور ابن ملك شرح‌المنار .

ماده ٨٧٧

(وارثی) و دینی (اولمیان کیمسه مرض موتنده جمیع اموالنی برینه هبه وتسلیم ایتسه صحیح اولور.) چونکه مرض موتده هبه وصیت اولوب غیر مدیونك ثلث مالدن زیاده‌سنده وصیتك عدم جوازی ورثه‌نك حقی ایچون اولدیغندن ورثه اولمینجه وصیت مذکوره صحیح اولور مجمع‌الانهر فی‌الفرائض. نته‌کیم مدیون مستغرقك وصیتنك عدم جوازی حق غرمادن طولایی‌اولوب غریم بولنمینجه وصیت صحیح‌اولور. (وبعدالوفاة ترکه‌سنه امین بیت‌المال مداخله) وموهوبك هیچ بر مقدارینی موهوب لهدن طلب(ایده‌مز.) زیرا علم‌فرائضده بیان‌اولندیغی وجهله بیت‌المال موصی‌له باکثر من الثلثدن مؤخردر .

علم فرائضده مذکور اولدیغی‌اوزره ترکه‌یه مستحق اولنلر اون صنف اولوب اونجیسی بیت‌المال ایسه‌ده بیت المـاله مال متوفانك وضعی ارث طریقیله اولمیوب بلکه فیٔ جهتیله‌در . چونکه بیت‌الماله وضعی ارث طریقیله اولسه ایدی برکیمسه‌نك وارث خاصی اولمدیغی تقدیرده ثلث مالنی معین برفقیره وصیت ایتدکده اشبو وصیتی وارثه وصیت اوله‌جغی جهتیله صحیح اولمامق یعنی بقیهٔ ورثه‌نك یعنی سائربالجمله فقرانك اجازتنه موقوف اولمق لازم کلور رد محتار فی الفرائض.

بو ماده‌ده هبه و تسلیم دنیلدی . زیرا بو کیمسه مرض موتنده جمیع اموالنی برینه هبه ایدوبده قبل‌التسلیم فوت‌اولسه هبه‌نك حکمی یوقدر . اگرچه مرض موتده هبه، وصیت وبناء علیه ثلث مالدن معتبر و وصیتده قبض غیر لازم ایسه‌ده حقیقتده هبه اولدیغی جهتله ۸۳۷ ماده‌یه‌مبنی قبضه توقف ایدر رد محتار. «۸۵۵» ماده شرحنه باق.

ماده ۸۷۸

(زوجه‌سندن ماعدا وارثی) ودیغی (اولمیان کیمسه مرض موتنده جمیع‌اموالنی زوجه‌سنه ویاخود زوجندن ماعدا وارثی) ودیغی (اولمیان قادین جمیع اموالنی مرض موتنده زوجنه هبه و تسلیم ایتسه صحیح اولور.) زیرا مرض موتده هبه وصیت اولوب مزاحم اولمدیغی صورتده وارثه دخی وصیت صحیح اولور درمنتقی فی‌الفرائض .

بو ماده‌نك حکمی زوج ایله زوجه‌یه تخصیص قلنمشدر . زیرا بو ایکیدن بشقه وارثلر ترکه‌نك کلیسنه فرضا وردا وارث اوله‌رق کل ترکه‌یی احراز ایده‌جکلری جهتله وصیته وهبه‌یه حاجت‌یوقدر درمنتقی فی‌اقرار المریض. یعنی زوج‌ایله زوجه‌نك یکدیکرك اموالنی احرازده وصیته احتیاجلری واردر. چونکه بونلر فرضا حصهٔ ارثیه آلورلر ایسه‌ده من لایرد علیهما اولدقلری جهتله ردا حصه آله‌مازلر ایکن سائر ورثه فرضا و ردا متوفانك جمیع اموالنی احراز ایده‌بیله‌جکلرینه بناء

بونلره وصيتك فائده وثمره‌سی اوله‌ماز. مثلا زوجه‌سندن ماعدا وارثی اولمیان بر کیمسه فوت اولسه ربع مالی زوجه‌سنه موروث اولور ایسه‌ده ثلاثهٔ ارباعی بیت‌الماله قالور. بناء علیه اول کیمسه جمیع اموالنی مرض موتنده زوجه‌سنه هبه وتسلیم ایتدکده جمیع اموال زوجهٔ مزبوره‌یه قالوب امین بیت‌المال مداخله ایده‌مز. لکن بر قزندن بشقه وارثی اولمیان بر کیمسه فوت اولدقده ترکه‌سنك نصفی فرضا مزبوره قزی آله‌جغی کبی دیکر نصفی دخی مزبوره قزی رداً آله‌رق جمله ترکه‌یی احراز ایدر. ایمدی بر کیمسه مرض موتنده جمیع اموالنی قزینه هبه وتسلیم ایتسه صحیح ایسه‌ده اول اموالی هبه‌وتسلیم ایتمامش اولسیدی ینه مزبوره‌یه قاله‌جغی جهتله هبه ایدوب ایتمامسنده بر فائده وثمره یوقدر.

﴿ وبعدالوفاة ﴾ یعنی اول کیمسه یا مزبوره قادین مذکور مرضدن فوت اولدقدنصکره ﴿ بونلردن برینك ترکه‌سنه امین بیت المال مداخله ﴾ و حصهٔ ارثیه‌لرندن فضله‌سنی استرداد ﴿ایده‌مز.﴾ زیرا ثلثدن زیاده‌سنده وصیتك عدم صحتی ورثه‌نك حقی ایچون اولوب وارث مرقومدن بشقه وارثی اولمینجه وارثه دخی هبه صحیحدر. ومادهٔ آنفه شرحنده ذکر اولندیغی اوزره بیت‌الماله وارثی بولنمیانك مالنك وضعی ارث طریقیله اولمیوب بلکه فیٔ طریقیله‌در مجمع الانهر فی‌الفرائض.

مثلا زوجه‌سندن ماعدا وارثی اولمیان بر کیمسه مرض

موتنـده جميع اموالنی زوجه‌سنه هبه و تسليم ايتـدكدنصكره فوت اولسه امين بيت المال زوجه‌يه «ربع حصهٔ ارثيـه‌كی آل ثلاثهٔ ارباعی بيت‌المال ايچون آلورم» ديه‌مز .

ماده ۸۷۹

(بر كيمسه مرض موتنده) متعدد (ورثه‌سندن) يعنی وقت موتده وارث اوله‌جقلردن (برينه برشی هبه) و تسليم (ايدوبده) اول مرضدن (فوت اولدقده ديكر ورثه) نك اجازتنـه موقوف اولوب بنـاء عليه ورثهٔ مرقومه شو هبه‌يی بعد موت المورث مجيز اولور ايسـه هبه نافذ اولور . « ۲٤ » ماده‌يه باق. و آرتق بعدالاجازه ندامت فائده ويرمز . « ۵۱ » ماده‌يه باق فيضيه . وورثه متعدد اولوبده بعضيسی مجيز اولمش و بعضيسی فسخ ايتمش اولسـه مجيز اولانك حصه‌سـنده نافذ وفسخ ايده‌نك حصه‌سـنده منفسخ اولور . فقط شو اجازتك صحتنده اجازت‌ويرن وارثك عاقل‌وبالغ وصحيـح يعنی غيرمريض اولملری لازمدر. حتی هبهٔ مذكوره‌يی ورثه‌دن بولنـان صغير مميز يا مجنون مجيز اولورايسه معتبراولميوب وصيلری بعدالاجازه دخی حصهٔ ارثيه‌لرينی آلورلر بهجه .

فقط بو اجازت بعد موت الواهب اولمق شرطدر . حتی قبل موت الواهب اولان اجازتك حكمی يوقدر. زيرا ورثه‌نك حقلری مورث واهبك فوتنـدنصكره ثابت اولوب قبل‌الفوت

ورثه‌نك بر كونه حقلری یوقدركه حتی اجازت‌ایله آنی اسقاط ایلمش اولسونلر جامع‌الفصولین.

مثلا مریض بر قادین مهرینی زوجنه هبه ایدوب ورثه‌سی دخی بونی مجیز اولدقدنصكره قادین فوت اولسه هبهٔ مذكوره نافذه اولماز انقروی. چونكه اول قادین فوت اولمزدن اول ورثه‌نك هبه اولنان مهرده بر كونا حقلری یوقدر. ورثه‌نك حقلری هبه اولنان مالك ورثه‌یه موروث اولمسیله متحقق اولوب ارث ایسه مورثك فوتندنصكره ثابت اولور.

شو هبه‌نك عدم نفاذی ورثه‌نك حقلرندنطولایی اولوب یوخسه واهبك عدم اهلیتندن ناشی دكلدر. نته‌كیم شو فصلك عنوانی‌شرحنده بیان‌اولنان‌مسائل اصولیه‌دن‌دخی مستفاداولور.

بناء علیه بر مریض ، مالنی وارثنه هبه و تسلیم ایتدكدن صكره دیكر ورثه‌سی بولندیغندن طولایی شو هبه غیر نافذه ایدوكی بیانیله استرداد ایتمك ادعاسنده بولنسه شو دعواسی قبول ایدیله‌مز. نته‌كیم مریض بر قادین مهرینی زوجنه هبه ایتدكدنصكره شو هبه مرض موتده اولدی دیكر ورثه دخی موجوددر دیه‌رك و غیر نافذ اولدیغنی بیان ایلیه‌رك مهرینی ادعا ایده‌جك‌اولورسه دعواسی رداولنور. وصكره اول مرضدن فوت اولورسه سائر ورثه‌سی حصهٔ ارثیه‌لرینی موهوب لهدن طلب‌ایده‌بیلورلر هندیه فی‌الباب العاشر. كذلك برقادین مرض موتنده زوجی ذمتنده‌كی مهرینی آكا هبه ایتدكدن صكره

مزبوره هنوز برحيات ايكن زوجى فوت اولدقده مزبوره آرتق مهر مذكورى دعوى ايده‌مز فوتندن صكره ورثه‌سى دعوى ايده‌بيلور قنيه. بوماده‌ده‌كى ورثه‌دن مقصود وقت موتده وارث اولنلردر. يعنى موهوب لهك وارث ياغير وارث اولمسى امرنده معتبر اولان وقت موت اولوب يوخسه وقت هبه‌دكلدر. بناء عليه اوغلى بولنان بر مريض مرض موتنده برادرينه بر مالى هبه و تسليم ايدوبده قبل موت الواهب ابن مرقوم فوت اولمغله اخ مرقوم واهبه وارث اولسه ديكر ورثه دخى موجود ايسه هبهٔ مذكوره نافذ اولماز. بالعكس بركيمسه وارثى بولنانِ برادرينه مرض موتنه برمالى هبه وتسليم ايتدكدنصكره اوغلى طوغسه اخ مرقومه اولان هبه صحيحدر ردمحتار.

كذا بر مسلم مرض موتنده غير مسلم اوغلنه بر مالى هبه و تسليم ايتدكدن صكره ابن مرقوم اسلامه كلوب بعده مريض فوت اولسه هبه جائز اولماز مجمع الانهر فى الوصايا. نته‌كيم بر كيمسه مرض موتنده برطاقم اشياسنى بر قادينه هبه وتسليم وبعده اول كيمسه مزبوره‌يى تزوج ايتدكدنصكره اول مرضدن فوت اولسه سائر ورثه هبه‌يى طوتميوب اشياى موهوبه‌يى ميراثه ادخال ايده‌بيلورلر نتيجه. حالبوكه اقرارده حكم برعكسدر. شويله كه مريض وارثنه اقرار ايتمسنده وارث يا غير وارث اولمقده معتبر اولان وقت اقراردر. زيرا اقرار فى الحال تصرف اولوب بناء عليه وقت مذكورده‌كى حالك معتبر اولمسى لازم كلدى.

«١٥٩٩» ماده‌یه باق مجمع الانهر فی الوصیة.

وورثه هبهٔ مذکوره‌یی ﴿ مجیز اولماز ﴾ لر ﴿ ایسه اول هبه صحیح اولماز . ﴾ یعنی باطل اولور. زیرا مرض موتده هبه وصیت اولوب وارثه ایسه وصیت صحیح دکلدر . چونکه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله اعطی کل ذی حق حقه فلا وصیة لوارث بیورمشدر . ایمدی وارثه وصیت درت وجه اوزره اولوب هربری باطلدر. وجه اول، صورة وصیتدر شویله‌که مریض مرض موتنده بعض اموالنی بعض ورثه‌سنه بیع ایتدکده نافذ اولماز. «٣٩٣» ماده‌یه باق. ولوکه قیمت حقیقیه‌سیله بیع ایده . زیرا بو بیع سببیله مشتری بولنان وارثی دیکر ورثه اوزرینه مذکور عینی آکا ویرمسیله ایثار واختیار ایلمش اولور .

وجه ثانی، معنی وصیتدر . مریض مرض موتنده معین بعض اموالنی ورثه‌سندن بعضیلرینه اقرار ایتمسی کبی . بودخی معنی وصیتدر . زیرا مقر به مقر لهه بلا عوض سالم ومختص اولمش اولور وشبهة الحرام دخی حرامدر .

وجه ثالث، حقیقة وصیتدر. شویله‌که مریض مرض موتنده معین بعض اموالنی بعض ورثه‌سنه وصیت ایلمسی کبی . بوماده‌ده بیان اولنان بوقبیلدندر .

وجه رابع، شبهة وصیتدر. شویله که مریض مرض موتنده جید برمالنی بعض ورثه‌سنه اول بعضك ردی مالنه مقابل بیع

ایتمسی کبی کشف الاسرار شرح المنار فی فصل والامور المعترضة علی الاهلیة .

مجله‌ده اول هبه صحیح دکلدر دینلمسیله اشارت اولنیورکه هبه هیچ بر مقدارنده صحیح اولماز . یوخسه فقرهٔ آتیه‌ده ذکر اولندیغی وجهله ثلث مساعد اولدیغی مقدارده صحیح اولور دینیله‌مز .

ایضاح القیود

١ مرض موتنده ، بوتعبیر احترازیدر . زیرا مرض موتك غیری بر مرضله مریض اولانك هبه‌سی صحیح اولانك هبه‌سی کبیدر ولواجیه .

٢ فوت اولدقده ، بوتعبیردن مستفاد اولورکه اول کیمسه فوت اولمیوب کسب افاقت ایتدکده هبهٔ مذکوره صحیح ونافذ اوله‌جغی جهتله بعده فوت اولسه آرتق دیکر ورثه موهوبه مداخله ایده‌مز .

مثلا برقادین خسته اولدقده زوجی ذمتنده اولان مهرینی آکا هبه ایتدکدن صکره افاقت بولوب بعده برمدت مرورنده فوت اولسه هبه لازم اولور علی افندی . نته‌کیم برکیمسه حال صحتنده جمیع اموالنی ورثه‌سندن برینه هبه وتسلیم ایتدکدن صکره فوت اولسه سائر ورثه هبهٔ مذکوره‌یه مداخله ایده‌مزلر علی افندی .

مثلا متعدد اولادی بولنان برکیمسه حال صحتنده جمیع

اموالنی بر اوغلنه هبه وتسـلیم ایتسـه صحیح اولور بزازیه . مع ذلك بووجهله بعض اولادی ترجیح ایتمك کراهت تحریم ایله مکروهدر ابوالسعود المصری . ویکره ذلك عند تسـاویهم فی الدرجة واما عند عدم التسـاوی کما اذا کان احدهم مشـتغلا بالعلم لا بالکسب لا بأس ان یفضله علی غیره ای لا یکره اذا کان التفضیل لزیادة فضل له فی الدین . بناءً علیه هبه‌ده مساواته رعایت ایتملیدر وحتی بر اوغلی وبرده قزی اولان کیمسـه قزینه‌ده اوغلنه ویردیکی قدر ویرملیدر که مفتا به اولان بودر طحطاوی .

حتی صحابهٔ کرامدن برذات روایت ایدرکه پدرم بکا برمالی هبه ایتمش ورسـول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمك بو هبه‌یه شاهد اولمسی آرزو ایدلمش اولمغله پدرم بنی حضور انوار نشور نبوی ایصال وبیان حال ایدنجـه رسـول عدالت قرین پدرمه بشقه اولادك وارمی سوآلی ایراد ایلمسی و پدرم‌ده وارجوابنی ویرمسی اوزرینه آنلره‌ده بونك مثلنی هبه ایتدکمی دیه صورمش و پدرم‌ده یوق دیمش اولمغله هذا جور یعنی بو ظلمدر بیورمشدر عنایه . شوقدر وارکه اولاددن برینك فضل وکمالی زیاده اولنجه بونك دیکرلری اوزرینه ترجیحده مسـاغ بولندیغی دخی کتب فقهیه‌ده بیان اولنمشـدر ابوالسعود المصری . ان کان فی ولده فاسق لا ینبغی ان یعطیه اکثر من قوته کیلا یصیر معینا له فی المعصیة ولوکان ولده فاسقا فاراد ان یصرف ماله الی وجوه الخیر ویحرمه عن المیراث هذا خیر من ترکه طحطاوی باختصار .

صحت ومرضده اختلاف

موهوب له هبه وتسليم واهبك حال صحتنده وقوعبولديغنى ادعا وورثه حال مرضده وقوعنى دعوى ايتدكده سوز على قول هبه‌نك حال مرضده وقوعنى ادعا ايده نكدر. «١١» ماده‌يه باق. لانه نيكر لزوم العقد والملك اما على قول آخر سوز حال صحتده وقوعنى ادعا ايده نكدر. لان تصرفات المريض نافذة وانما تنقض بعد الموت واختلف فيه فالقول لمن نيكر النقض . اما بينه حال صحتده وقوعنى دعوى ايده نكدر . «١٧٦٦» ماده‌يه باق تنقيح وهنديه فى الباب التاسع من الهبة وتقول على افندى فى ترجيح البينات .

٣ هبه، بوتعبير دلالت ايدركه شوحكم يعنى بعض ورثه‌نك مرض موتده عدم ترجيحى املاكه مخصوص اولوب اما اراضىٔ اميريه ايله مسقفات ومستغلات وقفيه‌نك فراغنده حكم بويله دكلدر . شويله‌كه اراضىٔ اميريه وموقوفه‌نك مرض موتده كرك بعض اصحاب انتقاله يعنى ورثه‌يه وكرك اجنبى‌يه فراغى معتبردر . ولوكه فارغ مديون مستغرق اولسون . بناءً عليه حين فراغده منع اولنه‌ميه‌جنى كبى بعد الفراغ مريض فوت اولدقده ورثه فراغى مجيز اولمدى بهانه‌سيله فراغ مذكور فسخ اولنه‌ماز . نته‌كيم مريضك اصحاب انتقالدن كمسنه‌سى اولمديغى تقديرده اراضى مأمورى اراضى‌يى محلولدن قاچيريورسين

دیو فراغدن منع وبعد الفراغ والوفاة اراضی یه مداخله ایده میه‌جکی کبی .

کذلك برکیمسه بالاجارتین تصرفده بولنان وقف مسقفاتی مرض موتنده اذن متولی ایله بعض اصحاب انتقالنه یاخود اجنبی یه فراغ ایده بیلور . ولوکه فارغ مدیون مستغرق بولنه . وبوفراغ مرض موتده اولمش دیه سائر ورثه یا فارغك داینلری مفروغ بهه مداخله ایده‌مزلر . نته‌کیم متولی دخی فراغه اذن ویرمکدن اصلا امتناع ایده میه‌جکی کبی. شوقدر وارکه مریض مرض موتنده بروجه محرر اذن متولی ایله فراغ ایتدکدنصکره اصحاب انتقالدن کمسنه‌سی اولمدیغی حالده فوت اولدقده متولیٔ وقف، مفروغ لهدن مفروغ بهی استرداد ووقف ایچون ضبط ایدر. مفروغ‌له دخی بدل فراغی متوفانك ترکه‌سندن طلب ایدر . ﴿اما﴾ مریض مرض موتنده ﴿ورثه‌سندن بشقه‌سنه﴾ بلا شرط العوض ﴿هبه و تسلیم ایتدکده ثلث مالی موهوبك تمامنه مساعد ایسه﴾ شو هبه ﴿ صحیح ﴾ ونافذ ﴿ اولور. ﴾ زیرا مرض موتده اجنبی‌یه هبه آکا وصیت حکمنده اولمغله بعدالتجهیز و التکفین و بعد اداء الدیون باقی اموالك ثلثندن معتبر اولور . ورثه کرك مجیز اولسون و کرك اولمسون یجب ان یعلم ان هبة المریض هبة عقد ولیست بوصیة واعتبارها من الثلث ما کان لانها وصیة ولکن لان حق الورثة یتعلق بالمریض و قد تبرع بالهبة فیلزم تبرعه بقدر ما جعل

الشرع له و هو الثلث فشرط فی هـذا العقد قبض الموهوب قبل موت الواهب طحطاوی. (مساعد اولمیوبده) کل (ورثه دخی هبه‌یی مجیز) اولور ایسه کلیسنده هبه صحیح اولوب مجیز (اولماز ایسـه) ثلث مالنك (مساعد اولدیغی مقدارده هبه صحیح اولوب باقیسنی موهوب‌له) ورثه‌یه (رده مجبوردر.) وبونده موهوب‌له مخیر دکلدر. حالبوکه ٣٩٤ ماده‌ده مذکور اولدیغی اوزره بیعده مشتری مخیر ایدی.

مرض موت سکز طقوز آی تمادی ایتسه بیله حکم مذکور جاریدر.

مثلا برمریض دیکر کمسنه ذمتنده‌کی بیك غروش الاجغنی مرض موتنده آکا هبه ایتدکده ثلث مالی یالکز یوز غروشه مساعداولسه یوزغروشده هبه‌صحیح ولازم‌اولوب متباقیسنی‌ایفایه مجبوردر علی‌افندی ان‌کانت الهبة دارا فقبضها ثم‌مات ولامال‌له غیره جازت الهبة فی ثلثها ورد الثلثین الی الورثة و کذا سائر مایقسم ومالایقسم هندیه فی‌الباب العاشر. نتـه‌کیم بر اینکندن بشقه مالی اولمیان برکیمسه مرض موتنده مذکور اینکی برینه هبه وتسلیم ایدوبده موهوب‌له دخی آنی آخره صاتدقدنصکره واهب فوت اولسه بیع فسخ اولنه‌میوب اول اینکك قیمتنك ثلثانی موهوب‌له ورثه‌یه ضامن اولور انقروی.

مریض، کرك وارثنـه وکرك اجنبی‌یه بعدالهبة والتسلیم موهوب‌له آنی آخره بیع ایتدکدن صکره واهب فوت‌اولسه

بیع نقض اولنه‌میوب فقط موهوب‌له وارث ایسه موهوبك تمام بدلنی ضامن اولوب بو بدل بین‌الورثه تقسیم اولنور. وموهوب‌له اجنبی ایسه ثلث مساعد اولمدیغی مقداری ضامن اولوب بدل ضمان ورثه‌یه اعطا اولنور قاعدیه وانقروی.

شرحا بلا شرط العوض دنیلدی. زیرا مریض مرض موتنده بر مالنی وارث اولمیان بر کیمسه‌یه اومالك ثلثان قیمتنه معادل یا اکثر اوله‌رق عوض ویرمك شرطیله هبه و تسلیم ایتدکده مذکور مالدن بشقه مالی اولمسه بیله هبه صحیح اولور. اما عوض مذکور موهوبك ثلثان قیمتندن اقل اولوب واهبك بشقه مالی دخی بولنماز ایسه موهوب‌له مخیردر. دیلرسه ثلثان قیمتنه ابلاغ وا کمال ایدر. استر ایسه جمع هبه‌یی ردایله عوضی استرداد ایلر. من غیر شرط العوض هبه ایدوبده موهوب‌له عوض ویرسه حکم بویله‌در هندیه فی الباب العاشر عن التاتار خانیه. شفعه‌ده دخی حکم بویله‌در. شویله‌که واهب مرض موتنده اوچیوز لیرا دکرنده‌کی خانه‌سنی یوز لیرا قیمتنده‌کی معلوم آتی عوض ویرمك شرطله بر کیمسه‌یه هبه و تسلیم ومذکور آتی عوضا تسلم ایتدکدنصکره ١٠٢٢ ماده‌یه مبنی شفیع مذکور آتك قیمتنی موهوب‌لهه ویره‌رك خانه‌یی بالشفعه ضبط ایتدکدنصکره واهب فوت اولوب ورثه مجیز اولماسه‌لر شفیع مخیردر دیلرسه خانه‌نك ثلثی ردایدرك ثلثنی آلیقور دیلرسه کلیسنی رد ایدرك ویردیکی بدلی استرداد ایدرلکن عوض حین

هبه‌ده مشروط دکل ایکن اعطا ایدلسه شفعه جریان ایلمز من المحل المذکور .

﴿ ٨٨٠ ماده ﴾

﴿ ترکه‌سی مستغرق دیون اولان کیمسه مرض موتنده ﴾ آزچوق ﴿ اموالنی وارثنه یاخود بشقه‌سنه ﴾ یعنی اجنبی‌یه ﴿ هبه وتسلیم ایتدکدنصکره ﴾ اول مرضدن ﴿ فوت اولسه داینلر هبه‌یی طوتمیوب اول اموالی قسمت غرمایه ادخال ایده‌بیلور ﴾ ٤٦ ماده‌یه باق .

ترکه‌سی مستغرق دیون دیمك دین ترکه‌سنه مساوی یاخود دین زیاده اولمق دیمکدر .

شو وجهله هبه و تسلیم اولنان مال ید موهوب لهده قیمتیله مضموندر . بناء علیه موهوب‌له مال موهوبی قبول موت الواهب بیع ایتسه غرما بیعی نقض ایده‌میوب موهوب لهه تضمین ایتدیررلر جامع الفصولین .

ایضاح القیود

١ مرض موتنده، بوقید احترازی‌اولوب حال صحتنده هبه و تسلیم ایتدکدنصکره خسته‌لنه‌رق وفات ایتسه داینلر موهوبه مداخله ایده‌مزلر علی افندی .

٢ اول مرضدن فوت، بوقید دخی احترازیدر . زیرا بر کیمسه حال مرضنده اموالنی وارثنه یا بشقه‌سنه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره اول مرضدن افاقت بولسه هبه صحیح ولازم

اولور. چونکه مرض مذکورك مرض موت اولمدیغی تحقق ایلدی هندیه .

٣ اموالنی، بوتعبیر اراضیٔ امیریه ایله مستغلات وقفیه‌دن احتراز ایچوندر. زیرا مستغرق دیون اولان کیمسه مرض موتنده عهدهٔ تصرفنده بولنان بالجمله اراضیٔ امیریه‌سنی یاخود بالاجارتین تصرفنده بولنان مستغلات وقفیه‌سنی بدل مقابلنده یاخود مجانا اذن صاحب ارض یاخود رأی متولی ایله اجنبی‌یه یا وارثنه فراغ ایتسه صحیح اولوب داینلر مفروغ بهه مداخله ایده‌مزلر. زیرا داینلرك حقلری مریضك اموالنه تعلق ایدوب بونلر ایسه اموالدن دکلدرلر .

٤ هبه ایتسه، بوتعبیر موهوبك بالرضی رد واعاده‌سندن احتراز ایچون دکلدر. شویله‌که موهوب‌له، مرض موت ایله مریض ایکن واهبك طلبی اوزرینه مال موهوبی واهبه رد واعاده ایتدکده بو اعاده هبهٔ جدیده حکمنده‌در. بناء علیه موهوب‌له مدیون‌دکل ایسه ثلث مالندن‌معتبر اولوب اما مدیون مستغرق‌ایسه رجوع عن‌الهبه وردباطل اوله‌رق مال موهوبك موهوب لهك ترکه‌سنه اعاده‌سی لازمکلور. اماموهوب‌له‌مرض موتنده رضاسیله‌رد واعاده ایتمیوب بلکه حاکمك‌حکم وقضاسیله اعاده ایتدکده بورجوع واعاده صحیح اولوب نه موهوب لهك غرماسی نه‌ده وارثلری مال موهوبه مداخله ایده‌مزلر هندیه.

«٨٦٤» ماده شرحنه باق .

٥ ایده‌بیلورلر، بو تعبیر دلالت ایدرکه غرمانك کلیسی اهل تبرعدن اولدقلری حالده مجیز اولسه‌لر جائز اولوب آرتق فسخ ایده‌میه‌جکلری کبی یالکز بعضیسی مجیزاولسه مجیزاولانك حصه‌سنده هبه صحیح اولور .

الله سبحانه وتعالی اعلم
واستغفرالله العظیم الکریم

فهرست كتاب الهبه

صحيفه

صحیفه

صحيفه

صحيفه

3 1761 07358565 5